

Kv Furan 9, Vellinge

Fornlämning RAÄ Vellinge 17:1/L1989:7232
Vellinge bytomt, Vellinge socken och kommun, Skåne län
Arkeologisk undersökning och schaktningsövervakning 2019–2021
Linda Billström, Linnea Lidh och Mattias Karlsson

Titel: Kv Furan 9, Vellinge

Författare: Linda Billström, Linnea Lidh och Mattias Karlsson

Kulturmiljörapport: 2023:4

Omslagsbild: Arkeologerna Linnea Lidh och Adam Hultberg en tidig morgon i november 2019

Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Det uppdragsarkeologiska systemet

Uppdragsarkeologi är de arkeologiska undersökningar som görs som villkor för att tillstånd ska ges till ingrepp i fornlämning och regleras i kulturmiljölagens 2 kap. 10 – 13 §§. Detaljerade regler för hur paragraferna ska tillämpas finns i Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd (KRFS 2007:2). För närmare beskrivningar hänvisas läsaren till dessa.

Fornlämningar är spår efter människor från äldre tider och skyddas av kulturmiljölagen (1988:950). Det är förbjudet att förändra, ta bort, skada eller täcka över fornlämningar. Undantag kan göras vid en exploatering om påverkan står i proportion till samhällsnytta. Det är därför viktigt att det finns fullgoda underlag för att kunna fatta beslut. Process är uppdelad i tre steg och i vissa fall kan alla steg bli nödvändiga för att tillgodose syftet med kulturmiljölagen. Nedan följer en kort genomgång av de olika stegen.

- **Arkeologisk utredning (särskild utredning)**

Arkeologisk utredning kan göras om ett planerat projekt omfattar ett större markområde och om det finns risk för att okända fornlämningar berörs. Det är Länsstyrelsen som beslutar om en arkeologisk utredning ska utföras. Vid större projekt sker ofta utredningen i två steg. Det första omfattar kart- och arkivstudier och en utvärdering av eventuella tidigare arkeologiska insatser. Vidare görs en bedömning av kända fornlämningar och kulturlandskap inom aktuellt område samt en fältinventering med bedömningar av eventuell förekomst av okända fornlämningar. Dessa insatser betecknas som Arkeologisk utredning steg 1.

För att säkerställa bedömningar kan Länsstyrelsen även besluta om maskingrävda sökschakt. Dessa insatser betecknas som Arkeologisk utredning steg 2. Resultaten avrapporteras till Länsstyrelsen och exploatören. (KRFS 2007:2 s 26f).

- **Arkeologisk förundersökning**

Om ett planerat projekt berör kända fornlämningar kan Länsstyrelsen fatta beslut om en arkeologisk förundersökning. Syftet är att avgränsa fornlämningen och bedöma hur mycket kunskap som kan utvinnas. Målsättningen är att dock alltid att en exploatering ska kunna utföras så att fornlämningar inte skadas. När fornlämningens kunskapspotential har fastställts kan Länsstyrelsen avgöra om ingreppet kan tillåtas samt bestämma omfattning och inriktning på en eventuell arkeologisk undersökning.

- **Särskild undersökning**

Om ett planerat arbetsföretag inte kan undvika påverkan på fornlämningar kan en arkeologisk undersökning bli aktuell. Beroende på hur den berörda fornlämningen förväntas tillföra ny arkeologisk kunskap, kan Länsstyrelsen ställa villkor om att en arkeologisk undersökning ska genomföras på hela eller delar av fornlämningen. Syftet med en särskild undersökning är att dokumentera den fornlämning som tas bort.

Resultaten avrapporteras till Länsstyrelsen och exploatören, men Länsstyrelsen kan även ställa krav på att resultatet från undersökningen ska förmedlas till allmänhet och forskare KRFS 2007:2 s 37ff).

- **Schaktningsövervakning**

Om markingreppet som ska göras exempelvis är en ledningsdragning, görs ofta en mindre arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Schaktningen som görs för ledningen följs och övervakas av en arkeolog som dokumenterar eventuella lämningar. Denna typ av förundersökning är vanligen inte särskilt kostsam.

Traditionell arkeologisk periodindelning i Sydkandinavien

STENÅLDER	14000–1800 f Kr
SENPALAEOLITIKUM	14000–9500 f Kr
Hamburgkultur	(15000) –12400 f Kr
Federmesserkultur	11900–10100 f Kr
Brommekultur	11000–10500 f Kr
Ahrensburgkultur	10800– (9300) f Kr
MESOLITIKUM	9500–3900 f Kr
Tidigmesolitikum (Maglemose)	9500–6800 f Kr
Mellanneolitikum (Kongemose)	6800–5300 f Kr
Senmesolitikum (Ertebölle)	5300–3900 f Kr
NEOLITIKUM	3900–1800 f Kr
Tidigneolitikum (Trattbägarkultur)	3900–3300 f Kr
Mellanneolitikum	3300–2350 f Kr
Period A (Trattbägarkultur/Gropkeramisk kultur)	3300–2800 f Kr
Period B (Gropkeramisk kultur/Stridsyxekultur)	2800–2350 f Kr
Senneolitikum	2350–1800 f Kr
BRONSÅLDER	1800–500 f Kr
ÄLDRE BRONSÅLDER	1800–1100 f Kr
Period I	1800–1500 f Kr
Period II	1500–1300 f Kr
Period III	1300–1100 f Kr
MELLANBRONSÅLDER	1100–900 f Kr
Period IV	1100–900 f Kr
YNGRE BRONSÅLDER	900–500 f Kr
Period V	900–700 f Kr
Period VI	700–500 f Kr
JÄRNÅLDER	500 f Kr–1050 e Kr
ÄLDRE JÄRNÅLDER	500 f Kr–400 e Kr
Förromersk järnålder	500 f Kr – 0
Period I	500–300 f Kr
Period II	300–150 f Kr
Period III	150 f Kr–0
Romersk järnålder	0–400 e Kr
Äldre romersk järnålder – period IV	0–200 e Kr
Yngre romersk järnålder – period V	200–400 e Kr
YNGRE JÄRNÅLDER	400–1050 e Kr
Folkvandringstid – period VI	400–550 e Kr
Vendeltid – period VII	550–800 e Kr
Vikingatid – period VIII	800–1050 e Kr
MEDELTID	1050–1527 e Kr
Tidig medeltid	1050–1200 e Kr
Högmedeltid	1200–1350 e Kr
Senmedeltid	1350–1527 e Kr
MODERN TID	1527-nutid
Tidigmodern tid	1527–1789 e Kr
Senmodern tid	1789-nutid

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning och bakgrund	2
Projektets historik, syfte och direktiv	5
Del I Sammanfattande kulturhistorisk berättelse	8
Del II Bakgrund och tidigare arkeologiska iakttagelser	10
Bebyggelseutveckling och "bybildning" – en orientering i forskningsläget.....	10
Den yngre järnålderns bebyggelse och de historiska byarnas genes	10
Byggnadsskick.....	13
Byggelsestruktur	16
Agrar produktion och konsumtion	19
Makten och landskapet	22
Forskningsläge kring temat Keramik.....	26
Problemområden och frågeställningar inför de arkeologiska undersökningarna.....	31
Vellinge by och närområdets fornlämningsmiljö	32
Naturgeografiska förutsättningar.....	33
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar.....	35
Fornlämningar.....	38
Tidigare genomförda undersökningar inom fornlämningen Vellinge historiska bytomt	39
Del III Den arkeologiska undersökningen	46
Genomförande och metod.....	46
Undersöknings- och dokumentationsmetod.....	46
Principer för den stratigrafiska analysen	46
Begreppet grupper	47

Begreppet hushåll	48
De olika arkeologiska undersökningarna i kv Furan 9	49
Undersökningsrutiner.....	54
Analys och provtagning.....	54
Metalldetektering	55
Fynd- och konserveringsinsatser	57
Personal: undersökning och analyser.....	57
Rapporten	57
Förmedling.....	58
Del IV Undersökningarnas resultat.....	59
Kontexter och konstruktioner.....	59
Brunnar.....	61
Gropar.....	63
Diken.....	66
Härdar och andra värmekällor	66
Stolp- och pinnhål	70
Stenkonstruktioner	71
Stenavtryck.....	72
Grophus	73
Stolp- och syllstenshus	75
Fyndmaterialet	78
Inledning	78
Kopparlegering / Cu-legering	79
Järnföremål.....	80
Blyföremål.....	83

Silver.....	84
Metall, övrigt	85
Ben- och hornföremål	85
Föremål av bergart / flinta.....	88
Slagg.....	89
Fossil och snäckskal	90
Glas	90
Keramiken.....	90
Analysresultat.....	103
Osteologi.....	103
Makroskopisk analys.....	105
¹⁴ C-analys	113
Vedartsanalys	114
ICP-analys	114
Vellinge ut bebyggelsehistoriskt perspektiv	115
Hushåll I. Äldsta bebyggelsen på platsen	117
Hushåll II. Tillbyggnadsfas	119
Hushåll III. Ny byggnadsfas	121
Hushåll IV. Bakstugan.....	124
Hushåll V. Ny bakstuga.....	127
Hushåll VI. Husdeponi	130
Hushåll VII. Bebyggelsen flyttar	133
Hushåll VIII. Bakstugan nedbrunnen	135
Hushåll IX. Västra gårdslängan	137
Hushåll X. Gård 3 1700-tal.....	139

Hushåll XI. 1800-talet.....	142
Hushåll XII 1900-talet.....	145
Hushåll XIII Moderna lämningar.....	147
Del V Sammanfattande resultat och konklusioner – med utgångspunkt i frågeställningar och analyser	149
Vetenskaplig måluppfyllelse	149
Bebyggelse och verksamheter inom gårdsläge 2 och 3, Vellinge bytomt	149
1.Gårdens etablering, utveckling och bebyggelsestruktur.....	150
2.Byns etablering och tidiga utveckling.....	150
3.Söderslätt - undersökningen utifrån lokalt perspektiv	151
4.Markanvändning och näring.....	152
5.Den materiella kulturen – vad säger keramikmaterialet om Vellinge?	153
Del VI Utvärdering av projektetens genomförande	155
Administrativa och tekniska uppgifter	156
Ordlista	160
Referenser.....	163
Bilagor	179
Bilaga 1. Sektionsritningar arkeologiska undersökningar.....	179
Bilaga 2. Sektionsritningar arkeologiska schaktningsövervakningar	185
Bilaga 3. Kontextlistor.....	187
Bilaga 3a. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-7147-2019, A_2019_0040	187
Bilaga 3b. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-23187-2019, A_2019_0078	216
Bilaga 3c. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-19698-2020, A_2020_0065	223
Bilaga 3d. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-21445-2020, A_2020_0067	230
Bilaga 4. Hushålls- och gruppbeskrivningar	261
Bilaga 5. Husbeskrivningar.....	276

Bilaga 6. Fyndlistor.....	302
Bilaga 6a. Fyndlista projekt Lst. dnr. 431-7147-2029, A_2019_0040, Furan 9, AU	302
Bilaga 6b. Fyndlista projekt Lst. dnr. 431-21445-2020 A_2020_0067, Furan 9, AU	311
Bilaga 6c. Fyndlista projekt Lst. dnr. 431-19698-2020, A_2020_0065, Furan 9, schaktningsövervakning .	317
Bilaga 7a. Makrofossilanalys projekt A_2019_0040 Furan 9 AU.....	320
Bilaga 7b. Makrofossilanalys, projekt A_2020_0067, Furan 9, AU.....	325
Bilaga 8. Konserveringsrapporter.....	332
Bilaga 8a. Konserveringsrapporter projekt A_2019_0040, Furan 9, AU	332
Bilaga 8b. Konserveringsrapporter projekt A_2020_0067, Furan 9, AU	336
Bilaga 8c. Konserveringsrapporter projekt A_2020_0065, Furan 9, schaktningsövervakning	342
Bilaga 9. Osteologirapport projekt A_2019_0040 Furan 9 AU.....	345
Bilaga 10a. 14C-resultat projekt A_2019_0040, Furan 9, AU.....	363
Bilaga 10b. 14C-resultat projekt A_2020_0065, Furan 9, schaktningsövervakning	369
Bilaga 10c. 14C-resultat projekt A_2020_0067, Furan 9, AU.....	372
Bilaga 10d. 14C-resultat projekt A_2019_0078, Furan 9, AU.....	383
Bilaga 11. Makrofossilanalys arkeologiska schaktningsövervakningar	388
Bilaga 12. ICP-analys av keramik och kakel	390
Bilaga 13. Vedartsanalys.....	398

Sammanfattning

- Kulturen i Lund genomförde under åren 2019 och 2020 två arkeologiska undersökningar och två arkeologiska schaktningsövervakningar inom fastigheten kv Furan 9 i Vellinge, fornlämning L1989:7232, RAÄ Vellinge 17:1 enligt beslut från Länsstyrelsen (Lst. dnr. 431-7147-2019, 431-23187-2019, 431-19698-2020 och 431-21445-2020).
- En arkeologisk undersökning genomfördes år 2019 på ytan för den nya kontorsbyggnaden. Då Vellingebostäder AB önskade kompletterade arbetet med ett frischakt och vatten och avloppsledningar beslutade Länsstyrelsen att en arkeologisk schaktningsövervakning skulle genomföras. Efterhand tillkom ytterligare kompletteringar, och av olika anledningar drogs detta beslut in. I stället togs nya beslut från Länsstyrelsen om en schaktningsövervakning över hela fastigheten samt en arkeologisk undersökning på en yta som omfattade 140 m² där mycket välbevarade lämningar från hög- och sen medeltid framkommit.
- Undersökningsresultatet kunde påvisa en mänsklig närvaro från tiden sen viktiga tid fram till nu tid. De tidigaste lämningarna bestod av två hus, ett gränsdike samt några större och mindre nedgrävningar i form av avfallsgropar och förvaringsgropar.
- Flera generationers bebyggelse låg inom undersökningsytan och tolkas ha ingått i ett gårdsläge. Vid 1200-talet försvinner bebyggelsen från den västra delen av undersökningsytan och förflyttas troligen något österut, där den kom att ligga när det första kartmaterialet över byn ritas upp under 1700-talet. Vid 1700-talet ligger även två olika gårdslägen inom undersökningsområdet, där lämningarna från en gårdslänga tillhörande gård 3.
- Platsen visar på en kontinuitet av bebyggelsen på undersökningsområdet där hus avlöser varandra under 1 000 års.

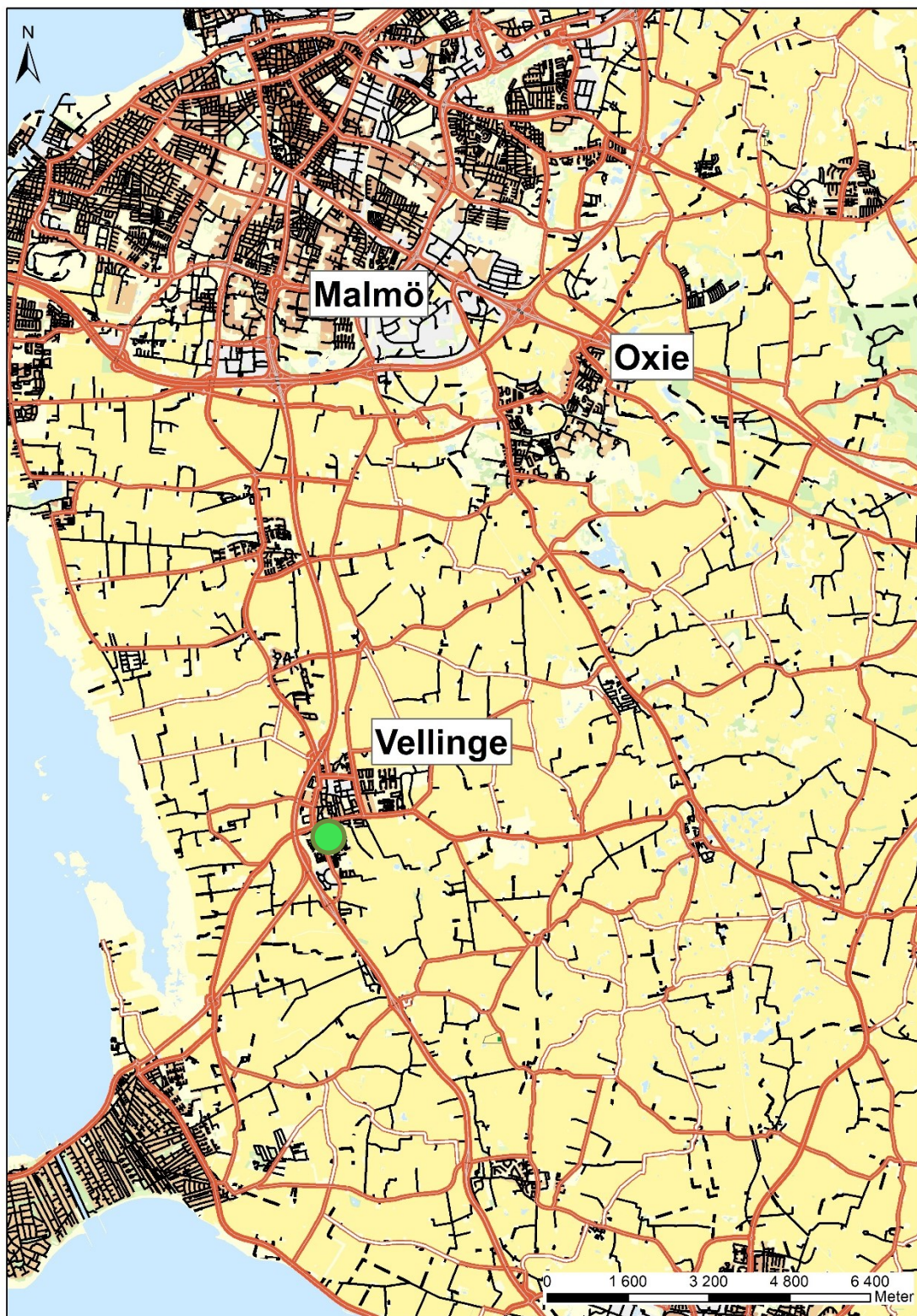
Inledning och bakgrund

Med anledning av att Vellingebostäder ämnade uppföra ett nytt kontor, ett garage samt en tillbyggnad av befintlig byggnad genomförde Kulturen i Lund under åren 2019 och 2020 två arkeologiska undersökningar och två arkeologiska schaktningsövervakningar inom fastigheten kv Furan 9 i Vellinge, fornlämning L1989:7232, RAÄ Vellinge 17:1 enligt beslut från Länsstyrelsen (Lst dnr. 431-7147-2019, 431-23187-2019, 431-19698-2020 och 431-21445-2020). Det aktuella området är beläget ca 10 km söder om Malmö (figur 2 & 3).

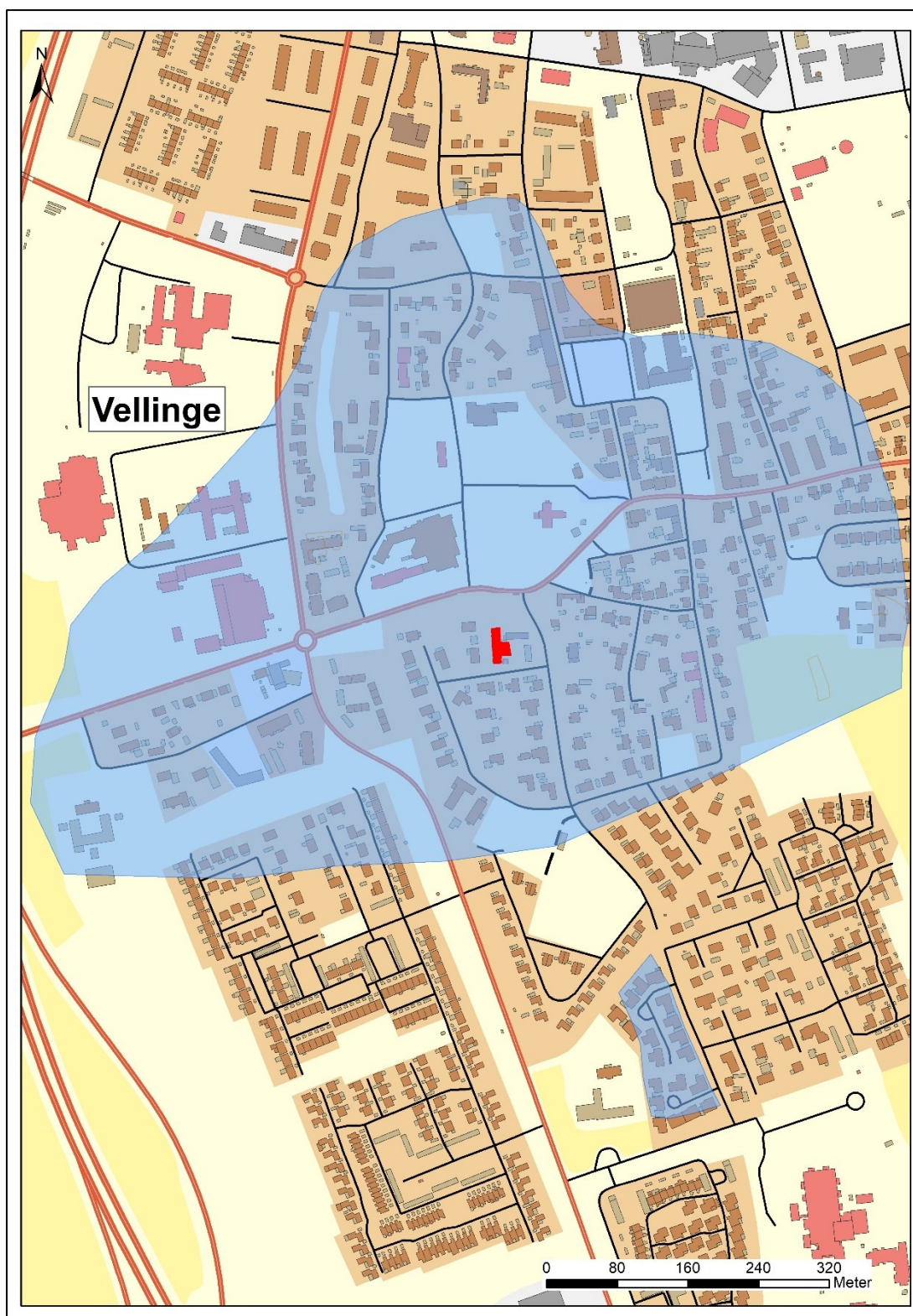
Undersökningsområdet ligger inom Vellinges medeltida bytomt (L1989:7232). Området ligger inom delar av gårdarna 2 och 3 som kan ses på den geometriska konceptkartan från år 1777 (figur 1).

Figur 1. Undersökningsområdet med alla inmätta kontexter (blå) mot bakgrund av den geometriska konceptkartan av år 1777. Figuren visar även undersökningsområdets läge i förhållande till kyrkan, © Lantmäteriet.

Figur 2. Undersökningsökningarnas läge markerat i grönt i Vellinge mot bakgrund av Fastighetskartan, © Lantmäteriet.

Figur 3. Undersökningsområdet och Vellinge historiska bytomt mot bakgrund av Fastighetskartan © Lantmäteriet. Undersökningsområdet är markerad med rött. Fornlämningsområdena är markerade med blått.

Projektets historik, syfte och direktiv

Ett första förfrågningsunderlag gällande en arkeologisk undersökning skickades till Kulturen 2019-04-29, med anledning av att Vellingebostäder AB avsåg att uppföra ett kontor, ett garage samt en tillbyggnad av befintlig byggnad (Lst dnr 431-7147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040). Sammanlagt omfattade ingreppen 382 m². Den arkeologiska undersökningen kom att intensivundersökas på en yta av omkring 100 m² och de resterande 282 m² undersöktes extensivt.

Syftet med undersökningen var att dokumentera fornlämningen, ta tillvara fornyfynd, rapportera och förmedla resultaten för att skapa kunskap med relevans för myndigheter, forskning och allmänhet. Dokumentationsmaterialet skulle vara av vetenskaplig god kvalitet och tillräckligt för att ge kunskap om den borttagna fornlämningen. Ambitionsnivån skulle vara hög. Målgrupper för undersökningen skulle vara såväl vetenskapssamhället som den intresserade allmänheten, där en viktig delmålgrupp var barn och ungdom. Förmedlingen i samband med undersökningen skulle utgå från de nationella målen för kulturmiljöarbetet och från Länsstyrelsens handlingsprogram för uppdragsarkeologi. Enligt Länsstyrelsens direktiv skulle analyserna kopplas till undersökningens frågeställningar, för att uppnå undersökningens syfte och ambitionsnivå skulle makrofossilanalys och ¹⁴C-analys genomföras.

Frågeställningarna berörde den pågående diskussionen kring bybildningen och var inriktade på fyra teman: *Byns etablering och utveckling, Markanvändning och näringar* samt *Materiell kultur*.

Länsstyrelsen fattade beslut i ärendet 2019-06-11. Den arkeologiska undersökningen genomfördes under perioden 2019-10-14–2019-11-08.

Då Vellingebostäder AB ville komplettera tidigare ingrepp i fastigheten med frischakt och vatten och avloppsledning beslutade Länsstyrelsen att en arkeologisk schaktningsövervakning skulle genomföras (Lst dnr 431-23187-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0078). Efterhand tillkom ytterligare kompletteringar, vilket föranledde en reviderad kostnadsberäkning från Kulturen, insänd till Länsstyrelsen 2020-06-04. I den reviderade kostnadsberäkningen ingick även anläggandet av en parkering och en väg. Av olika anledningar återkallade Länsstyrelsen sedermera tillståndet med omedelbar verkan (2020-06-05).

Efter att Vellingebostäder AB kompletterat sin ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, mottog Kulturen i Lund ytterligare ett förfrågningsunderlag gällande en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning den 2020-06-30 (Lst dnr 431-9698-2020, Kulturens projektnr. A_2020_0065). Det nya förfrågningsunderlaget omfattade hela fastigheten med undantag av ett område omfattande 140 m² som skulle intensivundersökas med hög ambitionsnivå. Då en del av fastigheten redan var bebyggd eller schaktad, kom ytan för schaktningsövervakning att uppgå till 1 200 m².

Länsstyrelsen distribuerade ett förfrågningsunderlag (Lst dnr 431-21445-2020) den 2020-08-13, gällande en arkeologisk undersökning av den yta omfattande 140 m² vilken identifierats som högtintressant i samband med tidigare schaktningsövervakning.

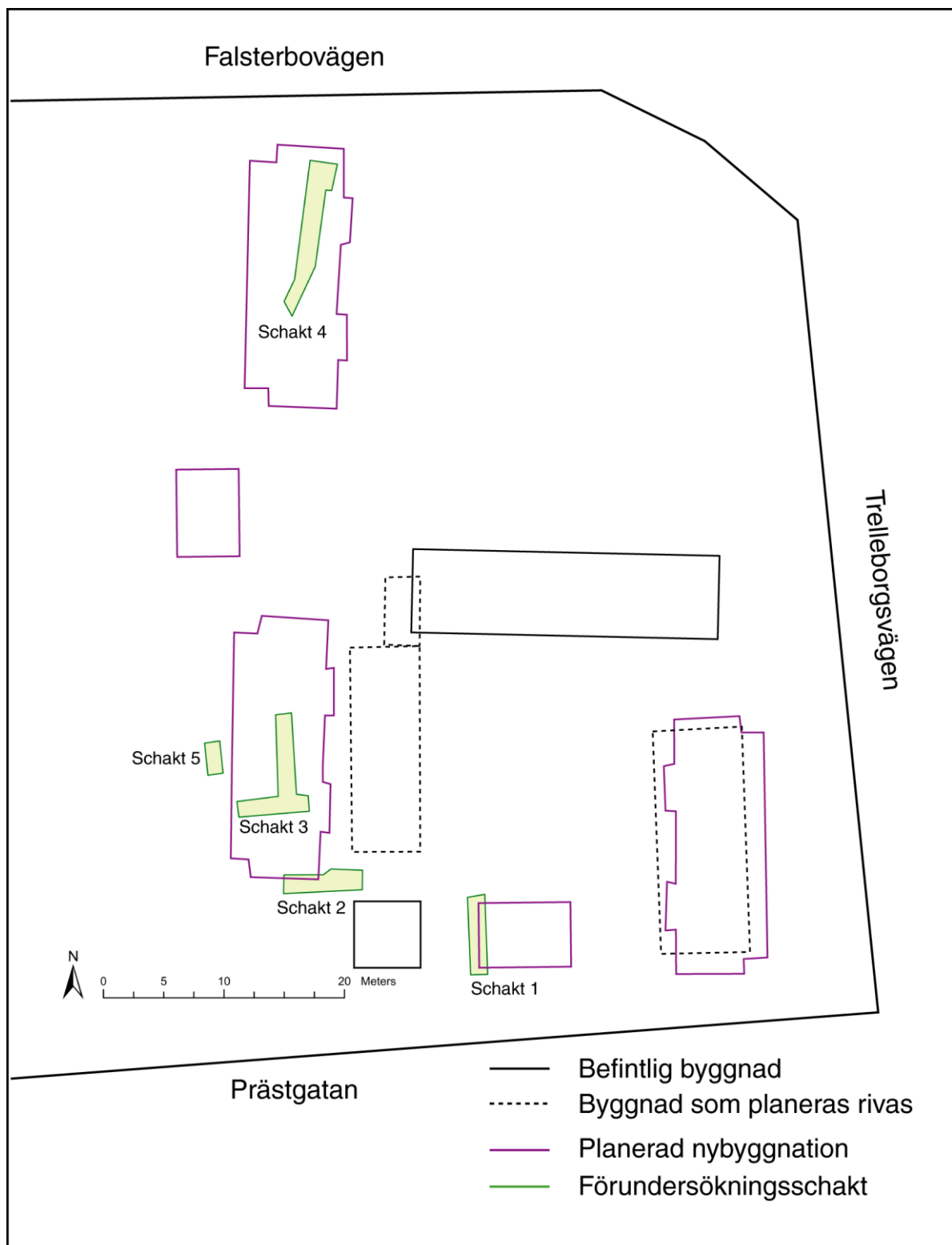
Länsstyrelsen formulerade två prioriterade vetenskapliga frågeställningar inom följande tema: *Bebyggelseutveckling* respektive *Keramik*. Det första temat Bebyggelseutveckling skulle belysa frågor kring bebyggelseutvecklingen på Vellinges bytomt i allmänhet och inom fastigheten Furan 9 i synnerhet. Ambitionsnivån skulle vara rimlig; en bedömning av kunskapsbehovet och fornlämningens kunskapspotential har legat till grund för valet av ambitionsnivå, det vill säga åtgärdernas omfattning, karaktär och prioriteringar. Undersökningen skulle komplettera de iakttagelser som tidigare gjorts vid de undersökningar som genomförts inom fastigheten. Beslut om tillstånd till ingrepp i fornlämningen fattades 2020-08-21 och undersökningen genomfördes under perioden 2020-08-31–2020-09-18 av arkeologer från Kulturen (Kulturens projektnr. A_2020_0067).

Tabell 1. Sammanställning av genomförda undersökningar inom fastigheten Furan 9, vilka samrapporteras i aktuell rapport.

Typ av undersökning	Genomförandetid	Länsstyrelsens diarienummer	Kulturens projektnummer	LUHM-nr
Arkeologisk undersökning	2019-10-14–2019-11-08	431-7147-2019	A_2019_0040	33043
Arkeologisk schaktningsövervakning	2020-04-22–2020-06-05	431-23187-2019	A_2019_0078	-
Arkeologisk schaktningsövervakning	2020-08-10–2021-06-28	431-9698-2020	A_2020_0065	33071
Arkeologisk undersökning	2020-08-31–2020-09-18	431-21445-2020	A_2020_0067	33070

Kulturens arkeologer har vid flera tillfällen genomfört arkeologiska undersökningar och schaktningsövervakningar inom fastigheten Furan 9, Vellinge historiska bytomt. Sammanlagt har två arkeologiska undersökningar och två schaktningsövervakningar genomförts och enligt godkännande från Länsstyrelsen, kommer alla undersökningar samrapporteras i nedanstående rapport.

Fastigheten är belägen söder om kyrkan. Under år 2010 genomförde arkeologer från Kulturen en arkeologisk förundersökning, där det förordades fortsatta arkeologiska insatser inom intensiva och extensiva ytor (figur 4). Vid förundersökningen framkom kulturlager från 1000- eller 1100-talen fram till 1900-talet. De äldsta lämningarna bestod av stolphål, en härd och ett odlingslager. Hög- och senmedeltiden var frånvarande och det förhållandet tolkas som en följd av markarbeten, exempelvis odling (Gardelin 2010).

Figur 4. Plan över FU-schakten år 2010 (Gardelin 2010).

Del I Sammanfattande kulturhistorisk berättelse

Landskapet kring Vellinge och Söderslätt är tämligen flackt och böljande och de låga sankpartierna innebär viss naturlig dränering. De första bönderna kom till området för ca 6000 år sedan. Ett stort antal undersökningar under de senaste decennierna visar att bebyggelse inom de historiskt kända bytomterna i hög grad etablerades i övergången mellan yngre järnålder och medeltid (omkring år 1 000). Detta förhållande verkar även vara giltigt för Söderslätt och Vellinge. Namnet Vellinge innehållande ändelsen -inge indikerar namnbildning någon gång under perioden folkvandringstid till vikingatid.

Inom undersökningsområdet i Furan 9 är de första påtagliga mänskliga aktiviteterna från sen vikingatid när två hus uppförs på platsen. Under loppet av vikingatidens slut uppförs ytterligare en byggnad på platsen. Gården bestod av ett boningshus med tillhörande ekonomibyggnader. Spåren efter aktiviteterna på gården präglas av olika hushållssysslor och byggnaderna gav även skydd för boskapen. Ett dike norr om gårdsläget markerar egendomens begränsning. Gränsen kom att förflyttas norrut fram till tidig medeltid. Strax norr om gårdsläget slingrade sig Vellingebäcken fram i vilken de som bodde på platsen kunde hämta sitt vatten och där möjligen fiske utgjorde en resurs.

Under tidig medeltid bestod bebyggelsen av flera hus med olika funktioner. Det dokumenterade och analyserade arkeobotaniska materialet indikerar odling i bebyggelsens omedelbara närhet. En bakstuga uppfördes på gården vilken tycktes ha en viktig funktion för de boende då den byggdes om och underhölls för att ligga kvar under en 100-årsperiod. I bakstugans mitt fanns ett eldstadsfundament i tre generationer byggt av lera och sten. Möjligen har den haft en kupol för att fungera som en rökugn. Människorna på platsen tycktes värna om sitt hem och familj då de använde sig av husoffer. I ett av grophuset påträffades ett husoffer i form av ett skulderblad från ett djur och i en deponi i bakstugans golv återfanns två knivar och ett mynt. Denna typ av offer förekom sporadisk under yngre järnåldern för att bli vanligare under loppet av medeltiden (Falk 2007).

I bakstugan påträffades stora mängder brända sädeskorn, förmodligen efter lång tids bakverksamhet. Men människorna på platsen har inte enbart livnärt sig på bröd och gröt. Fisk var en stor del av kosten, vilket inte är så märkligt med tanke på närheten till havet. I slutet av 1200-talet brann bakstugan ner. Byggnader i form av gårdslängor med nord-sydlig orientering kom därefter att utgöra bebyggelsen inom undersökningsområdet. Det var placerade på ungefär samma plats fram till senmodern tid.

Från högmedeltiden och fram till 2000-talet var gårdens bebyggelse koncentrerad längre österut, dels inom undersökningsytan och dels utanför. Den undersökta bebyggelsen var från högmedeltiden uppförd på ler- och stensyll i stället för med jordgrävda stolpar. Denna förändring i byggnadsskicket har iakttagits på andra undersökta bytomter söder om Malmö. Utan närhet till skog blev det viktigare att vara mer

sparsam med virket. Genom att höja upp byggnaders bärande element på en syll skyddas träet bättre mot väta och kan bevaras längre. Västra delen av undersökningsområdet kom framöver att användas för odling istället för att vara plats för byggnader och bakgårdsmiljö. Senare avröjningar och omstruktureringar av marken gör att de medeltida lämningarna inom undersökningsytan påverkats negativt.

Från sen vikingatid och fram till idag – med kontoret tillhörande Vellingebostäder - har det legat en byggnad på nästan exakt samma plats. De första bönderna på platsen kan knappast ha föreställt sig att på platsen för deras hus med jordgrävda stolpar skulle det nästan 1 000 år senare stå ett hus på samma plats byggt i betong och stål.

Del II Bakgrund och tidigare arkeologiska iakttagelser

Bebyggelseutveckling och "bybildning" – en orientering i forskningsläget¹

Efter införandet av nya metoder med stora ytavbäningar från 1970-talet och framåt har kunskapsfronten förflyttats om järnålderns, medeltidens och i viss mån nyare tidens bebyggelse och byar. I Skåne har de stora bebyggelse- och byundersökningarna framförallt genomförts i slättbygd, många kring Malmö, medan relativt sett färre som genomförts i ris- och skogsbygd (Bentz 2008:238; Anglert 2008:10).

I den aktuella forskningen om bebyggelsestruktur och landskap i Skåne kan urskiljas flera teman och problemställningar, Nedan följer ett urval av de bedömts som betydande och med relevans för de aktuella lämningar som berörs i den aktuella undersökningen.

Den yngre järnålderns bebyggelse och de historiska byarnas genes

Utgrävningarna av landsbyar såsom Hodde och Vorbasse på Jylland under 1960- och 1970-talet visade att bebyggelsen under järnåldern med jämna mellanrum flyttade till andra närbelägna lokaler. Begreppet "den vandrende landsby" föddes. Orsakerna till att bebyggelsen under medeltiden upphörde att "vandra" och fixerades till sina "historiska bytomter" har förklarats av flera faktorer, exempelvis: att nya odlingsformer med regleringar av åkermarken har tvingat fram en fast bebyggelsestruktur och/eller att organisationen av den nya kristna religionen har "knutit" bebyggelsen till en kyrka (översikter i Skansjö 1983:74; Porsmose 1987:228 ff; Riddersporre 1995:11 ff).

I de tidiga danska bebyggelseprojektens efterföljd har Johan Callmer i artikeln "To Stay or to Move" (1986) undersökt bebyggelsestrukturen under yngre järnålder och medeltid i ett begränsat område i Skåne, nämligen ett utsnitt kring Lund. Callmers slutsats är att de historiska bytomterna "were predominantly not founded in the Early Medieval Period but earlier" (Callmer 1986:204). Enligt Callmer föreligger kontinuitet i bebyggelsen, från yngre järnålder till den historisk kända byn, även om ett avstånd

---

¹ Följande forskningshistorik är en bearbetning av en text publicerad av Mattias Karlsson & Karl-Magnus Lenntorp (2021) och Mattias Karlsson (2022) med tillägg, speciellt med avseende på senare års forskning och arkeologiska resultat kring Söderslätt.

av upp emot 500 m föreligger mellan bebyggelselämningarna. Man kan mer försiktigt tolka Callmers undersökning som främst ett påvisande av betydande områdeskontinuitet. Ett mera fixerat bebyggelsemönster har enligt Callmer utkristalliserats först omkring år 1300.

Bebyggelseutvecklingen från yngre järnåldern och framåt kring Malmö kan sammanfattas efter de senaste två-tre decenniernas omfattande arkeologiska undersökningar. I övergången mellan yngre järnålder och medeltid ses en förändring av bebyggelsens lokalisering. Bebyggelsen etableras på de historiskt kända bytomterna. Under vikingatid och tidig medeltid var tofterna större och bebyggelsen mera utspridd än förhållande till högmedeltiden (Carelli 2001:52; Jönsson & Kockum 2004:213 f; ibid 2005:17; Thomasson 2005:78 ff). Under perioden cirka 1150–1300 sker en omstrukturering av bebyggelsen i form av en reglering, vilket ger upphov till en ökande aktivitet med grävande av diken och vallar, samt en förtätning av bebyggelsen. Bebyggelsen fixeras i hög grad till de historiskt kända gårdsplatserna.

Begreppen "by" och "bybildning" är centrala i forskningen om yngre järnålderns och medeltidens samhälle och bebyggelsestruktur. Begreppens innebörd har varierat något mellan olika forskare och ämnesdiscipliner (Karlsson & Lenntorp 2007:10 f; jfr även Göthberg 2000:101 ff). En skola, som ligger nära en kulturgeografisk forskningstradition, definierar en by som minst två gårdar med ett gemensamt namn vars ägor och hägnader ligger intill varandra (Fallgren 2006:95). En annan definition eller, om man så vill, en utveckling av begreppen företräds av de som anser att den "sociala praktiken" eller samarbetet mellan invånarna i gårdarna är det som definierat byn. Katalin Schmidt Sabo menar mot denna bakgrund att det under historien funnits flera olika "bybildningar" varav medeltidens skulle vara den senaste (Schmidt Sabo 2001:58; jfr Schmidt Sabo 2005:64, 70; Thomasson 2005, jfr även Rahmqvist 1996:16; Göthberg 1997:120; ibid 1998: 96).

Inom den arkeologi som mestadels arbetar med förhistoriska lämningar är begreppen "bosättning" och "boplats" vanligt förekommande; begrepp som är mer neutrala, men som många gånger skulle kunna bytas ut mot ordet by i varje fall enligt den första definitionen av begreppet. Vad beträffar nuvarande Danmark har en sammanställning av 675 undersökta lokaler med bebyggelse daterade till 500 f.Kr till 1100 e.Kr visat att endast 23 kan säkert betecknas som ensamgårdar (Håkansson 2017 s. 160). Beträffande ordet "bybildning" kan man ibland lägga märke till en viss glidning från en mer allmän betydelse "när byn/byarna bildades (av ensamliggande gårdar)" till att betyda "när den historiskt kända byn bildades" (jfr Riddersporre 1995:11; Skansjö 1983:137; Rudebeck mfl. 2001:58).

Söderslätts byar

Ett försök till summering av forskningsläget om Söderslätts bebyggelsestruktur, närmare bestämt Skytts härad, i övergången mellan järnålder och medeltid finns i Sten Skansjös numera klassiska avhandling *Söderslätt genom 600 år. Bebyggelse och odling under äldre historisk tid* (1983). Skansjös avhandling behandlar i hög grad två problem: etableringen av bebyggelsen inom de historiska bytomterna och nedläggningen av bebyggelse under loppet av medeltiden. I början av 1980-talet hade redan en rad undersökningar genomförts i byar nära Malmö, såsom Hindby, Käglinge, Oxie, Tygelsjö, Västra Klagstorp och Västra Skrävlinge. Skansjö omnämner särskilt undersökningarna inom byn Fosies marker och bykärna, vilka visade att bebyggelsen upphörde under vikingatiden utanför den historiska byn och att den äldsta bebyggelsen inom bytomten är från 1000-talet (Skansjö 1983 s. 79ff). För Skansjös egentliga studieområde, Skytts härad, fanns betydligt färre arkeologiska undersökningar som berörde bytomterna. Av det skälet lät Skansjö göra arkeologiska provundersökningar i en flera byar. Undersökningar som indikerade en liknande bebyggelseutveckling som konstaterats kring Malmö. Skansjö arbetade även med fosfatkarteringar för att få grepp om nedlagd bebyggelse (Skansjö 1983 s. 112–124). Synteser av bebyggelseutvecklingen i Skytts härad av ett mer ambitiöst slag och mot bakgrund av de senaste fyra decenniernas arkeologiska undersökningar saknas i hög utsträckning.

En lägesbild om de arkeologiska undersökningarna på de historiska bytomterna i Malmöområdet presenterades 1984 av Sven Rosborn i projekt Medeltidsstadens rapport om Malmö (Rosborn 1984). I synnerhet har de stora infrastruktursatsningarna från 1990-talet och framåt som genererat ny kunskap, men även efter deras avslutande har flera andra stora undersökningar genomförts. I samband Öresundsbroprojektet (fältundersökningar 1995–1998) undersöktes exempelvis delar av de historiska bytomterna tillhörande Fosie och Naffentorp. I Citytunnelprojektet (fältundersökningar 2000–2003) berördes stora delar av Bunkeflo och Lockarps bytomter. Vad beträffar dessa undersökningar och flertalet andra som genomförts sedan 2000-talet finns publicerade rapporter som getts spridning, vilket inte alltid är fallet med äldre undersökningar. Utöver ovannämnda undersökningar bör även nämnas omfattande undersökningar som utförts inom andra exploateringsprojekt på följande bytomter: Hyllie (Sulegårdens), Käglinge, Lockarp, Sunnanå, Västra Klagstorps och Östra Skrävlinge (Ingwald (red.) 2009).

I Nils Björhems och Björn Magnusson Staafs publikation *Långhuslandskapet* (2006) skisseras en generell bebyggelseutveckling för området närmast söder om Malmö, från neolitikum till medeltid baserad på en indelning av landskapet i fyra zoner. Zon 1, närmast kusten, var bebyggd under senneolitikum och bronsålder och med en förtätning av bebyggelsen under förromersk järnålder, men därefter upphörde bebyggelsen. I zon 2, längre inåt landet, fanns bebyggelse lämningar från hela förhistorien och särskilt under järnåldern. I zon 3, ännu längre från kusten, inleddes bebyggelsen under bronsåldern men den minskade mot slutet av förromersk järnålder. Därefter var bebyggelsens relativt

stabil fram till vikingatiden då en viss expansion skedde (Björhem & Björn Magnusson 2006 s. 65f). En remarkabel förändring i byggelsestrukturen tycks ha skett under övergången mellan äldre och yngre järnålder, vilken kan beskrivas som en slags omgruppering av bebyggelsen från kustnära lägen till inlandslägen (Ibid s. 221f).

Under 2000-talet har en rad undersökningar genomförts på och omkring bytomter i och omkring Vellinge och inom det område som omfattar Skytts härad på bytomter. Någon mer ambitiös syntes med utgångspunkt från detta underlag har hittills inte framlagts. En del av undersökningarna presenteras kortfattat i denna rapport under rubriken "Fornlämningsmiljö".

Byggnadsskick

Både danska och svenska arkeologer framförde, långt fram på 1990-talet, att medeltida gårdslämningar var en ned- eller bortprioriterade lämningstyp (Engberg 1992; jfr Ersgård & Hållans 1996). Men efter de senaste tre decennierna finns i dagsläget en förhållandevis god kännedom om husens planutformning och disposition av gårdens byggnader under järnåldern och medeltiden. Vad beträffar byggnadernas indelningar och funktioner har kunskapsutvecklingen varit förhållandevis svagare. Inom både Öresundsprojektet och Västkustbaneprojektet har publicerats översikter och synteser som dels tar sikte på husens morfologiska utveckling och dels på ett mer övergripande sätt behandlar bebyggelsestrukturen (jfr exempelvis Artursson 2005; Björhem & Magnusson Staaf 2006). Från danska undersökningar finns numera också publicerat ett relativt stort komparativt material. Hans Skov har i en artikel presenterat en mer generell hustypologi för perioden 800–1200 e. Kr (Skov 1994). Joakim Thomasson har i en artikel på ett övergripande plan sammanställt resultaten från utgrävningarna i projektet Västkustbanan (2005) och gjort jämförande utblickar mot tidigare undersökningar i framför allt Skåne.

Fortfarande är dock kunskapen om de medeltida husens byggnadsskick, funktioner och utveckling fragmentarisk. Det är oklart i vilken omfattning som byggnadsskicket varierar mellan olika regioner under medeltiden. Vad beträffar undersökningar på större detaljnivå omkring byggnadsskicket på landsbygden ska nämnas Henriette Rensbros (2002) och Marie Foged Klemensens (2001) "*specialer*" som innehåller stora empiriska material har en viss kritisk distans till de arkeologiska resultaten och tolkningarna. Rensbro och Foged Klemensens försöker att förstå mer av byggnadernas utformning än enbart den yttre planlösningen. De är intresserade av husens disposition, indelning och funktion samt byggnadsteknik och materialval.

Enligt Rensbro kan man under högmedeltid och fram i nyare tid räkna med tre olika typer av huskonstruktioner: protokorsvirke (*protobindningsværk*), enskeppiga byggnader med takremskonstruktion (*tagremskonstruktion*) samt tvåskeppiga byggnader (mesulakonstruktion). Protokorsvirke antingen liknar eller är en renodlad korsvirkeskonstruktion med en timra bestående av parställda stolpar förbundna med en tvärbjälke medan takremskonstruktionen känns igen på icke parställda stolpar, förbundna i längsled med takremmarna. I båda konstruktioner kan facken vara regelmässiga eller oregelmässiga. I det arkeologiska materialet känns protokorsvirkeskonstruktionen igen på parvis ställda bärande stolpar, medan stolparna i takremskonstruktionen inte är placerade parvis. Rensbro menar att takremskonstruktionen var den vanligaste tillsammans med jordgrävda stolpar under perioden 1200–1600. Ett fåtal byggnader med jordgrävda stolpar tros ha uppförts med protokorsvirke, men det är svårt att med säkerhet säga, däremot kan byggnader på stensyll ha uppförts som takremskonstruktioner (Rensbro 2002:23 ff). Henriette Rensbro menar att en byggnad antingen var enskeppig eller tvåskeppig och att det är möjligt att det förekommit fler tvåskeppiga byggnader under medeltiden än vad som har identifierats vid undersökningar, hon anser vidare att inre takbärare eller stöttor aldrig förekommer i enskeppiga byggnader. Anne Birgitte Sørensen menar däremot att det är ett problem att identifiera ”äkta” mesulakonstruktioner då mittstolpar i många fall inte ska tolkas som takbärare. I flera fall är stolparna varken regelmässigt eller symmetriskt placerade, inte heller lika djupt nedgrävda som de i vägglinjen. Stolparna skulle lika gärna kunna tolkas som delar av innerväggar (Rensbro 2002:25; Sørensen 2003:439). Frågan om det har funnits byggnader som varit enskeppiga i ena änden och tvåskeppiga i den andra har också diskuterats, dock inte lika ingående. I det arkeologiska materialet förekommer denna typ av byggnader och orsaken till de olika konstruktionssätten kan ha legat i att byggnadens delar haft olika funktioner. En möjlig funktion är tröskning med slaga som krävt en större yta med fritt svängrum, där varken inre stolpar eller loft varit hindrande. Byggnaden skulle således ha varit uppdelad i en bostadsdel och en ekonomidel (Karlsson & Lenntorp 2021). Exempel på byggnader med mesulakonstruktion och datering till tidig medeltid har bland annat påträffats i Gårdstånga och Önnerup i Skåne, i Tårnby på Själland och från norra Halland finns exempel på ladugårdar från 1800-talet som uppförts som mesulakonstruktioner (Jönsson & Kockum 2004:57; Karlsson & Lenntorp 2021). Byggnader som tolkats vara enskeppiga i en del och tvåskeppiga i en annan har påträffats bland annat Bjärlöv i östra Skåne (Håkansson 2005:27 f), i Bunkeflo (Lövgren et. al. 2007:105 f), i Skrea och i Kärragård samt Arvidstorp i Halland (Lindman & Streiffert 1992:54; Wattman 1996:56 f; Håkansson 2001).

Ett flertal exempel på protokorsvirkeskonstruktioner i Skåne under högmedeltiden kan nämnas. I Bunkeflo framkom en byggnad med tendens till parvis stolpställning (Hus 42, daterat till perioden 1200–1300), i den mellersta delen av ett boningshus, även detta i Bunkeflo, fanns regelbunden stolpsättning. Huset daterades till 1300–1400 (Lövgren et.al. 2007:138–148). I Naffentorp påträffades en bostadslänga som i den mellersta delen av huset haft parvis ställda stolpar och som daterats till 1300–

1500 (Olsson et.al. 2005:86–98). En byggnad, förmodligen boningshus, i Ödåkra daterat till 1300-talet, har haft parställda stolpar i ytterväggen (Söderberg 1994, Kyhlberg et.al.1995:28), likaså ett hus i Väla också daterat till 1300-talet (Söderberg 1994; Kyhlberg et.al. 1995:45).

Ett exempel på centralt problemområde som rör husens funktion och som har diskuterats under en längre tid är stallning och gödsling av åkrarna. Gödsling av åkermarken har betraktats som avgörande för en omställning från ett mer extensivt jordbruk till ett mer intensivt, något som har implikationer på hela samhällsutvecklingen. Stallning av djuren har betraktats som en viktig förutsättning för att insamla gödseln. Lennart Carlie vill, mot bakgrund av studier av bebyggelsen i Halland under järnåldern, starkt ifrågasätta om stallning varit vanligt förekommande under järnåldern – exemplen på Jylland kan snarare vara undantag – och särskilt uppfattningen att bostad och stall/fähus har legat under samma tak (Carlie 1999:102 ff). Undersökningar i samband med Västkustbaneprojektet eller E4-projektet i Uppland har inte på något avgörande sätt bidragit till att lösa frågan om stallning (jfr Carlie & Artursson 2005). Det vara så att stallning under järnåldern endast förekommit i liten omfattning och under begränsade tidsperioder (Göthberg 2007:414 f, 423).

Stora svårigheter är förenande med att med god vetenskaplig akribi tolka byggnaders funktioner och indelning. Även naturvetenskapliga hjälpmetoder, såsom fosfatanalys eller paleoekologisk provtagning, kan vara svårtolkade och rymma mycket osäkerhet (Martens 2006). Men från senare tid finns flera exempel på ambitionen att diskutera de medeltida byggnadernas indelning och funktion. Exempelvis kan nämnas de arkeologiska rapporterna från undersökningar av Bunkeflo bytomt år 2000 (Lövgren et.al. 2007:293–315) och Naffentorp år 1996–97 (Olsson et.al. 2005:165 ff).

Byggnadernas konstruktion och material är en faktor som implicit eller explicit används som dateringsunderlag för arkeologiskt framkomna lämningar. Det är dock inte i alla sammanhang som byggnadsskicket per se betraktas som ett särskilt tema att beakta eller studera och om det görs, handlar det inte sällan om byggnaders placering i byn eller gårdsenheten, alltså i bebyggelsestrukturen.

Byggnadsskicket lyfts fram i högre grad i efterbearbetningen av vissa byundersökningar i Malmöområdet, vilket delvis har att göra med hur välbevarade lämningar är. En viktig byggnadsteknisk innovation varom iakttagelser gjorts är stolpsättning på syllstenar. I Bunkeflo by tycks samtliga byggnader fram till ca 1300 ha haft jordgrävda stolpar. De första byggnaderna på syll har företrädesvis varit boningshus, medan bruket med jordgrävda stolpar fanns kvar längre i ekonomilängor (Lövgren et al 2007 s. 308). I Naffentorp by har undersökts ett gårdsläge där boningshuset stått på samma plats under ca 250 år (ca 1300–1500). I den äldsta fasen hade huset jordgrävda stolpar, parvis placerade, vilket tolkades som att det varit uppfört i korsvirke. Några inre stolpar tolkades som indikationer på loft. I husets senare fas var grundläggningen olika i olika delar: syllstock på syllstenar, rännen med grävda

stolpar och syllstenar (Olsson et al 2005 s. 177f). Möjligen kan introduktionen av syllstenar och i synnerhet parvis ställda stolpar i ytterväggen indikera väggar i korsvirke, men det är fortfarande oklart.

Utöver husens grundläggande konstruktion har konstaterats rester av golvbeläggningar, av lera, sand eller kullersten, som bör kopplas till husens funktion. En viktig detalj handlar om placeringarna av eldstäderna, något som vanligen förbinds med boningshusen, men även till speciella eld- eller kokhus.

En aspekt av byggnadsskicket är materialet och materialtillgången. Vad beträffar Vellinge kan i detta sammanhang noteras det omfattande område med större nedgrävningar som påträffats sydväst om byn, Nedgrävningarna har daterats till perioden ca 1200-ca 1800 och har tolkats som lertäkter för uppförandet av lerväggar i byggnader (Trulsson & Söderberg 2019).

Byggelsestruktur

Med införandet av ytavbanande undersökningsmetoder har relativt goda möjligheter öppnats för att diskutera bebyggelsens övergripande strukturer, på en gårds- och bynivå. Intresset har riktats mot byggnadernas antal, storlek, husens disposition, diken och hägnader, förekomsten av brunnar och andra nedgrävningar. Den nya kunskapen om bebyggelsemönster har utgjort en viktig grund för ny forskning i vilket denna materialitet placerats i en diskussion om samhällsutvecklingen på andra övergripande plan. Bebyggelsestrukturen i Malmöområdet har i en syntesstudie "Långhuslandskapet" använts för att besvara frågor kring järnålderns och äldre perioders sociala struktur, den ekonomiska organiseringen av landskapet och för att spåra mer genomgripande samhällsförändringar (Björhem & Magnusson Staaf 2006). Områdesstudier med liknande frågeställningar har genomförts inom järnåldersdelen av projektet "Västkustbanan" (se exempelvis Carlie 2005; Strömberg 2005). Bebyggelsestrukturen har också haft betydelse för forskning om "makt och landskap", ett tema som kommer att beröras nedan.

Flera olika svar har sökts till förändringarna i byggnadsskick och bebyggelsens struktur.

I äldre forskning diskuterades byggnadstekniska förändringar som en i sig tillräcklig förklaring till förändringar även i bebyggelsemönstret (Erixon 1947:727). I senare forskning betonas sociala förändringar som avgörande för bebyggelsestrukturen. Exempelvis att förändringar i bebyggelsen under tidig medeltid sammanhänger med upplösningen av det gamla ättesamhället och storhushållet till en mindre kärnfamilj. Peter Carelli uppfattar det som att man velat förtydliga gränsen mellan privat och offentligt, vilket i sin tur sammanhänger med en ökande individualisering och ekonomisering av samhället (Carelli 2001:58 f; 368 f). Vidare har man pekat på en strävan att skilja rent och smutsigt (Qviström 2007:229).

Den medeltida gårds- och bystrukturen i Skåne har diskuterats av Joakim Thomasson i "Bybildningen och bönderna" (2005) och av Katalin Schmidt Sabo i avhandlingen "Den medeltida byns sociala dimensioner" (2005, jfr även Schmidt Sabo 2001). Gemensamt för Schmidt Sabo och Thomasson är att perspektivet i hög grad är riktat mot hur byggnader och bebyggelsens överordnande struktur speglar en social dimension eller praxis och förändringar av densamma (se exempelvis Thomasson 1998a:96). Thomassons och Schmidt Sabos diskussion i de anförda arbetena knyter i hög grad an till modeller i modern samhällsteori och filosof. Förklaringar och orsakssammanhang till förändringar i byggnadskulturen söks i hög grad i den politiska, sociala och ideologiska sfären, snarare än i en ekonomisk, teknisk och organisatorisk bakgrund.

Anders Håkansson's avhandling *Bebyggelsehierarki och bylandskap. Om övergången mellan vikingatid och tidig medeltid ur ett halländskt perspektiv* (2017) behandlar på ett grundläggande vis både frågor om byggnadsskick och bebyggelsestruktur. Vad beträffar bebyggelsestrukturen på en makronivå sammanfattar och vidareutvecklar Håkansson de tankar som tidigare har funnits om en utveckling i Halland som delvis skiljer sig från den i stora delar av Skåne. Byarna i Halland kan under tidig medeltid beskrivas som klungbyar med utspridd bebyggelse. Under högmedeltiden överges många av gårdslägena och gårdar flyttar närnare utmarkerna (Håkansson 2017 s. 163). I Skånes södra slättbygder förefaller byarnas bebyggelse snarare att förtätas och dras samman under hög- och senmedeltid.

Håkansson's undersökningsområde är visserligen Halland men frågorna och behandlingen av ämnena har relevans långt bortom landskapets gränser. Materialet omfattar byggnader från 36 olika lokaler i Halland, sammanlagt 318 hus indelade i 17 byggnadstyper. De olika byggnadstyperna diskuteras i sammanhang med liknande byggnader påträffade i Skåne och nuvarande Danmark. Sammanställningen och utvärderingen av materialet ger en betydligt tydligare bild än tidigare av variationen i byggnadsbeståndet på gårdarna, med avseende på det allmänna byggnadsskicket och dess utveckling i tid, funktioner hos olika typer av byggnader, och gårdsstrukturen, alltså hur olika byggnader disponerats inom gårdsenheter.

Håkansson's konklusion är att Halland från 1000-talet i hög grad ingår i halländsk-skånsk byggnadstradition. I viss mån verkar denna skilja sig från den väster om Öresund, i den bemärkelsen att de skånska och halländska enskeppiga byggnaderna med jordgrävda stolpar i vägglinjen i högre grad haft en så kallad *tagremskonstruktion*, dvs. de takbärande stolparna har inte varit parvis ställda (Håkansson 2017 s. 141). De vikingatida gårdsenheternas disposition kännetecknas av en öppen och lös gruppering i olika varianter: L-form, T-form, I-form eller placeringar med längorna parallellt. Under tidig medeltid, ca 1050–1150, syns en utveckling mot mellanstora gårdar med längorna placerade i L-form. Skillnaderna i gårdarnas storlek kan vara betydande. Under efterföljande period, 1150–1250, ses en trend mot utjämning av skillnader i gårdsstorlek. Gårdarnas längor har i många fall fått en mer

utpräglad U-form och med tendens till att fler funktioner samlas i längorna (141f). Många drag i den halländska gårdsstrukturen kan således kännas igen även i det skånska materialet. Vad beträffar frågan om jordgrävda stolpar, kan konstateras att detta byggnadssätt vidhålls Halland, åtminstone in i 1200- och 1300-talen (Håkansson 2017 s. 160).

Söderslätts bebyggelsestruktur

Redan i början av 1980-talet fanns, såsom framgått ovan, tydliga indikationer på en omstrukturering av bebyggelsen i Skåne, åtminstone i dess sydvästra del, i övergången mellan vikingatid och tidig medeltid (Stjernqvist 1981; Skansjö 1983). Senare undersökningar och forskning har dels givit ytterligare stöd för en omstrukturering som är tydlig och genomgripande (Tegnér 2005 s. 35), men också för att det finns en kronologisk och geografisk variation för när bebyggelsen slutade att "vandra" (Jönsson & Persson s. 144ff; Iversson s. 422ff).

I publikationen *Det organiserade landskapet* (2008) tar Lars Jönsson och Lars Persson ett helhetsgrepp på frågan om bebyggelseförändringarna i övergången mellan yngre järnålder och medeltid i Malmöområdet. Bland annat diskuteras den yngre järnålderns bebyggelselagen i förhållande till de historiska byarna, men även i förhållande till bebyggelseindikerande namn, såsom toftnamn. En annan aspekt av bebyggelsestruktur och bebyggelseomläggningar som utförligt behandlas handlar om gränser och gränsmarkeringar. De pekar dels på svårigheterna att rent arkeologiskt arbeta med detta slags lämningar men också på den potential som kan ligga däri.

I forskning och rapportering om Malmöområdets medeltida bebyggelse har uppmärksammas indikationer på förändringar i den medeltida byns inre struktur efter bebyggelsens etablering på de historiska bytomterna. Denna förändring kan generellt sett beskrivas som en rörelse från löst sammanhängande gårdsenheter utspridda på en relativt stor yta till en förtätning av gårdsenheterna på en mindre yta (Jönsson & Persson s. 134ff). I slutskedet är ofta gårdarnas byggnader sammanbyggda i helt eller nästan helt slutna gårdsrum. Förtätningen av bebyggelsen i byarna kan noteras mer eller mindre tydligt inom historiska bytomter från omkring 1200. Ofta kan denna förtätning ses i sammanhang med ägosplittringar och nya toftgränser. Ett gott exempel på denna utveckling är Bunkeflo by som undersökts arkeologisk vid en rad tillfällen (Lövgren et al 2007, särskilt s. 305; Ingwald & Lövgren 2009 s. 470ff).

För perspektiv på bebyggelsestrukturen i Vellinges närområde kan nämnas undersökningarna ca 500 väster om Stora Hammars historiska bytomt år 2009–2010, i vilket den sista påvisade bebyggelseperioden daterades till vikingatiden. Av allt att döma har bebyggelsen därefter flyttat österut närmare eller till Stora Hammars historiska bytomt. Man kan i detta fall lägga märke till att den

undersökta boplatsen, med byggelse från bronsålder till vikingatid, låg relativt kustnära, och hade sin största utbredning under 300–500-talet e.Kr. I de undersökta områdena närmare Malmö anses det å andra sidan att det sker en bebyggelseomläggning under 300-talet, bort från den kustnära zonen till inlandet. (Björhem et al 2011 s. 192ff, 197ff).

I en betydligt mindre undersökning i Bodarp påvisades vikingatida lämningar på den historiska bytomten som antagligen ska dateras till 800–900-talet. Byn kan således ha etablerats på sin plats en bit ner i vikingatiden, snarare än kring år 1000 eller på 1000-talet (Sarnäs 2017).

I sammanhanget bör nämnas att det finns enstaka exempel på diskontinuitet eller ödeläggelse mellan vikingatid och medeltid som för närvarande inte kan förklaras. Ett exempel på det är den tidigmedeltida bebyggelse som dokumenterats vid undersökningar i Lindängelund i Bunkeflo socken. Bebyggelsen upphör på platsen under tidig medeltid. Boplatsen ligger på ett betydande avstånd från senare kända historiska bytomter. Närmaste by är Fjärdingslöv på ett avstånd av 800 meter (Carlie & Lagergren 2014). Huvuddragen i den generella bebyggelseutvecklingen på Söderslätt från övergången mellan vikingatid och tidigmedeltid och framåt torde inte förändras avsevärt med nya undersökningar, men inom den ramen finns utrymme för en ganska stor variabilitet och kunskapsmässigt finns förstås stora luckor att fylla.

Agrar produktion och konsumtion

Genom tiderna har den mest betydande näringen på gårdarna varit den agrara produktionen. Bebyggelsen och produktionen av agrara produkter kan inte ses frikopplade från varandra. För att förstå sambanden bättre bör också finnas en medvetenhet om och frågor till näringarna: i huvudsak odling och djurhållning. Frågeställningarna kring den agrara produktionen kan handla om "markhistoria" på flera plan. Det kan konkret innebära att lyfta fram lämningar vilka haft en direkt funktion i produktionen såsom exempelvis diken och hägnader (eller avsaknaden av dem), byggnader som använts för stallning eller förbindelser och kommunikationsvägar mellan gården och brunnar, vattendrag och marker. Den byggda miljön kan betraktas utifrån och få en mening och tolkning sett ur ett funktions- och produktionsperspektiv.

Försök att arbeta med ett ovan beskrivna perspektiv har gjorts med den historiska byn Revinge där en arkeologisk slutundersökning genomfördes år 2006 (Karlsson & Lenntorp 2021). Ett annat exempel särskilt bör lyftas fram är resultat av undersökningar i Bunkeflo. I analysen av ett gårdsläge framträder en rad olika funktioner. Boningshuset kan således indelas i olika rum med olika funktioner, stuga, kammare, vävstuga, fädel. Utöver det fanns andra byggnader med specifika funktioner, såsom kokhus,

stall och svinstia. I denna analys ingår även en tolkning av olika artefaktens depositionsmonster i förhållande till byggnaderna (Ingwald & Lövgren 2009 s. 472). En liknande ingående analys av byggnader och funktioner var även möjlig att genomföra efter en undersökning av ovannämnda gårdsläge i Naffentorp.

Givetvis finns flera svårigheter vid försök till funktionsanalyser, exempelvis att endast delar av gårdslägen undersöks eller är bevarade för undersökning. Ett annat problem kan vara att vår förståelse av gårdarna som produktionsenheter är bristfällig. Prioriteringen av byggnaderna för undersökning och dokumentation, vilken är lätt att förstå, kan å andra sidan innebära att sammanhanget till markerna och deras funktioner framträder mindre tydligt.

Arkeobotanik och det växtekologiska landskapet

Miljöarkeologiska perspektiv och frågor har framför allt studerats genom arkeobotaniska metoder, det vill säga genom studier av mikroskopiska botaniska lämningar. I Skåne finns resultat av genomförda makrofossilanalyser från en lång rad bebyggelser och byar från järnåldern och medeltiden, exempelvis Lockarp, Uppåkra, Lund, Ystadområdet (se exempelvis Larsson 2015). De flesta bidrag inom arkeobotaniken är analyser och rapporter på material från specifika undersökningar och platser. Men de har även utnyttjats i synteser som baserar sig på ett större material, och vilka torde de ge en mer säker bild av den historiska utvecklingen och ibland på ett mer generellt plan gällande för större områden, exempelvis kan nämnas synteser kring landskapets karaktär i området kring Lund och Malmö (Engelmark & Linderholm 2008; Lagerås & Magnell 2020; Lagerås & Fredh 2020). Hitintills saknas dock synteser om det historiska landskapets karaktär och odlingen i Vellinge med närmaste omgivningen.

En viktig beståndsdel i de både Öresundsbroprojektets och Citytunnelprojektets arkeologi var miljöarkeologiska analyser eller arkeobotaniska analyser av olika slag. Miljöarkeologin betraktades inom båda projekten som ett "specialprojekt". Övergripande resultat från Öresundsprojektet miljöarkeologiska analyser har publicerats av Roger Engelmark och Johan Linderholm (2008). Exempelvis påvisas transport av gödsel under bronsåldern (ibid s. 68f). Resultaten från enskilda platser och undersökningar har utnyttjats för tolkning och refereras i de olika arkeologiska rapporterna. Således har arkeobotaniska resultat använts för tolkningen av byggnaders funktioner, exempelvis har påtagliga fynd av havre betraktats som ett indicium för utfodring av havre i stallbyggnader, rester av ängsväxter som indicium för foderlada (Lövgren et al s. 310). Den lovvärda ambitionen och de relativt omfattande analyspaketen till trots, har kunskapen om de stora ekologiska frågorna om Malmöområdet under yngre järnålder och medeltid inte i någon avgörande grad rört sig framåt i vissa viktiga frågor. Ett exempel på en sådan viktig fråga handlar om utbredningen och införandet av olika odlingssystem, såsom ensäde, tvåsäde och tresäde. Införandet av tresäde är en sedan lång tid omdebatterad fråga. En teori är att ökningen av

rågodling under vikingatiden indikerar införandet av ett nytt odlingssystem med höstsådd råg, vårsådd korn och träda (inom olika vångar) (Engelmark 1985, 1992, Mikkelsen 2002). För att adressera dessa problem kan det vara nödvändigt för arkeologer och arkeobotaniker att arbeta tätare. En annan möjlighet är att genom riktade insatser undersöka påtagliga avgränsande element i landskapet med betydelse för odlingssystemen.

Osteologi och äldre tiders djurhållning

Försörjningen på landsbygden baserade sig i huvudsak av odling och djurhållning. Delvis kan även fiske ha haft betydelse; fisk hade åtminstone en betydelse som föda. Osteologiska analyser av djurben och arkeobotaniska analyser har varit de viktigaste metoderna för att få en uppfattning om produktions- och konsumtionsmönster under olika tider. Det har dock varierat betydligt i vilken omfattning material insamlats för utförandet av detta slags analyser.

Inom Citytunnelprojektet kan noteras att stora djurbensmaterial insamlades från undersökningar på Bunkeflo och Lockarps bytomter. En analys av materialet visar på vissa skillnader i den relativa fördelningen av arterna ko, häst, får och svin genom århundradena. Men det mest slående draget för dessa båda byar är att frekvensen av olika djurarter i benmaterialet ändå är relativt konstant från tidig medeltid till 1800-talet. Större differenser kan ses om man studerar enstaka gårdar och mer avgränsade tidsperioder, men det osteologiska underlaget blir då mindre och de källkritiska invändningarna fler (Cardell 2009).

En reflektion från dessa sammanställningar är att för säkrare tolkningar av det osteologiska materialet bör fler jämförande studier göras mellan olikartade lokaler, framförallt de som är olikartade ur en ekologisk och lantbruksmässig synvinkel. Det finns således ett relativt stort osteologiskt material från byar i Skånes slättbygd, men inte från den traditionella risbygden och skogsbygden. Det rika skriftliga materialet från slutet av 1600-talet (exempelvis jordrevningar) med uppgifter om djurbesättningarnas sammansättning för olika byar och härader i hela Skåne byar bör utnyttjas bättre för komparativa studier.

Hantverk, konsumtion och kontaktytor till omvärlden

Fyndmaterialet i de arkeologiska undersökningarna utgör inte bara ett restmaterial efter aktiviteter på platserna och ett daterande material, det vittnar också om människors konsumtion och kontaktytor och därmed också om deras relativa sociala och ekonomiska ställning. I många rapporter och artiklar om utgrävningar under senare decennier framhålls just dessa aspekter på fyndmaterialet. För området söder om Malmö kan som exempel nämnas undersökningarna i Lockarp vilka resulterade i ett

fyndmaterial som indikerar glas- och metallhantverk under tidig medeltid, vilket i sin tur tolkats som ett inslag i en storgårdskomplex på platsen (Heimer 2009). Även i Bunkeflo har fyndmaterialet varit utgångspunkt för tolkningar och övervägandet av olika gårdars "status" och som bärare av "social tillhörighet" under olika perioder (Lövgren 2007 s. 311ff; Ingwald & Lövgren 2009 s. 489). Fynden speglar även byns kontakter med omvärlden, i synnerhet de fynd som importerats och förmedlats via städer och hamnar.

Under senare år har även användandet av metalldetektor blivit mer frekvent och används i allt högre grad på ett systematiskt sätt. Enstaka byundersökningar, såsom av Örja vid Landskrona, visar att om resurser och en god metodik läggs vid användande av metalldetektor kan metallfynden bli avsevärda. Exempelvis kan nämnas att vid undersökningarna i Örja påträffades över 400 mynt, daterade från tidig medeltid till nutid. Den stora fyndmängden beror knappast på att Örja var en rik by, utan snarare på att resurser lades på detektoravsökning (Schmidt Sabo 2013). Mynten kan ses som en spegling av penningekonomin ställning och omvärldskontakter. Tolkningen av detektorfyndens antal och spridningsmönster är något som förmodligen kommer att diskuteras mer ingående i framtiden. Ett exempel på hur metallfyndens spridning innebär tolkningssvårigheter kan hämtas från undersökningen vid Stora Hammar 2009–2010. Trots att medeltida bebyggelse saknades i undersökningsområdet påträffades påfallande många metallfynd från medeltid och nyare tid. Frågan som diskuterades var om föremålen följt med gödsel från byn och ut på åkrarna eller om fynden möjligen indikerade en tidigare mötesplats (tings- eller marknadsplats) (Björhem et al 2011 s. 192f).

Makten och landskapet

Ett starkt framträdande problemområde inom både järnåldersarkeologi och medeltidsarkeologin under senare decennier har handlat om makt, aristokrati och förbindelserna till "landskapet". För perioden järnåldern kan man peka på flera forskningsprojekt där denna aspekt varit framträdande: i Danmark kan nämnas Gudmeprojektet (Nielsen m. fl. 1994), i Skåne Uppåkraprojektet (Larsson & Hård 1997) och i Halland Slöingeprojektet (Lundquist 1997; ibid 2003). Flera avhandlingar från de senare åren har haft denna probleminriktning (se exempelvis Helgesson 2002; Söderberg 2005). Inriktningen har varit mot specifika centrum för maktutövning och religion. I källmaterialet anses dessa centralplatser ofta kunna förbindas med fynd av ädelmetaller och föremål av särskilt hög kvalitet. Tonvikten i denna forskningsinriktning har legat vid att teckna en bild av de övergripande strukturerna i samhället.

Inom den medeltidsarkeologiska traditionen har också funnits ett starkt intresse för liknande problemställningar kring aristokrati, makt och landskap. Temat utmejslades inom Ystadsprojektet redan i slutet av 1980-talet som satte fokus på huvudgårdarna. Andra forskningsprojekt med liknande tematik

är projektet "Borgen i Bygden" som startade i mitten av 1990-talet med borgen Krapperup i fokus (Carelli 2003). Även projektet "Norra Skånes medeltid" har makten i landskapet varit ett viktigt perspektiv (Ödman 2004). Den litteratur som på ett eller annat sätt behandlar aspekter på detta tema med avseende på Skåne är nu ganska omfattande (se exempelvis Anglert 1995, 2003, 2006; Jönsson & Brorsson 2003). En variation på samma tema har varit studier som handlar om den danska riksbildningen. Gemensamt för de senare nämnda studierna är att de tidsmässigt uppehåller sig mestadels i gränslandet mellan yngre järnålder och medeltiden (Lihammer 2007).

Bland de allra senaste årens bidrag på temat bebyggelse och bybildning i ett maktperspektiv kan särskilt nämnas artiklarna "Vinna eller försvinna? Avgörande val i bybildningstid" (2012) och "Byns vara eller icke vara, är det frågan?" (2019) av Katalin Schmidt Sabo och Bengt Söderberg. Den senare artikeln baserar sig delvis på en databas innehållande samtliga undersökta byggnadslämningar från yngre järnålder och framåt i fyra geografiska utsnitt, namngivna efter huvudorter: Helsingborg, Lund, Malmö och Trelleborg. Byggnaderna eller brukningsenheterna i databasen har sorterats i fyra kategorier: gård, storgård, aristokratisk storgård och grophusbebyggelse. Sammanlagt handlar det om 456 enheter. En tabell med samtliga enheter kan tolkas som en viss expansion i bebyggelsens omfattning efter ca år 700 e.Kr. och fram till 1000-talets början. Från år 1000 och framåt är dock påfallande att ett färre antal enheter är registrerade. Anslaget att försöka sammanställa och kategorisera ett i många fall spretigt material är lovvärt och kan ge uppslag till både nya hypoteser och till en källkritisk granskning, exempelvis kring aspekter av representativitet.

Det övergripande perspektivet i Schmidt Sabos och Söderbergs artikel handlar om makt, närmare bestämt: att bebyggelsen kan användas som underlag för att besvara frågor om makt, politik och statsbildande. En teoretisk utgångspunkt är att eliten under järnåldern kan "tillskrivas" ett aktörskap: eliten är ett subjekt och byn ett objekt. Den historiska byn tillskrivs å andra sidan en högre grad av aktörskap, eller *varande* såsom subjekt. Huruvida denna, något allmänt hållna, teoretiska utgångspunkt ska betraktas som ett antagande eller en slutsats är oklart. Men intrycket är att järnålderns samhälle i Skåne, inte minst bebyggelsen, beskrivs i termer som relativt sett mer avhängigt aktörernas (eliternas) intresse och vilja än i senare perioder. Förutsättningar för bebyggelsens och människornas uppehälle, det vill säga inriktningen på lantbruket, teknik och organisation, blir i modellen underordnade faktorer.

Den tidiga statens framväxt sätts i samband med bebyggelsens expansion under vikingatiden. Specifikt kustnära bebyggelser och grophusbebyggelse (som kan indikera hantverksspecialisering), kopplas av Schmidt Sabo och Söderberg samman med den tidiga statens framväxt. Det är svårt att tänka sig att det inte finns ett samband mellan vissa av dessa fenomen och "statens" framväxt. I synnerhet bör det för statens funktioner, såsom territoriell kontroll och beskattning, ha varit av betydelse med goda kommunikationer och stödjepunkter (exempelvis kungalev).

Yngre järnålderns bebyggelsestruktur tolkas av Schmidt Sabo och Söderberg utifrån en idealmodell, föreslagen av Mads Kähler Holst (2014), enligt vilken Jylland karakteriserades av bygemenskap medan de danska öarna karakteriserades av en krigararistokratisk organisationsform. Ett argument som framförs till stöd för denna dikotomi är de tydligare beläggen för indelning av odlingsmark på Jylland. Man kan dock ställa sig frågande inför en alltför hårddragen tolkning av de skilda lämningsbilderna. Rimligtvis bör även gårdarna på de danska öarna och i Skåne ha varit "knutna" till odlingsmarkerna, exempelvis bör odlingarna, med hägn eller anpassade driftsformer, ha skyddats från betande djur.

Artikeln sätter implicit fingret på att det fortfarande finns stora kunskapsluckor kring flera basala aspekter av yngre järnålderns samhälle i Skåne och Sydsandinavien, exempelvis om enskilda gårdsenheters inre organisation och funktion och deras sammanhang till mellan markerna och gårdens produktion. Till yttermera är vår evidens skral vad gäller aspekter kring samarbete eller arbetsdelning mellan gårdar (i en by eller för den delen mellan olika byar). Hur kan man i det arkeologiska materialet spåra och skilja ut "självständiga familjejordbruk" från kategorin "avhängiga underbruk"? Ett vanligt kriterium, såsom storleken på en gårdsenhet i förhållande till andra, förefaller vara en osäker metod i en kvalificerad diskussion om hierarkier eller avhängighetsförhållanden.

Mats Anglert har under de tre senaste decennierna i flera artiklar diskuterat frågor kring makt och landskap. Den senaste artikeln "Uppåkra, Lund och landskapet" (2021) sammanfattar och utvecklar tidigare tankegångar på temat. Liksom i tidigare studier är det inte bebyggelse *per se* som är utgångspunkt för diskussionen, utan snarare fenomenen i dess efterföljd såsom ortnamn, runstenar och skatter. I tillägg till tidigare artiklar som behandlat ortnamnen kring Lund, i synnerhet torpnamnen, understryker Anglert än tydligare sin tolkning av torp-orterna i området som tillkomna under sen vikingatid, i huvudsak 1000- och 1100-talet. Anglert menar att det är en omläggning av lantbruket från betesdrift till odling som är orsaken till "nykolonisationen". Den framväxande starkare kungamakten under senvikingatiden och med den sammanhörande eliten är en viktig komponent i denna utveckling, men eliternas "agens" betonas inte lika starkt som i Anglerts tidigare texter på temat.

En liknande tolkning av torpnamnens etablering på lerslätterna kring Lund har framlagts av Mattias Karlsson i artikeln "Jordar, teknologi och aktörer. Några tankar om bebyggelse och odling kring Lund och Uppåkra i övergången mellan yngre järnålder och tidig medeltid" (2011). I artikeln argumenteras för att torpbebyggelserna under vikingatid och tidig medeltiden är ett utslag av att de tunga lerjordarna först blev möjliga att effektivt bearbeta efter jordbrukstekniska innovationer, såsom införandet av en bättre plog. Karlsson betonar, i jämförelse med Schmidt Sabo & Söderberg och Anglert, i högre utsträckning jordarterna och tillgänglig teknologi, för omvandlingen av landskapet och bebyggelsens karaktär. Till skillnad från Anglert antar Karlsson att lerslätterna inte varit obebyggd före tillkomsten av torpbebyggelserna. Det föreslås istället att det är karaktären på slätterna, alltså deras relativa brist på

naturliga barriärer och det rikliga antalet acceptabla boplatslägen, vilket tillsammans med ett ändrat markutnyttjande medfört ett högre omvandlingstryck i vissa områden under övergången mellan yngre järnålder och medeltiden. Således föreslås att en följd av detta, har varit en större "rörlighet" i bebyggelsen, vilket avspeglas i de många torpnamnen men förmodligen också i många av de reciproka ortnamnen (dvs. av typen *Lilla Uppåkra*, i motsats till *Stora Uppåkra*).

Det starka forskningstemat om makt under yngre järnålder och medeltid går inte alltid enkelt att förbinda med det källmaterial som exploateringsarkeologin vanligen producerar. För att belysa frågeställningar om aristokrati, makt och övergripande samhällsstrukturer ställs stora krav på en arkeologisk undersökning. Det som påträffas i jorden är ju oftast anonymt, vardagligt och ofta svårt att datera och tolka. Det har framhållits att forskning om den medeltida byn och gården som sådan inte har varit ett starkt forskningsfält inom medeltidsarkeologin, för det andra att det finns få välbevarade lämningar och att det är kostsamt att undersöka (Svart Kristiansen 2002). Den aktuella forskningen om aristokrati, makt och landskap utgör en viktig bakgrund och referens mot vilket undersökningarna i Vellinge kan ses, även om frågeställningarna inte rakt av kan hämtas från denna forskningsinriktning.

Makt och aristokrati på Söderslätt

Periodmässigt betraktas övergången mellan vikingatid och tidig medeltid som en viktig transitionsfas från ett slag av politiska maktrelationer till ett annat, en riktning som främjat en starkare kungamakt. Vad beträffar området söder om Malmö och på Söderslätt från vikingatid och framåt är det särskilt några lokaler och förhållanden som lyfts fram som en slags maktens "speglingar".

Ett utslag av dessa omvälvningar kan ha varit etablerandet av kungliga stödjepunkter i landskapet. Kungaleven, såsom Oxie i Oxie härad och Gylle i Skytts härad, kan vara från denna period. I slutet av 900-talet uppförs ringborgen i Trelleborg, vilken kan tolkas som ett utslag av en centralmakts strävanden. Arkeologiska undersökningar har påvisat ett rikt material från denna period i kungalevet Oxie, bland annat en påtaglig mängd med grophus som kan indikera en centralisering av vissa hantverk (Jönsson & Brorsson 2003). Hitintills har nästan inga arkeologiska undersökningar genomförts i Gylle, kungalevet i Skytts härad. Det är därmed oklart om denna ort hade samma ställning under tidig medeltid som undersökningar av andra kungalev har indikerat, såsom Oxie och Gårdstånga.

Utöver kungens administrativa och militära stödjepunkter har denna makt varit beroende av allianser och stöd från de regionala och lokala eliterna. Bebyggelsen i Lockarp under sen vikingatid eller tidig medeltid har föreslagits som säte för en lokal maktutövare som på ett eller annat sätt var befryndad med kungamakten. Det har påpekats att den materiella kulturen, exempelvis i byggnadsskicket, såsom hus

av "trelleborgstyp", kan ses som indicier för både en kulturell och kanske även direkt anknytning till kungamakten (Heimer 2009 s. 353ff).

Maktförhållandena under medeltiden och äldre nyare tid har framförallt undersökts av Sten Skansjö i hans avhandling om Skytts härad (1983). En översikt om frälsets närvaro i byarna kring Malmö har sammanställts av Sven Rosborn (1984). En generell tendens är att antalet storgårdar eller huvudgårdar minskar under loppet av medeltiden. Under hög- och senmedeltid finns minst 14 huvudgårdar belagda i Skytts härad, men 1570 återstår endast två. En av dessa nedlagda huvudgårdar tycks ha funnits i Vellinge (Skansjö 1983 s. 261f). I Skytts härad koncentreras frälsets sätesgårdar till Månstorp och Markie. Kungamakten är framförallt närvarande genom sina fogdar på Skånemarknaden i Falsterbo och Skanör.

Forskningsläge kring temat Keramik

Av: Torbjörn Brorsson

Inledning

Från undersökningen i kv. Furan framkom det totalt 14 föremålskategorier, som exempelvis bly, järn, keramik, glas samt bergarter. Liksom på många andra undersökningar av medeltida lämningar i södra Skandinavien dominerar keramikmaterialet stort och cirka 70 % av föremålen utgörs av keramikskärvor från olika typer av kärl. Föremål i olika metaller utgjorde endast cirka 12 % medan ben- och hornföremål var ännu lägre med cirka 1,5 % av den totala mängden fynd. Fyndsammansättningen är på intet sätt representativ för den tid då föremålen kasserats, utan det speglar snarast bevaringsförhållandena på platsen. Vi har idag svårt att kunna både fastställa och förstå hur betydelsefullt näver, skinn, textilier, horn, olika benföremål samt inte minst snidade föremål varit. Det finns exempel från Bjärred i västra Skåne där man hade snidade vikingatida träkärl av al som var av samma form som keramikskärl (Pettersson & Brorsson 2002:71 f.). Detta fynd är ett unikum inom arkeologin, men sannolikt inte för det vikingatida hushållet. Det finns också enstaka platser i norra Europa med ovanligt bra bevaringsförhållanden, och man kan nämna Novgorod i Ryssland som ett exempel. Här har man påträffat mer än 1000 tidigmedeltida näverdokument som utgör en skriftlig skatt. Man har på näver nedtecknat allt från olika beställningar, till kärleksbrev och handlingslistor (Yanin 1992). Bland övriga fyndmaterial märks masker, leksaksbollar och väskor i skinn, leksakssvärd, spelpjäser och hästar i trä, olika nålar i ben, horn och trä samt en mängd andra föremål i olika organiska material (Brisbane 1992). Trots att man bara har undersökt cirka 2 % av det medeltida Novgorod har man lyckats identifiera cirka 150 olika verkstäder och då inte bara smedjor utan även spår efter skomakeri, vävstugor, bryggerier, bagerier samt garveri (Yanin 1992:73). Det fanns också betydande spår efter träbyggnader med intakta husgrunder och gator uppbyggda av träplank. Det är viktigt att vara medveten om att de förutsättningar

som arkeologin arbetar med efter och att vi endast har tillgång till ett fåtal pusselbitar, och att målen är att utifrån dem försöka skapa en någorlunda komplett bild.

Deponering

Något som ytterligare försvårar tolkningarna är deponeringen och vad som skett på platsen efter den aktuella tidsperioden. Omlagringar, genomgrävning av äldre strukturer, deponeringar av massor och avfall från andra platser etc. påverkar lagernas sammansättning och därmed den arkeologiska tolkningen. Vid exempelvis utgrävningen av tomten S:t Mikael 16 i Lund år 2019 visade det sig att cirka 10 % av kontexterna med tidigmedeltida Östersjökeramik även innehöll bland annat yngre glaserat rödgods, som dateras till efter 1400 (Brorsson 2021: figur 239). Detta innebär att minst var tionde kontext från undersökningen kan anses vara störd och omrörd.

I stadsarkeologins barndom utgick man allt som oftast att ifrån att fynden direkt avspeglade aktiviteter på den plats och det tidsrum vari de påträffades (Larsson 2006:68). Exemplet från kv. S:t Mikael 16 visar att så inte är fallet och då har man inte ens tagit rummet i beaktande, vilket försvårar tolkningarna ytterligare. Arkeologin har en förkärlek till att förenkla och både medvetet och omedvetet bortse från viktiga detaljer som kan få stor påverkan på de slutgiltiga tolkningarna.

Synen på och tolkningen av de enskilda föremålen har också stor betydelse för hur man ska tolka och bedöma enstaka kontexter eller hela utgrävningsområden. Föremålens samspel med handling medverkar till tolkningen och exempelvis har en kruka som användes som ett mjölkkärl en typ av social markör medan en kruka som användes som en potta hade en helt annan typ av markör (Larsson 2006:67). Krukans betydelse har också skiftats från ett kärl som var viktigt i hushållet, till en sedermera trasig kruka som snarast kan ses som ett irritationsmoment och något som måste städas bort. Skärvan är idag ett arkeologiskt fynd och den kan tillskrivas en viktig betydelse som en källa till det förflutna.

Vellinge och Skånemarknaden

Sydvästra Skåne med Falsterbonäset är väl känt för Skånemarknaden, som bland annat var placerad här. Skånemarknaden utgjordes av ett nätverk av marknader runt om i Skåne och Själland, och dess huvudsakliga handelsvara var sill (Balić 2006:256). Det kan påpekas att Skånemarknaden var flitigt omnämnd i skriftliga källor, vilket står i kontrast till de arkeologiska spåren, som i princip endast utgörs av lerbottnar, samt i viss mån av det yngre drejade svartgodset, vars proveniens huvudsakligen var Hansastäderna i norra Tyskland. Skånemarknadens egentliga huvudskede var 1200- och 1300-talen (Ersgård 1988:63), men det finns belägg för att marknaden var etablerad redan under 1100-talet.

Enstaka keramikskärvor av nordtysk proveniens i framför allt lerbottnar påvisar detta. Skånemarknaden var omgärdad av många olika typer av aktiviteter som inte är synliga idag och det var bland annat krogar, prostitution, slagsmål men också av olika typer av hantverk och det lär ha funnits en omfattande bondemarknad i anslutning till sillamarknaden (Ersgård 1988:87). En intressant notis från 1494 är att det fanns inte mindre än 81 krogar i Falsterbo och 32 i Skanör under Skånemarknaden (Balić 2006:257). En viktig aspekt av marknaden var att det rådde marknadsfred, och även om det fanns fiendskap mellan folk fick denna inte föras i land på marknaden, vilket möjliggjorde att fler befolkningsgrupper kunde besöka densamma.

Från kv. Furan i Vellinge är det drygt 15 kilometer till marknadsområdena på Falsterbonäset. Det finns inga belägga för att Skånemarknaden ska ha varit placerad inom nuvarande Vellinge. Dock var avståndet så litet och dessutom lär en stor del av produkterna som bytte ägare på marknadsområdet ha passerat i närheten av Vellinge. Dessutom lär många människor från andra delar av Skåne rest på vägar som gick förbi Vellinge på sin väg ner mot Falsterbonäset. Detta gör att Vellinge bör ha fått ett inflöde av produkter som kom från exempelvis andra sidan av Östersjön men också från andra delar av Skåne.

Lübecks grundande år 1159 kom att utgöra startskottet för Hansan och den omfattande handel som skulle ske med framför allt norra Europa (Kürtz 1983:12). Även det nya skeppet, koggen, fick en enorm betydelse och på sin höjdpunkt bestod Hansan av ett nätverk av 200 städer och dess politiska och sociala betydelse var enorm. Hansans grundande var därmed några årtionden innan Skånemarknaden, men det finns egentligen ingenting i det arkeologiska materialet som motsäger en tidigare datering. De tidigaste fynden vid Skånemarknaderna är skärvor av nordtyskt yngre svartgods, och dessa dateras i Lübeck från 1150–1175 (Drenkhahn 2017:tabell I). Redan från mitten av 1100-talet dominerade det drejade svartgodset keramikinventariet i staden (Gläser 1987:Abb. 2).

Keramiken

Kontakterna mellan sydvästra Skåne och exempelvis norra Tyskland har dock en betydligt längre historia och det bör ha funnits kontakter långt tillbaka i stenåldern. Det finns exempelvis erteböllekeramik i Schleswig-Holstein som har likheter med skånsk keramik från samma tidsperiod. Keramiskt kan vi se att det under exempelvis vikingatid fanns slavisk Feldberg-keramik på platser som Östra Grevie (Brorsson 2020), och dessa kärles kulturella ursprung var norra Tyskland och Polen. Feldberg-keramiken i Östra Grevie var däremot tillverkade i sydvästra Skåne, vilket visar på ett kulturellt utbyte redan under 800-talet. På flera platser i Skåne, och då framför allt nära Östersjön och Öresund förekommer den här typen av keramik (Brorsson 2003), vilket visar på ett nära och sannolikt fredligt utbyte mellan Skåne och norra Tyskland och Polen.

Under 1000-talet märks det slaviska inslaget tydligt i form av Östersjökeramik, vilket är en keramiktyp med element från både de slaviska och skandinaviska traditionerna. Denna typ av keramik påträffas frekvent i hela Skåne, men däremot är de slaviska kärlen betydligt ovanligare. Det är bland annat svårt att skilja på äkta senslavisk keramik och sydsandinavisk Östersjökeramik, men i exempelvis vallgraven till trelleborgen i Trelleborg har ett intakt senslaviskt kärl påträffats (Brorsson 1999). Detta vittnar om kontakter mellan Skåne och slaviskt område även under tidig medeltid. Keramiken är därmed den kanske viktigaste föremålskategorin för att studera kontakter inom Skandinavien, men också med andra närliggande regioner. För att kunna säkerställa keramikens kulturella hemvist är det nödvändigt med analyser som kan påvisa var kärlen tillverkades.

Den stora förändringen av hur man ser på kontakter över Östersjön, men även inom södra Skandinavien hör nära samman med forskningen av keramiken. Keramikvärl var sannolikt inte de viktigaste föremålen för den medeltida människan, men det är dessa som utgör de arkeologiska spåren och skärvorna kan bidra med olika typer av information. Till de traditionellt viktigaste problemområdena hör keramikens kronologi samt dess kulturella hemvist. Vad beträffar Östersjökeramiken noterade man tidigt i Lundarkeologins begynnelse likheterna med slavisk keramik från Wolin i Polen (Karlin 1923). Keramiken från andra områden kom att stå som förebild kronologiskt, men också kulturellt, där man kunde identifiera likheter och därmed diskutera utbyte mellan olika regioner. Forskningsområdet har växt under hela 1900-talet och har på många områden fördjupats. Mats Roslund har utifrån Östersjökeramiken fört fram tesen om att den tidiga Östersjökeramiken i Skåne var tillverkad av slaviska slavar bosatta i Skåne (Roslund 2001:248). Denna tolkning baserades helt på form- och dekorspråken där det var tydligt att man i Skåne tagit upp flera slaviska element. Teknologin hade mera gemensamt med det slaviska keramikhantverket än med det skandinaviska.

Kronologin och synsättet på keramiken har ständigt utvecklats och förfinats, och man kan ta studierna av det yngre svartgodset som ett exempel. Tidigare ansågs all drejad svartgods vara tillverkad i norra Tyskland, men i och med fynd av keramiktyper i keramikugnar på Jylland och i Själland har man kunnat belägga danska produktion och att den dessa var förhållandevis omfattande (Liebgott 2001; Kock 2001: 13, figur 2). Dateringarna har också förändrats, från att man tidigare daterade det yngre svartgodset från omkring 1200, till idag upp till 50 år tidigare. Eftersom keramiken är så betydelsefull för att bestämma åldern på olika hus och andra strukturer, kan detta innebära att grundläggandet av vissa städer kan vara betydligt tidigare än vad forskningen tidigare antagit.

Under de senaste två årtiondena har man ytterligare utvecklat forskningen om keramik, främst med införandet av ICP-analyser, vars syfte är att på kemisk väg proveniensbestämma kärlen. Analyserna har revolutionerat forskningen och man kan idag påvisa var kärlen har tillverkats. Exempelvis har analyser utförts av tidig Östersjökeramik i Lund. Analyserna har visat att merparten var lokalt tillverkade

medan enstaka kärl kom från andra skånska orter (Brorsson 2022). Studierna av keramiken har fördjupats från att i detalj studera skärvornas ålder till att diskutera kärkens och indirekt människornas proveniens.

En viktig del är också att sätta in keramiken i en social kontext och diskutera vad keramiken haft för betydelse i sin samtid. En stor mängd importerade kärl kan påvisa välstånd men också på betydande kontakter utanför riket. Ett material som består av enkla och lokalproducerade kokkärl uppvisar något helt annat och detta speglar ett hushåll av enklare karaktär.

Keramikhantverket

I Skandinavien har man länge haft en uppfattning om att den medeltida, eller åtminstone den högmedeltida keramiken var nästan uteslutande importerad, eller framställd i ett fåtal städer. De främsta argumenten för att man inte tillverkat någon medeltida keramik i Sverige är avsaknaden av antingen keramikugnar eller redskap som kan förknippas med hantverket. Den stora mängden keramik som framför allt påträffats i städerna har trots kvantiteterna oftast ansetts vara importerad. Först på 1970-talet fördes det fram att man i Lund framställt högmedeltida äldre glaserade kannor (Mårtensson 1973). Det var en speciell typ av kanna, med facetterad bottenkant, vilket då benämndes för lundakanna. Trots att Anders W. Mårtensson och hans företrädare inte funnit någon keramikugn eller andra indikationer på keramikframställning i Lund förde Mårtensson ändå fram tesen om att just dessa kannor tillverkades i eller i närheten av Lund. Senare analyser, främst ICP-analyser, har visat att Mårtensson hade helt rätt i sin tolkning om att man tillverkat medeltida keramik i staden och bland annat har det identifierats keramik som tillverkats i Lund, men också keramik från staden som påträffats i omkringliggande byar som exempelvis i Fjelle (ex. Brorsson 2019:145).

Vad beträffar den tidigmedeltida Östersjökeramiken har den mer eller mindre alltid tolkats som lokalt producerad och att det fanns platser runtom i landskapen där keramikerna var verksamma. Möjligtvis var det ofria människor som tillverkade Östersjökeramiken, den var i alla fall inte importerad.

Det är egentligen först med det yngre glaserade rödgodset som man i äldre forskning på allvar har diskuterat keramikverkstäder i Skandinavien. Tolkningarna har sannolikt baserats på att de inhemska kärlformerna, framför allt gods och glasyr, avviker markant från den importerade keramiken från i första hand Tyskland och Holland. Den ökade mängden keramiken har sannolikt medfört att man antagit att den fanns en betydande lokal tillverkning. Det är också från denna tid som de äldsta skriftliga beläggen för keramikerverksamhet i Skandinavien finns. I exempelvis Köpenhamn finns det anteckningar från år 1579 att man tillverkat keramik i staden, och från samma år finns det tidigaste belägget i från Lund, där det omnämndes en Claus Pottmager (Lindqvist 1981:49). År 1571 omnämns två krukmakare i

Söderköping samt vardera en i Vadstena respektive Västerås (Ibid). Det saknas därmed helt skriftliga belägg för någon medeltida keramikproduktion i både Sverige och i Danmark. Ett viktigt belägg för att man tillverkat keramik i nuvarande Danmark är fynden av ett förhållandevis stort antal keramikugnar (Kock 2001: figur 1). Fynd av ugnar har bland annat gjorts i Farum Lillevang och Faurholm på norra Själland och i Barmer och Kragelund på Jylland. På dessa platser har man påträffat utvecklade keramikugnar från framför allt 1200- och 1300-talen, med en majoritet kring 1300, i vilka man bränt kuglepotter och/eller äldre glaserat rödgods. Någon medeltida keramikugn har tyvärr inte påträffats i nuvarande Sverige utan fynden utgörs främst av felbränd eller skröjbränd keramik, skärvor med glasyr i brottytan, som i ett exempel från Genarp utanför Lund (Brorsson 2007:82), samt av redskap som kan ha använts av keramikere (Wahlöö 1976:272 f.).

Man kan därmed fastslå att vår kunskap om det medeltida keramikhandverket är ytterst begränsat och ofta inte förankrat i några naturvetenskapliga analyser. Kärleus proveniens kan berätta om kontakter, men också om olika sociala aspekter där ett inflöde av importerad keramik kan påvisa både välstånd och handelsvägar.

Problemområden och frågeställningar inför de arkeologiska undersökningarna

Nedan presenteras de problemområden och frågeställningar som blev centrala för undersökningarna. Uppställningen är strukturerad efter de tre problemområden som ställts upp utifrån länsstyrelsens direktiv och de upprättade undersökningsplanerna: *Bybildningen*, *Bebyggelseutveckling* och *Keramik*. Den första undersökningen (Lst dnr 431-7147-2019, Kulturens projektnr A_2019_0040) skulle fokusera på frågor kring *Bybildningen*. Den andra undersökningen (Lst dnr 431-21445-2020, Kulturens projektnr A_2020_0067) skulle besvara frågor kring *Bebyggelseutveckling* och *Keramik*. Följande frågeställningar formulerades utifrån detta:

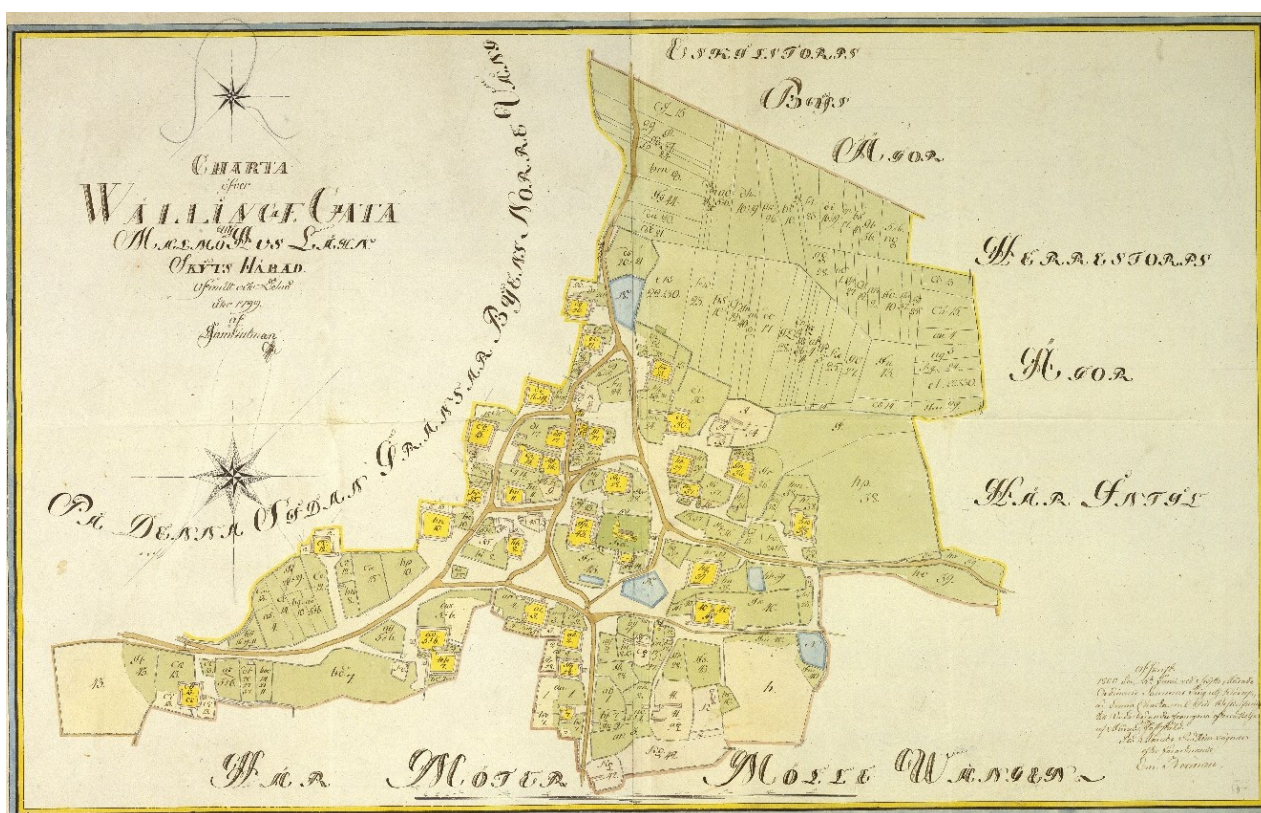
Tabell 2. Problemområden och frågeställningarna för undersökningen.

1	Hur kan bebyggelseutvecklingen för den undersökta gårdsenheten i Vellinge beskrivas?
2	Hur kan bebyggelseutvecklingen beskrivas för Vellinge historiska bytomt med närmaste omgivning, från yngre järnålder till enskiftet? (etablering, föregångare, förflyttning, kontinuitet, diskontinuitet, forte? toft- och bebyggelsestruktur enligt kartan, huvudgård?)
3	Hur förhåller sig Vellinges bebyggelseutveckling i jämförelse med andra bebyggelser i området?
4	Hur kan markutnyttjande och ekonomi beskrivas för Vellinge under äldre tid?
5	Vilken slags materiell kultur har präglat Vellinge under medeltiden och fram till enskiftet enligt den arkeologiska undersökningen? Kan keramikmaterialet öka kunskapen om Vellinge bytomts etablering, ekonomi och kontakter?

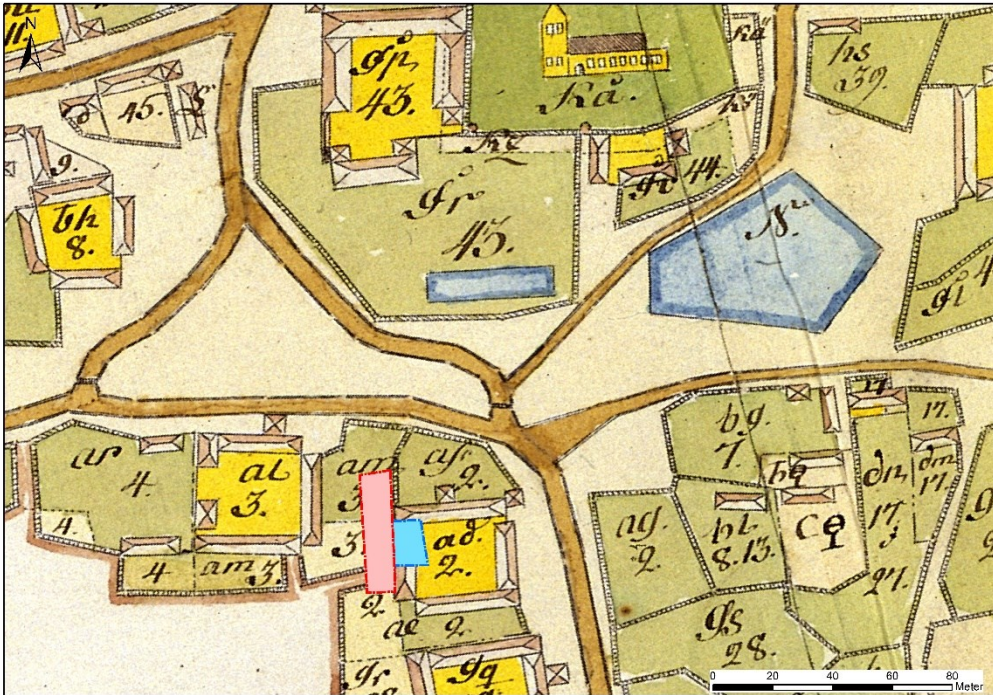

Vellinge by och närområdets fornlämningsmiljö

Det aktuella undersökningsområdet i kv. Furan, ligger centralt beläget inom Vellinge historiska bytomt (L1989:7232/RAÄ 17) strax söder om den medeltida kyrkan. Tomtens topografi varierar och den befintliga gården ligger på en svag höjdrygg och trädgården, norr om gården, sluttar mot norr där Vellingebäcken tidigare gått. Vellingebäcken är kulverterad men dess sträckning är synlig som en svag sänka i topografin. Undersökningsområdena för de arkeologiska undersökningarna motsvarar platsen för Gård 2 och Gård 3 (enligt numrering på 1700-talet) samt deras kålgårdar (figur 5 & 6).

Figur 5. Vellinge by enligt laga delning 1797 (L228-5:2).

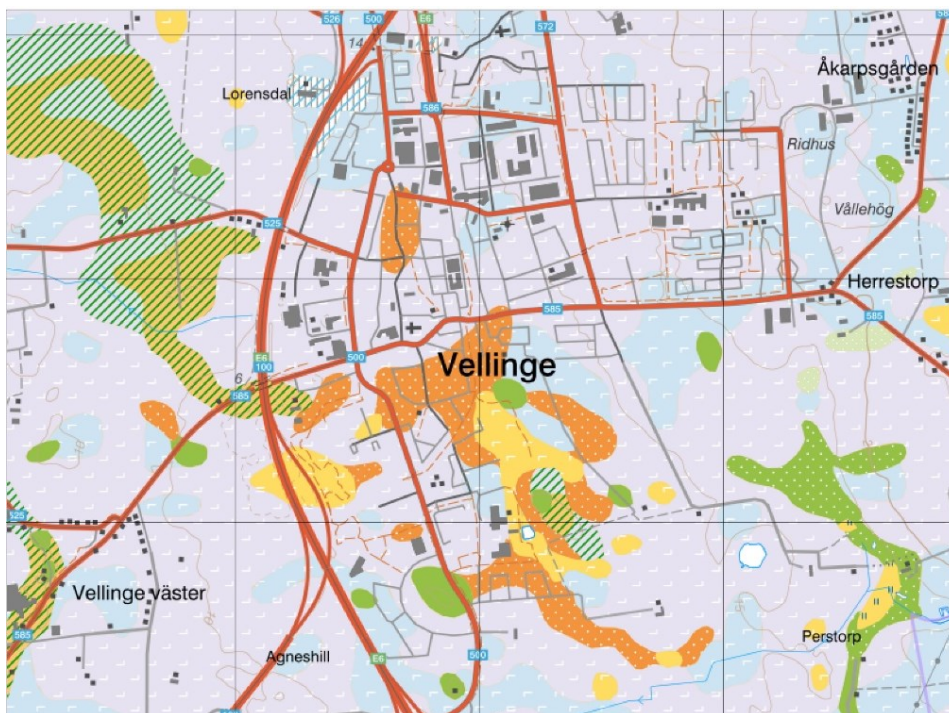
Figur 6. Utklipp av Vellinge by enligt laga delning 1797 (L228-5:2). Undersökningsområden är markerade i blått och rött.

Naturgeografiska förutsättningar

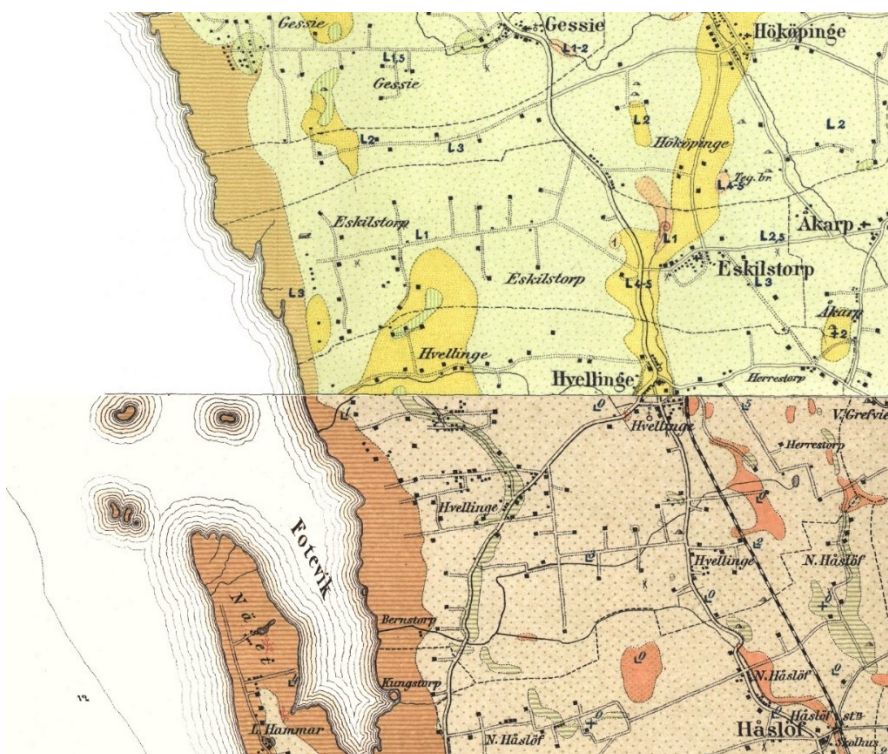
Vellinge är beläget på Söderslätt i sydvästra Skåne. Landskapet runt Vellinge är något kuperat och ligger i en övergångszon mellan backlandskap i öster och kustslätten mot Öresund i väster. Jordarterna består huvudsakligen av morängrovlora, sand och postglacial finlera.

Två stora kartläggningar av jordarterna i området har genomförts av Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU). Det finns vissa skillnader mellan kartläggningarna, men de stora generella mönstren är likartade. Enligt den yngre jordartskartan ligger Vellinge bytomt och närmaste inägor inom ett område med något varierande slag av jordar (figur 7). Norra delen av byn, kring kyrkan, ligger i ett område med morängrovlora. Söder om Vellinge kyrka finns det stora områden, som öar i moränleran, med sand och postglacial lera.

Den äldre jordartskarteringen förefaller att vara mindre detaljerad, men i vissa avseende kan inte uteslutas att den innehåller korrekta observationer. Vid denna kartering har Vellinge hamnat mellan två kartblad (figur 8). Enligt det norra kartbladet (tryckt 1884) ligger Vellinge bys norra del inom zon av sand som sträcker sig från nordöst och söderut. Fortsättningen på det södra kartbladet (tryckt 1894) skiljer sig påtagligt. Här beskrivs byns södra del som nästan helt belägen på "jökellera".

Figur 7. Utdrag från Jordartskartan (SGU) med Vellinge och omgivning. Förklaringar: Lila=moränlera, ljusblått=morän, orange=sand/grus, gult=glacial lera.

Figur 8. Utdrag från den äldre "Jordartskartan" (SGU) med Vellinge och omgivning. Förklaringar: markområde med prickar=moränlera, orange/gult=sand/grus.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar

När de första människorna etablerade sig i sydvästra Skåne bestod landskapet av skog. I området i och kring Vellinge har ett flertal neolitiska boplatser och områden med gravar påträffats, som vittnar om de första människornas liv i området. I övergången mellan äldre och yngre bronsålder har åkersystem börjat permanentas mer genom gödsling. För att kunna gödsla måste man också hålla djur och det är först i modern tid, med konstgödsling som beroendet av djuren försvinner och vi får ett i princip helt uppodlat landskap (Rudebeck et al 2001:55 ff). Boplatser från bronsålder har påträffats på flera platser i Vellinge socken (RAÄ Vellinge 4:1, 5:1, 11:1, 54:1, 81, 89).

Vellinge by är belägen i Skytts härad i sydvästra Skåne, omkring 3 kilometer från Foteviken och Öresund. I byn, som den framställs i äldre kartor från 1600-talet till enskiftet i början av 1800-talet, möttes en nord-sydligt löpande landsvägar mellan Malmö och Trelleborg och en väg från öster och från havet i väster ytterligare en. Vägnätet bildar ett kors i byn. Centralt i byn låg Vellinges kyrka. Flera dammar fanns i byn: några nära kyrkan, men även en långt norrut i byn. När byn får den utformning som syns i det historiska kartmaterialet är oklart.

De äldsta skriftliga beläggen för Vellinge härrör från 1300-talets första hälft (Skansjö 1983:82, 124). Etymologin bakom ortnamnet Vellinge är oklart, men namn med suffixet *-inge* har ofta skapats före vikingatiden (Pamp 1983:41 ff). Inom Skytts härad, har ett flertal bebyggelsenamn ålderdomlig karaktär som kan ha bildats före vikingatidens slut.

Vellinge var under 1500-talet den by i Skytts härad som hade flest gårdar, sammanlagt 36 stycken. Enstaka socknar i Skytts härad var mycket små, exempelvis Dalköpinge som under 1500-talet endast bestod av 12 gårdar. (Skansjö 1983 s. 48). Byns ägostruktur under medeltiden är inte klarlagd i detalj. Det står klart att ärkesätet ägde flera gårdar i byn under senmedeltiden. Vellinge län bestod omkring 1520 av 19 gårdar i Vellinge by och 3 gårdar i Herrestorp (*Jordeböcker över Lunds ärkesätets gods vid medeltidens slut* s. 450ff). En av gårdarna i byn kallades "skudgården"; det var alltså en huvudgård med förvaltningsuppgifter i länet. Under medeltiden doneras några gårdar i Vellinge av frälsepersoner till Lunds domkyrka. I 1570 års jordebok över domkapitlets gods kan noteras sex gårdar i Vellinge tillhörande prebendet Vellinge, 5 gårdar tillhörande dekanatet, 1 gård tillhörande kommundogset, 1 gård tillhörande S:t Johannes vikariat och 1 gård tillhörande fabricagodset (f. 28v, f. 40v, 46v, 109r, 165v), dvs. sammanlagt 14 gårdar. Det innebär att jordägarna i Vellinge under senmedeltiden helt dominerades av olika kyrkliga institutioner. Enligt Jordebokskartan 1660 fanns 36 hemman i Vellinge. Följande nummer var kanikhemman: 1, 14, 15, 17, 18, 27, 28 (Äldre Geometriska kartor, SE/RA/81003/4/Skytt, Riksarkivet). Det är oklart var ärkesätets skudgård har varit belägen i byn. En mer ingående analys av äldre kartor, marknamn och skriftliga källor kan möjligen ge bättre besked i denna fråga.

Vellinge kyrka är romanskt till sin plan- och stilutformning och uppfördes troligen under 1100-talet. Den har tillbyggt och restaurerats kraftigt under 1800-talet. Kyrktätheten i Skytts härad varit relativt stor (Skansjö 1983 s. 171f).

Byn Vellinges och Skytts härads ekonomi präglas av spannmålsodling på den bördiga jorden. Läget nära kusten har givit möjlighet att handla med varor. Viktiga marknadsplatser i området vid Falsterbo kan ha haft inverkan på Vellingebornas kosthåll och inköp av varor. Köpingen och senare staden Trelleborg har också varit en plats som kan ha varit av betydelse för Vellinge som var beläget vid landsvägen mellan Malmö och Trelleborg (Skansjö 1983:188).

Under medeltiden har funnits flera centra för maktutövande och administration i Skytts härad. I kung Valdemars jordebok från ca 1230 omtalas Gylle som ett kungalev. Under högmedeltid har emellertid slottslänen med borgar som den i Falsterbo och Lindholmen fungerat som centra (Skansjö 1983:187 f). Förutom nämnda borgar har det under medeltiden funnits anläggningar som kan kopplas till frälset, som i Svenstorp vid Trelleborg och Månstorps gavlar beläget mellan Västra Ingelstad och Östra Grevie. Under 1400-talet skrev sig flera personer i frälset till Vellinge. De ägde dock inte egna huvudgårdar i Vellinge, utan de var innehavare av Vellinge län tillhörande ärkesätet.² Utifrån källmaterial från 1570-talet har det i Skytts härad endast identifierats två huvudgårdar i Markie och Haglösa.

I en lantmäteriakt från 1706 (12-vel-1) kan noteras några marknamn som har bäring på frågan om en tidigare huvudgårds belägenhet i byn. I Bjärevången har gård nr 39 ägorna "hogårs, åckertåft" (A) och "hoggårs åckertåft" (C). Möjligen refererar även "hoggårs åckertåft" (Q) i samma vång tillhörande gård nr 24 till samma huvudgård. Kartan tillhörande akten är tyvärr skadad och markstyckena har inte kunnat lokaliseras, men sannolikt har ovannämnda ägor tillhörande nr 39 legat i direkt anslutning till gården. Norr om gård 39 låg gård 38 som (enligt 1777 års karta) ägde en stor äga i direkt anslutning till gårdens östra sida, förmodligen kan den betecknas som en toft, av allt att döma den största i byn. Med ledning av förekomsten av namnet huvudgårdstoft och ägornas utformning, finns tydliga indikationer på en tidigare huvudgård öster om kyrkan. Gård nr 39 torde vara en stark kandidat till att tidigare ha varit huvudgårdens plats, förmodligen den samma som ärkesätets skudgård.

Flera forskare har pekat på indikationer på ödelagd medeltida bebyggelse kring Vellinge. På byns marker finns flera bebyggelseindikerande namn. I Vellinges norra vång kan på en geometrisk karta från år 1706 noteras namnen "Eskilstorppagir/marc" och "Torpe ager", samt en ägoblandning mellan gårdar i Vellinge och Eskilstorps byar. Sammantaget kan det indikera en ödelagd torpbebyggelse. Längre

---

² Jfr Ingesman 1990 s. 178, 215. Ärkebiskopens official riddaren Peder Steen skrev sig 1416 i Vellinge (Rep I nr 5584). Jfr vidare följande belägg: 17 maj 1445: Tygæ Olssen i Vellinge "av vapen" (Rep 1 nr 7515); 1449–1459: Björn Lund i Vellinge (Rep I nr 7892; Rep 2 nr 50, 190, 1031).

söderut, vid gränsen mot Norra Håslöv, fanns namnet Björstorp i flera marknamn och i anslutning till det marknamnet Håstofterna. Öster om nämnda namn finns namnet Gerop/Järup i olika marknamn, vilket likaledes indikerar ännu en nedlagd bebyggelse (Riddersporre 2007 s. 78ff; jfr Skansjö 1983 s. 224ff).

Enligt Lunds stifts landebok från omkring 1570 var åkrarna indelade i tre vångar och därtill fanns "havrejord". Lägena för vångarna framgår av de äldsta lantmäteriakterna från 1700-talet. I direkt anslutning till byn låg följande vångar: Norra vång norr om byn, Bjrevången sydväst om byn, och Møllevången söder om byn. Längre söderut mot gränsen till Norra Håslöv låg Korsvången, Förmodligen odlades havre i större utsträckning på de från byn mer avlägsna åkrarna, såsom i Korsvången eller åkrarna närmast havet i väster. I beskrivningen till lantmäterihandlingarna 1707 omtalas att många åkrar låg så avlägset att de aldrig gödslades eller kanske enbart gödslades vart 10:e år. I direkt anslutning till Vellinge by fanns betesmark och ängsmark. Ett större samlat område med äng kan noteras nordöst om byn. Jordrevningarna och lantmäteriakterna för Söderslätt förmedlar bilden av ett jordbruk som under 1600- och 1700-talen var starkt inriktade mot produktion av korn och råg, och i mindre utsträckning havre (Nordholm 1967, del 1, s. 109ff).

De äldsta uppgifterna om djurbesättningen i byn Vellinge återfinns i jordrevningsprotokollet 1670–1672, i vilket redovisas. 187 kor (80 stutar, 39 ungnöt, 58 kor och 10 ungstutar), 147 hästar, 203 får, och 197 svin. Sammanlagt fanns alltså en besättning på 743 djur i Vellinge by: 25 % kor, 20 % hästar, 27 % får och 27 % svin (Nordholm 1967, del 1, s. 117). Andelarna av olika djur förefaller inte skilja sig påtagligt från andra jämförbara byar i området. För byarna Bunkeflo och Lockarp har jordrevningsprotokollens uppgifter från tidigt 1670-tal satts i relation till det arkeo-osteologiska materialet. Det kan noteras att andelarna av olika djur inte skiljer sig särskilt markant från medeltiden till början av 1800-talet (Cardell 2009). Om ett mindre material studeras, från en enskild gård och avgränsad period, kan dock variationen bli större. I ett skånskt perspektiv var antalet kor och hästar förhållandevis ansevärt i Oxie och Skytts härad. Antalet kor per gård var vanligen betydligt mindre i de skånska risbygderna.

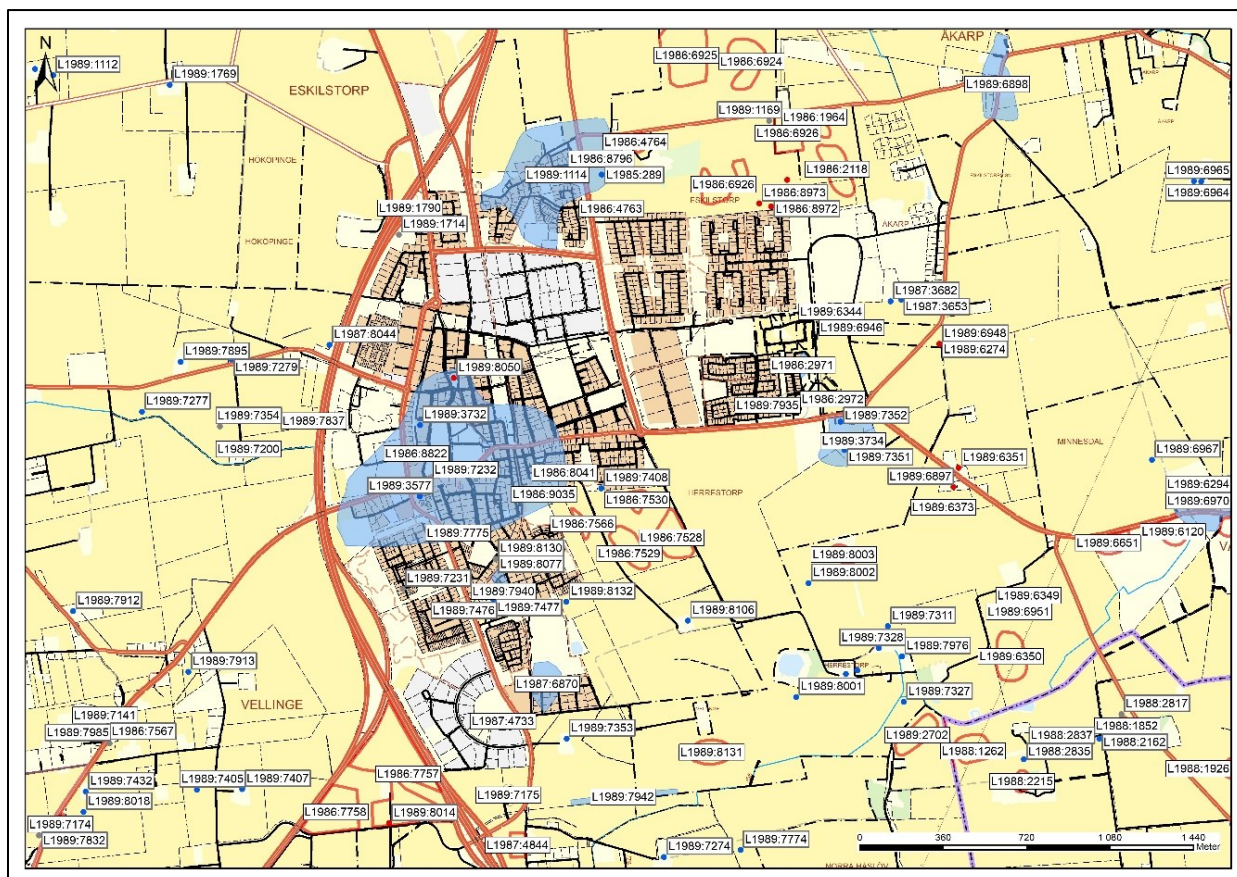
En anledning till att hålla många stutar (alltså oxar) och hästar, såsom i Vellinge och på de leriga slättbygderna i allmänhet, var deras betydelse som dragdjur för plogen. I jordrevningsprotokollen framhålls att i slättbygden behövdes 2-3 par dragare på kornjorden och för att plöja havrejorden (som kan ha legat i träda längre) upp till 4-6 par dragare. I ris- och skogsbygden bedrevs vid denna tid ett annat slags åkerbruk med ett mindre behov av dragare (Nordholm 1967, del 1, s. 109f). En tanke som kan vara värd att beakta framöver, är om det relativa antalet nötkreatur och hästar under olika perioder och på platser med olika typer av jordar, kan sättas i relation till rådande teknik för åkerbruk. Har introduktionen av hjulplogen också medfört en ökning av antalet dragare?

Vellinges läge intill landsvägen från Malmö till Trelleborg resulterade i platser för rastning av hästar och ett gästgiveri. En krog har funnits i Vellinge sedan 1770-talet och från år 1870 fick Vellinge privilegiebrev

att driva gästgiveri som erbjöd hästskjuts till närliggande orter (Persson & Staaf 1981:122). Under 1800-talet skedde stora förändringar i Vellinge by genom en dragning av järnväg genom byns östra del. Första dragningen av järnväg genomfördes år 1886 med en sträckning mellan Malmö och Trelleborg och senare år 1904 en kompletterande sträckning från Vellinge mot Skanör och Falsterbo. Detta innebar att Vellinge förvandlades till ett stationssamhälle och centrum flyttades mot stationsområdet (Persson & Staaf 1981:128).

Fornlämningar

Sydvästra Skåne består av flera topografiska zoner som strandzon, kustslätt, yttre backlandskap, inre backlandskap, ådalar och Falsterbonäset (Rudebeck et al 2001:53). Landskapet runt Vellinge är något kuperat och ligger i en övergångszon mellan backlandskap i öster och kustslätten mot Öresund. Undergrunden består av sydvästmorän (Ekström 1948). Vellinge by är belägen i ett område med jordar som är särskild lämpade för spannmålsodling och som kan ge mycket hög avkastning (Skansjö 1983:21 ff).

Figur 9. Fornlämningar i Vellinges närområde mot bakgrund av © Fastighetskartan.

Det aktuella undersökningsområdet i kv Furan 9 ligger centralt beläget strax söder om den medeltida kyrkan, inom Vellinge historiska bytomt (RAÄ Vellinge 17). Tomtens topografi varierar och den befintliga gården ligger på en svag höjdrygg. Norr om gården är en trädgård belägen som sluttar mot norr där Vellingebäcken tidigare gått. Vellingebäcken är kulverterad, men dess sträckning är synlig som en svag sänka i topografin. Vellinge är beläget i ett fornlämningsrikt område med lämningar från neolitikum och framåt. Flera neolitiska boplatser har identifierats. En neolitisk boplats påträffades år 1992 i de östra delarna av Vellinge (RAÄ Vellinge 71) (Torstensdotter Åhlin 2000). Flatmarksgravar från olika perioder av neolitikum har också påträffats. På 1800-talet fann man åtta skelettgravar då en ny prästgård skulle byggas i Vellinge (RAÄ 7). Ytterligare gravar har påträffats ett par hundra meter sydost om den tidigare fyndplatsen (RAÄ Vellinge 47). Sydväst om Vellinge bykärna finns osäkra uppgifter om en hållkista (RAÄ Vellinge 16).

Vellingehögen utgörs av en höjdrygg belägen söder om Vellinge samhälle, vilken har nyttjats som grustäkt och därmed delvis förstörts (RAÄ Vellinge 14). Nordost om Vellingebäcken har förhistoriska lämningar påträffats vilka daterats till neolitikum och bronsålder. Väster om Vellingebäcken framkom, vid en förundersökning, lämningar som daterades till yngre bronsålder (Pettersson & Torstensdotter Åhlin 1999). Andra kända fornlämningar i Vellinges närområde är stenåldersboplatsen RAÄ Vellinge 48, där ett tiotal flintyxor återfunnits. Lösfyndssamlingen RAÄ 20 utgörs av ett fynd av 17 flintyxor. Fyndsamlingar är även RAÄ Vellinge 18, 19, 39 och 73 med yxor och dolkar från närområdet.

Tidigare genomförda undersökningar inom fornlämningen Vellinge historiska bytomt

Omkring ett 30-tal arkeologiska undersökningar av olika slag och med högst varierande omfattning har genomförts inom och strax utanför Vellinges historiska bytomt. De flesta av dem är kortfattat beskrivna i *Fornsök*. Några av dem har givit mycket information medan det i andra endast har påträffats sentida lämningar. Nedan följer kortfattade beskrivningar av ett urval av undersökningarna med relevans för frågeställningarna i denna rapport.

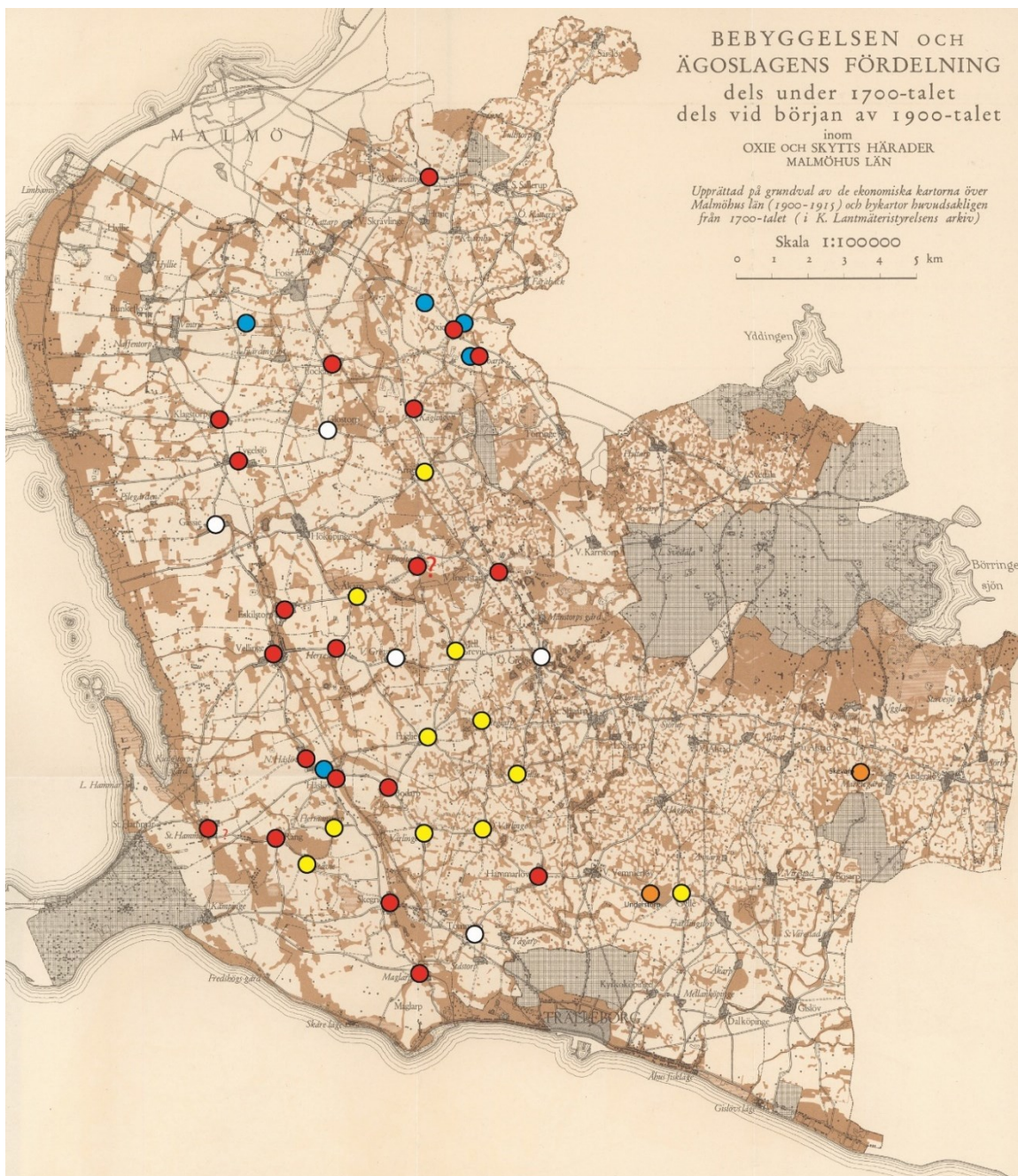
Tabell 3. Kort beskrivning av ett urval av undersökningar med relevans för undersökningen.

År:	Kort beskrivning av undersökningarna:
1980–81	I ett forskningsprojekt initierat av Sten Skansjö unders Skånes hembygdsförbund år 1980–81 fyra mindre schakt i parken norr om Vellinge kyrka. I undersökningarna framkom flera skärvor med äldre svartgods (Skansjö 1983:112 ff). I ett schakt framkom äldre lämningar: ett lager med kol, sot, bränd och obränd lera samt en stensättning i ytan. I kulturlagret påträffades keramikskärvor, obearbetade ben och ett mynt från 1300-talet. Keramiken bestod av fem skärvor äldre rödgods (varav två importkeramik), äldre svartgodskeramik till sentida keramik. En skärva av förhistorisk keramik påträffades i sekundärt läge (efter beskrivning i <i>Fornsök</i>).

År:	Kort beskrivning av undersökningarna:
1990	En till ytan sett omfattande undersökning, 500 m ² , utfördes 1990 i kv. Skolan, beläget centralt inom bytomten, cirka 100 m väster om kyrkan. Vid undersökningen framkom bland annat en grav från stridsyxeperioden, ett långhus från yngre bronsålder/förromersk järnålder och ett grophus från tidig medeltid. I det senare framkom Östersjökeramik. Även bebyggelse lämningar från 1700-talet framkom. De förväntade lämningarna av en medeltida gårdsanläggning kom emellertid på skam; de var bortschaktade i sen tid (Hansson 1994; Jönsson 2002; jfr även Fornsök Dnr 4011/90, 4576/90).
1992	En större undersökning genomfördes i kv. Skolan år 1992, omfattande 950 m ² . De äldsta lämningarna var från neolitikum och yngre bronsålder. Den äldsta huslämningen var från yngre romersk järnålder. De flesta bebyggelse lämningarna daterades emellertid från sen vikingatid till tidig medeltid, exempelvis ett långhus, ett grophus och en brunn. På platsen insamlades Östersjökeramik. Därtill framkom även hög- och senmedeltida lämningar: två långhus och en ugnskonstruktion. Inga spår framkom av den eftermedeltida gården på platsen (Hansson 1994; Jönsson 2002; jfr Fornsök dnr 2858/92).
1996	Vid en arkeologisk undersökning år 1996 i kv. Tonfisken, inom den historiska bytomten och ca 100 meter öster om kyrkan framkom flera olika lämningstyper från medeltid eller efterreformatörisk tid vilka tolkades som gränsmarkeringar: diken, rännor och stolphål (Jönsson 2002; jfr Fornsök dnr 421-1158-1996).
2001	Med anledning av planerad husbyggnation genomfördes år 2001 en förundersökning inom fastigheten Pahlmans gård (Vellinge 99:29 mfl.). Sju schakt grävdes inom fastigheten. Undersökningsområdet omfattade 3000 m ² . Välbevarade medeltida kulturlager och bebyggelse lämningar påträffades: lergolv, syllstenar, ugnar, stenavtryck, stolphål, diken samt en brunn. I samtliga schakt framkom lämningar av de historiskt kända gårdarna 5 & 6 och 7: lergolv, syllstenar, ugnskonstruktioner och en välbevarad stenläggning. Av äldre lämningar var de från högmedeltiden särskilt framträdande: en brunn, en härd- eller ugnskonstruktion, lergolv, syllstenar, diken och kulturlager. Lerfläckar tillsammans med stora stolphål eller stenlyft bedömdes vara vägglinjer till två gårdslängor med osäker datering. I moränleran framkom stolphål, gropar och ett dike vilket antyder förekomsten av äldre bebyggelse i området. Inga säkert identifierade lämningar från tidigmedeltid framkom emellertid (Jönsson 2001, 2002; Fornsök dnr 321-1759-2002).
2002	En kompletterande förundersökning gjordes år 2002 inom det område av Pahlmans gård som berördes av den planerade rivningen av två ekonomibygnader och uppförandet av nya byggnader på deras plats. Schakten förlades inomhus. I undersökningen framkom ytterligare bebyggelse lämningar från medeltiden och framåt: kullerstensbeläggningar, syllstensrader och lergolv. En brunn framkom som troligen har hört till den historiskt kända gårdarna nr 5 & 6. I ett schakt framkom två parallellt löpande diken med stolphål emellan, förmodligen med tidigmedeltida datering. I samtliga schakt framkom stolphål med tidigmedeltida eller äldre datering. Två skärvor av typen äldre svartgods av Östersjötyp påträffades. Kulturlagermäktigheten uppgick till mellan 1,00 och 1,30 meter (Jönsson 2002; dnr 321-398-2003).
2003	Vid en särskild utredning år 2003 grävdes två sökschakt norr om Prästgårdsparken. I schakten påträffades kulturlager, en syllstensrad och fem rännor. Fynden bestod av keramik. Lämningarna daterades till 1700-talet. Fynden tillvaratogs ej (Fornsök Dnr 321-3358-2003).
2010	En arkeologisk förundersökning utfördes år 2010 i kv. Furan 9. Lämningar från 1000–1100-talet och framåt framkom i form av stolphål, en härd och kulturlager. På platsen framkom fynd av östersjökeramik. Hög- och senmedeltida lämningar förefaller att ha röjts av i sen tid (Gardelin 2010).
2011	Vid en arkeologisk förundersökning 2011 i kv. Sutaren Mindre 6 framkom kulturlager och ett par skärvor östersjökeramik (Sarnäs 2011; jfr FMIS, Vellinge 17:1).
2012	Vid en arkeologisk förundersökning år 2012 i kv. Piggvaren 1 och kv. Makrillen 4 framkom lämningar och fynd som bedömdes vara från sen historisk tid (Bondesson 2012; Fornsök, dnr 321-1763-2012).
2013	Vid en arkeologisk förundersökning 2013 i kv. Krabban 5 påträffades två runda gropar med oklar datering (Fornsök dnr 3.4.2-1858-2013).
2014	Vid en arkeologisk utredning år 2014 som berörde sydöstra delen av Vellinge historiska bytomt påträffades en stor mängd äldre lämningar, i synnerhet i anslutning till bytomten (Brink 2014; jfr Fornsök dnr 3.4.2-3928-2014).

År:	Kort beskrivning av undersökningarna:
2014–2017	Vid arkeologiska förundersökningar 2014, 2016 och 2017 inom fastigheten Vellinge 99:27 påträffades kulturlager och 36 anläggningar: stolphål, gropar och rännor. Fynden bestod av ben och keramik, varav en del kan dateras till vikingatid eller tidig medeltid (Fornsök dnr 3.4.2-211-2015; 3.4.2-1055-2016; 3.4.2-2419-2017).
2015	Strax nordväst om den nya begravningsplatsen, inom fastigheten Vellinge 99:138, genomfördes en arkeologisk förundersökning år 2015 av CMB Uppdragsarkeologi. Undersökningen omfattade fyra sökschakt. Två gropar och ett dike påträffades. I diket och en grop påträffades yngre rödgods samt bit av en kritt pipa (Hulting Lindgren 2015; jfr Fornsök dnr 3.4.2-3894-2015).
2015	Vid en arkeologisk utredning år 2015 inom fastigheterna Vellinge 68:14 och Vellinge 8:4, beläget strax sydväst om bytomten, påträffades en stor mängd lämningar: stolphål, gropar, lager och diken. Fynden bestod av djurben, ett borgarkrigsmynt med mera (Berggren 2015).
2015	Vid en arkeologisk undersökning 2015 inom fastigheten 99:98 (Pahlmans gård) påträffades bebyggelselämningar och fynd från tidig medeltid till modern tid. Bland fynden kan nämnas Östersjökeramik och yngre svartgods. Lergolv och syllstenar påträffades (Karlsson 2016).
2016	Vid en arkeologisk förundersökning sydost om Vellinges historiska bytomt år 2016 inom fastigheten 99:1 framkom 36 olika anläggningar: gropar, rännor, enstaka stolphål. Fynden bestod av djurben, keramik och slagen flinta. Keramiken daterades till järnålder. Träkol från två rännor och ett stolphål gav dateringarna 990–1160 e.Kr., 3980–3790 f.Kr. samt 1430–1620 e.Kr. (Fornsök dnr 3.4.2-4505-2016).
2016	Föregående förundersökning följdes upp av en arkeologisk undersökning år 2016. Sammanlagt påträffades 66 anläggningar: 26 gropar, 22 stolphål, 6 härdar och 12 rännor. Undersökningen inriktades mot rännorna. De var omgrävda vid flera tillfällen. Tyngdpunkten i dateringarna var tidig medeltid till senmedeltid. Rännorna tolkades som gränser för indelning av åkermark. Material från rännorna skickades för makroanalys. Växtmaterialet var förväntat för denna odlingsbygd under järnålder och medeltid (Östman 2017). Ett relativt litet fyndmaterial framkom: keramik, bränd lerklining, djurben och handtagsdelen till en neolitisk flintdolk (Fornsök dnr 3.4.2-5110-2016).
2016	Inom fastigheten Vellinge 90:3 utfördes en förundersökning och en arkeologisk undersökning år 2016 (Ohlsson 2018; Linderoth 2018). Efter den arkeologiska undersökningen konstaterades bebyggelselämningar från förromersk järnålder och aktiviteter från vikingatid/tidig medeltid. Även diken från senare historiska perioder påträffades, möjligen toft- eller åkergränser. Vad beträffar keramikmaterialet påträffades enstaka skärvor med Östersjökeramik (Linderoth 2018; jfr Fornsök RAÄ Vellinge 98, dnr 3.4.2-3776-2016).
2019	En arkeologisk utredning genomfördes 2019 på en yta sydväst om Vellinge historiska bytomt. I utredningen framkom ett stort antal gropar och diken, men, förhållandevis få stolphål. Lämningarna efter gropar tolkades som spår av lertäkt, förmodligen sammanhängande med den historiska byn (Trulsson & Söderberg 2019).
2020	År 2020 gjordes en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Vellinge 68:14, på vilken år 2015 genomförts en arkeologisk utredning. Inom den norra delen av området (område B) framkom bebyggelselämningar, bland annat tre långhus, gropar, brunnar och härdar, vilka kan dateras till vendel- eller vikingatid (Boström & Grehn 2021).
2021	År 2021 genomfördes inom fastigheten Vellinge 40:4 m.fl. (Vellingegården) en arkeologisk utredning och en arkeologisk undersökning. Inom ytan framkom de inre takbärarna till ett långhus från yngre järnålder. 14C-analyser av förkolnade fröer daterar huset till vendeltid. Dateringen understöds av fyndet av två pärlor och utformningen av byggnaden (Sarnäs 2022).

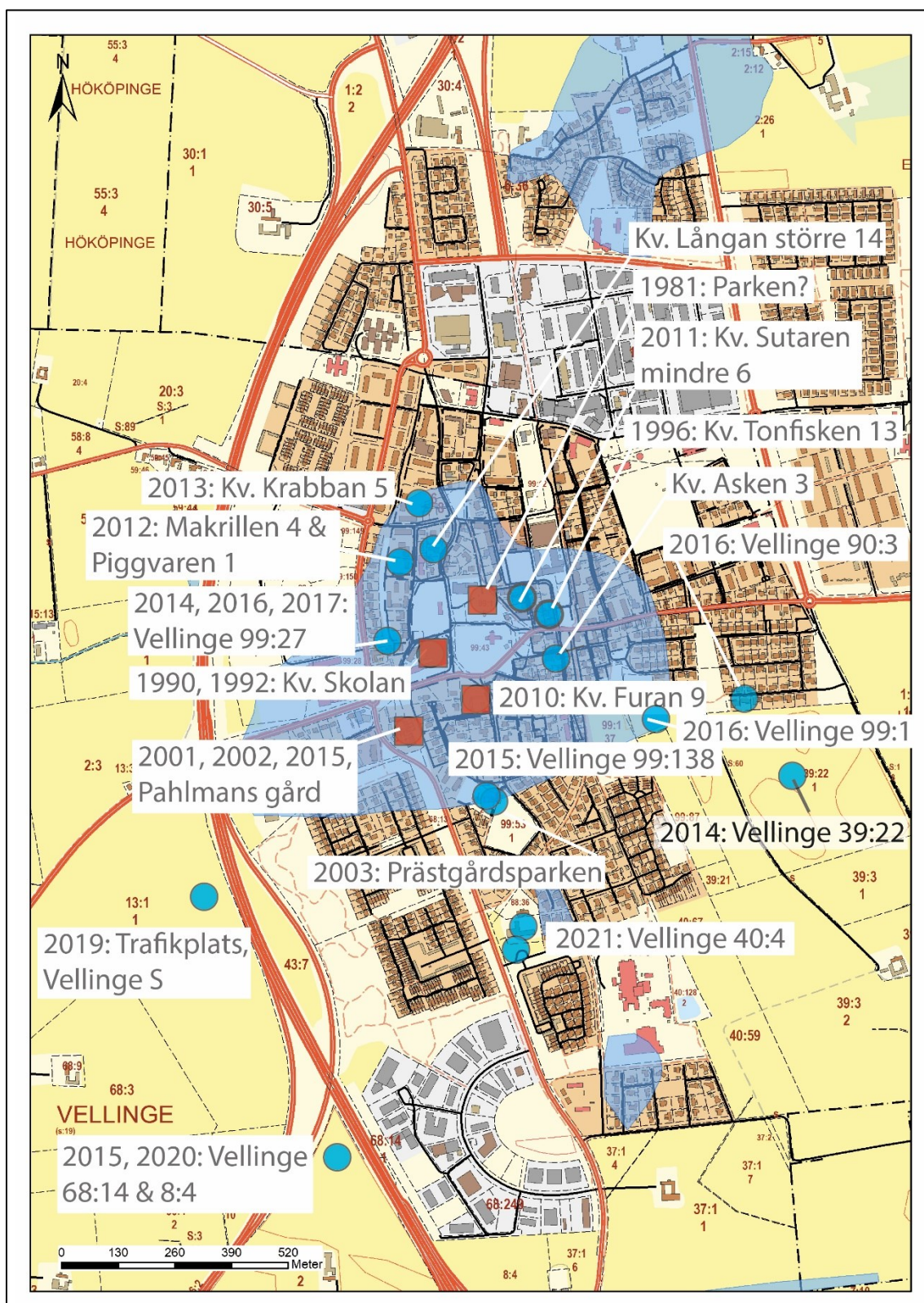
Figur

10. Karta som visar fynd av Östersjökeramik inom historiska bytomter (röd punkt), inom bebyggelse nedlagd under medeltiden (orange), utanför historiska bytomter (blå punkt), ej kontrollerade arkeologiska undersökningar (vit punkt) och inga uppgifter om arkeologiska undersökningar inom bytomten (gul punkt). Bodarp (Sarnäs 2017), Eskilstorp (muntligen upplysning), Hammarlöv (Sarnäs 2011), Herrestorp (Skansjö 1983 s. 116f), Hötofta (Frejd 2013), Lockarp (Heimer et al 2006), Maglarp (Skansjö 1983 s. 120f), Norra Håslöv (Skansjö 1983 s. 118f; Larsson & Kjällqvist 2011), mellan Norra Håslöv och Södra Håslöv (Larsson & Kjällqvist 2011), Oxie (Jönsson & Brorsson 2003), RAÄ Oxie 32:1 väster om Toarps bytomt (Jönsson & Brorsson 2003), RAÄ Oxie nr 75:1 (Jönsson & Brorsson 2003), Räng (Söderberg 1997), Skegrie (Jacobsson 2008), Skevarp (Skansjö 1983 s. 202), Stora Hammar (Björhem et al 2011 s. 18f), Södra Håslöv (Skansjö 1983 s. 117f), Toarp (Jönsson & Brorsson 2003), Tygelsjö (Berggren 2015b), Understorp (Skansjö 1983 s. 202f), Västra Ingelstad (Bondesson Hvid 2016), Västra Klagstorp (Serlander et al 2009), Östra Skrävlinge (Ingwald 2009).

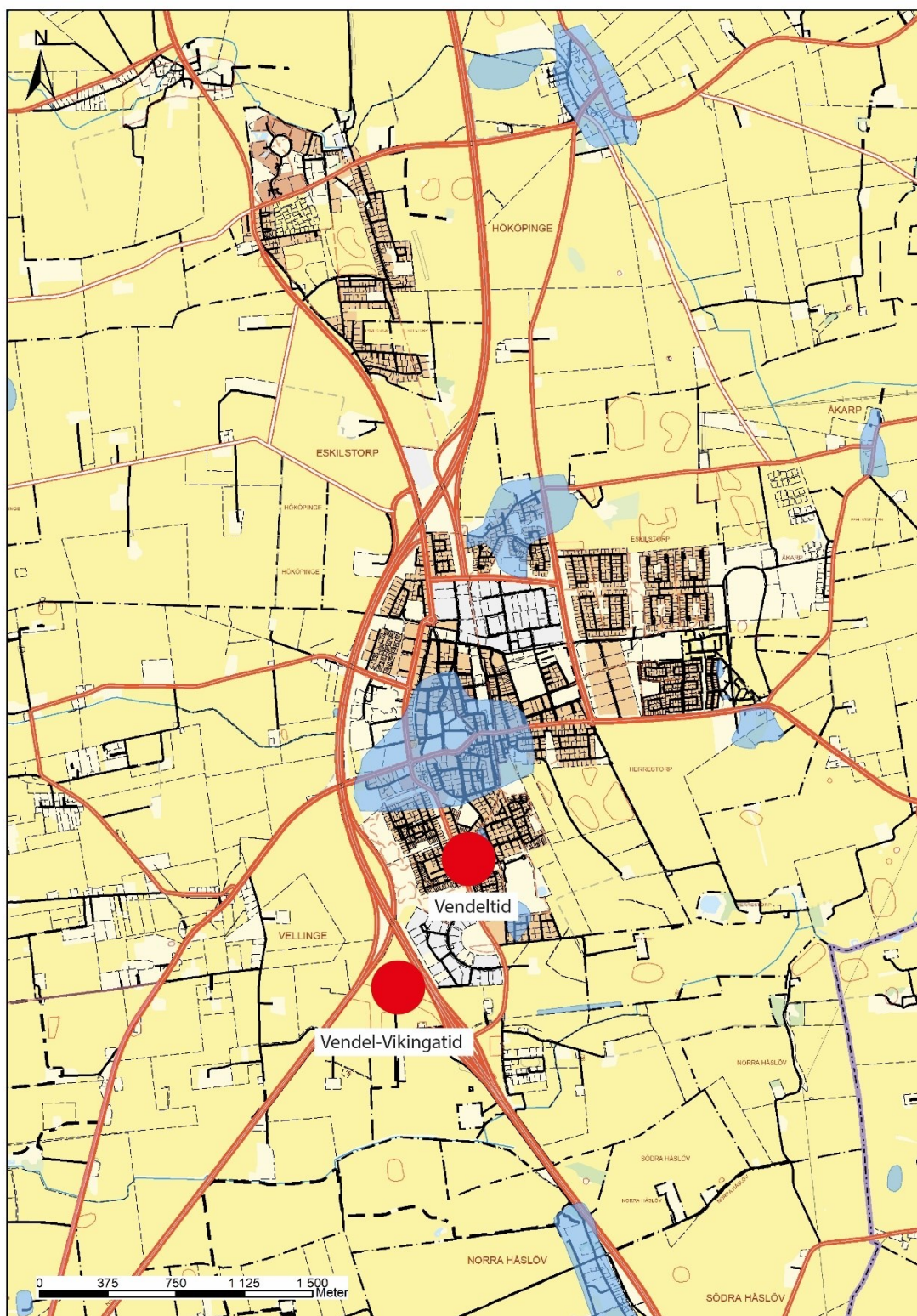
Sammanfattande synpunkter

Genomgången av tidigare arkeologiska undersökningar företagna inom Vellinge historiska bytomt och strax utanför kan ge en preliminär bild av bebyggelsens utveckling i området från yngre järnålder till medeltid och fram till nutid. Inom själva bytomten har på flera ställen påträffats lämningar daterade till övergången mellan vikingatid och tidig medeltid. En ledartefakt kan sägas vara det äldre svartgodset av typen Östersjö, som påträffats på flera ställen inom den historiska bytomten, men hitintills – så vitt bekant – inte på någon annan plats utanför den historiska bytomten men inom Vellinge bys inägor. Det kan således fastslås att bebyggelsen inom den historiska bytomten senast var etablerad under 1000-talet.

Vad beträffar bebyggelse från vendel- och vikingatiden i Vellinges omedelbara närhet har ett fåtal undersökningar gett utdelning (figur 12). Cirka 700 meter söder om Vellinge bytomt påträffades vid en förundersökning 2020 (Vellinge 68:14) flera byggnader och andra lämningar daterade till vendel- eller vikingatid. En mer omfattande undersökning av området är nyligen genomförd. Rapportarbetet pågår. Vid en annan undersökning år 2021 påträffades, ca 400 meter söder om Vellinge bytomt, spår av vendeltida bebyggelse. Sammantaget indikerar det att genesen för Vellinges medeltida bebyggelse ska sökas några hundra meter söder om den historiska bytomten.

Figur 11. Vellinge med fornlämningar markerat i blått. De blåa prickarna är undersökningar i och i byns närhet och de röda fyrkanterna är undersökningar där det framkommit Ösersjökeramik, © Lantmäteriet.

Figur 12. Vellinge bytomt centralt på bild. De röda prickarna visar belägenheten av konstaterade vendel- och vikingatida bebyggelse, © Lantmäteriet.

Del III Den arkeologiska undersökningen

Genomförande och metod

Undersöknings- och dokumentationsmetod

Den historisk-arkeologiska metoden innebär att vi med utgångspunkt från materiella lämningar, kartor och skriftliga källor försöker tolka vad som tilldragit sig på den aktuella platsen under olika epoker. I förlängningen innebär det också tolkningar av övergripande stora förändringar i människors kultur och levnadsförhållanden sett mot bakgrund av resultat från andra undersökningar och i förhållande till det rådande kunskapsläget. Begreppet hushåll är utgångspunkt och innebär en grupp människor som bor tillsammans och har sitt levebröd från samma verksamhet. Ett hushåll kan vara en större enhet som har många människor knutna till sig, men det kan även vara en liten enhet med endast ett fåtal människor. Skiftet mellan två hushåll sker när förhållandena på platsen, och ibland även livsvillkoren med dem, förändras så mycket att det är troligt att människorna som bodde där levde på ett annat sätt eller att nya människor flyttat in, en verksamhet förändrats eller ett nytt hus uppförts.

Principer för den stratigrafiska analysen

De arkeologiska undersökningarna genomfördes enligt kontextuell metodik (*single context*) vilket innebär att varje enskilt stratigrafiskt objekt dokumenteras separat, på ett likvärdigt sätt och enligt fastlagda eller överenskomna riktlinjer. Detta görs oavsett om det stratigrafiska objektet utgörs av en nedgrävning, ett lager eller någon form av sten- eller träkonstruktion. Metodiken innebär att man undersöker och avlägsnar varje stratigrafiskt objekt var för sig, i tur och ordning, med den yngsta först.

Den stratigrafiska analysen syftar till att ordna upp de olika dokumenterade kontexterna i en relativ tidssekvens. En kontext kan i en komplicerad stratigrafisk situation ha ett stort antal fysiska relationer. Alla fysiska relationer är inte alltid direkt relevanta för de stratigrafiska relationerna, det vill säga den relativa kronologin. Ju mer komplex en yta är, desto större är antalet fysiska relationer som måste bearbetas, vilket är mycket tidskrävande. Arkeologiska undersökningar av många medeltida lämningar kräver därmed ofta omfattande bearbetning och analys. För att resultaten skall kunna göras meningsfulla och tillgängliga är dock detta arbete nödvändigt. När stratigrafien är uppordnad börjar arbetet med att analysera händelseförloppet utifrån de uppsatta frågeställningarna. Instrumentet för analysen i den här rapporten är begreppsledet kontext – grupp – hushåll. Arbetet bygger på de tolkningar av lämningar gjordes i fält tillsammans med andra samtida källor som skrift, kartor och bilder. Dessa bildar tillsammans med andra samtida källor som skrift, kartor och bilder. Tillsammans användes dessa källor för att skriva en kulturhistorisk berättelse om hur olika människor levde och verkade på platsen.

Hur byggs en kulturhistorisk berättelse upp utifrån stratigrafien? Stommen utgörs av den matris som upprättas. Matrisen består i ett inledningsskede av de enskilda kontexternas inbördes ordning i tid och rum. Det ultimata vore om det gick att skriva en berättelse utifrån de enskilda kontexterna, men praktiskt sett är det mycket svårt att göra. Därför har redskap som, åtminstone för Kulturens del, benämnts grupp och hushåll skapats. Begreppen grupp och hushåll kan behöva en förklaring, eftersom de betecknar olika nivåer i bearbetningen av stratigrafien.

Begreppet grupper

Kontexterna grupperas för att underlätta analyser, diskussion och indelning i hushåll. Varje kontext motsvarar en aktivitet eller tillstånd, men eftersom en grävning kan innehålla hundratals kontexter krävs en högre tolkningsnivå för att göra resultaten begripliga. Detta innebär att händelserna behöver ordnas till en kedja av aktiviteter. En aktivitet kan till exempel bestå i grävandet av en brunn, konstruerandet och färdigställandet av ytan runt omkring. Brunnen utgör i det här exemplet en grupp. Definitionen av grupper kan variera något beroende på vilken sorts objekt som undersöks, de befintliga bevarandeförhållandena samt formulerade frågeställningar. Grupperna utgör en segmentering av det kronologiska förloppet och bildar grunden för hushållsindelningen. Begreppet grupp skall inte förväxlas med begrepp som anläggning eller konstruktion. Genom att använda begreppet grupp kan ett utjämningslager och en byggnad bli mera jämbördiga i en tolkningsdiskussion (Gardelin et al 1997:27).

Tidigare har ofta flera tidsmässigt skilda händelser sammanslagits i en grupp till exempel uppförandet, brukandet och rivningen av en byggnad, trots att grupp har definierats som tidsmässigt samtida enheter. Detta tillvägagångssätt skapar problem när den kulturhistoriska berättelsen ska skrivas. Det bör vara eftersträvänsvärt att kunna berätta om vad som sker samtidigt i rummet om man vill formulera hur människor levde i gångna tider. Om man då har skapat en grupp där flera tidsmässigt skilda enheter ingår i samma grupp går det inte att jämföra samtida enheter. Det blir därmed svårt att bygga upp en logisk berättelse utifrån en sådan gruppering. Det som är intressant är inte vad som händer kronologiskt på en del av undersökningsytan utan vad som händer samtidigt i stratigrafien, till exempel ett hus brukas samtidigt som en kålgård och en gårdsplan. I de här redovisade undersökningarna har detta tankesätt varit styrande för gruppindelningen. En annan fördel med att låta grupperna utgöras av mindre enheter är att brukningstiden kan tydliggöras bättre, genom att grafiskt skildra hur lång tid exempelvis en byggnad varit brukad i förhållande till en brunn eller lertäkt.

Gruppindelningen kan och bör göras redan i den grundläggande bearbetningen av stratigrafien, eftersom den utgör grunden för vidare analyser. En kontextgrupp består av flera kontexter som tolkas höra samman som exempelvis olika raseringslager från ett hus. Grupperna tolkas och sätts samman utifrån

grundidén att alla kontexter kan sorteras in under begreppen konstruktion – brukande – destruktion (tabell 4). Varje grupp får en egen identitet och beskrivning/tolkning. I en del fall kan en grupp i sin tur bestå av flera grupper. Exempelvis utgör ett hus en grupp som i många fall är uppbyggd av flera andra grupper. På detta sätt byggs den dekonstruerade fornlämningen i olika steg samman till en tolkad historisk berättelse.

Tabell 4. Princip för hur grupper används i tolkningen av de arkeologiska lämningarna.

Typ av kontexter	Typ av grupp
Raseringslager	Destruktion
Golvlager	Brukning
Stenläggning	Konstruktion

Begreppet hushåll

Vid Kulturen har under flera år studerats enskilda hushåll i stratigrafien. Det faktum att alla hushåll inte avsätter spår i form av fysiska lämningar innebär att hänsyn måste tas till frånvaron av lämningar. Det tidigare använda begreppet fas hanterade endast de fysiska lämningar som påträffades vid en arkeologisk undersökning. Det betyder att begreppet fungerar dåligt som verktyg när en identifiering av enskilda hushåll skall göras. Med begreppet hushåll avses här en socialt och sannolikt juridiskt avgränsad samlevnadsform, som bildar en ekonomisk enhet ur försörjningssynpunkt. I staden kan detta främst ses som synonymt med en tomt och dess invånare, på landsbygden med en toft (gårdsläge). Dessa enskilda hushåll måste avgränsas gentemot både samtida, föregående och efterkommande hushåll (figur 13). Därmed ordnas stratigrafien upp i en mängd tidsrum som motsvarar en historisk realitet (Gardelin & Johansson Hervén 2003:43). När hushållet är avgränsat i rummet och dess etablering, varaktighet och ändpunkt är fastställt bör det fyllas med ett innehåll. Hushållet kan befolkas med personer som åtminstone har en social positionsbestämning och ett näringsfång. Syftet blir att försöka sätta ett epitet på brukaren, ett slags försök till klassifikation. Genom att hushållet och dess invånare får en definierad benämning kopplad till ett materiellt innehåll som exempelvis föremålsbestånd och byggnadsskick, jämte immateriella aspekter som utnyttjande och disposition av tomten och rörelsemönster inom den, kan olika miljöer jämföras med varandra, både i samtiden och andra tidsskeden och platser (Ibid.).

Figur 13. Princip för hur bearbetningen av det arkeologiska materialet och skapandet av grupper och hushåll går till.

De olika arkeologiska undersökningarna i kv Furan 9

Arkeologisk undersökning år 2019 (Lst. dnr. 431-7147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040)

Undersökningsområdet uppgick till sammanlagt 372 m² och var beläget strax väster om gården (figur 14). Området delades upp i en intensiv och en extensiv undersökningsyta, emellan vilket undersökningsmetoderna skulle skilja sig åt. Området för den intensiva undersökningen skulle omfatta ca 100 m² och den extensiva ytan ca 272 m² enligt undersökningsplanen. Förundersökningen hade visat att morän fanns på ett djup av omkring 1,50 m under markytan.

Då fältarbetet påbörjades var den västra längan ännu inte riven, trots att detta skulle ha varit fallet. Enligt utsago från Vellingebostäder berodde detta på ett försenat rivningslov. Då det var tänkt att maskinen skulle stå på platsen för den rivna längan, fick metodiken ändras och maskinen stod nere i schaktet och flyttade massorna med sig, alternativt lade upp dessa längs med den västra schaktkanten istället för på den tänkta upplagsplatsen öster om undersökningsområdet. Av säkerhetsskäl lämnades även en ca 1,0 m bred bankett längs med den västra längan, vilket innebar att den faktiska undersökningsytan minskade något. Ganska snart efter schaktstart stod det klart att stora delar av det norra, extensiva området, hade blivit kraftigt avröjt, troligen någon gång under tidigmodern tid och att det här saknades lämningar ovan morännivå äldre än ca 1800-tal. Äldre lämningar återfanns endast som nedgrävningar i morän. Inom undersökningsområdets södra del fanns ett stort antal bevarade lämningar i form av konstruktionslager, odlingslager, stolphål, rännor och gropar. Det kunde konstateras att kulturlagren var mycket torra och urlakade vilket försvårade undersökningen. Det var många gånger var svårt att skilja de uttorkade lagren åt annat än genom deras olikartade innehåll. Totalt registrerades 578 kontexter inom undersökningsområdet.

Arkeologisk schaktningsövervakning år 2020 (Lst. dnr. 431-23187-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0078)

Vellingebostäder kompletterade sin ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, med frischakt, VA-ledningar, anläggande av en parkering, en infartsväg samt borttagande av den kvarvarande betongplattan från den i övrigt rivna västra längan. Frischaktet skulle vara 3,0 m djupt och ha en yta av omkring 275 m². Schakten för VA-ledningar kom i stort sett att sammanfalla med frischaktet.

De gällande säkerhetsföreskrifterna avseende schaktning och släntning innebar att de framkomna tidigmedeltida kulturlagren skulle schaktas bort på en bredd av 4,0 m längs hela betongplattans längdriktning (17,0 m). En förstärkt schaktningsövervakning skulle därför utföras på denna yta, utöver den arkeologiska schaktningsövervakningen som skulle genomföras i samband med schaktning för VA-ledningar och frischakt kring ny bebyggelse samt för anläggandet av väg och parkering.

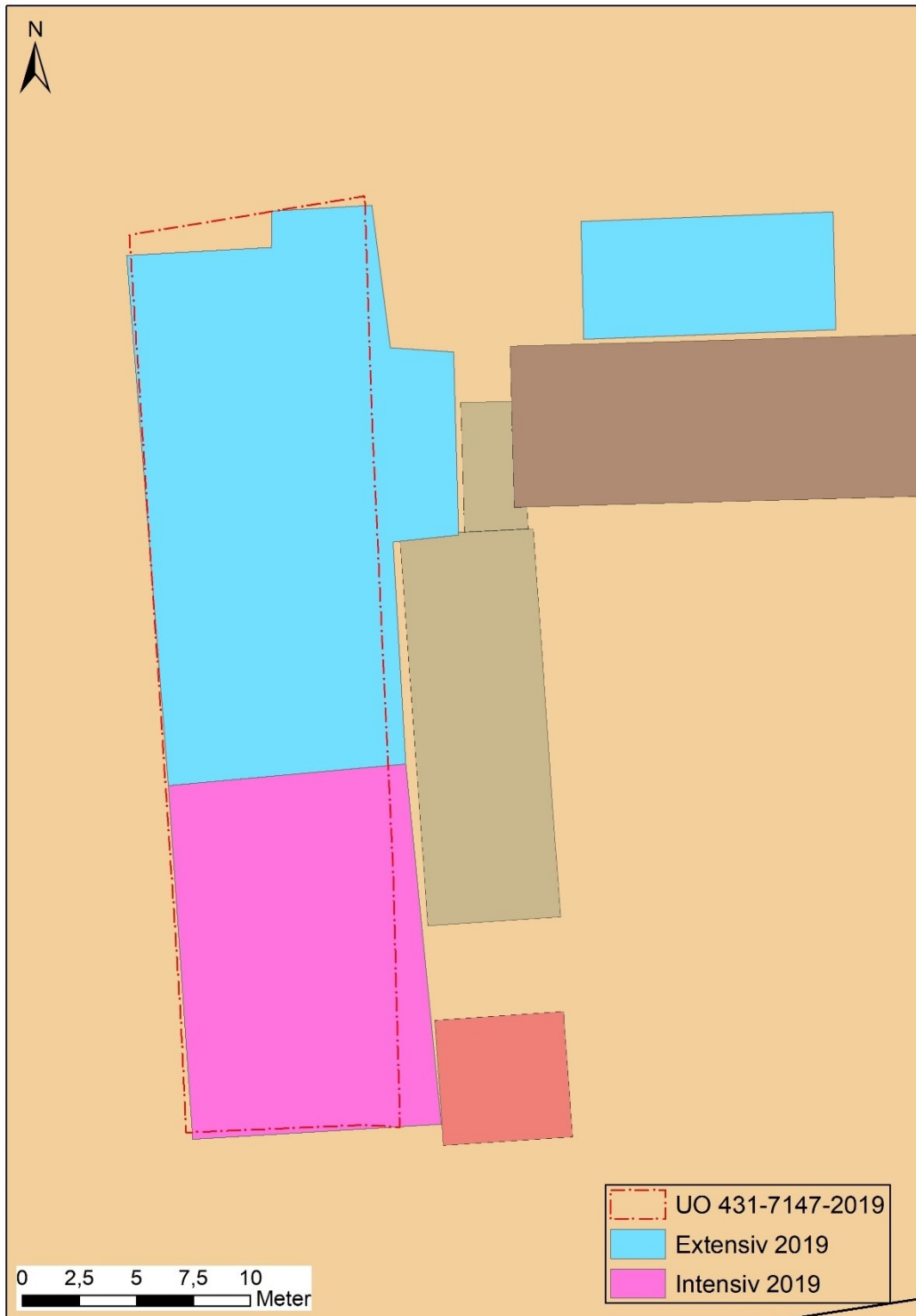
Schaktning företogs under uppsikt av arkeolog vid flera tillfällen och det uppdagades även att det schaktats utanför de tillståndsgivna ytorna. Ansvarig arkeolog kontaktade både beställare, utförare och länsstyrelsen. Länsstyrelsen återkallade tillståndet med omedelbar verkan 2020-06-05 och allt schaktningsarbete avbröts. De framschaktade ytorna under den borttagna betongplattan täcktes över med presenning. Kulturen emottog två nya förfrågningsunderlag gällande de fortsatta arbetena inom fastigheten Furan 9; ett förfrågningsunderlag gällande en mindre arkeologisk undersökning av den yta som framkom under betongplattan (Lst. dnr. 431-21445-2020) och ett förfrågningsunderlag gällande arkeologisk schaktningsövervakning av den övriga fastigheten (Lst. dnr. 431-19698-2020). Sammanlagt registrerades 81 kontexter vid den arkeologiska schaktningsövervakningen.

Arkeologisk undersökning år 2020 (Lst. dnr. 431-21445-2020, Kulturens projektnr. A_2020_0067)

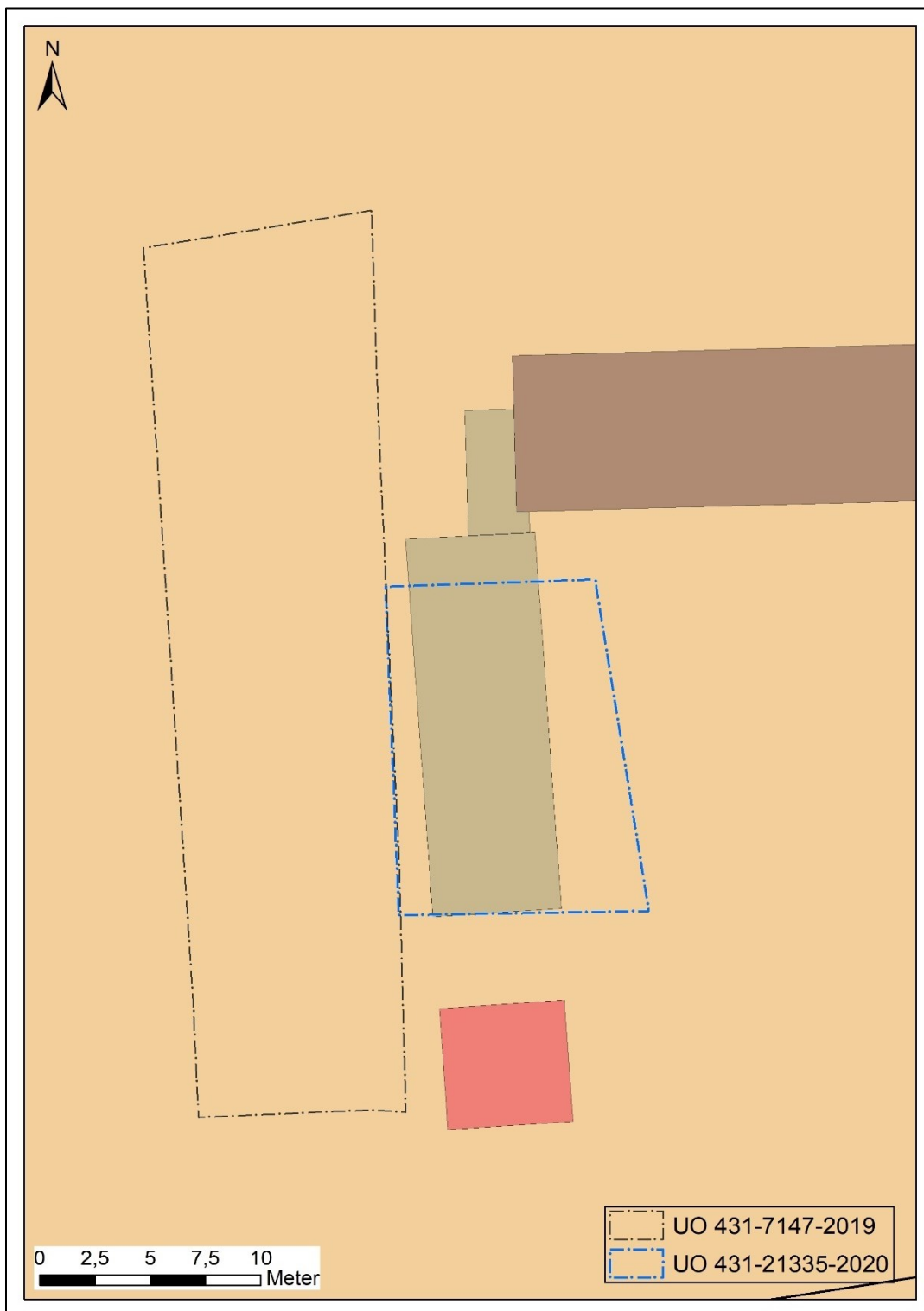
Då gårdens västra långa revs och betongplattan togs bort, framkom välbevarade och stratifierade kulturlager som kunde dateras till tidig medeltid. Aktuellt undersökningsområde omfattade en yta av ca 140 m². Kulturlagermäktigheten hade vid den föregående schaktningsövervakningen (Lst. dnr. 431-23187-2019) konstaterats uppgå till 0,75–1,0 m under betongplattan (figur 15). Totalt framkom 455 kontexter vid denna undersökning.

Arkeologisk schaktningsövervakning år 2020–2021 (Lst. dnr. 431-19698-2020, Kulturens projektnr. A_2020_0065)

Den arkeologiska schaktningsövervakningen föranledes av husbyggnation inom fastigheten Furan 9. Ett hus i väster planerades med källare och ett hus i öster med platta på mark. Stora delar av området var bebyggt eller hade redan schaktats ut. Ytan för schaktningsövervakning omfattade ca 1 200 m². En yta omfattande 140 m² avsågs att undersökas med högre ambitionsnivå. De planerade schaktdjupen varierar inom arbetsområdet från 0,30 m till 3,0 m. Den arkeologiska schaktningsövervakningen genererade 113 kontexter.

Figur 14. Undersökningsområdet 2019 med intensiv och extensiv yta markerad. Notera att ytan direkt norr om mangårdsbyggnaden inte kom att undersökas. © Lantmäteriet.

Figur 15. Undersökningsområdet år 2020, © Lantmäteriet.

Undersökningsrutiner

Dokumentations- och undersökningsmetoder valdes med utgångspunkt i lämningarnas förutsättningar, undersökningarnas syften och de teoretiska utgångspunkter som presenterats ovan samt den av länsstyrelsen begärda ambitionsnivån. Ambitionsnivån har varierat mellan de olika ärendena.

Principerna för undersökning och dokumentation har varit kontextuell metodik med vissa anpassningar efter rådande förutsättningar. Dokumentationsparametrarna i de digitala dokumentationsverktygen anpassades efter de lokala förutsättningarna. Den grundläggande kontrollen och kvalitetskontrollen gjordes löpande. Ungefär hälften av jordvolymen planerades att grävas för hand, den andra hälften med hjälp av maskin. Vid den första undersökningen under hösten år 2019, liksom vid den första schaktningsövervakningen, användes kontextblanketter vid dokumentationen. Vid de andra undersökningarna gjordes dokumentationen via plattor direkt i Intrasis, vilket var arbetsbesparande.

Alla kontexter, schakt, områden, sektioner och även vissa fynd mättes in. Plan- och sektionsritningar digitaliserades och infogades i den digitala dokumentationen. Beskrivningar och tolkningar relaterades till den digitala inmätningen och ritningarna. All dokumentation gjordes digitalt, utom sektionsritningar vilka gjordes för hand. Alla kontexter inklusive schakten mättes in med nätverks RTK-GNSS i koordinatsystemet SWEREF 99 1330. För dokumentation med fotografi användes en digitalkamera. Fotografier, ritningar, fynd och prover registrerades i Intrasis.

Analys och provtagning

Syftet med de naturvetenskapliga analyserna är att vara hjälpmedel för besvarande av de i undersökningsplanerna framställda frågeställningarna. Ett sådant viktigt hjälpmedel i dateringen och den stratigrafiska bearbetningen är ^{14}C -analys. Vad beträffar arkeobotanisk och osteologisk analys hade frågeställningarna överhuvudtaget ej kunnat formuleras eller besvaras utan dessa analyser. Dateringar av olika lämningstyper är av central betydelse för att kunna klargöra kronologi och sammanhang inom den undersökta fornlämningen, i synnerhet är det viktigt när andra möjligheter till datering, exempelvis genom daterande fynd, saknas eller utgör ett osäkert underlag.

Osteologi

I undersökningsplanen för ärende Lst. dnr. 431-7147-2019 (Kulturens projektnr. A_2019_0040) avsattes medel för en totalinsamling av djurben från ett urval av anläggningar. Den osteologiska analysen skulle omfatta en undersökning av artfördelningen för att ge kunskap om inriktningen på djurhållningen. Därtill planerades en analys av ålders- och könsfördelning med förhoppning om att underlaget användas för en tolkning av utslaktning och produktionsstrategier av boskap. Den anatomiska fördelningen av olika

ben och förekomst av spår på benen efter hantverk-, slakt- och andra tafonomiska markörer som hundnag dokumenterades i den osteologiska analysen och kan ge viktiga ledtrådar till konsumtionsmönster och aktiviteter på platsen. 3,1 kg djurben samlades in från undersökningen.

Arkeobotanik

Att arbeta med frågeställningarna om den agrara ekonomins inriktning, särskilt före den tid när detaljerade skriftliga källor är tillgängliga, låter sig knappast göras utan ett arkeobotaniskt underlag. Analyserna förväntades ge information om odling, kosthållning och ekonomiska variationer över tid men även hur omlandet kring Vellinge och nuvarande kv Furan 9 såg ut. Totalt 23 prover skickades iväg på analys.

¹⁴C-analyser

¹⁴C-analyser är centralt för frågeställningar rörande datering, brukningstid och kontinuitet. För provtagningarna och analyserna prioriterades kontexter vilka bedömdes kunna svara på frågor kring byns etablering och kronologiska utveckling samt markanvändning. Proverna för ¹⁴C-analys plockades från biologiskt material i makroprov. Totalt skickades 14 prover in för analys.

Vedartsanalys

Vedartsanalyser kan svara på frågor om träslag i bebyggelsedetaljer samt ge en uppfattning om virkesresurserna tillgängliga för uppvärmning eller andra hushållsaktiviteter. Totalt skickades fyra kolprov påsar in för analys.

ICP-analys

I en så kallad ICP-analys kan den kemiska sammansättningen i den brända leran bestämmas och i förlängningen kan keramikens proveniens bedömas. Keramikens ursprung är viktig för frågor kring Vellinges etablering och invånarnas kontakter och ekonomi. ICP-analys genomfördes på åtta skärvar keramik från fyndmaterialet.

Metalldetektering

Inom tillståndet för undersökningen Lst. dnr. 431-7147-2019 (Kulturens projektnr. A_2019_0040) var avsikten att systematiskt metalldetektera kulturlagren efterhand som de framkom vid schaktningen. De föremål som påträffades mättes in med RTK-GNSS (figur 16).

Figur 16. Metalldetekterade fynd, undersökning Lst. dnr. 431-7147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040.

Fynd- och konserveringsinsatser

Samtliga fynd som påträffades i de anläggningar som undersöktes, dvs var kontextbundna, togs tillvara och registrerades. Efter registrering gjordes en sällning varvid fyndkategorier som exempelvis spik och lerklining avfördes. Osteologiskt material tillvaratogs endast om det var bearbetat. Detta gällde dock inte för ärende Lst. dnr. 431-7147-2019 (A_2019_0040) där en totalinsamling av djurben gjordes från det urval av anläggningar som undersöktes. För de fynd som framkom vid metalldetekteringen gjordes ett urval för konservering, medan kategorier som spik avfördes efter inmätning och registrering. 19 föremål skickades iväg på konservering. Keramikmaterialet analyserades och registrerades av Dr. rer. Nat. Torbjörn Brorsson, som även valde ut prover för ICP-analys.

Personal: undersökning och analys

Personal vid undersökningarna bestod av arkeolog Linda Billström, projektledare och utgrävningsledare tillika rapportansvarig, samt arkeologerna Linnea Lidh, Adam Hultberg, Niclas Lindberg och Imelda Bakunic Fridén. Externa konsulter var fil. dr. Jens Heimdahl, Statens Historiska museer, som genomfört den makroskopiska analysen av jordproverna, fil. dr. Bo Knarrström, som metalldetekterade vid den första arkeologiska undersökningen (Lst. dnr. 431-77147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040). Vedartsanalys genomfördes av Hans Linderson vid Geologiska institutionen, Lunds universitet. Fynden konserverades av Lovisa Dal vid LUHM och numismatisk bedömning av mynten utfördes av fil. dr. Gitte Ingvaldson, LUHM. Analys av ¹⁴C-proverna utfördes av Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet. Dr. rer. nat. Torbjörn Brorsson utförde ICP-analys och fyndregistrering.

Rapporten

Dokumentationen och den insamlade arkeologiska grunddata från de fyra undersökningarna var av omfattande karaktär, vilket avspeglas i rapportarbetet. Lämningarnas bevarandegrad varierade kraftigt: delvis mycket kraftigt nedbrutet och delvis välbevarade och omfattande lämningar med komplex stratigrafi. En stor del av efterbearbetningen bestod i att knyta samman kontexterna från de olika undersökningarna med varandra. Detta moment var förhållandevis tidskrävande.

Efterbearbetningen och rapportskrivningen har till stor delen utförts av Linda Billström. Torbjörn Brorsson har skrivit fyndkapitlet, rapport om keramikanalys (ICP-analys) samt texten kring aktuellt forskningsläge inom vikingatida och tidigmedeltida keramik i Sydsandinavien och norra Tyskland. I slutskedet av rapportens produktion har ytterligare personal på Kulturen involverats. Mattias Karlsson

har utökat och bearbetat rapportens olika avsnitt om fornlämningsmiljö och forskningshistorik. Linnea Lidh har tagit det övergripande ansvaret för rapporten och vidare bearbetning av det arkeologiska materialet från undersökningen och rapportskrivningen samt den slutliga redigeringen.

Förmedling

Vid den första arkeologiska undersökningen (Lst. dnr. 431-7147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040) hölls en visning på platsen av Linda Billström den 2019-11-12 (på kvällstid). Visningen annonserades på Vellingebostäder hemsida.

Två blogginlägg publicerades på *Kulturens blogg* i samband med den arkeologiska undersökningen 2020 (Lst. dnr. 431-21445-2020, Kulturens projektnr. A_2020_0067). I ett blogginlägg kan man förmedla både bilder och text för läsaren. I ett av blogginläggen lades en förmedlingsvideo upp som även gick att se i ett inlägg på *Instagram*.

Instagram är ett enkelt och snabbt sätt att förmedla information på och vid undersökningarna. I Vellinge användes applikationen för att berätta om vad som framkom på platsen i form av fynd och kontexter. Totalt gjordes 18 stycken inlägg fördelade på undersökningarna: Sju under den arkeologiska undersökningen 2019 (Lst. dnr. 431-7147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040), två vid den arkeologiska schaktningsövervakningen 2019 (Lst. dnr. 431-23187-2019, Kulturens projektnr A_2019_0078), ett vid den arkeologiska schaktningsövervakningen 2020 (Lst. dnr. 431-19698-2020, Kulturens projektnr A_2020_0065) och åtta vid den arkeologiska undersökningen 2020 (Lst. dnr. 431-21445-2020, Kulturens projektnr A_2020_0067).

Del IV Undersökningarnas resultat

Undersökningresultaten presenteras nedan enligt följande disposition. Först redovisas dokumenterade kontexter och konstruktioner, därefter fyndmaterialet och analyserna. Sist i denna del redogörs för olika identifierade och tolkade "hushåll" sammantaget för de olika undersökningarna.

Vid hänvisning till enskilda kontexter i löptext anges kontexnumret tillsammans med prefixet "k" inom parentes, vid hänvisning till enskilda grupper används prefixet "G" tillsammans med gruppnumret inom parentes och i de fall ett fynd nämns i löptext anges prefixet "fnr" tillsammans med LUHMs inventarienummer följt av fyndnumret, även detta inom parentes. Fullständiga listor över kontexter, grupper och fynd återfinns i bilagorna 3, 4 och 6.

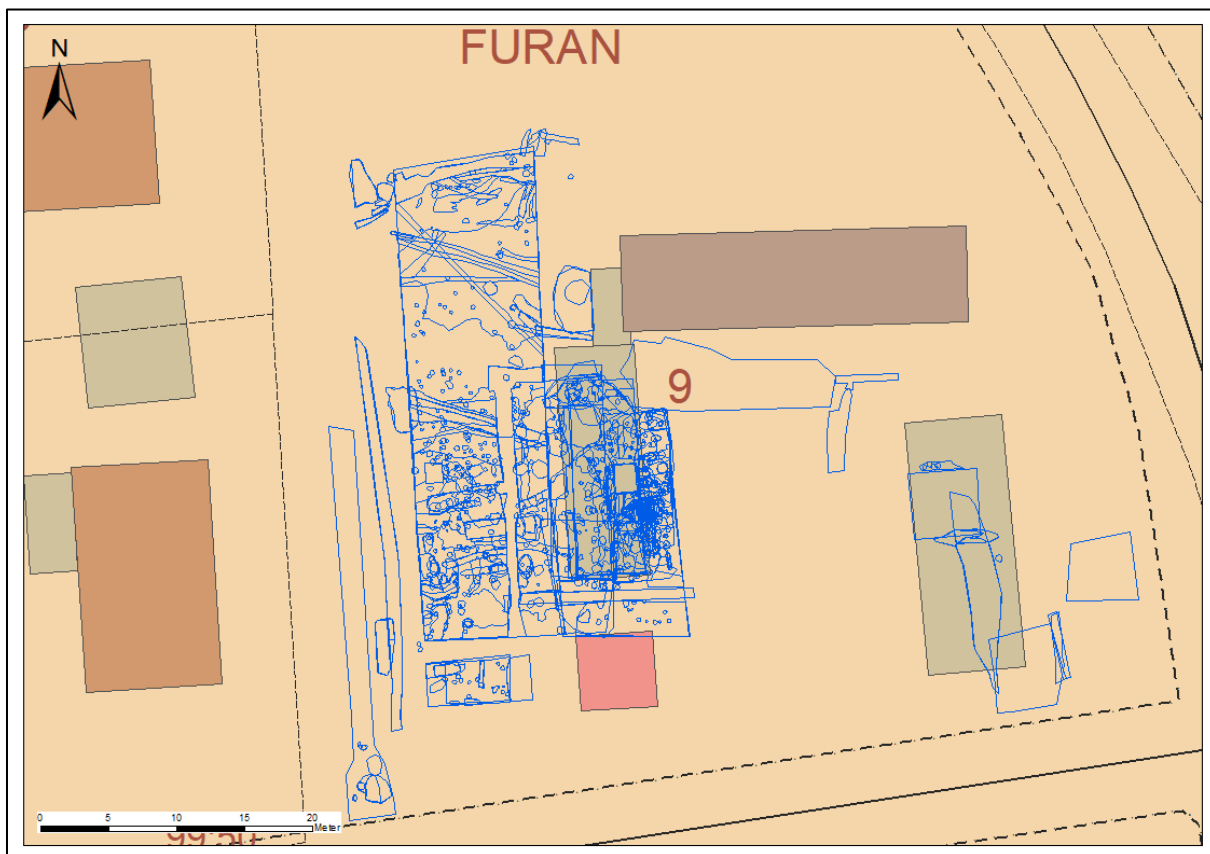
Kontexter och konstruktioner

Lager eller fyllningar utgjorde den dominerande lämningstypen (60 %). Den näst största kategorien var nedgrävningar, som motsvarade 34 %. Om stolphålen med respektive fyllningar sorterades ut utgjorde de den dominerande kategorin av lämningstyp. Därefter följer sten- och tegelkonstruktioner med 6 %. Sammantaget undersöktes 814 kontexter vilket utgör 67 % av alla inmäta lämningar (1215 stycken) (tabell 5, figur 17). I de olika undersökningsplanerna kvantifierades inte antalet kontexter som skulle undersökas eftersom kontexttätheten inte var till fullo känd.

I kommande stycke finns en statistisk sammanfattning över de kontexter som påträffades i samband med de arkeologiska undersökningarna. Därefter följer en genomgång av de övergripande lämningsskategorier.

Tabell 5. Antal inmäta och undersökta kontexter fördelade på lämningstyper, gäller alla undersökningar.

Lämningstyp	Antal inmäta	Antal undersökta
Lager/fyllning	723	490
Nedgrävningar	416	257
Stenkonstruktioner	76	67
Summa	1215	814

Figur 17. Samtliga kontexter som framkom vid de olika undersökningarna, mot bakgrund av Fastighetskartan, © Lantmäteriet.

Brunnar

Vid undersökningen framkom endast en brunn (figur 18 & 19). Brunnen var stensködd och hade under nyare tid försetts med betong högst upp och ett betonglock (G166). Det är möjligt att brunnen har försett gården med vatten under lång tid, men brunnen skulle bevaras och undersöktes därför aldrig. Brunnen innehöll rent och klart vatten. Brunnsnedgrävningen var 1,20 m i diameter och mer än 4,50 m djup.

Brunnens undersöktes ej och dess närmare ålder är svårbedömd. Brunnen bedömdes som relativt sentida och fördes till hushåll XII (1900-tal) där den rumsligt passa väl in med bebyggelsen.

Figur 18. Brunnen G166, hushåll XII, sett från väster.

Figur 19. Brunnens läge inom undersökningsområdet.

Gropar

Sammanlagt dokumenterades 33 större nedgrävningar (gropar) vid undersökningarna (inklusive den ovan nämnda brunnen). Försök har gjorts att funktionsbestämma de gropar som undersöktes närmare (figur 20). Dessvärre hade många gropar en homogen och fyndfattig fyllning, som inte avslöjade något om funktion eller ålder. Fyra typer av gropar definierats inom ytan för de arkeologiska undersökningarna i Vellinge: brunnar, förrådsgropar, härdgropar/ugnar och övriga gropar. Groparna är daterade från vikingatid fram till 1800-talet.

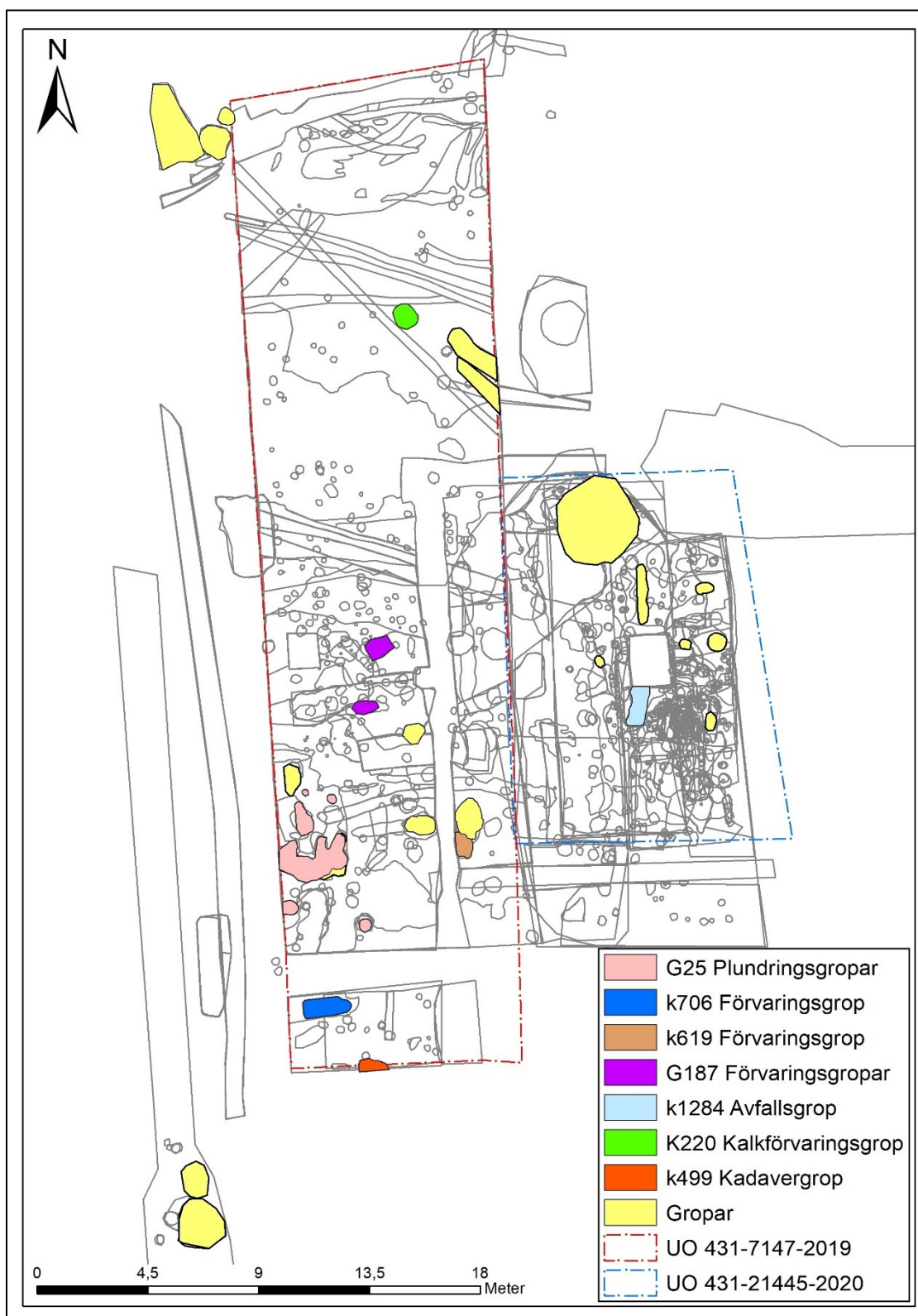
Ett tiotal av de dokumenterade groparna har tolkats som avfallsgropar, inbegripna i kategorin *övriga gropar*. Formmässigt beskrivs de ofta som oregelbundna med ojämn botten. Innehållet i groparna kan variera, från djurben, träkol, keramik och till hushållsnära föremål, som exempelvis en sländtrissa från en avfallsgrop i hus 13 (k1284).

Andra gropar har tolkats som plundringsgropar, exempelvis för att komma åt stenar från en tidigare konstruktion eller naturligt förekommande sten (G25: k403, k407, k442, k490 m.fl.). Tolkningen har gjorts med utgångspunkt från de ojämna kanterna och att nedgrävningarna inte verkar vara noggrant grävda. De har nödvändigtvis inte heller något större djup. En grop (k499) var möjligen en kadavergrop för en häst, men då den sträckte sig utanför schaktväggen är det oklart vad gropen haft för funktion. I den undersökta delen låg ett hästkranium med halskotor *in situ*.

Fem gropar har tolkats som förvaringsgropar (k220, k346, k384, k619 och k706) och tillhör olika hushåll. Groparnas kanter är raka och bottnarna relativt plana. Den ena tycks vara en förvaringsgrop för sand (G187: k346), möjligen till att släcka en närliggande härd med. Förvaringsgropen i söder (k706) daterades till sen vikingatid. Gropen mätte 1,95 × 0,80 m och låg i östvästlig riktning. Nedgrävningen hade mjuka kanter och något rundad botten. Gropen var nästintill rektangulär med rundade hörn och var 0,05 m djup. Östra kortsidan var mer rundad och markerade en möjlig öppning. En annan tolkning av denna grop är att det utgjorde botten på ett grophus och att denna nedgrävning utgjorde dess djupare centrala del. I fält övervägdes en tolkning att gropen möjligen var en del av ett grophus. Två omständigheter kan tala emot tolkningen: gropens ringa bredd samt avsaknaden av ett golvlager. Grop k220 var en kalkförvaringsgrop och låg i norra delen av undersökningsområdet. Den saknade daterande fynd. Gropen bör knytas till arbeten när en byggnad uppfördes eller underhölls på platsen, en möjlighet är hus 1 som dateras till 1700-tal. Den översta biten av gropen var avgrävd men den innehöll fortfarande rester av kalk i botten.

Många inmätta gropar kan inte få någon tydlig funktionstolkning; de har ej undersökts utan bara okulärbesiktigats. Det senare är förhållandet beror på prioriteringar i fält, med stöd i undersökningsplanens ambitionsnivå och strategi.

Figur 20. Spridningen av gropar över undersökningsytan.

Figur 21. Spridningen av diken inom undersökningsytan.

Diken

Flera diken framkom inom undersökningsområdet, de flesta placerade i norra delen av ytan. Dikena dateras från vikingatid fram till 1800-talet (figur 21). De tidiga dikena verkade följa normen för diken och var smala och raka. Dikena från omkring 1400–1500-tal tycks vara omgrävda och bildade närmast en härva (G74). Få eller inga fynd påträffades i dikena, vilket har försvårat deras datering. För dateringarna har stratigrafiska och rumsliga iakttagelser och bedömningar varit viktigast. Flera diken längst i norr har skurit varandra och gått i olika riktningar vilket har gjort att de har gått att separera. De äldsta dikena var placerade i de centrala delarna av den västliga ytan. Dikena tycks utgöra gränsdiken till gårdsläget. Under tiden hushåll V (1100-tal) till och med hushåll VIII (1200–1300-tal) saknas gränsdiken, vilket kan bero på att man manifesterat gränser på annat vis än med diken. Enklare gärderna eller stolpar skulle kunna utgöra gränser.

Det yngsta diket (G68 & G69) var återfyllda med koks och kan därför förläggas till 1800-talet. Diket passar även in på enskifteskartan från 1805 (Figur 58) och är då möjligen ett gränsdike mellan gårdens olika marker.

Härdar och andra värmekällor

Härdarna och de andra värmekällorna var av ordinär karaktär (figur 23). De var träkol- och sotbemängda med, i flera fall, inslag av skörbränd sten. Totalt rör det sig om 12 härdar, ugnar eller glödgruvor. Storlekarna varierade mellan 0,45–0,50×2,00–1,60 m. De varierade således mycket i storlek. Djupet var omkring 0,10 m. De flesta eldstäder kan betecknas som härdar – öppna eldstäder oftast placerade mitt på golvet eller så kallade rökugnar, en typ av eldstad som var vanlig inom slaviska områden och som började användas i Skåne under tidig medeltid.

Flera härdrester har dokumenterats med viss spridning (G66 & G135). De saknar nedgrävningar vilket tyder på att de kanske bara är tillfälliga härdar eller möjligen har man jämnat till och försökt ta bort härden när den inte längre användes. Det kan också röra sig om avtjälningsplatser för material från härdar. Även härd G71 utgör endast ett lager med en del bränd lera och träkol i. Härden G110 var intressant då det återfanns djurben samt en hästskalle i nedgrävningen. Över delar av nedgrävningen låg ett uttraktionslager från en härd som täckte ett större område kring nedgrävningen. Troligen var dessa rester också en raserad härd som rakats ut efter användning. Om gropen var en del av en härdkonstruktion var oklart. Dock har härden inte kunnat knutas till ett hus.

Sedan har vi ytterligare tre härdar (G94 & G202) som inte gått att knyta till något hus men som var tydliga härdar med nedgrävningar och med skörbränd sten. Groparna låg intill varandra på rad och varierade i storlek. Alla tre innehöll Östersjökeramik, vilket daterar dem till 1000–1200-tal.

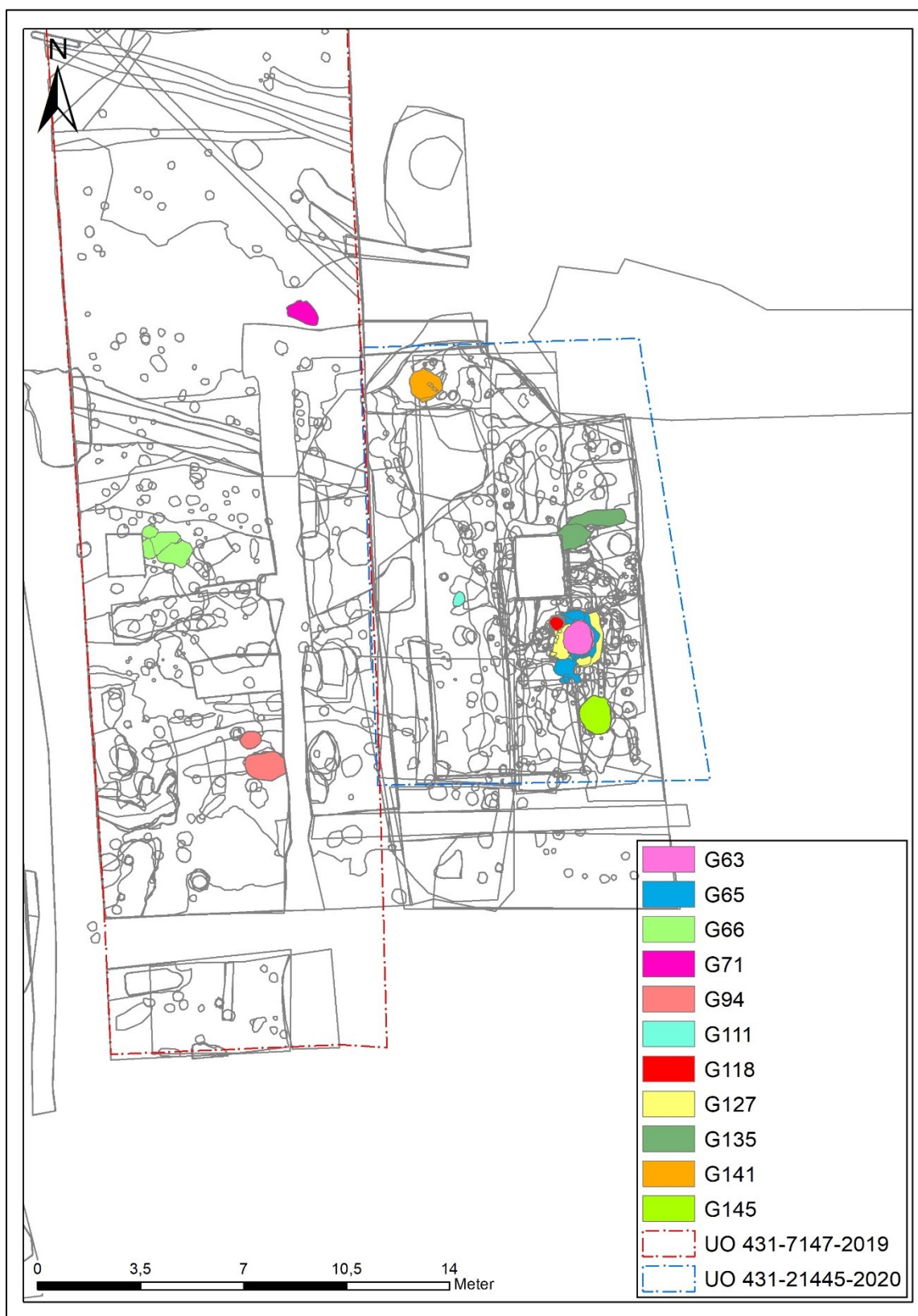
I hus 3 låg en härd mot husets östra långsida i södra delen av huset (G145). Härden mätte 1,0×1,3 m och bestod av en nedgrävning (k1573). Resterna av härden bestod av träkol och skörbränd sten. I härden återfanns Östersjökeramik med datering 1000–1100-tal. Resultatet från ¹⁴C-analys bekräftar resultat med en datering till åren 978–1047 e.Kr. I härden återfanns matavfall som tyder på att härden används vid matlagning.

I hus 12 låg inte mindre än tre eldstadsfundament som konstruerats på varandra i olika omgångar under husets brukningstid. Den första eldstadsfundamentet (G127) mätte 2,0×1,6 m och bestod av en nedgrävning (k1427), stenar (k1476) som låg i den västra kanten samt ett lerlager (k1402). Ett bryne i skiffer återfanns i lerlagret tillsammans med några hårt brända sädeskorn som kan peka mot att eldstadsfundamentet använts för brödbakning. Den andra fundamentet (G65) mätte 0,85×1,20 m. Fundamentet bestod av en stenpackning (k1398) där stenarna placerats med den flata sidan uppåt. Över stenarna låg hårt bränd lera (k1395) som fungerat som en ugnsplatta. Kring stenarna låg lera som en kant i nordöst och sydväst (k1382, k1385, k1399, k1414), möjligen en del av en ugnskonstruktion. Över fundamentet låg ett lager lera (k1311) som i fält tolkades som raserad kupol. Men då leran inte var bränd så är det mer troligt att leran lagts ut inför konstruktionen av nästa spisfundament. Det sista fundamentet (G63) bestod av en nedgrävning (k1359) i vilket brun lera (k1332) placerats. Över leran hade en stenpackning (k1310) (figur 22). lagts ut, vilka hade utsatts för mycket stor värmepåverkan då de var brända och spruckna. Över stenarna låg ett hårt bränt lager lera (k1295) som var själva hällen för eldstaden. Den sistnämnda hällen är daterad genom ¹⁴C-analys till 1151–1232 e.Kr. Även här återfanns sädeskorn, men inget animaliskt, vilket tyder på att hällen används främst för bakning. Intill den sista ugnen dokumenterades en liten nedgrävning (k1378) som tolkades som en så kallad glödgruva där man förvarat glöden från härden för att snabbt kunna tända härden nästkommande morgon. Materialet från glödgruvan daterades i ¹⁴C-analys till 1157–1262 e.Kr. I fyllningen i glödgruvan (k1361) återfanns en stor mängd sädeskorn, ärtor, djurben och fiskavfall, vilket stöder teorin om att material från härden lagts här. Ingen av dessa eldstadsfundament tycks ha haft kupol, då inga stora mängder lerklining påträffades, utan eldstäderna verkar ha varit öppna härdar.

Figur 22. Stenpackningen k1310 i eldstadsfundamentet G63, sett från öster.

Den yngsta påträffade eldstaden (G141) fördes till hushåll VII (1200-tal). Efter denna tid verkar eldstäder, för matlagning och som värmekällor, att flyttat till andra platser. Detta kan indikera att boningshus och även hus för matlagning flyttats. I den så kallade bakstugan, hus 12, tas den sista ugnen ur bruk under hushåll VII och då anläggs istället härd G141. Härden var ca 1×1 m och bestod av en nedgrävning (k1465), med ett fåtal stenar i (k1466), några så brända att det var enbart smulor kvar. I fyllningen återfanns ett bryne i skiffer.

Figur 23. Spridningen av värmekällor över undersökningsområdet.

Stolp- och pinnhåll

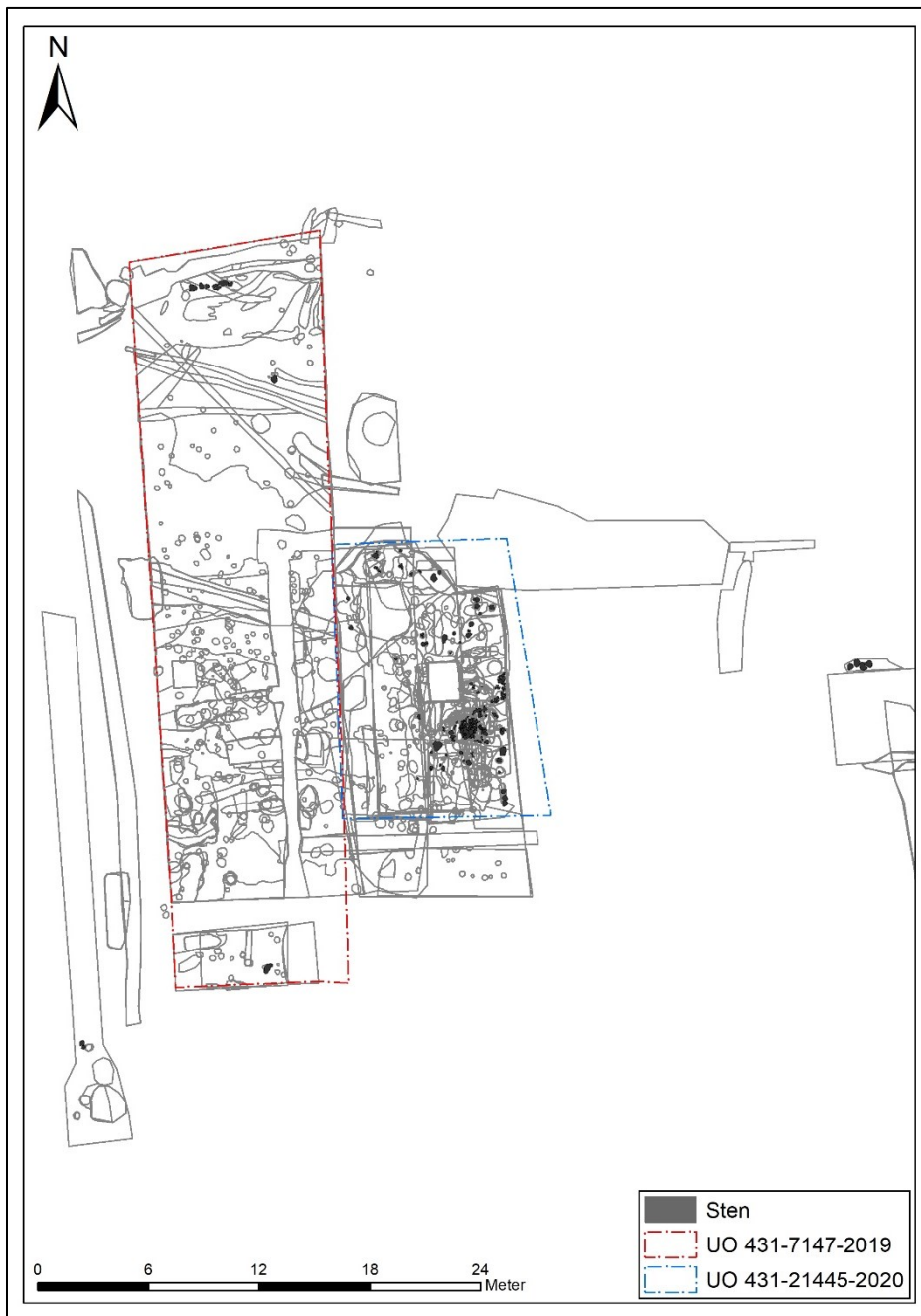
En stor del av de undersökta stolphålen kunde knytas till huskonstruktioner (figur 24). Inga tydliga hägnader framkom. Några av pinnhålen kunde knytas till en innervägg i hus 12. Stolphålen storlek varierade mellan 0,15–0,70 m i diameter. De flesta hade en diameter mellan 0,20–0,35 m. Djupen på stolphålen varierade mellan 0,10–0,40 m. Några av stolphålen hade ler- och stenskoningar (se s.75 för huskonstruktioner).

Figur 24. Spridning av stolp- och pinnhål över undersökningsområdet.

Stenkonstruktioner

Många stenar dokumenterades i undersökningarna, främst i det östra schaktet (figur 25). Flera stenar kunde knytas till bebyggelsen, såsom syllstenar (se s.75 för husbeskrivningar). Andra stenar hörde till eldstadsfundament och en enstaka stenläggning. Brunnen som låg på gården var stenskodd (se tidigare beskrivning).

Figur 25. Spridningskarta över stenkonstruktioner över undersökningsområdet.

Stenavtryck

Ett stort antal avtryck efter stenar dokumenterades, främst i den östra delen av undersökningsområdet (figur 26). Avtrycken representerar en destruktion. Flera anledningar kan finnas till att sten tas bort. En anledning kan vara behovet av att rensa yta inför ny funktion eller behov av sten som byggmaterial i en annan konstruktion. Dessa två anledningar går kanske inte så sällan hand i hand. Flera av stenavtrycken gick att knyta till huskonstruktioner (se s.75 för huskonstruktioner).

Figur 26. Fördelningen av stenavtryck över undersökningsytan.

Grophus

Tre grophus identifierades på ytan, alla placerade i sydvästra delen av undersökningsområdet (figur 27). För fullständig beskrivning se bilaga 1 och 2 för sektionsritningar och bilaga 5 för husbeskrivningar. Material från grophusen har daterats till perioden cirka 950–1217 e.Kr.

Hus 5 (G152) har förts till hushåll II (sen vikingatid). Huset mätte 4,10×1,30 m och låg i nordsydlig riktning. Nedgrävningen var 0,40 m djup och hade konkava kanter med en mjukt övergående bottenkant. Botten var något ojämn och rundad. Gropen var avgrävd av ett kabelschakt i öster, vilket gör att husets fulla bredd är oklar. Grophuset hade en brant sluttande kant åt väster. I botten låg ett tunt trampat lager och över det ett lager med gul lera som var en golvkonstruktion (bilaga 2, figur 64). I golvlagret togs ett ¹⁴C-prov som gav en datering till 993–1048 e.Kr. Keramiken i grophusets destruktionslager (k1172) kan typologiskt dateras till ca 1050–1150. Makrofossilprovet från golvet i huset visar att det används för matlagning. I provet framkom, bland annat, rikligt med fiskben och även en del förkolnade sädeskorn.

Hus 7, ett grophus (G228), har förts till hushåll III (1000-tal). Huset var 3,35 m långt och 1,90 m brett med ett stolphål i nordvästra hörnet. Huset var orienterat i en nordsydlig riktning. Grophuset var 0,50 m djupt med trappstegsliknande sidor och med ojämn botten (bilaga 2, figur 63). Stolphålet i nordvästra hörnet är det enda som kan knytas direkt till grophuset. Takkonstruktionens närmare utformning är oklar. Stolphålen k321, k221 k260 och k261 kan möjligen ha varit väggstolpar.

Det tredje grophuset (G90), hus 9, kunde endast delvis undersökas och har förts till hushåll IV (1100-tal). Delar av huset låg utanför schaktet. Husets fulla längd är ej känt. Huset var 1,30 m brett och minst 2,90 m långt. I botten på huset låg tre stenskodda stolphål i linje. I ett av stolphålen (k388) togs ett makrofossilt prov i vilket den största mängden matavfall påträffades av samtliga prover på undersökningen. Husets funktion tolkas om kök eller för matförberedning. Dock kan dess ringa bredd tala emot att det rör sig om ett grophus. Möjligen var grophusets nedgrävning trappstegsformat och detta utgjorde endast den djupaste delen.

Figur 27. De tre grophusens placering på undersökningsområdet.

Stolp- och syllstenshus

I det följande presenteras de stolphus som identifierades i samband med undersökningen (tabell 6). Presentationen är utformad som en typologisk genomgång av de påträffade hustyperna. För en mer övergripande tolkning av gårdar, bebyggelseutveckling och kronologi hänvisas till avsnittet *Vellinge ur bebyggelsehistoriskt perspektiv*.

Vid undersökningen påträffades lämningar efter 17 hus (figur 28), inklusive ovan beskrivna grophus (figur 27). En detaljerad presentation står att finna i bilaga 5. I några fall har endast delar av byggnadernas grundplaner kunnat dokumenteras medan resterande delar förmodas fortsätta utanför schaktets begränsningar. Detta har till viss del påverkat den typologiska bedömningen av husen. Husen har delats in i en grov kronologi utifrån främst typologi och ibland fynd. Från några av husen finns även ¹⁴C-prover från ingående kontexter. Den typologiska dateringen är ofta förhållandevis osäker. I något fall har stratigrafiska förhållanden legat till grund för en ungefärlig absolut datering. Sju av husen (hus 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8) dateras till vikingatid. Husen 9, 19, 11 och 12 dateras till tidig medeltid, husen 13 och 14 till högmedeltid och hus 15 till senmedeltid. Några hus från 1500- och 1600-talen har urskilts inom undersökningsytan. Detta förhållande kan bero på att den röjts undan inför anläggandet av senare bebyggelse. Under 1700-talet, eller tidigare, uppförs hus 1 och sedan hus 16 under 1800-talet och till sist hus 17 under det tidiga 1900-talet.

Tabell 6. Sammanställning över de huslämningar som dokumenterades i samband med undersökningen.

Hus	Typ	Funktion	Längd (m)	Bredd (m)	Datering	Takbärande bockar	Vägg	Ingång
1	Enskeppigt	Ekonomi	> 14,80	5,0	1700-tal	-	Stolpat + Syllsten	-
2	Treskeppigt	Ekonomi	> 7,0	5,0	1000-tal	2	Stolpar	-
3	Tvåskeppigt	Bostad?	14,70	4,80	1000-tal	4	Stolpar	-
4	Fyrstolpigt	Ekonomi	3,0	2,30	1000-tal	-	Stolpar	-
5	Grophus	Ekonomi	2,10	1,80	1000-tal	-	-	-
6	Treskeppigt	Ekonomi	> 8,0	> 2,0	900-tal	5	-	-
7	Grophus	Ekonomi	3,30	2,0	1000-tal	1	-	-
8	Treskeppigt	Bostad	> 11,0	5,0	900-tal	5	Stolpar	2
9	Grophus	Ekonomi	> 2,80	1,60	1100-tal	3	-	-
10	Tvåskeppigt	Bostad?	> 6,60	4,0	1100-tal	4	Stolpar	2
11	Tvåskeppigt?	Bakstuga	6,0	3,20	1100-tal	1	Stolpar + syllsten	-
12	Enskeppigt	Bakstuga	7,30	4,0	1100-1200	-	Ler- och stensyll	-
13	Tvåskeppigt	Bostad	> 8,50	4,60	1200-tal	1	Stolpar	-
14	Enskeppigt?	Bostad?	> 8,0	4,0	1200-tal	-	Syllsten	-
15	Enskeppigt	Ekonomi	> 14,50	3,90	1300-1400	-	Ler- och stensyll	-
16	Enskeppigt	Ekonomi	> 14,50	4,80	1800-tal	-	Tegel?	-
17	Enskeppigt	Ekonomi	13,50	6,60	1900-tal	-	Tegel?	-

I några av husen kunde "omstolpningar" eller reparationer konstateras: hus 2, 3, 6, 8, 10 och 13. Inget av husen hade genomgått en fullständig reparation där alla takbärande stolpar bytts ut, det är snarare tal om enklare reparationer där stöttor tillförts en delvis nedbruten och vikande konstruktion och därmed förlängt husets livstid ytterligare en tid. Generellt har de stolpbyggda husen troligen varit i bruk i en eller ett par generationer innan de rivits och en ny byggnad uppförts i deras ställe.

Funktionsbestämningen har i flera fall varit problematisk. De allra flesta husen har inte haft en härd dokumenterad. Härdar anlades ofta ovan mark och detta medför att de i många fall inte längre finns bevarade. Det treskeppiga huset, hus 8, bör utifrån typologiska karaktärsdrag ha haft en del av huset avsatt för bostadsändamål, även om en härd inte kunde påvisas.

Fyrstolpshusen är ofta svåra att datera och funktionsbestämma. De saknar i regel härdar och till dem kopplade fynd och konstruktionsdetaljer. Det är oklart om denna byggnadstyp har haft en lätt väggkonstruktion som inte efterlämnat spår eller om de varit helt utan. Frågan är viktig i förhållande till hustypens funktion. Fyrstolpshusen tolkas i regel som ekonomi- eller förrådsbyggnader.

Frågan om vilket eller vilka material som använts i byggnadernas väggar är svår att svara på. Om väggarna enbart uppförts som klineväggar, det vill säga flätverk och lera, skulle det vid bränder ha bildats stora mängder bränd lera med pinnavtryck. Någon större mängd bränd lerklining har inte påträffats, trots att minst ett hus har konstaterats nedbrunna.

Inte något av de påträffade husen i Vellinge uppvisade tydligt parställda väggstolpar, vilket talar för att de enskeppiga byggnaderna varit uppförda i takremsteknik och inte protokorsvirke. Hus 3, 10 och 13 var uppförda med mesulateknik och skulle mycket väl kunna varit bålehus med jordgrävda stolpar. Husen 1, 12, 14, 15 och 16 var troligen uppförda på stensyll medan hus 11 var uppförd med både jordgrävda stolpar och stensyll. Möjligen skulle även hus 1 kunna vara byggd med både syllsten och jordgrävds stolpar då terrängen sluttar nedåt i norr, i riktning mot Vellingebäckens tidigare lopp. Byggtekniken kan ha anpassats efter mikrotopografin. Om norra långsidan av gårdslängan uppfördes med stensyll har hela grundkonstruktionen hamnat på samma horisontella plan.

Figur 28. Översikt över alla dokumenterade huslämningar.

Fyndmaterialet

Av: Torbjörn Brorsson

Inledning

Fyndmaterialet från kv Furan 9 redovisas samlat i följande kapitel, fyndnummer anges inom parentes. För att skilja fynden från de olika undersökningarna åt, anges fyndnumret tillsammans med LUHM-numret enligt exempel (fnr 33043:1). För lista över de olika undersökningarnas LUHM-nummer se tabell 1. Fullständiga fyndlistor återfinns som bilagor under bilaga 6a–c.

Vid de olika undersökningarna i kv Furan 9 i Vellinge påträffades totalt 938 olika föremål, och totalt vägde dessa drygt 13,16 kg (tabell 7). Merparten av fynden utgjordes av keramikskärvor och cirka 75% av antalet föremål har tillhört skärvor från olika keramikkräslor. Föremålen har daterats från 1000-talet fram till och med 1800-talet, men majoriteten är från tidig medeltid.

Fynden har utifrån dess material indelats i 14 olika grupper, och det kan finnas föremål av helt skilda funktion i de separata grupperna. Materialet har registrerats i Intras och uppgifter om material, sakord, vikt, antal, funktion, datering och relation till kontext har noterats. Dessutom har ytterligare information tagits upp vid respektive materialkategori.

Tabell 7. Det påträffades en stor mängd föremål vid undersökningarna i kv Furan 9. Föremålen har delats in i 14 olika grupper.

Föremål	Antal	Vikt (g)
Cu-legering	39	167
Järn	75	1 119
Bly	9	307
Silver	2	3
Metall, övrigt	1	2
Ben- och hornföremål	14	119
Bergart	41	1 682
Slagg	5	323
Fossil	2	92
Snäckskal	1	2
Glas	6	5
Keramik	704	8 708
Kritpipor	4	9
Bränd lera/tegel	35	623
Summa	938	13 159

Kopparlegering / Cu-legering

Det framkom totalt 40 olika föremål i någon form av kopparlegering. Av dessa har nio klassificerats som "Föremål", vilket innebär att dess funktion inte kunnat bestämmas. Tio av kopparlegeringarna har tolkats som bleck och flertalet av dessa är små och väger endast 1–2 gram. Något enstaka bleck har påträffats i tidigmedeltida kontexter men flertalet framkom i matjorden och dess datering är osäker.

Bland fynden ingår även tre beslag, två nitar, samt vardera en pincett, ring, sölja, smälta, dräknål och en vikt. Söljan var enkelsölja, med tornen bevarad och söljan påträffades i det tidigmedeltida marklagret K1559 (fnr 33070:1). Pincetten var 34 mm lång och den framkom i den tidigmedeltida fyllning k357 (fnr 33043:2). På gårdsplan k330 framkom dräknålen (fnr 33043:254), och denna var 28 mm lång.

Figur 29. Fynd i cu-legering från undersökningarna i kvarteret Furan 9, från vänster: pincett (fnr 33043:2), torne till enkelsölja (fnr 33070:1). Foto: Lovisa Dal, LUHM.

Figur 29. Knapp i cu-legering med plätering av vitmetall, fnr 33043:3. Foto: Lovisa Dal, LUHM.

I det tidigmedeltida aktivitetslagret k252 påträffades en del av en mynning till en koppargryta (fnr 33043:175). Slutligen har det framkommit totalt åtta knappar i kopparlegering, och sju av dessa påträffades i matjorden och de har daterats från 1600-tal till modern tid. En av knapparna (fnr 33043:3)

har pläterats med vitmetall, möjligen silver. Formen är rektangulär med avskurna hörn och svagt välvd. Ovansidan har en rund knapp i mitten, varifrån en dekor med fyra punsade kronblad utgår. Runt knappens kant löper en punsad pärlbård (figur 29).

I k386, som var en del av FU-schaktet framkom en knapp (fnr 33043:266) med en diameter på 23 mm, och i detta schakt fanns även tidigmedeltida Östersjökeramik (fnr 33043:27–28).

Järnföremål

Totalt 75 olika järnföremål togs tillvara, och av dessa har sju bestämts som odefinierade Föremål. Den största fyndgruppen utgjordes av 33 spik (figur 33.), och spikar framkom i 22 olika kontexter, med dateringar från tidig medeltid till modern tid. Det togs även tillvara 13 nitar och även dessa framkom i kontexter av varierad ålder.

I fem olika kontexter, varav merparten är tidig- och högmedeltida, togs sex hästkosömmar tillvara. En av dessa (figur 33C) påträffades på ett lager som tolkades som markyta från högmedeltiden, och där påträffades även en sölja av järn. I ett tidigmedeltida aktivitetslager k252 framkom ett spänne med två tornar (fnr 33043:283).

Figur 30. Spänne med två tornar, fnr 33043:283. Foto: Maria Jensen, LUHM.

Redskap av järn utgjordes av två tenar, en mejsel samt åtta knivar. De båda tenarna påträffades på gårdsplanen k330, medan mejseln framkom i fyllning k169, tillhörandes ett störhål. Tenarna kan ha varit tidigmedeltida, medan mejseln sannolikt var efterreformatrisk. De åtta knivarna mätte mellan 49 och 159 mm i längd och de framkom i sju olika kontexter (figur 31 & 33). Flertalet av dessa var tidig- eller högmedeltida och endast två av knivarna förefaller ha varit moderna.

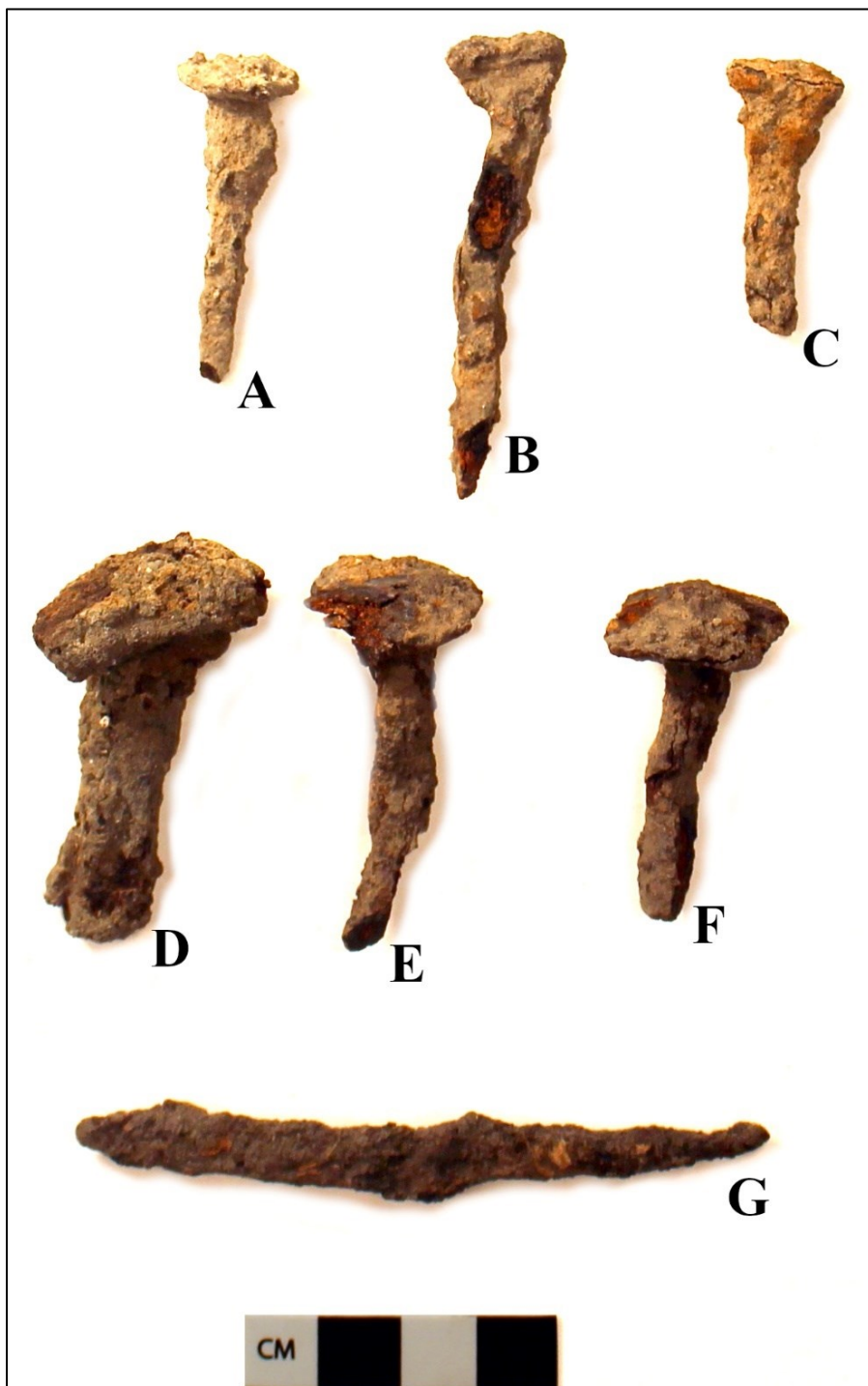

Figur 31. Kniv (fnr 33043:5) funnen i k330. Foto: Maria Jensen, LUHM.

Slutligen påträffades tre nycklar av järn. I utjämningslagret k1380 framkom två tidig- eller högmedeltida bultlåsnnycklar (fnr 33070:5 och 33070:8, figur, 32), medan den tredje nyckeln var av yngre typ och den påträffades i matjorden. Bultlåsnnyckeln fnr 33070:8 var avsedd för en bultlåstyp med nyckelöppningen på låshusets gavel. Nyckeln liknar den nyckel som påträffades vid en PK-banksundersökningen i Lund (Andrén & Nilsson 1976:402). En av bultlåsnnycklarna (fnr 33070:5) var kraftigt korroderad med tunna, sköra kanter medan den andra (fnr 33070:8) var i något bättre skick, dock kraftigt korroderad med avskalad yta.

Figur 32. Vänster: bultlåsnnyckel (fnr 33070:8) efter konservering. Mitten: närbild av samma nyckels ax. Höger: bultlåsnnyckel (33070:5). Foto: Maria Jensen, LUHM.

Figur 33. Olika järnföremål från undersökningen. A-B, D-F) Spik och nit. C) Hästkosöm. G) Kniv. A) Fnr 33070:147. B) Fnr 33070:146. C) Fnr 33070:151. D) Fnr 33070:145. E) Fnr 33043:183. F) Fnr 33043:185. G) Fnr 33043:192. Foto: Torbjörn Brorsson, KKS.

Blyföremål

Antalet föremål i bly från kv. Furan 9 var totalt nio stycken, och av dessa var två odefinierade föremål. Det påträffades även två smältor och dessa har daterats till tidig- respektive högmedeltid. I matjorden framkom det fem olika föremål av bly, varav ett var ett odefinierat föremål. Resterande utgjordes av sländtrissa (fnr 33043:296), en vikt (fnr 33043:277), en kula (fnr 33043:274) som mätte 9 mm i diameter samt en plomb (fnr 33043:271). Vikten var plan till formen och vägde 220 gram, medan sländtrissan var bikonisk och vägde 12 gram (figur 34). Sländtrissor i bly dateras generellt till hög- eller senmedeltid. Förutom den obestämda plomben i matjorden framkom ytterligare en plomb i k324 från FU-schaktet (fnr 33043:173). I kontexten fanns både tidigmedeltida keramik, men även modern och på plomben syns texten "ERFOSFATFABRIK". Ursprungligen bör det ha stått "Superfosfatfabriken". Vilken superfosfatfabrik – den i Stockholm, Gäddviken eller Landskrona? – som avses är oklart, men troligtvis är plomben från 1900-talet.

Figur 34. Sländtrissa i bly, fnr 33043:296. Foto: Lovisa Dal, LUHM.

Silver

Figur 35. Silvermynt (fnr 33070:4) Valdemar II, från vänster a) åtsida, b) frånsida. Foto: Lovisa Dal, LUHM.

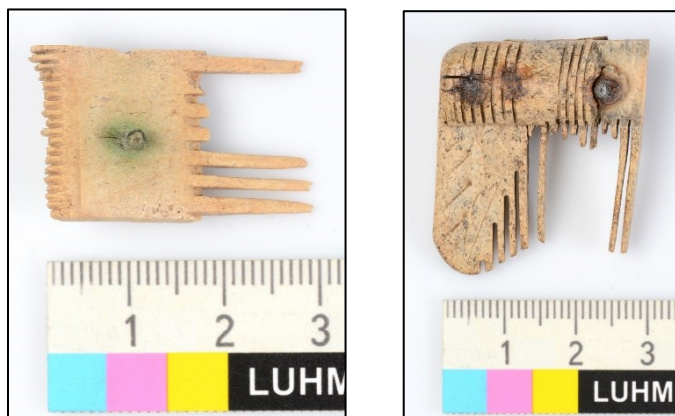
Två silvermynt påträffades. Ett mynt var präglat under den svenske kungen Karl XI (fnr 33040:1, figur 36). Myntet framkom i matjorden vid metalledetktering och dateras till 1667. Myntet mätte 18 mm i diameter och var av valören 1 öre. Det andra myntet (fnr 33070:4, figur 35) framkom i k1404, ett lager som kan dateras till omkring 1200. Myntet har efter konservering bestämts som präglat i Lund någon gång mellan åren 1222–1234 under Valdemar II (1202–1241) (se numismatisk rapport nedan under bilaga 8b). Myntet hade lagts ned tillsammans med två knivar under en lersyll, vilket har föranlett tolkningen att det ingått i ett grundläggningsoffer när den nya byggnaden eller byggnadsdelen (vägg) grundlades.

Figur 36. Mynt präglat år 1667 (fnr 33040:1), från vänster a) åtsida, b) frånsida. Foto: Lovisa Dal, LUHM.

Metall, övrigt

I gruppen Övrig metall ingår endast ett fynd, ett 47 mm långt spik som troligtvis framställdes i stål (fnr 33070:167). Det innebär att det är sentida. Det framkom i bärlager k1236, där det även påträffats tidig- och högmedeltida keramik.

Figur 37. Kam fnr. 33070:2, till höger fnr. 33070:3

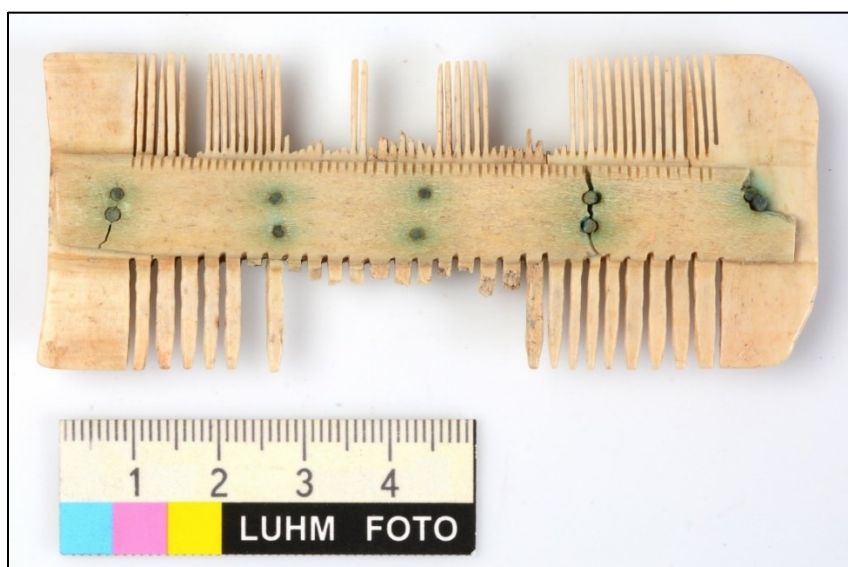
Ben- och hornföremål

Bearbetade ben- eller hornföremål har skiljts ut från det övriga osteologiska materialet. Totalt har 14 föremål identifierats. Fyra av föremålen utgörs av ben- eller horn som har klassificerats som hantverksavfall. I ett möjligt odlingslager k1118 från tidig medeltid påträffades ett bearbetat ben som kan ha varit ett förarbete till ett så kallat tinblbein, det vill säga ett föremål för att tvinna band eller snoddar (fnr 33071:65). I det tidig- eller högmedeltida marklagret k1559 påträffades däremot det som tolkades vara ett tinblbein (fnr 33070:71), och detta vara ornerat med streck i vinklar (figur 39B). En leksak i form av en vinare framkom i det något omrörda lagret k1296 (figur 39A). Vinare eller snurror tillverkades ofta av genomborrade falangben från svin. Föremålet är en enkel form av ljudframställande leksak eller musikinstrument. Genom ett borrarat hål trädde ett tunt band som sedan hölls i handen. Bandet och vinaren sattes i rotation och ett surrande ljud uppstod (Borg 1998:315)

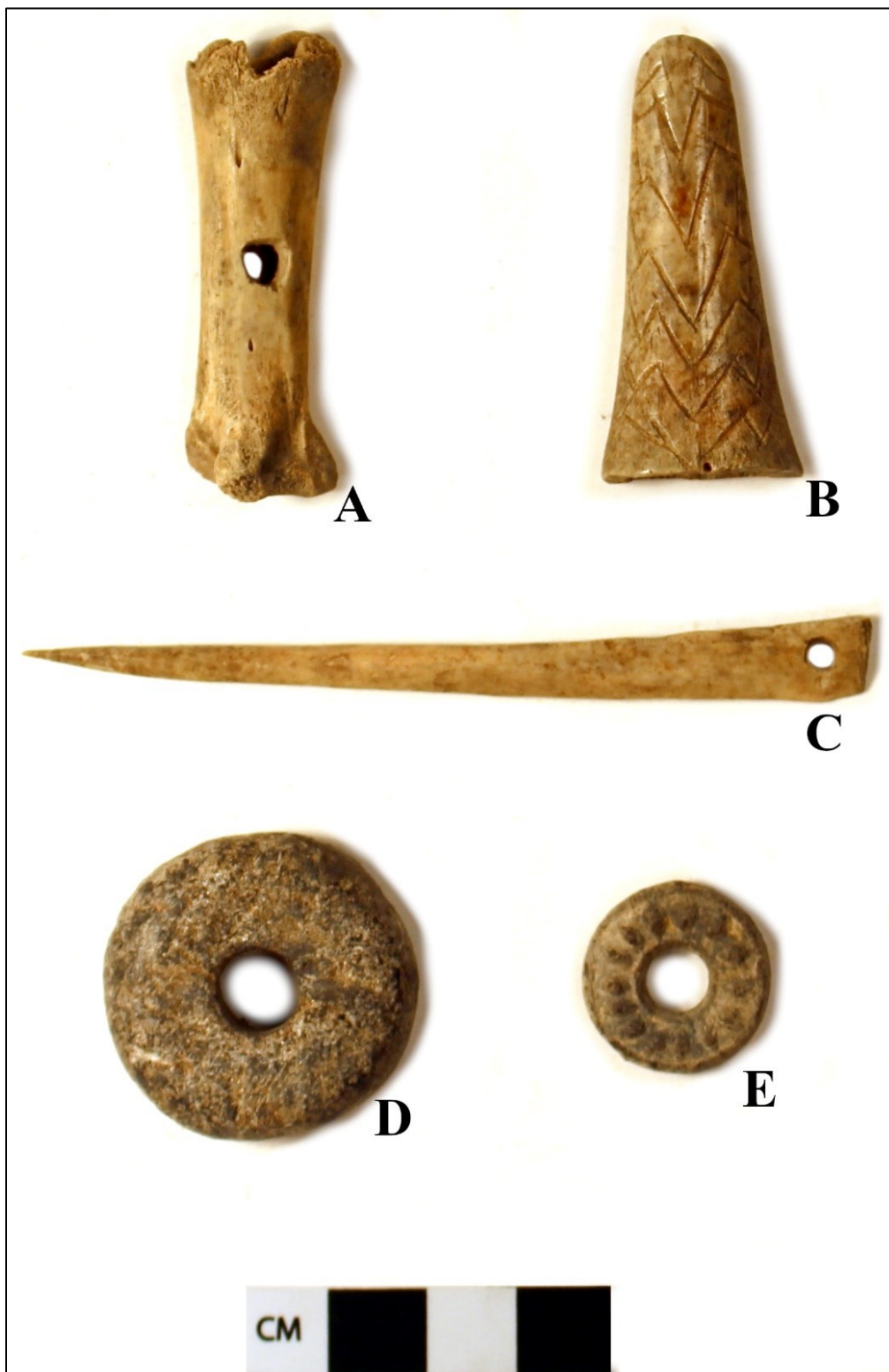
Det framkom sammanlagt delar av tre bennålar, och samtliga förefaller vara från tidig medeltid. En intakt nål som mätte 91 mm i längd påträffades i aktivitetslager k252 (figur 39C), och denna nål saknade helt någon form av dekorativ utsmyckning (fnr 33043:173). De två andra nålarna var ej intakta och därmed har vare sig längden eller eventuellt dekor inte kunnat bestämmas. Dessa två påträffades i lager k1513 (fnr 33070:68) samt på gårdsplan k330 (fnr 33043:263).

Delar av fyra kammar har påträffats i fyra olika kontexter. I det tidigmedeltida brukningslagret k1467 (fnr 33070:2) och i det möjliga odlingslagret k1189 (fnr 33071:2) framkom delar av två sammansatta

dubbelkammar som troligtvis tillverkats av horn (figur 37–38). Delar av en sammansatt enkelkam framkom i k1538 (fnr 33070:3) och både dubbel- och enkelkammarna kan dateras till 1000- och 1100-talen. I brukningslager k1239 fanns ett fragment som har tolkats som en del av en kam, men bedömning är osäker (fnr 33070:69). Fynd 33070:2 bestod av en liten del mellanskiva med en fin tandrad på ena sidan, grövre på den andra. Kammen var sammansatt med en nit av Cu-legering. Fynd 33070:3 utgjordes av ett fragment av en enkelkam bestående av en ändskiva, mellanskiva och en skena på vardera sida. Skenorna var monterade med genomgående järnnitar och dekorerade med inskurna streck. Fynd 33071:2 utgjordes av en dubbelkam med fin tandrad på ena sidan, grövre tänder på andra sidan. Delarna var sammanfogade med parvis satta nitar av Cu-legering. Kammen har en konkav och en konvex ändskiva.

Figur 38. Dubbelkam fnr 33071:2

Figur 39. A) Vinare, fnr 33070:70. B) Tinblsein, fnr 33070:71. C) NåI, fnr 33043:173. D) Sländtrissa av täljsten, fnr 33070:160. E) Sländtrissa av bly, fnr 33070:161. Foto: Torbjörn Brorsson, KKS.

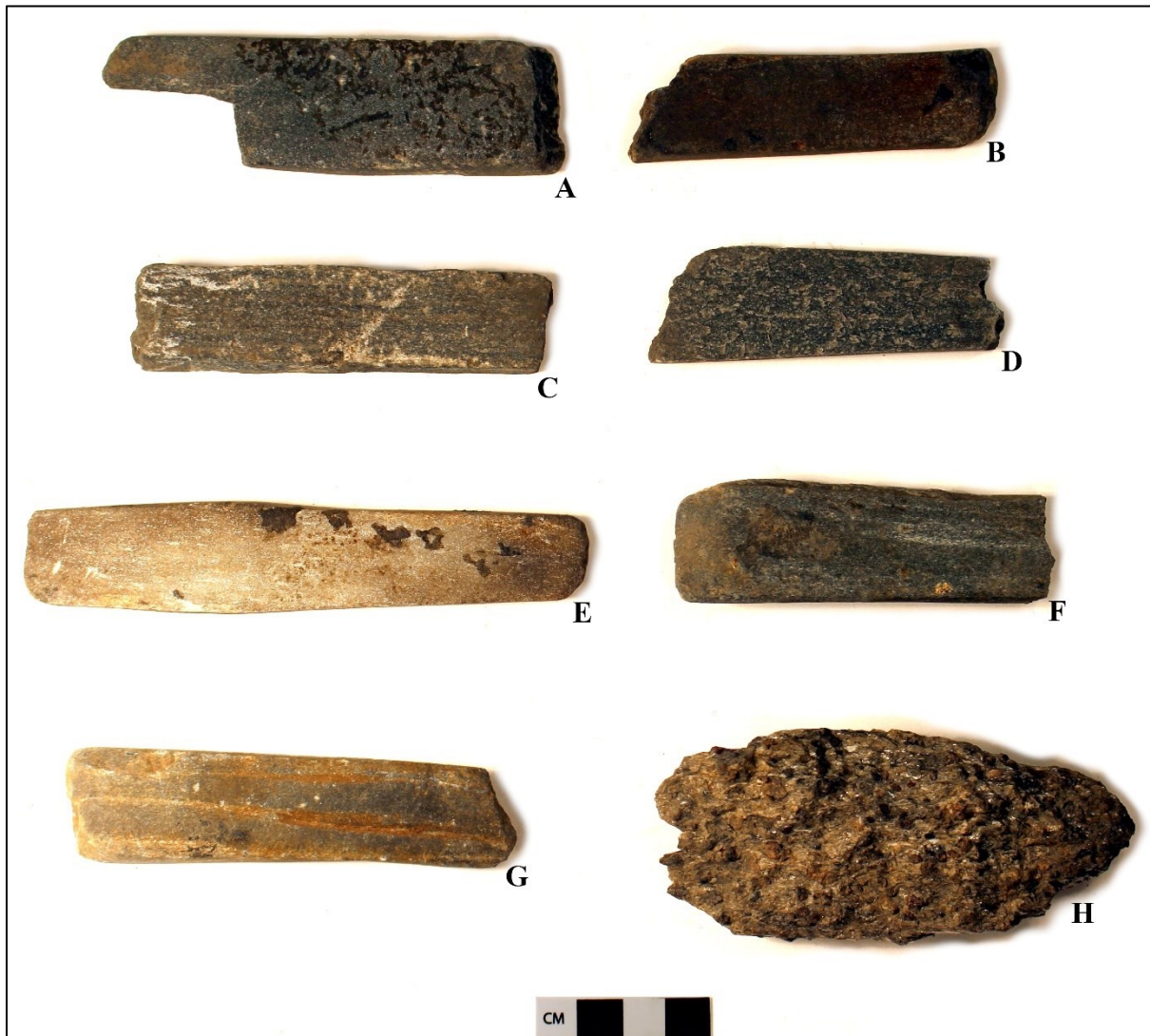
Föremål av bergart / flinta

Föremålen i bergart består av flinta, skiffer, sandsten, granit, täljsten samt granatglimmerskiffer, och totalt har 41 olika föremål identifierats. Granatglimmerskiffer (figur 40H) fanns i de två tidigmedeltida kontexterna k252 (fnr 33043:253) och k357 (fnr 33043:156) samt i det tidig- och högmedeltida bärlagret k1236 (fnr 33070:50). Granatglimmerskiffer var mycket vanligt under vikingatid och tidig medeltid och bergarten användes främst som malsten och importerades från södra Norge. Från samma område hämtades även täljsten. En intakt sländtrissa i täljsten har påträffats i fyllning k1274 (fnr 33070:160), detta var det enda fyndet av täljsten från undersökningen. Sländtrissan vägde 21 gram och den var svagt konisk och helt oornerad (figur 39D).

Två föremål var tillverkade i sandsten. I aktivitetslagret k252 påträffades en intakt konisk sländtrissa, som var ornerad med koncentrisk linjer. Sländtrissans vikt var 25 gram, vilket är relativt tungt och detta tyder på att sländtrissan kan ha använts till att spinna segelduk och kappor (fnr 33043:258). Med en lättare sländtrissa kunde man också spinna tunna trådar, vilket var betydligt svårare med en tung slända (Andersson 1999:23 ff). Det andra föremålet i sandsten från undersökningen var ett bryne och detta framkom på den högmedeltida markytan k1293 (fnr 33070:12).

En stor grupp utgjordes av 18 olika brynen som samtliga var tillverkade i skiffer (figur 40). Längden på brynena har uppmätts till mellan 57 och 129 mm, och deras tjocklek är cirka 20–30 mm. I ett större marklager k1559 påträffades delar av ett mindre bryne, som sannolikt fungerat som ett hängbryne (fnr 33070:159). Majoriteten av skifferbrynena framkom i tidig- och högmedeltida kontexter och brynena har sannolikt importerats från södra Norge. I bergartsmaterialet ingår även en möjlig knacksten i granit (fnr 33043:165).

Vid undersökningarna tillvaratogs 15 föremål i flinta, och merparten av dessa har klassificerats som avfall eller avslag. Det finns även två retuscherade flintor (fnr 33043:251 och 166) samt en skrapa (fnr 33043:10) och ett spån (fnr 33070:162). Det kan noteras att flera av ovan nämnda flintföremål har påträffats i matjorden eller som rensfynd. I k475 framkom en förmodad medeltida eldslagningsflinta (fnr 33043:172).

Figur 40. A-G) Brynen i skiffer. H) Malsten i granatglimmerskiffer. A) Fnr 33071:63. B) Fnr 33070:73. C) Fnr 33070:182. D) Fnr 33071:64. E) Fnr 33070:51. F) Fnr 33070:158. G) Fnr 33070:54. H) Fnr 33070:50. Foto: Torbjörn Brorsson, KKS.

Slagg

Det finns inga tecken på något medeltida smide eller annan metallhantering på kv. Furan 9. I matjorden framkom det emellertid fem bitar slagg, som sannolikt är modern koksslagg från 1800-talet eller 1900-talets början.

Fossil och snäckskal

Fossiler har under människans historia haft olika betydelser och bland annat har man lagt ned fossilerade sjöborrar som åskvigg. Dessa kunde även placeras inne i husen på väl bestämda platser. I matjorden påträffades just en fossilerad sjöborre och denna kan ha varit använd under medeltiden som en åskvigg, det vill säga som skydd mot åskan (fnr 33043:164). Enligt traditionen ska åskstenen ha slungats ned från himlen i samband med åsknedslag. Åskstenen, eller åskvigg som den även kallas, placerades antingen i ett stolphål, under tröskeln eller hängdes upp i huset under takstolen. Anledningen var att man trodde att åskan inte slog ned på samma plats två gånger (Henriksen 1996:7 f). Åskviggarna kunde även skydda mot bränder, förhindra att utsädet tog slut, hålla råttorna borta, hindra mjölk från att surna, garantera jakt- och fiskelycka såväl som att ge skydd mot troll och andra onda varelser (Carelli 1997:403 ff). På gårdsplanen k330 framkom ytterligare en fossil bestående av en röd bergart och med ett genomgående hål. Fossilen bestod av en grov sandsten och den var rik på järn (fnr 33043:163).

I det tidigmedeltida aktivitetslagret k252 framkom fragment av snäckskal (fnr 33043:176). Snäckskalen kan ha följt med tång, som använts till bland annat gödning.

Glas

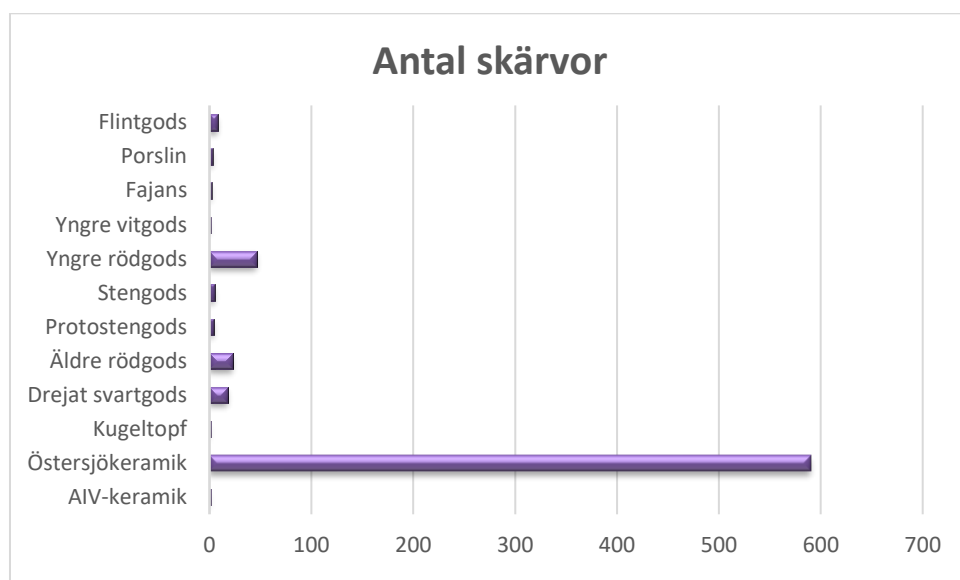
Det påträffades endast sex bitar i glas och samtliga framkom i kontexterna k324 och k386 i FU-schakten. Klart fönsterglas påträffades i k324 (fnr 33043:160) och i k386 (fnr 33043:161), medan bitar från en bägare i klart glas fanns i k386 (fnr 33043:162). Troligtvis är samtliga glasbitar efterreformatoriska.

Keramiken

Vid arkeologiska undersökningar i kv Furan 9 påträffades 702 keramikskärvor som tillsammans vägde nästan 8,7 kilo (tabell 8). Keramikmaterialet har daterats från 1000-talet fram till och med 1800-talet, med en majoritet av fynd från tidig medeltid. Materialet är varierat och det har likheter med samtida keramikmaterial från andra skånska städer. Godstyperna härrör främst från södra Skandinavien, men det finns även kärl som importerats från Tyskland och Holland och sammanlagt har tolv olika godstyper identifierats.

Tabell 8. Keramiken från Furan utgjordes av ett mycket varierat material, med dateringar från tidig medeltid till modern tid. Östersjökeramiken dominerar kraftigt.

Godstyp	Vikt (g)	Antal	% av vikt	% av antal
AIV-keramik	8	1	0,1	0,1
Östersjökeramik	7 177	590	82,6	84,0
Kugeltopf	26	1	0,3	0,1
Drejat svartgods	139	18	1,6	2,6
Äldre rödgods	377	23	4,3	3,3
Protostengods	32	4	0,4	0,6
Stengods	31	5	0,4	0,7
Yngre rödgods	876	46	10	6,6
Yngre vitgods	3	1	0,0	0,1
Fajans	5	2	0,1	0,3
Porslin	5	3	0,1	0,4
Flintgods	10	8	0,1	1,1
Summa	8 689	702	100	100

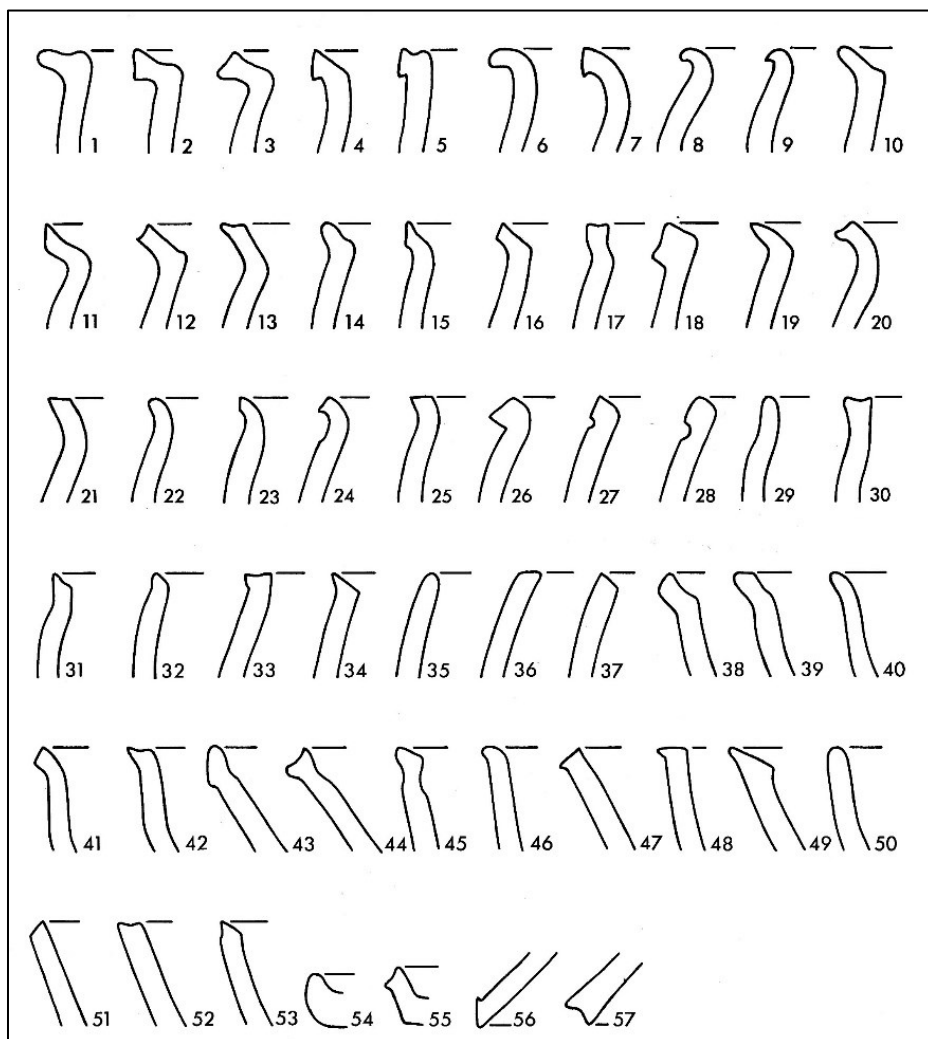

Figur 41. Diagram över antalet skärvor av olika godstyper, procentuell fördelning.

Vid registreringen har följande variabler noterats; antal skärvor, vikt, godstyp, kärlyp, kärldel samt en preliminär datering. En viktig del i studien har varit att försöka proveniensbestämna skärvorna. Av den anledningen har proveniensen för varje keramikskärva angivits och därmed har skärvor av olika ursprung separerats.

Det tidigmedeltida svartgodset har registrerats efter ett schema avseende mynningarna (figur 42) som har upprättats för slavisk keramik i Oldenburg i nuvarande Schleswig-Holstein (Kempke 1988). Systemet har även använts på östersjökeramik och AIV-keramik från flera vikingatida och tidigmedeltida byar i

Skåne. Genom att detaljstudera mynningspartierna kan därmed östersjökeramiken från kv. Furan med enkelhet jämföras med andra platser i södra Skandinavien.

Figur 42. Schema som har utarbetats för slavisk keramik i Oldenburg, Schleswig-Holstein. Schemat har tidigare använts på flera vikingatida och tidigmedeltida material i Skåne (Kempke 1988).

Godstyper

Vikingatida AIV-keramik

Den äldsta godstypen som uppträder i fyndmaterialet utgörs av sydsandinaviskt vikingatida AIV-keramik (Selling 1955). AIV-keramiken karakteriseras av ett grovt gods, ett fåtal kärlformer samt att kärlen är i stort sett alltid oörnerade. Flera studier av skånsk AIV-keramik har visat att keramiken grovt kan dateras inom intervallet 700 till mitten av 1000-talet.

Vid undersökningen i kv Furan 9 framkom endast en skärva AIV-keramik, en oornrad buxskärva som framkom i k1043 (fnr 33071:60). Det är möjligt att skärvan är den äldsta som påträffats från undersökningen och utifrån de övriga fynden från undersökningen kan keramiken dateras till första hälften av 1000-talet.

Östersjökeramik / senslavisk keramik

Den största mängden keramik från undersökningen utgörs av 590 skärvor Östersjökeramik eller senslavisk keramik, med en total vikt av nästan 7,2 kilo (tabell 8, figur 41). Detta innebär att mer än 80 % av all keramik från undersökningen är Östersjökeramik. Man kan inte utesluta att enstaka senslaviska skärvor döljer sig i Östersjökeramiken, men detta är svårt att belägga, och därför behandlas keramiken som Östersjökeramik, med inslag från den senslaviska form- och dekorvärlden. Östersjökeramiken har sitt ursprung i både de skandinaviska och slaviska keramiktraditionerna, där formen mer eller mindre är inhemska medan dekor och framställningsteknik hämtats söderifrån. Från och med övergången mellan 900- och 1000-talen började man att producera denna keramiktyp och den blev mycket snabbt dominerande. På den tidigare östersjökeramiken användes huvudsakligen inåtböjda mynningar, medan den senare främst består av utåtböjda mynningsformer (Roslund 1992; Brorsson 2000). Keramiktypen var i bruk i Skåne till en bit in i 1200-talet.

Figur 43. Östersjökeramik / senslavisk keramik från kv. Furan i Vellinge. A) Fnr 33071:52. B) Fnr 33070:22. C) Fnr 33070:24. D) Fnr 33070:82. E) Fnr 33071:40. F) Fnr 33043:76. G) Fnr 33070:98. H) Fnr 33070:32. I) Fnr 33071:56. J) Fnr 33070:128. K) Fnr 33043:19. L) Fnr 33043:47.

Östersjökeramiken från kv Furan framkom i en mängd olika kontexter och generellt kan dessa dateras från andra hälften av 1000-talet upp till en bit in i 1200-talet. Majoriteten av skärvorna har tillhört krukor i varierande storlekar men det förekommer även skärvor från ett hängkärl samt två oljelampor. Hängkärl (figur 43D, fnr 33070:82) framkom i k1520, där det även påträffats skärvor från krukor i samma kontext och på bas av mynningsformerna bör kontexten dateras till senare delen av 1000-talet och möjligtvis något senare. ICP-analys utfördes på hängkärl och analysen visade att det var framställt i sydvästra Skåne (bilaga 12). Skärvorna från oljelampor påträffades i k324, vilket var i FU-schaktet och de båda skärvorna har inte tillhört samma oljelampa och det kan noteras att en av dem var en mynning med formtyp 50 (fnr 33043:50). Troligtvis är oljelamporna från andra hälften av 1000-talet.

Förutom fynd i form av lösfynd, i matjorden samt i FU-schakten påträffades Östersjökeramiken i 85 olika kontexter. I merparten av dessa framkom inte några andra typer av keramik, vilket tyder på att merparten av Östersjökeramiken kan dateras till före år 1175, då bland annat drejat svartgods uppträder. Det finns också endast en skärva vikingatida AIV-keramik på platsen, och dessa anses gå ur tid vid mitten av 1000-talet. Sammantaget innebär detta att Östersjökeramiken kan dateras från år 1050 och att merparten kan dateras till mitten på 1100-talet, men troligtvis in i 1200-talet. Det kan exempelvis noteras att Östersjökeramik påträffades i kontexter tillsammans med bland annat drejat svartgods, äldre glaserat rödgods samt protostengods (tabell 9). Samtliga tre kontexter med protostengods innehöll även skärvor av Östersjökeramik.

Tabell 9. Kontexter med förekomst av fem olika godstyper. Det fanns exempelvis nio kontexter med Östersjökeramik och drejat svartgods.

Godstyp	Östersjö	Drejat svartgods	Äldre rödgods	Protostengods	Yngre rödgods
Östersjö	85	9	12	3	7
Drejat svartgods	9	12	4	0	1
Äldre rödgods	12	4	16	2	2
Protostengods	3	0	2	3	1
Yngre rödgods	7	1	2	1	13

Depositionsmönstret av Östersjökeramiken är intressant och majoriteten av kontexterna förefaller vara relativt låsta i tid, utan inblandning av yngre material. Endast i sju av de 85 kontexterna fanns exempelvis yngre glaserat rödgods, vilket är mindre än 10 % (tabell 9). På samma sätt är det mellan yngre glaserat rödgods och de övriga högmedeltida godstyperna, där cirka 10 % av materialet förefaller vara omrört.

Tidigare forskning av Östersjökeramik har visat att under 1000-talet dominerar kärl med inåtböjt mynningsparti för att under 1100-talet bli allt vanligare med kärl med utåtböjt mynningsparti. I materialet från kv. Furan har mynningsformen bestämts på 88 skärvor Östersjökeramik (tabell 10). Av dessa

dominerar kärl med inåtböjda mynningar (formtyper 28, 32–37) och totalt hade cirka 70 % av kärnen dessa typer av mynningar. Drygt 20 % av kärnen hade raka mynningar (formtyper 29–33) och resterande 10 % hade utåtböjda mynningar (formtyper 20–24). Det finns även ett kärl med formtyp 50, och detta är en skål. Man kan därmed fastslå att med en stor majoritet dominerar krukor med inåtböjt mynningsparti, och av dessa har 50 % klassificerats som formtyp 37. Detta kan betyda att merparten av Östersjökeramiken är från andra hälften av 1000-talet och möjligtvis något senare.

Östersjökeramiken på kv. Furan förefaller sträcka över cirka 150 år i tid, men det kan konstateras att den typen av Östersjökeramik som var vanlig under 1100-talet saknas nästan helt. Det är Östersjökeramik med drag av senslavisk keramik med plastiska dekorer och mera avancerade mynningar av en något högre hantverkskvalitet än Östersjökeramiken. Det finns emellertid enstaka kärl av denna typ som exempelvis ett kärl i gropfyllning k298 (figur 43L, fnr 33043:47). Detta kärl är av mynningsform typ 30, och enligt nordtysk typologi kan den liknas vid så kallas *Weisdiner*, med dateringar i Oldenburg i Schleswig-Holstein mellan åren 975 och 1150 (Kempke 1988: tabell 1). Analyser som utfördes på detta kärl visade att krukans var tillverkad i eller i närheten av Lübeck, och detta innebär att krukans i k298 inte ska klassificeras som Östersjökeramik utan som senslavisk keramik. Detta är ett av de första beläggen för importerad senslavisk keramik till södra Sverige, och tidigare har man endast konstaterat förekomsten av senslaviska kärl, men inte kunnat påvisa att de importerades från slaviskt område. Förekomsten visar på kontakter mellan nordvästra Tyskland och sydvästra Skåne under tidig medeltid. Skärvan kan därmed också vara äldre än 1100-talet, än vad som hade varit fallet om den skulle ha klassificerats som Östersjökeramik.

Vid undersökningen påträffades Östersjökeramik i samma kontexter som högmedeltida keramik, och såvida dessa kontexter inte är omrörda påvisar detta tydligt att Östersjökeramiken på kv. Furan var i bruk till omkring 1200. I samma lager som högmedeltida keramik har sammanlagt 16 olika mynningar av Östersjökeramik påträffats. Av dessa är tolv inåtböjda, vilket tyder på att kronologin kan ifrågasättas eller att dessa kontexter kan vara omrörda. I k1328 (fnr 33070:24) och i k1437 (fnr 33070:106) framkom det mynningar av formtyperna 23 respektive 20 och dessa har tydliga influenser av västeuropeisk 1100-tals keramik. Dessa två kärl bör dateras till tiden efter år 1100, och det kan noteras att flera av de kärl som påträffats inom den östra delen av undersökningsområdet (LUHM 33070) kan dateras till tiden efter år 1100.

Tabell 10. Fördelning av mynningsformer i Östersjökeramik (baserat på Kempke 1988). Inåtböjda mynningar (formtyp 28, 34–37) dominerar kraftigt.

Formtyp	Antal	Procent (%)
20	1	1,1
22	1	1,1
23	3	3,4
24	1	1,1
28	1	1,1
29	5	5,7
30	10	11,4
31	1	1,1
32	4	4,5
34	14	15,9
35	13	14,8
36	1	1,1
37	32	36,4
50	1	1,1
Summa	88	100

Troligtvis har samtliga kärl av Östersjökeramik varit ornerade och de tre dominerande dekortyperna var vågband respektive horisontella linjer eller fåror (figur 43). Det fanns även dekorer i form av mindre intryck, dragna streck och djupa fåror. Ett kärl i fyllning k1471 var ovanligt eftersom det var ornerat med något som kan liknas vid kamstämpel i minst tre rader (fnr 33070:128) och detta kärl bör vara från andra hälften av 1000-talet (figur 43J). ICP-analyser har visat att kärlet var framställt lokalt i sydvästra Skåne (bilaga 12). Det har inte identifierats några bottenmärken på Östersjökeramiken från kv Furan.

ICP-analyser har utförts på sammanlagt fyra olika skärvor av Östersjökeramik. Av dessa har tre skärvor tillhört olika krukor (fnr 33070:98 och fnr 33070:128) och en har tillhört ett hängkärl (fnr 33070:82). Analyserna har visat att hängkärlet var framställt i sydvästra Skåne (bilaga 12). Två av de tre krukorna kom från sydvästra respektive västra Skåne, medan den tredje krukorna har visat sig vara slavisk och den tillverkades i eller i närheten av Lübeck (fnr 33043:47).

Kugeltopf-keramik

Vid undersökningen i Furan framkom en skärva kugeltopfkeramik, och den påträffades i fyllning k1172 (fnr 33071:8). I denna fyllning fanns även Östersjökeramik. Kugeltopfkeramiken var inspirerad av den så kallade *Harte Grauware* i nordvästra Tyskland och denna keramik domineras av kärletypen *kugeltöpfe*, med klotformad botten och utåtböjt mynningsparti. Kugeltopfkeramik i Skåne har Östersjökeramikens kärlgods och framställningsteknik samt en flat botten, men mynningspartiet är kraftigt utåtböjt och avsmalnade vilket för typen närmre den nordvästtyska *kugeltöpfe*. Den påträffade skärvan dateras till ca 1050–1150.

Drejat svartgods

Den tidigaste keramiktypen som uppträder från kv. Furan och som med säkerhet drejats är drejat svartgods. Den reducerade bränningen medförde att keramiken blev svart och har därför även benämnts för yngre svartgods. Keramiktypen har sina rötter i det kontinentala keramikhandverket och sannolikt var Tyskland det land som initialt försåg Danmark med keramiktypen. De tidigaste fynden i Östdanmark har placerats till mitten av 1100-talet. I kv Tegnér i Lund har det drejade reduktionsbrända godset daterats från 1100-talet till huvudsakligen 1400-talet (Gaimster 1996). I Halmstad påträffas även denna typ i förhållande rika mängder långt upp i 1400-talet (Augustsson 1985:79). Det drejade svartgodset var liksom den tidigare kugeltopferamikens klotformad, försedd med utåtböjda mynningar och användes som kokkärl. En viktig skillnad på grytorna var att de nu placerades på små tasslar eller ben, vilket därmed är de första kärlen av trebensgrytor. En annan ny kärlyp som börjades användas var kannor med flat botten, och därmed uppträdde några av de tydligaste och tidigaste fynden av serveringskärl.

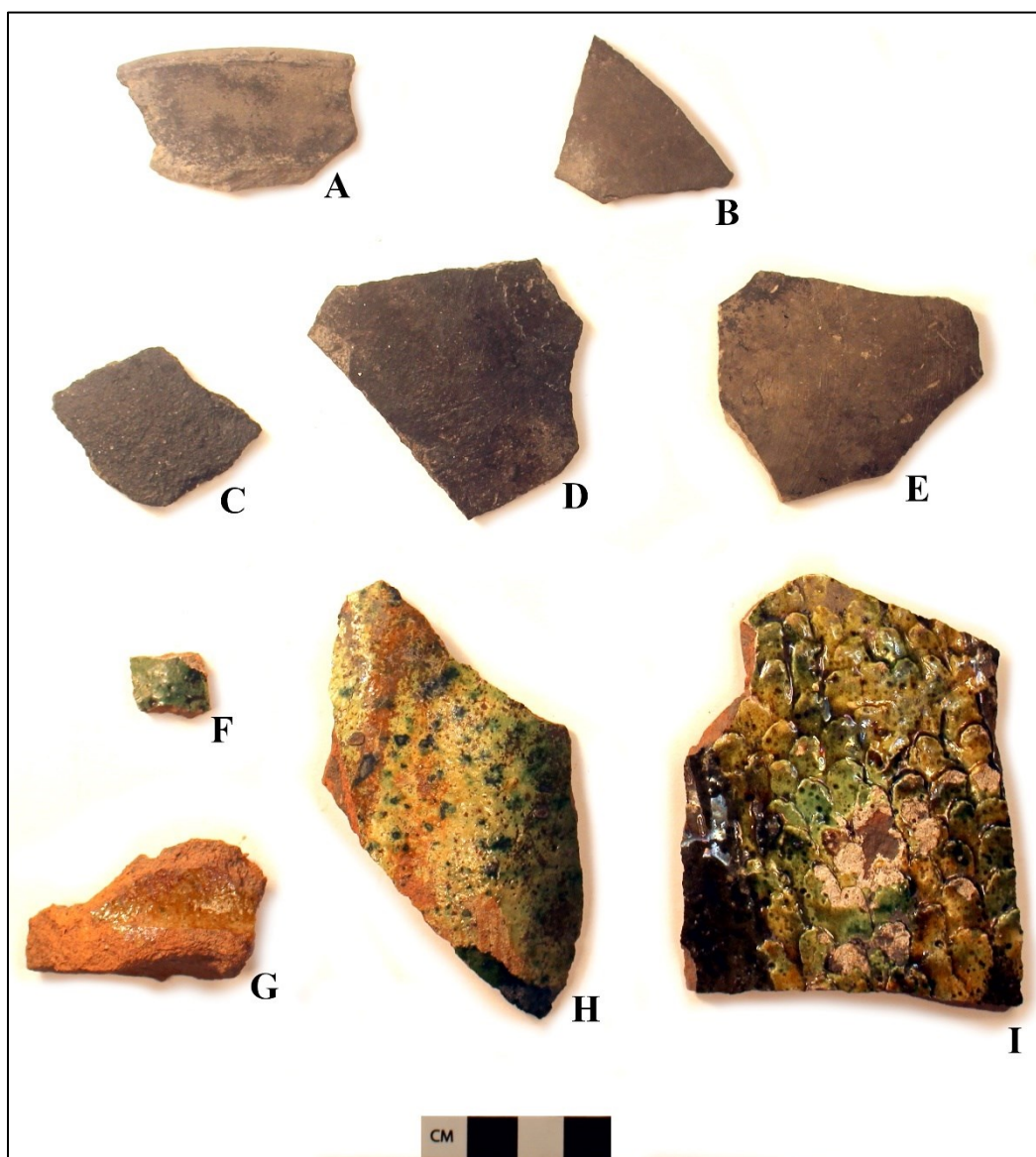
I Lübeck förekommer denna typ av keramik från perioden 1150–1175 (Drenkhahn 2017:tabell I), och redan från mitten av 1100-talet dominerade det drejade svartgodset keramikinventariet i staden (Gläser 1987:Abb. 2). Drejat svartgods tillverkades i både norra Tyskland och i Danmark, i exempelvis Farum Lillvang på norra Själland har det påträffats keramikugnar där man bränt både äldre glaserat rödgods och drejat svartgods (Liebgott 2001). I Greifswald i Mecklenburg har man hittills påträffat fyra separata högmedeltida keramikverkstäder (Brandt 2000), och samtliga var placerade innanför stadsmuren, men i utkanten av staden. Man framställde både kannor och grytor i äldre glaserat rödgods eller i drejat svartgods och brände dessa i ugnarna. Troligtvis fanns det keramik från både Danmark och Tyskland i materialet från kv Furan.

Vid undersökningen i kv Furan påträffades 18 skärvor drejat svartgods (tabell 8). Man kan därmed notera att det äldre glaserade rödgods var något vanligare på kv. Furan än det drejade svartgodset. Det förekommer både trebensgrytor och kannor, men flertalet av skärvorna har bestämts till odefinierade kärl.

Bortsett från de omrörda kontexterna påträffades det drejade svartgods i tolv kontexter, och i nio av dessa framkom även Östersjökeramik (tabell 9, figur 44AE). Troligtvis kan det drejade svartgodset dateras från sista fjärdedelen av 1100-talet och det var sannolikt inte i bruk längre än till omkring mitten på 1200-talet, där efter denna tid saknas material fram till 1600-talet.

Ett intressant samband är att det drejade svartgodset förekommer i betydligt högre omfattning med Östersjökeramik än med äldre glaserat rödgods (tabell 9). Detta kan ha berott på att Östersjökeramiken var betydligt vanligare på undersökningen, men också på att det drejade svartgodset tidsmässigt har en större överlappning med Östersjökeramiken än med det äldre glaserade rödgods.

Utifrån godskvaliteten har det drejade svartgodset bedömts vara av nordtysk proveniens. Godset är tunnväggigt, finkornigt och hårt bränt. ICP-analyser har utförts på två skärvor varav en har tillhört en trebensgryta, i k1199 (figur 44A, fnr 33070:135). Den andra skärvan har bedömts vara så kallad *weiche grauware* (figur 44E, fnr 33070:48), vilket är en något mjukare variant av drejat svartgods. Analyserna har visat att de två analyserade kärlen kommer från Hansastaden Wismar eller i dess närhet samt från nordöstra Tyskland, i östra Mecklenburg-Vorpommern (bilaga 12).

Figur 44. A-E) Drejat svartgods. F-H) Äldre glaserat rödgods A) Fnr 33070:135. B) Fnr 33070:138. C) Fnr 33070:137. D) Fnr 33070:133. E) Fnr 33070:48. F) Fnr 33070:75. G) Fnr 33070:143. H) Fnr 33070:61. I) Fnr 33043:6 Foto: Torbjörn Brorsson, KKS.

Äldre glaserat rödgods

Endast knappt 5 % av keramikerna från undersökningen i kv. Furan utgjordes av äldre glaserat rödgods, och sammanlagt påträffades 23 skärvor med en vikt av 377 gram (tabell 8). Denna typ av keramik dateras generellt från senare delen av 1100-talet till och med slutet av 1300-talet, men fynd i Lübeck har visat att det äldre glaserade rödgodset förekommer redan från perioden 1150–1175 (Drenkhahn 2017:233).

Det högmedeltida glaserade rödgodset har liksom det reduktionsbrända godset drejats och bränts i keramikugnar. Utöver detta har kärnen glaserats på utsidan med blyglasyrer. Denna keramik kom initialt från Västeuropa, där bland annat Holland, Belgien och delar av Tyskland var viktiga kontaktområden för Skandinavien. En stor del av importkeramikerna till Skåne kom sannolikt från västra Danmark, där man tidigt började kopiera de utländska kärnen. Med mycket stor sannolikhet började man också producera skånskt rödgods, där de så kallade Lundakannorna är de tydligaste exemplen. I takt med att keramiktypen blev allt vanligare i det danska landskapet ökade sannolikt också antalet keramikverkstäder betydligt.

De 23 skärvorna äldre glaserat rödgods från undersökningen har troligtvis tillhört olika kannor (figur 44F-H) och majoriteten har med största sannolikhet haft en dansk proveniens och en betydande mängd av dessa var sannolikt tillverkade i sydvästra Skåne. Endast en skärva, som framkom i k1403, har bedömts vara av holländsk proveniens (figur 44F, fnr 33070:75). Det är dess godsfärg i kombination med en tydlig grön glasyr som gjort att skärvan tolkats som tillhörandes en kanna från Holland. Det kan även finnas ett inslag av keramik från norra Tyskland, främst Lübeck, men dess godsfärg och glasyr är mycket likartad med den sydsandinaviska keramikerna och det är inte möjligt att separera keramikerna åt, utan hjälp av ICP-analyser. Analyser har därför utförts på två skärvor, och båda bedömdes vara sydsandinaviska. Analyserna visade att en kanna var tillverkad i sydvästra Skåne medan den andra kom från Mecklenburg-Vorpommern (bilaga 12). Kannan från Mecklenburg-Vorpommern framkom i samband med schaktningen. Den hade varit relativt stor och var dekorerad med bladfjäll (figur 44H, fnr 33043:6). Den övriga keramikerna var oornierad, men däremot glaserad. I gruppen ingår emellertid även två oglaserade skärvor som bedömts ha tillhört ett högmedeltida rödgods.

Bottenskärvan i konstruktionslager k1231, som efter analyser visade sig ha tillhört en kanna som kom från sydvästra Skåne, hade en facetterad bottenkant (figur 44G, fnr 33070:143). Denna typ av kärl benämns för antingen Lundakannor eller Skånekannor. Typen har tolkats vara skånsk (Mårtensson 1973), och flera olika studier har bekräftat detta, vilket även analysen från kv. Furan har gjort. Denna kanna var tillverkad i sydvästra Skåne.

Det äldre glaserade rödgodset påträffades i 16 olika kontexter (matjorden borträknat), och i tolv av dessa fanns även Östersjökeramik. (tabell 8). Detta tyder på att det glaserade rödgodset i kv. Furan kan

dateras från slutet av 1100-talet och med stor säkerhet kring 1200. Det som är noterbart att det inte finns något lager som inte är omrört med äldre glaserat rödgods och stengods eller yngre glaserat rödgods. Detta tyder på att den äldsta fasen med rödgods upphör under första hälften av 1200-talet, och att det sedan dröjer flera hundra år igen innan man avsätter nya lämningar och bebyggelsepå på platsen.

Protostengods

Endast fyra skärvor av materialet har klassificerats som protostengods, mindre än 1 % av den totala mängden keramik från undersökningen (tabell 7). Till skillnad från det tidigare lergodset tillverkades protostengods och stengods av speciella leror, som tål mer än 1250° C, vilket gör att godset inte smälter då det utsätts för dessa temperaturer eller högre. Protostengodset avviker från det utvecklade stengodset eftersom det har ett förhållandevis poröst gods med oftast synliga bergartskorn, vilket det utvecklade stengodset saknar. Lerorna är emellertid desamma och på de platser där man tillverkade protostengods kom man senare att även tillverka stengods. Under medeltiden hade man inte hittat några fyndigheter av stengodslera i Skandinavien, varvid protostengodset var import. Protostengodset var således av nödvändighet import. Protostengodset börjades importeras till Skandinavien i en tid då merkantilismen tog fart och behovet av högkvalitativa bordskärl ökade kraftigt (Gaimster 2000:238).

Huvuddelen av protogodset framställdes i Niedersachsen och i Rhenområdet i nuvarande västra Tyskland. Dessutom var det omfattande produktion i Limburgområdet i östra Holland och Belgien. Den välkända produktionen i Siegburg, cirka 12 kilometer öst om Bonn, började emellertid redan under slutet av 1100-talet, först som producent av protostengods (Gaimster 1997:163). Den främsta orsaken till att platsen kom att bli Europas viktigaste område för framställning av protostengods och stengods, var tillgången på en lämplig lera.

Tre av de fyra skärvorna från kv Furan har tillhört krus som tillverkades i Siegburg, och samtliga skärvor fanns i samma lager som bland annat Östersjökeramik (tabell 8). I två av kontexterna fanns även äldre glaserat rödgods, och detta tyder på att protostengodset på kv. Furan kan dateras från slutet av 1100-talet fram till maximalt 1250.

Den fjärde skärvan protostengods påträffades som ett lösfynd, och denna var av helt annan typ av de övriga. Godset var gråaktigt och grovkornigt. Skärvan har bedömts ha tillhört ett kärl från Böhmen och kan dateras till perioden 1550 till 1650 (fnr 33071:62).

Stengods

Liksom protostengodset var det medeltida stengodset en importvara. Den äldsta stengodstillverkningen i Sverige började först på 1700-talet, trots att det finns lämpliga stengodsleror och då främst i nordvästra Skåne. Det viktigaste medeltida och efterreformatoriska produktionscentrumet var Rhenområdet i västra

Tyskland, men även Limburgområdet i Holland och Niedersachsen stod för betydande delar av den medeltida stengodsproduktionen.

Vid undersökningen i kv Furan påträffades fem stengodsskärvor i lika många kontexter. Skärvorna har tillhört fem krus och odefinierade kärl och delvis olika proveniens och ålder. I fyllning k1396, ett stolphål, framkom en skärva från ett krus som tillverkats i Siegburg (fnr 33070:171), troligen under perioden 1600–1650. Det övriga stengodset utgörs bland annat av Westerwaldgods från Tyskland (fnr 33043:134), Raerenkeramik från Belgien (fnr 33070:170) samt möjligt saltglaserat av svensk proveniens med yngre dateringar (fnr 33043:133).

Yngre glaserat rödgods

Yngre glaserat rödgods var normalt sett den dominerande godstypen efter medeltidens slut. Keramiken karakteriseras av ett rött lergods med en blyglasyr på insidan av kärnväggen. De vanligaste keramiktyperna var trebensgrytor, krukor samt fat och skålar. Generellt dateras godstypen från 1400 till omkring 1900, och under 1400-talet fanns det främst trebensgrytor, och under 1500-talet uppträdde de första faten. Först under 1700-talet uppträder de typiska krukorna, vilka hade en flat botten och två öron på vardera sida av kärnkroppen.

Det yngre glaserade rödgodset från kv Furan var förhållandevis enhetligt och det kan fördelas på trebensgrytor, krukor, fat samt skålar. Det påträffades totalt 46 skärvor i 14 olika kontexter och samtliga kärl har bedömts vara av sydsandinavisk proveniens, och mest troligt från Skåne. Det saknas helt så kallad Werra- eller Weserkeramik, vanligen påträffad i lager daterade till perioden ca 1550 till ca 1650. Frånvaron av dessa typer kan innebära att det yngre glaserade rödgodset i kv. Furan är yngre än 1650, och att merparten kan dateras till 1700-talet. I k690 påträffades även ett skaft från en trefotsgryta. Skaft av detta slag förekom under perioden 1600 till 1750, vilket delvis bekräftar denna tolkning (fnr 33043:127).

Yngre glaserat rödgods användes för olika funktioner i hemmen, oftast som ett komplement till krus och kannor av stengods. Rödgodset användes främst som kokkärl i form av trebensgrytor, förvaringskärl i form av krukor samt serveringskärl i form av fat och skålar. Fördelningen inom kv. Furan visar att det fanns betydligt fler kokkärl/förvaringskärl än serveringskärl i materialet. Det totala antalet skärvor från förvarings- eller kokkärl var 32, medan antalet skärvor till serveringskärl var endast 13. Det kan indikera köksdelen undersökts eller att hushållet som deponerat materialen haft förhållandevis få bordskärl av keramik. Det är viktigt att notera att andelen stengods, fajanser och porslin var mycket liten, vilket indikerar att gården efter reformationen inte haft någon framträdande social och ekonomisk betydelse i Vellinge.

Yngre glaserat vitgods

I brukningslager k1233 påträffades en skärva av ett glaserat yngre vitgods (fnr 33070:169). Skärvan har tillhört en trebensgryta som var glaserad med en gul blyglasyr på insidan av kärlväggen. Yngre glaserat vitgods dateras från 1500-talets första del fram till in i 1900-talet, men godstypen var vanligast under 1500-talet fram till 1650. Skärvan från undersökningen kan troligtvis dateras till 1600-talet och grytan har sannolikt tillverkats i västra Tyskland.

Fajans

Fajans är benämningen på ett lergods som är täckt med en ljus ogenomskinlig glasyr. Under slutet av 1600-talet blev fajans vanligt i Skandinavien. Den holländska Delft-produktionen var dominerade. Syftet med keramiken, med dess ljusa gods och fantasifulla mönster, var att efterlikna porslin. Fajans var billigare än porslin och kom under 1700-talet att produceras i stor omfattning. Mot slutet av århundradet tog emellertid flintgodset över fajansens betydelse.

Antalet fajans- och majolikaskärvor från undersökningen uppgick till endast två. De har tillhört en kopp (fnr 33043:151) respektive ett obestämt kärl (fnr 33043:12). Deras datering är sannolikt inom perioden från andra hälften av 1600-talet fram till 1800-talet.

Porslin

Det påträffades tre skärvor benporslin: och fynden utgörs av skärvor från två koppar (fnr 33043:140–141) samt en skål (fnr 33043:139). Man började att tillverka benporslin i England på mitten av 1700-talet och som namnet antyder tillsätter man djurben till porslinslerorna, vilket gör godset tåligt och slitstarkt. Benporslinet på kv. Furan har daterats från 1750 till 1900.

Flintgods

Flintgodset är typ av keramik som börjades att tillverkas i England på 1700-talet med syfte att efterlikna porslin. En avgörande skillnad mellan flintgods och porslin är att flintgodset är betydligt mjukare och att lerorna tål inte lika höga temperaturer som porslinslerorna. I Sverige blev flintgodset på kort tid dominerande med bland annat fabriker som Marieberg, Rörstrand och Gustavsberg.

I kv Furan har det påträffats åtta skärvor som har tillhört fat/tallrikar samt obestämda kärl. Flintgodset är sannolikt av svensk produktion och det kan främst dateras till 1800-talet (fnr 33043:135–138).

Kritpipor

Det påträffades fyra oornrade skaft tillhörandes kritpipor som var brända i vitbrännande leror. Eftersom det saknas dekor eller kritpipshuvud har piporna daterats till intervallet 1630 till mitten på 1700-talet. Kritpiporna påträffades i kontexter med fynd av bland annat yngre glaserat rödgods som k156 (fnr 33043:11) och k690 (fnr 33043:149). I k690 påträffades även ett skaft från en trefotsgryta och detta skaft förekom under perioden 1600 till 1750.

Bränd lera och tegel

Utifrån antalet fragment utgörs merparten av den brända leran och teglet av infodring i bränd lera. Sammanlagt har 19 bitar infodring identifierats och dessa är brända till mellan 800 och 900°C. Sannolikt har leran kommit från härdar eller i ugnar.

I fyllning k156 (fnr 3343:197) fanns sintrad lera och detta tyder på att leran ingått i en ugnskonstruktion eller i en ässja, men det kan noteras att kontexten är delvis omrörd och dateringen av leran är osäker.

Sammanlagt har sju bitar rödbrännande murtegel tagits tillvara, men merparten av teglet har påträffats i omrörda lager, vilket tyder på att det till stor del är raseringsmassor. Detsamma gäller de fyra bitar taktegel som har tagits tillvara, och troligtvis är samtliga bitar vingtegel, vilka dateras efter 1550 (fnr 33043:147–148, fnr 33070:176 & 188).

Det har även påträffats en bit från ett rödbrännande golvtegel och det framkom i k423, vilket var ett omrört lager (fnr 33043:146). Slutligen finns det fynd av tre bitar ugnskakel i fyllning k156 (fnr 33043:9), varav en bit grönglaserad, vilket tyder på en datering till efter 1550.

Analysresultat

Analysresultaten presenteras i sin helhet i bilaga 7 & 11 (makrofossilanalys), bilaga 9 (osteologirapport), bilaga 10 (¹⁴C-analys), bilaga 13 (vedartsanalys) och bilaga 12 (IPC-analys).

Osteologi

Under 2019 års undersökning i kv Furan 9 (Lst. dnr. 431-7147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040) gjordes en totalinsamling av ben från undersökta anläggningar. Totalt 3,1 kg obrända ben togs till vara från 42 olika kontexter. Materialet bestod till 94% av boskap. Svin var den vanligaste förekommande arten, följd av får/get och sedan nötkreatur och sist häst. En liten mängd fågel och fisk återfanns också bland benen (tabell 11). Fördelningen följer ett mönster likartat det som tidigare har observerats i andra undersökta byar på Söderslätt. En låg andel nötkreatur kan, hypotetiskt sett, indikera att gårdarnas fokus legat på odling av marken. Men sambanden är sällan enkla. För det första måste djurbesättningarnas sammansättning jämföras med uppgifter från andra platser, såväl arkeo-osteologiskt material från andra undersökningar som ett historiskt material. Vad som kan betecknas som en låg eller hög andel är alltså

relativt. För det andra vet vi sedan tidigare, utifrån historiskt material, att bearbetningen med plog av leriga jordar i sydvästra Skåne krävt fler dragdjur (oxar och hästar) än på många andra håll där lättare jordar var vanligare. Det kan noteras (såsom påpekat i rapportens avsnitt om fornlämningsmiljön) att på 1670-talet var Skytts härad ett av de häraden i Skåne som hade flest kor och hästar, men deras andel var ändå avsevärt lägre än för småboskapen (får/get/svin).

Tabell 11. Fördelning av fragment av olika djur från undersökningen 2019 i Furan 9 (Lst. dnr. 431-7147-2019).

Art	Fragment	Procentuellt
Nötkreatur	41	20
Får/get	52	25
Tamsvin	77	37,5
Häst	20	10
Hund	1	0,5
Katt	1	0,5
Hönsfågel	5	2,5
Gås	1	0,5
Torsk	4	2
Sill	2	1
Id	1	0,5

Bland fynden fanns även höns och gås vilket tyder på viss typ av hållning av fjäderfä. Bland fiskbenen återfanns torsk och sill, som fiskats i Öresund, men även ben från Id som möjligen kan ha fiskats i Vellingebäcken som flutit genom byn.

Några ben har gått att åldersbestämma där bland annat ben från både unga och äldre nötkreatur återfunnits. Ben från att både får/get och svin visar på att slakt har skett av ungdjur, vilket tyder på slakt under vintern. Olika delar av skeletten från slaktade djur har återfunnits vilket tyder på att man slaktat på platsen. Sågmärken i ben kan indikera på att benhantverk har skett på gården. Två gropar (k156 & k498) har tolkats som kadavergropar, där stora delar av en ung galt har återfunnits i ena och i den andra ett hästhuvud samt halskotor.

Tabell 12. Fördelning av antal fragment och vikt i kontexterna från undersökningen (Lst. dnr. 431-7147-2019) i Furan 9, Vellinge. Ur bilaga 9.

Kontext	Vikt (g)	Antal
156	274	47
230	16	8
252	417	56
272	1	1
274	38	7
275	20	14
273	1	1
281	1	1
297	70	7

298	112	17
301	16	1
305	16	3
317	3	4
326	1	1
330	184	62
331	1	2
337	76	3
357	219	15
359	27	6
405	22	5
440	311	20
446	22	6
448	106	44
449	865	17
475	48	3
480	13	6
481	180	25
482	18	3
497	42	25
498	549	7
509	49	7
516	4	5
525	1	3
560	4	1
563	5	1
571	1	1
576	6	1
581	138	15
588	2	5
638	1	1
690	53	16
705	1	1
Summa	3163	468

Makroskopisk analys

I de flesta proverna framkom sentida rottrådar och dagmaskkokonger vilket visar att jorden utsatts för modern bioturbulens. Av denna anledning är det främst det förkolnade materialet som med någon säkerhet, kan knytas till de arkeologiska kontexterna. Av den anledningen prioriterades det förkolnade materialet för analyser. Proverna från undersökningarna var överlag rika på makroskopiskt material i form av köksavfall.

Fyllning 152 (PM595) dike i hushåll III

Enstaka fragment av ben och fisk och även förkolnad säd. Möjligen representerar fyllningen odlingsrelaterad verksamhet i en köksodling där man gödslat med hushållsavfall.

Fyllning 156 (PM689) destruktions i avfallsgrop i hushåll XI

Kokset i provet tyder på att dikets destruktions skett under 1800-talet. Restavfall i form av bark kan indikera närhet till ett garveri eller att det är spillmaterial i samband med avbarkning av trädstammar vid husbyggnation.

Fyllning 163 (PM596) destruktions av dike i hushåll IV

Fyllningen i diket speglade den odlingsrelaterade verksamhet från en köksodling där man gödslat med hushållsavfall.

Fyllning 230 (PM320) destruktions av dike i hushåll XI

Fyllningen i diket kan spegla matlagningen på platsen vilket skulle kunna tyda på att diket delvis fyllts igen med hushållsavfall.

Aktivitetlager 252 (PM425) marklager vid hushåll VI

Ytan har tydligt legat i anslutning till köksmiljö, eller möjligen bostadshus. Provet innehåller den största koncentrationen av säd på bytomten.

Fyllning 359 (PM374) destruktions av grophus i hushåll VI

Fyllningen innehöll en liten mängd köksavfall, typisk för hushållsnära odling som av kålgårdstyp.

Fyllning 388 (PM399) destruktions av stolphål i hus 9, hushåll VI

En stor mängd matavfall återfanns i provet, rikligt med fisk- och benfragment samt en stor mängd skalkorn. Stolphållsfyllningen vittnar om matlagning eller matförvaring i grophuset.

Brukninglager 605 (PM627) marklager vid hushåll III

En liten mängd köksavfall framkom i provet tillsammans med några fröer som skulle kunna tyda på att marken varit en typ av kålgård.

Fyllning 690 (PM694) destruktions av avfallsgrop vid hushåll XI

Provet innehöll hushållsavfall, främst av fisk. Det är svårt att bedöma gropens funktion efter provets innehåll, men möjligen präglas den av matlagning vilket kan tyda på att gropen använts som avfallsgropsdeponering.

Brukning 1100 (PM1119) härdrest i hushåll IV

I provet framkom rikliga mängder fiskben samt en hel del säd, till största del skalkorn. Skalkornen skulle kunna indikera ölbrygging på platsen. Kombinationen av säd och fiskben visar dock att härden haft en bred användning.

Brukningsslager 1118 (PM1143) marklager vid hushåll VIII

Provet tyder på att marken kan ha varit någon form av krydd- eller kålgård. Förkolnade fröer från hushållsavfall i form av korn, ärt och malva förekom tillsammans med fisk- och djurben.

Brukningsslager 1144 (PM1145) utrakning från härd i hushåll VI

Provet innehåller ett mer mångfacetterat material än från själva härden (k1100), vilket kan tyda på fler utrakningar från härdar. I provet hittades utöver korn, ärt, råg och fisk även havrekärnor och en del ätbara ogräsfröer.

Konstruktionslager 1175 (PM2013) golvlager i grophus, hus 5, hushåll II

Provet innehöll en riklig mängd fiskrens och några sädeskorn vilket tyder på matlagning eller matberedning i grophuset.

Brukningsslager 1239 (PM1285) brukningsslager i hus, hushåll VIII

Provet innehöll spår av en riklig mängd köksavfall med en stor mängd förkolnade sädeskorn, vilka möjligen kan ha tillkommit när ett matupplag förkolat vid en husbrand. Material från svartsenap, malört, bondböna talar för en hushållsodling.

Konstruktionslager 1295 (PM1306) eldstadsfundament i hus 12, hushåll VI

Spår av vegetabilisk mat utan inslag av animalier tyder på att eldstaden används för bakning.

Brukningsslager 1296 (PM1300) brukning på lergolv i hus 12, hushåll VI

Provet innehöll en del förkolnad säd med dominans av skalkorn och inslag av råg och havre. Ärt och bondböna samt animalier framkom också vilket indikerar att golvet troligen funnits i en del av en köksmiljö.

Brukningsslager 1361 (PM1377) fyllning i en glödgruva, hushåll VI

Provet innehöll stora mängder träkol men även mycket matavfall. Skalkorn var det dominerande sädesslaget. Klumpar av bränd mat återfanns också i provet tillsammans med ärtor och humle, vilket kan tyda på att man bryggt öl.

Konstruktionslager 1402 (PM1401) konstruktionslera i eldstadsfundament, hushåll IV

Provet var relativt innehållslöst med endast ett par hårt brända sädeskorn. Avsaknaden av animalier i provet kan indikera att eldstaden använts för bakning.

Brukningsslager 1404 (PM1406) lergolv med brukningsshorisonter, hus 12, hushåll VI

Stor mängd säd återfanns i provet tillsammans med ärt, persilja och svartsenap. I provet fanns säven gott om mineralsmältor som bildas när lerklinade byggnader brinner. Möjligen är det spår av hårt eldande i eldstaden intill golvlagret.

Konstruktionslager 1441 (PM1498) lergolv i hus 12, hushåll V

Ett mycket innehållslöst prov i vilket det dock framkom en del förkolnade sädeskorn, fiskrens och djurbensfragment. Golvet tycks ha legat i en köksmiljö som hållits relativt ren.

Fyllning 1540 (PM1542) destruktion av dike, hushåll II

Ett mycket innehållsfattigt prov med en del träkol men endast ett förkolnat sädeskorn.

Brukningsslager 1520 (PM1553) brukningsslager inomhus, hushåll IV

Materialet i provet innehöll fiskrens, säd, persilja, malört, svartsenap, malva och bönor vilket skulle kunna spegla en köksmiljö. Säden bestod främst av råg, med inslag av klätt, vilket gör att det rör sig om höstsådd råg.

Brukningssalger 1572 (PM1575) från härd, hus 3, hushåll III

Härden innehåller tydliga matavfall i form av säd, malva (möjlig medicinalväxt) och kurskräpp. Krusskräpp är ett ogräs men är ätbart och kan användas i matlagning.

Odlade spannmål

Skalkorn var den vanligaste grödan från proverna i kv Furan 9 (tabell 13, figur 45). Den har dominerat som gröda i alla hushåll (i vilka prover tagit). I genomsnitt utgör skalkornet 36 % av sädeskornen, där bara de ospecificerade sädeskornen utgör en större andel på 54 %. Generellt var korn dominerande i södra Sverige under historisk tid och användes till bakning, matlagning och ölbrygning. Rågen introducerades först i södra Sverige under yngre järnåldern och bakning var troligen det främsta användningsområdet.

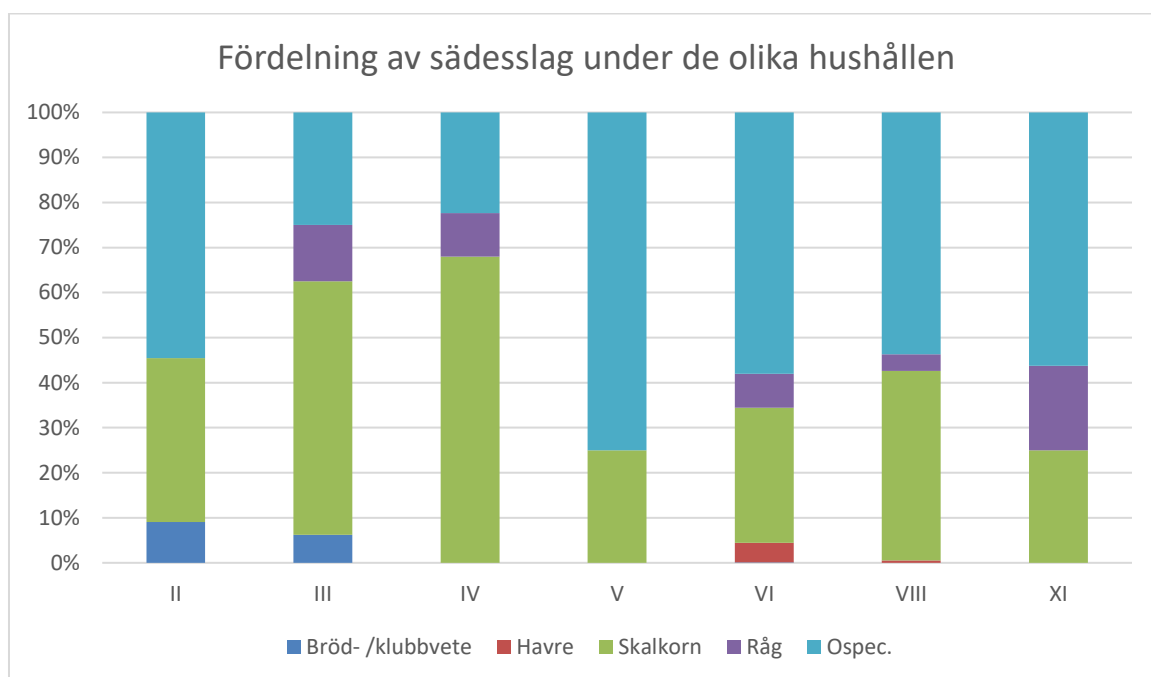
I tresädesbygderna i sydvästra Skåne under historisk tid ingick höstsådd råg i växtföljden samman med träda och vårsått korn. Det är emellertid inte känt när tresädet introducerades, möjligen redan under yngre järnålder (Lagerås & Magnell 2019:159). Råg utgör i genomsnitt enbart 7 % av sädeskornen från undersökningen. I tre av proverna från Vellinge återfanns klätt tillsammans med rågen vilket skulle kunna tyda på höstsådd råg. Dock kan det tyckas anmärkningsvärt att det inte finns mer råg representerat i proverna om nu tresäde praktiserades i Vellinge. Detta kan emellertid bero på de

provtagna kontexterna och sättet på vilket det provtagna materialet hamnat i aktuell kontext och behöver inte nödvändigtvis spegla ett faktiskt förhållande på den undersökta gården.

I genomsnitt utgjorde havre 3 % och bröd-/klubbvete mindre än 0,5 % av sädeskornen från Vellinge. Odlingen av dessa sädestyper verkar ha varit mycket småskalig på platsen.

Tabell 13. Odlade spannmål från makrofossilprover, per hushåll, från Furan 9.

Odlade spannmål	Antal	Kontexter	Hushåll
Bröd-/klubbvete	1	1175	II
Bröd-/klubbvete	1	152	III
Bröd-/klubbvete	1	1296	VI
Havre	39	388, 252, 1144, 1296, 1361, 1404	VI
Havre	2	1239	VIII
Skalkorn	4	1175	II
Skalkorn	9	152, 605, 1572	III
Skalkorn	70	1100, 1520	IV
Skalkorn	1	1441	V
Skalkorn	271	252, 359, 388, 1144, 1295, 1296, 1361, 1404	VI
Skalkorn	159	1118, 1239	VIII
Skalkorn	4	156, 230, 690	XI
Sädeskorn ospec.	6	1175, 1540	II
Sädeskorn ospec.	4	152, 1572	III
Sädeskorn ospec.	23	163, 1100, 1402, 1520	IV
Sädeskorn ospec.	3	1441	V
Sädeskorn ospec.	524	388, 1144, 1295, 1296, 1361, 1404	VI
Sädeskorn ospec.	203	1118, 1239	VIII
Sädeskorn ospec.	9	156, 230, 690	XI
Råg	2	605, 1572	III
Råg	10	1100, 1520	IV
Råg	68	252, 388, 1144, 1295, 1361, 1404	VI
Råg	14	1239	VIII
Råg	3	156, 230	XI
Summa	1431		

Figur 45. Diagrammet visar procentuell uppdelning av olika sädeslag under hushållen.

Odlade växter

I proverna från undersökningen framkom även bevarat material från andra typer av odlade växter (tabell 14). Över hälften av materialet bestod i genomsnitt under alla hushåll av ärt (54,5 %) och sedan kom svartsenap på 11 %, persilja och malva på vardera 9 % och sedan malört på 6,5 %. Bondböna och fläder utgjorde vardera 4 %. Ärt är vanligt att återfinna från både förhistorisk och historisk tid, men aldrig rikligt, och bondböna är ännu mer sällsynt i proverna (Lagerås & Magnell 2019:160f).

En enda humlefrukt (2 %) påträffades i proverna (k1361) och kom från glödgruvan i hus 12, hushåll VI. Detta kan tyda på att ölbrygging skett på platsen. Vidare återfanns fläderkärnor i olika hushåll. Fläder var en medicinalväxt och allmän nyttoväxt (Lagerås & Magnell 2019:162). Flera arter av malvasläktet är medicinalväxter som antingen samlats in eller möjligen odlats.

Tabell 14. Odlade växter från makrofossilprover, per hushåll, från Furan 9.

Odlade växter	Antal	Kontexter	Hushåll
Bondböna	1	1296	VI
Bondböna	1	1239	VII
Fläder	1	252	VI
Fläder	1	156	XI
Humle	1	1361	VI
Malva	1	1572	III
Malva	1	359	VI
Malva	1	1118	VIII
Malva	1	230	XI

Malört	3	1239	VIII
Persilja	4	1361, 1404	VI
Svartsenap	1	1404	VI
Svartsenap	4	1239	VIII
Ärt	1	1100	IV
Ärt	16	1144, 1296, 1361, 1404	VI
Ärt	8	1118, 1239	VIII
Summa	46		

Medicinalväxter och/eller ogräs

En bred variation av olika medicinalväxter och ogräs framkom i proverna från Vellinge (tabell 15). Svinmållan utgjorde den största andelen av alla fröer med 47,5 % och var spridd till flera hushåll. Krusskräppa var näst vanligaste förekommande på 29,5 %. Båda dessa betraktas som ogräs men går alldeles utmärkt att äta. Kombinationen av krusskräppa och svinmålla förekommer i flera prover från matlagningssammanhang.

Bolmört förekommer i flera olika kontexter, deras andel utgör 2,5 %, utspritt på flera hushåll, från vikingatid fram till 1800-talet. Växten är giftig men har varit en viktig medicinalväxt sedan järnåldern (Lagerås & Magnell 2019:162).

Tabell 15. Medicinalväxter och/eller ogräs från makrofossilprover, per hushåll, från Furan 9.

Medicinalväxter och/eller ogräs	Antal	Kontexter	Hushåll
Bergssyra	2	1239	VIII
Bolmört	1	605	III
Bolmört	1	163	IV
Bolmört	1	1404	VI
Bolmört	1	1239	VIII
Bolmört	1	690	XI
Brännässla	1	605	III
Brännässla	1	1100	IV
Förgätmigej	2	605	III
Harsyra	1	163	IV
Klätt	2	1100, 1520	IV
Klätt	4	1361	VI
Kransalg	2	359	VI
Krusskräppa	9	1572	III
Krusskräppa	38	1144	VI
Krusskräppa	10	1239	VIII
Kråkvicker	3	1239	VIII
Nattskatta	1	605	III
Pilört	5	1295, 1296, 1361	VI
Revormstörel	1	388	VI
Råglosta	1	1175	II
Råglosta	6	1296, 1361	VI
Råglosta	1	1239	VIII
Smällglim	2	1404	VI

Smällglim	1	1239	VIII
Svinmålla-typ	22	605, 1572	III
Svinmålla-typ	1	163	IV
Svinmålla-typ	60	252, 359, 1144, 1295, 1361, 1404	VI
Svinmålla-typ	9	1239	VIII
Våtarv	1	1239	VIII
Åkerbinda	1	1144	VI
Åkerrätika	1	1404	VI
Åkerrätika	1	1239	VIII
Summa	194		

Ängsväxter

Denna kategori utgör den näst minsta, men utgörs ändå av åtta olika arter (tabell 16). I k1239, hushåll VIII återfanns stora mängder av olika ängsväxter. Kontexten utgör ett lager som möjligen kan vara resterna av ett nedbrunnet hus (hus 12). En möjlig tolkning är att växterna samlats in som bränsle och en annan möjlighet är att de förkolnade fröerna är resterna av hö som förvarades på den aktuella byggnadens loft.

Tabell 16. Ängsväxter från makrofossilprover, per hushåll, från Furan 9.

Ängsväxter	Antal	Kontexter	Hushåll
Gräs ospec.	1	605	III
Gräs ospec.	9	1295, 1404	VI
Gräs ospec.	4	1239	VIII
Hundstarr-typ	3	1361, 1404	VI
Hundstarr-typ	1	1239	VIII
Klöver ospec.	1	1295	VI
Knaggelstarr-typ	2	1361	VI
Knaggelstarr-typ	13	1239	VIII
Knaggelstarr-typ	1	230	XI
Slankstarr-typ	1	1572	III
Slankstarr-typ	1	1100	IV
Slankstarr-typ	2	1361, 1404	VI
Slankstarr-typ	2	1239	VIII
Småsäv	2	1572	III
Småsäv	6	1361, 1404	VI
Småsäv	26	1239	VIII
Svartkämpar	1	1520	IV
Svartkämpar	2	1295, 1296	VI
Svartkämpar	3	1239	VIII
Ängsfryle	20	1239	VIII
Summa	101		

Övriga material i proverna

I proverna framkom även annat, utöver fröer/frukt, så som träkol, andra växtrester, animalier och annat hushållsavfall. I fem prover framkom bitar av ett material som sannolikt är koks och som blev vanligt förekommande under 1800-talet. Detta gör att några kontexter kan knytas direkt till hushåll XII eller senare. Ett av proverna i kontext 605 tillhör hushåll III är taget intill en modern vattenledning och skulle kunna vara kontaminerad av markingrepp.

I alla prover utom ett framkom träkol, möjligen är detta inte så konstigt då de flesta proverna är tagna i eller intill huslämningar. Fiskfjäll och fiskben är också en stor kategori där 15 av 23 prover innehöll varierande mängd fiskrens. Möjligen visar detta på fiskens betydelse i Vellinge vars bytomt låg endast ca 3 km från havet.

I ett prov (k156) framkom en stor mängd oförkolnad bark, vilket är spännande. Det är möjligt att resterna av bark representerar avfall efter husbyggnation, där man avbarkat trädstammar, eller också material som används vid garvning. I tre prover (k1239, k1296 och 1361), alla kopplade till hus 12, återfanns klumpar av vad som troligen är bränd mat, mer specifikt bröd.

¹⁴C-analys

Resultaten från ¹⁴C-analyserna stämmer väl bra överens med de dateringar som grundar sig på fyndmaterialet (tabell 17). En datering sticker ut är prov Ua-68002 som ger ett marklager (k605) en datering till 349–52 f.Kr. Fyndmaterialet, om än skralt, daterar marklagret till 1000–1100-talet och har förts till hushåll III (1100-tal). Det är något vanskligt att provta stora odlings-/marklager då det inte går att säga exakt var ifrån massorna kommer och hur de hamnat där. Samma gäller för ytterligare två prover (Ua-68000 och Ua-74869) som togs från större marklager. Dateringarna är förlagda något tidigare än dateringar baserade på fyndmaterialet föreslår. I övrigt ligger provernas dateringar från vikingatid fram till högmedeltid.

Tabell 17. ¹⁴C-dateringar kalibrerade, BP betyder Before Present (år 1950), AD betyder Anno Domini (e kr) och BC betyder Before Christ (f kr).

Lab-nr	¹⁴ C ålder BP	Sannolikhet datering	Kontexter	Provnr (Id)
Ua-67999	1042±28	974–1035 AD (88%)	152	2080
Ua-68000	1027±28	977–1045 AD (89,3%)	252	2081
Ua-68001	904±28	1043–1217 AD (95,4%)	388	2082
Ua-68002	2142±28	349–52 BC (95,4%)	605	2083
Ua-68811	788±29	1220–1277 AD (95%)	1239	2089
Ua-68812	871±29	1151–1232 AD (80,8%)	1295	2090

Ua-68813	858±29	1157–1262 AD (91,7%)	1361	2091
Ua-68814	930±29	1033–1177 AD (93,7%)	1404	2092
Ua-68815	986±29	995–1156 AD (95,4%)	1520	2093
Ua-68816	1021±29	978–1042 AD (84,2%)	1572	2094
Ua-74769	1005±29	993–1152 AD (95,4%)	1172	2614
Ua-74868	918±29	1037–1208 AD (95,4%)	1100	1119
Ua-74869	967±28	1024–1157 AD (95,4%)	1118	1143
Ua-74870	974±29	998–1157 AD (95,4%)	1144	1145

Vedartsanalys

Från undersökningen Lst. dnr. 321-21445-2020 (A_2020_0067) insamlades en del träkol för vedartsanalys. Prov PV1415 bestod av fyra träkolsbitar bestående av ek och bok. Två av proverna har troligen hämtats från en tätvuxen skog. På en av bitarna i detta prov gjordes ett försök till datering, genom dendrokronologi, som pekar på en datering mellan åren 1275–1295. Dock är det ingen säker datering.

Prov PV1576 består av tre träkolsbitar från pil, vide eller sälg. Två av proverna visar på tillväxtkollaps. En möjlig förklaring är att träden hamlats, alltså att träden beskurits för insamling av foder till boskap.

Prov PV1309 togs från ett brukningslager (k1294) i hus 12 och bestod av en ung stam av björk. Detta kan visa på att man använt björkved som bränne i eldstaden. I fyllningen till ett stolphål (k1484) tillhörande hus 3 Hushåll III med datering till 1000-talet) togs ett materialprov PV1517. Provet bestod av en bit av en stam från bok. Då inga tecken finns på att hus 3 brunnit ner kan det förkolnade träet i provet representera material från en härd i närheten.

Tabell 18. Beskrivning av resultat av vedanatometisk och dendrokronologisk analys av träkol från Furan 9.

Provnr	Material	Växtedel	Antal år i provet	Kontext
1309	Björk	Ung stam	9	1294
1415	Ek och Bok	Stam, Stam/gren	19, 4, 6, 25	1298
1517	Bok	Stam	20	1484
1576	Pil, sälj mfl.	Grov stam	38, 32, 30	1572

ICP-analys

ICP-analys gjordes på utvald keramik från Furan 9 som syftar till att bestämma keramikens kemiska sammansättning. Utifrån svaren kan man ta reda på var keramiken var framställd. Materialet bestod av 8 skärvor av olika keramiktyper (tabell 19). Fyra av skärvorna kom från kärl importerade från Tyskland och de fyra andra kom från keramik tillverkad i södra och sydvästra Skåne.

Tabell 19. Keramiken som ingick i ICP-analys från Furan 9, Vellinge.

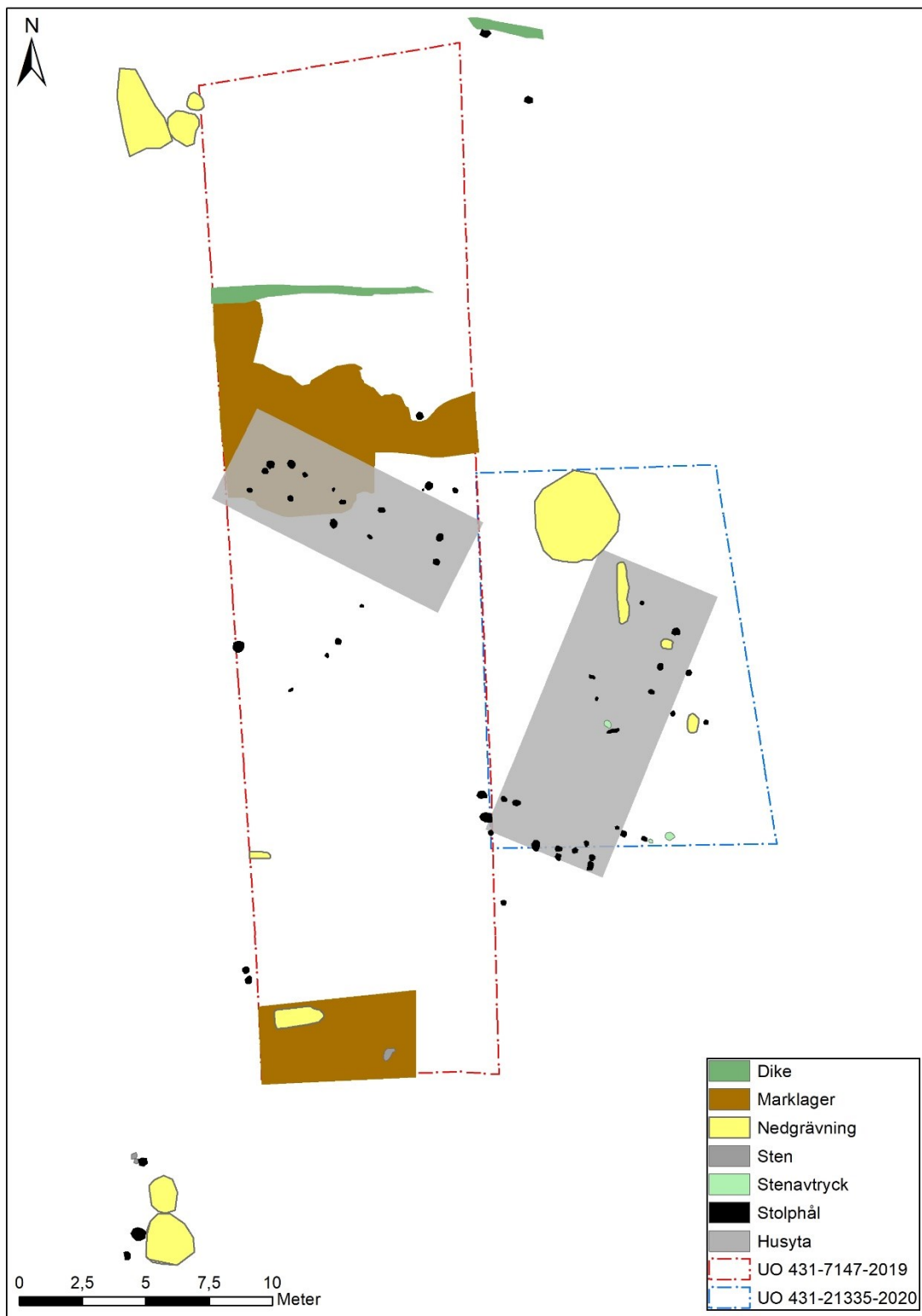
ICP	Fyndnr.	Sakord	Typ	Kontext	Kommentar	Proveniens
Furan1	82	Hängkärl	Östersjö	1520	Mynning och hål	SV Skåne
Furan2	98	Kärl	Östersjö	1572	Formtyp 37	SV Skåne
Furan3	128	Kärl	Östersjö	1471	Formtyp 37	S Skåne
Furan4	47	Kärl	Östersjö/slavisk	298	Formtyp 30	Lübeck
Furan5	135	Trebensgryta	Drejat svartgods	1199		Wismar
Furan6	48	Kärl	Drejat svartgods	1404	Weiche grauware	Ö Mecklenburg
Furan7	143	Kanna	Äldre rödgods	1231	Facetterad botten	SV Skåne
Furan8	6	Kanna	Äldre rödgods	FE290	Bladfjäll	Mecklenburg

Vellinge ut bebyggelsehistoriskt perspektiv

I detta kapitel presenteras de hushåll som identifierats inom undersökningsområdet (tabell 20). I bilaga 4 återfinns samtliga hushåll med de ingående grupperna och kontexterna. Vid hänvisning till enskilda kontexter i löptext anges kontextnumret tillsammans med prefixet "k" inom parentes, vid hänvisning till enskilda grupper används prefixet "G" tillsammans med gruppnumret inom parentes och i de fall ett fynd nämns i löptext anges prefixet "fnr" tillsammans med LUHMs inventarienummer följt av fyndnumret, även detta inom parentes.

Tabell 20. Undersökningens hushåll och deras dateringar

Hushåll	Datering
I	Vikingatid ca 950–1050 e kr
II	Vikingatid ca 950–1050 e kr
III	Vikingatid 1000-tal
IV	Tidig medeltid 1100-tal
V	Tidig medeltid 1100-tal
VI	Tidig medeltid 1100–1200-tal
VII	Högmedeltid 1200-tal
VIII	Högmedeltid 1200–1300-tal
IX	Senmedeltid 1300–1500-tal
X	1600–1700-tal
XI	1800-tal
XII	1900-tal
XIII	Moderna lämningar

Figur 46. Plan över lämningarna i hushåll I. Vikingatid, ca 950–1050 e.Kr.

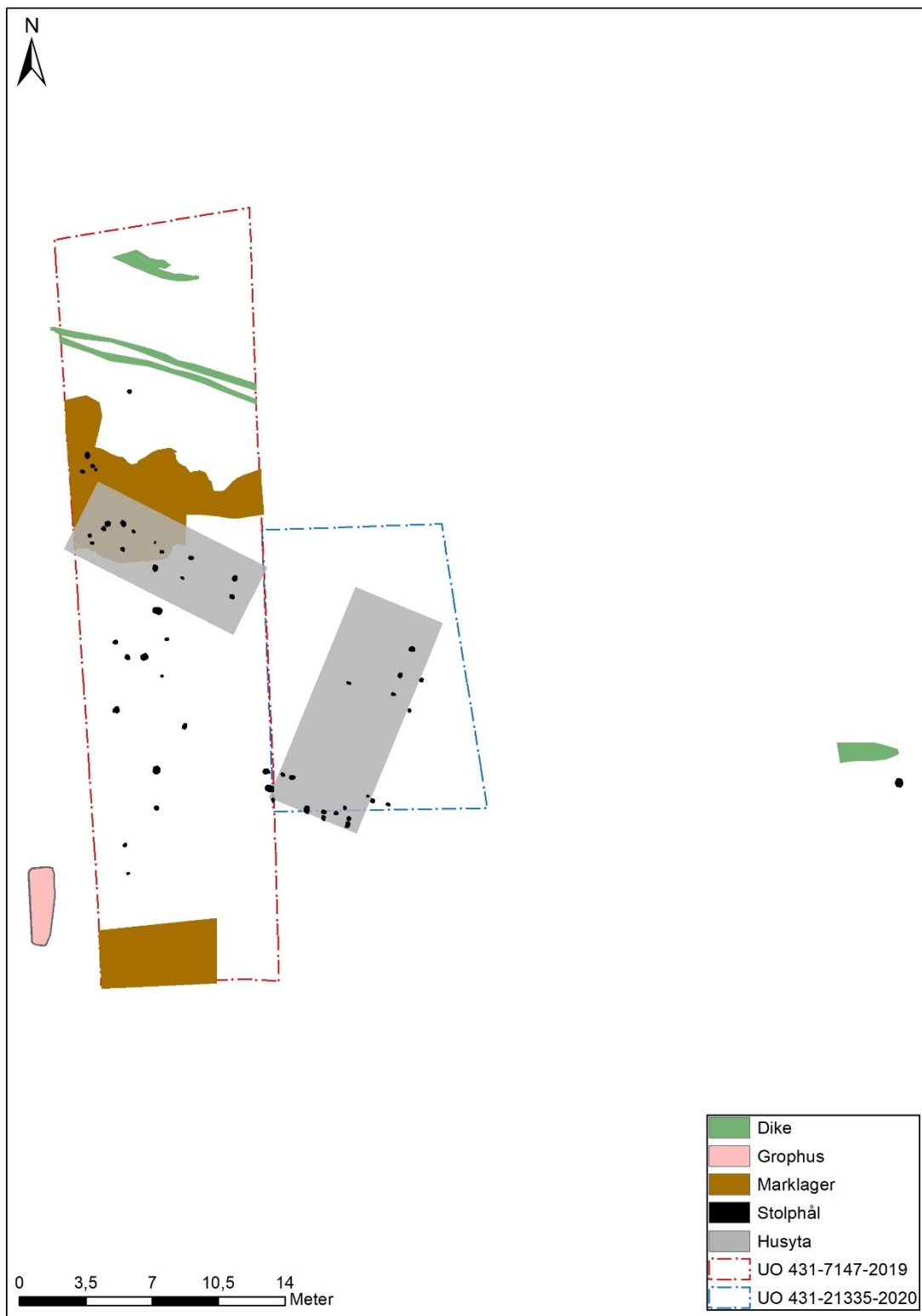
Hushåll I. Äldsta bebyggelsen på platsen

Platsens bebyggelse under hushåll I utgjordes av två stolpburna hus, en förvaringsgrop, ett dike, några större och mindre gropar (figur 46). Diket G77 tolkas som det äldsta gränsdiket på platsen och gick i öst-västlig riktning. All bebyggelse låg söder om detta dike, vilket därför tolkas som gårdslägets norra gräns. På delar av undersökningsområdet kunde det äldsta marklagret dokumenteras (G43). Då det skiljde sig väldigt lite från ovanliggande lager har lagret bara kunnat dokumenterats bitvis på ytan. På detta marklager påträffades enbart ett fynd, och det i form av en skärva Östersjökeramik, med datering 1000–1200-talet.

Hus 6 (G251) var ett treskeppigt långhus och låg i NV–SÖ riktning och var minst 8 m långt. Huset bestod av 5 takbärande bockpar, men saknade helt stolphål för väggstolpar och dess bredd är därför okänd. Bockparens ringa bredd mellan 0,95 till 1,30 m samt avsaknaden av eldstad kan tyda på att denna byggnad möjligen fungerade som ekonomibyggnad.

Hus 8 (G181 & G525) låg strax sydöst om hus 6 i en NÖ–SV riktning. Det var ett treskeppigt hus som var minst 11 m långt och 5 m brett och hade möjligen något rundade gavlar. Delar av fyra bockpar har dokumenterats, där bara ett är ett helt par. Även hus 8 saknade en eldstad men möjligen utgjorde byggnaden boningshuset på gårdsläget. Vid den södra gaveln vittnar flera stolphål om att omstolpningar skett vid reparationsarbeten på huset. I fyllningen till ett av stolphålen (k1549) påträffades två keramikskärvor av typen Östersjökeramik, med datering 1000–1200-tal.

Förvaringsgropen (G160) var 2 m lång och 0,80 m bred och låg i östvästlig riktning. Gropen hade raka kanter och rundade hörn och var 0,05 m djup. En bit av Östersjökeramik påträffades i fyllning tillsammans med en bit ben från en häst. En stor, möjligen rund (mättas in i omgångar på grund av schaktningen), nedgrävning påträffades i norra delen av östra undersökningsschaktet. Funktionen är oklar då den var relativt grund. Nedgrävningen mätte ca 3,50 m i diameter och var 0,35 m djup.

Figur 47. Plan över lämningarna i hushåll II. Vikingatid 950–1050 e.Kr.

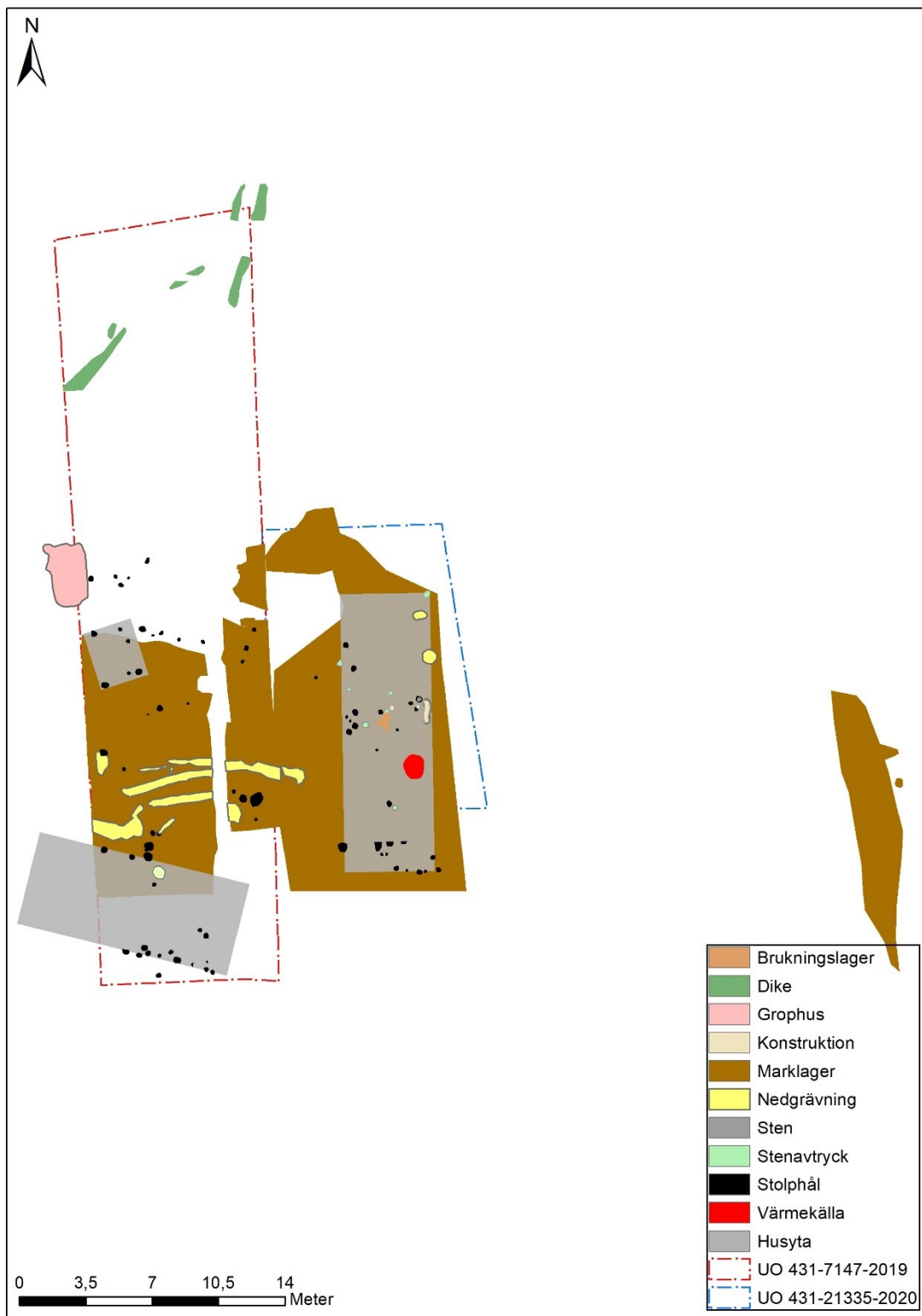
Hushåll II. Tillbyggnadsfas

Under hushåll II lades det äldre gränsdiket igen och nya gränsdiken drogs strax norr om det gamla (G72 & G76). Ett grophus (G152), hus 5, uppfördes i sydvästra delen av undersökningsområdet. Flera stolphål har dokumenterats på ytan men har inte kunnat knytas till någon konstruktion. Hus 6 och 8 från föregående hushåll låg fortsatt kvar.

Grophuset, 2,10×1,80 m stort, var orienterad i nordsydlig riktning och låg sydväst om hus 6. Huset hade dock blivit söndergrävt i östra sidan av en modern ledningsdragnings. Grophusets golvlager (k1175) innehöll rikliga mängder fiskrens samt några förkolnade sädeskorn vilket indikerar matlagning eller förvaring av livsmedel i huset. En ¹⁴C-datering av material från grophusets golvlager gav datering 993 – 1048 e.Kr (95.4% sannolikhet); husets brukningstid bör således förläggas till början av 1000-talet.

Vid schaktningsövervakningen öster om den intensivundersökta ytan påträffades en kortare bit av ett dike (G174) med östvästlig orientering. Diket kan möjligen ha hört till ett annat gårdsläge. Schaktet var smalt och diket enbart kunde dokumenteras på en kortare sträcka.

Figur 48. Plan över lämningarna i hushåll III. Tidigmedeltida, 1000-tal.

Hushåll III. Ny byggnadsfas

Under perioden för detta hushåll tillkom flera byggnader och nya gränsdiken. Hus 5, 6 och 8 revs och större delen av södra ytan förvandlades till ett större marklager (G44 & G150). I fyllningen till ett av stolphålen på hus 8 påträffades östersjökeramik samt en del av en sammansatt enkelkam som bör dateras till 1000-talet. Det stora marklagret var nästan helt utan komponenter men innehöll några enskilda skärvor Östersjökeramik samt en sammansatt dubbelkam med datering till 1000–1100-talet. Fyra nya hus uppfördes på platsen, hus 2 (G210), hus 3 (G145, G148, G172, G222 & G226), hus 4 (G244) och hus 7 (G228). De nya gränsdikena låg i den norra delen av undersökningsområdet och låg i SV-NÖ riktning. Dikenas igenläggning dateras genom ¹⁴C-analys till 974–1036 e.Kr (88.% sannolikhet).

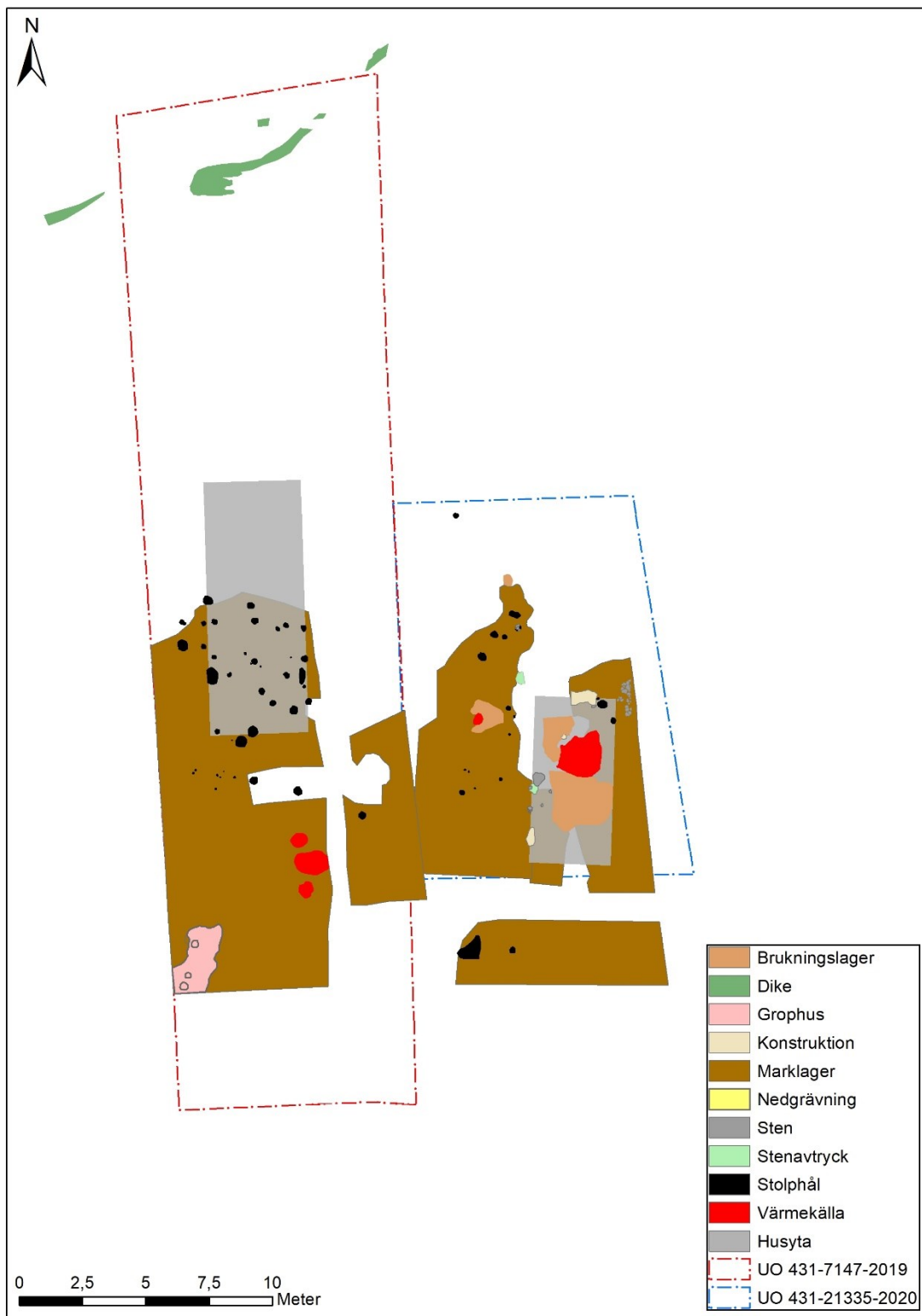
Hus 2 (G210) var en byggnad i östvästlig riktning och låg i undersökningsschaktets södra del, delvis utanför schaktets begränsning. Inga stolphål påträffades husets östra och nordöstra del, vilket gör att husets fulla längd inte är känt. Byggnaden mätte minst 7 m längd och var 5 m brett. Den stora mängden stolphål längst husets sydöstra långsida är möjligen omstolpningar. Två stolphål inuti huset tyder på att huset har varit en tvåskeppig byggnad. Ingen eldstad påträffades i huset och därför är det möjligt att byggnaden fungerade som ekonomilänga.

Ett mindre fyrstolpigt hus uppfördes på gårdsplanen, hus 4 (G244), en bit norr om hus 2. Byggnaden med dimensionen 3×2,3 m var möjligen ett förrådshus. Strax norr om hus 4 uppfördes ytterligare ett hus i form av ett grophus (G228), hus 7. Huset var 3,30×2 m stort och var 0,5 m djupt. I husets nordvästra hörn påträffas ett möjligt stolphål som kan ha stått en takbärande stolpe. Husets funktion är oklar, men med tanke på husets ringa storlek är det troligt att det varit ett förrådshus eller verkstad.

Hus 3 var en tvåskeppig byggnad öster om de två andra byggnaderna och mätte 14,70 m i längd och var 4,80 m bred (G172, G222 & G226). Huset var indelat i flera rum med en innervägg centralt i huset och möjligen även ett litet rum i södra änden av huset. En alternativ tolkning är att byggnaden förlängts med 1,50 m söderut. I husets mellersta rum fanns en härd (G145). I makrofossilprovet som togs ur härden återfanns förkolnade sädeskorn, så som korn och råg, vilket tyder på att härden används för matlagning. I resterna från härden tog även ett vedartsprov som visade på att pil/sälg användes som bränsle. ¹⁴C-analys på material från härden dateras 978–1047 e.Kr (84.2% sannolikhet). Två mindre gropar (G255 & 257) med oklar funktion låg i husets norra del och kan ha tillkommit innan huset uppfördes.

Husen var placerade så att en innergård bildades. Hus 3 tolkas som boningshus medan hus 2 och 4 samt grophuset (G228) var ekonomibyggnader. På gårdsplanen mellan husen låg tre rännor (G100) parallellt i östvästlig riktning vilka möjligen kan tolkas odlingsbäddar. En grop (G243) som tolkas som

en förvaringsgrop låg också på gårdsplanen. Precis norr om hus 2 låg en yta med ett gropsystem som tolkas som någon form av plundringsgropar.

Figur 49. Plan över lämningarna i hushåll IV. Tidigmedeltida, 1100-tal.

Hushåll IV. Bakstugan

Under denna hushållsperiod rivs all tidigare bebyggelse och nya hus uppförs. Nya diken (G75) grävdes i norra delen av undersökningsområdet. En gårdsplan (G42 & G54) fanns nu över större delen av södra ytan. I fyllningen till ett av stolphålen för hus 3 framkom en bit keramik av typen AIV, med datering mellan ca 900–1050. Tre nya hus uppförs på undersökningsområdet och låg placerade så som husen hade legat under hushåll III.

Hus 10 låg i nordsydlig riktning och var en tvåskeppig byggnad, 4 m bred och minst 6,60 m lång. Inga stolphål framkom i byggnadens norra ände och därför är husets fulla längd oklar. Att de norra stolphålen inte återfanns kan bero på att ytan låg i det extensivt undersökta området där det schaktades hårdare. Två möjliga ingångar har identifierats på byggnadens båda långsidor, där den västra är markerad med två indragna stolphål. Ingen eldstad har hittats i huset men det kan inte uteslutas att byggnaden var bostadshus. Ett stolphål vid huset södra kortsida kan tyda på att en omstolpning har skett. Sydväst om huset fanns några pinnhål (G95) som möjligen var rester av någon form av inhägnad i anslutning till huset.

Ett nytt grophus, hus 9 (G90), uppfördes på södra delen av undersökningsytan. Huset mätte 1,60 m i bredd och var minst 2,80 meter långt. Husets södra del låg utanför schaktets begränsning och därför är dess fulla längd okänd. Tre stolphål med stenskoning återfanns i husets botten och tolkas som stolphål för takbärande stolpar. I ett av stolphålen fanns även ett skulderblad, möjligen ett "husoffer". Husets destruktions dateras med hjälp av ¹⁴C-analys till 1043–1217 e.Kr (95.4% sannolikhet), vilket ger att huset kan ha haft sin brukningstid under 1100-talet.

På undersökningsytans östra del byggdes nu även en bakstuga, hus 11, i nordsydlig riktning med ett ordentligt eldstadsfundament (G127). Huset var uppfört på både jordgrävda stolpar samt ler- och stensyll. I södra och sydöstra sidan av huset fanns inga spår av huskonstruktion kvar vilket kan bero på att man möjligen rensat efter husets destruktions. I norra delen av huset fanns en väggkonstruktion som utgjordes av lersyll, stensyll och stolphål (G136, G249 & G250) och i västra långsidan fanns även lersyll (G177) och stensyll (G143, G263). Ett stolphål (G248) med lerskoning, i norra delen av huset, tolkas som takbärande. Huset kan ha varit 3,20 m brett och minst 6 m långt, men då ingen tydlig begränsning kunde dokumenteras söderut är det osäkert.

Eldstadsfundamentet i hus 11 låg centralt i husets norra del och bestod av en nedgrävning med lerfyllning med några mindre stenar i sydvästra kanten. Över detta låg mer lera som underlag för en ugnshäll. Eldstaden kan ha varit en så kallad rökugn med kupol, dock finns inga rester kvar av en eventuell kupolkonstruktion. I ugnen framkom ett par hårt brända sädeskorn som kan peka på för matlagningen, mer specifikt bakning. Ett bryne av skiffer återfanns i ugnskonstruktionen. I marklagret

(G139) under eldstaden, som möjligen var ett brukningslager inne i huset, framkom hushållsavfall i form av sädeskorn, främst råg, och fiskbensfragment. Marklagret G139 dateras genom ¹⁴C-analys till 995–1156 e.Kr (95.4% sannolikhet). Fyndmässigt framkom keramik av formtypen Östersjö och även flera brynen i skiffer, vilket stöder teorin om att marklagret var ett brukningslager i bakstuga där man helt tydligen har hanterat mat. Söder om härden låg ett brukningslager (G151) där det framkom keramik, en kniv, ett bryne i skiffer samt en bennål. Brukningslagret väster om ugnen (G144) hade träkol som huvudinnehåll och möjligen talar det för att det var dit man rakade ut innehållet från ugnen. I lagret återfanns en sländtrissa i bly.

Fynden från hus 11 talar för att huset inte enbart fungerade som bakstuga utan även för andra vardagssysslor. Dock tyder husets ringa längd på att det inte var ett boningshus. I stället är hus 10 en rimligare kandidat som boningshus. I stolphålsfyllningen till hus 9 påträffades rikliga mängder fisk och benfragment samt sädeskorn i form av skalkorn, råg och havre. Möjligen användes grophuset som kök eller för matförvaring. På ytan mellan husen låg tre stycken härdar (G94 & G202) intill varandra. Möjligen var G202 ingen härd utan ett utkastlager med utrakat härdmaterial. Härdarna innehöll en del skörbränd sten, djurben, mycket Östersjökeramik och en skärva äldre rödgods.

En del av en plundrad stenläggning låg öster om hus 11 och kan ha varit resterna av en stenlagd gårdsyta mot öster. Direkt väster om bakstugan låg resterna av en härd (G110) och möjlig härdgrop (G111), i vilken framkom rikligt med fiskben samt en del sädeskorn som dominerades av skalkorn. Skalkornet kan tyda på att härden används vid ölbrygging. Fiskbenen tyder dock även på att härden även nyttjats för matlagning. Härden dateras med hjälp av ¹⁴C-analys till 1037–1179 e.Kr (88.2% sannolikhet).

Figur 50. Plan över lämningarna i hushåll V. Tidigmedeltida, 1100-tal.

Hushåll V. Ny bakstuga

Under perioden för detta hushåll destrueras hus 10 och ett utjämningslager (G41) läggs över ytan där byggnaden stått och även tomtdikena går ur bruk. Inga nya gränsdiken har dokumenterats så möjligen ligger de längre norrut eller så manifesteras gränserna med hjälp av stenar eller staket. Gårdsplanen G40 täcker stora delen av sydvästra undersökningsområdet. Hus 11 rivs. Hus 12 uppfördes i dess ställe näst intill men med mer nordsydlig orientering. Det var något större än föregående hus. Grophuset (hus 9) låg kvar under denna period. I lagret som tolkas som gårdsplanen framkom de första fynden av yngre rödgods. Fynden tolkas som infiltration från betydligt yngre ovanpå liggande lager, antagligen jord omrörd av markarbeten på 1700–1800-talet.

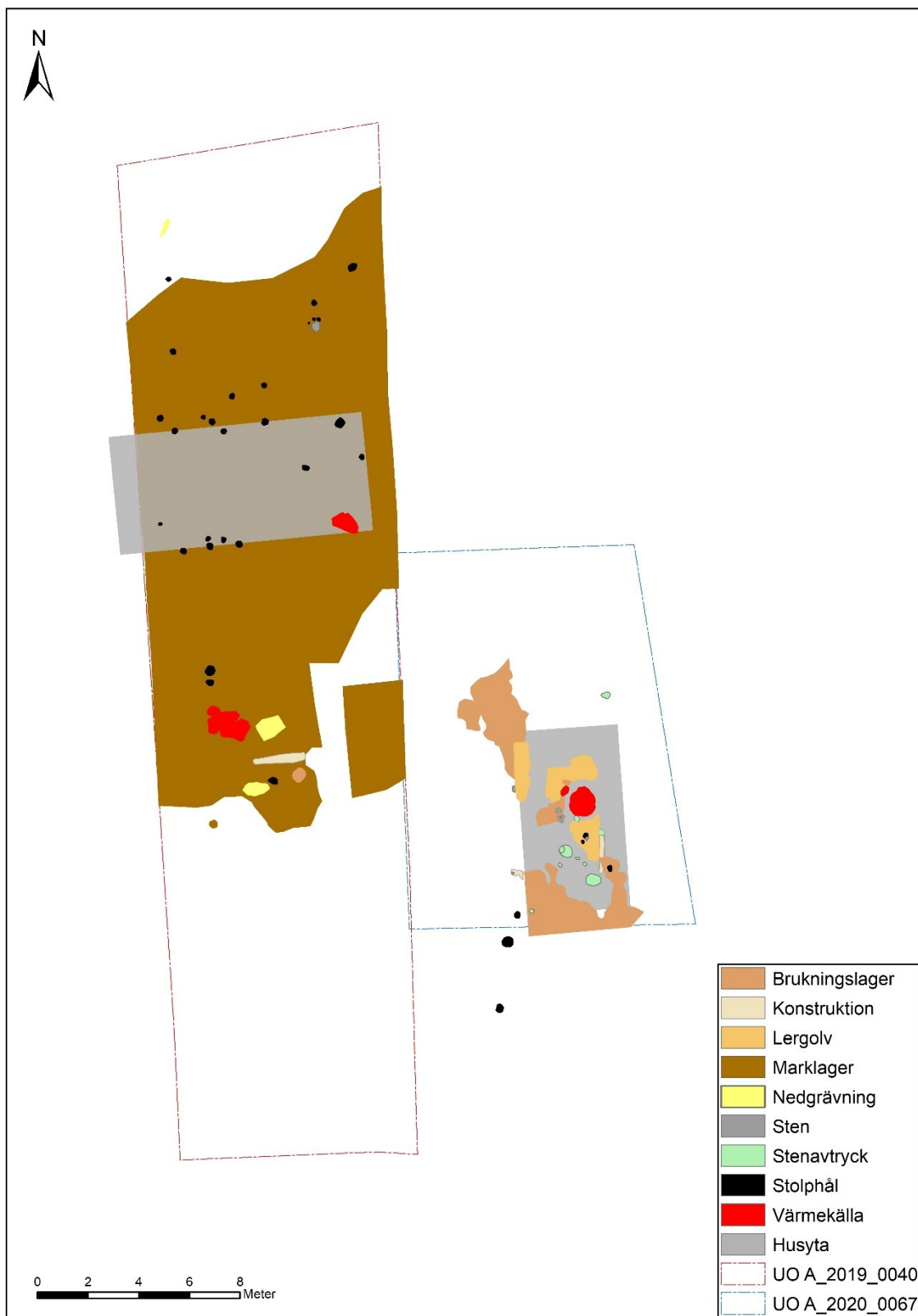
På den västra delen av undersökningsområdet märks inga större förändringar. En gårdsplan (G40) låg i området och ett utjämningslager läggs ut över den gamla platsen för hus 10. En rad av störhål i östvästlig riktning låg utmed gårdsytans norra gräns och kan tyda på att marken nyttjades för djurhållning eller liknande. I området påträffades några avfallsgropar vilket kan tyda på att detta område inte längre var gårdsplan mellan husen utan snarare en bakgård. I avfallsgroparna framkom keramik, djurben och en kniv.

Hus 12 uppförs i nordsydlig riktning över hus 11, men var något större. Huset var troligen uppfört på ler- och stensyll. Inga stolphål kan knytas till byggnaden. Husen har uppskattningsvis mätt 7,30 × 4 m. Huset hade en väggkonstruktion (G137) i nordöstra delen som bestod av en lersyll i östvästlig riktning samt syllsten i nordsydlig riktning (dokumenterad som sten in situ och avtryck efter stenar). En 2 m lång flätad vägg (G125) var uppförd i husets sydöstra del i nordsydlig riktning. Ett nytt eldstadsfundament (G65) konstruerades direkt över det första fundamentet i hus 11. Ett lergolv (G67, G113 & G138) och en stenläggning (G149) påträffades kring eldstaden. Det nya eldstadsfundamentet bestod av en stenläggning, med spår av värmepåverkan, där stenen placerats med den flata sida uppåt. Över stenen låg en hårt bränd ugnsplatta av rödviolett lera och kring fundamentet låg en lerklack som troligen tillhört härdkonstruktionen. Möjligen ingick leran i en kupolkonstruktion för en rökugn där leran höll stenar på plats över eldstaden. Över ugnsplattan låg ett lergolv (G64) som i fält tolkades som en raserad kupolugn. Leran var inte bränd och därför är det mer troligt att lerans syfte var att jämna till ytan inför konstruktion av nästa ugn. Inne i huset fanns ett brukningslager (G122) och öster om huset låg stora utkastlager (G53) som måhända kommer från brukningen av ugnen. Ett makrofossilprov taget från lergolvet (G113) uppvisar väldigt lite material men det som framkom tyder på att huset och eldstaden fortfarande användes för matlagning.

Strax norr om hus 12 låg ett brukningslager (G60) som täckte större delen av ytan. Här framkom brynen i skiffer, samt en sammansatt dubbelkam och keramik av både Östersjöformtyp och yngre rödgods. En liten ornerad benbit framkom också i detta lager, ett så kallat *tinblbein* som användes som textilredskap.

På brukningslagret framkom en rest från en härd (G135) som legat precis norr om hus 12. Utomhus, söder om hus 12, påträffades ett möjligt brandlager (G216).

Figur 51. Plan över lämningarna i hushåll VI. Tidigmedeltida, 1100–1200-tal.

Hushåll VI. Husdeponi

Odlings- (G38) och marklagren (G39), samt gårdsplanen (G40), täckte under detta hushåll större delen av västra undersökningsområdet. Grophuset (hus 9) läggs nu igen och ett nytt hus (hus 13) byggs. På gårdsplanen fanns några förvaringsgropar (G187) och en härd (G71). På marklagerna framkom en del fynd förutom keramik: en bennål, del av en koppargryta, ett spänne av järn och en sländtrissa av sandsten. På material ur marklagret G39 gjordes en ¹⁴C-analys vilket gav en datering till 977–1045 e.Kr (89.3% sannolikhet).

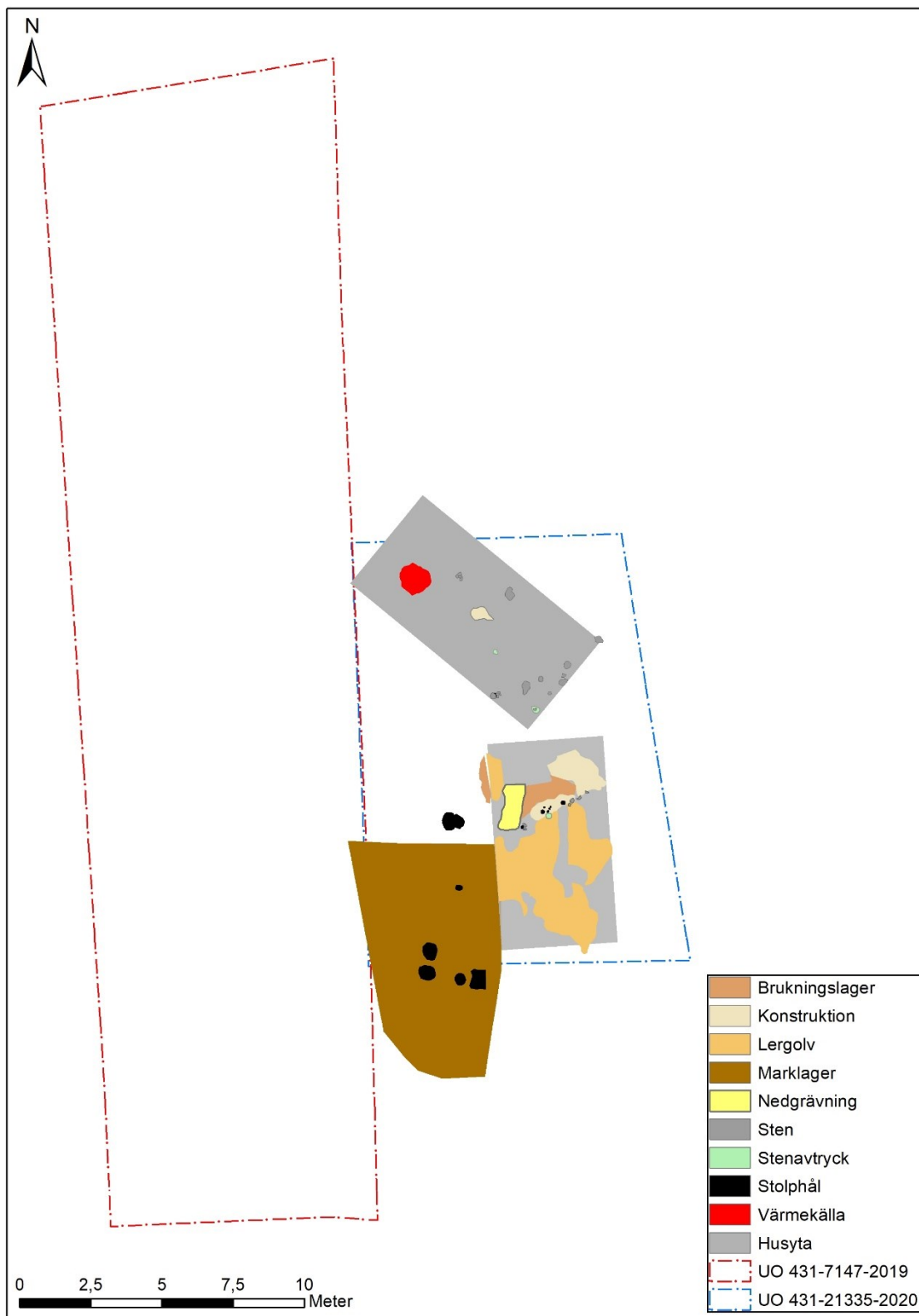
I norra delen av området byggdes en stolpburen byggnad, hus 13, (G280) i östvästlig riktning. Huset var en tvåskeppig byggnad, möjligen med rundade gavlar. Byggnadens fulla längd är oklar då den sträckte sig utanför undersökningsområdet. Huset var 4,60 m brett och minst 8,50 m långt. Härdresten (G71) i östra delen av huset kan ha varit husets eldstad, men placeringen nära ytterväggen gör att den snarare ska tolkas som yngre eller äldre än huset.

På gårdsplanen söder om hus 13 fanns en härdrest (G66) med skörbrända stenar och träkol. I samma område låg även ett par nedgrävningar som tolkas som förvaringsgropar (G187). Den ena gropen hade en tydlig rektangulär form, den var grund och innehöll fin sand. Möjligen användes sanden för släckning av härden, som låg precis intill, eller kan sanden ha använts som avlastningsyta för varma föremål. Precis söder om härden och sandgropen påträffades en kort väggränna. Då en avröjning av markytan skett ner till denna nivå är det möjligt att rännan tillhört ett yngre hushåll. Härden (G66) låg över marklagret G39 som innehöll en stor mängd förkollnade sädeskorn, mest skalkorn vilket kan tyda på att härden används för matlagning.

Hus 12 stod fortfarande kvar under detta hushåll men ett nytt eldstadsfundament byggdes direkt på de två äldre (G63). En nedgrävning var grävd i leran (G64) över den gamla ugnen och i nedgrävningen hade ett 0,05 m tjockt lager brun sättilera lagts ut. På leran låg en stenläggning, där stenen tydligt var värmepåverkade. Över stenen låg en ugnsplatta av bränd lera. Datering av material från lagret dateras till perioden 1151–1232 e.Kr. Möjligen var även denna eldstadsfundament en rökugn. Ett lergolv (G62) låg kring eldstadsfundamentet och möjligen även en ny stenläggning som kunde ses i form av stenavtryck (G123) och en liten stenläggning (G119). Golvet dateras genom ¹⁴C-analys till 1033–1177 e.Kr (93.7% sannolikhet). Flätverkswäggen från föregående hushåll kom att ersättas av en ny väggkonstruktion, vilken utgjordes av en ränna (G126). Direkt nordväst om fundamentet låg en mindre nedgrävning fylld med träkolsrester som tolkas ha varit en så kallad glödgruva (G118). Glödgruvans innehåll dateras genom ¹⁴C-analys till 1157–1262 e.Kr (91.7% sannolikhet). I södra delen av huset låg ett brukningslager (G121) och nordväst om huset låg ett utkastlager med utrakat material från eldstaden (G109). I det utrakade materialet från eldstaden framkom skalkorn, ärtor, råg, havre och fisk. Även en

del ogräsfröer som svinmålla och krusskreppe framkom, vilka möjligen kan spegla deras bruk i hushållet. Både svinmålla och krusskräppa är nämligen fullt ätbara växter.

I golvlager (G62) i hus 12 påträffades mycket förkolnad säd i form av skalkorn, råg och havre. Även bondbönor, ärt och andra trädgårdsväxter som persilja och svartsenap påträffades tillsammans med animalier. Detta speglar en köksmiljö med bred användning vilket skiljer sig från provet från ugnsplattan, vilket enbart innehöll sädeskorn och gav en bild av att eldstadsfundamentet användes enbart för bakning. I glödgruvans fyllning framkom stora mängder sädeskorn, ärt samt animalier. Möjligen speglar det en bild av lång användning av glödgruvan, där man var kväll skrapade ihop den sista glöden från ugnsplattan med fröer och allt för att förvara i glödgruvan under natten. I huset golvlager (G62) framkom två knivar och även ett mynt i en deponi, vilket kan tolkas som ett husoffer. Myntet var präglat i Lund under Valdemar II och daterat till 1227–1234, vilket ger golvet ålder *terminus post quem* till år 1234.

Figur 52. Plan över lämningarna i hushäll VII. Högmedeltid, 1200-tal.

Hushåll VII. Bebyggelsen flyttar

Under detta hushåll stod hus 12 fortfarande kvar men funktionen ändrades och i västra delen av ytan revs hus 13. Stora markingrepp och avröjningar (G200) gjordes under 1700- och 1800-talen. Det fanns inga eller få lämningar kvar av hög- och senmedeltid på den västra delen av undersökningsområdet.

I hus 12 lades ett lergolv (G55 & G274) ut över större delen av huset, även över eldstadsfundamentet. En lersyll (G132) och ett konstruktionslager (G56) uppfördes i husets norra del. I husets norra del fanns en nedgrävning (G114) med oklar funktion, men har tolkats som en möjlig avfallsgrop. Norr om lergolvet (G55) uppfördes en vägg (G115) bestående av stenar och störar som satts i konstruktionslagret G56. Möjligen är de två en del av samma konstruktion. Väggen gick i NS–NÖ riktning och passade inte riktigt in med husets orientering. Vid något tillfälligt har golvet blivit eldpåverkat och en möjlighet är att huset brunnit. Brukningslaget G116 som låg i husets norra del bestod av stora mängder träkol, däribland från björk som troligen används vid eldning i eldstaden.

Nordväst om hus 12 påträffades en del sten och stenavtryck som möjligen var resterna av ett hus (hus 14) i nordväst–sydöstlig riktning (G133 G G142). Huset mätte möjligen 4 × 8 m, men då det endast finns sten kvar i sydöstra delen av huset är dess fulla längd och bredd oklar. I husets västra del låg en härd (G141) vilken mätte nästan en meter i diameter och bestod av en nedgrävning innehållandes en del sten, där några var skörbrända. Över härden låg ett sandinblandat lager som möjligen tillkommit vid släckning av härden.

Figur 53. Plan över lämningarna i hushåll VIII. Högmedeltid, 1200–1300-tal.

Hushåll VIII. Bakstugan nedbrunnen

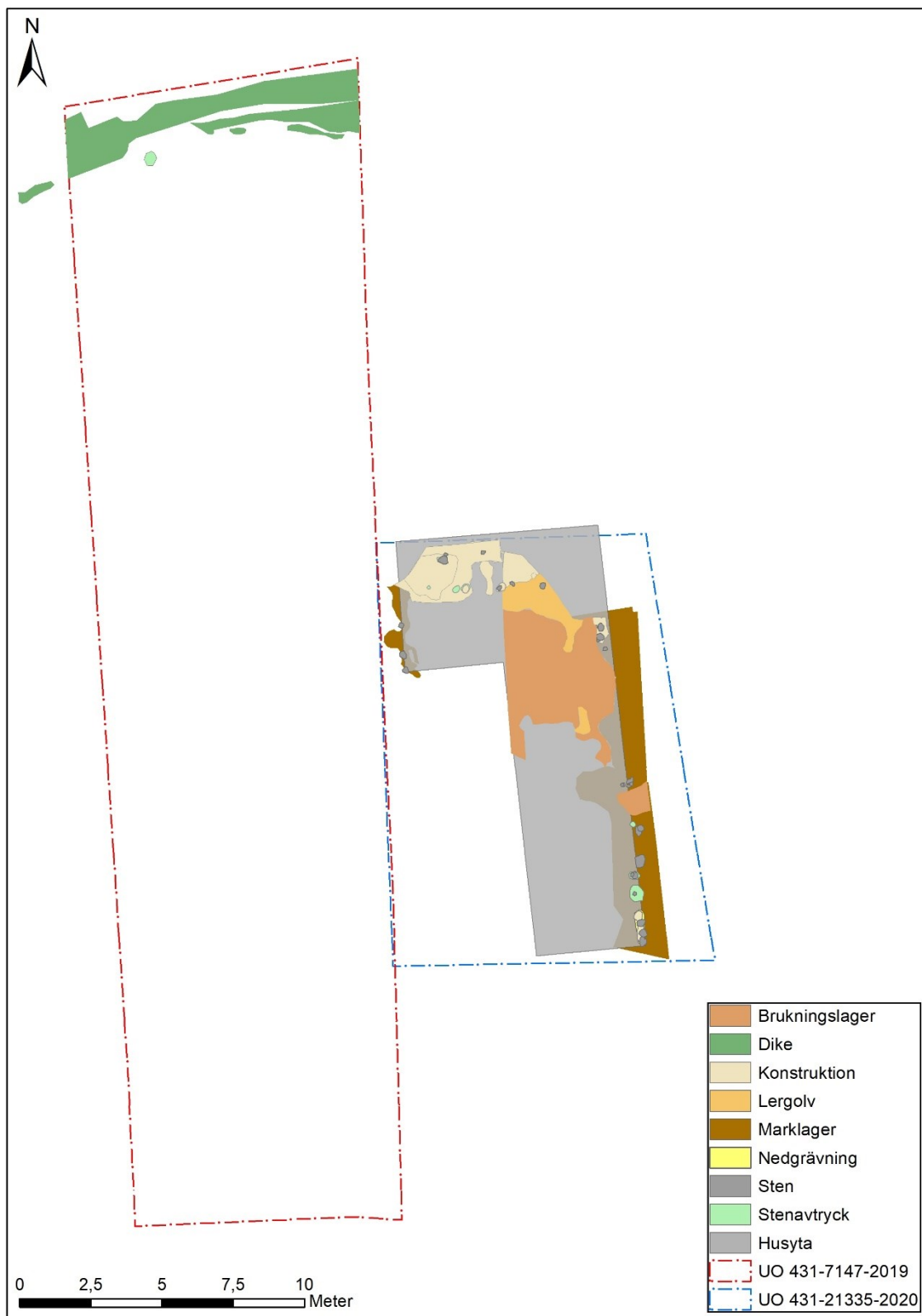
Under denna hushållsperiod togs hus 12 ur bruk, troligen på grund av en brand. Lämningarna var svårtolkade och otydliga vilket möjligen beror på att ytan rensats inför nya husbyggnationer. Inom undersökningsområdets östra del låg två större lager som tolkas som mark- eller odlingslager (G50 & G52). Marklagret G52 innehöll material som visar på hushållsnära odling. Möjligen var en krydd- eller kålgård belägen där, vilket skulle kunna tyda på att marken låg bakom bebyggelsen. Frånvaron av eldstäder i undersökningsområde tyder på en omstrukturering av gården. Den flyttas möjligen österut till där den i kartorna kända gården låg fram till nutid.

Möjligen var det under detta hushåll som hus 12 brann. Lergolvet G55 var värmepåverkat och mellanväggen G115 visade tecken på att ha brunnit ner. Lagret G15 innehållande mycket träkol och bränd lera kan vara lämning av den brunna väggen. Flera stenavtryck (G112) i lager G15 tyder på att man kan ha tagit bort sten ur väggen. Lagret var också fyllning i avfallsgropen (G114) i huset. Ett brukningslager (G18) låg i norra delen av hus 12 och innehöll träkol, bränd lera och lerklining, vilket möjligen även det kan vara resterna av den brunna byggnaden. I lagret G15 togs vedartsprover. Materialet visade sig komma från bok och ek. På ett av provena, från en bit ek, gjordes ett dateringsförsök som gav en avverknings-tid någon gång mellan åren 1275 och 1295. Ett ¹⁴C-prov daterar samma lager till åren 1220–1277 (95,0% sannolikhet). Makrofossilprovet från lager G15 visade sig vara det fyndrikaste provet från undersökningen: 267 sädeskorn påträffades. Detta kan tala för att ett livsmedelförråd förkolnat vid en husbrand, vilket stärker teorin om en brand i hus 12. Skalkornet är absolut det mest dominerande sädesslaget, efter råg och sedan havre. Andra fröer som ärt, bondeböna och svartsenap tyder på att hushållet kan ha haft egen trädgårdsodling.

En ny östvägg med syllsten (G131) och ett konstruktionslager (G129) uppförs på lergolvet (G55) i hus 12. Syftet är oklart då den tycks vara tillkommen efter husets destruktions. Möjligen är det resterna av ytterligare ett hus som uppförts på samma yta.

I östra delen av undersökningsområdet påträffades ett utjämningslager (G130) över konstruktionslagret vid huset. En gårdsyta (G61) med möjligen påförda massor, låg nordväst om det nedbrunna huset och här framkom fynd av keramik av olika typer med dateringar mellan åren 1000 till 1650. Även fynd av brynen, en sländtrissa och två bultlåsnicklar framkom i lagret, vilket tyder på att marken möjligen varit en gårdsyta.

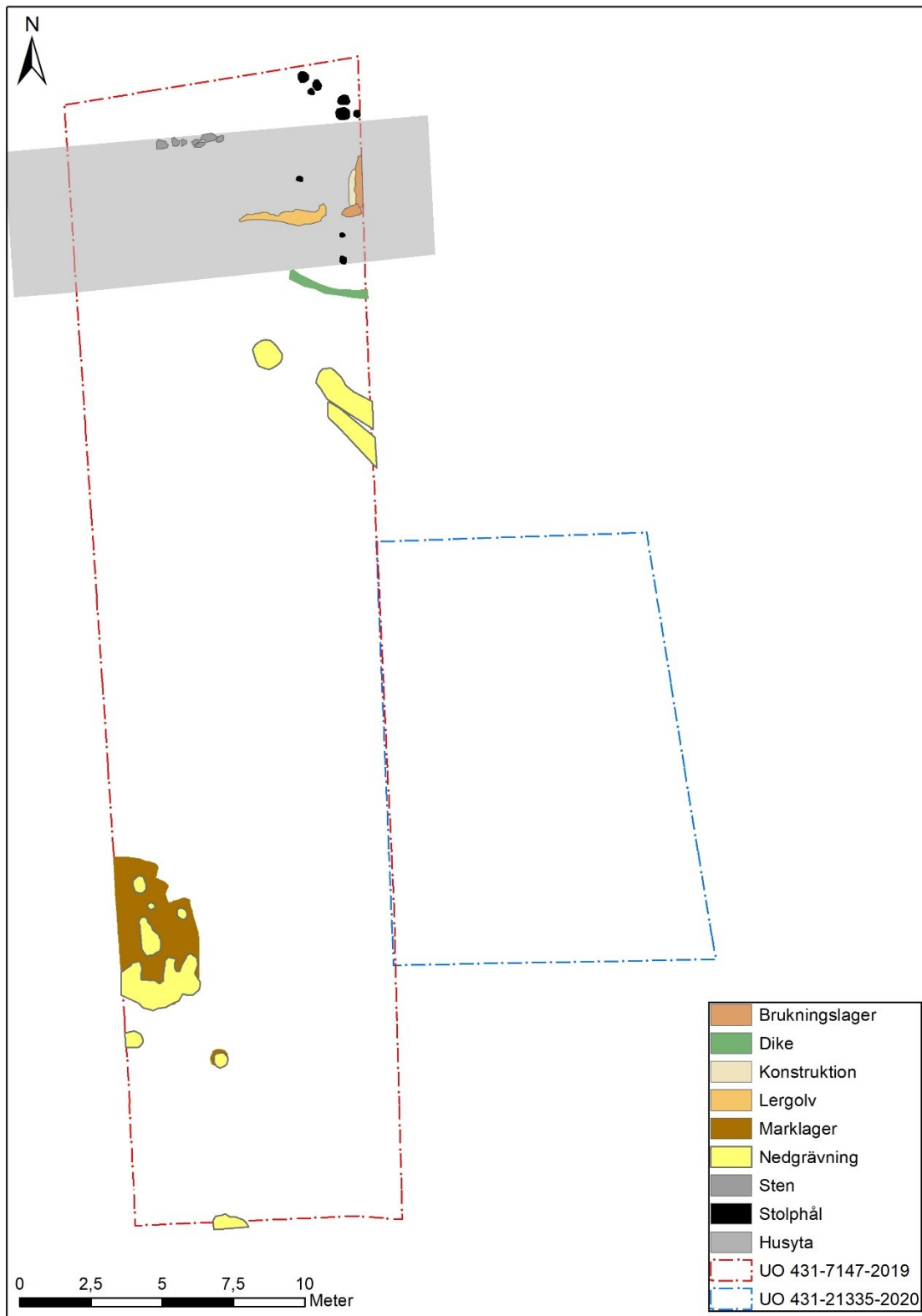

Figur 54. Plan över lämningarna i hushåll IX. Senmedeltid, 1400–1500-tal.

Hushåll IX. Västra gårdslängan

Under hushållet VIII och på den östra delen av undersökningsytan låg marklagret G52 kvar och gårdsytan G59 låg utmed östra schaktkanten. I norra delen av undersökningsområdet grävdes ett nytt gränsdike (G74) i östvästlig ritning.

Ett hus (hus 15) uppfördes på ler- och stensyll (G46, G57, G105, G106, G107, G128 & G262) i nordsydlig riktning, möjligen L-format. I huset låg ett golvlager G49 som bestod av ett tjock lager gul lera. Konstruktionslager (G47 & G48) som bestod av gul och grå lera skulle också kunna vara en del av golvlagret. Ingen eldstad återfanns i huset. Byggnaden utsträckning är mycket oklar och golvet var uppbrutet på stora områden. Lergolvet fortsatte norr och österut in i schaktväggarna. Huset mätte 3,90 m i bredd och var minst 14,50 m långt. Huslämningarna var mycket otydliga, troligen på grund av senare avröjningar och byggnationer på platsen. Ett brukningslager (G58) dokumenterat inne i huset kan dateras till 1400-talet utifrån fynd av keramik.

Figur 55. Plan över lämningarna i hushåll X. Tidigmodern tid, 1600–1700-tal.

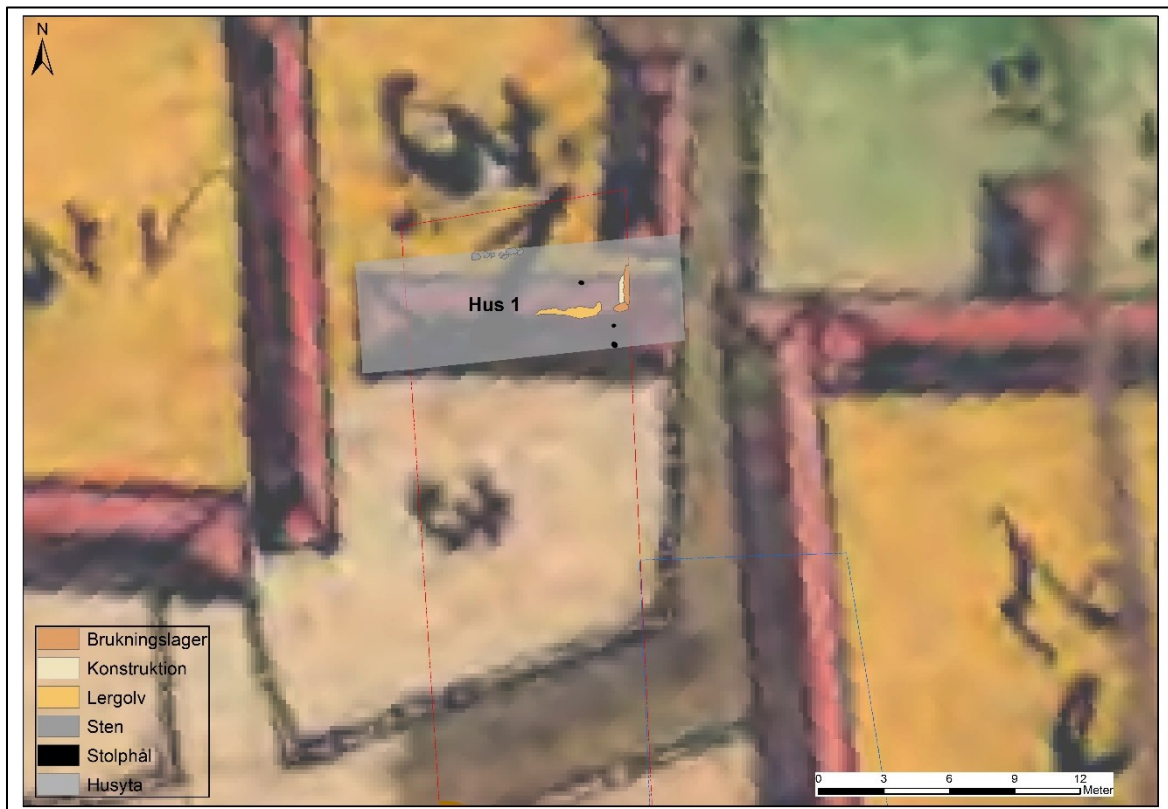
Hushåll X. Gård 3 1700-tal

I den nordligaste delen av undersökningsområdet framkom lämningar som tolkades som förhållandevis sentida. Ett kartöverlägg med den geometriska kartan av år 1777 visar att lämningarna kan vara rester av en öst-västligt orienterad länga (hus 1) hörande till Gård 3 samt en möjlig gränsmarkering (G3) i ungefärligen nordnordväst-sydsydostlig riktning bestående av jämstora stolphål. Kartan och de inmätta lämningarna stämmer inte helt, men detta kan bero på mindre fel vid rektifiering eller att kartan inte är helt korrekt ritad (figur 56). Strax söder om den förmodade byggnaden fanns en mindre ränna (G7) där endast den västligaste delen var synlig i schaktet. Rännan fortsatte in i den östra schaktkanten och undersöktes inte. Rännans funktion är oklar, den kan ha utgjort en gränsmarkering av något slag eller fungerat som en väggränna. Inga andra lämningar påträffades som talade för någondera tolkningen.

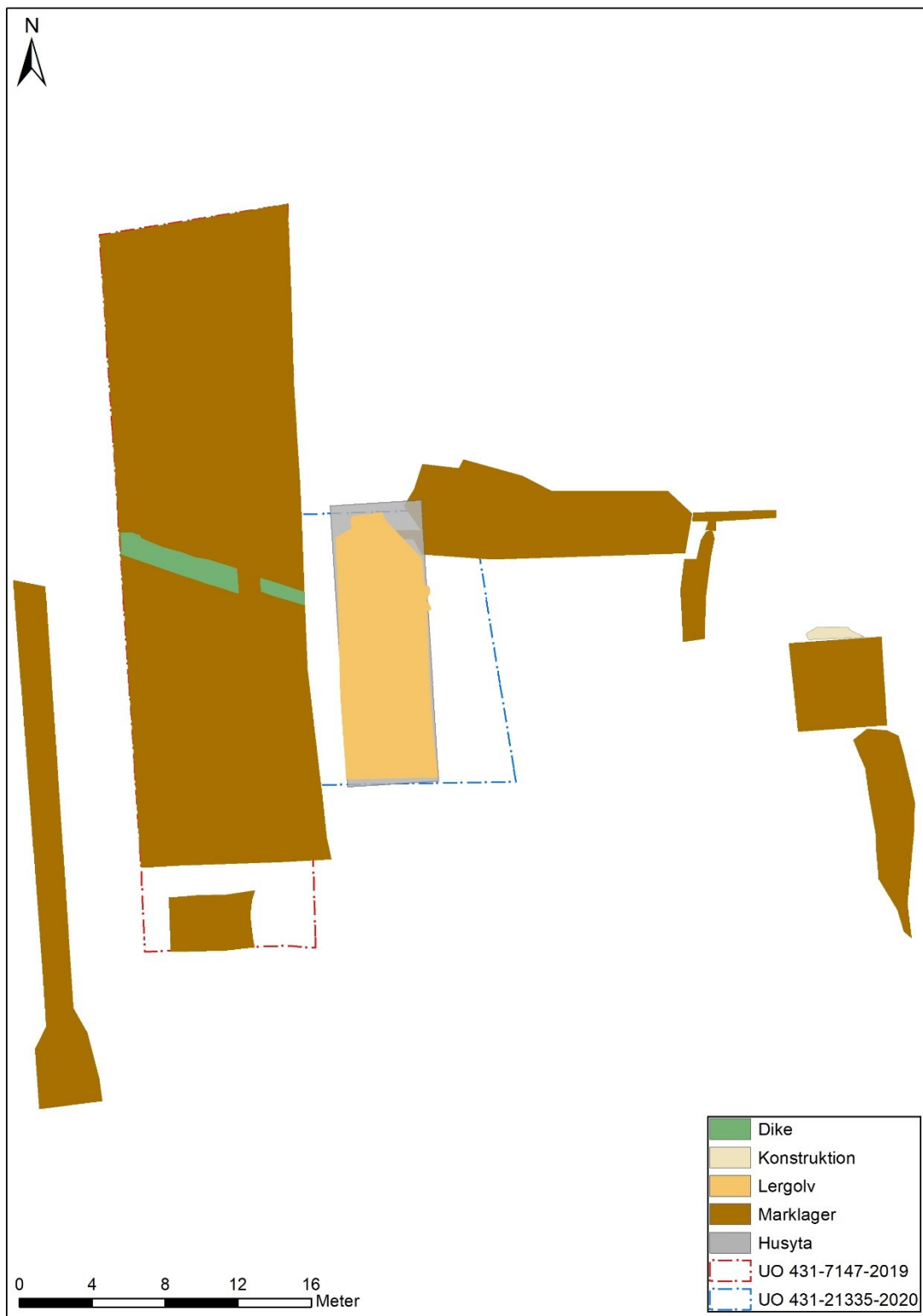
Den påträffade byggnaden var uppförd på stensyll (G6), i alla fall den norra långsidan. Till huset hörde även en väggränna och ett stolphål (G238), i huset låg även resterna av ett lergolv (G236) samt ett brukningslager (G4). På Laga delningskartan från år 1791 saknas byggnaden och lämningarna borde därför kunna dateras till 1700-talet, möjligen tidigare, men i slutet av 1700-talet hade byggnaden rivits och ersatts med gårdsnära odlingsmark. Huset mätte ca 5 × 14,80 m. Längden är baserad på kartmaterialet.

En del aktiviteter på ytan söder om hus 1 har tolkats som tillhörande detta hushåll fastän ytan har påverkats av avröjningar och omstruktureringar (se nästa hushållsbeskrivning). Till huset kan man knyta en kalksläckningsgrop (G84) som kan ha brukats vid uppförande av hus 1. I botten av gropen fanns fortfarande ett lager av kalk kvar (G85). I närheten av kalksläckningsgropen återfanns två nedgrävningar som tolkas som avfallsgropar (G87 och G89) som låg parallellt med varandra i NV-SÖ riktning och fortsatte in i schaktväggen österut. Groparna var trappstegsformade i västra änden, troligen efter spadtag. Detta gör det möjligt att tolka groparna som sandtäckter som sedan använts att slänga avfall i.

I södra delen av området framkom flera gropar (G25) som tolkas som plundringsgropar. Över detta låg resterna av ett odlingslager (G92). I södra delen av schaktet framkom även en liten del av vad som tolkas vara en grop (G204) för ett helt hästkadaver. Gropen fortsatte söderut utanför schaktväggen. I gropen framkom ett hästhuvud med några ryggkotor *in situ*.

Figur 56. Lämningar efter öst-västligt orienterad byggnad tillhörande Gård 3, mot bakgrund av en geometrisk konceptkarta från år 1777, © Lantmäteriet.

Figur 57. Plan över lämningarna i hushåll XI. Senmodern tid, 1800-tal.

Hushåll XI. 1800-talet

Den äldre längan tillhörande gård 3 var riven i denna period och marken i västra delen av undersökningsområdet utnyttjades som "gårdsmark". På ytan låg ett större lager som tolkas som påförda massor (G8) efter en större avröjning. På den västra sidan av undersökningsområdet har en lucka i stratigrafien kunnat skönjas, där avsaknaden av lämningar från hög- och senmedeltid samt tidigmodern tid saknas helt eller nästan helt. Vissa lämningar från, till exempel, 1800-talet, så som dikena G68 och G69, saknade de högst belägna partierna. De såg ut att vara stratigrafiskt sett gamla men fyllningarna i dikena innehöll koks och kan därför förläggas till 1800-talet. I fält tolkades hela den västra ytan som avröjd (G200) och sedan påförda massor för en utjämning (G8). En tolkning om en större avröjning gjordes även vid förundersökningen år 2010 (Gardelin 2010:10). Det kan dock ifrågasättas om en så pass stor avröjning, i bemärkelse borttagande av jord på en stor yta, har skett och vilket syfte. Under 1800-talet har det inneburit grävning och borttagande för hand. En troligare tolkning är att jorden omrörts i samband med odling.

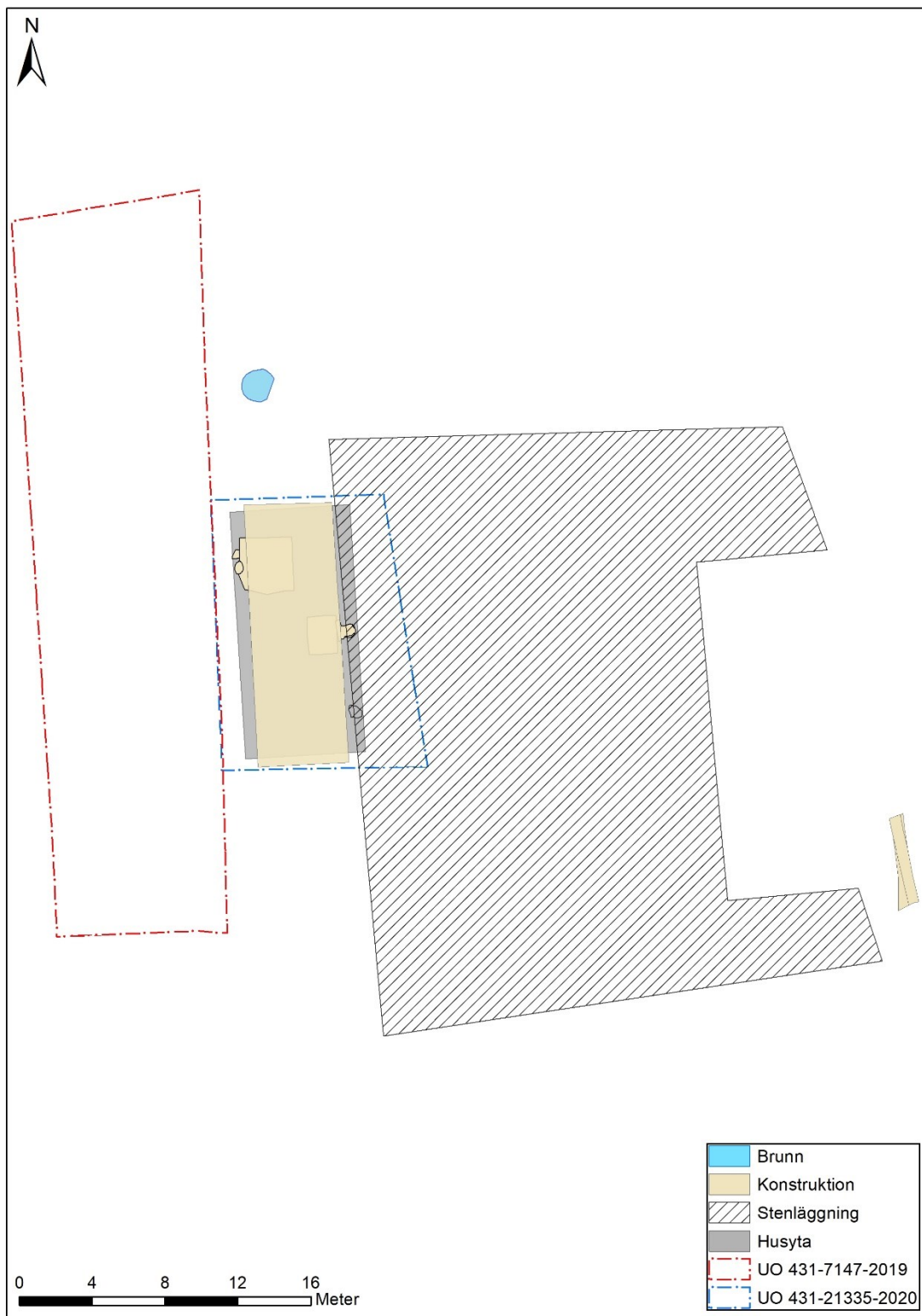
I fält tolkades huslämningar efter hus 1 (se föregående rubrik) vara yngre än de påförda massor som förts på efter en stor avröjning, men i efterbearbetningen har tolkningen ändrats, så att huset blivit äldre. Marken var mycket torr och utlakad vid 2019 års grävning, efter torkan våren och sommaren 2018. Buskar och stora träd hade även gjort sitt för att försvåra urskiljandet av olika lager och kontexter. Möjligen är det som i fält tolkades som en enda stor avröjning, i själva verket spår av flera markarbeten på platsen. Man har troligen använt marken för odling i omgångar och även strukturerat om marken inför husbyggnationer under 1700-talet. Någon gång i slutet på 1200-talet flyttas bebyggelsen bort från den västra ytan, möjligen sker detta efter branden i hus 12. Det kan vara efter detta som gårdsbebyggelsen hamnar där den legat fram till nutid, alltså längre österut. Detta betyder att den västra ytan hamnar på baksidan av gården och används som odlingsmark. På enskifteskartan från år 1805 ses en avgränsning mellan gårdstomt A och B väster om gård 2:s västra länga. Denna avgränsning skulle kunna vara de diken som framkom på undersökningsområdets västra del (G68 & G69).

På östra sidan av undersökningsområdet, över hus 15, dokumenterades ett lergolv (G32) som tillhört en gårdslänga i östvästlig riktning (hus 16). Lergolvet fortsatte norrut och var troligen del av gård 2:s västra länga som kan ses på enskifteskartan från år 1805 (figur 58). Längre österut invid området för schaktningsövervakningen påträffades syllsten och sättlera (G37) som tolkas som rester av gårdens östliga länga. På östra sidan av fastigheten påträffades även två större utjämningslager (G194 och G139) vid schaktningsövervakningen. Dessa låg under kullerstenen som fanns på fastigheten vid undersökningstillfället.

Figur 58. Utklipp från enskifteskartan 1805. Gård 2 ligger söderut i bild © Lantmäteriet.

Figur 59. Plan över lämningarna i hushåll XII. Modern tid, 1900-tal

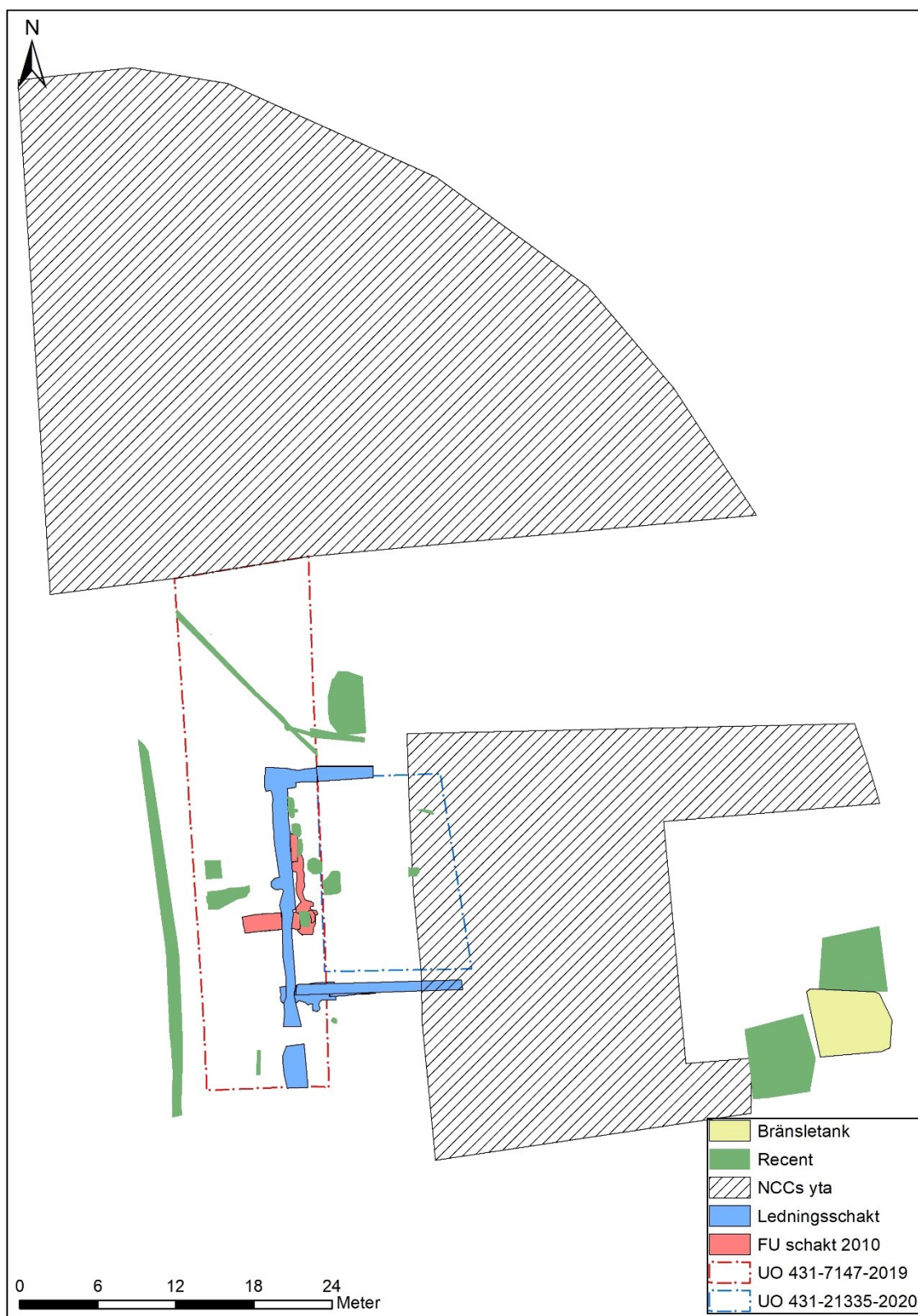
Hushåll XII 1900-talet

Under denna hushållsperiod byggs ett nytt hus (hus 17), på den östra undersökningsytan direkt över hus 16. Huset var något bredare än det tidigare och var möjligen gjuten på betongplatta. Det enda som fanns kvar av detta hus var två källare i betong. Under mitten av 1900-talet brann den västra längan som därefter återuppbyggdes (muntlig uppgift). En betongplatta gjöts (G26), över de två källarna, och byggnaden uppfördes i betong och tegel samt förseddes med en putsad fasad. Taket täcktes med vingtegel. Byggnaden fungerade som ekonomilänga med bland annat dubbelpport ut mot gårdsplanen. På gårdsytan mellan längorna läggs en stenlagd gårdsplan ut (G28).

På fastigheten fanns en brunn (G166) som vid undersökningen 2019 fortfarande fanns kvar. Möjligen kan den ha tagits i bruk vid denna tid, men det är en spekulatation. Brunnen, som låg strax norr om hus 17, undersöktes aldrig helt.

Figur 60. Västra längan sedd från öster. Foto: Kulturen.

Figur 61. Plan över lämningarna i hushåll XIII. Senmodern tid, nutida.

Hushåll XIII Moderna lämningar

Ett flertal moderna lämningar påträffades vid undersökningen, bland annat genomkorsades de undersökta ytorna av ett antal rörschakt, främst i öst-västlig eller nord-sydlig riktning. Dessa rörschakt gjorde det ställvis svårt att koppla samman lämningar på ömse sidor av desamma. För enkelhetens skull sammanfördes de flesta moderna lämningar i en grupp (G1 Recent) vid efterbearbetningen. I denna grupp ingår bland annat nedgrävningar för möjliga staket, kabelschakt, stenkista, nedgrävningar till telefonstolpsankare med mera. Det var önskvärt att visa varför de arkeologiska lämningarna då och då var mycket fragmenterade, men de moderna lämningarna ansågs inte vara av sådan vikt att de behövde redovisas enskilt. Grupperna 34, 35 och 36 utgjordes av ett rörschakt med brunn i öst-västlig riktning, ett VA-schakt i nord-sydlig riktning, samt de FU-schakt som har kunnat identifieras. De markförberedande arbetena som NCC utförde inför nybyggnationen har grupperats för sig (G29 NCC:s hårdgjorda ytor). Längst i norr förberedde NCC markytan för sin etablering genom att schakta av ytan till upp emot 0,80 m djup och sedan lägga ut geotextil, som i sin tur täcktes av makadam och planades ut. Härpå placerades sedan manskaps- och kontorsbodar samt verktygscontainrar och det material som behövdes vid anläggning och byggnation (figur 62).

Figur 62. NCCs etablering sedd från sydost. Till vänster i bild syns den nordligaste delen av undersökningsområdet för den arkeologiska undersökningen år 2019. Foto: Kulturen.

Eftersom även gårdsplanen mellan de stående byggnaderna skulle användas för materialupplag, hårdgjordes denna yta av NCC i samband med att arbetena påbörjades. Ett lager makadam lades ut över den befintliga stenlagda gårdsplanen och plattades till. I fastighetens sydöstra hörn hade en stor dieseltank (G1) grävts ned under den period som fastigheten delvis nyttjades som tankstation. När tanken togs upp fanns det fortfarande diesel i den och en del rann ut. Nedgrävningen mätte ungefär 5,0×6,0 m och var omkring 3,50 m djup.

Del V Sammanfattande resultat och konklusioner – med utgångspunkt i frågeställningar och analyser

Vetenskaplig måluppfyllelse

Enligt länsstyrelsens specifikation skulle undersökningens inriktning utgå från Länsstyrelsens handlingsprogram för uppdragsarkeologi. Detta består av bland annat ett fokus på ekologiska frågeställningar. Vid arbetet av undersökningsplanen för undersökningen 2019 (Lst dnr. 431-7147-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0040) bestämdes frågeställningarna av de förväntade resultaten. Lämningarna bedömdes kunna bidra till diskussionen kring byns etablering och den större diskussion om bybildningen i sydvästra Skåne i allmänhet. Frågeställningarna inriktades därför mot byns etablering, utveckling, bebyggelsestrukturen och markanvändning/näring.

Vid undersökningen 2020 (Lst. dnr. 431-21445-2020, Kulturens projektnr. A_2020_0067) hade Länsstyrelsen preciserat två överordnade frågeställningar som skulle prioriteras. Undersökningen skulle belysa, i ett lokalt perspektiv, bebyggelseutvecklingen på Vellinge bytomt och i synnerhet fastigheten Furan 9.

Bebyggelse och verksamheter inom gårdsläge 2 och 3, Vellinge bytomt

Inom undersökningsområdet framkom lämningar efter totalt 17 hus från perioder 900–1900 e.Kr. Alla lämningar påträffades inom undersökningsområdet och inom de forna gårdslägena hörande till gård 2 och gård 3. De framkomna husen äldre än 1700-talet bedöms tillhöra samma gårdsläge. Västra delen av undersökningsområdet har starkt påverkats av avbaningar, markingrepp och odling under 1700–1800-talen, vilket har gjort att spåren av vad som skett på platsen under tidig- och högmedeltid samt efterreformatorisk tid är väldigt få, snudd på obefintliga.

1. Gårdens etablering, utveckling och bebyggelsestruktur.

Den stratigrafiska bearbetningen av de dokumenterade lämningarna resulterade i en sekvens av olika hushåll, var och en små eller större förändringar i funktioner och rumslig organisation, från vikingatid till modern tid. Den äldsta bebyggelsen dateras typologiskt och stratigrafiskt till sen vikingatid, omkring 950 till 1050 e.Kr., och bestod av två treskeppiga byggnader med jordgrävda stolpar. Bebyggelsen låg inom samma gårdsläge, begränsat i norr med ett dike i östvästlig riktning. Bebyggelsen inom undersökningsytan ingick till största delen i ett gårdsläge. Först under 1700-talet dokumenteras bebyggelse som förmodligen tillhört två olika gårdar, Gård 2 och Gård 3.

Bebyggelsen från ca 950 till 1100-talet kom att ligga inom i stort sett samma ytor fram till hushåll V då bebyggelsen flyttade något norrut. Några gränsdiken har inte dokumenterats från denna tid eller strax därefter. Möjligen har de flyttats norrut, eller så hävdas gränserna under denna tid på annat vis än med jordgrävda diken. Spår av någon gräns finns dock inte. Först under hushåll IX (1400–1500-tal) dyker nya gränsdiken upp och då förläggs de rakt över samma yta som tidigare diken grävts.

Bebyggelsen tycks ligga kring en gårdsplan, centralt placerad på undersökningsytan, fram till hushåll VII (1200-tal), när det hus som betecknas som bakstuga, hus 12, byter funktion. Möjligen är det nu som gården förflyttas österut till det läge som gården hade fram till modern tid. På platsen för gård 2:s västra länga har således funnits flera generationer hus, från den tid då marken togs i anspråk fram till dagens nya kontorsbyggnad för Vellingebostäder. Det är enbart under hushåll VIII som ytan tycks ligga obebyggd, vilket är under 1200–1300-talen då huset brunnit ner.

På undersökningsområdets västra del finns få konkreta lämningar under en tidsperiod på 300 år, från hushåll VII (1200-tal) till hushåll X (1400–1500-tal). När gårdens bebyggelse flyttade österut får den västra ytan, som tidigare varit bebyggd, status som bakgård. Marken nyttjas troligen för odling och möjligen sker en del större markgrepp då ytan sluttar norrut. Detta har resulterat i att många äldre kontexter röjts av vid ytan och stratigrafin har blivit svårare att tolka. På det äldre kartmaterialet från 1700-talet ser vi att gård nr 2 var en fyrlängad gård med tillhörande gårdstomt. Gård nr 3 var en trelängad gård med några tillhörande mindre byggnader. Ytan för undersökningen låg mitt mellan dessa gårdar och innefattade därmed de båda gårdslägena. Undersökningen indikerar att redan på 1200-talet förläggs bebyggelsen till platserna för gård nr 2 och 3, så som deras lägen beskrivs på de första kartorna.

2. Byns etablering och tidiga utveckling.

Flera olika undersökningar på Vellinges historiska bytomt har visat att bebyggelsen kan följas tillbaka till övergången mellan vikingatid och tidig medeltid, alltså till omkring år 1000. Ett material som ger en

tydlig indikation om denna tidpunkt för byns etablering på platsen är spridningen av äldre svartgods av typen Östersjö. Keramiken har påträffats på flera platser i byn (figur 11).

Kunskapen om den historiska byn Vellinge under medeltiden är ännu så länge begränsad. För att svara på frågor om bebyggelsens omfattning och struktur behövs betydligt mer omfattande arkeologiska undersökningar. Utifrån skriftligt material vet vi dock att byn under 1500-talet var den största i Skytts härad, med hela 36 gårdar. Under senmedeltiden var ärkesätet en betydande jordägare i byn med 19 gårdar. Detta godsinnhav är antagligen en följd av en donation eller förläning under tidig medeltid, alltså inte en följd av en ackumulation av gårdar under loppet av medeltiden (jfr Karlsson 2021). Huvudgården i länet Vellinge var en så kallad skudgård. Marknamn och en större toft (gård 38 år 1797) öster om Vellinge kyrka indikerar huvudgårdens läge.

Vellinge kan ur en morfologisk synvinkel liknas vid en klungby med ingen eller oklar reglering. Kyrkan ligger centralt i byn. Gårdarna ligger relativt väl utspridda kring detta centrum, fastän med en tydlig utlöpare mot sydöst. En fråga för framtida undersökningar är dock om byn under tidig medeltid hade denna struktur. En möjlighet är att Vellinge kyrka, som förmodligen har haft en föregångare i trä, har etablerats på byns "forte" eller bygata, alltså inom en större öppen yta i byn.

På flera välundersökta bytomter i Skåne har noterats att bebyggelsen koncentreras till mindre ytor omkring 1200; byggnaderna på gårdarna placeras tätare. Lämningsbilden i Vellinge kan indikera en liknande utveckling. Bebyggelsen inom de undersökta ytorna i kv. Furan, pekar på att tidigmedeltida lämningar återfinns över en relativt stor yta, medan de senmedeltida och efterreformatoriska lämningarna ofta återfinns relativt nära den bebyggelse som är belagd på de första kartorna.

3.Söderslätt - undersökningen utifrån lokalt perspektiv

Arkeologiska undersökningar strax utanför Vellinge bytomt under senare år har kunnat påvisa bebyggelse från järnåldern; bebyggelse ur vilket Vellinge historiska by kan ha sin direkta genes (figur 12). Nyligen har en undersökning avslutats sydväst om Vellinges bytomt (Vellinge RAÄ 96). Vid förundersökningen 2020 konstaterades bebyggelsespår från vendel–vikingatid, bland annat långhus tillhörande minst tre gårdslägen (Boström & Grehn 2021). Ungefär 250 meter sydöst om denna fornlämning finns uppgifter om ett gravfält med flatmarksgravar med oklar datering (RAÄ Vellinge 14). Den närvarande kunskapen om den yngre järnålderns bebyggelse närmast omkring Vellinge talar för att den historiska bebyggelsen på bytomten har sin genes i en vendeltida och vikingatida bebyggelsen söder om byn.

Den generella bebyggelseutvecklingen på Söderslätt pekar på tiden omkring år 1000 var en transformerande tid, då bebyggelsen slutade att "vandra" och fastnade inom de historiskt kända bytomterna. Arkeologiska undersökningar har genomförts i en rad byar i Vellinge närhet. En kartering av fynden av östersjökeramik (figur 11), med datering kring år 1000 eller till 1000-talet, visar att den påvisats i en rad byar, exempelvis Bodarp, Eskilstorp, Herrestorp, Norra Håslöv och Södra Håslöv. Det kan noteras att östersjökeramik i några fall påträffats utanför de historiska bytomterna. Närmast Vellinge har kan nämnas fynd av östersjökeramik norr om Södra Håslövs bytomt. Möjligen kan det ses som ett utslag av att den tidigmedeltida bytomten omfattat ett större område än den historiskt kända bytomten.

Etableringen av bebyggelse på Vellinge bytomt ägde rum kring år 1000, alltså omkring samma tidpunkt då en mängd bebyggelser med suffixet -torp i sina namn tillkom. Omkring Vellinge finns flera torpbebyggelser, både sådana som har kontinuitet fram i nutid, såsom Herrestorp och Eskilstorp, och andra som lagts öde redan under medeltiden. Den traditionella synen på torpbebyggelser är att det varit utflyttad bebyggelse från en moderby eller hel nyetablerad bebyggelse. Motsatt rörelse kan ha skett när torpbebyggelse lagts ned, dvs. bebyggelsen har flyttat tillbaka till moderbyn och markerna har annekterats av en eller flera närliggande byar. Indikationer i form av marknamn finns på två eller tre nedlagda bebyggelser inom Vellinges södra inägor (Björstorp, Gärup och Ödeböle) och möjligen en bebyggelse (torp) inom de norra inägorna, vilket kan tyda på en delvis annan bebyggelsestruktur i området under tidig medeltid och kanske ännu längre fram i tid.

4. Markanvändning och näring

Utifrån de makrofossila analyserna tillsammans med den osteologiska analysen är det möjligt att få en inblick i kosthållning på gården och även utifrån den skissa upp en bild av hur odling och djurhållning kan ha sett ut. Det osteologiska materialet var insamlat från den första undersökningen 2019, då en totalinsamling skedde. Därför ligger tyngdpunkten av resultatet på lämningar från de tidiga hushållen.

Den vanligaste förekommande arten av benmaterial kom från svin, sedan från får/get, från nöt och till sist häst. Detta följer ett typiskt mönster för andra byar på Söderslätt och *kan* tolkas som ett större fokus på spannmålsodling än på andra håll i Skåne. Marken var i hög grad uppodlad. Tillgången på bete är svår att bedöma, dock fanns alltid en trädesvång i ett trevångsbruk och sannolikt utnyttjades markerna närmast havet för bete, men även områden intill byn. Jämförelser med 1670-talets jordrevningsprotokoll visar att Söderslätt var förhållandevist rikt på kor och hästar – trots att de stora boskapen till antalet var betydligt färre än småboskapen. Anledningen var att relativt många oxar och hästar behövdes vid plöjning av tunga lerjordar, färre behövdes på andra håll i Skåne med andra jordarter.

Fiskben var lågt representerade i det osteologiska materialet, men var desto rikligare förekommande i de makrofossila proverna vilket tyder på att fisk var ett viktigt födoämne på gården under alla tidsperioder. Från det osteologiska materialet framkom ben från både saltvatten- och sötvattensfisk vilket innebär att Vellingebäcken som rann strax norr om undersökningsplatsen kan ha varit en resurs.

I flera kontexter kopplade till brukningslager i hus och gårdsytor har stora mängder sädeskorn återfunnits. Den viktigaste produkten var skalkornet och det gäller för alla hushåll. I det nedbrunna huset (hus 12) påträffades stora mängder sädeskorn som kan antyda att ett större lager av säd brunnit upp. Kornet var under historisk tid den dominerade sädeslaget i södra Sverige och användes både till matlagning och ölbrygging. Detta gäller även för hushållen på Furan 9. En del av sädeskornen utgjordes av råg, vilket användes främst i brödbakning. Klätt och råglostra har hittats tillsammans med rågkornen vilken skulle kunna antyda att rågen kommer från höstsådd och att man därför använde sig av tresäde (treskiftesbruk) i Vellinge.

5. Den materiella kulturen – vad säger keramikmaterialet om Vellinge?

Från undersökningen i Furan 9 påträffades 702 keramikskärvor som dateras från 1000-talet fram till och med 1800-talet. Godstyperna härrör främst från södra Skandinavien men där finns även importerade kärl från Tyskland och Holland. Majoriteten av keramiken är från tidig medeltid. Materialet har likheter med samtida keramikmaterial från andra skånska städer. Keramiken är ett bra material för datering. Keramiken i Furan 9 placerar in platsens etablering till tiden kring år 1000. Detta är baserat på fynd av Österjökeramik och även en skärva av typen AIV-keramik som utgör den äldsta typ av keramiken på plats.

Keramiken är ett viktigt material i studier av kontakter inom Skandinavien och andra närliggande regioner. En viktig del i detta är analys av kärnen för att påvisa var den haft sin tillverkningsplats. Undersökningsplatsen har dryga 15 km till Falsterbonäs som är väl känt för Skånemarknaden, vilket hade sitt egentliga huvudskede under 1200- och 1300-talen. Detta innebär att Vellinge borde ha haft tillgång till produkter som kom från andra delar av Skåne men även från andra sidan Östersjön. Keramikmaterialet kan även belysa sociala konstruktioner där stora mängder importerade produkter kan påvisa välstånd, men där enklare och närproducerade keramiktyper snarare visar på ett enklare hushåll.

Mer än 80% av keramiken från undersökningen utgörs av Österjökeramik, den dominerade keramiktypen i övergången mellan 900- och 1000-talet. Denna typ av keramik var i bruk fram till en bit in på 1200-talet. Bland materialet finns även så kallat senslaviskt material, importerat från slaviska områden, vilket är svårt att frångilja från Österjökeramiken som har element från den slaviska

traditionen. Bland fynden från Furan återfanns ett kärl (LUHM 33043:47) som efter analys kunde påvisats ha tillverkats i närheten av Lübeck. Detta är ett av de första beläggen, där det har kunnat påvisats, att importer har skett av senslaviskt keramik till södra Sverige. Detta kan peka på kontakter mellan sydvästra Skåne och Schleswig-Holstein under sen vikingatid-tidig medeltid och att Vellinge utgjort en del i kontaktnätet.

Tre skärvor keramik utgör protostengods som importerats från västra Tyskland med datering från omkring 1100 till omkring 1250. Det äldre rödgodset är till stor del importerat från nuvarande Danmark till Skåne, men kom senare att tillverkas även i Skåne.

Bland det yngre rödgodset framkom betydligt fler kokkärl/förvaringskärl än serveringskärl. Möjligen kan det bero på att bordskärlen varit tillverkade i annat material, i första hand trä. De få efterreformatiska fynden av stengods- och fajansskärvor pekar på en ordinär gård.

Del VI Utvärdering av projektetens genomförande

Vid start för undersökningen 2019 (431-7147-2019) konstaterades att gårdens västra länga inte rivits på grund av ett rivningslov som ännu inte inkommit. Även en veranda som skulle rivits stod ännu kvar. Det medförde att Länsstyrelsen tog ett beslut om att dessa båda ytor skulle undantas till senare schaktningsövervakning. Vid undersökningen 2020 (431-21445-2020) gjordes schaktet något mindre mot norr, för att inte hamna för nära mangårdsbyggnadens västra gavel (med tanke på rasrisken).

Torkan under år 2018 i samspel med att större delen av undersökningsytan hade varit bevuxen gjorde att fornlämningen var mycket uttorkad och nedbruten, vilket gjorde det svårt att skilja lager från varandra under fältarbetet. Lämningar från hög- och senmedeltid var i stort sätt obefintlig på ytan och förklaras enklast genom större markarbeten under 1800-talet. I fält identifierades en stor avröjning av hela ytan under 1800-talet, men denna tolkning omprövades vid bearbetningen i rapporten.

Några kompletterade markingrepp genomfördes efter undersökningen 2019. Ingreppen dokumenterades i en schaktningsövervakning (431-23187-2019). Antalet kontexter var störst i sydöstra delen av undersökningsytan. Då välbevarade och omfattande lämningar från medeltid framkom under den huslänga som revs togs ett beslut från Länsstyrelsen att en yta på 140 m² skulle undersökas med en högre ambitionsnivå än möjligt i en schaktningsövervakning. Av den anledningen drogs beslutet tillbaka.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-7147-2019
Fornlämningsnr	RAÅ Vellinge 17:1
Lämningsnr, fornreg	L1989:7232
Kulturens projektnr	A_2019_0040
Trakt/kvarter/fastighet	Furan 9
Socken	Vellinge
Kommun	Vellinge
Län	Skåne
Typ av exploatering	Nybyggnation
Uppdragsgivare	Vellingebostäder AB
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linda Billström
Övrig personal	Adam Hultberg, Linnea Lidh
Fältarbetstid	2019-10-14 – 2019-11-08
Fälttid, arkeolog, tim	160 h
Fälttid, maskin, tim	64 h
Yta, m ²	392 m ²
Kubik, m ³	Ca 470 m ³
Schaktmeter, m	- m
Fyndmaterial	LUHM 33043:1–301. Fynden förvaras efter fyndfördelning på LUHMs magasin
Ritning, dokumentation	10 st A3 ritfilm: 10 sektionsritningar skala 1:20, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	117 digitala fotografier
Analyser	Makrofossilanalys, osteologi, ¹⁴ C-analys
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Furan 9

Länsstyrelsens dnr	431-23187-2019
Fornlämningsnr	RAÄ Vellinge 17:1
Lämningsnr, fornreg	L1989:7232
Kulturens projektnr	A_2019_0078
Trakt/kvarter/fastighet	Furan 9
Socken	Vellinge
Kommun	Vellinge
Län	Skåne
Typ av exploatering	Ledningsdragning, anläggning av parkering, körväg
Uppdragsgivare	Vellingebostäder AB
Typ av undersökning	Arkeologisk schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linda Billström
Övrig personal	-
Fältarbetstid	2020-04-28 – 2020-06-05
Fälttid, arkeolog, tim	72 h
Fälttid, maskin, tim	- h
Yta, m ²	156 m ²
Kubik, m ³	Ca 170 m ³
Schaktmeter, m	- m
Fyndmaterial	Inga fynd tillvaratogs
Ritning, dokumentation	6 st A3 ritfilm: 4 sektionsritningar skala 1:20, 1 planritning skala 1:100, 1 planritning skala 1:400, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	33 digitala fotografier
Analyser	Makrofossilanalys, ¹⁴ C-analys
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Furan 9

Länsstyrelsens dnr	431-19698-2020
Fornlämningsnr	RAÄ Vellinge 17:1
Lämningsnr, fornreg	L1989:7232
Kulturens projektnr	A_2020_0065
Trakt/kvarter/fastighet	Furan 9
Socken	Vellinge
Kommun	Vellinge
Län	Skåne
Typ av exploatering	Nybyggnation
Uppdragsgivare	Vellingebostäder AB
Typ av undersökning	Arkeologisk schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linda Billström
Övrig personal	Imelda Bakunic Fridén
Fältarbetstid	2020-08-10 – 2020-12-16 och 2021-06-210 – 2021-06-28
Fälttid, arkeolog, tim	64 h
Fälttid, maskin, tim	- h
Yta, m ²	470 m ²
Kubik, m ³	- m ³
Schaktmeter, m	- m
Fyndmaterial	LUHM 33071:1–68. Fynden förvaras efter fyndfördelning på LUHM:s magasin
Ritning, dokumentation	2 st A3 ritfilm: 1 sektionsritningar skala 1:20, 1 planritning skala 1:100, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	14 digitala fotografier
Analys	Makrofossilanalys, ¹⁴ C-analys
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Furan 9

Länsstyrelsens dnr	431-21445-2020
Fornlämningsnr	RAÄ Vellinge 17:1
Lämningsnr, fornreg	L1989:7232
Kulturens projektnr	A_2020_0067
Trakt/kvarter/fastighet	Furan 9
Socken	Vellinge
Kommun	Vellinge
Län	Skåne
Typ av exploatering	Nybyggnation
Uppdragsgivare	Vellingebostäder AB
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linda Billström
Övrig personal	Adam Hultberg, Niclas Lindberg
Fältarbetstid	2020-08-31 – 2020-09-18
Fälttid, arkeolog, tim	320 h
Fälttid, maskin, tim	40 h
Yta, m ²	131 m ²
Kubik, m ³	131 m ³
Schaktmeter, m	- m
Fyndmaterial	LUHM 33070:1–188. Fynden förvaras efter fyndfördelning på LUHMs magasin
Ritning, dokumentation	2 st A3 ritfilm: 2 sektionsritningar skala 1:20, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	116 digitala fotografier
Analyser	Makrofossilanalys, ¹⁴ C-analys, Vedartsanalys, ICP-analys
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Furan 9

Ordlista

Morän: Av människan ej påverkad marknivå som är geologiskt bildad och vanligtvis finns direkt under matjorden, ibland även kallat morän.

Anläggning: Arkeologisk term som avser olika slags lämningar t ex stensyllar, gropar och härdar, se även kontext nedan.

Arkeologiska objekt: Arkeologiska objekt är kulturformade objekt/lämningar som skapats eller påverkats av människor, se även Kontext.

Boplats: Plats där man under förhistorisk tid vistats och där byggnader, byggmaterial, föremål, råämnen för bearbetning och/eller avfall lämnats kvar på marken.

Bryte: Termen bryte användes i fornsvenskan för en gårdsförvaltare som kunde ha en fri eller ofri status. Omnämns i runinskrifter och i medeltida skriftliga källor.

Bytomt/gårdstomt: Lämningar efter skattlagd eller mantalssatt bebyggelseenhet. Indikeras av kulturlager, husgrunder eller andra lämningar.

Domkapitel: Kollegium av präster som är knutna till en domkyrka. Domkapitlet förvaltade stiftet.

Flottera: Att med hjälp av vatten och en sil avskilja organiskt material, exempelvis fröer och kärnor, från ett jordprov.

Fosfathalt: Fosfathalten i jorden kan höjas genom människors och djurs aktiviteter. Förhöjda fosfatvärden är ett tecken på potentiella överodlade fornlämningar.

Frälse/frälsegods: Samhällsgrupp/egendom som var befriad från vissa grundskatter och andra

pålagor. De frälsta grupperna var adeln (det världsliga frälset) och kyrkan (det andliga frälset). Med frälsegods avses här jord/gård som tillhörde adeln.

Fynd: Fynd är tillvaratagna föremål av olika material, inklusive djurben, som framkommit vid en arkeologisk undersökning.

Fyndplats: Fyndplats för enstaka eller ett fåtal föremål/artefakter från förhistorisk tid, medeltid eller äldre historisk tid. Avser plats för fynd som man kan anta inte medvetet deponerats på platsen och/eller där det påträffats för få fynd för att området ska kunna bedömas som boplats.

Fästa/fästegård: En mindre gård.

Geometrisk avmätning: Typ av storskalig lantmäterikarta med tillhörande beskrivning och arealredovisning som framställdes under perioden från 1630-talet till skiftesperioden under början av 1800-talet. Kartorna visar ofta inägornas faktiska ägoindelning i tegskifte och vilka tegar som tillhörde byns olika hemman.

Grophus: En mindre hustyp bestående av ett nedgrävt golv (grop) som täckts med ett sadeltak som gått hela vägen ned till marken. Huset var sällan större än 5 m i diameter och nyttjades huvudsakligen för olika typer av hantverk, exempelvis textil- och metallhantverk. Vissa grophus anses även ha kunnat fungera som bostäder, exempelvis åt egendomslösa, slavar och trälar.

Hemman: Äldre benämning för mantalssatt jordbrukshushållighet.

Hägnad: Anordning för att hägna in och avskilja ett område eller för att binda samman det med andra, exempelvis en gårdsgård.

Härd: Avgränsad eldplats.

Inhemsk vikingatida keramik: Typ av keramik som framställdes i Skandinavien och dateras generellt från omkring år 700 till mitten av 1000-talet. Keramiken var ett äldre svartgods av sämre kvalitet, liksom bränningen. Kärlden formades för hand. Kallas ibland även AIV-keramik (äldre benämning).

Inäga: Den del av marken till en bebyggelseenhet som hägnades in för odling och/eller höskörd. De huvudsakliga markslagen inom inägorna var åker och äng.

Jordebok: Förteckning över jordegendomar.

Jordnatur: Ägande- och brukandeförhållanden av hemman.

Jordrevning: Uppmätning av inägor till en gård eller by, ofta i samband med skattläggning, skifte av jord eller dylikt. Resultaten från uppmätningen finns ibland bevarade i så kallade jordrevningsprotokoll.

Kanik: Medlem av medeltida katolskt domkapitel.

Koncept: De äldre lantmäterikartorna finns ofta bevarade i minst två versioner, ett arbetsunderlag eller koncept, som lantmätaren skapade vis själva lantmäteriförrättningen och som normalt arkiverades i de regionala lantmäterimyndigheternas arkiv och minst en renritning eller renovation som hamnade i lantmäteriets centrala arkiv.

Kontext: se Anläggning och Arkeologiska objekt. Termen används ofta inom historisk arkeologi.

Landbo: Medeltida benämning på en bonde som arrenderar jord från en markägare.

Lertäkt: Oftast stora gropar eller gropsystem som grävts för att utvinna lera. Leran kan ha använts för att framställa keramik, till golv, för att stabilisera syllstenar i en vägg eller för att klina flätverkade väggar i hus.

Mantal: Besuttenhetsmått för skatten på jord och andra resurser som kunde tillhöra ett hemman.

Matris: relationsschema (Harris matrix) som visar den relativa kronologin mellan lämningarna som undersökts.

Rektifiera: Att anpassa en gammal karta till modernt kartformat.

Skiften: Bolskifte var en typ av indelning av produktiv jord efter så kallat boltal. Jordens indelning i bol är av mycket gammalt ursprung och var en föregångare till det senare, under medeltiden tillämpade solskiftet, ett medeltida system för fördelning av inägomark i ett skifteslag. Den första moderna skiftesreformen som genomfördes i Sverige var storskiftet, vars förordning kom år 1758. Skiftesreformen hade två huvudsakliga syften; dels skulle åker- och ängstegarna sammanföras i färre enheter, dels skulle den gemensamt ägda marken delas upp mellan brukarna för att därigenom hävdas bättre. Storskiftet genomfördes i stora delar av landet mellan 1758 och 1827. Enskifte (sent 1700-tal/tidigt 1800-tal) och laga skifte (1827 och framåt) var reformer som syftade till sammanhängande områden (skiften) och att gårdsbebyggelsen skulle placeras på det tilldelade området.

Stratigrafi: Läran om lagerföljder, relativ dateringsmetod som utgår ifrån att ju längre ned ett lager ligger, desto äldre är det.

Tionde: Avgift till kyrkan. Motsvarade ursprungligen 1/10 av en jordbruksenhets produktion.

Teg: Långsmalt ägoområde av åker eller äng till ett hemman. Inägorna till byarna var fram till 1800-talets skiftesreformer i många fall indelade i mindre delområden, så kallade teglag eller fall, som i sin tur bestod av tegar tillhörande byns olika hemman.

Toft: På äldre kartmaterial finns ofta markstycken som har namn där "toft" ingår. För det mesta är det mindre åkerstycken nära bykärnan. Ordet toft har samma betydelse som tomt, alltså det för bebyggelse avsedda område som tillhörde gården.

Utmark: eller utäga, är en gammal benämning på de jordbruksmarker och den skog som ligger bortanför den egna gårdens åkrar, vallar och betesmarker. Skillnaden mellan utmarker och inägor, är att utmarkerna kommer man endast till genom att passera andras marker eller byns allmänningar.

Vendeltid: Vendeltid är en period av yngre järnålder som omfattar tiden 550–800 e Kr.

Vikingatid: Vikingatid är en period av yngre järnålder som omfattar tiden 800–1050 e Kr

Vång: var en del av en bys åkermark på treskiftets tid, före enskiftet. Begreppet är sydsvenskt och motsvarades som jordbruksterm av gärde i övriga Sverige. Före enskiftet låg vanligen gårdarna i en by tillsammans i en klunga. Åkermarken var oftast indelad i tre vångar. På en av vångarna såddes vårsäd, på den andra såddes höstsäd och den tredje låg i träda. På den vång som låg i träda betade djuren under sommaren. Odlingen på vångarna växlade från år till år, så att varje vång låg i träda vart tredje år.

Vångalag: skånsk benämning på den arbetsorganisation som reglerade arbetet på byns vångar. Byns bönder utgjorde ett gemensamt vångalag.

Yngre rödgods: Typ av keramik som förekom under perioden 1400- till 1900-tal. Typen kallas även yngre glaserat rödgods och var försett med blyglasyr på insidan. Vanliga kärlformer var trebensgrytor, krukor, fat och skålar.

Yngre svartgods: Typ av keramik som förekom från mitten av 1100-talet till början av 1400-talet. Typen kallas även drejat reduktionsbränt gods och var, som namnet antyder, till skillnad från äldre svartgods (inhemsk vikingatida keramik, östersjökeramik mfl), drejat och hårdare bränt. Två nya kärltyper dök upp i samband med det yngre svartgodset: trebensgrytor och kannor.

Äldre rödgods: Typ av keramik som förekom under perioden ca år 1200–1400. Typen kallas även äldre glaserat rödgods och var försett med blyglasyr på utsidan. Vanliga kärlformer var kannor och mot slutet av perioden även trebensgrytor.

Östersjökeramik: Typ av keramik som förekom under tidig medeltid och var en blandning av de skandinaviska och slaviska keramikhantverken. Kärlen formades för hand på kavalett och med östersjökeramiken introducerades även olika typer av dekorer, ett något finare gods samt bättre bränningsmetoder. Kallas ibland All-keramik (äldre benämning).

Referenser

- Andersson, Eva 1999. *The common thread. Textile production during the Late Iron age – Viking age.* University of Lund. Institute of Archaeology Report Series No. 67. Lund. (Diss.).
- Andrén, Anders & Nilsson, Torvald 1976. Lås och nycklar. *Uppgrävt förflutet för PKbanken i Lund. En investering i arkeologi.* Archaeologica Lundensia. Investigationes de Antiquitatibus Urbis Lundae, VII. Red. Anders, W. Mårtensson. Kulturhistoriska museet i Lund. Lund.
- Anglert, Mats 1995. *Kyrkor och herravälde. Från kristnande till sockenbildning i Skåne.* Lund Studies in Medieval Archaeology 16. Lund. (Diss.).
- Anglert, Mats 2003. Uppåkra. Bland högar, ortnamn och kyrkor. Landskapsarkeologi och tidig medeltid. I: Mats Anglert & Joakim Thomasson (red.). *Uppåkrastudier* 8, sid.115–144. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 41. Lund.
- Anglert, Mats 2006. Vidinge, torpnamn och kristen gårdskult. I: Stefan Larsson (red.). *Centraliteter. Människor, strategier och landskap. Skånska städer*, sid. 77–100. Stockholm
- Anglert, Mats (red.). 2008. *Landskap bortom traditionen. Historisk arkeologi i nordvästra Skåne.* Stockholm.
- Artursson, Magnus 2005. Böndernas hus. I: Anne Carlie (red.). *Järnålder vid Öresund. Band 1. Specialstudier och syntes*, sid. 76–161. Skånska spår – arkeologi längs Västkustbanan, Riksantikvarieämbetet. Lund.
- Augustsson, Jan-Erik 1985. *Keramik i Halmstad ca. 1322–1619. Produktion – Distribution – Funktion.* Hallands Läns museers Skriftserie Nr.2. Halmstad. (Diss.).
- Augustsson, Jan-Erik 1986. Ett bidrag till det sydgötiska husets historia. I: Anders Andrén, Marit Anglert, Mats Anglert, Ulla-Britta Ekstrand, Lars Ersgård, Henrik Klackenborg, Barbro Sundnér och Jes Wienberg (red.). *Medeltiden och arkeologin. Festskrift till Erik Cinthio*, sid. 271–278. Lund Studies in Medieval Archaeology 1. Lund.
- Augustsson, Jan-Erik 1992. Husbyggande i Halmstad under perioden 1300–1750. *Medeltida husbyggande. Symposium i Lund november 1989.* Lund Studies in Medieval Archaeology 9. Lund.

- Balić, Ivan 2006. Sociala frizoner – en nödvändighet. *Liljan. Om arkeologin i en del av Malmö*. Red. Stefan Larsson. Riksantikvarieämbetets förslag / Malmö Kulturmiljö. Stockholm/Malmö,
- Bentz, Emma 2008. *I stadens skugga. Den medeltida landsbygden som arkeologiskt forskningsfält*. Lund Studies in Historical Archaeology 8. Lund. (Diss.).
- Berggren, Åsa 2015a: *Vellinge 68:14 & 8:4, Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk utredning 2015*. Rapport 2015:51. Sydsvensk Arkeologi AB.
- Berggren, Åsa 2015b: *Tygelsjö 54:2, Tygelsjö socken, Malmö kommun, Skåne. Arkeologisk utredning 2015*. Rapport 2015:21. Sydsvensk Arkeologi AB.
- Billström, Linda & Bakunic Fridén, Imelda & Månsson, Truls 2021. Vomb m.fl. Fornlämning RAÄ Vomb 7:1/L1988:7758, Vombs by, Vomb socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018–2019. *Kulturen, Kulturmiljörapport 2021:27*.
- Björhem, Nils & Magnusson Staaf, Björn 2006: *Långhuslandskapet. En studie av bebyggelse och samhälle från stenålder till järnålder – Öresundsförbindelsen och arkeologin*. Malmöfynd nr 8. Malmö.
- Björhem, Nils & Fabech, Charlotte & Jönsson, Lars 2011: *Stora Hammar. Fornlämning 37, Stora Hammar 16:136 m.fl. Stora Hammar socken i Vellinge kommun, Skåne län. Arkeologisk slutundersökning 2009–2010*. Sydsvensk Arkeologi. Rapport 2011:58.
- Bolander, Adam 2014: *Östra Grevie 9:40 och 12:14, Skåne, Vellinge kommun, Östra Grevie socken, Östra Grevie 9:40 och 12:14, fornlämning Östra Grevie 40*. Rapport 2015:95. Arkeologisk förundersökning 2014.
- Bondesson Hvid, Bo 2012: *Arkeologisk förundersökning 2012. Makrillen 4 och Piggvaren 1, RAÄ 17, Vellinge socken, Vellinge kommun i Skåne*. CMB Uppdragsarkeologi AB.
- Bondesson Hvid, Bo 2015: *Särskild arkeologisk undersökning 2015, Ingelstad 10:5, RAÄ 20, Västra Ingelstads socken, Vellinge kommun i Skåne*. Rapport 2016:28. CMB Uppdragsarkeologi AB.
- Bondesson Hvid, Bo 2016: *Särskild arkeologisk undersökning 2015. Ingelstad 10:5, RAÄ 20, Västra Ingelstads socken, Vellinge kommun i Skåne*. CMB Uppdragsarkeologi AB. Rapport 2016:28.
- Bondesson Hvid, Bo 2017a. *Arkeologisk undersökning 2016. Vellinge 99:1, RAÄ 17, förhistoriska boplatzlämningar och spår efter odling från järnålder till sen medeltid, Vellinge socken och kommun i Skåne*. CMB Uppdragsarkeologi AB, Rapport 2017:24. (Raä dnr: 3.4.2-5110-2016)

- Bondesson Hvid, Bo 2017b: *Slutrapport. Arkeologisk undersökning 2016. Vellinge 99:1, RAÄ 17, förhistoriska boplatslämningar och spår efter odling från järnålder till sen medeltid, Vellinge socken och kommun i Skåne*. CMB Uppdragsarkeologi AB, Rapport 2017:25. (Raä dnr: 3.4.2-5110-2016)
- Bondesson Hvid, Bo 2018: *Arkeologisk undersökning 2014 och förundersökning i form av schaktningsövervakning 2016 och 2017. Vellinge 99:27, RAÄ 17. Fragmentariska bebyggelse lämningar inom Vellinge bytomt, Vellinge socken och kommun i Skåne*. CMB Uppdragsarkeologi AB. Rapport 2018:9. (RAÄ dnr 3.4.2-211-2015).
- Borg, Kaj 1998. *Snurror. Eketorp-III. Den medeltida befästningen på Öland. Artefakterna*. Red. Kaj Borg. Stockholm.
- Boström, Sebastian & Grehn, Fredrik 2021: *Vellinge 68:14. Arkeologisk förundersökning 2020. RAÄ L1986:7757 & L1986:7758. Vellinge 68:14, Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne län*. Sydsvensk Arkeologi. Rapport 2021:30.
- Brandt, Dirk 2000. Ein mittelalterlicher Töpfereinachweis in der Langen Straße der Hansestadt Greifswald. I: Müller, U. (red). *Greifswalder Mitteilungen* 4. Frankfurt am Main.
- Brink, Kristian 2014b: *Vellinge 39:22. Arkeologisk utredning 2014. Vellinge socken, Vellinge kommun*. Sydsvensk Arkeologi. Rapport 2014:77.
- Brink, Kristian & Hammarstrand Dehman, Karina 2011: *Vintrie Park. Grav och gård 4000 BC–1712 AD. Arkeologisk slutundersökning 2011*. Sydsvensk Arkeologi AB. Rapport 2013:14.
- Brink, Kristian & Hammarstrand Dehman & Helgesson, Bertil 2014: *Herrestorp 3:2 och 3:3. Hyddor, gravar, gårdar. Fornlämning Vellinge 71 och 87. Vellinge socken, Vellinge kommun. Skåne län*. Sydsvensk Arkeologi. Rapport 2014:14.
- Brink, Kristian & Ohlsson, Therese 2015: *Eskilstorp 2:26, fastighet Eskilstorp 2:26, fornlämning Eskilstorp 20:1 m.fl., Eskilstorps socken, Vellinge kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015*. Sydsvensk Arkeologi AB. Rapport 2016:17.
- Brisbane, M. 1992. (red.). *The Archaeology of Novgorod, Russia. Recent results from the Town and its Hinterland*. The Society for Medieval Archaeology Monographs Series: No 13. Lincoln

- Brorsson, Torbjörn 1999. Keramik. *Trelleborgen i Trelleborg. Förhistoriska boplatzlämningar och gravar, vikingatida ringborg och medeltida bebyggelseämningar. Skåne, Trelleborg, kv. Gröningen, kv. Kråkvinkeln, Bryggaregatan och Svenstorpsgatan*. Red. Bengt Jacobsson. Riksantikvarieämbetet UV Syd Rapport 1999:93.
- Brorsson, Torbjörn 2000. Keramik från yngre järnålder och tidig medeltid. *Porten till Skåne*. Red. Fredrik Svanberg & Bengt Söderberg. Lund.
- Brorsson, Torbjörn 2003. The Slavonic Feldberg and Fresendorf pottery in Scania, Sweden. *Centrality – Regionality*. Uppåkrastudier 7. Red. Birgitta Hårdh & Lars Larsson. Lund.
- Brorsson, Torbjörn 2007. Keramiken från Genarp. *Genarps bytomt. Rapport över arkeologisk slutundersökning 2006*. Red. Mattias Karlsson & Karl-Magnus Lenntorp. Kulturens rapporter nr 2. Lund.
- Brorsson, Torbjörn 2019. Keramikanalys. *Bytomt och boplatz i Fjellie inför ombyggnad av väg E6.02*. Arkeologerna. Rapport 2019:10. Red. Sofia Lindberg & Katalin Schmidt Sabo. Lund.
- Brorsson, Torbjörn 2020. Keramik och bränd lera. *Östra Grevie 9:40 och 12:14. Där backe möter slätt – mellan mosse och Lund II*. Red. Kristian Brink & Fredrik Grehn. *Sydsvensk Arkeologi. Rapport* 2020:3. Malmö.
- Brorsson, Torbjörn 2021. Keramiken från kvarter Sankt Mikael 16. *Kvarteret Sankt Mikael 16. Lämningsnr 1988:5459*. Red. Stefan Larsson & Sofia Lindberg. *Kulturens Rapporter* nr 10. Kulturen. Lund.
- Brorsson, Torbjörn 2022. Lund and the Earliest Baltic ware. *Lund Archaeological Review*, Vol. 26–27, 2020–2021. Lund.
- Callmer, Johan 1986. To Stay or to Move. Some Aspects of the Settlement Dynamics in Southern Scandinavia in the Tenth to Twelfth Centuries AD with Special Reference to the Province of Scania, Southern Sweden. *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum* 1985–1986, sid. 167–208. Lund.
- Cardell, Annica 2009: Från köttproduktion till mjölkhushållning – en jämförande studie mellan byarna i Bunkeflo och Lockarp. *Tematisk rapportering av Citytunnelprojektet*. Red. Claes Hadevik & Morten Steineke. Rapport nr 48. Malmö kulturmiljö. Malmö.

- Carelli, Peter 1997. Thunder and Lightning, Magical Miracles. On the Popular Myth of Thunderbolts and the Presence of Stone Age Artefacts in Medieval Deposits. *Visions of the Past. Trends and Traditions in Swedish Medieval Archaeology*. Ed. Hans Andersson & Peter Carelli & Lars Ersgård. Lund Studies in Medieval Archaeology 19. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 24. Stockholm.
- Carelli, Peter 2001. *En kapitalistisk anda. Kulturella förändringar i 1100-talets Danmark*. Lund Studies in Medieval Archaeology 26. Stockholm/Lund. (Diss.).
- Carelli, Peter 2003. *Krappertup och det feodala landskapet*. Krappertup.
- Carlie, Lennart 1999. *Bebyggelsens mångfald. En studie av Södra Hallands järnåldersgårdar baserad på arkeologiska och historiska källor*. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8o. No 29. Lund. (Diss.).
- Carlie, Anne 2005. Samhällen och rikedomsmiljöer. *Järnålder vid Öresund. Band 1. Specialstudier och syntes*. Red. Anne Carlie. Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan. Riksantikvarieämbetet. Lund.
- Carlie, Anne & Artursson, Magnus 2005. Böndernas gårdar. *Järnålder vid Öresund. Band 1. Specialstudier och syntes*. Red. Anne Carlie. Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan, Riksantikvarieämbetet. Lund.
- Carlie, Anne & Lagergren, Anna 2014: *Lindängelund 1. Bebyggelse och offerplats från yngre stenålder, bronsålder, järnålder samt vikingatid/tidig medeltid. Arkeologisk undersökning 2010. Skåne, Malmö kommun, Bunkeflo socken, Lockarp 33:1, RAÄ Bunkeflo 77:1, 78:1, 150, 151, 152 och 153*. UV Rapport 2014:36.
- Dahlström, Hanna & Ohlsson, Therese 2012: Åtta gårdar i Hyllie – mötet mellan bönder och frälse i en skånsk by under senmedeltiden, del 1–2. *Ale*, 2012, nr 2–3.
- Drenkhahn, Ulrich 2017. Die Keramik der archäologischen Untersuchungen im „Lübecker Handwerkerviertel“. *Studien zum Bronzeguss und zur Keramik im mittelalterlichen Lübeck*. Lübecker Schriften zu Archäologie und Kulturgeschichte 31. Verlag Marie Leidorf GmbH. Rahden/Westf.
- Ekström, Gunnar 1948. *Skånes jordarter*. Stockholm.

- Engberg, Nils 1992. Middelalderlandsbyens huse – en oversigt over forskningen i Danmark, udviklingsteorier og udgravningsresultater. *Medeltida husbyggande. Symposium i Lund november 1989*. Lund Studies in Medieval Archaeology 9. Lund.
- Engelmark, Roger 1985: Ogräs för tolkning av agrara system. *Kulturlandskapet – dess framväxt och förändring. Symposium september 1984*. Red. G. Regnell. Växtekologiska institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- Engelmark, Roger 1992: A review of the farming economy in South Scania based on botanical evidence. *The Archaeology of the Cultural Landscape. Field Work and Research in a South Swedish Rural Region*. Red. Lars Larsson & Johan Callmer & Berta Stjernquist. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4°. Nr. 19. Lund.
- Engelmark, Roger & Linderholm, Johan 2008: *Miljöarkeologi. Människa och Landskap – en komplicerad dynamik*. Öresundsförbindelsen och arkeologin. *Malmöfynd* nr 15. Malmö kulturmiljö 2008. Malmö.
- Ersgård, Lars 1988. "Vår Marknad i Skåne". *Bebyggelse, handel och urbanisering i Skanör och Falsterbo under medeltiden*. Lund Studies in Medieval Archaeology 4. Lund
- Ersgård, Lars & Hållans, Ann-Mari 1996. *Medeltida landsbygd. En arkeologisk utvärdering*. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar, Skrifter nr 15. Stockholm.
- Falk, Ann-Britt 2007. *En grundläggande handling: byggnadsoffer och dagligt liv i medeltid*. Licentiatavhandling Lund: Lunds universitet, 2007.
- Fallgren, Jan Henrik 2006. *Kontinuitet och förändring. Bebyggelse och samhälle på Öland 200–1300 e.Kr*. Uppsala. (Diss.).
- Foged Klemensen, Marie 2001. Huskonstruktioner i tidlig middelalderlig landbebyggelse. En kritisk vurdering af udviklingsteorier og terminologi samt en analyse af udgravede hustomter i Jylland ca 1100–1300 (speciale). Aarhus universitet. Middelalderarkæologiska Nyhedsbrev 2001, Ny Rk bd 12. Moesgård.
- Foged Klemensen, Marie 2003. Udgravede træhuse i danske byer ca 800–1600 – konstruktion og indretning. *Bolig og familie i Danmarks middelalder*. Red. Else Roesdahl. Jysk Arkæologisk Selskab. Højbjerg.
- Frejd, Joakim 2012: *Hötofta bytomt. Arkeologisk förundersökning 2012*. Rapport 2012:30.

- Frejd, Joakim 2013: *Hötofta bytomt. Arkeologisk förundersökning 2012. Fornlämning Södra Åkarp 27:1, Södra Åkarps socken, Vellinge kommun, Skåne län*. Rapport 2013:30. Sydsvensk Arkeologi.
- Frejd, Joakim & Ohlsson, Therese 2016: *RAÄ Fru Alstad 36 och Bösarps 6, 85, 87 och 93. Arkeologisk undersökning i Trelleborgs kommun, Skåne län, 2015*. Rapport 2016:1. Sydsvensk Arkeologi AB.
- Gaimster, David 1996. The pottery and the stove-tiles. *På Kulturens bakgård*. Red. Peter Carelli. Arkeologiska rapporter från Lund nr. 18. Lund, sid. 80–92.
- Gaimster, David 1997. *German Stoneware 1200–1900*. London.
- Gaimster, David 2000. Hanseatic Trade and Cultural Exchange in the Baltic circa 1200–1600: Pottery from Wrecks and Harbours. *Schultz des Kulturerbes unter Wasser. Veränderungen europäischer Lebenskultur durch Fluß- und Seehandel*. Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Mecklenburg-Vorpommerns, Band 35. Lübstorf.
- Gardelin, Gunilla 2010. *Kv. Furan 9, fornlämning Vellinge 17, Vellinge socken, Vellinge kommun. Arkeologisk förundersökning 2010*. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 363.
- Gläser, Manfred 1987. *Keramikchronologie des 12. und 13. Jahrhunderts in Lübeck*. Archäologisches Korrespondenzblatt 17. Von Zabern. Mainz.
- Göthberg, Hans 1997. En översikt av bebyggelseutvecklingen i Mälardalen under brons- och järnålder. Hus och tomt i Norden under förhistorisk tid. *Bebyggelsehistorisk tidskrift*, nr 33.
- Göthberg, Hans 1998. Bebyggelsestruktur under äldre järnålder i Trögden och på Håbolandet. *Suionum hinc civitates. Nya undersökningar kring norra Mälardalens äldre järnålder*. Red. Kent Andersson. Uppsala.
- Göthberg, Hans 2000. *Uppland från slutet av yngre bronsålder till tidig medeltid*. Occasional Papers in Archaeology 25. Uppsala.
- Hansson, Martin 1994. Tusen år i Skolan. Om en arkeologisk undersökning i det medeltida Vellinge. *Ale* 1994:2.
- Heimer, Olle 2009. Att bygga aristokrati – spår efter en aristokratisk livsstil på det tidigmedeltida godset i Lockarp. *Tematisk rapportering av Citytunnelprojektet*. Red. Claes Hadevik & Morten Steineke. Rapport nr 48. Malmö kulturmiljö. Malmö.

- Helgesson, Bertil 2002. *Järnålderns Skåne. Samhälle, centra och regioner*. Uppåkrastudier 5. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8°, No 38. Lund. (Diss.).
- Henriksen, Bertil 1996. Stensamlare. *Skalk* nr. 6, 1996, sid. 5–8.
- Hulting Lindgren, Caroline 2017. *Tre bytomter och en förhistorisk boplats i Igelösa och Odarslövs socknar, Lunds kommun, Skåne. RAÄ 16:1 i Igelösa sn, RAÄ 25:1, 39:1 och 41:1 i Odarslövs sn. Arkeologisk undersökning 2016*. CMB Uppdragsarkeologi AB, Rapport 2017:7.
- Håkansson, Anders 2001. *RAÄ 193 – Undersökning 1999. Landskap i förändring*. Teknisk rapport från de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 106, 162, 193 och 195, Skrea skocken, Halland. Volym 2. Halmstad/Kungsbacka.
- Håkansson, Anders 2005. *Bjälövs medeltida bytomt. Arkeologisk undersökning 1998*. Regionmuseets rapportserie 2005, Kulturmiljö, nr 42 (stencil).
- Håkansson, Anders 2017. *Bebyggelsehierarki och bylandskap. Om övergången mellan vikingatid och tidig medeltid ur ett halländskt perspektiv*. Hallands Läns museers Skriftserie No 13. Lund Studies in Historical Archaeology 20. Halmstad & Lund.
- Ingesman, Per 1990. *Ærkesædets godsadministration i senmiddelalderen*. Skånsk senmedeltid och renässans 12. Skriftserie utgiven av Vetenskaps-Societeten i Lund. Lund.
- Ingwald, Johan & Lövgren, Karin 2009: Sociala rum och ekonomiska aspekter – exempel från en medeltida gård i Bunkeflo. *Tematisk rapportering av Citytunnelprojektet*. Red. Claes Hadevik & Morten Steineke. Rapport nr 48. Malmö kulturmiljö. Malmö.
- Ingwald, Johan (red.) & Lundström, Petra & Serlander, Daniel & Sjöstrand, Ulrika 2009: *Östra Skrävlinge bytomt – undersökning av sex gårdar i Östra Skrävlinge bytomt, RAÄ 21 Husie sn, Husie 172:44. Husie socken i Malmö kommun, Skåne län. Arkeologisk slutundersökning 1984–1985, 1990–1991 och 2002–2003*. Malmö Museer, Arkeologienheten. Rapport 2009:002. Malmö.
- Jacobsson, Bengt 2008: *Väg E6 Trelleborg-Vellinge. Förhistoriska boplatser och gravar samt medeltida by*. UV Syd, Rapport 2008:17. Arkeologisk förundersökning 2007. RAÄ 54 i Maglarp socken, RAÄ 46, 39, 45, 31, och 43 i Skegrie socken, RAÄ 45, 50 och 47 i Håslöv socken och RAÄ 81 i Vellinge socken. Skåne, Maglarp, Skegrie, Håslöv och Vellinge socknar, Trelleborgs och Vellinge kommuner. Dnr 422-761-2007. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. (RAÄ dnr 321-2792-2007).

- Jordeböcker över Lunds ärkesätets gods vid medeltidens slut. Palteboken och 1522 års uppbördsjordebok.* Utgivna av Gösta Johannesson. Skånsk senmedeltid och renässans 7. Skriftserie utgiven av Vetenskaps-Societeten i Lund. Lund & Köpenhamn.
- Jönsson, Lars 2001: *Torsgården Vellinge, del av 99:29 m.fl. Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne. Rapport över arkeologisk förundersökning 2001.* Malmö Kulturmiljö
- Jönsson, Lars 2003: *Torsgården Vellinge, del av 99:29 m.fl. Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne. Rapport över kompletterande arkeologisk förundersökning 2002.* Malmö Kulturmiljö.
- Jönsson, Lars & Brorsson, Torbjörn 2003: Oxie i sydvästra Skåne. En plats med centrala funktioner. *Landskapsarkeologi och tidig medeltid – några exempel från södra Sverige.* Red. Mats Anglert & Joakim Thomasson. *Uppåkrastudier 8.* Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8°, No. 41. Lund.
- Jönsson, Lars & Kockum, Jan 2004. Öresundsförbindelsen. Fosie by 10. Rapport över arkeologisk slutundersökning. *Malmö Kulturmiljö Rapport nr 21.*
- Jönsson, Lars & Kockum, Jan 2005. Att sätta gränser. *Meta*, nr 2, sid. 3–20.
- Jönsson, Lars & Persson, Lars 2008. *Det organiserade landskapet. Öresundsförbindelsen och arkeologin.* Malmöfynd nr 13. Malmö Kulturmiljö.
- Karlin, Georg 1923. Medeltida keramik i Norden. *Nordiska Arkeologmötet i Stockholm 1922.* Red. G. Hallström. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens. Stockholm.
- Karlsson, Mattias 2011. Jordar – teknologi – aktörer. Några tankar om bebyggelse och odling kring Lund och Uppåkra i övergången mellan yngre järnålder och tidig medeltid. *Utskrift 11.* Red. Anders Håkansson & Christina Rosén. Halmstad.
- Karlsson, Mattias & Lenntorp, Karl-Magnus 2007. Genarps bytomt. Genarp 3:8 m.fl., RAÅ 84, Genarps socken, Skåne. Rapport över arkeologisk slutundersökning 2006. *Kulturens rapporter nr 2.*
- Karlsson, Mattias 2016: *Pahlmans gård i Vellinge, Vellinge 99:98 m.fl., fornlämning nr 17:1, Vellinge socken, Vellinge kommun. Arkeologiska förundersökningar 2015.* Kulturmiljörapporter 2016:16. Kulturen.
- Karlsson, Mattias & Lenntorp, Karl-Magnus 2021. Revinge bytomt, Revinge 35:1, Fornlämning 5:1, Revinge socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk slutundersökning 2006. *Kulturens rapporter nr 11.*

- Karlsson, Mattias 2022. Revinge bytomt, Revinge 35:74 m.fl., Fornlämning 5:1, L1988:6956, Revinge socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2017. *Kulturens rapporter* nr 12.
- Kempke, Torsten 1988. *Zur Chronologie der Keramik von Starigard/Oldenburg*. Bericht der Römisch-Germanischen Kommission, band 69. Mainz am Rhein.
- Kock, Jan 2001. Middelalderlige pottemagerovne og pottemagerier i Danmark – en optakt. *Hikuin* 28. Middelalderlige Pottemagerovne i Danmark. Højbjerg.
- Kürtz, Hans Joachim 1983. *I Hanseatenes Tider. Handel ogandel på Hansakontorene i Bergen – Brügge – London og Novgorod*. Det Hanseatiske Museum Bergen. Lübeck.
- Kyhlberg, Ola & Göthberg, Hans & Vinberg, Ann (red.) 1995. *Hus & gård i det förurbana samhället*. Rapport från ett sektorsforskningsprojekt vid Riksantikvarieämbetet. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 14. Stockholm.
- Lagerås, Per & Magnell, Ola 2020: Resilient Land Use in the Medieval and Early-modern Village. Crop and animal husbandry in Fjellie, southern Sweden, AD 1000–1800. *Danish Journal of Archaeology* 2020, Vol. 9.
- Lagerås, Per & Fredh, Erik Daniel 2020: Long-term development of landscape openness and arable land use in an agricultural region of southern Sweden: the potential of REVEALS estimates using pollen records from wells. *The Journal of Quaternary Plant Ecology, Palaeoclimate and Ancient Agriculture – Official Organ of the International Work Group for Palaeoethnobotany*, Vol. 29, Nr 2.
- Larsson, Lars & Hårdh, Birgitta 1997. Uppåkra – ett hövdinga- eller kungasäte. *Fornvännen* 1997:92.
- Larsson, Mats 2015. *Agrarian plant economy at Uppåkra and the surrounding area. Archaeobotanical studies of an Iron Age regional center*. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 4°, No. 33. Lund. (Diss).
- Larsson, Stefan 2006. Den mänskliga staden? *Nya stadsarkeologiska horisonter*. Red. Stefan Larsson. Stockholm.
- Larsson, Stefan 2022. Utgångspunkter. *Kvarteret Sankt Mikael. Arkeologi 1904–2020*. Red. Stefan Larsson. Archaeologica Lundensia, Investigationes De Antiquitatibus Urbis Lundae XIII. Lund.
- Larsson, Stefan & Lindberg, Sofia (red.). 2021. Kvarteret Sankt Mikael 16, lämningsnr 1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. *Kulturens rapporter* nr 10.

- Leibgott, Niels-Knud 2001. Keramikken fra Farum Lillevang. Middelalderlige Pottermagerovne i Danmark. *Hikuin* 28. Højbjerg,
- Lhammer, Anna 2007. *Bortom riksbildningen. Människor, landskap och makt i sydöstra Skandinavien*. Lund Studies in Historical Archaeology 7. Lund. (Diss).
- Linderoth, Thomas 2018: *Vellinge 90:3. Arkeologisk undersökning 2016. Vellinge 90:3, Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne län*. Sydsvensk Arkeologi AB. Rapport 2018:3.
- Lindman, Gundela & Streiffert, Jörgen 1992. Två boplotsundersökningar i mellersta Halland. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer. *Rapport UV* 1992:11.
- Lundquist, Lars 1997. Central Places and Central Areas in the Late Iron Age. Some Examples from South-westerns Sweden. *Visions of the Past. Trends and Traditions in Swedish Medieval Archaeology*. Red. Hans Andersson, Peter Carelli & Lars Ersgård. Lund Studies in Medieval Archaeology 19. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar, Skrifter nr 24, Lund/Stockholm.
- Lundquist, Lars 2003. *Slöinge 1992–1996. Undersökningar av en boplatz från yngre järnålder. Slöingeprojektet 2*. Gotarc serie C. Arkeologiska skrifter no 42. Göteborgs universitet. Göteborg.
- Lindqvist, Gunnar 1981. *Krukor och fat. Svenskt krukmakeri under 400 år*. Stockholm.
- Lövgren, Karin & Heimer, Olle & Ifverson, Patric & Ingwald, Johan & Koch, Helene & Svensson, Magnus 2007. Bunkeflo – delområde 2 och Bunkeflo bytomt. Citytunnelprojektet. Rapport över arkeologisk slutundersökning. *Malmö Kulturmiljö Rapport* nr 40.
- Martens, Jes 2006. Usynlige strukturer. *Järnålder vid Öresund, Band 2. Metod- och materialstudier*. Red. Anne Carlie. Skånska spår – arkeologi längs Västkustbanan. Riksantikvarieämbetet UV Syd. Lund.
- Mikkelsen, Peter Hambro & Nørbach, Lars Christian 2003: *Drengsted. Bebyggelse, jernproduktion og agerbruk i yngre romersk og ældre germansk jernålder*. Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter 43. Aarhus Universitetsforlag. Århus.
- Mårtensson, Anders W. 1973. En krukmakeriprodukt från det medeltida Lund. *Kulturens årsbok* 1973. Lund.

- Nielsen, Poul Otto & Randsborg, Klavs & Thrane, Henrik 1994. The Archaeology of Gudme and Lundeberg. Papers presented at a conference at Svendborg, October 1991. *Arkeologiske Studier*, Volume X. København.
- Nordholm, Gösta 1967. *Studier i Skånes äldre ekonomisk geografi*, del 1–2. Meddelanden från Lunds universitets Geografiska institution, Avhandlingar LI. Lund.
- Ohlsson, Therese 2016. *Vellinge 90:3. Arkeologisk förundersökning 2016. RAÅ fornlämning nr 17, Vellinge 90:3 m. fl., Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne län*. Sydsvensk Arkeologi AB. Rapport 2018:15.
- Olsson, Mona & Ingwald, Johan & Paulsson-Holmberg, Tove 2005. *Öresundsförbindelsen. Naffentorp 5A. Rapport över arkeologisk slutundersökning*. Malmö kulturmiljö, Rapport nr 12. Malmö.
- Pamp, Bengt 1983. *Ortnamn i Skåne*. Stockholm.
- Persson, Eva & Staaf, Agneta 1981. *Kyrkbyar och städer i förvandling: bebyggelseinventering i ord och bild från Vellinge kommun*. Vellinge kommun.
- Pettersson, Claes B. & Brorsson, Torbjörn 2002. "Bott vid en landsväg...". *Märkvärt, medeltida. Arkeologi ur en lång skånsk historia*. Red. Mats Mogren. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar. Skrifter No 43. Stockholm.
- Pettersson, Claes B. & Torstensdotter Åhlin, Inger. 1999. *Kabelnedläggning. Vellinge – Höllviken. Skåne, Vellinge och Stora Hammars socknar. Arkeologisk utredning steg 1 och 2 samt förundersökning. Riksantikvarieämbetet Avdelningen för arkeologiska undersökningar. UV Syd rapport 1999:73*.
- Porsmose, Erland 1987. *De fynske landsbyers historie – i dyrkningsfælleskabets tid*. Odense University Studies in History and Social Sciences 109. Odense. (Diss.).
- Qviström, Linda 2007. Från långhus till stuga. Hus och bebyggelse i Uppland. Delar av förhistoriska sammanhang. I: Hans Göthberg (red.). *Arkeologi E4 Uppland – Studier*, Volym 3, sid. 219–231. Uppsala.
- Rahmqvist, Sigurd 1996. *Sätessgård och gods. De medeltida frälsegodsens framväxt mot bakgrund av Upplands bebyggelsehistoria*. Upplands fornminnesförenings tidskrift 53. Uppsala. (Diss.).

- Rensbro, Henriette 2002. *Bygninger på landet. Middelalderhuse i Østdanmark 1200–1600. Indsamling og analyse af arkæologisk udgravede bygninger*. Hovedfagspeciale. Afdeling for Middelalderarkæologi. Moesgaard.
- Riddersporre, Mats 1995. *Bymarker i backspejel. Odlingslandskapet före kartornas tid*. Meddelanden från Lunds universitets Geografiska Institution, nr 124. Lund. (Diss).
- Riddersporre, Mats 2007. *Torp längs vägen till Trelleborg. En arkeolog i Trelleborg*. Skånska städer. Red. Stefan Larsson & Caroline Arcini. Stockholm.
- Rosborn, Sven 1984. *Malmö. Den medeltida staden och dess omland*. Medeltidsstaden 67. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Roslund, Mats 1992. *Baltic Ware – a Black Hole in the Cultural History of Early Medieval Scandinavia. Contacts across the Baltic Sea during the Late Iron Age (5th-12 centuries)*. Red. Birgitta Hård. & Bozena Wyszomirska-Werbart. University of Lund. Institute of Archaeology. Report Series No. 43. Lund.
- Roslund, Mats 2001. *Besökare i huset. Kulturell överföring mellan slaver och skandinaver 900 till 1300*. Vetenskapssocieteten i Lund. 92. Lund.
- Elisabeth Rudebeck, Elisabeth & Ödman, Catharina & Samuelsson, Bengt-Åke & Högberg, Anders (red.). 2001. *Vetenskapligt program för Malmö Kulturmiljö*. Den arkeologiska verksamheten. Malmö.
- Sarnäs, Per 2011. *Hammarlövs bytomt, fornlämning 47, Hammarlövs sn, Trelleborgs kn. Arkeologisk förundersökning 2010*. Sydsvensk Arkeologi. Rapport 2011:25.
- Sarnäs, Per 2011. *Sutaren Mindre 6, fornlämning 17, Vellinge sn, Vellinge kn. Arkeologisk förundersökning 2011*. Sydsvensk Arkeologi AB. Rapport 2011:32.
- Sarnäs, Per 2017. *Bodarp 3:5, fornlämning 18. Husbygge. Bodarps socken, Trelleborgs kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2016*. Skånearkeologi. Rapport 2017:7.
- Sarnäs, Per 2022. *Vellinge 40:4 m.fl., fornlämning L2021:1466. Arkeologisk förundersökning 2021*. Skånearkeologi. Rapport 2022:5.
- Schmidt Sabo, Katalin 2001. *Vem behöver en by? Kyrkheddinge, struktur och strategi under 1000 år*. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Skrifter No 38. Lund.

- Schmidt Sabo, Katalin 2001/2005. *Den medeltida byns sociala dimensioner*. Lund Studies in Historical Archaeology 1. Riksantikvarieämbetet arkeologiska undersökningar, Skrifter 67. Lund & Stockholm. (Diss).
- Schmidt Sabo, Katalin 2007. *Käglinge bys östra del. Tofterna till gård 10, 11 och 12. Skåne, Malmö kommun, Glostorps socken. Käglinge 1:16, 5:215 och 10:6, Käglinge bytomt, RAÄ 48. UV Syd dokumentation av fältarbetsfasen 2007:5*. Arkeologisk slutundersökning 2006. UV Syd. Lund.
- Schmidt Sabo, Katalin 2013: *Örja 1:9. Arkeologisk undersökning 2010. Skåne, Landskrona kommun, Örja socken, Örja 1:9, fornlämningarna Örja 9, 35, 40, 41 och 42*. UV Rapport 2013:68.
- Schmidt Sabo, Katalin & Söderberg, Bengt 2019: Vinna eller försvinna? Avgörande val i bybildningstid. *In Situ Archaeologica*, 2011–2012.
- Schmidt Sabo, Katalin & Söderberg, Bengt 2019: Byn vara eller icke vara, är det frågan? *In Situ Archaeologica*, vol. 13. Göteborgs universitet.
- Seiler, Anton (red.). 2016. Yngre järnålder och medeltid vid Storgården – stolphus, grophus och avfallsgropar. Arkeologisk undersökning, Uppsala län, Uppland. Uppsala kommun, Uppsala socken, Gamla Uppsala 20:1, Uppsala 581:1, 605:1. *Arkeologerna, Statens Historiska Museer, Rapport 2016:64*.
- Selling, Dagmar 1955. *Wikingerzeitliche and Frühmittelalterliche Keramik in Schweden*. Stockholm.
- Serlander, Daniel & Lundström, Petra & Jönsson, Lars 2009: *Västra Klagstorps bytomt – villabyggnation inom fastigheten Klagstorp 41:3, Såmaskinen 1 & Hövändaren 1. RAÄ 18, Västra Klagstorp socken i Malmö stad, Skåne län. Arkeologisk slutundersökning 2001*. Malmö Museer, Arkeologienheten. Rapport 2009:015. Malmö.
- Skansjö, Sten 1983. *Söderslätt genom 600 år. Bebyggelse och odling under äldre historisk tid*. Skånsk senmedeltid och renässans 11. Skriftserie utgiven av Vetenskaps - Societeten i Lund. Lund. (Diss.).
- Skov, Hans 1994. Hustyper i vikingetid og tidlig middelalder. Udviklingen af hustyper i det gammeldanske område fra ca 800–1200 e.Kr. Landebebyggelse i middelalderen I. Huse og gårde. *Hikuin* 21, sid. 139–174.
- Stjernqvist, Berta 1981: Arkeologisk forskning om den agrara bebyggelsen i Skåne vid vikingatidens slut – källäge och problemställningar. *Bebyggelsehistorisk tidskrift* 1981, nr 2.

- Streiffert, Jörgen 2001. *På gården. Rumslig organisation inom bosättningsytter och byggnader under bronsålder och äldre järnålder*. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska undersökningar skrifter 35/GOTARC. Serie C. Arkeologiska skrifter 37. Stockholm & Göteborg. (Lic.).
- Strömberg, Bo 2005. Järnåldersbygder i bronsålderns landskapsrum. *Järnålder vid Öresund. Band 1. Specialstudier och syntes*. Red. Anne Carlie. Skånska spår – arkeologi längs Västkustbanan. Riksantikvarieämbetet. Lund.
- Svart Kristiansen, M. 2002. Boligindretning i middelaldergårde. *Bolig og Familie i Danmarks Middelalder*. Red. Else Roesdahl. Aarhus.
- Söderberg, Bengt 1993: *Skåne, Vellinge socken, Kv. Skolan RAÄ 17 1990 Arkeologisk för och slutundersökning inom bytomt*. Rapport. Riksantikvarieämbetet UV-Syd.
- Söderberg, Bengt 1994. Kungens Gårdstånga – från Odin till adel. *Arkeologi i Sverige*, nr 3. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Söderberg, Bengt 1995. Gårdstånga. Boplats- och bebyggelseämningar från stenålder till nyare tid. Arkeologiska för-, slut- och forskningsundersökningar. *UV Syd Rapport 1995:7*.
- Söderberg, Bengt 1996: *Skåne, Vellinge sn, Kv. Tonfiskan 13 RAÄ 17 1996 Arkeologisk förundersökning*. Riksantikvarieämbetet UV-Syd. Rapport 1996:29.
- Söderberg, Bengt 1997: *Arkeologisk förundersökning. Skåne, Vellinge, Håslöv, Räng och Stora Hammars socknar, Vattenledning Vellinge-Höllviken*. Riksantikvarieämbetet UV Syd. Rapport 1997:68.
- Söderberg, Bengt 2005. *Aristokratiskt rum och gränsöverskridande. Järrestad och sydöstra Skåne mellan region och rike 600–1100*. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska undersökningar, Skrifter No 62. Stockholm. (Diss).
- Sørensen, Anne Birgette 2003. Middelalderens fødsel – tiden 1000–1340. Huse, gårde og bebyggelser. *Det Sønderjyske Landbrugs Historie. Jernalder, Vikingetid & Middelalder*. Red. Lennart S. Madsen & Orla Madsen. Skrifter udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland, nr 82. Haderslev.
- Tegnér, Mimmi 2005. *Järnåldersundersökningar i Skåne. Katalog över arkeologiska undersökningar 1960–2000*. University of Lund. Institute of Archaeology. Report Series nr 91. Malmö kulturmiljö. Rapport nr 51.

- Thomasson, Joakim 2005. Bybildningen och bönderna. I: Mats Mogren (red.). *Byarnas bönder. Medeltida samhällsförändring i Västskåne*, sid. 44–139. Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan. Riksantikvarieämbetet. Lund/Stockholm.
- Torstensdotter Åhlin, Inger 1995: *Arkeologisk utredning Skåne, Vellinge socken, Vellinge 99:24, 1994*. Rapport 1995:6 Riksantikvarieämbetet UV-Syd.
- Torstensdotter Åhlin, Inger 2000. Herrestorp 3:2 – en stenåldersboplats. Skåne, Vellinge socken, Herrestorp 3:2, RAÄ 71. Riksantikvarieämbetet Avdelningen för arkeologiska undersökningar, *UV Syd Rapport 2000:72*.
- Trulsson, Nina & Söderberg, Bengt 2019: *E6 trafikplats Vellinge Södra. "Att grava ler" i Vellinge by.. Arkeologisk utredning steg 1 och 2, 2019. Skåne, Vellinge kommun, Vellinge socken, fastighet Vellinge 13:1*. Rapport 2019:133.
- Wahlöö, Claes 1976. Keramik i fas V. *Uppgrävt förflutet för PK-banken i Lund. En investering i arkeologi*. Red. Anders W. Mårtensson. *Archaeologica Lundensia. Investigationes de Antiquitatibus Urbis Lundae*. Lund.
- Wattman, Nils 1996. Kärragård – boplats och centralplats från trättbägarkultur till medeltid. *Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer*.
- Yanin, Valentin L. 1992. The Archaeological Study of Novgorod: an Historical Perspective. *The Archaeology of Novgorod, Russia. Recent results from the Town and its Hinterland*. Red. M. Brisbane. The Society for Medieval Archaeology Monographs Series, No 13. Lincoln.
- Ödman, Anders 2004. *Skeingeborg. Borgen som Saxo glömde*. Norra Skånes Medeltid 4. University of Lund Institute of Archaeology Report Series No 90. Lund.
- Östman, Sofi 2017: *Makrofossilanalys av prover från rännor i anslutning till åkermark inom Vellinges socken 17:1, Skåne. Miljöarkeologiska laboratoriet*. Rapport nr 2017-011. Institutionen för idé- och samhällsstudier. Umeå universitet.

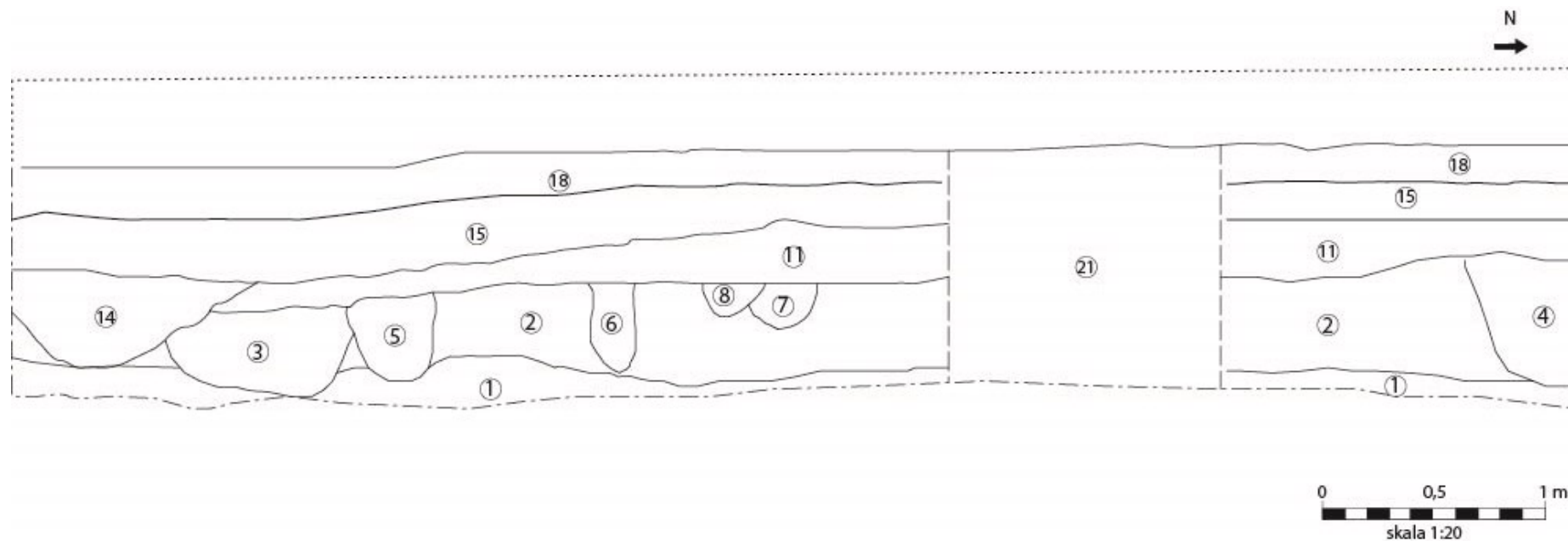
Arkiv

Lantmäteristyrelsens arkiv, Geometrisk konceptkarta över Vellinge bys tomter, gata och Norre maen från 1777.

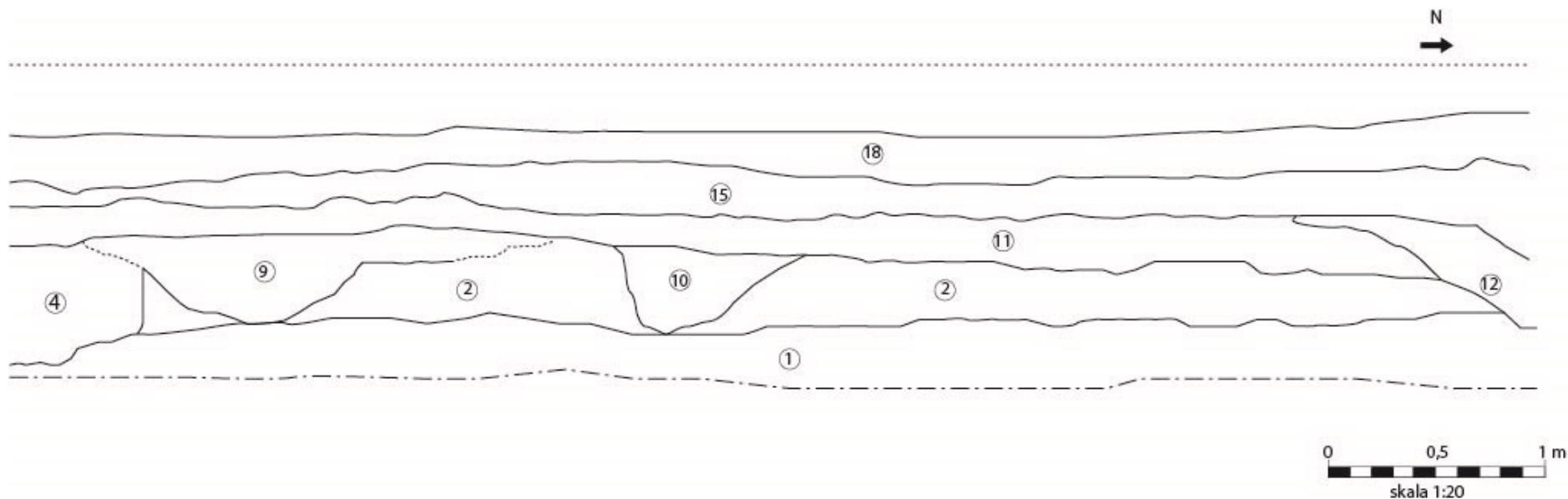
Bilagor

Bilaga 1. Sektionsritningar arkeologiska undersökningar

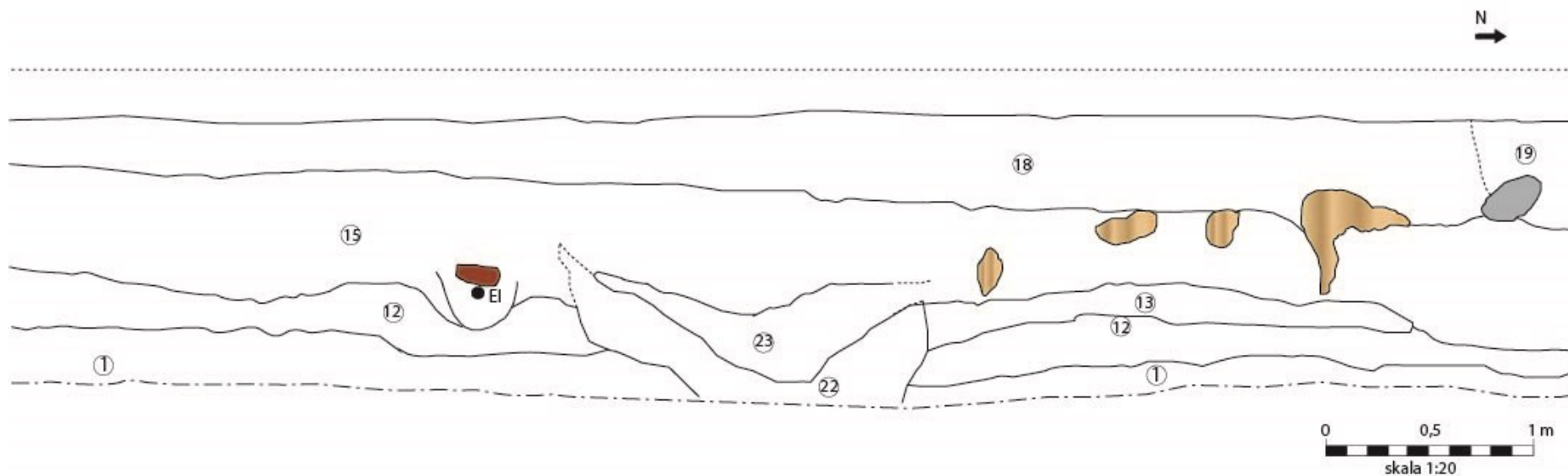
Sektion i undersökningsschakt 2019, sett åt väster.

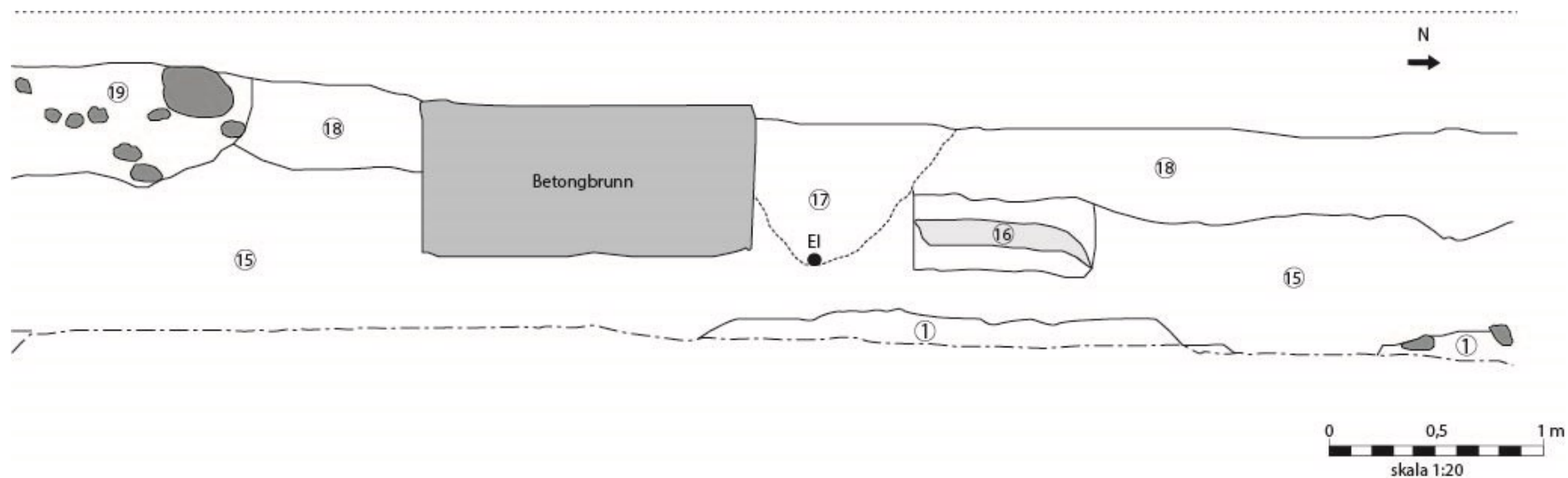
1. Gulbrunt infiltrationslager direkt över alven (=237).
2. Grå silt, kompakt, torr, innehåller en del småsten, kalkfläckar samt träkol.
3. Nedgrävning, grå silt, kompakt, torr, fläckar av moränsilt, enstaka kalkfläckar och småsten.
4. Nedgrävning med fyllning av brun siltig sand, något lucker. Liknar fyllning nr 10.
5. Nedgrävning, grå silt, kompakt, torr, inslag av småsten och grus.
6. Nedgrävning, brun silt, något lucker.
7. Mörkbrun silt, något lucker. Torr.
8. Mörkbrun silt, torr.
11. Brun silt, kompakt och något fet, något fuktig. Få komponenter.
14. Nedgrävning, mörkbrun humös siltig lera, enstaka småsten, träkol.
15. Gråbrunt torrt siltlager (165). Genombrutet av en del rötter. Brungrå silt, något humös, något kompakt, torr, mager, kalkprickar, enstaka djurben.
18. Matjord. Stora mängder rötter, främst i den nordligaste delen. Gör det svårt att se lagerskilje nedåt. En del småsten, grus.
21. Område där schaktväggen/sektionen kalvat in.

1. Gulbrunt infiltrationslager direkt över alven (=237)
2. Grå silt, kompakt, torr, innehåller en del småsten, kalkfläckar samt träkol.
4. Nedgrävning med fyllning av brun siltig sand, något lucker. Liknar fyllning nr 10.
9. Nedgrävning med fyllning av grå silt, kompakt och torr. Innehåller kalksten, enstaka småsten.
10. Nedgrävning med fyllning av silt och sand blandat, brun, lucker. Inga komponenter.
11. Brun silt, kompakt och något fet, något fuktig. Få komponenter.
12. Gråbrun, lucker silt, torr, mager. Innehåller träkol.
15. Gråbrunt torrt siltlager (165). Genombrutet av en del rötter. Brunrå silt, något humös, något kompakt, torr, mager, kalkprickar, enstaka djurben.
18. Matjord. Stora mängder rötter, främst i den nordligaste delen. Gör det svårt att se lagerskilje nedåt. En del småsten, grus.

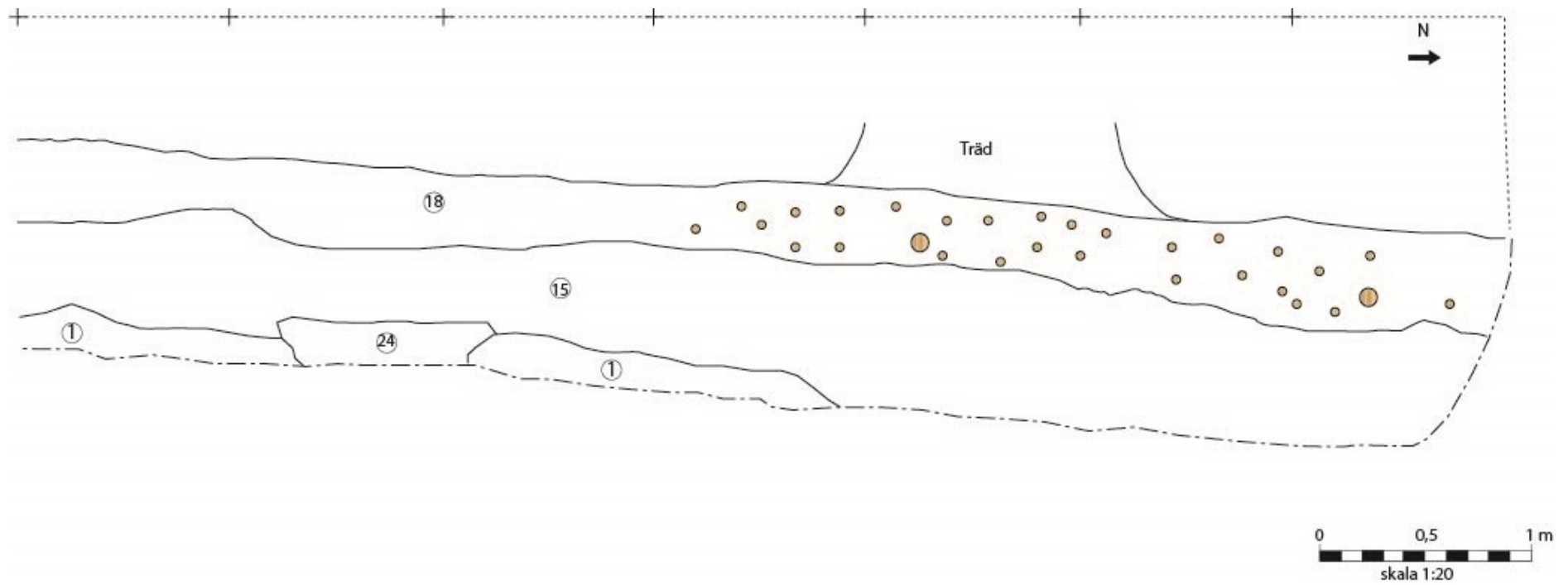

1. Gulbrunt infiltrationslager direkt över alven (=237).
12. Gråbrun, lucker silt, torr, mager. Innehåller träkol.
13. Gråbrun lucker silt, mager, torr, innehåller träkol (=197).
15. Gråbrunt torrt siltlager (165). Genombrutet av en del rötter. Brunrå silt, något humös, något kompakt, torr, mager, kalkprickar, enstaka djurben.
18. Matjord. Stora mängder rötter, främst i den nordligaste delen. Gör det svårt att se lagerskilje nedåt. En del småsten, grus.
19. Nedgrävning, mycket stora stenar. Sand i botten, innehåller glas, flintgods och gult tegel.
22. Fyllning i dike, svåravgränsad nedgrävning (=230).
23. Fyllning i dike, yngre nedgrävning (=244).

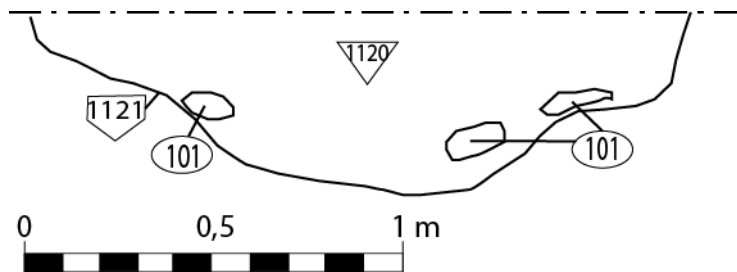
1. Gulbrunt infiltrationslager direkt över alven (=237).
15. Gråbrunt torrt siltlager (165). Genombrutet av en del rötter. Brungrå silt, något humös, något kompakt, torr, mager, kalkprickar, enstaka djurben.
16. Kalkgrop, vit kalkkaka i botten och som väggar.
17. Rörschakt, oklar utsträckning. Elkabel.
18. Matjord. Stora mängder rötter, främst i den nordligaste delen. Gör det svårt att se lagerskilje nedåt. En del småsten, grus.
19. Nedgrävning, mycket stora stenar. Sand i botten, innehåller glas, flintgods och gult tegel.

1. Gulbrunt infiltrationslager direkt över alven (=237).
 15. Gråbrunt torrt siltlager (165). Genombrutet av en del rötter. Brunrå silt, något humös, något kompakt, torr, mager, kalkprickar, enstaka djurben.
 18. Matjord. Stora mängder rötter, främst i den nordligaste delen. Gör det svårt att se lagerskilje nedåt. En del småsten, grus.
 24. Dike med fyllning av mörkbrun silt (=154).

Bilaga 2. Sektionsritningar arkeologiska schaktningsövervakningar

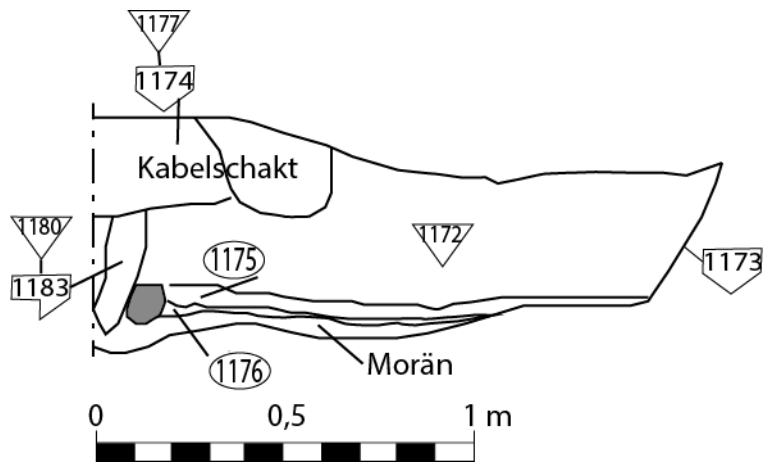

Figur. 63. Sektion I1122, sett mot söder. Sektion i grophus (hus7) G228.

101. Gul moränlera.

1120. Brungrå fuktig sand, kompakterad. I botten framkom klumpar av moränlera.

1121. Nedgrävning grophus.

Figur 64. Sektion I1181, sett mot söder. Sektion i grophus (hus 5) G152.

- 1172. Mycket fin och lucker svart till svartbrun sandig silt. Innehåller djurben och skörbränd sten.
- 1173. Nedgrävning grophus. Syntes tydligast i västra sektionen.
- 1174. Kabelschakt.
- 1175. Gul sand och lera, mycket fint och jämnt. Golvlager i grophus.
- 1176. Tunt tramlager i grophus, tillkommit vid uppförande av huset.
- 1177. Fyllning i kabelschakt.
- 1180. Gråsvart sand, fyllning i pinnhål.
- 1183. Pinnhål.

Bilaga 3. Kontextlistor

Bilaga 3a. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-7147-2019, A_2019_0040

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
100	Matjord	Lager fyllning	Brukning	Matjord	162	
101	Morän	Lager fyllning		Morän	45	
102	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenavtryck. Kan ev grupperas med 103+104+105+106+107+ fyra till som endast syntes i den norra schaktkanten. Relativt moderna lämningar som framkom högt upp i stratigrafin.	2	
103	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stenavtryck, fyllning i nedgrävning efter 1800-talskonstruktion.	2	
104	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i relativt modernt stolphål. Brungrå lerig och sandig silt. Framkommer på ett djup av -0,65 m.	2	
105	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i relativt modernt stolphål, brun sandig silt.	2	
106	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i relativt modernt stolphål, sandig silt.	2	
107	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i relativt modernt stolphål. Brun sandig silt, skärs av schaktkant i öster. Ligger i en NNV-SSO rad tillsammans med bland andra 102, 103, 104	2	
108	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i en avlång nedgrävning, ränna, plan botten. Ligger stratigrafiskt över 110. Kan ev vara rester av ett hus från 1800-talet? Finns det några uppgifter i FU-rapporten?	5	
109	Lergolv	Lager fyllning	Konstruktion	Värmepåverkad lera, lergolv? Enligt FU-rapport ska det ha legat ett hus här någonstans som brann på 1800-talet. Är detta en rest av detta tillsammans med 134, 415, 414 mfl?	236	
110	Lagerrest	Lager fyllning	Brukning	Ej undersökt lager, kan ev vara brukningslager.	4	
111	Lagerrest	Lager fyllning	Brukning	Möjligen lagerrest, svårtolkad då det fortsätter utanför schaktet mot öster. Ligger under rännan 134. Ett djurben, annars inga fynd. Djurbenet tillvaratogs inte. Kan ev vara ett brukningslager kopplat till 108 och 109, om dessa är rester efter ett hus.	4	
112	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål.	163	
113	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ljusedgul med fläckar av orange = värmepåverkad lera. Lera med fläckar av brungrå silt. Fyllning i sth tillkommen när stolpen dragits upp och hålet fyllts igen. Kan ha fyllts igen med rester efter ett lergolv som stolpen gått igenom. Undersökt till 50%. 1800-talshuset?	5	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
114	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Gul och brun finkornig silt blandad med mycket gul lera i stolphål.	163	
115	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i Ö-V gående ränna, sekundär fyllning. Svår att urskilja från underliggande.	165	
116	Brunn recent	Nedgrävning	Konstruktion		1	
117	Recent ledning	Nedgrävning	Konstruktion		1	
118	Recent ledning	Nedgrävning	Konstruktion	Recent ledning, samma som 1057/1058	1	
119	Recent brunn	Nedgrävning	Konstruktion	Brunn tillhörande VA-schakt 254	35	
120	Stensködd brunn	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Brunn med stenskoning. Ca 1,20 m i diameter och mer än 4,5 m djup. Översta skiftet är förstärkt med betong och över brunnen låg en rund betongplatta. I brunnen fanns rent och klart vatten. Brunnen fortfarande vattenförande. Oklart hur gammal brunnen är.	166	
121	Utgår	Lager fyllning				x
122	Fyllning i FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i FU-schakt från 2010.	1	
123	Fyllning i FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i FU-schakt från 2010.	1	
124	Fyllning i FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i FU-schakt från 2010.	1	
125	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Modern sjunkbrunn för avrinning från tak, västra längan. Plaströr ansluter till stupränna.	1	
126	Rec trästolpe i stolphål	Lager fyllning			167	
127		Lager fyllning			167	
128		Lager fyllning			167	
129		Lager fyllning			167	
134	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Rest av liten ränna, skarp bottenkant och plan botten talar för att rännan är relativt modern. Kan den kopplas ihop med de lite modernare stolphålen 441, 412 mfl?	238	
136	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphålsbotten som kan ha ingått i 1800-talshuset. Undersökt till 50 %.	238	
137	Fyllning i FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	FU-schakt från 2010.	36	
138	Utgår	Lager fyllning		Utgår, inte kalksläckningsgrop eller del av dike, ränna. Naturlig morän med mycket kalk i.		x
139	Modern brunn	Nedgrävning	Konstruktion	Modern brunn till regnvatten från stuprör vid västra längan.	1	
140	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stenskott stolphål i relativt modern stolprad.	3	
142	Fyllning	Lager fyllning			167	
144	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål som troligen kommer högt uppifrån och som inte blivit grävt i botten. Inmätt som nytt sth i moränen.	164	
145	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	11	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
146	Syllstensrad	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Möjligt syllstensrad eller hägnadsrest. Orienteringen överensstämmer med ett djupt dike i öster.	6	
147	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	11	
148	Fyllning	Lager fyllning			167	
150	Dikesfyllning	Lager fyllning	Konstruktion	Fyllning i dike. Går parallellt med 209, kan vara del av samma dike alternativt omgrävningar av en dikessträckning.	83	
151	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i ränna med avvikande orientering än de andra i detta område.	80	
152	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i tomträna eller dylikt. Övergången mot underliggande morän är väldigt otydlig. Inslaget av köksavfall var sparsamt förekommande, men enstaka fragment av däggdjurs- och fiskben, liksom förkolnad säd förekommer. C14-daterad till 899-1036 e Kr	79	
153	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i ränna, löper parallellt med 152/419.	79	
154	Fyllning i dike	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i ränna.	78	
155	Fyllning	Lager fyllning	Brukning	Vit, gulvit, gråvit kalk i kalksläckningsgrop, varvat med brungrå silt.	85	
156	Fyllning	Lager fyllning	Brukning	Fyllning bestående av gråbrun silt uppblandad med morän. Några större stenar nära botten. Innehöll mycket djurben och spjäkat rödgods. Känns som att fyllningen tillkom inom en kort tidsperiod då det inte fanns några lagerskiften i fyllningen. Fyllningen kändes som avfall.	86	
157	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål, ordentliga stenar till stolpens skoning satt upp emot kanterna. Fynd av två järnföremål och en bit rött tegel. Antagligen inte väldigt gammalt stolphål. Kan vara samtida med kalkgropen och de två groparna strax öster om.	11	
158	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt	11	
159	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	11	
160	Fyllning i stenvtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenvtryck.	179	
161	Rännfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt, fyllning i ränna.	178	
162	Borrhål	Lager fyllning	Konstruktion	Modernt borrhål vid geundersökning	1	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
163	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike/ränna. Rännan endast bevarad en del av sin sträckning. Framrensning i plan visar tydligt att rännan skurit rännan 152. I söder mer otydlig och svår att följa. Inslaget av köksavfall var sparsamt förekommande, men enstaka fragment av däggdjurs- och fiskben, liksom förkolnad säd förekommer.	80	
164	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgrävning, ej undersökt.	80	
165	Utfyllnadslager	Lager fyllning	Konstruktion	Tjockt och kompakt lager med ytterst få fynd, mycket torrt och kompakt. Förekomst av kalk- och tegelprickar, endast lite träkol. I stort sett inga djurben. Förvånansvärt rent från rasmassor och avfallsmaterial som brukar förekomma inom gårdslägen. Tolkas vara påfört lager från när markarbeten utförts i slutet av 1800-talet (?). En kraftig avröjning har skett på platsen vilket förklarar frånvaron av hög- och senmedeltid samt tidigmodern tid. Inga mynt från 1700- eller 1800-talen, endast enstaka skärvor YRG. I matjorden däremot 1900-talskräp, mycket järn, plast och dyl. 165 ligger som ett stort lock och låser stratigrafin både uppåt och nedåt.	8	
166	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	9	
167	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål, ej undersökt. Kan grupperas med 166 och 169	9	
168	Ensamliggande sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Natursten som har rubbats något ur sitt läge, runt stenen finns gråbrun sandig silt. Frågan är om detta har tillkommit vid schaktning? Oklart om stenen är placerad här eller naturlig? Runt stenen finns tre störhål 166, 167, 169.	10	
169	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Ej undersökt.	9	
172	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	11	
173	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	11	
174	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	11	
175	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	11	
176	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	11	
177	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	11	
178	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	11	
181	Härdrest	Lager fyllning	Brukning	Härdrest/härdbotten. 1,15x0,73x0,04 m.	71	
183	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt	276	
184	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	276	
185	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	276	
186	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	276	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
187	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Innehöll en mindre sten, 0,08 m i diameter, som möjligen varit en del av skoning.	13	
188	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	11	
189	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, siltig sand med enstaka småsten, naturlig flinta.	259	
190	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt. Fyllning i nedgrävning.	11	
191	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		13	
192	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	11	
193	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Grupperingsförslag: Tillsammans med 194, 192, 193, 189, 190, 191, 188. Östvästlig linje, botten av stolphål, diffusa, ev en byggnadsrest.	11	
194	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Endast plandokumenterad, fyllning i stolphål. Grupperingsförslag se 193	11	
195	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. För grupperingsförslag se 193.	11	
196	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		182	
197	Odlingslager	Lager fyllning	Brukning	Odlingslager med flera komponenter än det överlagrande 165, finfördelat. Svårt att se lagerskiften pga extrem torka 2018 och nedbrutna kulturlager. Det är först när stolphålsfyllning framträder i 197 som man med säkerhet kan säga att det förekommer ett lagerskifte.	38	
198	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning för stolpe.	280	
199	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål.	280	
201	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål.	12	
202	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	11	
203	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		184	
204	Del av FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Del av FU-schakt	1	
205	Del av FU-schakt	Lager fyllning	Konstruktion	Del av FU-schakt	1	
206	Del av FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Del av FU-schakt	1	
207	Del av FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Del av FU-schakt	1	
208	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt	259	
209	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike, silt med enstaka mindre fläckar av morän.	83	
210	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike, något avvikande riktning i förhållande till det stora diket 267. Fyllningen består av grå silt uppblandad med stora mängder morän.	82	
211	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i Ö-V dike, tydligast i öster och i väster endast fläckvis bevarad. Ca 2 m lång och 0,22 m bred.	83	
212	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike, endast botten kvar. Tunnar tydligt ut i båda ändar och har	80	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				därför sannolikt fortsatt åt såväl NO som SV.		
213	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllningsrest i dikesbotten, otydlig och svåravgränsad.	82	
217	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Något humös och innehöll en stor sten som kan ha fungerat som skoning.	13	
218	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål, ej undersökt.	12	
219	Sth med fyll	Lager fyllning	Konstruktion		13	
220	Kalksläckningsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Tolkas som kalksläckningsgrop där man förberett kalkbruk till byggnation på gården.	84	
221	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		24	
222	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	259	
223	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning stolphål, ej undersökt.	259	
224	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion			x
225	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		251	
226	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	259	
228	Lagerrest	Lager fyllning	Brukning	Lagerrest, troligen del av överliggande 197. Fynd av All	38	
230	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike, brungrå, flammig i färgen, inblandning av morän. Inte väldigt gammal med tanke på förekomst av koks. Innehöll rikligt med koksartat material samt förkolnad säd.	70	
231	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		185	
232	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	259	
233	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	259	
236	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	259	
237	Nästanmorän	Lager fyllning	Brukning	Lager som ser trampat ut, ligger direkt över morän, kan vara brukningslager.	43	
238	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	13	
239	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Innehöll en del mindre stenar.	13	
243	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		183	
244	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike, massorna blandade med morän. Ligger under 165 men består inte av samma sorts massor varför fyllningen får en egen grupp 159	159	
247	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	11	
248	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	11	
249	Utgår	Lager fyllning		Utgår, lagerrest, del av 165		x
250	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i räna.	81	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
252	Aktivitetslager	Lager fyllning	Brukning	Stort lager mitt på ytan, som tolkats som ett aktivitetslager, då det innehåller mycket träkol, keramik och skörbränd sten.	39	
253	Utgår	Lager fyllning		Utgår, färgning		x
254	Fyllning i recent VA	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i recent VA-ledning	35	
255	Utgår	Lager fyllning		Utgår endast färgning		x
256	Utgår	Lager fyllning		Utgår, färgning		x
257	Utgår	Lager fyllning		Utgår, färgning		x
258	Utgår	Lager fyllning		Utgår, färgning		x
259	Utgår	Lager fyllning		Blankett saknas, kontexten utgår		x
260	Utgår	Lager fyllning		Utgår		x
261	Utgår	Lager fyllning				x
262	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Möjligt dike eller större nedgrävning/grop. Känslan är att det är ett dike som grävts om 2, kanske 3 gånger, då den har som en trappa i norra sidan. I söder är det troligen söndergrävt av maskinen. Nedgrävningen fortsätter in i schaktväggen och i öster är diket avgrävt av den moderna VA-ledningen.	69	
263	Utgår	Lager fyllning		Utgår, ej fyllning		x
264	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Gränsdike i avvikande riktning i förhållande till många av de andra i området.	73	
265	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Dike i norr, troligen del av gränsmarkering.	74	
266	Gränsdike	Nedgrävning	Konstruktion	Del av gränsmarkering i den norra delen, endast botten bevarad.	74	
267	Gränsdike	Nedgrävning	Konstruktion	Dike i norra delen, del av gränsmarkering som har hävdats under en längre tid. Flera parallella diken/rännor samt nedgrävningar i något avvikande riktning. Detta dike fortsätter sporadiskt utanför UO för SU:n 2019 (schaktningsövervakningar), vilket innebär att diket är längre än 11 m.	74	
269	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt.	167	
270	Del av FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Troligen del av FU-schakt eller annan recent nedgrävning. Recent fyllning innehållande allt från östersjökeramik till klädnypor i plast. Har synts en bit upp under schaktning. Omrörda massor, även innehållande moränsand.	1	
271	Del av 274	Lager fyllning	Destruktion	Del av 274	66	
272	Samma som 274	Lager fyllning		Del av 274	66	
273	Del av härd	Lager fyllning	Brukning	Fläckigt lager med fin sand/silt, tolkat som underlag för härd.	66	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
274	Härdrest	Lager fyllning	Brukning	Träkolblandat lager tolkat som rester efter en härd. Flera stenar är skörbrända. Träkolet är finfördelat, endast enstaka större fragment. Stenen är koncentrerad till lagrets mitt. Oregelbunden form ca 1,3x1,8 m stor.	66	
275	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Lager med mycket sand och träkol. Lagret "växte" vid undersökning. Följde sanden under ett brungrått lager, som möjligen var kvar efter schaktning. I hela botten låg ett lager sand som ibland skiftade i grått. I norra delen framkom en del snäckskal som kan tyda på att m an gödslat med tång. Möjligen att sanden i fyllningen var den del av funktionen av gropen men träkol och silt tillkommit vid destruktions. Vad sandens funktion har varit är oklart, låg som ett tydligt lager i botten av nedgrävningen.	186	
276	Utgår	Lager fyllning		Utgår, endast färgning.		x
277	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i grop 384. Blanketten verkar ha förkommit, eller aldrig skrivits. Har inte fått något svar gällande vilket. Tolkning saknas även för gropen 384. //LB	186	
281	Recent nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Modern nedgrävning fylld med blandat material, från svartgods till plastskräp. Nedgrävningen är otydlig och ojämn, djupast i NV hörnet.	1	
283	Utrakning	Lager fyllning	Brukning	Ett lager, mycket träkol och en del bränd lera, innehåll av keramik. Kändes vagt, antingen till stor del bortschaktat eller enbart ett område med koncentration av bränd lera och träkol. Mätte aldrig in en nedgrävning då lagret endast var ca 0,05 m tjockt och hade mycket otydlig begränsning. Möjligt utrakningslager eller liknande, då utbredningen var otydlig men på ett begränsat område.	197	
291	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna som ligger i det norra området och som kan ha fungerat som en gränsmarkering. Endast botten bevarad. Har en något avvikande sträckning från många av de andra dikena/rännorna, vilket kan tala för att det har skett en omstrukturering av tomten vid någon tidpunkt. Rännan ligger under en yngre ränna, med sträckning Ö-V. Ej undersökt, endast dokumenterad i plan.	73	
292	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Endast dokumenterad i plan. Rest av ett litet dike eller en ränna i N-S riktning.	75	
293	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Gränsmarkering i områdets norra del. Endast botten kvar.	75	
294	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna eller litet dike, något avvikande riktning från majoriteten, är också äldre än många av de andra. Kan	76	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				representera en omstrukturering av tomt- och markanvändningen.		
295	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Diket/rännan har en annorlunda sträckning än de övriga, viker av mot nordöst. Tyder på en ändring av tomtens utseende, kanske en reglering av tomtmarken.	76	
297	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål tillkommen då stolpen dragits upp och håligheten fyllts igen. I nuläget inte kopplad till andra sth i omgivningen.	11	
298	Gropfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i avfallsgrop, skörbränd sten som inte längre gått att använda, helt sönderbrända/sprängda, keramik och djurben varav en syl. Svåravgränsad fyllning, som så många andra kontexter trodde vi att vi grävt i botten, vid nästa schaktomgång visar det sig att nedgrävningen inte varit helt tömd. Flera inmätningar av samma kontext som resultat.	194	
301	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i liten avlång nedgrävning eller ränna. Innehöll mycket kalkklumpar och kalksmulor. Tydlig avgränsning. Kan eventuellt vara en rest av en vägg.	190	
302	Fyllning i stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	11	
303	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	192	
304	Utgår	Lager fyllning		Inmätt men ej undersökt, ingen blankett, annan kontext inmätt igen: 327/352		x
305	Del av 317	Lager fyllning	Destruktion	Ytterligare ett exempel på en nedgrävning som inte har grävts i botten och sedan fått ett flertal fyllningar och nedgrävningar inmätta på samma plats.	194	
306	Utgår	Lager fyllning		Är inmätt men jag hittar ingen blankett.		x
307	Utgår	Lager fyllning		Utgår, färgning.		x
308	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	195	
310	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	195	
311	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt.	195	
312	Utgår	Lager fyllning		Dubbelinmätning.		x
313	Möjligt odlingslager	Lager fyllning	Brukning	Avröjning, 313 tolkas inte vara så gammal, tolkas som odlad jord. Väldigt humös och fuktighetsbevarande, mindre kompakt än 165 mfl. Känns som odlingsjord.	92	
314	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.		x
315	FU-schakt	Lager fyllning	Konstruktion	Del av FU-schakt. Fyllningen betydligt lösare än omkringliggande lager.	1	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				Fynd av flintgods, svartgods, fönster- och buteljglas.		
316	Fu-schakt	Nedgrävning	Konstruktion	FU-schakt	1	
317	Fyllning i grop	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i avfallsgrop? Fyllning i mindre grop, oklar tolkning. Enstaka koncentrationer av träkol och ett fåtal skörbrända stenar, dock för lite för att tolka som en härd. Kan ev grupperas tillsammans med fyllningen 298.	194	
318	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Kan ev grupperas tillsammans med 327, 328	11	
321	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		276	
324	FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Del av FU-schakt	36	
325	Fyllning i stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	192	
326	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Nedersta fyllningen i stolphålsbotten. Fynd av djurben.	195	
327	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål	11	
328	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	11	
329	Utgår	Lager fyllning		En rund lagerrest hade noterats vid rensning, vid undersökning kunde denna inte följas varför kontexten utgår.		x
330	Gårdsplan	Lager fyllning	Brukning	Stort kompakt lager tolkat som en marknivå/gårdsplan. Materialet är mycket kompakterat vilket kan antyda varaktig aktivitet på ytan.	40	
331	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, liknar mycket 440, har kanske tillkommit vid samma tidpunkt? Kan detta vara någon sorts utjämning? Fiskben i fyllningen samt skörbränd sten, en ev skoningsrest. 312 ligger över, har blivit inmätt vid ett tidigare tillfälle. Har inte fått in blankett på denna och sätts som dubbelinmätning - utgår.	195	
332	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning brukad som avfallsgrop. Förefaller inte vara tänkt att ha någon specifik form. Inte direkt noggrant grävd utan det blev lite som det blev. Kan ev föras samman med gropen 336	16	
333	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning i form av ett dike. Ligger över ett äldre dike, som troligen är föregångaren (262). Tydligt och fint, fortsätter in i schaktväggen åt väster, skuret av rörschakt 416 i öster. Kan ev fortsätta på andra sidan av rörschaktet mot öster.	68	
334	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		183	
335	Utgår	Lager fyllning				x
336	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Kan ev tolkas som avfallsgrop.	16	
337	Dikesfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i möjligt dike, kan vara samma som 230, men som ligger på östra sidan av rörschakt 244/416. Tydligt i plan men svårare att se nedgrävningsskanterna. Fortsätter in i schaktvägg österut.	70	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
338	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Dike, fortsättning på diket 262 väster om rörschaktet. Denna kontext var ganska hårt schaktad så det är oklart vilket lager som ligger under. Det som syns är iallafall 237.	69	
339	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	207	
340	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	207	
341	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	207	
342	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i fundamentsgrop eller stort stolphål.	207	
343	Utgår	Lager fyllning		Utgår, dubbelinmätning.		x
344	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt. fyllning/nedgrävning	22	
345	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål i aktivitetsområde, kan ev höra samman med avfallsgrop 298/332 (?)	20	
346	Förvaringsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning med något oklar utbredning. Diskuterade om det var en möjlig odlingsbädd pga de snäckor som hittades i fyllningen, annars är nedgrävningen grund och relativt liten. Närheten till en härdrest kan även indikera t ex att nedgrävningen med sand kunnat användas för att ex lätt kunna släcka en eld. Tillägg 2021-04-09/LB: Ändrar tolkningen till förvaringsgrop där man förvarat antingen tång, därav snäckorna, eller sand till eldsläckning.	187	
347	Väggränna	Nedgrävning	Konstruktion	En nedgrävning med oklar funktion, fyllningen innehöll mycket kalk. Väggränna?	191	
348	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Tolkas som nedre delen av ett stolphål, som kan ha börjat högre upp i stratigrafien, men som inte blivit tydligt förrän längre ned.	196	
349	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Sten som låg i fyllningen till ett FU-schakt eller VA, är inte riktigt säker på vad.	34	
350	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Sten som låg i fyllningen till FU-schakt eller VA, vet inte riktigt vad som stämmer här.	34	
351	Recent fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i modern nedgrävning, lite oklart om det är ett FU-schakt eller om det är ett VA-schakt.	34	
352	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, en skörbränd sten i fyllningen, en möjlig skoningsrest. Kan ev grupperas med 352+353+354	208	
353	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, rest av stenskoning.	208	
354	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål	208	
355	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt. Stort och kraftigt, 0,53x0,46 m	206	
356	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i möjlig plundringgrop, ev del av 313.	92	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
357	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i grop, lagret består av lucker matjord och saknar tolkningsbara komponenter. Sannolikt utgör lagret en återfyllning av gropen, snarare än en deponi av avfall eller liknande. Kan vara samma som ovanliggande lager. Samma här som omkringliggande, inmätt och grävd i flera omgångar pga svårigheter att se om botten är nådd eller flera fyllningar. Förefaller vara flera fyllningar som följer med ner i alven. Utjämnning i plundringsgrop??	92	
358	Fyllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenavtryck, sannolikt sammanhängande med ovanliggande lager.	92	
359	Fyllning i grophus?	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i oregelbundet formad nedgrävning. Känns mer lucker och håller fukten bättre än omgivande lager. Mot botten en aning smetigare med större inslag lera. En del flinta, flintavslag, mer än i andra kontexter, enstaka djurben. Kan detta vara en odlingsbädd? Varför då den oregelbundna formen? Området har tydligen varit odlat i senare tid, kan detta ha påverkat lager under matjorden? Vid schaktning syntes lager 313 ganska långt upp i stratigrafien, tolkas som ett ganska modernt odlingslager, men som är fyllning i en del nedgrävningar i området. Är detta fyllning i ett grophus? Kan vara ett grophus som återanvänts som odlingsbädd.	91	
362	Fyllning i rörschakt	Lager fyllning	Destruktion		34	
363	= 254	Lager fyllning	Destruktion		35	
364	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
365	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
366	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
370	Utgår	Lager fyllning		Utgår, dubbelinmätning		x
371	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
372	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i relativt ungt (?) stolphål. I nuläget oklart om sth + fyll kan sägas höra till en konstruktion.	209	
373	Recent brunn	Nedgrävning	Konstruktion	Modern brunn	1	
375	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål.	210	
376	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, kan ev grupperas samman med 372.	209	
377	Recent fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Modernt fyndmaterial, bland annat glas och plast. Fyllningen är grusig och här finns mycket småsten. Fyllning i modern nedgrävning, syntes inte i ytan utan det krävdes hård schaktning innan fyllningen framträder mot underlaget. Syns	1	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				tydligare i sektion, se foto x. Uttorknings- och urlakningseffekter.		
378	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	209	
379	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning, ej undersökt.	209	
381	Utgår	Nedgrävning	Konstruktion	Utgår, felaktigt kontextnr uttaget.		x
382	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål med raka kanter i N, V, S, sluttande utåt i öster, vilket kan tyda på att stolpen lutats åt öster och sedan dragits upp. Kan ev grupperas samman med 375.	210	
383	Recent nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Modern nedgrävning med oklart syfte, det finns ingen kabel eller annan ledning. Har det stått ett staket här kanske? Fortsätter in i norra schaktväggen, men syntes inte i det nordliga schaktet.	1	
384	Grop	Nedgrävning	Konstruktion	"Grop med svartolkad fyllning" - fick aldrig någon tolkning vare sig av fyllningen eller nedgrävningen/LB	187	
385	Aktivitetslager	Lager fyllning	Brukning	Lager med tydliga avgränsningar, fortsätter in i schaktväggen i öster, avskuret av rörschakt 416 i väster, tunnar ut i söder och avgrävt av maskin i norr. Påträffades en del svartgods, möjligen samma lager som 252 på den västra sidan av rörschaktet. Tolkas som aktivitetslager eller utjämningslager.	39	
386	Del av FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Troligen del av FU-schakt. Fyllning i yngre nedgrävning, kändes omörd med både matjord och moränsand i. Innehöll en del keramik och spik, skars av rörschaktet 416.	36	
387	Grophus?	Nedgrävning	Konstruktion	En något oregelbunden nedgrävning, kan vara 2 st som skurit varandra? Fortsätter in under schaktets sydvästra hörn och hela utbredningen är därför oklar. Lite skum form för ett grophus, men för grund för att vara en avfallsgrop och dessutom väldigt plan i botten. Kanske en odlingsbädd? Eller ett grophus? Tre stolphål framkommer i botten. En alternativ tolkning är en plundringsgrop, man har grävt upp och tagit bort något, men varför så plan botten? Har man grävt bort ett lergolv där leran lossnat från underlaget i stora sjok? Omtolkas som grophus med tre takbärande stolphål i längdriktningen.	90	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
388	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, framkom i botten av den överliggande kontexten 387 (grophus?).Stolphålet har varit stenskott. Återfyllning i stolphål tillkommen då stolpen dragits upp pga ändrad funktion. I fyllningen ett skulderblad (?) nedstucket på högkant. Ett hål i skulderbladet, vilket troligen inte tillkommit vid undersökningen. Byggnadsoffer?? Gruppering 388+389+390, skiljer sig från överliggande 359 samt underliggande lager. Kan vara del av byggnad pga möjligt byggnadsoffer.	91	
389	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, brungrå smetig silt med sand, fläckar av ljusare material, beigeaktig kulör. Kontaktytan nedåt infiltrerad mot botten upplandad med underliggande, infiltration av rötter. Stenskoning. Grupperas med 388+389+390	91	
390	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning bestående av brungrå smetig silt och inslag av gulbeige sand. Fynd av 1 bit bränd lera, stenskoning.	91	
391	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, stenskoning, minst 4 stenar sitter kvar i kanten. Har ingått i en byggnad, oklart vilken placering, men det är rejält, stenskott och har ett skulderblad nedstucket. Grupperas med 391+392+393	90	
392	Stenskott stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål med stenskoning, två stenar varav den ena var ganska stor. Grupperas samman med 391 och 393. Alla 3 stolphål är av liknande storlek och djup, alla har stenskoning, raka kanter och relativt plana bottnar.	90	
393	Stenskott stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stenskott stolphål, en stor sten i den norra delen. Stenen mäter 0,15x0,14x0,16 m.	90	
394	FU-schakt	Nedgrävning	Konstruktion	FU-schakt	1	
395	FU-schakt	Nedgrävning	Destruktion		1	
396	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna med oklar funktion, endast dokumenterad i plan.	7	
397	Utgår	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, endast dokumenterat i plan. Inmätt två ggr, tidigare som 144, utgår därför		x
398	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgrävning.	92	
400	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i en grop, massorna kändes fluffiga och något uppblandade med matjord. Homogena massor. Tydligt avgränsade i norr och väster, skuren av annan nedgrävning i sydöst.	194	
400	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i en grop, massorna kändes fluffiga och något uppblandade med matjord. Homogena massor. Tydligt avgränsade i norr och väster, skuren av annan nedgrävning i sydöst.	194	
402	FU-schakt	Nedgrävning	Konstruktion	Del av FU-schakt från 2010	36	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
403	Plundringsgrop ?	Nedgrävning	Konstruktion	Liten söt nedgrävning som i väster begränsas av schaktväggen. Svårt att säga något om funktion. Kan möjligen vara ett stenavtryck eller en plundringsgrop. Om det funnits en byggnad på platsen, som sedan tagits bort, kan plundringsgropar vara resultatet. Har man plockat bort en stensyll? Kan ev grupperas samman med 387. Ritning nr 5, sektion 404.	25	
405	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i grund, oregelbunden nedgrävning. Endast enstaka fynd av djurben. I fyllningen förekomst av flinta och småsten. en större natursten ca 0,15 m i diameter. I söder övergår fyllningen gradvis till mer lerig brunsvart/svartgrå silt med träkol och sot. Grävde ett tag innan jag insåg att detta var ett annat lager. Funktion? Utjämnning av hållighet? Fyllning i större stenavtryck? Plundrad stensyll? Det finns många liknande svårtolkade nedgrävningar i detta område.	92	
406	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål, ej undersökt. fyllning/nedgrävning	183	
407	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Inte särskilt djup nedgrävning, avlång och oregelbunden, ojämn botten, dock mjuk. I söder har nedgrävningen skurit igenom 330 och ned i det som i nuläget tolkas som underliggande lager 408. Plundringsgrop? Plundrad stensyll? Odlingbädd? Flera svårtolkade nedgrävningar just i detta område.	25	
408	= 475	Lager fyllning	Brukning		42	
409	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål. Kan ev grupperas samman med 410.	14	
410	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	14	
411	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Relativt modernt stolphål.	3	
412	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, inte speciellt gammalt. Skuret av sth 411.	3	
413	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	3	
414	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, undersökt till 50% Svårt att se när fyllningen slutar, snarare en känsla av att fyllningen är mer porös. Kan ha ingått i staket/gräns i NNV-SSÖ riktning. Grupperas med 102, 103, 104, 106, 105, 107	3	
415	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Relativt modernt stolphål, skärs av den östra schaktkanten. Ligger på en NNV-SSO rad tillsammans med bland andra 411, 412, 413	3	
416	Nedgrävning VA	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning recent VA	35	
417	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, endast dokumenterat i plan.	164	
418	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Endast dokumenterad i plan.	73	
420	Gränsdike	Nedgrävning	Konstruktion	Endast dokumenterad i plan. Tolkas som gränsdike grupperas tillsammans med 419	72	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
421	Gränsdike	Nedgrävning	Konstruktion	Endast dokumenterad i plan. Tolkas som gränsdike.	77	
422	Utjämningslager	Lager fyllning	Brukning	Utjämningslager, del av 502.	41	
423	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i modern nedgrävning. Tydlig i södra delen. Omrörda massor med östersjökeramik, yngre rödgods, flintgods, taktegel och spik.	1	
424	Recent nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Recent nedgrävning, maskingrävd. Tydlig maskinsläntning.	1	
426	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning som delvis är söndergrävd av VA-schakt i väster. De rundade kanterna i N och S tyder på att schaktet är grävt med maskin. Möjligen samtidigt som 424, ett liknande schakt längre västerut. Kan det vara ett FU-schakt? Litet schakt.	36	
428	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål. Kan grupperas med 430+432+434+(436) + 537+517	97	
429	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål som kan grupperas tillsammans med 431+433+435+452+ ev 437	98	
430	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål. Grupperas tillsammans med t ex 428, 432, 434 mfl	97	
431	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i östvästlig hägnadsrad tillsammans med bland andra 429, 433 och 435.	98	
432	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, för grupperingsförslag se 428	97	
433	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i hägnad, se 429	98	
434	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, se 428	97	
435	pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i hägnad, se 429	98	
436	Utgår	Lager fyllning		Först tolkat som fyllning i pinnhål, därefter omtolkat som en fördjupning uppkommen vid BWKs upptagande av nithuvud. Utgår		x
437	Utgår	Nedgrävning		Utgår, se 436		x
438	Modern fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Del av yngre fyllning i nedgrävning 281. Fyllning nedslängd i 2 omgångar, denna fyllning troligen först. Fynd av östersjö, glas, yngre rödgods och möjligen westerwald.	1	
440	Utjämningslager	Lager fyllning	Konstruktion	Svårtolkat lager med fragmenterade djurben och keramik, vilket kan tala för ett odlingslager, men varför då de gula lerfläckarna? I lagret även en hel del småsten, träkol, aska och värmepåverkad sand samt enstaka bitar bränd lera. Detta kan tala för att lagret är ett utlagt avfallslager, kanske ville man jämna ut ytan? Lagret ligger i en fördjupning i 330. Fynd av tjusig rund cu-legring med 2 steninfattningar och ornamentik.	40	
441	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, vid undersökningen var det inte uppenbart till vilken konstruktion det kan tillhöra.	196	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
442	Plundringsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning med oklar funktion och tillkomst. Nedgrävningen är grund och oregelbunden, möjligen en plundringsgrop, avröjning av sten, träd eller rötter. gropen kan möjligtvis kopplas samman med den direkt söder om liggande gropen 387. Nedgrävningen blir markant djupare i söder och väster, fyllningen spiller över mot norr, vilket talar för att fyllningen har lagts dit i utjämnande syfte.	25	
443	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenavtryck, kan troligen utgöras av överliggande lager 313	92	
444	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stenavtryck/mindre grop som går ned i lager 330, utan att skära igenom. Grupperas med 445	25	
445	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Mindre, grund grop tolkad som stenavtryck. Grupperas tillsammans med 444	25	
446	Recent fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i modernare nedgrävning motsvarande den som låg på västra sidan av VA-schaktet. Inte helt omöjligt att detta varit del av FU-schakt från 2010.	36	
447	FU-schakt	Nedgrävning	Konstruktion	Del av FU-schakt skuret av VA-schaktet 416. Grupperas med 402	36	
448	Del av gårdsplan	Lager fyllning	Brukning	Tolkas som del av gårdsplan 330, men på den östra sidan av VA-schaktet 416. En hel del fynd på en relativt liten yta, ganska anmärkningsvärt. Har det legat en avskrädeshög här? Eller har det samlats material här då gårdsplanen städats av? Grupperas med 330.	40	
449	Fyllning i grop	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i grop, ej undersökt men ett djurben är omhändertaget.	36	
450	Förvaringsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning i form av en liten grop. Tydlig och fin, raka snäva kanter, något oval form. Kändes planerad, kanske förvaringsgrop av något slag. Kommentar vid efterbearbetning: flera fyllningar och nedgrävningar på samma ställe, har troligen inte blivit grävd i botten från början. Detta var fallet med många nedgrävningar och deras fyllningar i just detta område, svårt att skilja fyllning från omgivande lager och svårt att avgöra när en grop grävts i botten eller inte.	25	
451	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stör/pinnhål. Sanden i fyllningen är troligen moränsand som åkt med upp när stören dragits upp. Kan grupperas samman med 429, 431, 433, 435,	97	
452	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i hägnad, kan ev grupperas samman med 430, 432, 434	98	
453	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	212	
454	Utgår	Lager fyllning		Endast färgning		x

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
455	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, otydlig och svåravgränsad.	212	
456	Utgår	Lager fyllning		Endast mörkfärgning		x
457	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, något otydlig i tan och en bit ned. De sista 0,10 m i botten var uppblandad med moränsand. En del sten i massorna, inga fynd. Massorna är något mer humösa än intilliggande lager. Fyllningen ser ut att ha tillkommit vid ett tillfälle, vid destruktions.	212	
458	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål	96	
459	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt.	96	
460	Utgår	Lager fyllning		Endast mörkfärgning		x
462	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål.	96	
464	Utgår	Lager fyllning		Utgår. Endast färgning		x
465	Utgår	Lager fyllning		Endast färgning		x
466	Utgår	Lager fyllning		Endast färgning		x
467	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål-/störhål	96	
468	Utgår	Lager fyllning		Endast färgning		x
469	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i större nedgrävning, något humös fyllning som troligen tillkommit vid ett tillfälle. Möjligen som utjämning eller liknande. Fyndfattig. Västra delen fortsätter in i schaktväggen.	198	
470	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål.	96	
472	Fyllning i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt.	96	
473	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, otydligt och svåravgränsat. Hör möjligen samman med andra stolphål i området eller kommer stolphålet högre uppifrån och har inte grävts i botten?	17	
474	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning i form av stolphål, möjligen att den inte är grävd i botten då fyllningen var svår att avgränsa mot intilliggande lager.	17	
475	Gårdsplan	Lager fyllning	Brukning	Tämligen kompakt lager, 0,10-0,15 m tjockt över större delen av det södra området. I lagret fanns 2 härdar nedgrävda. Har detta varit utjämning eller gårdsplan? Kanske lättast att sammanfatta detta som Brukningslager ute. Inga metallfynd, inte ens järn. Enstaka djurben och All-keramik. Framkom flera stolphål i norra delen av lagret, som var tydliga och fina, även en större sten mot schaktväggen.	42	
476	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål	95	
477	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, tydligt och går troligen ned i morän. Kanske hör detta ihop med något av stolphålen intill ex 474?	17	

Kontextr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				Föregångare? Annars ligger de för tätt.		
478	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Stör-/pinnhål	95	
479	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål	95	
480	Härdfyllning	Lager fyllning	Brukning	Fyllning i härd, urlakad. Grådassig färg. Innehåller silt, sand och skörbränd sten. Keramik i fyllningen. Kan ev grupperas samman med 481 och 482.	93	
481	Härdrest fyll	Lager fyllning	Brukning	Fyllning/brukningslager i härd eller härdgrop. Sandig silt med träkol, sot, skörbränd sten, keramik och djurben. Kan vara avfallslager som rakats ut och kastats i denna grop. keramiken framkom främst i den övre delen av fyllningen. Aningen svåravgränsad mot botten, det känns som att fyllningen antingen ändrar karaktär, blir mer humös, mer porös och lerigare, eller att det är ett underliggande lager. Grupperas med 480.	93	
482	Brukninglager härdgrop	Lager fyllning	Konstruktion	Ej undersökt, men fynd finns tillvaratagna. Kan ev grupperas samman med 480 och 481 som är brukningslager i härdgropar men då måste relationerna ändras. 481 och 480 ligger under 330 och över härdgropar 484 och 489, vilka i sin tur ligger över 475. Ändrade relationer så nu ligger kontexten under 330 och över 475. 22-09-21 LL	202	
483	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Stör-/pinnhål.	95	
484	Härdgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Grop, kanske kan tolkas som härdgrop. Alternativt en avfallsgrop vari det hamnat utrakat material/avfall .	94	
486	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning med oklar funktion. Rund, mjuka kanter. Västra delen fortsätter in i schaktväggen. Kan gropen ha med odling att göra? Eller har man velat komma åt jord och sand? Ingen grop med snygga, raka kanter.	199	
487	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, stenskonig. Fyllningen svåravgränsad.	21	
488	Stenskott stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stenskott stolphål. Skär en äldre grop.	201	
489	Nedgrävning härd	Nedgrävning	Konstruktion	Härdgrop	94	
490	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning, möjlig plundringgrop. flera inmätningar gällande fyllning och nedgrävning på samma plats. Detta är fallet inom hela det sydvästra området, frågan är om det är flera på varandra nedgrävningar och fyllningar, eller om det har varit så svårt att urskilja fyllning och nedgrävning och att det därför inte	25	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				har undersökts helt och det ligger kvar yngre fyllningar.		
491	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt	101	
492	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike, delvis undersökt. Tros inte vara gränsdike, snarare kopplat till odling.	101	
493	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt. Grupperas med ex 491	101	
494	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt. Fyllning i årderspår eller djurgång?	102	
495	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt Kan möjligen utgöra en västlig fortsättning på 491.	101	
496	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt Fyllning i ränna som har avvikande riktning från ex 491, 493 och 495	102	
497	Brukningslager	Lager fyllning	Brukning	Stort odlingslager eller möjligen ytterligare ett brukningslager utomhus som ligger i områdets södra del.	44	
498	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i grop. Ur schaktväggen i söder stack en hästskalle ut tillsammans med flera stora halskotor in situ. Frågan är hur gammalt detta är, är det ett husoffer eller är det betydligt yngre?	203	
499	Hästgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning för häst. Större delen av gropen torde ligga utanför S schaktbegränsningen med tanke på att halskotor (in situ) satt fast i schaktväggen och således borde resten av hästen ligga nedgrävd utanför. Förefaller vara ganska ung. Ligger under 165 men över men överliggande kontexter har troligen blivit bortröjda. Men, när börjar det bli ok att begrava en häst inne i byn?	204	
500	Äldsta markhorisonten	Lager fyllning	Brukning	Se 237	43	
501	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna i öst-västlig riktning, 3,3 m långt, skuret i öster av VA-schaktet. Fortsätter troligen på andra sidan som 579. Troligen inte en gräns utan odlingsrelaterad då den ligger i ett lager som för närvarande tolkas som odlingslager.	100	
502	Utjämningslager	Lager fyllning	Konstruktion	Lager som ev kan tolkas som utjämningslager eller kanske en undre del av 252 (aktivitetslager) som inte har påverkats av de aktiviteter som skett där och som därför skiljer sig. Möjligt att massor har påförts för att rätta ut den sluttande marken. Lagret tunnar ut mot S och är mäktigare i N.	41	
503	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
504		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
505	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
506	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
507	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
508		Lager fyllning				x
509	Se 705	Lager fyllning	Destruktion	Dubbelinmätning, se kontext 705.	211	
511		Lager fyllning				x
512	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	ensamliggande sten, intill denna ett stolphål.	281	
513	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		209	
514	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, väl avgränsat. Innehöll några brända och sotade stenar, troligen ingen stenskoning. Hör möjligen samman med 516, 517, 519, 514, 526	19	
515	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt	19	
516	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, grå grusig sand.	19	
517	Fyllning i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt. Kan ev vara del av hägnaden 429, 431 mfl	19	
518	Utgår	Lager fyllning		Otydlig, endast färgning. Utgår		x
519	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	19	
520	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
521	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, infiltrerad med moränsand i botten. Fyllningen ganska otydlig men mer humös än omkringliggande lager. Kan ev föras till övriga fyllningar i sth liggande under lager 502: 516, 515, 517, 519, 526, 521 mfl.	19	
522	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, djupt och tydligt. Massorna kändes uppblandade med sand och något mer siltiga än övriga.	19	
523	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
524	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
525	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
526	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, tydligt avgränsat. En sten låg tryckt mot kanten halvvägs ned, ca 0,15 m i diameter. Kan vara en skoningsrest. Kan ev höra samman med 530 och 533	19	
527	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål	19	
528	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgrävning, ej undersökt.	19	
529	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
530	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolp-/störhål. Inte stort men djupt och spetsigt i botten. Kan möjligen höra samman med 534 och liknande.	17	
531	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, något otydlig nedgrävning. Kan möjligen höra ihop med 477 och 474/9	20	
532	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål, något otydligt. Möjligen endast botten på ett stolphål som inte syns högre upp.	17	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
533	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Tydligt stolphål, kan ev höra samman med 530 och 534	17	
534	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, grupperas med 530 och 533 till fyrstolpshus	17	
535	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, något svåravgränsat. Relativt grund, ev botten.	20	
536	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt.	19	
537	Fyllning pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt. Grå sandig silt	19	
538	Fyllning pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt.	96	
539	Fyllning pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt.	96	
540	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, ej undersökt.	19	
542	Marklager	Lager fyllning	Brukning	Lager som kan vara samma som 475 på västra sidan om VA-schaktet.	42	
543	Utjämning	Lager fyllning	Konstruktion	Luckert och något sandigt lager som tolkas höra samman med 502 väster om VA-schaktet. Tunnar ut mot söder och tolkas därför som möjlig utjämning, precis som 502.	41	
544		Lager fyllning		Fyllning/nedgrävning	185	
546	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt, endast okulärbesiktigad. Brungrå sandig silt.	19	
547	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Brungrå fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
548	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning av sandig silt och småsten i möjlig grop. Ej undersökt.	19	
549	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Brungrå sandig silt, tydligen både något kompakterad och lucker samtidigt. Ej undersökt	19	
550	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, brungrå sandig silt. En större sten i fyllningen, möjligen rest av skoning. Ej undersökt	19	
551	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
552	Fyllning stenlyft	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenlyft. Lucker fyllning kring många stenar som låg nästan i botten. Möjligen är fyllningen och stenen spår av användningen/brukningen - en syllkonstruktion?	19	
553	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i omstolpat stolphål	259	
554	Lager	Lager fyllning	Brukning	Lager öster om VA-schakt, ej undersökt. Kan vara ungefär samma som 559.	44	
555	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt	184	
556	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Brungrå silt och sand, fyllning i stolphål. Ej undersökt,	259	
557	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	259	
558	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt. Brungrå sand och silt.	21	
559	Lagerrest	Lager fyllning	Brukning	Lagerrest, ej undersökt. Utgör del av 554, skuret av 338 Har inte tolkats.	44	
560	Lagerrest	Lager fyllning	Brukning	Lager som ev kan vara del av 605.	44	
561	Fyll i FU-schakt	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i FU-schakt, ej undersökt.	1	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
562	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning/grop. Grund grop med sten i, där vissa låg i botten, plant och fint. Är det en nedgrävning för en syllkonstruktion? Eller är det ett fundament av något slag?	17	
563	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, kan ev grupperas med 534 mfl	17	
564	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		21	
565		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	22	
566	Utgår del av 407	Lager fyllning		Utgår, del av nedgrävningen 407		x
567		Lager fyllning				x
568	Del av odlingslager	Lager fyllning	Brukning	Del av odlingslager som fyller ut ett flertal plundringsgropar i detta område av UO.	92	
569	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning bestående av brun humös sandig silt, fynd i form av hästkosöm, keramik, flintavslag, djurben. Svårtolkat, i detta område verkar kontexter vara inmätta flera ggr och inte alltid grävda i botten. Det verkar komma annorlunda fyllning längre ned, vilket har bidragit till att man trots att kontexten grävts klart. Har dessa nedgrävningar genomgående haft olika fyllningar? Kan detta vara odlingsbäddar? Plundringsgropar?	21	
570	Rännfyllning	Lager fyllning	Destruktion	Liten ränna som framkom längst ned i stratigrafien. Fortsätter in i västra schaktkanten. Ej undersökt.	272	
571		Lager fyllning	Destruktion		21	
572	Fyllning	Lager fyllning	Konstruktion	Fyllning i grop, massor av mindre stenar i den relativt tunna fyllningen (0,13 m). Fyllningen är möjligen tillsammans med stenen en del av gropens funktion. Fyllning i fundamentsgrop eller större stolphål.	205	
573	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgrävning, tillkommen efter att nedgrävningen mist sin funktion. Fyllningen består av gråbrun sandig silt, infiltrerad av bla rötter och djurgångar, svåravgränsad nedåt. Svårt att tolka annars, endast 1 flintavslag, inga andra fynd.	21	
574		Lager fyllning	Destruktion		23	
575	Trampad yta	Lager fyllning	Brukning	Lager med siltig, något humös sand som tunnar ut åt alla håll. Endast 0,05-0,10 m tjockt. Svårt att skilja från omkringliggande lager. Infiltration från underliggande lager. Kommentar vid efterarbete: ligger i det SV-hörnet av schaktet, under en nedgrävning och tre stolphål tidigare undersökta. Just i detta område har flera gropar verkat ha flera fyllningar.	42	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
576	Fyllning i stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Djurben i fyllningen som stod upp i fyllningen, vilket tyder på att stolphålet fyllets igen snabbt. I fyllningen fanns även en del småsten. Stenarna förefaller vara för små för att vara en bra skoning. Kan ev grupperas samman med 578	209	
577		Lager fyllning	Destruktion		23	
578	Fyllning i stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, gråbrun till grå grusig silt. Kan ev grupperas med 576.	209	
579	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion		100	
580		Lager fyllning		Avfallsgrop 332, inte grävd i botten. Detta är rest, utgå!		x
581	Fyllning i grop	Lager fyllning	Destruktion	Gråbrun till brunsvart lerig silt och sand som utgör fyllning i en tidigare förvaringsgrop.	21	
582		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	22	
583		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	22	
584		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	22	
585	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, gråbrun sandig silt som övergår till gul sand i botten.	21	
586		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	22	
587		Lager fyllning				x
588	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, denna fyllning och andra i området består troligen av överliggande utjämningslager 475. När konstruktionerna på plats togs ur bruk och stolparna drogs upp, lades 475 ut och kom att fylla upp hålligheterna.	21	
589		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	22	
590	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgrävning, oklart om det är ett stolphål eller en mindre grop. En del sten i . Fyllningens färg är brun till brungrå, en del sten.	13	
591	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
592	Fyllning i stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	19	
593		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	22	
594	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stort stenavtryck? Märklig grop utan något som kan indikera funktion. Kan det vara ett stort stolphål, dock inte så djupt? Verkar vara för liten för en avfallsgrop. Fundamentsgrop? Det har sett ut som att nedgrävningen har kommit uppifrån och således ganska ung. Fyllningen skulle då vara samma som 356 (?) och således del av 313.	242	
597		Lager fyllning			12	
598	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stenavtryck, grund grop som innehöll sten, ev en skoning till stolpe. Kanske är detta botten av ett stolphål eller att stenarna snarare varit någon form av	24	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				syll, dvs har legat under en syllsten som nu är borttagen.		
599	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Tydligt stolphål	22	
600	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål	244	
601	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenskott stolphål	21	
602	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål med stenskonig.	244	
603	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, kan ev höra samman med andra i närheten, se 576	210	
604	Gropssystem	Nedgrävning	Konstruktion	Oregelbunden grop, ev grävd i flera omgångar, ser ut som ett minigropssystem med flera sammanhängande nedgrävningar som inte går att särskilja från varandra genom sin fyllning utan endast utifrån form och botten. Svårtolkat, är det plundringgropar? Vad har man i så fall grävt upp? I området finns visserligen naturligt förekommande rejäla stenar i marken, det kan vara dessa man har velat ha tag i.	241	
605	Marklager	Lager fyllning	Brukning	Utifrån makrofossilanalys är det mest troligt att detta är ett marklager/brukningslager.	44	
606	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	23	
607	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, gråbrun sand och silt med enstaka sten. Ej undersökt.	23	
608	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Gråbrun fyllning av silt och sand, ej undersökt.	23	
609	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Brungrå silt och sand, fyllning i stolphål, ej undersökt.	23	
610	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	23	
611	Utgår	Lager fyllning		Utgår		x
613	Utgår	Lager fyllning		Utgår		x
614		Lager fyllning				x
615	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, ej undersökt.	23	
616	Utgår	Lager fyllning		Utgår,		x
618	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål	24	
619	Förvaringsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Tolkas som förvaringsgrop med tanke på att den förefaller vara noggrant grävd, ha raka kanter och i det närmaste plan botten.	243	
620		Nedgrävning		Saknar kontextblankett //LL 15/9-22 Avfallsgrop 332, inte grävd i botten. Detta är rest, utgå!		x
621	utgå	Lager fyllning		Fyllning i stolphål, ej undersökt. Utgå, dubbelinmätning		x
622	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ev en omstolpning. Södra delen av nedgrävningen är grundare och botten är ojämn. Kan ev höra samman med 617	251	
623	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål avskrivna, samma som k199		x

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
624	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål med spetsig botten som lutar mot norr. fyllning/nedgrävning	22	
625	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål	210	
626	Fundamentsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Grop med mycket småsten som låg i botten och även i fyllningen. Tolkas som möjlig fundamentgrop.	206	
628		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
629		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
630		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
631	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt, troligen stolphålsfyllning i stolphål nedgrävt i morän.	23	
632	Stolphål med fyllning	Lager fyllning	Konstruktion	Ej undersökt. Stolphål med fyllning i linje med t ex sth 1551, under 605/1532	168	
633	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Osäker relation, kontexten har inte grävts.	184	
634		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
635		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
636		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
638	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i grop eller stort stolphål, tillkommen vid ett tillfälle. Något svår att avgränsa.	23	
640	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, tillkommen då stolpen dragits upp och håligheten fyllts igen.	23	
641	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål som vid undersökning inte kunde kopplas till någon konstruktion.	24	
642	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål som pga sin storlek skulle kunna vara en takbärare.	24	
643		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
644		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
645		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
646		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
647		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	22	
648	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	ej undersökt	17	
649	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt, möjligen del av hägnad tillsammans med 431, 429 mfl	20	
651	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	17	
652	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	20	
653	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	251	
654	Stolphål utgår	Nedgrävning	Konstruktion	Utgår, fyllning 229 är raderad sedan tidigare		x
655	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	251	
656	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	251	
658	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	185	
659	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	251	
660	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt,	251	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
661	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål, ej undersökt.	20	
662	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	17	
663	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	24	
664	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	24	
665	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	24	
666	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	24	
667	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål, ej undersökt.	20	
669	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	17	
670	Grop	Nedgrävning	Konstruktion	Troligen grop av något slag, ej undersökt.	17	
671	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	20	
672	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	20	
673	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	24	
674	utgår	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.		x
675	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	20	
676	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	17	
677	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål, ej undersökt.	17	
678	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål, ej undersökt.	20	
679	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning, ej undersökt.	17	
680	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	17	
681	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål, ej undersökt.	20	
682	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål, ej undersökt	95	
683	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål, ej undersökt.	95	
684	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål, ej undersökt.	20	
685	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål med stenskoning, bestående av en större sten i fyllningen.	24	
686	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål som vid undersökning låg i ett lager till största delen bortschaktat, svårt att relatera till andra närliggande stolphål.	24	
687	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål	24	
688	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål	24	
690	Fyllning i avfallsgrop	Lager fyllning	Destruktion	Makrofossilanalys: Innehöll rikligt med koksartat material samt förkolnad säd. Fyllningen innehöll även både animaliskt och vegetabiliskt köksavfall. I den möjliga avfallsgropen fanns främst rester efter fisk. Utifrån fyllningen i dessa gropar är det svårt att dra slutsatser om själva groparnas funktion, men om fyllningen speglar aktiviteterna runt omkring, så präglas dessa av matlagning. Fyllning: Gråbrun till grå silt, något humös med uppblandning av moränsand. Moränsanden låg som en kaka ca 0,05 m från marknivå vid	88	

Kontextr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				undersökningen. Moränsanden kan möjligen vara ett uppkastlager från närliggande grop 691, vilken tolkats vara något yngre. Innehöll keramik och ben, tolkas som avfallsgrop.		
691	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Avfallsgrop eller sandtäkt. Gropen är smal och snäv i botten vilket gör den svår att gräva snyggt eller vara funktionell. Mer troligt att det är en (snabbt grävd) avfallsgrop.	87	
692	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning med skarp nedgrävningskant i norr och söder, mjuk i nordväst. Raka sidor i söder, trappstegsformade i nordöst, konkava i nordväst. Gropen fortsätter in i östra schaktväggen. Möjlig avfallsgrop med en ojämn botten, ställvis trappstegsformad, vilket skulle kunna vara spår av spadtag när gropen grävdes. Gropen är inte prydligt grävd utan förefaller vara till för att göra sig av med avfall. Relativt samtida med gropen 691	89	
693	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	11	
695	FU-schakt	Nedgrävning	Konstruktion	FU-schakt, ej undersökt.	1	
696	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	22	
697	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål tydligt och rejält, stenskoning.	280	
698	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål som ligger alldeles intill avfallsgropen 691, kan möjligen vara relaterad till verksamheten som pågått här. Inget om detta har noterats vid undersökning.	280	
699		Lager fyllning	Destruktion		184	
700		Lager fyllning	Destruktion		184	
701		Lager fyllning	Destruktion		259	
702		Lager fyllning	Destruktion		184	
703		Lager fyllning	Destruktion		184	
704		Lager fyllning	Destruktion		184	
705	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i större grop, massorna kändes luckra och bestod av en enda fyllning, tillkommen vid samma tidpunkt. Inte avfall då det endast framkom ett djurben och en keramikskärva.	211	
706	Förvaringsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning med en rak nedgrävning i väster, snyggt rundade hörn. Östra sidan mer ojämn. Kan vara botten på en förvaringsgrop som någon ansträngt sig att gräva ordentligt. Om det inte är så att detta är en del av ett grophus med tanke på att det ligger två andra grophus i närheten.	160	
707	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt. 0,16 m i diameter	10	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
708	störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål, ej undersökt.	10	
709	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	ej undersökt	10	
710	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt.	280	
711	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	251	
712	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål, ej undersökt.	251	
713	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål, ej undersökt	251	
714	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	251	
715	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna, ej undersökt.	103	
716	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna ej undersökt.	100	
717	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna, ej undersökt.	100	
718	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna, ej undersökt. Tolkas vara en fortsättning på rännan 717	100	
719	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Ränna, årderspår eller djurgång? Ej undersökt.	103	
720	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt	12	
721	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		12	
722	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	ej undersökt	12	
723	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	ej undersökt.	280	
724	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	ej undersökt.	12	
725	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		280	
726	Utgår	Nedgrävning	Konstruktion	Yngre stolphål som blivit inmätt som 144 men inte grävts i botten, sedan inmätt igen då det syntes i morän		x
727	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		12	
728	Gränsdike	Nedgrävning	Konstruktion	ej undersökt Liten dikesrest som inte undersöktes. Den har uppenbarligen någon sorts relation till 197, 152, 419, men oklart vilken. Kan möjligen vara den del av 163 då de ligger i samma riktning.	73	
729	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	12	
730	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	277	
731	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	277	
732	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	277	
733	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	277	
734	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	280	
735	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	280	
736	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål över 497.	244	
737	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt.	252	
738	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion		180	
739	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		24	
740	Dike	Nedgrävning	Konstruktion		73	

Bilaga 3b. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-23187-2019, A_2019_0078

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1000	Aktivitetlager	Lager fyllning	Brukning	Svart -brunsvart lager som framkom underst i sektionen i källarnedgrävningen 1010. Lagret bestod av fin siltig sand, i lagret fanns en lerlins (1008). Möjligen har lagret odlats, i sektionen syns nedgrävningar, eller det som ser ut som nedgrävningar. Lagret är urlakat och urvattnat och har störts av djurgångar mot moränen, vilket gör det svårt att säga om det är nedgrävningar eller endast djurgångar.	44	
1001	Odlingslager	Lager fyllning	Brukning	Kompakt fin brun silt, medelkompakt med få komponenter. Inslag av sand. Ojämn tjocklek enligt sektionerna vilket kan tyda på att lagret är ett utjämningslager. Kan även vara odlingslager.	150	
1002	Odlingslager	Lager fyllning	Brukning	Kompakt brunsvart silt med fläckar av gul lera. En del träkol och små bitar bränd lera, enstaka djurben. Ett fåtal knytnävsstora naturstenar. I sektionerna är lagrets kontaktyta relativt jämnt nedåt, mer ojämnt uppåt. Lagrets tjocklek varierar mellan 0,18-0,46 m. Med tanke på komponenterna kan lagret vara odlingslager.	108	
1003	Utjämningslager	Lager fyllning	Konstruktion	Ljusbrun lerig silt med förekomst av småsten, enstaka tegelbitar. Tolkas som utjämningslager med tanke på den stora variationen i tjocklek.	156	
1004	Konstruktionslera	Lager fyllning	Konstruktion	Gulgrå lera som endast låg under en av betongklumparna som ingått i den västra husgrunden. Lagret kan eventuellt vara en rest av äldre konstruktionslager.	26	
1005	Lergolv	Lager fyllning	Konstruktion	Gul kompakt lera, förekomst av småsten och enstaka kalkprickar. Är troligen rest efter ett lergolv. Samma som lergolvet 1007.	32	
1006	Lager	Lager fyllning	Konstruktion	Tunn jämntjockt lager med kalkflis/krossat kalkbruk. Lagret består av en del gul lera och brun silt. Ljusare brun, en del småsten. Lagret är svårt att tolka, kan kanske vara en del av konstruktionslagret 1009.	26	
1007	Konstruktionslager lera	Lager fyllning	Konstruktion	Gul-mörkgul kompakt lera med småsten och kalkprickar. Är troligen ett lergolv eller kanske snarare ett konstruktionslager av lera. Har legat under hela bärlagret 1005 och betongplattan (nr 1012).	32	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1008	Lerlins	Lager fyllning	Konstruktion	Lerlins bestående av gul lera, enstaka kalkbitar. Syntes endast i sektion 2001 i källare 1010/1014 Oklara relationer då den ligger insprängd i 1000. Kan vara rest av konstruktion t ex sättlera till syllsten.	157	
1009	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Lager bestående av grus och sand, enstaka makadam, ligger direkt under betongplattan och har fungerat som konstruktionslager/bärlager för sagda platta.	26	
1010	Källarmur	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Källare med väggar och golv av gjuten betong, enstaka tegelstenar i väggarna. Källaren är relativt liten och kan snarare kallas matkällare. Fyllning av raseringsmaterial med kalkbruk, tegelstenar, tegelbrockor mm. Tolkas som att källaren fylts igen med raseringsmaterial från den byggnad som eldhärjats och som rivits. Därefter har man lagt ut ett konstruktionslager (1009) och därefter betongplattan 1012.	30	
1011	Källargrund	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Källargrund/väggar bestående av gjuten betong. Enstaka förekomst av tegelstenar men till största delen betong. Även golvet har varit gjutet av betong. Källaren är liten och kan ha fungerat som matkällare. Vid schaktning togs fyllningen bort och denna bestod av mycket fin och humös matjord, brunsvart och med ytterst få komponenter. Kan kanske vara kompostmaterial som slängts ned i källaren innan man gjöt ny platta.	31	
1012	Betongplatta	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Betongplatta under den nyss rivna västra längan. Längan uppfördes på 1950-talet efter en brand. Betongplattan revs med hjälp av maskin. Under betongplattan framkom konstruktionslager bestående av grus och sand, längs ytterkanterna låg de ursprungliga grundstenarna (1013) kvar.	26	
1013	Grundstenar	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Grundstenar som legat under den nyare betongplattan och konstruktionslagret av grus och sand (1009). Stenarna har utgjort grund i den västra längan och när längan eldhärjats och sedan uppförts på nytt, lades en betongplatta ut istället.	32	
1014	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning för matkällaren 1010.	30	
1015	Nedgrävning för matkällare 1011	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning för den mindre av de två matkällarna som låg under betongplattan.	31	
1016	Grundmurar	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Grundmurar av betong och även en del tegelstenar och stenar från den underliggande grunden av natursten. Ligger som en ram runt betongplattan i mitten av byggnaden.	26	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1017	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål eller stort stenavtryck, bestående av mörkt gulbeige lera med enstaka bränd lera.	214	
1018	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål eller grop, ej undersökt.	213	
1019	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål eller stort stenavtryck.	214	
1020	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning i form av stort stolphål eller stenavtryck, ej undersökt.	213	
1021	Recent	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i FU-schakt, motsvarar kontext 351 från SU.	34	
1022	Recent	Lager fyllning	Konstruktion	Oklart om detta är ett rörschakt eller en del av FU-schakt.	34	
1023	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt gulbeige lera i mitten av fyllningen, mörkare i en ring runt kanten.	214	
1024	Nedgrävning	Lager fyllning	Konstruktion	Någon form av nedgrävning, ej undersökt. Förhållandevis modern.	213	
1026	Marklager	Lager fyllning	Brukning	Brunsvart-svart kulturlager (motsvarar 1002 på ritning 3, Us), rikligt med träkol, svart grusig, sandig silt. Inget tegel. Flera fynd av All och möjligen någon sen AIV.	108	
1028	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenlyft eller stolphål, bestående av gulbeige kompakt lera med inslag av kalkprickar.	220	
1029	Avtryck eller sth	Lager fyllning	Konstruktion	Stolphål eller stenavtryck, ej undersökt.	218	
1030	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål, bestående av mörkgul lera i mitten och mer beigebrun lera mot kanterna, som en ring eller skoning. Inslag av kalkprickar. Fynd av All i fyllningen samt ett antal djurben (ej tillvaratagna). Bla en ryggkota, möjligen från får/get samt en ca 0,03 m lång bit bränd lerklining (infodring, 800-900 grader, grov)	220	
1031	Stolphål	Lager fyllning	Konstruktion		218	
1032	Brandpåverkat lager	Lager fyllning	Destruktion	Möjligt brandlager eller lager med uppblandade komponenter från en brand. Svart, träkol, brunsvart.	216	
1034	Fyllning	Sten-tegelkonstruktion	Destruktion		217	
1035	Stolphål	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		219	
1036	Lagerrest	Sten-tegelkonstruktion	Destruktion	Brunsvart silt med träkol och bränd lera. Möjligen fyllning i grund nedgrävning eller lagerrest. Har inte undersökts.	217	
1037	Nedgrävning	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Grund nedgrävning, ej undersökt.	219	
1038	Fyllning	Nedgrävning	Destruktion		184	
1039	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		185	
1040	Brukning/odling	Sten-tegelkonstruktion	Brukning	Fint brunt kulturlager, små finfördelade komponenter. Kan ev vara rest av odlingsjord.	54	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1041	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål eller stenavtryck, gul lera.	289	
1042	Stolphål	Nedgrävning		Stolphål eller stenavtryck	288	
1043	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål som framkom under det fina bruna odlingslagret 1040. Fynd av AIV Keramik 33071:60 AIV, buk 900-1050	221	
1044	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		222	
1046	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		214	
1047	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		213	
1048	Recent fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgrävning som framkommit då betonggrunden revs upp inför nybyggnation.	27	
1049	Recent nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning som tillkommit då den västra längan revs inför nybyggnation.	27	
1050	Syllsten eller skoningssten	Lager fyllning	Konstruktion	Ensamliggande sten, lite oklart om detta är en syllsten eller en skoningssten/stödsten under borttagen syllsten. Även oklar överrelation, kan vara 1144/1221	288	
1051	Konstruktionslera	Lager fyllning	Konstruktion	Gul lera som kan ha fungerat som konstruktionslager för en syllsten, alternativt fyllning i en nedgrävning eller ett stort stenavtryck.	288	
1052	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion		288	
1053	Recent fyllning	Lager fyllning	Destruktion		35	
1054	Recent nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		35	
1055	Recent fyll	Lager fyllning	Destruktion	Recent fyllning kring brunn	1	
1056	Nedgrävning kring brunn	Lager fyllning	Konstruktion		1	
1057	Recent fyllning	Nedgrävning	Destruktion	Recent fyllning	1	
1058	Recent rörschakt	Lager fyllning	Konstruktion		1	
1059		Nedgrävning			289	
1060		Lager fyllning			288	
1061		Nedgrävning			214	
1062		Lager fyllning	Konstruktion		213	
1063	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. i hålets västra del inslag av lerkulpar och knytnävsstora stenar. Den östra halvan mer inslag av grus med inslag av gul lera i slutningens östra del finns rester av gul lera för att stabiliserar stolpen kvar, se 1217	214	
1064	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	större stolphål med lerskonig längs östra sidan och botten. En keramikskärva hittades i kanten under lerskoningen. Kan vara avsiktligt deponerad	215	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1091		Lager fyllning			289	
1092		Nedgrävning			288	
1093		Lager fyllning	Konstruktion		264	
1094		Nedgrävning	Konstruktion		264	
1095		Lager fyllning				x
1096	Utkastlager	Nedgrävning	Brukning	Utkastlager, se 1147	53	
1097		Sten- tegelkonstruktion		Fyllning/nedgrävning	288	
1099		Lager fyllning	Konstruktion		264	
1100	Härdrest	Nedgrävning	Brukning	Härdrest, lager bestående av träkol, sot, ljus sand och aska uppblandat med brun silt. I lagret finns skörbränd sten. Två koncentrationer av skörbränd sten i lagrets södra och nordvästra del, vilket föranleder en tolkning till raserad och utjämnad härd. Över lagret ligger ett utjämningslager (1118) som fyller ut ojämnheter i 1100. Härdresten förefaller även, åtminstone delvis, ha legat i och över nedgrävningen 1117, i vilken det deponerats en hästkalle (utsago HW efter att ha tittat på foto av tänder). I gropen förekommer även mindre djurarter, men oklart om dessa härrör från samma deposition. Anläggaren var nyfiken och grävde upp benen när jag inte såg. Enligt honom fanns två koncentrationer av ben, men således oklart vad som har hört till vad. I 1117 fanns 2 fragment från skulltak i kanten, varför det tolkades att kraniet legat här.	110	
1101	Bränd lera	Lager fyllning	Konstruktion		274	
1102		Nedgrävning			295	
1103		Lager fyllning			295	
1104		Nedgrävning			295	
1105		Lager fyllning			295	
1106		Nedgrävning			295	
1107		Lager fyllning			295	
1108	Dikesfyllning	Nedgrävning	Destruktion		82	
1109	Dike	Lager fyllning	Konstruktion		75	
1110	Dikesfyllning	Nedgrävning	Destruktion		83	
1111	Dike	Lager fyllning	Konstruktion		74	
1112		Nedgrävning				x
1113	Dike	Lager fyllning	Konstruktion		72	
1115		Nedgrävning	Destruktion		220	
1116		Lager fyllning	Konstruktion		218	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1117	Nedgrävning deposition	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Grop där en hel del djurben hade deponerats, framför allt en hästskalle. Gropen har ingen separat fyllning utan täcks av 1100.	111	
1118	Möjligt odlingslager	Lager fyllning	Brukning	Kompakt brunsvart silt med fläckar av gul lera. En del träkol och små bitar bränd lera, enstaka djurben. Ett fåtal knytnävsstora naturstenar. I sektionerna är lagrets kontaktyta relativt jämnt nedåt, mer ojämnt uppåt. Lagrets tjocklek varierar mellan 0,18-0,46 m. Med tanke på komponenterna kan lagret vara odlingslager.	52	
1120	Destruktion grophus	Lager fyllning	Destruktion	Brun till brungrå fuktig sand, mot botten av fyllningen större klumpar moränlera. Homogen. Återfyllnad av grophus när detta inte längre användes.	227	
1121	Grophus?	Lager fyllning	Konstruktion	Möjligt grophus med ett stolphål i NV hörnet.	228	
1123		Sten-tegelkonstruktion	Destruktion		184	
1124		Lager fyllning			185	
1126		Lager fyllning			229	
1127		Lager fyllning	Destruktion		184	
1128	Dikesfyllning	Nedgrävning	Destruktion		80	
1129		Lager fyllning			185	
1130	Dikesfyllning	Nedgrävning	Destruktion		82	
1131		Lager fyllning	Konstruktion		185	
1132	Dikesfyllning	Nedgrävning	Destruktion		80	
1133		Lager fyllning	Konstruktion		185	
1134	Utgår	Nedgrävning		Del av dike 264		x
1135		Lager fyllning	Konstruktion		185	
1136		Nedgrävning			184	
1137		Lager fyllning	Konstruktion		185	
1140		Nedgrävning	Destruktion		289	
1141		Lager fyllning	Konstruktion		288	
1144	Utrakningslager	Nedgrävning	Brukning	Sandlager, melerat och värme- och/eller eldpåverkat. Inga stora bitar träkol, ingen bränd lera. Tolkas som utrakning från den närliggande härden 1100. Hela lagret inte framme över ytan, fortsätter in i schaktväggen österut. Ungefärlig utbredning inmätt.	109	
1146		Nedgrävning		lagerrest	53	
1147	Utkastlager	Lager fyllning	Brukning	Svartbrun stripa längs den östra schaktkanten, påvisar ett lagerskilje mellan 1118 och ????. Innehåller en del träkol, vilket tydligt skiljer ut lagret från ovan- och underliggande lager.	53	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				Tolkas som utkastlager som ser ut att fortsätta österut. Kan vara samma som 1328 på den östra ytan?		
1148		Lager fyllning		Fyllning/nedgrävning	288	
1149		Nedgrävning		Fyllning/nedgrävning	288	
1150		Lager fyllning		Fyllning/nedgrävning	288	
1151	Fyllning i ränna	Nedgrävning	Destruktion	Fyllning i ränna, ej undersökt.	101	
1152		Lager fyllning		Fyllning/nedgrävning	288	
1153		Lager fyllning		Fyllning/nedgrävning	288	
1154		Lager fyllning		Fyllning/nedgrävning	288	
1155		Nedgrävning		Fyllning/nedgrävning	288	
1156		Lager fyllning		Fyllning/nedgrävning	288	
1157		Nedgrävning		yllning/nedgrävning	282	
1158	Grop	Lager fyllning	Konstruktion	Ej undersökt	237	
1159	Aktivitetslager	Nedgrävning	Brukning	Svart -brunsvart lager som framkom underst i sektionen i källarnedgrävningen 1010. Lagret bestod av fin siltig sand, i lagret fanns en lertins (1008). Möjligen har lagret odlats, i sektionen syns nedgrävningar, eller det som ser ut som nedgrävningar.	44	

Bilaga 3c. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-19698-2020, A_2020_0065

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1160	provruta 1	Nedgrävning		Provgrop i syfte att provta för miljöprover.	1	
1161	Provruta 2	Nedgrävning		Provruta nr 2	1	
1162	Betonggrund	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Recent, tillhörande den östra längan	33	
1163	Provgrop 3	Nedgrävning		Provgrop 3, i den östra delen ett betongblock 0,35 m under marknivå.	1	
1164	Provgrop 4	Nedgrävning		Provgrop 4, för provtagning endast behov att gräva 0,40 m. Överst modernt bärlager som lagts ut inför NCCs etablering, under detta rester av den östra längan bestående av betong och syllstenar. Betongen härrör från en platta som legat som grund under östra längan. Betongen förefaller ha varit gjuten direkt över en äldre grundkonstruktion bestående av syllstenar (1168) och sättlera/konstruktionslager (1169).	1	
1165	Provgrop 5 + 6	Nedgrävning		Provgrop 5, endast matjord berörs. Slås sedermera samman med 1166 till en stor grop. Ny inmätning. Berör endast matjorden och omrörda lager där det legat elledningar. Dessa omrörda lagren kan motsvara lager 165 från SU.	1	
1167	utjämningslager	Lager fyllning	Konstruktion	Mörkbrunt homogent lerlager, sparsamt förekommande träkol, bränd lera och enstaka djurben. Fläckvis gula lerkulor, men intrycket är ett mycket homogent lager. Vid rensning påträffades en skärva östersjökeramik. Lagret är en aning omrört och har troligen haft utjämnande funktion men kan även representera en annan markanvändning med odling. Kålgård? Inga konstruktioner i lagret hittills varför det känns påfört eller ackumulerat genom odling under lång tid.	104	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1168	Syllstenar	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Syllstenar som tolkas ha utgjort den östra längans norra gavel. Endast 4 är bevarade och det är svårt att säga om det fanns fler här innan byggnaden revs och plattan togs bort. Det verkar som att plattan gjutits direkt över en äldre syllstensrad. Den förekommer en del sönderbruten betong mellan stenarna. Stenarna är lagda i sättlera, som ibland inte förekommer under stenarna utan endast mellan dem och en liten bit in under. Även oklart hur dessa syllstenar förhåller sig till den stenlagda gårdsplanen 1178. De kan vara samtida.	37	
1169	Sättlager	Lager fyllning	Konstruktion	Gulgrå lera som lagts ut som sättlager, konstruktionslager till syllstenarna i 1168. Leran ligger runtomkring stenarna, dock inte hela vägen in under. Ställvis skymtar underliggande 1167 fram.	37	
1170	Kullersten	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Kullersten på gårdsplanen, nu överlagrad med bärlager som lagts ut inför nybyggnation.	158	
1171	Modernt bärlager	Lager fyllning	Konstruktion	Modernt bärlager som NCC lagt ut inför nybyggnation.	29	
1172	yllning	Lager fyllning	Destruktion	Mycket fin och lucker svart till svartbrun sandig silt med inslag av bränd lera, djurben och skörbrända stenar. Förhållandevis mycket keramik på en liten yta. I sektionen syns att detta är en större nedgrävning. I plan skärs fyllningen av ett kabelschakt i nordsydlig riktning (1174). I söder och väster begränsas fyllningen av schaktanten. Ställvis lite större koncentrationer av gul sand, vilken kan härröra från moränen vilken är sandig just här. I fyllningen framkom även en bit avsågat horn. Tolkas vara en större nedgrävning fylld med avfallsmaterial, hushållsavfall. Omtolkas till fyllning i grophus.	153	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1173	Grophus	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning som tydligast syntes i den västra sektionen. Botten är ojämn kanske för att man grävt om gropen. Det är oklart hur djup gropen varit från början då den översta delen verkar vara avröjd. Från marknivå till den översta begränsningen är det 0,78 m påfört material, troligen motsvarande lager 165 fr SU. I öster är gropen avgrävd av kabelschakt 1174, i väster begränsad av schaktkanten. Det ska schaktas ytterligare några meter söderut och kanske kan nedgrävningens begränsning ses här.	152	
1174	kabelschakt	Nedgrävning	Konstruktion	kabelschakt.	1	
1175	Konstruktionslager/golv	Lager fyllning	Konstruktion	Golvlager i grophus, bestående av sand och lera, mycket fint och jämnt lagt.	152	
1176	Tramplager	Lager fyllning	Brukning	Tunn trampad yta som tillkommit i samband med uppförandet av grophuset 1173	152	
1177	Fyllning i kabelschakt	Lager fyllning			1	
1178	Kullersten på gårdsplanen	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion	Kullerstensyta som täcker hela gårdsplanen. Ställvis finns dubbla lager kullersten, dock har detta inte tagits hänsyn till utan allt har fått samma nummer. Möjligen även samma som 1170 (grp 158)??	28	
1179	NCCs hårdgjorda yta	Lager fyllning	Konstruktion	Hårdgjord yta över hela gårdsplanen. NCC har lagt ut ett lager makadam över gårdsplanen och sedan kört med padda så att lagret blir väldigt hårt packat.	29	
1180	Fyll i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål.	155	
1183	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion		154	
1184	Nedgrävning tank för drivmedel	Nedgrävning	Konstruktion	Större nedgrävning i syfte att lyfta upp äldre tank avsedd för drivmedel, som är nedgrävd i fastighetens sydöstra hörn. Har legat en mack här tidigare och området måste saneras.	1	
1185	Brandlager	Lager fyllning	Destruktion	Brandlager som ligger väldigt ytligt, alldeles under modernt bärlager. Kan komma från nedbrunnen bensinmack.	1	
1186	Matjordslager	Lager fyllning	Konstruktion	Ingen tydlig distinktion mot 1189. Avgränsas av rännan 1187/1188. Lagret är väldigt homogent och har påtagligt få komponenter. Ingen keramik, endast enstaka ben och ett föremål av cu-leg. Påfört odlingslager?	104	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1187	Aska och kol	Lager fyllning	Destruktion	Tydligt asklager med mycket kol. Ligger i en ränna.	176	
1188	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion		175	
1189	Matjord 2	Lager fyllning	Konstruktion	Kan endast skiljas från ovanliggande matjord 1186 genom rännan 1188. Identiskt med 1186. Gradvis övergång till morän med inblandning av morängrus i botten. Fynd av en närmast intakt sammansatt dubbelkam.	44	
1190	Fyllning i dike	Lager fyllning	Destruktion	Endast ett stickprov har undersökts.	44	
1191	Dike	Nedgrävning	Konstruktion	Tydligt, djupt dike i moränen.	174	
1192	Fyllning stolphål	Lager fyllning	Destruktion		44	
1193	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		174	
1650	Torrt lager	Lager fyllning	Konstruktion	mycket torrt och kompakt lager, silt, ljus beigebrun. Enstaka tegelbitar annars fyndtomt. Tolkas vara utfyllnadslager eller konstruktionslager i mangårdsbyggnaden.		
1652	Lagerrest	Lager fyllning	Konstruktion	Tunn brungrå-brun lagerrest, kan det vara rest av trä? Är jämntjockt och liknar 1654, 1656, 1659, som alla är omkring 0,02 m tjocka, jämntjocka och ligger över och under mycket torra och kompakta lager.		
1653	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Mycket torrt och kompakt lager, brungrå-beige till färgen, svårt att se eftersom det är inne i mangårdsbyggnaden. Ojämnt, mycket kalk, sand, grus. Känns som nedbruten cement eller väldigt dåligt murbruk/kalkbruk. Grov gul sand skiljer detta lager från exempelvis 1655. Kan vara ett konstruktionslager/golvlagert eller ett avfallslager från byggnation. Svårtolkat eftersom det endast finns i provrutan som grävts i mangårdsbyggnaden.		
1654	Trärest?	Lager fyllning	Konstruktion	Ytterligare en jämn brungrå linje som löper horisontellt mellan 1653 och 1655. Vet inte vad detta kan vara, om det är rest av träkonstruktion eller något annat?		
1655	Kompakt lager	Lager fyllning	Konstruktion	Samma sammansättning som lager 1653, förutom den grova gula sanden.		
1656	Träkonstruktion?	Lager fyllning	Konstruktion	Svårtolkat litet lager, liknar 1652, 1654 och 1659.		
1657	Utjämning	Lager fyllning	Konstruktion	Möjligt utjämningslager, egentligen för liten sektion för att kunna tolka överhuvudtaget. PM taget. Mycket torrt och kompakt.		
1658	Utjämning	Lager fyllning	Konstruktion	Möjligt utjämningslager, mycket torr och kompakt silt,		

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				kalkprickar, ett djurben. Gråbeige färg, liknar 1650.		
1659	Lager	Lager fyllning	Konstruktion	Samma typ av tunna, jämna lager som 1652, 1654 och 1656. Kan ev vara rest av trä, i så fall ett golv?		
1661	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1662	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1663	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1664	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1665	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1666	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1667	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1668	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-brungrå fyllning i nedgrävning av något slag. Skärs av modernt rörschakt och schaktanten i väster, intill den nya byggnaden. Koncentration av gul lera i botten, nästan som rester efter en tunn skoning.	221	
1669	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stenskott stolphål.	222	
1670	nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	"Pinnhål	222	
1671	Stenskott stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stenskott stolphål.	222	
1672	nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål. Frågan är om det är 1532 som ligger under, eller om det egentligen är 1600???	222	
1673	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål.	222	
1674	nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål	226	
1675	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål, hör troligen samman med 1672 och 1670 samt 1674	226	
1676	Grop	Nedgrävning	Konstruktion	Möjlig förvaringsgrop, skärs av modern rörledning och schaktet till nybyggnationen i väster.	226	
1677	Utjämningslager i mangårdsbyggnad	Lager fyllning	Konstruktion	Mycket torrt och kompakt lager, liknar 1658. Utjämningslager i mangårdsbyggnad.		
1678	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1679	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	"Stolphål	222	
1680	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	
1681	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål	226	
1682	Gul lera	Lager fyllning	Destruktion	Gul lera som ligger över fyllning 1683 i stolphål 1684. Frågan är om leran hör till konstruktionen eller om den utgör en yngre konstruktion, ex en syllsten.	221	
1683	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Mörkt grå-svartgrå fyllning, förekomst av träkol.	221	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1684	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Större stolphål eller kanske grop, skärs av modernt rörschakt 1685.	172	
1685	Rörschakt	Nedgrävning	Konstruktion	Modern nedgrävning för orange plaströr, öst-västlig riktning.	34	
1693		Lager fyllning	Destruktion	utfyllnadslager med djurben, tegel frag, fåtal keramik fragment. Inslag av sot/kol fläckar här och där, samt större stenar och moränlera i fyllningen på få ställen. säkerligen samma utfyllnadslager som 1710. Vid det smala schaktet OS1708, i Ö grävdes det ner till morän, ca 2,5m från Ö mot V, därefter fortsätter fyllningen 1693 i nästan alla delar av schaktytan.	239	
1710		Lager fyllning	Destruktion	utjämningsfyllnad. innehållandes djurben, spik, keramik, sten, rötter och tegel. samma som 1693. Fyllningen fortsätter norr till schaktets kant och samma åt Ö, S. Åt V är det moderna fyllnadsmassor. Schaktades ner till 80cm som djupast och främst till 50cm djup där utjämningsfyllningen kvarstod. Kan finnas ev anläggningar under detta lager som kvarstår på platsen.	239	
1711	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i dike, kontextnr ska egentligen vara 171. Blankett saknas för kontexten.	81	
1712	Sten	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion		281	
1713	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	gråbrun urlakad siltig sand.	268	
1714	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	gråbrun urlakad fyllning, två större stenar fanns i V delen. En keramikbit hittades. Tillägg 2021-07-02/LB: De två stenarna (1712 och 1730) kan ev vara rest av skoning.	267	
1716	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	mörk svartbrunrå fyllning, mycket rötter i. liknar till viss del 1710 som var utjämningsfyllning ovan, men denna är mer kompakt än humös. sotig fläckvis, men djurben i och lite keramik.	232	
1717	Avfallsgrop = 2161	Nedgrävning	Konstruktion	Grävd med skärslev/spade först till 25% då schaktkanten i Ö var fortfarande kvar. Resterande % av gropen grävdes med maskin och spade. sågs på ca 57cm djup ner från gräskanten/asfaltsvägen Prästgatan.	231	
1719	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	gråbrun urlakad fyllning, något kompakt men lätt att gräva. syntes i V när rensning av grop 1716 1717 pågick.	269	
1720	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	distinkt kontakt mot morän i botten.	267	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1721	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	gråbrun siltig sand, fläckvis med br lera och sot.	268	
1722	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		267	
1723	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Gråaktig kompakt siltig sand, urlakad. Stenfylld med ca 8-10cm i diameter stora småsten.	232	
1724	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Otydliga nedgrävningskanter pga urlakning, men tydlig mot moränen. lätt rundad botten. Oklar om gropens funktion, men ej lertäkt.	231	
1730	Sten	Sten-/tegelkonstruktion	Konstruktion		281	
1733	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Tidigare dubbelinmätt som 264 (=gränsdike), nytt kontextnr skapat och GeoObjekt flyttat hit. Kontexten är ej undersökt och har oklara relationer. Förs till gruppen 167.	167	

Bilaga 3d. Kontextlista projekt Lst. dnr. 431-21445-2020, A_2020_0067

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1194	Recent fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Recent fyllning. Har varit en fyllning för att förankra 2 st stolpankare samt ett järnrör tillhörande den rivna ladugården. svårt att se fyllningens avgränsning då den består av samma mtrl som intilliggande ytor. mkt sten närmast järnkonstruktionen för att stabilisera densamma. Järnrör med en ögla i ena änden och förankrad med betong i andra änden, använts till att förankra och stabilisera t ex telefonstolpar. Fyllningen är inte grävd till botten då konstruktion sträcker sig upp till 0,5 m ner i moränen och vi prioriterar andra ytor. Tillägg 2020-09-05, LB: Fyllningen helt tömd med hjälp av maskin 2020-09-04.	1	
1195	konstruktionslager i stenavtryck	Lager fyllning	Konstruktion	Gulgrå lera i stenavtryck, tolkas som del av äldre konstruktion, liggande under plattan, sättlagret och konstruktionslager 1007. Stenen är bortplockad sedan tidigare och endast den stabiliserande leran finns kvar.	46	
1196	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter bortplockad sten. Stenen var satt i konstruktionslager 1201.	46	
1197	Stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Litet ministenavtryck, fyllt med överliggande 1007.	32	
1198	Stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i litet ministenavtryck, samma som 1007.	32	
1199	Tramplager	Lager fyllning	Brukning	Mycket kompakt lager med oklar funktion, många fynd i lagret. Med tanke på kompaktheten kan detta vara ett tramplager, kanske utomhus.	51	
1201	Konstruktionslera	Lager fyllning	Konstruktion	Konstruktionslager av gul lera, förefaller tillhöra en byggnad som var äldre än 1007, eller så är detta del av 1007 som hamnat i nedgrävningar eller stenavtryck.	47	
1202	recent nedgrävning	Nedgrävning	Destruktion	Rest efter västra längans östra långsida, plockades bort vid schaktningen och söndertagandet av betongplattan. 1245 är botten på denna nedgrävning och egentligen samma kontext.	27	
1203	syllstenar	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Rest av syllstensrad som ligger 1,30 m öster om västra längan och tillhör därför en annan byggnad som funnits på gården. Syllstenarna framkom	105	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				under kullerstenen som utgjort gårdsplanen (1178). Vid vidare schaktning visar det sig att dessa syllstenar till viss del sammanfaller med stenavtryck/konstruktionslera 1250, 1248 och 1249. Frågan är om detta handlar om två olika byggnader, med ungefär samma sträckning, eller om det är samma konstruktion. Men det ser inte ut som att några stenar har schaktats bort från konstruktionsleran 1250 eller 1249. 1248 är en kvarvarande sten, som ligger längre ned än stenarna i 1203. Sammantaget är det troligen frågan om 2 olika byggnader, med ungefär samma placering men olika datering.		
1204	Brukninglager	Lager fyllning	Brukning	Ej undersökt? Inmätt och namngivet lager.	53	
1205		Lager fyllning	Destruktion		171	
1206	stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter bortplockad sten. Stenen hade legat i en sättlera 1195. Kan möjligen höra till en konstruktion tillsammans med 1260 och 1196.	46	
1207		Lager fyllning	Destruktion		171	
1208		Lager fyllning	Destruktion		171	
1209		Lager fyllning	Destruktion		171	
1210	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	fyllning i större stolphål. fyndlös och homogen fyllning. Kan vara en äldre föregångare till stolphål 1064 då detta är skuret av ovan nämnda.	215	
1211		Lager fyllning	Destruktion		171	
1212	Stolphålsfyllning	Lager fyllning	Destruktion	stolphålsfyllning och stolphål, framkommer i området för schaktningsövervakning. Ej undersökt.	185	
1213	Stolphålsfyllning	Lager fyllning	Destruktion		185	
1215	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Litet avtryck fyllt med gul lera, vilken troligen är detta samma lera som 1007.	46	
1216	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Ytterst litet stenavtryck, fyllt med 1007.	46	
1217	Lerskoning	Lager fyllning	Konstruktion	gul lera som som en stabiliserande del till själv stolpen	215	
1218	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Större stolphål Kan vara en äldre föregångare till 1064 Kan ha utgjort en del av byggnadskonstruktionen.	213	
1219	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Kompakt lager, lite oklar funktion. Kan vara del av konstruktionen av västra längan, en av de något äldre faserna, eller del av golv.	47	
1220	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Mycket kompakt lager under konstruktionsleran 1007.	47	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				Tolkas vara utlagt i stabiliserande syfte		
1221	Utrakning	Lager fyllning	Brukning	Utrakat material från närliggande hård, kan vara samma lager som 1144.	109	
1222	Recent nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	nedgrävning till anläggandet av stolpankare är ej grävd till botten.	1	
1223	Gult konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Tjockt och mycket kompakt gult lerlager. Fortsätter utanför schaktet i norr och öster. Det såg först ut som ett konstruktionslager men vid undersökning såg det snarare ut som fyllning i en nedgrävning.	48	
1224	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	trolig golvyta av gul lera, inomhus Är tjock, ca 15 cm upp mot schaktanten åt väster i övrigt uttunnande. Sparsamt med fynd, bränd lera och lerklining, enstaka djurben, inslag av kol. Östersjökeramik hittad på ytans södra del	49	
1225	Fyllning i stenlyft	Lager fyllning	Destruktion	Utjämningslager efter stenlyft. Tillägg 2020-09-02 LB: Detta kan således möjligen vara en rest av överliggande 1007, som hamnat i fördjupningen efter en bortplockad sten.	261	
1226	Rest av 1007	Lager fyllning	Konstruktion	rest av 1007	32	
1227	Utgår	Lager fyllning	Konstruktion	utgår då detta var en del av 1007		x
1228	Rest av 1007	Lager fyllning	Konstruktion	trolig rest av ovanliggande lerlager som schaktades av med maskin.	32	
1229	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	rest av golv, samma som 1007?	32	
1230	Fyllning i stenlyft	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenlyft, ingen info reggad trots att underliggande stenlyft är undersökt. Fyllningen kan ev utgöras av 1233, därav avsaknad av registrering. //LB 10631	58	
1231	Konstruktionslager under sten	Lager fyllning	Konstruktion	Konstruktionslager av gul lera under stenen 1232. Kan möjligen höra samman med 1197 och 1198. Fynd av två skärvor äldre rödgods, varav den ena framkom under leran och således kan datera kontexten tämligen väl.	106	
1232	Syllsten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Syllsten som ligger i gul konstruktionslera.	106	
1233	Brukninglager	Lager fyllning	Brukning	Möjligt brukningslager, tråkigt och intetsägande. Skulle mycket väl kunna vara en äldre matjordshorisont.	58	
1234	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	samma som 1224, rest av större lergolv, inomhus	49	
1235	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	avtryck efter sten	262	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1236	Trampad yta/gårdsplan	Lager fyllning	Konstruktion	Kan möjligen vara del av lager 1167, som framkom i en av provgroparna på gårdsplanen, alternativt tillhörande kullerstenen 1178 och utlagt i stabiliserande, markförberedande syfte. I provgropen var lagret mycket finare, finfördelade komponenter, nästan som mycket humös matjord. Här är det smetigt med naturstenar av storleken 0,05-0,10 m i diameter, känns skräpigt och mycket som bärlager. Tar detta med maskin senare.	59	
1237	Modern fyllning	Lager fyllning	Konstruktion	Smetig och skröfsig lera som fyllts i en nedgrävning i samband med att källaren 1015 och dess trappa e dyl tagits ur bruk.	1	
1238	Lersyll Ö-V	Lager fyllning	Konstruktion	Ej undersökt, endast okulärbesiktigad. Dumpat raseringsmaterial som ligger intill källaren 1015. Verkar inte höra till lergolvet strax söder om. Kanske avröjt material som dumpats här, men som ursprungligen kommer från lergolvet. Tillägg 2020-09-10 LB mäter om lagret eftersom dess begränsning har förändrats. Tolkas som lersyll i en ö- v vägg. Under denna påträffades 2 knivar och ett mynt (fyndenhet 1405). Det är sannolikt att myntet och knivarna lagts ned som byggnadsoffer och ger ett terminus post quem till 1234, då myntet präglades mellan 1227-1234 i Lund.	132	
1239	Brukninglager	Lager fyllning	Brukning	Någon form av brukninglager som överlagrar den första golvnivån 1253. Under kommer flera golv- och brukninglager. C14-dateras till 1220-1277 e Kr, 2 sigma, 95,0 % sannolikhet.	15	
1240	Brukninglager	Lager fyllning	Brukning	Brukninglager inomhus. Består till största delen av svartgrå silt. Innehåller mycket bränd lera varav lerklining, kol samt djurben vad gäller djurben uppdagades 3 separata depositioner av småben, kan varit möss eller något groddjur. Kan fundera på vad som varit så lockande med platsen Tror att ytan varit en arbetsyta som jämnats till.	18	
1241	hårt bränt S om källare Golv	Lager fyllning	Brukning	Tjockt lerlager med stor inblandning av värmepåverkad lera. Tolkas som golv.	55	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1242	leran vid källarhorn3t NV	Lager fyllning	Konstruktion	rest av 1007	32	
1243	Raseringsmaterial?	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt, endast okulärbesiktigad. Bränd och obränd lera uppblandad med natursten, ca 0,5 m i diameter samt brun silt. Kan tolkas som dumpat raseringsmaterial liksom 1238. Men inte tjockare än 0,03 m. Kan vara utjämnat raseringsmaterial, som även schaktats av en del.	293	
1244	Del av lergolv 1253	Lager fyllning	Konstruktion	Samma som 1253, dock skilda åt genom nedgrävning 1245. När 1245 tömdes, kunde lergolvet 1253 följas under nedgrävningen till 1244.	55	
1245	Recent fyllning i nedgrävning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgr efter bortgrävd betonggrund.	27	
1246	Fyllning i stenvtryck	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stenvtryck eller konstruktionslager/sättlera till bortplockad sten.	105	
1247	lerfläck	Lager fyllning	Konstruktion	Ej undersökt Rest av överliggande mer recenta lager.	32	
1248	Syllsten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Ingår i syllstensrad i nord-sydlig riktning tillsammans med ex 1249. Stenen är platt och ligger över ytterligare en sten (1281) i stenvtryck 1280.	105	
1249	Fyllning i stenlyft	Lager fyllning	Konstruktion	Kompakterad gul lera som fungerat som sättlera till syllstenskonstruktion.	105	
1250	Konstruktionslera	Lager fyllning	Konstruktion	Gulbrun kompakt lera med förekomst av av småsten. Tolkas som fyllning/konstruktionslager i grund syllränna. Hör troligtvis ihop med 1249, 1248 i en nord-sydlig väggkonstruktion.	105	
1251	Fyllning stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphålsbotten.	286	
1252	Brukningslager	Lager fyllning	Brukning	Kommentar 2020-09-05, LB Lagret ligger möjligen under 1253 och kan då höra samman med det lager som framkom under 1253 i den västra delen av lagret, dock inte helt klarlagt ännu.	212	
1253	Brända lergolvet	Lager fyllning	Konstruktion	Tjockt och kompakt lerlager som fungerat som konstruktionslager till golv. Ställvis med brända/värmepåverkade partier. I norra delen mycket infiltrerat med flera bruksningshorisonter av kol och sot, bland annat 1239. Någon sorts verksamhet kan ha skett i denna del av huset, dock oklart i nuläget.	55	
1254	Brukningslager	Lager fyllning	Brukning	Kan möjligen vara samma lager som 1252, dock fortfarande	212	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				under 1253 och inte frilagt ännu //5/9-20 LB Kan troligen tolkas som brukningslager inomhus, stor iblandning av brandkomponenter såsom träkol och sot vilket gör lagret mörkgrått		
1255	Sättlera	Lager fyllning	Konstruktion	Kan tolkas som fyllning i ett större stenlyft. Relationer? AH 8/9 Försöker lista ut relationer vid efterarbetet, sätter 1254 som överrelation och 1474 som underrelation. // 2022-05-05 LB	177	
1256	Utgår	Lager fyllning		2022-05-16: kontexten är inmätt men inte undersökt, inga relationer angivna. Utgår		x
1257	Askfläck	Lager fyllning	Brukning	Fläck med aska som var något uppblandad med brun silt. Troligen brukningslager, kanske utrakat material som kastats här och sedan trampats till. Kan vara del av underliggande brukningslagret 1328.	122	
1258	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Gul kompakt lera i möjligt stolphål alternativt stolphålsbotten.	284	
1259	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion		142	
1260	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stenavtryck, fördjupning efter sten 1232. Kan ev höra samman med 1196 och 1206 i en konstruktion/ syllstensrad i Ö-V riktning.	106	
1261	stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck. ligger i linje med andra stenar åt söder, kan vara del av syllstensrad.	128	
1262	Modern nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Relativt modern nedgrävning som kopplas till den intilliggande mindre källaren 1015. Aktuell nedgrävning kan ev ha utgjort en nedgång/trappa eller liknande till källaren.	31	
1263	Syllsten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		106	
1264	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Ensamliggande sten som ev kan höra samman med stenarna 1232 och 1263	106	
1265	Fyllning	Lager fyllning	Konstruktion	Tolkas som fyllning till någon sorts nedgrävning, ej undersökt.	48	
1266	Ensamliggande sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Ensamliggande sten som för närvarande inte kan kopplas till någon konstruktion.	46	
1267	Konstruktionslager gul lera	Lager fyllning	Konstruktion	Konstruktionslager av gul lera. Ligger under andra lerlager och utgör en av de äldre bebyggelsefaserna i norra delen. I området finns spridda och fragmenterade bebyggelseämningar i form av stenlyft, lerlager, syllstenar.	48	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				Dessa ligger inte på samma stratigrafiska nivå utan representerar olika byggnader. Ev samma som 1223.		
1268	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Konstruktionslager av gul lera, strängformad. Kan vara del av lersyll eller sättlera eller lergolv. Hör troligen ihop med de andra lerlagren i den norra delen, t ex 1223, 1267,	107	
1269	Recent nedgrävning	Nedgrävning	Destruktion	Recent nedgrävning med fyllning, som är resterna efter den västra längans södra kortsida. Nedgrävning för betonggrund nu fylld med raseringsmaterial i form av krossad betong, tegel och stenar.	27	
1270	Rest av 1007	Lager fyllning	Konstruktion	Trolig rest av 1007	32	
1271	Syllränna	Nedgrävning	Konstruktion	Grund syllränna där den gula lerfyllningen fungerat som sättlera till syllstenar.	105	
1273	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Grunt stolphål eller botten av ett stolphål.	282	
1274	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	fyllning med rikligt av både kol, ben,,bränd lera och lerklining. även en sländtrissa hittades i fyllningen. detta kan tyda på att mtrl kan komma från en boendeyta. Tillägg 2020-09-05, LB: Fyllningen ligger i en noggrant grävd grop, frågan är om fyllningen delvis utgör primär fyllning dvs att den kommer från avfall som dumpats i gropen, eller om det är fyllning som har hamnat i gropen efter det att gropens funktion ändrats. Benen från troliga groddjur kan peka mot att det i gropen förvarats ex mat eller dumpats matrester, i vilka grodorna har gömt sig och sedan dött. Vid närmare tanke skulle det ha tagits prov på fyllningen, men det är försent nu.	15	
1275	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stenavtryck	105	
1276	Sten i avtryck	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		105	
1277	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stenavtryck i vilket det ligger kvar en sten i botten (1276), i ett annat stenavtryck som ingår i samma rad, finns också där en sten i botten. Dessa stenar tolkas som att de har stabiliserat, pallat upp en större, nu försvunnen, syllsten.	105	
1278	Fyllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllningen, sekundär med ben i stående position. bränd lera förekommer sparsamt	291	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1279	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck. kan vara del av en konstruktion. kan ev knytas till andra stenar som finns åt öster	290	
1280	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion		105	
1281	Syllsten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Syllsten som ligger under den platta stenen 1248, i samma avtryck 1280. Har ingått i samma konstruktion tillsammans med t ex 1249.	105	
1282	Fyllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	yllning stenlyft. mtrl påminner om intilliggande ytor, svart silt med kolinslag. svårt att avgöra om den är grävd till botten	173	
1283	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck, ett av flera inom ett relativt begränsat område. möjlig del av konstruktion eller syllstensrad till innervägg	278	
1284	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	avfallsgrop med oregelbunden botten och sida mot söder som sluttar upp åt tills den upphör. mot öster och väster är nedgrävningskanten väldigt tydlig.	114	
1286	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter sten, fyllt med överliggande lager 1240	112	
1287	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter bortplockad sten, fyllt av överliggande lager 1240.	112	
1288	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter bortplockad sten, fyllt av överliggande lager 1240.	112	
1289	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter bortplockad sten, fyllt av överliggande lager 1240.	112	
1290	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter bortplockad sten, fyllt av överliggande lager 1240.	112	
1291		Nedgrävning	Konstruktion	Inmätt som nedgrävning, ej undersökt.		x
1292		Nedgrävning	Konstruktion		112	
1293	Markyta	Lager fyllning	Brukning	Brukningslager utomhus, markyta. Inmätt lite i efterhand och har otydlig relation till ex 1240 och 1274. De fragmenterade komponenterna tillsammans med lagrets kompakthet samt läget direkt öster om lergolvet 1253, föranledde en tolkning till en markyta utomhus. Dock kan denna tolkning revideras om den nord-sydliga syllstensraden tolkas höra till byggnaden eller om den är en rest efter en annan byggnad från en annan fas. I detta fall kan lagret utgöra en trampad yta inomhus, ett jordgolv.	59	
1294	Svart brukningslager	Lager fyllning	Brukning	Mycket svart och koligt brukningslager som ligger under ett annat brukningslager 1239. Ligger över leran 1336. Representerar troligen en av	116	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				många brukningsfaser i byggnaden och ugnen 1295.		
1295	Ugnsplatta	Lager fyllning	Konstruktion	Tolkas som ugnsplatta eller dylikt i värmekälla. Ligger snyggt avgränsad i nästan rund form, innanför och över stenar 1310. C14-dateras till 1151-1232 e Kr, 2 sigma, 80,8 % sannolikhet.	63	
1296	Brukningshorisonter	Lager fyllning	Brukning	Lager bestående flera horisonter där lera varvas med mörk träkolsblandad silt, vilket syns tydligt i sektion. Tolkas som omläggningar/påbättringar av golvnivån i flera omgångar.	62	
1297	Syllsten innervägg	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	6 Stenar i en nordost-sydvästlig riktning. Ganska skranglig, tolkas i nuläget som syllsten i mellanvägg.	115	
1298	Fyllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllningen utgjordes av överliggande lager 1239, tillkommit genom att en sten tagits bort och håligheten fylld av brukningslager 1239.	15	
1299	Fyllning i störhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål, består av överliggande 1239. Tillkommit då rummets disposition ändrats, stören dragits upp och håligheten fylld igen av brukningslager 1239.	15	
1301	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion	troligt stenlyft. ej grävd. närmast rund i formen orienteringen NO-SV 0,55-0,42 m Fyllningen består av överliggande lager 1253, vilket fyllt ut håligheten efter en bortplockad sten. //7/9-20 LB	123	
1302	Fyllning i stenlyft	Lager fyllning	Destruktion	trolig fyllning till ett stenlyft. Ö-V riktning 0,15-0;12 m. ej grävd. Fyllningen består av överliggande lager 1253, vilket fyllt ut håligheten efter en bortplockad sten. //7/9-20 LB	55	
1303		Lager fyllning	Destruktion	trolig fyllning till ett stenlyft. oval. NV-SV, 0,15-0,12 m. ej undersökt Fyllningen består av överliggande lager 1253, vilket fyllt ut håligheten efter en bortplockad sten. //7/9-20 LB	55	
1304		Lager fyllning	Destruktion	fyllning i ett stenlyft. rund, 0,15-0;15m ej undersökt Fyllningen består av överliggande lager 1253, vilket fyllt ut håligheten efter en bortplockad sten. //7/9-20 LB	55	
1305		Lager fyllning	Destruktion	trolig fyllning till ett stenlyft. oregelbunden form, 0,4-0,4 m, närmast hjärtformad. ej undersökt Fyllningen består av överliggande lager 1253, vilket fyllt ut håligheten efter en bortplockad sten. //7/9-20 LB	55	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1307	Utgår	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Kontextnr uttaget men inget är inmätt? Vilken stensättning avses? Samma som 1310? Kontexten utgår eftersom det inte finns någon inmätning och att den kan vara samma som 1310.		x
1310	Stenläggning	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	stensättning i en ugnsplatta. stenarna hårt brända och spruckna. satta i brun lera.	63	
1311	Lerkupol ?	Lager fyllning	Konstruktion	Mycket kompakt grågulfläckig lera, medvetet ditlagd och inte trampad på. Mycket ren , endast enstaka småsten. Mot botten mer inblandning av underliggande lager, vilket är ett mycket hårt bränt lerlager. Frågan är om det är en rest av en kupol, men det känns tveksamt eftersom den inte är bränd, det kan kanske vara en lågtemperaturugn?	64	
1312	Fyllning i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, består av överliggande lager 1239.	15	
1313	Fyllning i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, tillkommit då pinnen dragits upp och brukningslager 1239 hamnat i håligheten.	15	
1314	Utgår	Lager fyllning		Utgår, endast tunn färgning.		x
1315	Fyllning i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, samma som överliggande lager 1239.	15	
1316	Fyllning i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, består av överliggande 1239. Grupperas med 1299, 1311, 1312, 1313, 1315.	15	
1317	Fyllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenavtryck. Avvikande från omkringliggande fyllning eftersom den utgörs av brun silt. Annan tillkomst än övriga.	15	
1318	Fyllning i stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål med snygg stenskoning. Fyllningen bestod av överliggande lager 1239 eller är det 1294, kolla detta!	15	
1319	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål som i nuläget inte fått en bestämd funktion.	115	
1320	Stenskoning	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Skoning runt stolphålet 1319, i stabiliserande syfte. Togs ej bort när stolpen avlägsnades utan sitter kvar på plats. Stenarna mellan 0,05 m i diameter och upp emot 0,17x 0,08x 0,05 m.	115	
1321	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i konstruktion kring ugnen 1295	115	
1322		Nedgrävning	Konstruktion		115	
1323	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion		115	
1324	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i konstruktion kring ugnen 1295	115	
1325	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i konstruktion som stått i ugnens norra del, i nuläget	115	

Kontextrnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				oklar funktion. Torkställning? klona fyll.		
1326	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stenavtryck som ligger intill ugnen 1295	115	
1327	Stenlyft	Nedgrävning	Destruktion		123	
1328	Brukninglager i hus	Lager fyllning	Brukning	Tolkas som brukninglager i huset.	122	
1329	Utgår	Nedgrävning	Konstruktion	Tolkning saknas, men avtrycket förefaller ligga direkt under ett annat avtryck? Har frågat ansvarig men inte fått besked på vad som gäller, måste ev radera någon inmätning/LB 2020-09-11. 2022-05-16: kontexten utgår, förefaller vara en dubbelinmätning./LB		x
1330	Stenavtryck	Nedgrävning	Destruktion		123	
1331	Utgår	Nedgrävning	Destruktion	Ej undersökt eller inmätt tydligen. 2022-05-16: då kontexten varken är inmätt eller undersökt kommer den att utgå./LB		x
1332	brun sättlera ugn	Lager fyllning	Konstruktion	brun sättlera. ingen bränd lera trots stor värmepåverkan. inga fynd.	63	
1333	Stenlyft	Nedgrävning	Destruktion		123	
1334	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter bortplockad sten.	123	
1335	ev lergolv	Lager fyllning	Brukning	leryta, troligt golv. distinkt avgränsning åt v. i övrigt uttunnande. kan vara en förlängning av 1253. Omtolkas som del av lergolv 1407//LB 2021-04-16	67	
1336	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Gul smutsig lera med fläckar av bränd lera. Ligger kloss intill ugnens konstruktionslager och upp emot brukninglager 1294. Leran kan ha utgjort del av ett golv intill ugnen, den kändes smutsig och trampad. Fläckar av svart sot och brun silt samt inslag av bränd lera. I denna lera fanns ett antal pinnhål vilka kan ha utgjort ex en torkställning eller annat kopplat till användandet av ugnen.	56	
1337	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i ett stenlyft. kan ev knytas samman men flera stenar, stenlyft och stolphål i dess omedelbara närhet	286	
1338	Fyllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenavtryck, fyllningen påminner om 1317 (kolla detta) och kan troligen grupperas tillsammans som del av samma händelse.	55	
1339	Fyllning stenlyft.	Lager fyllning	Konstruktion		286	
1340	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion		123	
1341	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. svart homogent med mest inslag av kol men även inslag av ben och	297	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				bränd lera. svårt att avgöra om man är i dess botten.		
1342		Lager fyllning	Destruktion	utgår då det inte visade sig vara ett stratigrafiskt obj.		x
1343	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. homogen svart silt med kolinslag kommer troligen från omkringliggande lager	299	
1344	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning stolphål. svart silt som påminner om intilliggande lager vilket kan tyda på att fyllningen kommer där ifrån	286	
1345	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	fyllning efter stenlyft. Troligen gjort i samband med att lergolven 1253 lades in	55	
1346		Lager fyllning	Destruktion	Utgår - inmätt men inte beskriven, tolkad eller relaterad till något. Inmätt som fyllning i stenlyft.		x
1347	Fyllning i väggränna	Lager fyllning	Konstruktion	trolig väggränna. kan vara en senare fas i byggnadens liv i linje och under, med väggrännan finns ett antal pinnhål som kan utgjort en tidigare byggnadsfas 2021-06-17/LB: Tolkningen ändras till konstruktionslera i väggränna, stabilisering av vägg.	126	
1348	Fyllning i pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål.	124	
1349	Utgår	Lager fyllning	Destruktion			x
1350	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning/destruktion av störhål. Grupperas med 1348 och 1351.	124	
1351	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Tolkning saknas/LB 2020-09-11 Fyllning i pinn-/störhål. /LB 210401	124	
1352	Stolphålsfyllning	Lager fyllning	Destruktion		122	
1353	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		282	
1354	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål. Troligen inte till en takbärande konstruktion.	285	
1355	Stenar	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Tolkning saknas. Stenarna förefaller ligga direkt på 1474. Rest av konstruktion eller fundament?	263	
1356	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål. ytterligare 2 stolphål finns i dess närhet. detta kan tyda på att den är en ersättning eller har ersatts av något av de intilliggande stolphålen.	298	
1357	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål vars botten inte kan bestämmas ännu, det kan vara så att stolphålet inte är mer än 0,18 m djupt, där det kom lerklumpar i fyllningen. Men omgivande lager och fyllningen har samma färg och det är i nuläget inte möjligt att avgöra var det ena börjar och det andra slutar.	115	
1359	Nedgrävning spisfundament	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning i syfte att konstruera ett spisfundament.	63	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				Botten är delvis ojämn, främst i norr vilket troligen kommer sig av bortplockade stenar. Mest troligt är att det är avtryck efter stenar som ingått i 1310. I nedgrävningens östra sida ligger några stenar vilka vid undersökningen an sättleran 1332, tolkades inte tillhöra 1310. Lite oklart om detta stämmer.		
1360	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck. kan vara en del av en konstruktion då det finns flera stenar och stenavtryck samt stolphål i dess närheten.	123	
1361	Fyllning i glödgruva	Lager fyllning	Brukning	En märklig rundad fördjupning fylld med brandmaterial, underst och längs sidorna finns en tunn svart sotlins. Kanske en grop där man gjort sig av med avfall från ugnen. Kan även tolkas som brukningslager i en glödgruva, dvs en mindre grop där man förvarat glöden över natten, för värme och ledljus men även för att kunna starta upp en ny eld snabbt och lätt. C14-dateras till 1157-1262 e Kr, 2 sigma, 91,7 % sannolikhet.	117	
1362	stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck. kan ev. knytas till den stora koncentration av sten, stenavtryck och stolphål som finns i dess omedelbara närhet. avtrycket hade en tydlig distinkt kant upp mot 1335, i övrigt uttunnande. Tillägg 2021-04-07 LB: Detta innebär att stenavtrycket och 1335 är samtida och har tillkommit vid samma konstruktionstillfälle.	126	
1363	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål som tolkas som en del av en klinevägg. Grupperas med 1364 och 1365, samt med väggrännan 1374.	125	
1364	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål som tolkas som en del av en klinevägg.	125	
1365	Störhål	Nedgrävning	Konstruktion	Störhål som tolkas som en del av en klinevägg. Fyllt med lera och ser ut att hänga samman med rännan (1374).	125	
1366	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stenavtryck som delar 1311 i 2 delar, vilket antingen innebär att stenen låg på plats när 1311 lades ut eller att de är relativt samtida och blivit konstruerade samtidigt. Fyllningen i avtrycket (1338), liknar inte fyll i andra avtryck eller pinnhål, utan påminner mest om 1317 strax norr om.	275	
1367	större stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	större stolphål. kav vara en del av den takbärande	296	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				konstruktionen. osäker om den är grävd i botten.		
1368	Brukningsslager m horisonter	Lager fyllning	Brukning	Brukningsslager med flera horisonter, omväxlande svart och sotigt, bränd lera, brungrå silt eller gulgrå obränd lera. Ligger väster om ugnen, under några stenar. Tolkas som utrakat material som jämnats till och täckts med lera alternativt brukning på en golvyta, som sedan snyggats till med gul lera, eller varför inte bortstädat material som hamnat utmed en vägg eller ugnens sida inne i huset.	120	
1369	Ensamliggande sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Ensamliggande sten i 1368, kan dock ev höra samman med 1370, 1371 och 1372 i närheten. kolla överrelation.	119	
1370	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	se 1369.	119	
1371	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	se 1369.	119	
1372	sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	se 1369. stenen är vittrad eller värmepåverkad.	119	
1373	Stenar	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		128	
1374	väggränna	Nedgrävning	Konstruktion	väggränna som troligen utgör en yngre fas i en vägg där den äldre fasen utgörs av pinnhål i samma linje som rännan. Tillägg 2021-04-07/LB: Kan rännan höra till stenlyftet 1362 och då utgöra en yngre konstruktionsfas?	126	
1375	yllning pinnhål	Lager fyllning	Destruktion	yllning pinnhål, svart silt med kolinslag som påminner om intilliggande lager	124	
1376	pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	kan utgöra en tidigare byggnadsfas som ersattes av en lersyllsvägg, 1347, 1374. flera pinnhål finns i rät linje mot söder	125	
1378	Glödgruva	Nedgrävning	Konstruktion	Grop vari man förvarat utrakat material från ugnen, skulle kunna vara en glödgruva.	118	
1379	Konstruktionslager	Lager fyllning	Konstruktion	Ljusbrunt lager med mycket fläckar av gul lera. Konstruktionslager som relaterar till någon av ugnens ombyggnadsfaser. Möjligen samtida med 1399, dvs ugn nr 2, grupp 65 Tillägg 2021-04-16/LB Fynd: All 1000-1150 Ärg 1175-1400 CI Ej dat, Siegburg Dateringen av lagret borde, utifrån fynden, ligga i första halvan av 1200-talet.	129	
1380	Utjämnning och/eller gårdsyta	Lager fyllning	Konstruktion	utjämningslager. täcker ett antal stenar som man inte brytt sig om att ta bort. innehållet i lagret är relativt heterogent	61	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				med samma komponenter . dock är inte hela ytan grävd pga tidsbrist. de flesta av fynden hittades i den södra delen och även relativt ytligt vilket är närmast byggnaden. tror ytan utgjort en gårdsyta		
1381	asklager	Lager fyllning	Brukning	Beige-grå asklager under glödgruvan 1378. Utrakat material från ugnen.	287	
1382	Lerklack	Lager fyllning	Konstruktion	Lerklack med just nu oklar funktion. Verkar vara under 1311 samt 3 stolphål varav ett är 1369.	65	
1383	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphålsbotten	285	
1384	Stenar i 1379	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		131	
1385	Sättlera	Lager fyllning	Konstruktion	Gulgrå konstruktionslager runt omkring stenen 1386.	65	
1386	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Sten som ligger med gul lera runt om.	65	
1387	Fyllning i 1388	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, överlagrat av väggrännan 1374.	124	
1388	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	nnhål ingående i nord-sydlig rad tillsammans med ex 1390, 1392 osv.	125	
1389	Fyllning i 1390	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, skiljer sig från fyllningen i den överliggande väggrännan 1374.	124	
1390	pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål ingående i nord-sydlig rad tillsammans med ex 1389 och 1392.	125	
1391	fyllning i 1392	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål, avviker från fyll i överliggande väggränna 1274. Pinnen har dragits upp och håligheten fyllts igen innan väggrännan konstruerats och konstruktionslagret lagts i, alternativt har rännan funnits samtidigt med stående pinnar i väggkonstruktion.	124	
1392	pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål i nord-sydlig rad tillsammans med ex 1389 och 1394.	125	
1393	fyll i 1394	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i pinnhål.	124	
1394	pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Pinnhål i nord-sydlig rad tillsammans med ex 1389.	125	
1395	Ugnsplatta	Lager fyllning	Brukning	Hårt bränd ugnsplatta, mörkt rödviolett lera. Ligger under 1311. Representerar en äldre fas av ugnen.	65	
1396	fyllning stolphål	Lager fyllning	Destruktion	fyllning i stolphål. innehöll mkt bränd lera centrerad till dess mitt. Fyllningen kommer inte från närliggande yta. stengods hittades i fyllningen.	284	
1397	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål. kan inte knytas till något sammanhang	282	
1398	Stenläggning i ugn	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Stenläggning under den hårdbrända leran 1395. Skiljer sig markant från den överliggande stenläggningen	65	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				1310, som bestod av knytnävsstora stenar. Aktuell kontext utgörs av i stort sett flata stenar, alla således med en flat sida uppåt. Några av stenarna är värmepåverkade och skörbrända. Enstaka fragment ser ut att vara granatglimmerskiffer.		
1399	Gul konstruktionslera	Lager fyllning	Konstruktion	Smutsig lera som låg runt spiskonstruktionen och troligen ingått i konstruktion kring ugn.	65	
1400	Stenfundament	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Stenar tätt liggande, kan ev tolkas som rester efter ett fundament på vilken en stolpe sedan ställts.	131	
1402	Lera i ugn	Lager fyllning	Konstruktion	Sättlera till spisplatta.	127	
1403	Konstruktionslera	Lager fyllning	Konstruktion	brukning alt konstruktionslager invid ugn. kan vara ett försök att snygga till golvet. flera horisonter med lera och sot med visst inslag av ben.	273	
1404	Brukninglager	Lager fyllning	Brukning	Tjockt lager med stort antal brukningshorisonter. Flertalet tunna linser med aska och tunna fläckar med lera. Tolkas som utrakat från spisen över längre tid. Tunnar ut åt söder, i norr skuret av modern källare. En alternativ tolkning är att det är flera golvlager som ligger mellan ett flertal lagningar och förbättringar av lergolv. C14-dateras till 1033-1177 e Kr, 2 sigma, 93,7 % sannolikhet. Detta stämmer överens med keramikfynden. Däremot är myntet i depositionen yngre, daterat till 1227-1234, Valdemar II, präglat i Lund. Depositionen av två knivar och ett mynt (byggnadsoffer?) borde ha lagts ned i grunden/syllen i samband med att en ny byggnad uppfördes i början av 1200-talet. Byggnaden uppfördes på en äldre byggnad (brukningstid 1046-1156). Byggnaden borde således ha uppförts efter år 1234. Terminus post quem 1234	62	
1407	Lergolv	Lager fyllning	Konstruktion	troligen ett golv av lera. fyndfattigt med några få keramikskärvor, djurben och bränd lera. uttunnande åt väster och söder. Kan ev vara samma som lergolvet 1335 öster om nedgrävningen 1374. Båda ligger under 1253	67	
1408	fylln stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenavtryck. sekundär fyllning med både	67	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				keramik, metall och djurben. lera koncentrerad till dess mitt.		
1409	stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck som kan vara en del av en konstruktion.	143	
1410	Utjämningslager	Lager fyllning	Konstruktion	Tolkat som ett större utjämningslager öster om byggnaden.	130	
1411	Lersyll	Lager fyllning	Konstruktion	Lersyll tillverkad av återanvänd bränd och obränd lera. Äldre generation av husets nordöstra begränsning.	137	
1412	Möjligt lergolv	Lager fyllning	Konstruktion	möjlig golvyta med flera horisonter av silt, lera, bränd och obränd, visst Fyndmaterial av ben och keramik.	138	
1413	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		62	
1414	Konstruktionslera	Lager fyllning	Konstruktion	Rest av lerkonstruktion runt spiskonstruktionen. Flera horisonter grå lera, gul lera, sot och träkol, bränd lera.	65	
1416	Golvlag	Lager fyllning	Brukning	Kompakt blandat lager bestående av silt, lera, bränd lera, träkol. 3 stolphål nedgrävda genom detta lager. Svårtolkat lager, kan ha ackumulerats inne i huset, kanske en rest av ett golvlag då det är mycket kompakt och ligger direkt väster om pinnhålsraden.	62	
1417	Skoningssten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Skoningssten tillhörande stolphålet 1356.	298	
1418	yllning stolphål	Lager fyllning	Destruktion	yllningen har samma sammansättning som 1380 så det ligger nära till hands att tro att den härstammar från denna yta Tillägg 2021-06-17/LB: Det kan inte vara samma material som 1380 enligt stratigrafien, dock kan yllningen vara likartad.	170	
1419	stolphål större	Nedgrävning	Konstruktion	större stolphål. är lokaliserad i vad som verkar vara hörnet i konstruktionen. ligger även i linje med en vägglinje bestående av pinnhål och en senare ler-ränna.	249	
1420	stenskonig	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	en stenskonig bestående av en perfekt kilformad sten	250	
1421	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. homogen fyllning som påminner i sammansättningen av intilliggande ytor, typ 1380 Tillägg 2021-06-17/LB: Det kan inte vara samma material som 1380 enligt stratigrafien, kan dock vara likartad (som fyllning 1418)	170	
1422	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Mindre stolphål som kan vara en del av en tidigare konstruktionsfas. stolpen har varit stenskodd.	249	
1423	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter större sten.	149	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1424	Fyllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning bestående av överliggande 1404, tillkommit när stenen togs bort.	62	
1425	stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck format av en nu borttagen sten.	149	
1426	Stenläggning	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Plundrad stenläggning i nord-sydlig riktning, kan vara rest av gårdsplan.	161	
1427	Nedgrävning ugn	Nedgrävning	Konstruktion	Konstruktionsgrop till ugn, fylld med lera. Svår att följa i norr och nordväst, kan behöva mätas om.	127	
1428	Stenar	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Stenar med oklar funktion, kan ev vara rester efter en mellanvägg. Ligger på en plats där det finns minst tre generationers lersyll el dyl. Kan troligen kopplas till konstruktionen av en byggnad.	250	
1429	stenscott sth	Nedgrävning	Konstruktion	4 Stenar i skoningen, i mitten en ansamling keramik (relaterad till 1430), vilken kan ha blivit medvetet placerad i stolphålet.	57	
1430	fill i sth	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenscott stolphål. I mitten av skoningen och fyllningen påträffades ett antal keramikskärvar, kan ev ha varit medvetet placerade här.	57	
1431	odlingslager	Lager fyllning	Brukning	Från början endast en liten del av undersökningsytan, som schaktades bort 2020-09-14, då Henric behövde komma till ytan med maskinen. Lagret kom sedermera att utökas norrut, då det kunde följas hit. Tolkas som möjligt odlingslager. Ljusbrun silt, få komponenter, en del småsten.	50	
1432	ev fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Möjlig fyllning, svår att urskilja från omkringliggande 1431. Mättes in och schaktades bort. Innehöll enstaka kalkprickar.	52	
1433	Stenfundament	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Möjligt stenfundament till stolpe.	142	
1434	Sten 1 1431	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Ensamliggande sten i lager 1431, oklar funktion.	57	
1435	sten i 1431	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	sten med oklar funktion, ev ensamliggande syllsten.	57	
1436	stenar i källare	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	2 stenar som återanvänts i modern källare.	30	
1437	sättlera under 1445	Lager fyllning	Konstruktion	Gul lera med enstaka fläckar rödbränd lera, utlagd som sättlager under syllstensrad. Oklar underrelation, kan ligga över 1380?	128	
1438	sättlera	Lager fyllning	Konstruktion	sättlera, gul och rödbränd lera. Kan ev ha fungerat som sättlera, stabilisering under en nu borttagen syllsten. Grupperas med G142	142	
1439	Stenar	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Två stenar med oklar funktion, förefaller inte ligga i en	57	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				nedgrävning eller sitta i ett konstruktionslager.		
1440	Brandlager	Lager fyllning	Brukning	Brandlager, sot, träkol, värmepåverkad sand. Skörbrända stenar. Fyllning i härdgrop eller en blandning av brandlager från härden och sand som använts att släcka elden och se till att glöden inte tar fyr igen.	141	
1441	Lergolv	Lager fyllning	Konstruktion	Lergolv innehållande stora mängder bränd lera och kol. Sannolikt återanvänt material då leran är så pass oren.	113	
1442	Stenar	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		131	
1443	Lersyll	Lager fyllning	Konstruktion	Lersyll? Lersyll som ingår i en äldre väggkonstruktion (G136) tillsammans med stenar och stolphål. Leran har fungerat som stabiliserande lager under stenar, vilka ingått i väggkonstruktionen.	136	
1444	Syllstensrad	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Syllstensrad i ungefärlig nord-sydlig riktning	133	
1445	Syllstensrad	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Syllstensrad i nord-sydlig riktning. Ligger precis i gränsen mellan 1233 och 1236. Kan ha betydelse, vägg i hus? Skilje mellan ute och inne? Mur i gräns?	128	
1446	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Sten som ligger i N-S rad med 1450/1451	142	
1447	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		133	
1448	Bränd lera	Lager fyllning	Brukning	Fläck av bränd och obränd lera i östra schaktkanten. Ser ut att fortsätta österut.	292	
1449	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	trodde inledningsvis att detta var ett stolphål då det var en mörk ring. när jag grävde framkom en mängd mindre stenar och ringen försvann ganska omgående. Tillägg: tolkning saknas, tolkas vara fyllning i stenavtryck.	58	
1450	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	trodde inledningsvis att detta var en skoningssten men den verkar ingå i en samling av stenar. Tillägg: tolkning saknas, tolkas vara syllsten eller snarare del av stöd till syllsten. //LB 10631	142	
1451	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	trodde inledningsvis att detta var nedgrävningen till ett stolphål men är inte säker på detta då det framkom fler stenar och nedgrävning blev svår att avskilja	142	
1452	Stenskoning	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		142	
1453	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		58	
1454	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		142	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1455	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	tolkas som modern rest Tillägg 2021-04-13/LB: Med tanke på att både fyllning och nedgrävning ligger förhållandevis långt ned i stratigrafin, är detta inget modernt, däremot inte heller från senmedeltid. Kanske någonstans däremellan, det går kanske att reda ut närmre.		
1457	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	modern nedgrävning Relationerna ändrade 2020-09-14/LB Är inte modern.		
1458	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	rest av plundrad stenläggning.	149	
1459	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	rest av plundrad stenläggning	149	
1460	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	rest av plundrad stenläggning. Tillägg 2021-04-07/LB: Vilken är den plundrade stenläggningen? Kommer inte ihåg detta.	149	
1461	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	rest av plundrad stenläggning.	143	
1462	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	rest av plundrad stenläggningen	149	
1463	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	rest av plundrad stenläggningen	143	
1464	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	rest av plundrad stenläggning	143	
1465	Härbotten	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning för härd (?). Kanske snarare en härbotten där det mesta städats undan och endast enstaka stenar, skörbrända stenar finns kvar.	141	
1466	Stenar i härd	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	3 icke skörbrända stenar, samt några helt sönderbrända där endast smul återstår.	141	
1467	Brukningslager utomhus	Lager fyllning	Brukning	stort brukningslager eller odlingslager, ligger över stora delar av den norra delen. Ej undersökt ännu. Mycket fyndförande, fynd av både äldre rödgods och östersjö, kanske även inhemsk vikingatida keramik?	60	
1468	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	fyllning efter troligt stenlyft. fyllningen påminner om intilliggande ytor	245	
1469	utgår Klacken vid källaren	Lager fyllning	Brukning	här blev det ett missförstånd under schaktningen så den grävdes bort innan undersökningen genomförts. 2021-04-08/LB: Jag vet inte vad detta var för något och egentligen borde denna kontexten inte ingå i matrisen. Utgår.		x
1470	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck som framkom vid schaktning.	246	
1471	Utrakat material	Lager fyllning	Brukning	Tolkades initialt som fyllning i nedgrävning, men vid undersökning kunde ingen	109	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				tydlig nedgrävning ses. Kan möjligen vara en ansamling av aska och sotig silt i en fördjupning.		
1472	sten i 1467	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Ensamliggande sten med oklar funktion just nu. Ligger i 1467,	142	
1473	sten i 1467	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Ensamliggande sten med oklar funktion just nu, ligger i lager 1467.	142	
1474	Stora bruna I	Lager fyllning	Konstruktion	Mycket ljusbrunt lager bestående av sandig silt. Anmärkningsvärt fynd- och komponenttomt. Förefaller inte ha brukats eller odlats, eftersom det är så rent. Förekommer sten och flinta i lagret. Har man hämtat detta från någon annanstans? En härd (SL1572) med brukningslager C14-daterat till 978-1047 e Kr ligger över detta lager och således är 1474 vikingatida eller äldre.	54	
1475	Sten	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	kan vara en rest av plundrad stenläggning men den är betydligt större, vilket blev tydligt vid schaktningen, så den kan haft ett annat syfte	143	
1476	Stenar i ugn	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Stenar som ligger i/under leran i ugnens västra kant.	127	
1477	Rödbränd sand	Lager fyllning	Brukning	En fläck värmepåverkad sand med enstaka träkol, tolkas som utrakat material från en härd alternativ sand som använts att släcka en eld med, eftersom den är värmepåverkad.	233	
1478	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning, känns grusig. Nedgrävning ej kopplad till fyllningen.	234	
1479	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning, mörkt gråbrun, känns grusig.	234	
1480	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenskott stolphål, fyll med mycket aska. Överliggande lager avviker från fyllningen, har man röjt av efter att håligheten fyllts igen? Ej rest av 1144 eftersom de inte har kontakt av varandra, om inte 1144 varit större.	234	
1481	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål, efter det att stolpen dragits upp. Endast fyllning, nedgrävning har inte mätts in.	140	
1482	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål, efter det att stolpen dragits upp.	140	
1483	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål, efter det att stolpen dragits upp. Gråsvart silt blandad med ljusbrun silt.	140	
1484	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål, efter det att stolpen dragits upp.	225	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1485	Utgår	Lager fyllning		Utgår, rot.		x
1486	lagerrest	Lager fyllning	Brukning	Lagerrest, troligen från ovanliggande 1144	109	
1487	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Inslag av gula sandfläckar. Ligger direkt över 1538/1539 i vilket en del av en enkelkam påträffades vid schaktning. Ev har sth inte grävts i botten och fyndet tillhör denna fyllning!	254	
1488	Fyllning i stenlyft	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stenlyft, tillkommen då stenen togs bort och håligheten fylldes igen.	225	
1489	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål, efter det att stolpen dragits upp.	140	
1490	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i störhål. Gråbrun silt blandad med sand.	254	
1491	utgår	Lager fyllning		utgår, rot		x
1492	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Samma som 1524, dubbelinmätt	225	
1493	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		278	
1494	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		222	
1495	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		278	
1496	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		225	
1497	utgår	Lager fyllning		utgår, rot		x
1499	Svart kol/brukningslager	Lager fyllning	Brukning	Stort svart lager med tydliga horisonter. Likt andra liknande lager innehåller detta stora mängder svarta förkolnade "kakor", som ser ut att vara något organiskt material. Kan vara spår av den aktivitet som ugnen använts till. Tillägg 2021-04-08/LB Enligt Per Lagerås innehöll "kakorna" en del gödsel, har man eldat med detta?	144	
1501	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Samma som ovanliggande.	144	
1502	Stenlyft	Nedgrävning	Destruktion		226	
1503	Stenskoning	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Skoningsstenar.	235	
1504	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		235	
1505	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		253	
1506	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		253	
1507	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i lerskott stolphål. Varken fyllning, skoning eller stolphål blev dokumenterat trots att det mättes in och relaterades. /210401 LB	247	
1508	Lerskoning	Lager fyllning	Konstruktion	Lerskoning i stolphål. Dessvärre har varken fyllning 1507, skoning eller stolphål 1509 dokumenterats. 210401/LB	248	
1509	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål med lerskoning. Dessvärre har varken fyllning, lerskoning eller stolphålet dokumenterats. /210401 LB Detta är en dubblett 1561/1568/1569 kolla där för stratigrafi//LL	248	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1511	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		122	
1512	Stenlyft	Nedgrävning	Destruktion		149	
1513	Kol- och lerprickigt lager	Lager fyllning	Brukning	Mörkare och fetare än underliggande (1514). Enstaka kalkfläckar och en del sten som ser ut att vara skörbränd. Tolkas som ett tjockare marklager med spår av möjlig brukning. Våldigt svårt att skilja från ovanliggande.	151	
1514	Sandigt under hus	Lager fyllning	Konstruktion	Rent lager. Få fynd och komponenter. Odling, mark, gårdsplan? Ser ut att gradvis övergå till 1474 åt väster. Tillägg 2021-06-28/LB: Kan möjligen utgöra en grupp tillsammans med 1520, sätter dem i samma grupp tillsvidare.	139	
1515		Nedgrävning			226	
1516		Nedgrävning			222	
1518	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		151	
1519	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej grävt.	171	
1520	Marklager	Lager fyllning	Brukning	Stort mörkbrunt lager i schaktets sydligaste del. Tolkning saknas! Tunnar ut åt väster där det övergår till 1474. Tolkas som samma stora lager som dokumenterades på schaktningsövervakningen under den östra längan. Tillägg 2021-04-07/LB: Frågan är om detta lager är ett äldre golv på den plats där flera generationer byggnader sedan uppförs? Dateringen kan tyda på detta. Således inget marklager utan ett brukningslager inomhus. C14-dateras till 1077-1156 e Kr, 2 sigma, 55,4 % sannolikhet, 1012-1052 e Kr, 2 sigma, 34, 1 % sannolikhet.	139	
1521	Stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	troligt stenavtryck som framkom vid schaktning, ej grävd. fyllning/nedgrävning	171	
1522	Fyllning	Lager fyllning		Fyllning i stenlyft 1528	225	
1523	Fyllning	Lager fyllning			279	
1524	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		225	
1525	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i nedgrävning, ej undersökt.	234	
1526	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion		226	
1527	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		171	
1528	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion		222	
1529	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt, oklart om detta är ett stolphål eller ett stenlyft.	222	
1530	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		278	
1531	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning, dock inte undersökt och därför inte tolkad som sth eller stenlyft. Är detta samma som 2624? Inmätt längre ner bara... //LL 22-09-12	235	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1532	stora bruna II	Lager fyllning	Brukning	Stort täckande lager, i det närmaste utan komponenter. Äldre matjord?? Det kommer kontextnr under denna som är urlakade brunrå, bleka och detta innebär att 1532 kan vara påförd? Mot underliggande morän mer urlakad, ljusare och större inblandning av moränen. Utbredningen ska redigeras till schaktkanten i öster och norr.	150	
1533	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	fyllning i stolphål. koncentration av gul lera i mitten. framkom vid schaktning.	225	
1534	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål som framkom vid schaktning	172	
1535		Lager fyllning		inmätt på två ställen. möjligen är den senare ytan som gäller. 0,77m2 då den andra redan har. Ingen relation är tillagd. Utgå? //LL 22-09-12		x
1536	Stenläggning	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	svårtolkat. kan vara en del av stensättningsresten där bla 1458 till 1464 ingår	149	
1537		Lager fyllning		fyllning/nedgrävning	278	
1538	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		270	
1539	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		181	
1540	Fyllning i äldre dike	Lager fyllning	Destruktion	Troligen sekundär fyllning i ett större dike, vilket endast kunde ses i sektion. Tolkas ligga under 1532, enligt ritningen ser det ut att ha skett en avröjning av 1532 och som gjort att 1540 ser ut att ligga direkt under 1474, men det är troligen äldre än så. Förs till samma fas som 1532, omstrukturering av tomten.	224	
1541	Möjligt dike	Nedgrävning	Konstruktion	Möjligt gränsdike som endast syntes i sektion, framkom långt ned i morän. Diket hade en NNV-SSO riktning och var bredare än några andra diken på platsen. Oklart om detta är ett dike eller en stor grop. Delar av kontexten är inmätt i efterhand och det råder en del osäkerhet.	223	
1543	Stolphål	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävt stolphål. rund, 0,24x0,23x0,07 m, plan botten och vertikala sidor. Metodiken ändrades i slutet på grund av tidsbrist. Endast ett kontextnr som representerar både nedgrävning och fyllning.	181	
1544	Stolphål	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävt stolphål. runt, 28x26x24 cm. ojämn botten, vertikala sidor. ligger kloss intill 1545 vilket kan tyda på att stolpen har ersatt eller har ersatts av intilliggande stolpe. Ändrad metodik i slutet av	252	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				undersökningen pga tidsbrist. Grupperas tillsammans med bl a 1543		
1545	Stolphål med fyllning	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävt stolphål. runt, 32x31x14, spetsigt botten. sidan åt väster är vertikal medans åt öster sluttade. kan tyda på att stolpen har tippats vid avlägsnandet. ligger kloss intill 1544 vilket kan tyda på att stolpen har ersatt eller blivit ersatt. Grupperas tillsammans med 1543 och 1544.	252	
1546	Stolphål med fyllning	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävt stolphål. runt, 25x25x15, rundad botten, sluttade sidor. Ändrad metodik pga tidsbrist. Fyllning och nedgrävning med samma nr. Grupperas med 1543-1545 mfl	252	
1547	Stolphål med fyllning	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävt stolphål. ovalt, N-S 43x24x10 cm. rund botten, mjukt sluttade sidor. ligger kloss intill 1548 vilket kan tyda på att en av dessa är en ersättning till den andra.	252	
1548	Stolphål med fyllning	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävt stolphål. runt, 27x27x14 cm, plan botten, vertikala sidor. ligger kloss intill 1547 vilket kan tyda på att en av dessa är en ersättning till den andra.	252	
1549	Stolphål med fyllning	Nedgrävning	Konstruktion	sektionsgrävt. stort stolphål med keramik i fyllningen. en av de större stolphålen på ytan. ovalt, N-S, 0,45x0,35x0,15 m. rund botten, svagt sluttade sidor på gränsen till vertikala.	252	
1550	Stolphål m fyllning	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävt stolphål. ovalt, Ö-V, 27x23x10 cm, spetsigt botten, östra sidan är vertikala, medans den västra sidan sluttar, kan tyda på att stolpen har tippats vid avlägsnandet.	252	
1551	Stolphål med fyllning	Lager fyllning	Destruktion	sektionsgrävning av troligt stolphål. 22x22x7 cm, vertikala sidor, plan botten	168	
1551	Stolphål med fyllning	Lager fyllning	Konstruktion	sektionsgrävning av troligt stolphål. 22x22x7 cm, vertikala sidor, plan botten	168	
1552	Stenlyft med fyllning	Lager fyllning	Destruktion	troligen bara en ojämnhet i moränen. oval, NO-SV 36x20x3 cm. tunnare ut i alla riktningar, botten ojämn Tillägg 2021-04-07/LB; tolkas som stenlyft eftersom kontexten ligger i linje med sth 1551 och 632 ex.	168	
1554	Fyllning i stenlyft	Lager fyllning	Destruktion	trolig fyllning till ett stenlyft. framkom vid schaktning, ej grävd	279	
1555	Stenlyft	Nedgrävning	Konstruktion	troligt stenlyft som framkom vid schaktning	278	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1556	Kalkprickigt lager	Lager fyllning	Brukning	Större lager i norr. Definieras av en riklig förekomst av kalkprickar. Tillägg 2021-04-08/LB: Saknar tolkning, kan vara mark-/brukningslager.	59	
1557	Övertäckning av härd	Lager fyllning	Destruktion	Lock som lagts över härden när denna inte längre användes. Det saknas tolkning och beskrivning.	147	
1557	Övertäckning av härd	Lager fyllning	Destruktion	Lock som lagts över härden när denna inte längre användes. Det saknas tolkning och beskrivning.	147	
1558	Sten	Sten-tegelkonstruktion		Ensamliggande sten, ingen tolkning.	133	
1559	Marklager.	Lager fyllning	Brukning	Stort brut lager i schaktets norra del. Torr och ganska lös, sandig jord.	60	
1560	Lager	Lager fyllning	Destruktion	Ej undersökt. värmepåverkad sand	283	
1561	Lerskoning	Lager fyllning	Konstruktion	Lerskoning i stolphål.	226	
1562		Lager fyllning		yllning/nedgrävning	278	
1563	Fyllning stenlyft	Lager fyllning	Destruktion		130	
1564	Utgår	Lager fyllning		Inmätt som fyllning i stenlyft, men inget stenlyft inmätt, inte undersökt. Utgår		x
1565	Fyllning stenlyft	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stenlyft.	130	
1566	yllning i sth	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning tillkommen när stolpen dragits upp och håligheten fyllts igen.	173	
1567	yllning i stenavtryck	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stenavtryck, tillkommen då stenen plockats bort och håligheten fyllts igen.	173	
1568	Fyllning stolphål	Lager fyllning	Destruktion		225	
1569	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Rest av stolphål som grävts från högre nivå.	226	
1570	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål	172	
1571	stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Avtryck efter sten som kan ha ingått i konstruktion tillsammans med ex sth 1570	226	
1572	Härdrest	Lager fyllning	Brukning	Rester efter en härd, svart sotig sand med skörbränd sten. Fynd av östersjökeramik stämmer med C14-dateringen. C14-dateras till 978-1047 e Kr, 2 sigma, 84,2 % sannolikhet.	146	
1573	Härdgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Nedgrävning härd	145	
1574	yllning i avtryck	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stenavtryck	129	
1577	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	stenavtryck efter bortplockad syll, se även 1565, 1563.	137	
1578	yllning	Lager fyllning	Destruktion	yllning bestående av mycket kompakt gulgrå lera, skiljer sig markant från yllningen i det överliggande stenlyftet. stolpen har dragits upp och håligheten fyllts igen INNAN syllsten placerats ovanpå.	137	
1579	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål som ingått i en äldre version av en vägglinje.	249	
1580	Övertäckning härd	Lager fyllning	Destruktion	bränd sand. trolig konstruktion. utsatts för hög värme. finns skikt av kol i sanden. åt öster finns en	134	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				stenläggningen. sanden tolkas som en härd.		
1581	Stenlyft	Nedgrävning	Destruktion	Stenlyft efter syllsten i äldre vägglinje	137	
1582	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Stort stenavtryck eller liten fundamentsgrop med mindre stenar (1583) som stöd eller del av konstruktionen.	137	
1583	stenar	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion		137	
1584	Härd?	Lager fyllning	Brukning	Tolkning saknas, skulle kunna vara ett brukningslager i borttagen härd tillsammans med 1580 och 1588. Härdmaterialet är utspritt och inte koncentrerat till en nedgrävning eller mindre yta vilket talar för att det utspridda materialet jämnats till.	135	
1585	Utgår	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	Kontexten är inmätt men det saknas beskrivning och tolkning, vid den sista SU:n gjordes dokumentationen direkt i plattor och det finns därför ingen kontextblankett att tillgå för att kontrollera vad detta är för något. Kontexten utgår		x
1586	yllning	Lager fyllning	Destruktion	yllningen består av silt med inslag av gul lera	225	
1587	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphålet verkar ha haft lerskoning åt norr och väster. Tillägg 2021-04-07 /LB: Tveksamt om detta har grävts i botten då det är inmätt ytterligare fyllning 1615 och nedgrävning 1641 under detta sth, utan ett stort lager som skiljer dem åt stratigrafiskt. Samma situation gäller stenlyftet 1555 som ser ut att ligga över fyllning 1614 och nedgrävning 1640.	172	
1588	härdrest	Lager fyllning	Brukning	Härdrest bestående av träkol, rödbränd sand, rödbränd lera, enstaka skörbränd sten. Fynd av keramik.	135	
1589	avlång brungul syll?	Lager fyllning	Konstruktion	möjlig lersyll. koncentrationer av lera både åt norr och söder. innehåll av ben och bränd lera.	148	
1590	lerskoning	Lager fyllning	Konstruktion	stolphål med lerskoning kvar åt norr och väster. kan inte knytas till en konstruktion i nuläget	148	
1591	yllning	Lager fyllning	Destruktion	trolig fyllning i ett stolphål. ej grävd	225	
1592	svart fläck	Lager fyllning	Destruktion	ej grävd. framkom vid schaktning. ligger uppemot källaren och kan mkt väl vara orsakat av dess konstruktion Tillägg 2021-04-07/LB: oklart vad detta är för något. Att den framkom vid schaktning är inte så förvånande, men det finns	150	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				inga komponenter i denna tydligen men ändå tolkad som destruktion och även tolkad som att detta lager ska vara relaterat till källarkonstruktionen vilket jag inte förstår hur. Känns snarare som att även detta lager är relaterat till alla bruksfaser i ugnskonstruktionerna i huset. Även felaktig överrelation, ligger inte under lager 1520, har inte ens kontakt. Läger till överrelation 1532 istället samt den enda troliga underrelationen som är 1600.		
1593	nedgrävning för lersyll	Nedgrävning	Konstruktion	nedgrävning till en lersyll. framkom vid schaktning	148	
1594	yllning	Lager fyllning	Destruktion		258	
1595	Oval grop	Nedgrävning	Konstruktion		257	
1596	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning in N-S ränna.	266	
1597	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion		265	
1598	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål som inte kan kopplas till någon konstruktion i nuläget	148	
1599	recent ledningsschakt	Nedgrävning	Konstruktion		1	
1600	Äldsta marklagret?	Lager fyllning	Brukning	Lager som mättes in på måfå eftersom det inte mättes in innan det schaktades bort. Det äldsta marklagret på platsen. Dock lite oklart om detta kanske ska motsvara 605 på andra sidan VA-ledningen istället för 1532	240	
1601	yllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål, med stenskonig (1604). Förekomst av 1 sandhorisont.	225	
1602	yllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i stolphål med stenskonig, dock ej inmätt. 1 sten i no delen av stolphålet.	225	
1603	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stenskott stolphål.	226	
1604	stenskonig	Sten-tegelkonstruktion	Konstruktion	skonig alternativt fundament till stolpe, i ett stolphål.	226	
1605	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål.	226	
1606	Fyllning i grop	Lager fyllning	Destruktion	Gropfyllning med en del större stenar och djurben. Jorden är svart men ingen betydande förekomst av kol. Nedgrävningen tolkas som avfallsgrop	256	
1607	Grop	Nedgrävning	Konstruktion	Tolkas som avfallsgrop. Underrelationen är felaktig, ligger inte över 1474, däremot 1532	255	
1608	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	framkom vid schaktning, ej grävd. kan vara antingen ett stenlyft eller ett stolphål. oval form N-S orientering 25x15 cm	270	
1609	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	framkom vid schaktning. ej grävd. troligt stolphål m fyllning av silt och lerprickar	168	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1610	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	framkom vid schaktning. ej grävd. fyllning bestående av silt med gula lerprickar	168	
1611	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i liten ränna. Tillkommen då rännan mist sin funktion. Fyllningen avviker från ovanliggande 1532 och är blek brungrå, urlakad.	168	
1612	Lagerrest	Lager fyllning	Destruktion	Större, mörk fläck. Tolkas som en lagerrest, alternativt ett större eller flera stenavtryck. Endast delundersökt.	150	
1613	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
1614	Fyllning stenlyft.	Lager fyllning	Destruktion		168	
1615	Fyllning stolphål	Lager fyllning	Destruktion		168	
1616	Utgår	Lager fyllning	Destruktion	Utgår.		x
1617	Stolphålsfyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
1618	Fyllning stolphål	Lager fyllning	Destruktion		168	
1619	Utgår	Lager fyllning	Destruktion			x
1620	Utgår	Lager fyllning	Destruktion			x
1621	Stolphålsfyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
1622	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Brungrå sandig silt utan andra komponenter.	168	
1623	Fyllning stenlyft	Lager fyllning	Destruktion		168	
1624	yllning i stolphål	Lager fyllning	Destruktion	Brungrå fyllning, avviker i färg och innehåll från ovanliggande 1532.	168	
1625	ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Liten ränna med oklar funktion, ser inte ut att passa ihop med något just nu.	189	
1626	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Litet stolphål som ev kan passa in i den nord-sydliga raden i väster, dock ligger detta sth under 1532.	169	
1627	Stenavtryck	Nedgrävning	Destruktion	Ej inmätt, klon från fyllning?	188	
1628	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		169	
1629	årderspår	Nedgrävning	Brukning	Liten ränna eller årderspår.	169	
1630	Stenavtryck	Nedgrävning	Konstruktion	Möjligt stenavtryck.	188	
1631	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		252	
1632	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Sekundär fyllning i nedgrävning. Någon nedgrävning mättes aldrig in, vet inte om det är undersökt någon sådan heller?	270	
1633	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		225	
1634	Stenavtryck	Nedgrävning	Destruktion	Kan vara avtryck av en sten som följt med vid schaktningen.	222	
1635	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		181	
1636	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål.	270	
1637	Stolphålsfyllning	Lager fyllning	Destruktion	yllning i stolphål med tydlig stenskoning i norr. grävd ner i moränen.	168	
1638	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	Fyllning i stolphål. Koncentration av bränd lera klumpvis mot botten. Kan möjligen vara en mindre avfallsgrop istället för stolphål.	168	
1639	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål i morän. Raka kanter utom i söder där sidan lutar mot söder. Beror troligen på att stolpen lutats och sedan dragits upp.	181	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
1640	Stenlyft	Nedgrävning	Destruktion		188	
1641	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		252	
1642	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphål som framkom vid schaktning. stenskoning i dess norra del bestående av 3 stenar. kan inte knytas till någon konstruktion i nuläget	252	
1643	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Möjlig avfallsgrop.	189	
1644	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion	fyllning i stolphål. består mest av olikfärgad moränsand.	168	
1645	Stolphålsrest	Nedgrävning			252	
1646	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	stolphålsbotten. kan inte knytas till någon konstruktion i nuläget	169	
2084	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion		100	
2085		Nedgrävning	Konstruktion	Kan troligen utgå, motsvarar nedgrävningen 716		x
2086		Nedgrävning	Konstruktion		185	
2087		Nedgrävning	Konstruktion		185	
2088	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt. Ligger över rännfyllningen 496	206	
2096	Dike	Nedgrävning	Konstruktion		73	
2097	Dike	Nedgrävning	Konstruktion		75	
2153	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål ej grävt, endast fyllning dokumenterad (1591).	148	
2154	fyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
2155	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
2156	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
2157	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
2158	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		270	
2159	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
2160	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		168	
2161	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		231	
2213	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		171	
2214	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		171	
2215	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		171	
2216	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		280	
2217	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		280	
2218	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		280	
2219	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		24	
2220	Ränna/årderspår	Nedgrävning	Konstruktion		99	
2226	Fyllning	Lager fyllning	Destruktion		182	
2552	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		14	
2553	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	193	
2554	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	193	
2555	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt.	196	
2556	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt.	196	
2557	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Ej undersökt.	196	
2558	Kraftig avröjning	Nedgrävning	Destruktion	Mycket stor och genomgående avröjning som i princip har avlägsnat alla lämningar från högmedeltid, senmedeltid, renässans och tidigmodern tid. Syftet är svårt att svara på, då avröjningen inte är begränsad till undersökningsområdet endast. Efter avröjningen har ett mäktigt utjämnande lager (165) lagts ut. Kanske har man velat förbereda marken för odling eller annan typ av	200	

Kontextnr	Namn	Subclass	Tillkomst	Tolkning och gruppering	Grupp	Utgår
				användning i närheten av gården. Avröjningen symboliserar ett hopp i stratigrafin från tidig medeltid till 1800-tal, då det åter går att se mer manifesta strukturer i området.		
2569	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion		95	
2570	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt.	206	
2571	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2572	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2573	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2574	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2575	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2576	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2577	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2578	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2579	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2580	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2581	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		210	
2592	Avfallsgrop	Nedgrävning	Konstruktion	Trolig avfallsgrop, tidigare nr 401	16	
2593	Pinnhål	Nedgrävning	Konstruktion		95	
2594	Ränna	Nedgrävning	Konstruktion	Liten ränna som framkom längst ned i stratigrafin, nedgrävd i morän. Oklar funktion. Fortsätter in i västra schaktkanten. Ej undersökt.	271	
2617	Dike	Nedgrävning	Konstruktion		230	
2621	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		235	
2622	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion		235	
2623	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion	Stolphål, ej undersökt	181	
2624	Nedgrävning	Nedgrävning	Konstruktion	Antagligen inmätt igen, samma som 1531! /LL		x
2632	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		252	
2633	Stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		169	
2652		Nedgrävning	Konstruktion		251	
2664	stolphål	Nedgrävning	Konstruktion		252	
2665		Nedgrävning	Konstruktion		252	
2666		Nedgrävning	Konstruktion		252	
2682		Nedgrävning	Konstruktion		24	
2683		Nedgrävning	Konstruktion		24	

Bilaga 4. Hushålls- och gruppbeskrivningar

Hushåll I. Vikingatid

Datering: ca 950–1050 e.Kr. (Stratigrafi)

Ingående grupper: 43, 45, 77, 160, 169, 181, 185, 188, 189, 223, 230, 231, 251, 252, 265, 267, 271, 281, 294

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
43	Äldsta markhorisonten	237, 500	Lager som såg trampat ut, låg direkt över morän, kan vara brukningslager.
45	Morän	101	Sandig morän
77	Äldsta gränsdike	421	Nedgrävning i Ö-V riktning. 8,70 meter lång och 0,35 meter bred. Endast dokumenterad i plan. Tolkas som gränsdike.
160	Förvaringsgrop	706	Nedgrävning med en rak kortsida i väster, snyggt rundade hörn. 2 × 0,80 meter stort och 0,05 meter djupt. Östra sidan mer ojämn. Möjligen botten av ett grophus.
169	Stolphål och åderspår i moränen	1626, 1628, 1629, 1646, 2633	Stolphålen mätte 0,13 – 0,20 meter. Ett åderspår i moränen mäter 0,13–0,55.
181	Stolphål till hus 8	1539, 1543, 1635, 1639, 2623	Stolphål efter takbärande stolpar. Stolphål av varierande storlek och djup, mätte mellan 0,17–0,35. Mätte upp till 0,13 meter djupa.
185	Stolphål i moränen	231, 544, 658, 1039, 1124, 1129, 1131, 1133, 1135, 1137, 1212, 1213, 2086, 2087	Stolphål av varierande storlek, djup och bevarandegrad. Mellan 0,22 till 0,30 i diameter.
188	Stenavtryck i moränen	1627, 1630, 1640	Stenavtryck med varierande storlek. Mellan 0,15 och 0,35 meter i diameter.
189	Avfallsgropar i moränen	1625, 1643	Två avfallsgropar med varierande storlek. Den ena var 0,50 meter i diameter med ett djup av 0,24 meter. Den andra var oval med måtten 0,74 × 0,39 meter och 0,10 meter djup.
223	Stor grop	1541	Oklart om detta var ett dike eller en stor grop. Delar av kontexten är inmätt i efterhand och det råder en del osäkerhet. Gropen mätte 3,6 meter i diameter och var 0,35 meter djup.
230	Gränsdike	2617	Del av dike som mätte 3 meter långt och 0,40 meter brett.
231	Gropar	1717, 1724, 2161	Gropssystem i SV. Längd mellan 1,40 till 2 meter och bredd mellan 1 till 2 meter. Oklar funktion. Dokumenterade vid schaktningsövervakning.
251	Stolphål till hus 6	225, 622, 713, 712, 653, 711, 714, 655, 656, 659, 660, 2652	Stolphål med varierande dimensioner. Alla stolphål är efter takbärande stolpar.
252	Stolphål till hus 8	737, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1631, 1641, 1642, 1645, 2632, 2664, 2665, 2666	Stolphål efter väggstolpar till hus 8. Varierar i dimensioner mellan 0,20 till 0,50 i diameter och upp till 0,24 meter djupa. Några av stolphålen var möjligen efter stolpar till ingångar.
265	Ränna i nordsydlig riktning	1597	Ränna som mätte 2,30 meter lång, 0,35 meter bred och 0,07 meter djup. Oklar funktion.
267	Stolphål	1714, 1720, 1722	Stolphål som framkom vid schaktningsövervakning i SV. Varierar i dimensioner.
271	Liten ränna	2594	Liten del av en ränna som framkom i moränen. Fortsätter västerut i schaktväggen. Oklar funktion.
281	Stenar på moränen	512, 1712, 1730	Två stenar
294	Nedgrävningar i moränen i NV området	1103, 1105, 1107	Tre större nedgrävningar, framkomna vid schaktningsövervakning. Oklara funktioner.

Hushåll II. Vikingatid–tidig medeltid

Datering: ca 950–1050 e.K.r (¹⁴C, stratigrafi)

Ingående grupper: 24, 72, 76, 78, 152, 174, 175, 224, 229, 232, 266, 268, 269, 272, 295

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
24	Stolphål	221, 598, 618, 641, 642, 663, 664, 665, 666, 673, 685, 686, 687, 688, 739, 2219, 2682, 2683	Stolphål med varierande dimensioner, 0,17 till 0,53 meter.
72	Två gränsdiken i NV-SÖ riktning	420, 1113	Tolkas som gränsdiken. Minst 10 meter långa omkring 0,30 meter breda. 0,10 meter djupa.
76	Två parallella gränsdiken i NV-SÖ riktning	294, 295	4,30 respektive 2 meter långa och minst 0,34 meter breda. Djupet varierade mellan 0,10 till 0,23 meter.
78	Destruktion av dike när det inte längre användes	154	Sekundär fyllning i gränsdike när det inte längre användes.
152	Konstruktion av ett grophus, hus 5. Består av nedgrävning samt ett tramlager och ett golvlager.	1173, 1175, 1176	Nedgrävning, tramlager samt golvlager. Gropen mätte 4,10 meter långt och minst 1,20 meter bred. Avskuren österut av ett ledningsschakt. Gropen mätte 0,40 meter djup. På botten av gropen låg ett tramlager som tillkommit vid uppförandet av huset och sedan låg ett lergolv.
174	Dike samt stolphål som framkom vid schaktningsövervakning på gårdsplanen	1191, 1193	En del av ett dike i östvästlig riktning. 3, 20 × 0,98 meter. Stolphålet mätte 0,45 meter i diameter.
175	Ränna i östvästlig riktning	1188	Ränna som möjligen är del av ett gränsdike. Mäter 3,60 × 0,95 meter.
224	Destruktion av stor grop	1540	Sekundär fyllning i större grop.
229	Destruktion av dike	1126	Sekundär fyllning vid destruktions.
232	Destruktion av gropar	1716, 1723	Sekundärfyllning i gropar. Den ena innehöll en del djurben och lite keramik. Den andra innehöll en del sten, 0,08 till 0,10 meter stora.
266	Destruktion av ränna	1596	Sekundär fyllning i ränna vid destruktions. Innehöll lite träkol samt bränd lera.
268	Destruktion av stolphål i SV	1713, 1721	Fyllning i två stolphål vid destruktions.
269	Destruktion av stolphål i SV	1719	Fyllning i stolphål vid destruktions.
272	Destruktion av liten ränna	570	Destruktion av liten ränna i östvästlig riktning.
295	Destruktion av nedgrävningar i NV	1102, 1104, 1106	Destruktion av större gropar.

Hushåll III. Tidig medeltid

Datering: ca 1000-tal (¹⁴C, stratigrafi)

Ingående grupper: 13, 22, 23, 44, 73, 79, 81, 100, 102, 103, 120, 145, 146, 148, 150, 153, 154, 157, 168, 172, 176, 184, 198, 199, 201, 205, 206, 210, 211, 222, 226, 228, 240, 241, 242, 243, 244, 255, 257, 259, 270, 277, 278

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
13	Destruktion av stolphål	187, 191, 217, 219, 238, 239, 590	Fyllning i stolphål, tillkommit vid destruktions.
22	Stolphål som inte ingår i någon konstruktion	504, 565, 582, 583, 584, 586, 589, 593, 599, 624, 628, 629, 630, 634, 635, 636, 643, 644, 645, 646, 647, 696	Flera stolphål som inte ingår i någon konstruktion. Varierar i storlek.
23	Destruktion av stolphål	574, 577, 606, 607, 608, 609, 610, 615, 631, 638, 640	Fyllning i stolphål vid destruktions.
44	Större marklager	497, 554, 559, 560, 605, 1000, 1189, 1190, 1192	Stort marklager eller möjligen brukningslager direkt över moränen. Innehöll en del djurben samt bränd lera. Fynd av kam samt keramik.
73	Diken i SV-NÖ riktning	264, 291, 418, 728, 740, 2096	Flera diken i SV-NÖ riktning. Möjligen flera delar av två olika diken.
79	Destruktion av diken	152, 153	Fyllning i dike tillkommit vid destruktions. C14 analysen gav destruktionsen en datering till 899–1036 e.kr.
81	Destruktion av diken	250, 1711	Fyllning i diken vid destruktions
100	Rännor i östvästlig riktning	501, 579, 716, 717, 718, 2084	Rännor som går parallellt med varandra i östvästlig riktning. Oklar funktion. Möjligen har de med odling att göra. De mätte mellan 1,30 till 4,90 meter i längd.
102	Destruktion av två små rännor	494, 496	Fyllning i två små rännor.
103	Två mindre rännor eller åderspår	715, 719	Två mindre rännor eller möjligen åderspår. Båda i SV-NÖ riktning. Mätte 0,47 × 0,13 samt 1,10 × 0,25 meter.
120	Brukningsslager med flera horisonter	1368	Brukningsslager med flera horisonter, omväxlande svart och sotigt, bränd lera, brungrå silt eller gulgrå obränd lera.
145	Konstruktion av en härd i form av en nedgrävning.	1573	En konstruktion av en härd. Nedgrävningen hade måtten 1,28 × 1 meter och var 0,12 meter djup.
146	Brukningen av härd	1572	Rester efter en härd, svart sotig sand med skörbränd sten. Fynd av östersjökeramik stämmer med C14-dateringen med datering 978–1047 e.kr.
148	Väggkonstruktion tillhörande hus 3, består av två stolphål samt en nedgrävning med lersyll.	1589, 1593, 1590, 1598, 2153	Stolphålen mätte ca 0,25 meter i diameter och ena stolphålet hade en lersoning. Lersyllen låg i nordsydlig riktning och mätte 1,30 × 0,35 meter.
150	Större marklager	1001, 1532, 1592, 1612	Stort marklager som täcker hela östra schaktet. Mot botten är lagret mer utlakat och infiltrerar av moränsand. Närmast utan komponenter.
153	Destruktion för grophus, hus 5	1172	Mycket fin och lucker svart till svartbrun sandig silt med inslag av bränd lera, djurben och skörbrända stenar. Förhållandevis mycket keramik på en liten yta. 14C datering till 993–1048 e.kr.
154	Pinnhål, endast dokumenterade i sektion.	1183	Pinnhål i grophusfyllning, ingår ej i grophuskonstruktionen. 0,08 meter stort och 0,34 meter djupt.
157	Konstruktionslager av lera	1008	Lerlins bestående av gul lera, enstaka kalkbitar. Syntes endast i sektion 2001 i källare 1010/1014. Oklara relationer då den ligger insprängd i 1000. Kan vara rest av konstruktion t ex sättlera till sylvsten.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
168	Destruktion av stolphål till hus 8	632, 1551, 1552, 1609, 1610, 1611, 1613, 1614, 1615, 1617, 1618, 1621, 1622, 1623, 1624, 1637, 1638, 1644, 2154, 2155, 2156, 2157, 2159, 2160	Destruktion av stolphål som ingått i hus 8 ytterväggar samt stolphål som inte kunnat knytas till någon byggnad.
172	Stolphål, takbärare i hus 3	1534, 1570, 1587, 1684	Stolphål med olika dimensioner. Stolphål till takbärande stolpar till hus 3 i nordsydlig riktning. Hålen mätte mellan 0,15 till 0,40 meter i diameter.
176	Destruktion av ränna	1187	Fyllning i ränna vid destruktion. Huvudinnehåll är aska. Rikligt med träkol. Brandlagar från den östra längan?
184	Destruktion av stolphål	203, 555, 633, 699, 700, 702, 703, 704, 1038, 1123, 1127, 1136, 2225, 2608	Fyllning av stolphål vid destruktion.
198	Destruktion av större nedgrävning	469	Fyllning av större nedgrävning, homogen fyllning med få komponenter.
199	Större grop	486	Stor grop som mätte 1,30 x 0,70 meter. Gropen var 0,25 meter djup. Gropen fortsatte in i schaktkanten och därför är den dennes fulla utbredning ej känd.
201	Stenskott stolphål	488	Stolphål med stenskoning. Mätte 0,45 meter i diameter.
205	Fyllning i stolphål, möjlig fundamentgrop	572	Massor utav mindre sten i en grop. Stenen utgör möjligen ett fundament eller skoning i ett stolphål.
206	Två stycken dubbelstolphål	355, 626, 2088, 2570	Stolphål som består av två par. Två av stolphålen mäter 0,27 meter i diameter. Det andra paret är betydligt större och mäter 0,48 meter i diameter. Inget av stolphålen ingår inte i någon känd konstruktion.
210	Stolphål till hus 2	344, 375, 382, 603, 625, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581	Stolphål till stolpar som ingått i huskonstruktion. Stolphålen varierar i dimension och några stolphål är troligen tillkomna vid omstolpning.
211	Destruktion av förvaringsgrop	509, 705	Fyllning i förvaringsgrop.
222	Stolphål och stenavtryck som ingått i hus 3 ytterväggar	1044, 1494, 1516, 1528, 1529, 1634, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1679	Stolphål som ingått i hus 3 väggkonstruktion. Stolphålen varierade i storlek. Mellan 0,15 till 0,50 meter i diameter.
226	Stolphål som ingår i innerväggskonstruktion till hus 3.	1502, 1515, 1526, 1571, 1603, 1604, 1605, 1674, 1675, 1676, 1681	Stolphål i varierande dimensioner som ingick i konstruktionen av hus 3 innerväggar. Några av stolphålen tolkas vara tillkomna vid omstolpning.
228	Konstruktion av ett grophus, hus 7. Består av en nedgrävning.	1121	Ett grophus med dimensionerna 3,35 x 1,90 meter. 0,50 meter djup. I nordvästra hörnet fanns ett stolphål.
240	Äldsta marklagret	1600	Marklager över moränen i östra schaktet.
241	Minigropssystem i östvästlig riktning efter plundring av sten	604	Oregelbunden grop, ev grävd i flera omgångar, ser ut som ett minigropssystem med flera sammanhängande nedgrävningar som inte går att särskilja från varandra genom sin fyllning utan endast utifrån form och botten. 2,68 x 0,85 meter stor. 0,31 meter djup.
242	Ensamliggande stenavtryck eller stolphål	594	Stor rund nedgrävning med rund botten. Oklar funktion. 0,67 x 0,50 meter stor och 0,24 meter djup.
243	Förvaringsgrop	619	Nedgrävning med raka kanter och plan botten. Mätte 1,10 x 0,64 meter. 0,20 meter djup.
244	Stolphål till fyrstolpig byggnad	602, 600, 736	Tre stycken stolphål som ingått i en fyrstolpig byggnad. Stolphålen mäter mellan 0,37 till 0,30 meter i diameter.
255	Stor rund avfallsgrop	1607	Tolkas som en avfallsgrop som mätte 0,55 meter i diameter. 0,17 meter djup.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
257	Oval grop	1595	Oval grop som mätte 0,45 x 0,75, låg i östvästlig riktning. Tolkas som avfallsgrop
259	Destruktion av stolphålen till hus 6	189, 208, 222, 223, 226, 232, 233, 236, 553, 556, 557, 701	Fyllning i stolphålen vid destruktions till hus 6.
270	Destruktion av stolphålen för takbärare i hus 8	1538, 1608, 1332, 1636, 2158	Fyllning i stolphålen för takbärare vid destruktions av hus 8. I stolphålen framkom Östersjökeramik samt en kam som kan dateras till 1000-talet.
277	Stolphål under dike	730, 731, 732, 733	Stolphål med olika dimensioner. Stolphålen framkom under ett dike vilket gör att diket grävt den översta biten av stolphålen och därför går det inte att avgöra var i stratigrafien de hör.
278	Stolphål och stenavtryck på marklager G150 som inte ingår i byggnad.	1283, 1493, 1495, 1530, 1537, 1555, 1562	Stolphål och stenavtryck med olika dimensioner. Mätte mellan 0,15 till 0,30 meter i diameter.

Hushåll IV. Tidig medeltid

Datering: ca 1100-tal (¹⁴C, stratigrafi)

Ingående grupper: 17, 20, 21, 42, 54, 75, 80, 90, 93, 94, 95, 101, 110, 111, 127, 136, 139, 143, 144, 147, 151, 161, 171, 173, 177, 193, 202, 207, 209, 219, 221, 225, 227, 233, 235, 246, 248, 249, 250, 253, 256, 258, 263, 279

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
17	Stolphål som ingår i hus 10. Tvåskeppigt hus i norrsydlig riktning.	473, 474, 477, 530, 532, 533, 534, 562, 563, 648, 651, 662, 669, 670, 676, 677, 679, 680	Stolphål med olika dimensioner som utgör stolphål till stolpar som ingått i husets väggar, takbärare samt ingång. Stolphålen mäter mellan 0,15 till 0,50 meter i diameter.
20	Stolp- och störhål på gårdsplan G42 som inte ingår i någon byggnad	345, 531, 535, 649, 652, 661, 667, 671, 672, 675, 678, 681, 682, 683, 684	Stör- och stolphålen med olika dimensioner, 0,07 till 0,48 meter i diameter. Dessa har inte kunnat knyta till någon konstruktion.
21	Destruktion av stolphål.	487, 558, 564, 569, 571, 573, 581, 585, 588, 601	Fyllningar i stolphål och nedgrävningar vid destruktions.
42	Gårdsplan som täcker hela sydvästra delen av undersökningsområdet.	408, 475, 542, 575	Tämligen kompakt lager, 0,10–0,15 m tjockt över större delen av det södra området. Markytan innehöll en del keramik av formtypen Östersjö.
54	Stort marklager i östra schaktet vid undersökningsområdet.	1040, 1474	Mycket ljusbrunt lager bestående av sandig silt. Anmärkningsvärt fynd- och komponenttomt. Förefaller inte ha brukats eller odlats, eftersom det är så rent.
75	Gränsdiken i norr, SV-NÖ riktning.	292, 293, 1109, 2097	Diken i SV-NÖ riktning. Delar av ett eller flera diken i ett område där flera gränsdiken dragits. Längsta diket är 5,30 meter långt och 0,16 meter djupt.
80	Destruktion av gränsdiken.	151, 212, 163, 164, 1128, 1132	Fyllning i diken.
90	Konstruktion av grophus, hus 9. Består av nedgrävning samt tre stolphål.	387, 391, 392, 393	Tolkas som grophus med tre takbärande stolphål i längdriktningen, plan botten. En något oregelbunden nedgrävning. Fortsätter in under schaktets sydvästra hörn och hela utbredningen är därför oklar.
93	Brukning i härdgropar	480, 481	Fyllning i två härdgropar. Sandig silt med träkol, sot, skörbränd sten, keramik och djurben.
94	Konstruktion av härdgropar	484, 489	Består av två gropar för härdar. Mätte 1,30 x 0,70 meter respektive 0,60 x 0,70 meter. De var 0,05 till 0,11 meter djupa.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
95	Pinnhål i en koncentration. Möjligen ingått i en liten hage i anslutning till hus 10.	476, 478, 483, 479, 382, 683, 2569, 2593	Närliggande pinnhål som möjligen ingått i en konstruktion som ej är känd. Mätte mellan 0,05 till 0,11 meter i diameter.
101	Destruktion av rännor	491, 492, 493, 495, 1151	Fyllning i rännor som möjligen varit använda vid odling.
110	Brukningsslager i härd	1100	Härdrest, lager bestående av träkol, sot, ljus sand och aska uppblandat med brun silt. I lagret finns skörbränd sten. Två koncentrationer av skörbränd sten i lagrets södra och nordvästra del, vilket föranleder en tolkning till raserad och utjämnad härd.
111	Grop för deponi	1117	Nedgrävning som mätte 0,35 × 0,50 meter. I nedgrävningen återfanns en hästskalle. Gropen innehöll även rester av en härd.
127	Konstruktion av ett eldstadsfundament. Består av en nedgrävning, stenfundament samt lerplatta.	1402, 1427, 1476	Fundamentet mätte 2 × 1,60 meter. Bestod av en nedgrävning med en del sten i västra delen. Överst låg en hårt bränd lerplatta som fungerat som eldstadens spisplatta.
136	Väggkonstruktion i östvästlig riktning	1443	Lersyll som ingår i en äldre väggkonstruktion tillsammans med stenar och stolphål. Leran har fungerat som stabiliserande lager under stenar, vilka ingått i väggkonstruktionen.
139	Brukningsslager	1514, 1520	Lager i sydöstra delen av undersökningsområdet. Få komponenter, fynd av en del keramik. Tunnar ut åt väster.
143	Plundrad stenläggning	1409, 1461, 1463, 1464, 1475	Stenar samt stenlyft i en plundrad stenläggning. Möjligen utgör det en stenläggning inne i hus 11 framför eldstaden.
144	Brukningsslager efter härd	1499, 1501	Stort svart lager med tydliga horisonter. Likt andra liknande lager innehåller detta stora mängder svarta förkolnade "kakor", som ser ut att vara något organiskt material. Kan vara spår av den aktivitet som ugnen använts till.
147	Destruktion efter härd	1557	Fyllning i härdgrop vid destruktions.
151	Brukningsslager inomhus	1513	Mörkbrunt kompakt lager som tunnar ut. Innehåller lite bränd lera samt djurben.
161	Stenläggning, består av mindre sten mellan 0,04 till 0,20 meter i diameter.	1426	Stenläggning som möjligen tillhört gårdsyta för hus 11. Fortsätter möjligen österut, förbi schaktväggen.
171	Stör- och stolphål som inte tillhör någon konstruktion.	1205, 1207, 1208, 1211, 1519, 1521, 1527, 2213, 2214, 2215	Stolphål med olika dimensioner. Mätte mellan 0,11 till 0,40 meter i diameter.
173	Destruktion av stolphål och stenavtryck från hus 3.	1282, 1566, 1567	Fyllning i stolphål och stenavtryck.
177	Konstruktionslager i form av sättlera. Tolkas som lersyll till hus 11.	1255	0,03 meter tjockt lerlager som tolkas som lersyll som ingår i konstruktionen av hus 11.
193	Två stolphål som framkom i botten av förundersökningsschakt.	2553, 2554	Båda stolphålen mätte omkring 0,35 meter i diameter.
202	Brukningsslager efter härd	482	Lager med brukning från en härd. Kan möjligen kopplas med andra härdar i närheten.
207	Destruktion av två dubbellstolphål	339, 340, 341, 342	Fyllningar i stolphål, tillkommit vid destruktions.
209	Destruktion av stolphål som ingått i hus 2.	364, 365, 366, 371, 372, 376, 378,	Fyllning i stolphål vid destruktions av hus 2.
219	Konstruktion i form av större nedgrävning och ett stolphål.	1035, 1037	Inget ej i någon känd byggnad. Ena kontexten är en grundare nedgrävning med ojämn form och det andra är ett mindre stolphål.
221	Markförberedning. Destruktion av stolphål som ingått i hus 2.	1043, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1678, 1680, 1682, 1683	Fyllning i stolphål vid destruktions vid markförberedning av ytan.
225	Destruktion av stolphål som ingått i hus 2.	1484, 1488, 1492, 1496, 1522, 1524, 1533, 1586, 1591, 1601, 1602, 1633	Fyllning i stolphål som ingått i huskonstruktion.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
227	Destruktion av grophus, hus 7	1120	Brun till brungrå fuktig sand, mot botten av fyllningen större klumpar moränlera. Homogen. Återfyllnad av grophus när detta inte längre användes.
233	Utrakat material, värmepåverkad sand.	1477	En fläck värmepåverkad sand med enstaka träkol, tolkas som utrakat material från en hård alternativ sand som använts att släcka en eld med, eftersom den är värmepåverkad.
235	Konstruktion i form av stolphål. Var vid ett stolphål har stenskoning.	1503, 1504, 1531, 2621, 2622	Stolphål som alla mätte ca 0,25 meter i diameter som inte kan knytas till någon käns konstruktion.
246	Stenavtryck efter stor sten.	1470	Avtryck efter en större sten. Mätte 0,49 x 035 meter.
248	Stolphål med lerskoning som ingår i huskonstruktion (hus 11).	1561, 1569	Ett stolphål som mätte 0,25 meter i diameter.
249	Stolphål som ingår konstruktionen av hus 11.	1419, 1422, 1579	Tre stycken stolphål som ingått i väggkonstruktion. Mätte mellan 0,11 till 0,43 meter i diameter.
250	Stenar i väggkonstruktion	1420, 1428	5 mindre stenar som ingått i väggkonstruktion.
253	Konstruktion i form av två mindre stolphål.	1505, 1506	Två stolphål som mätte mellan 0,11 till 0,22 meter i diameter. Ingår inte i någon känd konstruktion.
256	Destruktion av större grop	1606	Gropfyllning med en del större stenar och djurben. Jorden är svart men ingen betydande förekomst av kol. Tolkas som avfallsgrop.
258	Destruktion av oval grop	1594	Fyllning i grop som möjligen är en avfallsgrop. I fyllningen återfanns två skåror keramik av formtypen östersjökeramik.
263	Stenkonstruktion, bestående av 4 stenar. Del av konstruktion av hus 11.	1355	Stenarna tolkas vara syllsten som ingått i väggkonstruktionen för hus 11.
279	Destruktion av stolphål.	1523, 1554	Fyllning i två stolphål som tillkommit vid destruktion.

Hushåll V. Tidig medeltid

Datering: ca 1100-tal (stratigrafi)

Ingående grupper: 16, 19, 40, 41, 53, 60, 64, 65, 67, 82, 96, 98, 113, 122, 124, 125, 134, 135, 137, 138, 140, 149, 170, 183, 192, 196, 208, 212, 216, 217, 234, 237, 245, 247, 254, 282, 283, 296

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
16	Konstruktion av tre stycken avfallsgropar i varierande storlek.	332, 336, 2592	Gropar med olika dimensioner, från 0,90 meter till 1,60 meter på längden. Alla har ojämn form och tolkas därför som avfallsgropar.
19	Markförberedelse. Destruktion av stolphål, som bland annat ingått i hus 10.	514, 515, 516, 517, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 536, 537, 540, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 591, 592	Fyllning i stolphål vid destruktion. I ett av stolphålen till hus 10 återfanns keramik av formtypen östersjö.
40	Gårdsplan, markyta som täcker hela sydvästra området.	330, 440, 448	Stort kompakt lager tolkat som en marknivå/gårdsplan. Materialet är mycket kompakterat vilket kan antyda varaktig aktivitet på ytan. Fyndmaterialet indikerar hushållsavfall med stora mängder keramik och mindre djurben. Större djurben saknas.
41	Utjämningslager, markförberedande efter hus 10 rivits.	422, 502, 543	Lager som tolkas som utjämningslager. Möjligt att massor har påförts för att räta ut den

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
			sluttande marken. Lagret tunnar ut mot S och är mäktigare i N.
53	Utkastlager från hus 12	1096, 1147, 1204	Innehåller en del träkol, vilket tydligt skiljer ut lagret från ovan- och underliggande lager. Tolkas som utkastlager som ser ut att fortsätta österut.
60	Brukningsslager i nordöstra delen av området.	1467, 1559	Stort brunt lager i schaktets norra del. Torr och ganska lös, sandig jord. Mycket fyndförande, fynd av keramik av typen äldre rödgoods och Östersjökeramik.
64	Konstruktionslager i eldstadsfundament	1311	Mycket kompakt grågulfläckig lera, medvetet ditlagd. Mycket ren, endast enstaka småsten. Mot botten mer inblandning av underliggande lager, vilket är ett mycket hårt bränt lerlager.
65	Eldstadsfundament	1382, 1385, 1386, 1395, 1398, 1399, 1414	Konstruktionslera och stenpackning som är utlagda som ett eldstadsfundament. Överst en hårt bränd lerplatta som fungerat som ugnsplatta.
67	Konstruktionslager, golv i hus 12	1335, 1407, 1408	0,03 till 0,15 m tjockt gul lera utlagt som golvlager.
82	Destruktion av diken	210, 213, 1108, 1130	Fyllningar i gränsdiken vid destruktionsen.
96	Destruktion av pinnhål	458, 459, 462, 467, 470, 472, 538, 539	Fyllningar i pinnhål vid destruktionsen.
98	Pinnhål i en rad	429, 431, 433, 435, 452	Fem stycken pinnhål på en rad i östvästlig riktning. Möjligen en del av en inhägnad eller liknande.
113	Konstruktionslager, golv i hus 12	1441	Golvlager av gul lera som innehöll stora mängder bränd lera och kol, möjligen är leran återanvänd.
122	Brukningsslager inne i hus 12.	1257, 1328, 1352, 1511	Kompakt heterogent lager med rikliga mängder lera och träkol. Tolkas som brukningsslager i hus.
124	Destruktion av flätvägg	1348, 1350, 1351, 1375, 1387, 1391, 1393, 1389	Fyllningar i pinnhål vid destruktionsen av flätvägg.
125	Konstruktion av flätvägg	1363, 1364, 1365, 1376, 1388, 1390, 1392, 1394	Pinnhål i en nordsydlig linje som ingått i en väggkonstruktion i hus 12. Pinnhålerna hade en dimension mellan 0,06 till 0,09 m i diameter.
134	Destruktion av härd	1580	Bränd sand som utsatts för hög värme. Finns skikt av kol i sanden. Tolkas som släckningssand i härd.
137	Konstruktion. Yttervägg i hus 12	1411, 1577, 1578, 1581, 1582, 1583	Väggkonstruktion som består av lerlager, sten samt stolphål. Ligger i bågform i nordsydlig riktning. Ingår i huskonstruktion.
138	Konstruktion, golv i hus 12.	1412	Kompakt lerlager, 0,10 m tjockt. Innehåller bränd lera och djurben.
140	Destruktion av stolphål.	1481, 1482, 1483, 1489	Fyllning i stolphål. Tillkommit vid destruktionsen.
149	Konstruktion, stenläggning.	1423, 1425, 1458, 1459, 1460, 1462, 1512, 1536	Stenläggning som består av stenar och stenavtryck. Varierar i dimension mellan 0,09 till 0,38 m i diameter.
170	Destruktion av stolphål.	1418, 1421	Fyllning i två stolphål.
183	Konstruktion, två stolphål	243, 334	Två stolphål som inte ingår i någon känd konstruktion. Stolphålen har dimensionerna 0,29 och 0,23 m i diameter.
192	Destruktion av stolphål	303, 325	Fyllning i två stolphål, tillkommit vid destruktionsen.
196	Stolphål på gårdsplan		Stolphål med olika dimension. Ingår inte i någon känd konstruktion.
208	Stolphål med stenskoningar.	352, 353, 354	Tre stolphål med olika dimensioner mellan 0,26 till 0,38 m i diameter. Stolphålen ingår inte i någon känd byggnad.
212	Destruktion av stolphål.	453, 455, 457	Fyllning i tre stolphål.
216	Brukningsslager utomhus.	1032	Brandpåverkat brukningsslager som innehöll rikliga mängder träkol.
217	Destruktion av stolphål	1034, 1036	Fyllning i två stolphål.
234	Destruktion av stolphål	1478, 1479, 1480, 1525	Fyllning i fyra stolphål.
237	Oval grop.	1159	Oval grop med oklar funktion. Mätte 0,48 x 0,36 m.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
245	Destruktion av möjlig syllsten	1468	Fyllning i stenavtryck tillkommit vid destruktionsstillfället.
247	Destruktion av takbärande stolphål i hus 11	1568	Fyllning i stolphålet till en takbärande stolpe som ingått i hus 11.
254	Destruktion av två mindre stolphål	1487, 1490	Fyllning i två mindre stolphål.
282	Stolphål som inte är knutna till någon konstruktion	1158, 1273, 1353, 1397	Stolphål av olika dimension. Tillhör inte någon konstruktion.
283	Lager med värmepåverkad sand.	1560	Ett lager med värmepåverkad sand.
296	Stolphål för takbärande konstruktion till hus 12.	1367	Tolkas som ett stolphål för en takbärande stolpe till hus 12.

Hushåll VI. Tidig medeltid

Datering: ca 1100–1200-tal (¹⁴C, stratigrafi)

Ingående grupper: 10, 12, 14, 38, 39, 62, 63, 66, 71, 91, 97, 99, 109, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 126, 182, 187, 191, 194, 197, 218, 264, 273, 275, 280, 284, 285, 287, 297, 298

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
10	Konstruktion av tre pinnhål och en sten	707, 708, 709, 168	Tre pinnhål precis intill en större sten. Oklar funktion.
12	Stolphål över stort odlingslager.	201, 218, 720, 721, 722, 724, 727, 729	Stolphål av olika dimension som låg på ett stort odlingslager. Stolphålen har inte kunnat förläggas till någon konstruktion.
14	Stolphål som, inte ingår i någon känd konstruktion	409, 410	Två stolphål med olika dimensioner, 0,25 och 0,41 m i diameter.
38	Större marklager i norra delen av undersökningsområdet	197, 228	Homogent kompakt lager med enstaka inslag.
39	Aktivitetslager utomhus.	252, 331, 385	Större heterogent lager med inslag av träkol och bränd lera. Innehöll skörbränd sten och mycket keramik. Tolkas som en gårdsyta där mycket aktivitet skett.
62	Konstruktionslager, golv i hus 12.	1296, 1404, 1413, 1416, 1424	Lager bestående flera horisonter där lera varvas med mörk träkolsblandad silt. Tolkas som omläggningar/påbättringar av golvnivån i flera omgångar.
63	Eldstadsfundament i hus 12.	1295, 1310, 1332, 1359	Består av en nedgrävning, lerlager, stenpackning och en lerplatta.
66	Härdrest	271, 272, 273, 274	Träkolsblandat lager med skörbrända stenar och utrakningslager.
71	Härdrest	181	Tolkat som en härdrest, men skulle kunna vara ett utkastlager från en härd.
91	Destruktion av grophus och takbärande stolpar.	359, 388, 389, 390	Fyllning i grophus och grophusets tre takbärande stolpar.
97	Destruktion av stolphål	428, 430, 432, 434, 451	Fyllning i stolphål
99	Liten ränna eller åderspår	2220	Liten nedgrävning eller möjligen åderspår. 0,80 x 0,25 stor. i SV till NÖ riktning.
109	Lager som består av utrakat material från en eldstad, möjligen från hus 12.	1144, 1221, 1471, 1486	Består av sandlager som är värme- eller eldpåverkat. Är möjligen utrakat material från närliggande eldstad.
117	Brukning av glödgruva.	1361	Lager som består av flera horisonter av mycket bränd lera och träkol.
118	Glödgruva, liten nedgrävning.	1378	Liten rundad nedgrävning som tolkas som en glödgruva.
119	Stenkonstruktion.	1369, 1370, 1371, 1372	Konstruktion som består av fyra stenar som ligger intill varandra. Möjligen del av uppbruten stenläggning framför eldstadsfundamentet i hus 12.
120	Brukninglager i hus 12.	1368	Lager med flera horisonter av svart och sotigt, bränd lera, brungrå silt och gulgrå lera.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
123	Stenavtryck i hus 12, möjligen del av golvkonstruktion.	1301, 1327, 1330, 1333, 1334, 1340, 1360	Stenavtryck inne i hus 12. Möjligen del av golvkonstruktion.
126	Väggkonstruktion i hus 12.	1347, 1362, 1374	Består av nedgrävning, lersyll och stenavtryck som utgjort en liten innervägg i nordsydlig riktning.
182	Destruktion av stolphål.	196, 2226	Fyllning i stolphål.
187	Förvaringsgropar	346, 384	Två nedgrävningar för förvaringsgropar i varierande storlek. Den ena var näst intill rektangulär och mätte 1 x 0,83 m och den andra var oval och mätte 1 x 0,56 m.
191	Ränna i ÖV riktning, tokas som väggränna.	347	Liten ränna som dock inte ingår i någon konstruktion. Mätte 2 x 0,40 m.
194	Destruktion av avfallsgropar.	298, 305, 317, 400	Fyllning i avfallsgropar.
197	Utkastlager.	283	Litet tunt lager som bestod av träkol och bränd lera, möjligen ett utkastlager från en härd.
218	Stolphål.	1029, 1031, 1116	Tre stolphål med olika dimensioner som inte kan knytas till någon konstruktion.
264	Konstruktion av sten och lera.	1093, 1094, 1099	Består av lera och sten som utgör en syll i NS riktning.
273	Brukninglager vid härd i hus 12.	1403	Lager med bränd lera och sot, består av flera horisonter och kan möjligen utgöra brukning och tillfälliga tillsnygningsförsök.
275	Stenavtryck intill eldstadsfundamentet.	1366	Ett stenavtryck som möjligen kan vara del av en konstruktion till eldstadsfundamentet.
280	Stolphålskonstruktion, hus 13.	198, 199, 697, 698, 710, 723, 725, 734, 735, 2216, 2217, 2218	Stolphål som utgör konstruktionen av hus 13.
284	Destruktion av stolphål	1258, 1396	Fyllning i två stolphål.
285	Stolphål på golvlager i hus 12.	1354, 1383	Två stolphål med olika dimensioner. Oklar funktion.
287	Asklager på lergolvet i hus 12	1381	Mindre lager med aska som tolkas som möjlig utkastlager från eldstaden.
297	Destruktion av stolphål	1341	Fyllning i stolphål, tillkommer vid destruktionsstillfället.
298	Stolphål för takbärande konstruktion till hus 12.	1356, 1417	Består av nedgrävning och en sten.

Hushåll VII. Högmedeltid

Datering: ca 1200-tal (stratigrafi)

Ingående grupper: 9, 11, 55, 56, 108, 114, 115, 116, 132, 133, 141, 142, 178, 186, 190, 195, 213, 215, 220, 274, 276, 286, 299

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
9	Destruktion av stolphål med kringliggande stenavtryck	166, 167, 169	Fyllning i stolphål och stenavtryck.
11	Destruktion av stolphål	145, 147, 157, 158, 159, 172, 173, 174, 1475, 176, 177, 178, 188, 190, 192, 193, 194, 195, 202, 247, 248, 297, 302, 318, 327, 328, 693	Fyllningar i stolphål
55	Bränt lergolv i hus 12.	1241, 1244, 1253, 1345	Består av lergolv som blivit värmepåverkat.
56	Konstruktionslager	1336	Lager bestående av lera och har ingått i en väggkonstruktion i hus 12.
108	Marklager	1002, 1026	Större marklager med rikligt av träkol och keramik.
114	Konstruktion av en avfallsgrop	1284	Nedgrävning för en avfallsgrop i golvet på hus 12. Mätte 1,60 x 0,70 m.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
115	Mellanvägg i hus 12.	1297, 1319, 1320, 1321, 1322, 1324, 1325, 1326, 1357	Väggkonstruktion som bestod av både stolphål, stenavtryck och sten. Låg i ÖV riktning.
116	Brukningsslager i hus 12.	1294	Lager som består av mycket träkol.
132	Konstruktionslager	1238	Lager med lera som tolkas ha utgjort en lersyll.
133	Syllstenskonstruktion	1444, 1447, 1558	Sten som ingått i stensyll
141	Härdkonstruktion	1440, 1465, 1466	Nedgrävning, sten och brukningsslager till en härd. Ingått i hus 14.
142	Konstruktion till hus 14.	1259, 1433, 1438, 1446, 1450, 1451, 1452, 1454, 1472, 1473	Består av Stolphål, syllsten och lersyll och ingår i huskonstruktionen till hus 14.
178	Destruktion av ränna	161	Fyllning i liten ränna
186	Destruktion av förvaringsgrop	277	Fyllning i förvaringsgrop
190	Destruktion av ränna	301	Fyllning i ränna
195	Destruktion av stolphål	308, 310, 311, 326, 331,	Fyllning i stolphål.
213	Stolphål som inte ingår i någon konstruktion	1018, 1020, 1024, 1047, 1062, 1218	Stolphål av olika dimensioner.
215	Stolphål med lerskoning	1064, 1210, 1217	Stolphål med lerskoning, ingår ej i någon känd konstruktion.
220	Destruktion av stolphål	1028, 1030, 1115	Fyllning i stolphål
274	Ett konstruktionslager med bränd lera	1101	Möjligen en del eter hus 12 destruktion.
276	Stolphål	183, 184, 185, 186, 321	Några mindre stolphål som framkom under ett dike. Inte knyta till någon känd konstruktion.
286	Destruktion av stolphål	1337, 1339, 1344	Fyllning i stolphål
299	Destruktion av stolphål	1343	Fyllning i stolphål

Hushåll VIII. Högmedeltid

Datering: ca 1200–1300-tal (¹⁴C, stratigrafi)

Ingående grupper: 15, 18, 50, 52, 61, 112, 129, 130, 131, 288, 290, 292

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
15	Brukningsslager i hus	1239, 1274, 1298, 1299, 1312, 1313, 1315, 1316, 1317, 1318	Lagret har även legat i stenavtryck. Rikligt med träkol och bränd lera.
18	Brukningsslager i hus	1240	Brukningsslager på golv i hus. Innehåller mycket bränd lera varav lerklining, träkol samt djurben
50	Odlingslager	1431	Ljusbrun silt, få komponenter, en del småsten.
52	Marklager	1118, 1432	Kompakt brunsvart silt med fläckar av gul lera. En del träkol och små bitar bränd lera, enstaka djurben.
61	Utjämningslager	1380	Utjämningslager. täcker ett antal stenar som man inte brytt sig om att ta bort. innehållet i lagret är relativt heterogent med samma komponenter.
112	Stenavtryck	1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1292	Stenar som plockats bort och endast efterlämnat avtryck. Möjligen har de utgjort ett fundament.
129	Konstruktionslager	1379, 1574	Ljusbrunt lager med mycket fläckar av gul lera. Konstruktionslera som dock inte kan knytas till någon byggnad eller liknande. Troligen hårt rensad.
130	Utjämningslager	1410, 1563, 1565	Utjämningslager som består av silt med inslag av lera. Påförda massor inför konstruktion?
131	Konstruktion, syllstensrad	1384, 1400, 1442	Mindre sten som möjligen ingått i en konstruktion. Möjligen som syllsten.
288	Kontexter på marklager G52 som inte kan knytas till någon konstruktion.	1042, 1050, 1051, 1052, 1060, 1092, 1097, 1141,	Flera stolphål med olika dimensioner samt en nedgrävning med lera och sten. Ingår inte i någon konstruktion.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
		1148, 1149, 1150, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156	
290	Destruktion vid stenlyft	1278	Fyllning i ett stenavtryck.
292	Lager med bränd lera	1448	Fläck av bränd och obränd lera.

Hushåll IX. Senmedeltid

Datering: ca 1400–1500-tal (stratigrafi)

Ingående grupper: 46, 47, 48, 49, 51, 57, 58, 59, 74, 105, 106, 107, 128, 180, 214, 261, 262, 289, 291,

293

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
46	Konstruktion till hus 15	1195, 1196, 1206, 1215, 1216, 1266	Konstruktion bestående av stenavtryck, lera och sten. Del av konstruktion till hus 15.
47	Konstruktionslager i hus 15	1201, 1219, 1220	Kompakt lager bestående del av gul/grå lera. Tolkas som del av golvkonstruktion i hus 15.
48	Konstruktionslager i hus 15	1233, 1265, 1267	Konstruktionslager av gul lera.
49	Konstruktionslager	1224, 1234	Gövlager bestående av gul lera. ca 0,15 m tjockt.
51	Brukninglager	1199	Kompakt marklager som tolkas som ett tramlager utomhus.
57	Syllkonstruktion	1429, 1430, 1434, 1435, 1439	Konstruktion som innehåller sten, lera och stenavtryck. Ingått i konstruktionen av hus 15.
58	Brukninglager i hus	1230, 1233, 1449, 1453	Brukninglager i hus, möjligen konstruktionslager under golvet. Lagret fyller ut stenavtryck.
74	Gränsdike	265, 266, 267, 1111	Gränsdiken i östvästlig riktning
105	Syllstensrad tillhörande hus 15	1203, 1246, 1248, 1249, 1450, 1271, 1475, 1476, 1477, 1480, 1281	Syllstensrad som består av sten, stenavtryck, ränna och konstruktionslera. Ingår i huskonstruktion till hus 15.
106	Syllstenar tillhörande hus 15	1231, 1232, 1260, 1263, 1264	Syllstensrad i östvästlig riktning, som består av sten, stenavtryck samt konstruktionslera. Ingår i huskonstruktion till hus 15.
128	Syllstenar tillhörande hus 15	1261, 1373, 1437, 1445	Syllstensrad i nordsydlig riktning, som består av sten, stenavtryck samt konstruktionslera. Ingår i huskonstruktion till hus 15.
180	Stenavtryck	738	Ensamliggande stenavtryck
214	Destruktion av stolphål	1017, 1019, 1023, 1046, 1061, 1063	Fyllning i stolphål
261	Destruktion vid stenlyft	1225	Fyllning i stenavtryck
262	Stenavtryck	1235	Avtryck efter en sten
289	Destruktion av stolpåhl	1041, 1059, 1091, 1140	Fyllning i stolphål
291	Destruktion vid stenlyft	1278	Fyllning i stenavtryck
293	Lager med rasering	1243	Bränd och obränd lera uppblandad med natursten samt brun silt. Tolkas som dumpat raseringsmaterial.

Hushåll X. Tidigmodern tid

Datering: ca 1600–1700-tal (stratigrafi)

Ingående grupper: 3, 4, 6, 7, 25, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 92, 164, 174, 203, 204, 236, 238

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
3	Stolphål som möjligen utgjort staket	140, 411, 412, 413, 414, 415	Stolphål som möjligen kan ingått i ett staket i NV-SÖ riktning.
4	Brukning i hus 1	110, 111	Två fläckar som tolkas som brukning i hus 1.
6	Syllsten i hus 1	146	Stenar i östvästlig riktning som ingått i hus 1 konstruktion.
7	Liten ränna i östvästlig riktning	396	Liten ränna i östvästlig riktning.
25	Plundringsgropar	403, 407, 442, 444, 445, 450, 490	Flera gropar som tolkas som plundringsgropar.
83	Destruktion av gränsdike	150, 209, 211, 1110	Fyllning i diken.
84	Kalkförvaringsgrop	220	Rund grävd grop vari man förvarat kalk.
85	Brukningslager i kalkgrop	155	Kalklager i kalkgrop. Bestod av grå/gul kompakt kalk i flera horisonter.
86	Destruktion av avfallsgrop	156	Fyllning bestående av gråbrun silt uppblandad med morän. Några större stenar nära botten. Innehöll mycket djurben och spjälkat rödgods.
87	Avfallsgrop	691	Gropen är smal och snäv i botten. Gropen är inte snyggt grävs eller funktionell.
89	Avfallsgrop	692	Möjlig avfallsgrop med en ojämn botten, ställvis trappstegsformad, vilket skulle kunna vara spår av spadtag när gropen grävdes. Gropen är inte prydligt grävd utan förefaller vara till för att göra sig av med avfall.
92	Odlingslager	313, 356, 357, 358, 398, 405, 443, 568	Väldigt humös och fuktighetsbevarande jord.
164	Två stolphål	144, 417	Två stolphål som tolkas ha ingått i huskonstruktionen till hus 1
174	Dike och ett stolphål	1191, 1193	Båda framkom vid schaktningsövervakning på gårdsplanen av fastigheten. Diket mätte endas 3 meter långt. Stolphålet ingår inte i någon känd konstruktion.
203	Destruktion av kadavergrop	498	Fullmingen tillkommen vid igenläggningen av en kadavergrop för en häst.
204	Konstruktion av en kadavergrop.	499	Nedgrävning för kadavergrop. Endas en liten del av gropen låg inom undersökningsytan.
236	Lergolv i hus 1	190	En bit av ett lergolv som tolkas ha ingått i hus 1.
238	Konstruktion som ingått i hus 1	134, 136	En kort bit väggränna och ett stolphål som ingått i konstruktionen till hus 1.

Hushåll XI. Senmodern tid

Datering: ca 1800-tal (stratigrafi)

Ingående grupper: 2, 5, 8, 32, 37, 68, 69, 70, 86, 88, 104, 159, 163, 165, 200, 239

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
2	Destruktion av stolphål som ingått i steket	102, 103, 104, 105, 106, 107	Fyllning i stolphål
5	Destruktion av hus	108, 113	Fyllning i väggränna och stolphål som ingått i huskonstruktion.
8	Stort utjämningslager	165	Tjockt och kompakt lager med ytterst få fynd, mycket torrt och kompakt. Förekomst av kalk- och tegelprickar, endast lite träkol. Tolkas vara påfört lager från när markarbeten utförts i slutet av 1800-talet.
32	Konstruktionslager, lergolv i hus 16.	1005, 1007, 1013, 1197, 1198, 1226, 1228, 1229, 1243, 1247, 1270	Lera och några stenar som ingått i huskonstruktion till gård 2:s västra länga.

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
37	Konstruktion till östlig gårdslänga	1168, 1169	Konstruktionen består av sättlera och syllsten som ingått i gård 2:s östra länga.
68	Dike	333	Dike i östvästlig riktning som legat inom gård 2:s gårdstomt.
69	Dike	262, 338	Dike i östvästlig riktning som legat inom gård 2:s gårdstomt.
70	Destruktion av dike	230, 337	Fyllning i dike.
86	Destruktion av avfallsgrop	156	Fyllning i avfallsgrop. Fyllning bestående av gråbrun silt uppblandad med morän. Innehöll mycket djurben.
88	Destruktion av avfallsgrop	690	Fyllning i avfallsgrop, Innehöll keramik och ben.
104	Utjämningslager på gårdsyta	1167, 1168	Tolkas som utjämnings eller gårdsplan till gård 2.
159	Destruktion av dike	244	Fyllning i dike
163	Destruktion av stolphål	112, 114	Fyllning i stolphål
165	Destruktion av ränna	115	Fyllning i liten ränna
200	Destruktion, avröjning	2558	Mycket stor och genomgående avröjning som i princip har avlägsnat alla lämningar från högmedeltid, senmedeltid, renässans och tidigmodern tid. Kanske har man velat förbereda marken för odling eller annan typ av användning i närheten av gården. Avröjningen symboliserar ett hopp i stratigrafien från tidig medeltid till 1800-tal, då det åter går att se mer manifesta strukturer i området.
239	Utfyllnadslager	1693, 1710	Stor utfyllnadslager på gårdsplan. Innehåller djurben, spik, keramik, sten, rötter och tegel.

Hushåll XII. Senmodern tid

Datering: ca 1900-tal (stratigrafi)

Ingående grupper: 26, 27, 28, 30, 31, 33, 162, 166

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
26	Konstruktion av västra längan	1004, 1006, 1009, 1012, 1016	Består av konstruktionslager, med era och silt samt en betongplatta och grundmurar av betong.
27	Destruktion efter hus	1048, 1049, 1202, 1245, 1269	Består av recenta fyllningar och nedgrävningar som tillkommit inför uppförandet av ny byggnad.
28	Stenlagd gårdsplan	1178	Kullerstensyta som täcker hela gårdsplanen. Ställvis finns dubbla lager kullersten.
30	Källarkonstruktion till hus 17	1010, 1014, 1436	Källare med väggar och golv av gjuten betong, enstaka tegelstenar i väggarna. Källaren är relativt liten och kan snarare kallas matkällare.
31	Källarkonstruktion till hus 17	1011, 1015, 1362	Källargrund/väggar bestående av gjuten betong. Enstaka förekomst av tegelstenar men till största delen betong. Även golvet

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
			har varit gjutet av betong. Källaren är liten och kan ha fungerat som matkällare.
33	Konstruktion av östra längan	1162	Betonggrund för östra längan.
162	Matjord	100	Matjorden
166	Stenskodd brunn	120	Brunn med stenskoning. Ca 1,20 m i diameter och mer än 4,5 m djup. Översta skiftet är förstärkt med betong och över brunnen låg en rund betongplatta. I brunnen fanns rent och klart vatten. Brunnen fortfarande vattenförande. Oklart hur gammal brunnen är.

Hushåll XIII. Nutid

Datering: ca 1950–2020 (stratigrafi)

Ingående grupper: 1, 29, 34, 35, 36

Grupp	Tolkning	Ingående kontexter	Beskrivning
1	Recenta lämningar	116, 117, 118, 122, 123, 124, 125, 139, 162, 204, 205, 206, 207, 270, 281, 315, 316, 373, 377, 383, 394, 395, 423, 424, 438, 561, 695, 1055, 1057, 1058, 1160, 1161, 1163, 1164, 1165, 1174, 1177, 1184, 1185, 1194, 1222, 1237, 1599	Olika typer av recenta nedgrävningar och fyllningar i nedgrävningar.
29	NCC:s hårdgjorda yta	1171, 1179	Modernt bärlager som NCC lagt ut inför nybyggnation.
34	Rörschakt Ö-V	349, 350, 351, 362, 1021, 1022, 1685	Modern nedgrävning för orange plaströr, öst-västlig riktning.
35	VA-schakt N-S	119, 254, 363, 416, 1053, 1054	Recent VA-ledning
36	Förundersökningsschakt	137, 324, 402, 426, 446, 447, 449	De förundersökningsschakt som kunnat identifierats vid undersökningen.

Bilaga 5. Husbeskrivningar

- Samtliga mått är angivna i meter.
- Avstånd mellan takbockar avser närmare bestämt avståndet mellan centrum i varje takbock.
- Bredd är i vissa fall en uppskattning baserad på obetydligt bevarade lämningar av väggar.
- ¹⁴C-dateringar är angivna med kalibrerat värde med en noggrannhet av 2σ om inget annat anges.

Hus 1

Hushåll	Hushåll X
Datering	1700-tal
Dateringsunderlag	Stratigrafi
Orientering	Ö-V
Typ	Enskeppigt stolpbyggt hus
Yttre form	Rektangulär
Takkonstruktion	Takbärande väggar
Väggkonstruktion	Jordgrävda stolpar möjligen kombinerade med syllstenar
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	14,80
Bredd	5,0
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Syllsten, Stolphål, golvlager, brukningslager, ränna
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 1 utgjorde en öst-västlig byggnad som endast delvis låg inom undersökningsområdet. Lämningarna efter hus 1 bestod av en syllstensrad, ett antal stolphål, en kort ränna i nordsydlig riktning som kan ha utgjort innervägg, en bit av ett lergolv och ett brukningslager. Byggnaden skulle kunna ha utgjort den gårdslänga som kan ses på den geometriska konceptkartan från år 1777 och tillhörde i så fall gård 3. Endast få rester var bevarade av byggnaden. Husets yttre begränsning utgjordes av en syllstensrad i öst-västlig orientering. Troligen låg ett lergolv i delar av längan. En smal remsa av ett lergolv var bevarat och kunde dokumenteras (G236). En ränna i nord-sydlig orientering utgjorde möjligen en innervägg där brukningslager (G4) kan ha utgjort golvet i östra delen av längan medan lergolvet legat i det västra. Inga fynd återfanns i anslutning till byggnadens konstruktion. Huset dateras utifrån stratigrafien samt historiska kartmaterial.

Figur 65. Hus 1. Skala 1:80

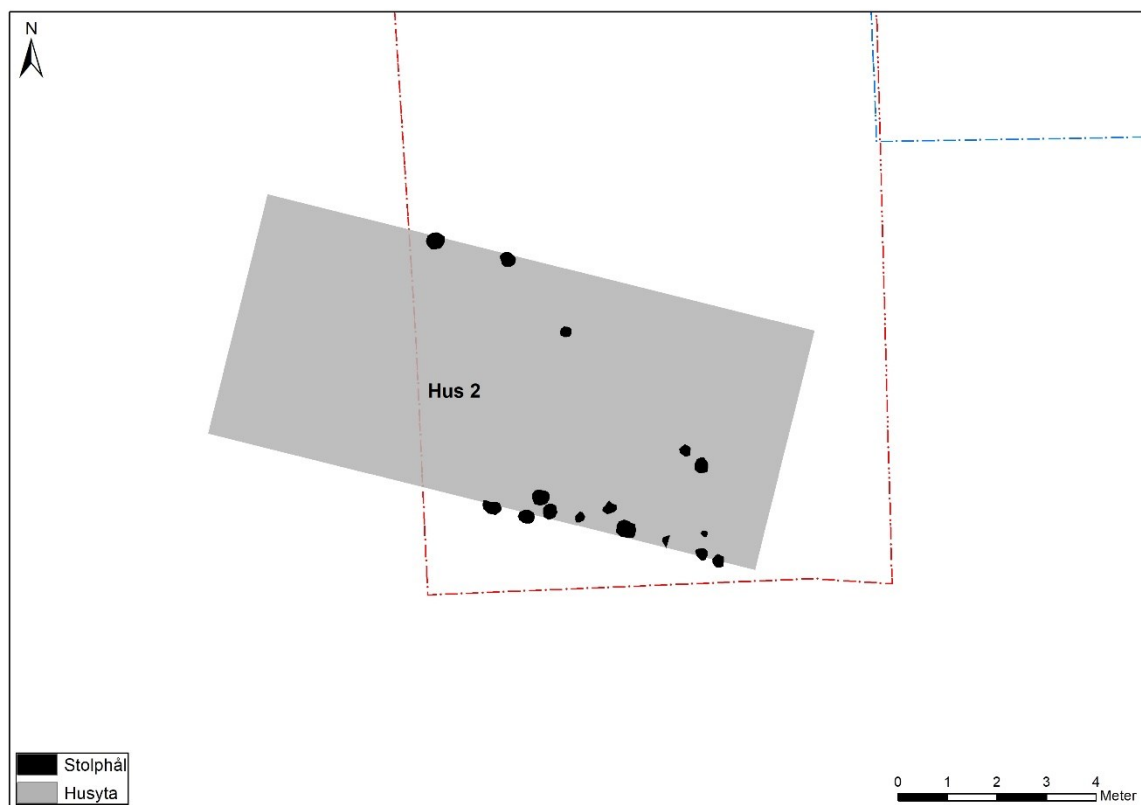
Figur 66. Hus 1 med underliggande konceptkarta från år 1777. © Lantmäteriet

Hus 2

Hushåll	Hushåll III
Datering	1000-tal
Dateringsunderlag	Stratigrafi, typologi,
Orientering	Ö-V
Typ	Treskeppigt stolpbyggt hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande stolpar i mesularad
Väggkonstruktion	Jordgrävda stolpar
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	> 7,0
Bredd	5,0
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Stolphål
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 2 utgjorde ett hus i öst-västlig orientering där delar av huset låg utanför undersökningsområdet. Huset var uppfört med jordgrävda väggstolpar och var en treskeppig konstruktion. Ett stolphål utgjorde en del av den takbärande konstruktionen; stolpen har troligen stolpats om. Längst den södra långsidan framkom flera stolphål som tolkas som omgrävningar av stolparna. Det saknas stolphål i östra kortsidan och längst nordöstra långsidan vilket gör tolkningen av huset något osäkert. Huset ingick i ett gårdsläge tillsammans med hus 3, 4 och 7. Huset har möjligen utgjort en ekonomibyggnad på gården då ingen värmekälla kunde dokumenteras i byggnaden.

Figur 67. Hus 2. Skala 1:80.

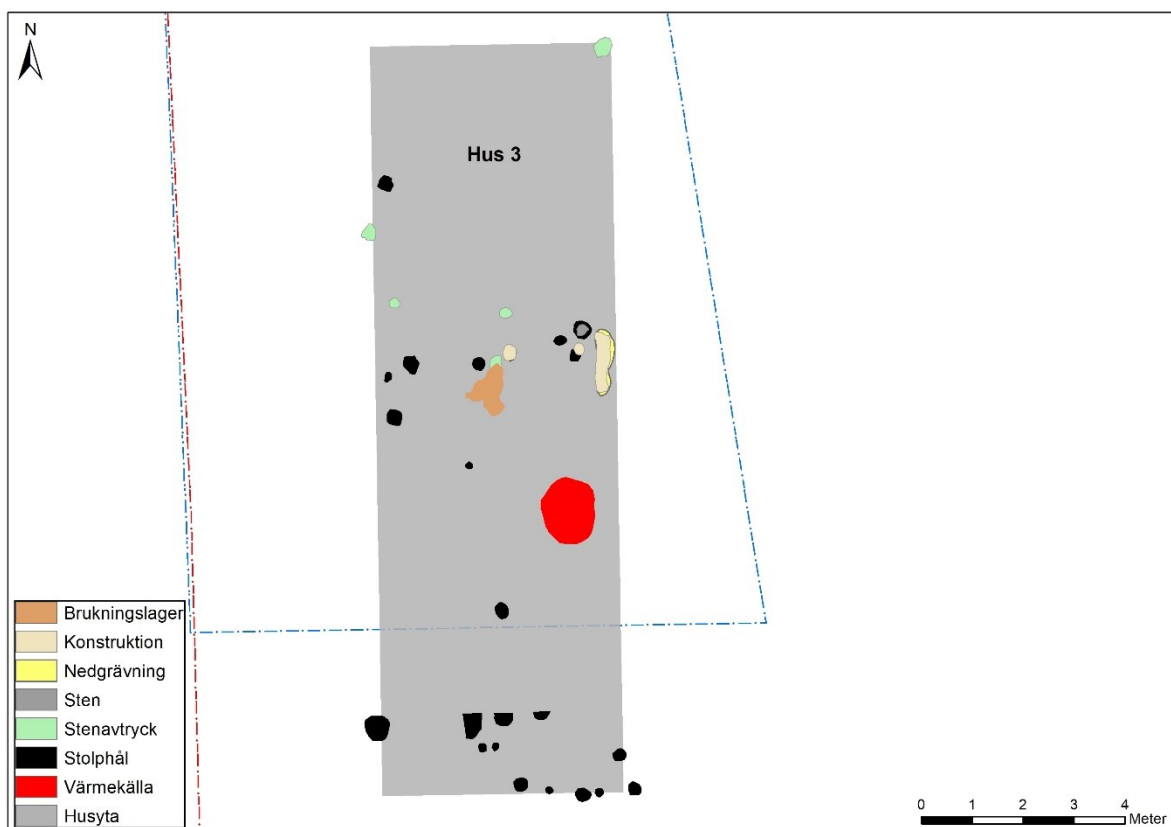
Hus 3

Hushåll	Hushåll III
Datering	978–1047 e.Kr.
Dateringsunderlag	Stratigrafi, typologi, fynd, ¹⁴ C-prov: härdbrukning k1572 har daterats 978–1047 e.Kr.
Orientering	N-S
Typ	Tvåskeppigt stolpbyggt hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande stolpar i mesularad
Väggkonstruktion	Jordgrävda stolpar, lersyll?
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	14,70
Bredd	4,80
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	2,11 – 2,85 – 2,03
Fynd	Östersjökeramik (fnr 33070:98)
Typ av ingående kontexter	Stolphål, lersyll, härd
Analyser	Makrofossilanalys provnr 1575 och vedartanalys provnr 1576 i härdrest k1572, ¹⁴ C-prov (Ua-68816)

Beskrivning och tolkning

Hus 3 var en tvåskeppigt byggnad med nord-sydlig orientering och utgjorde troligen bostadshuset på ett gårdsläge tillsammans med hus 2, 4 och 7. Väggarna utgjordes av jordgrävda stolpar och möjligen en bit lersyll som kan ha varit en lagning av yttreväggen. Huset kan möjligen varit indelat i tre rum där det mittersta var utrustat med en härd. Det södra rummet utgjorde antingen ett smalt utrymme för exempelvis förvaring eller så utgjorde det en förlängning av huset. Härden låg i det mittersta rummets östra sida och ett makrofossilprov ur härden pekar på att härden används för matlagning. Härden dateras till 978–1047 e.Kr genom ¹⁴C-analys.

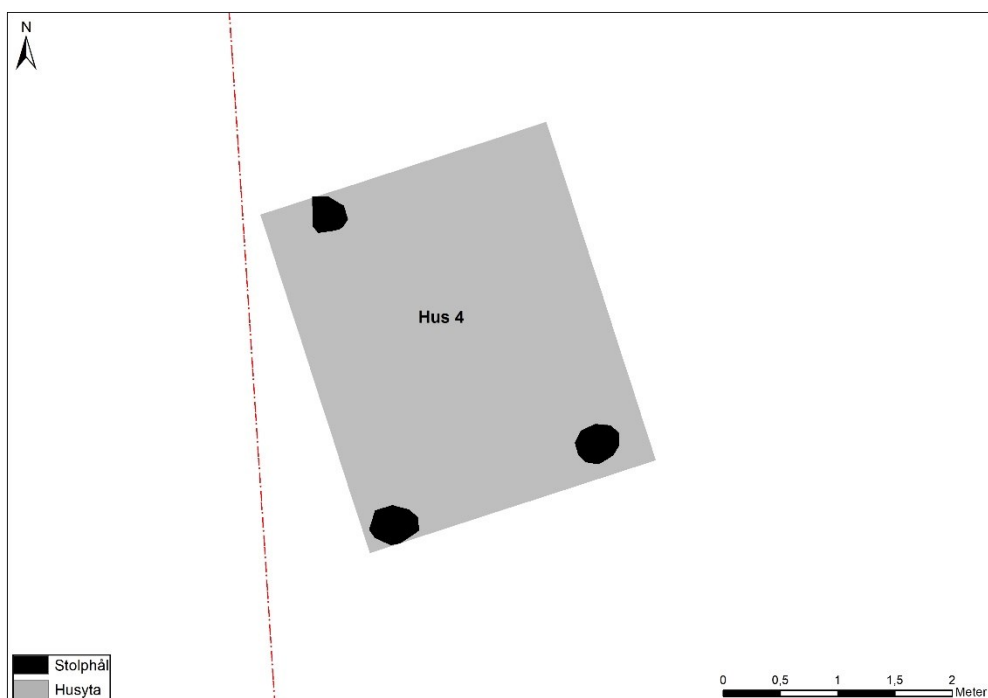
Figur 68. Hus 3. Skala 1:80.

Hus 4

Hushåll	Hushåll III
Datering	1000-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi
Orientering	-
Typ	Fyrstolpigt
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Fyra takbärande stolpar
Väggkonstruktion	-
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	3,0
Bredd	2,30
Bockbredd (fr V)	3,0
Spannlängd (fr V)	2,30
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Stolphål
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 4 utgjorde en fyrstolpigt byggnad uppförd på jordgrävda stolpar. Huset ingick i samma hushåll som hus 2, 3 och 7 och låg i gårdlägets norra del och utgjorde en ekonomibygnad. Byggnaden var rektangulär och mätte 3 × 2,30 m.

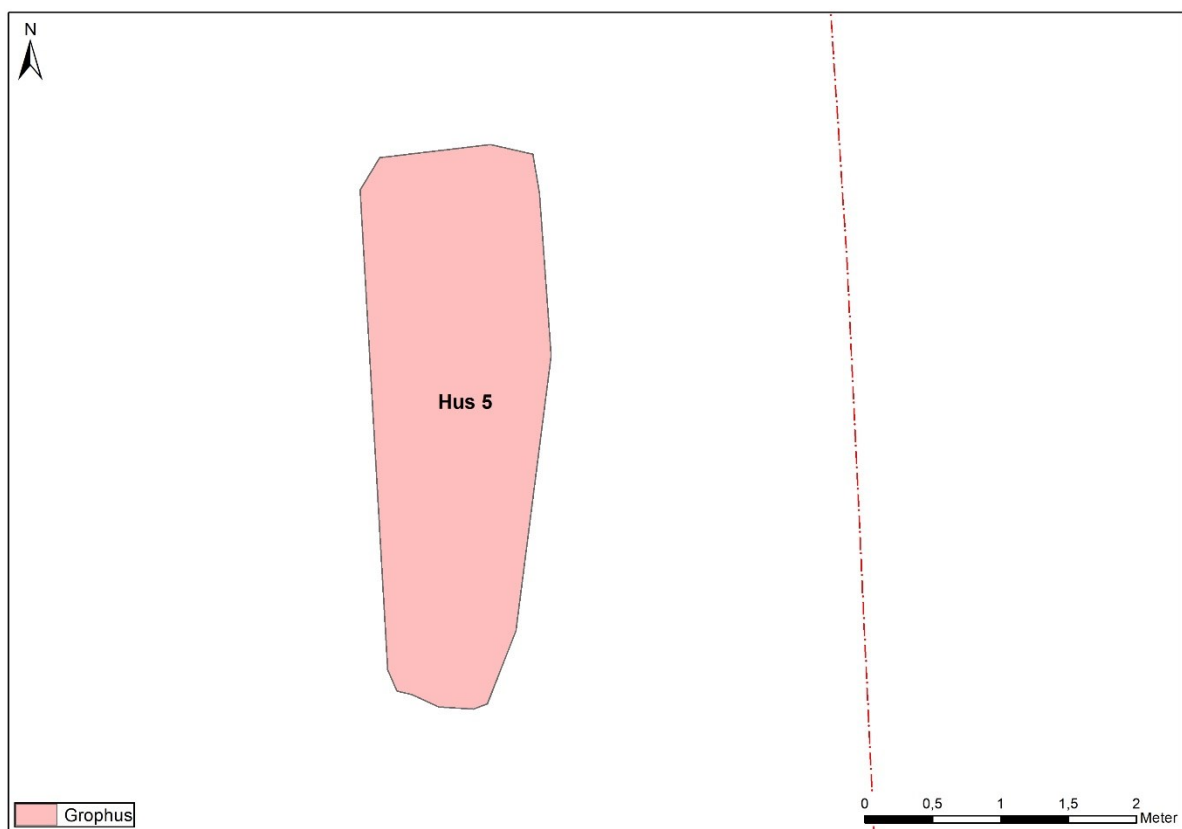
Figur 69. Hus 4. Skala 1:30.

Hus 5

Hushåll	Hushåll II
Datering	993–1152 e.Kr.
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi, ¹⁴ C-prov: golvlager 1175 har daterats 993–1152 e.Kr.
Orientering	N–S
Typ	Grophus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	-
Väggkonstruktion	-
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	2,10
Bredd	> 1,80
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	Flinta (fnr 33071:15)
Typ av ingående kontexter	Nedgrävning, golvlager, brukslager
Analys	Makrofossil med provnr 2013 i golvlager k1175, ¹⁴ C-analys (Ua-74769)

Beskrivning och tolkning

Hus 5 var ett grophus i nordsydlig orientering, där östra delen grävts bort av en modern ledningsdragnings. Huset var rektangulärt med raka sidor och nedgrävningen var 0,40 m djup med lätt sluttande sidor. Huset mätte 2,10 × 1,80 m, men då lämningarna ej fanns kvar av husets östra sida är husets fulla längd inte känd. I botten av grophuset låg ett tunt trampat lager som tillkommit vid byggnadens uppförande och över det låg ett golvlager som bestod av fin gul lera och sand. I makroprovet från golvlagret framkom stora mängder fiskrens och några förkolnade sädeskorn som tyder på att huset möjligen används som kök. Det finns dock inga spår av någon härd i huset vilket antyder att huset snarare fungerat som matförråd eller möjligen en plats där man förberedde maten. Hus 5 uppfördes på gården där hus 6 och hus 8 redan var uppförda, som en extra ekonomibyggnad.

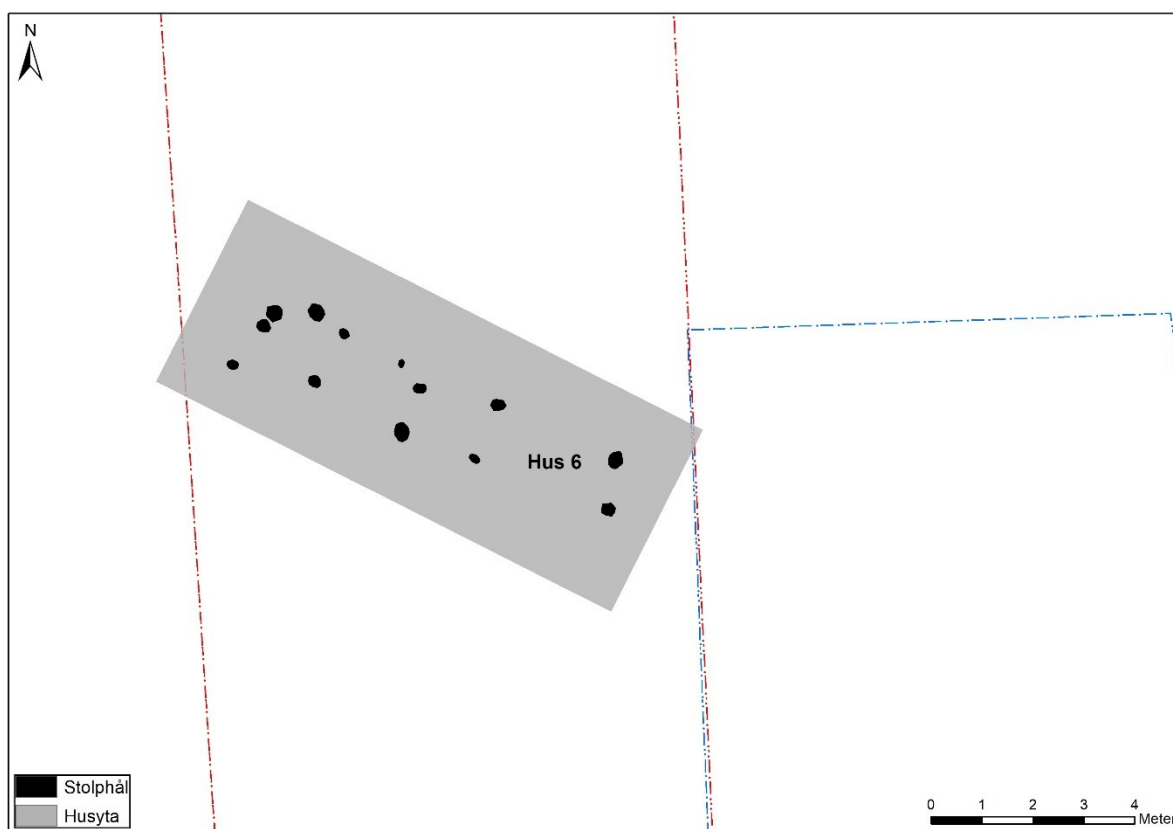
Figur 70. Hus 5. Skala 1:30.

Hus 6

Hushåll	Hushåll I-II
Datering	900-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi
Orientering	Ö-V
Typ	Treskeppigt stolpbyggt hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	13 stolphål i 5 kompletta bockpar och 3 möjliga omstolpningar
Väggkonstruktion	-
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	> 8,0
Bredd	> 2,0
Bockbredd (fr V)	1,31 – 1,12 – 0,95 – 1,16 – 1,00
Spannlängd (fr V)	1,48 – 1,89 – 1,59 – 2,62
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Stolphål
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 6 var ett av de första husen på platsen och bildade tillsammans med hus 8 ett gårdsläge. Huset uppfördes i Hushåll I och revs förs under perioden för Hushåll III. Huset bestod av fem takbärande bockpar, med några omstolpningar. Troligen har huset haft jordgrävda väggstolpar, men ingen av dessa återfanns i fält vilket gör att husets bredd är okänt. Husets fulla längd är även den oklar, men möjligen fortsätter huset västerut, en bit utanför schaktats omfattning. Ingen värmekälla påträffades i huset och tillsammans med bockparens ringa bredd görs tolkningen att hus 6 troligen var en ekonomibyggnad.

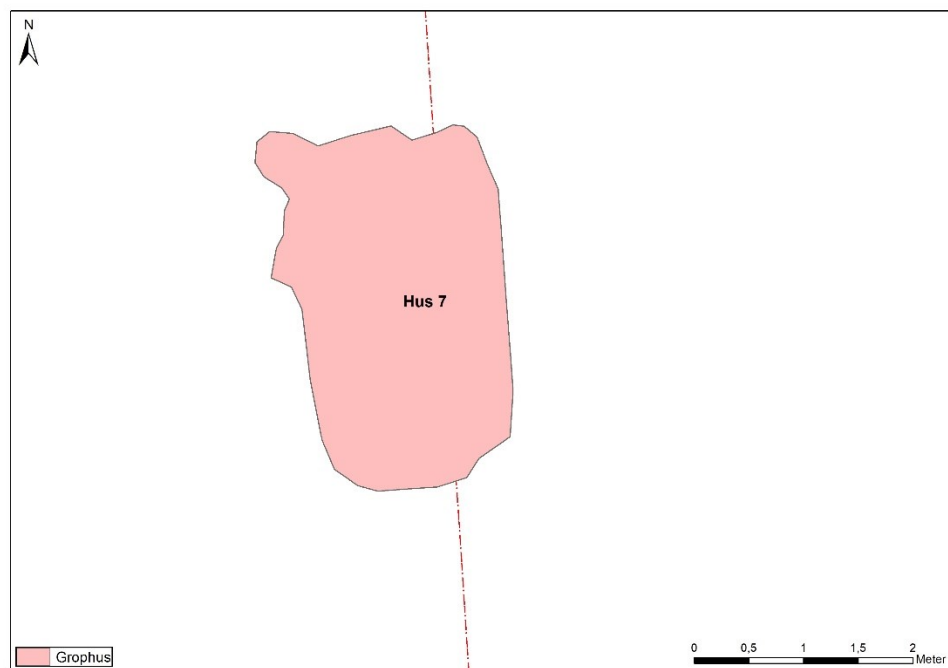
Figur 71. Hus 6. Skala 1:80.

Hus 7

Hushåll	Hushåll III
Datering	1000-tal
Dateringsunderlag	Topologi, stratigrafi
Orientering	N-S
Typ	Grophus
Yttre form	Rektangulär
Takkonstruktion	Takbärande stolpar
Väggkonstruktion	-
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	3,30
Bredd	2,0
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Nedgrävning
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 7 var ett grophus som uppfördes under Hushåll III tillsammans med hus 2, 3 och 4 och ingick med dessa hus i ett gårdsläge. Huset mätte 3,30 × 2,0 m med ett möjligt stolphål i nordvästra hörnet. Dock är inte stolphålet inmätt separat. Inga fynd gjordes i huset och inte heller togs något makrofossilprov som kan ge indikationer på vad huset har haft för funktion.

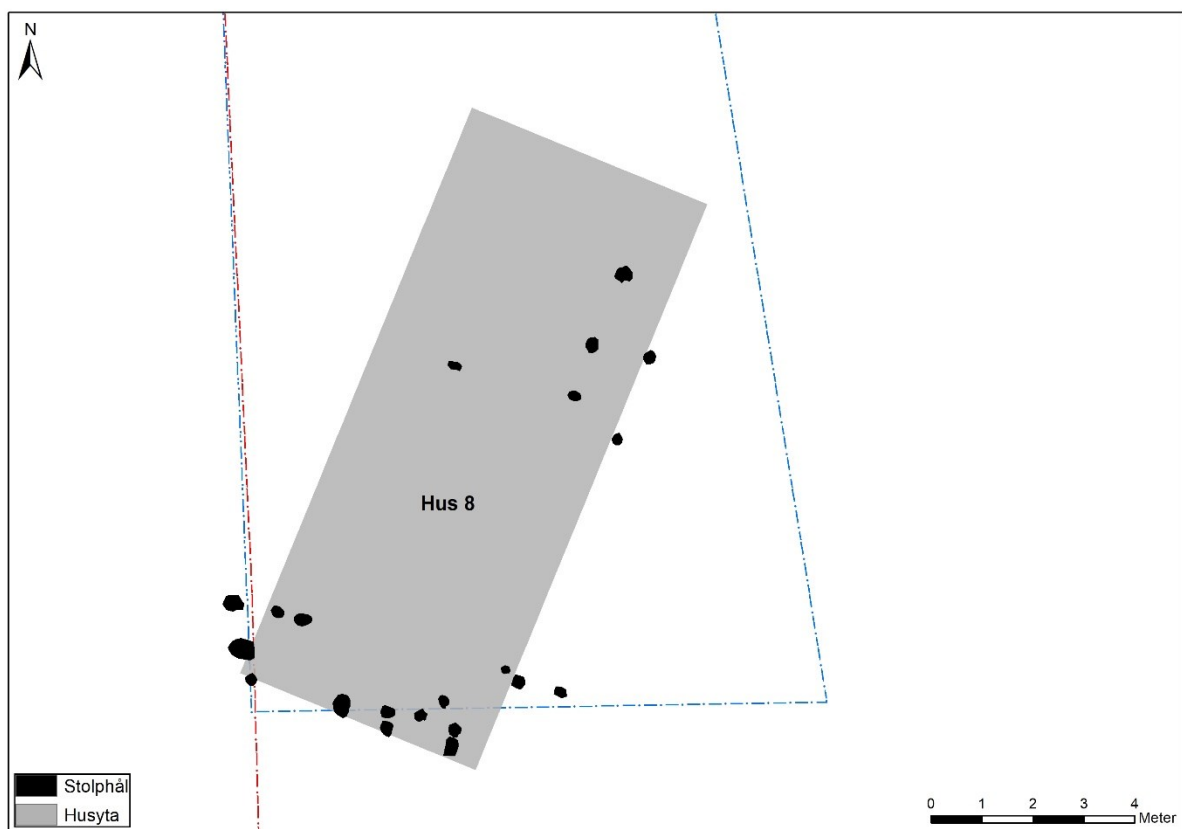
Figur 72. Hus 7. Skala 1:30.

Hus 8

Hushåll	Hushåll I-II
Datering	900-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi
Orientering	N-S
Typ	Treskeppigt stolpburet hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	5 takbärande stolphål i 1 komplett bockpar
Väggkonstruktion	Jordgrävda stolpar
Ingång	Två ingångar, motsattsida i södra delen.
Längd	> 11,0
Bredd	5,0
Bockbredd (fr V)	2,43
Spannlängd (fr V)	6,48 – 1,10 – 1,49
Fynd	Östersjökeramik i destruktion (fnr 33070:118 & 119)
Typ av ingående kontexter	Stolphål
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 8 var en treskeppig byggnad i nordsydlig orientering. Huset mätte minst 11 m på längden och var 5 m brett. Husets fulla längd är inte känt eftersom husets saknar stolphål längst norra gaveln och större delen av västra långsidan. Två möjliga ingångar har lokaliserats i husets södra del, mitt över varandra, där några stolphål har en något indragen position. Två skärvor av Östersjökeramik återfanns i stolphål k1549 från husets destruktion. Centralt och i norra delen av byggnaden saknas en del stolphål vilket gör tolkningen något osäker. Byggnaden ingick i samma hushåll som hus 5 och 6 och var möjligen ett boningshus. Ingen värmekälla har dock återfunnits i anslutning till huset.

Figur 73. Hus 8. Skala 1:80.

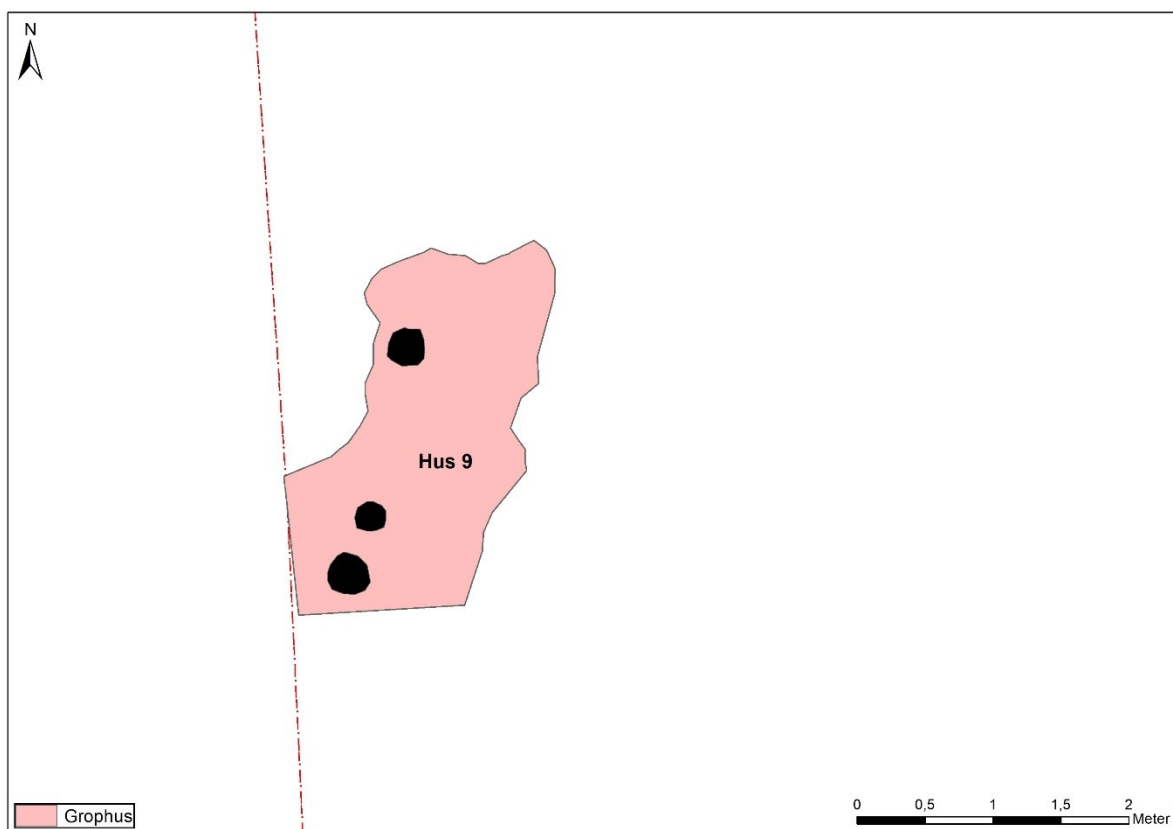
Hus 9

Hushåll	Hushåll IV-V
Datering	1100-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi, ¹⁴ C-prov: fyllning/destruktion k388 har daterats 1043–1217 e kr.
Orientering	N-S
Typ	Grophus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande stolpar
Väggkonstruktion	-
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	> 2,80
Bredd	1,60
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	0,50 – 1,28
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Nedgrävning, stolphål
Analys	Makrofossil provnr 399 och 374 och ¹⁴ C-analys (Ua-68001)

Beskrivning och tolkning

Hus 9 var ett grophus i nordsydlig orientering och ingick i samma hushåll som hus 10 och 11. Huset fortsatte söderut utanför schaktbegränsningen och därför är husets fulla längd ej känt. Huset var minst 2,80 meter långt och 1,60 meter brett. Mitt i byggnaden låg tre stenskodda stolphål på linje som utgjorde stolphål för takbärande stolpar. I det södra stolphålet togs ett makrofossilprov som visade på rikliga mängder fisk och benfragment samt förkolnade sädeskorn. Detta tyder på att huset används som kök, eller möjligen matförvaring då ingen härd återfunnits i huset. I ett av stolphålen låg ett skulderblad från ett djur vilket tolkats som ett husoffer ditlagt vid husets uppförande.

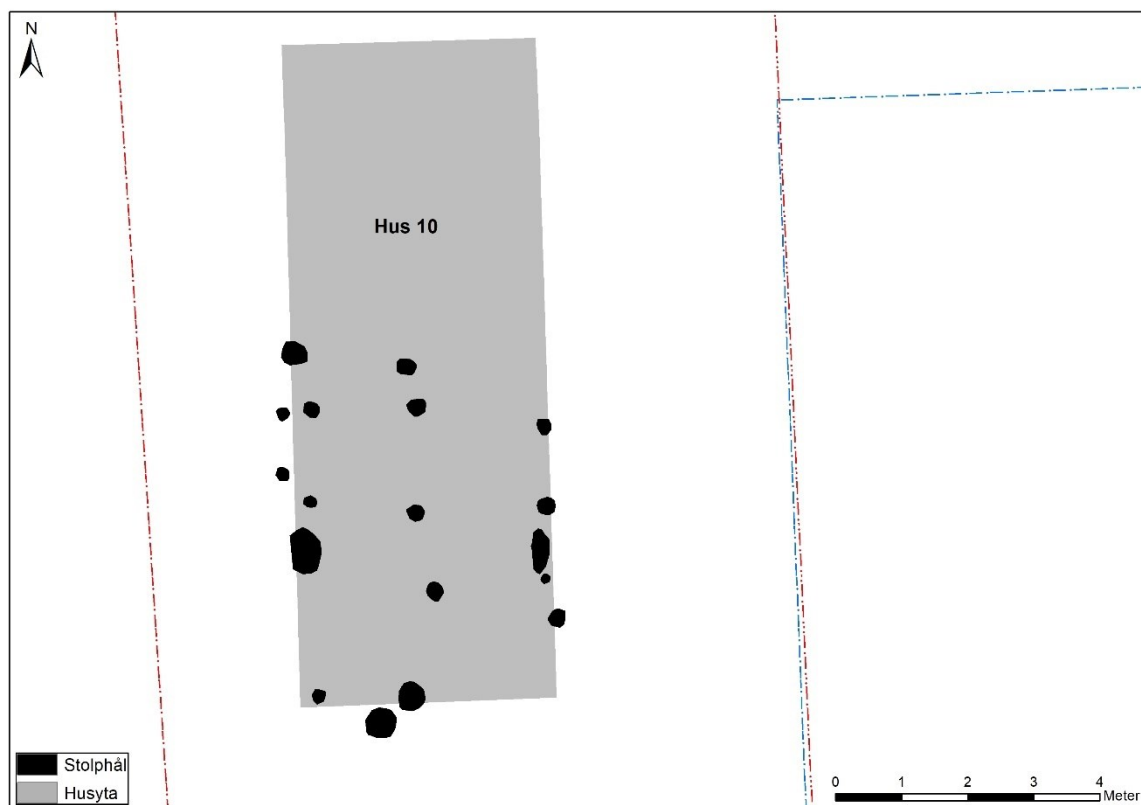
Figur 74. Hus 9. Skala 1:30.

Hus 10

Hushåll	Hushåll IV
Datering	1100-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi
Orientering	N-S
Typ	Tvåskeppig stolburet hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande stolpar i mesularad
Väggkonstruktion	Jordgrävda stolpar
Ingång	Två ingångar, på båda långsidorna
Längd	> 6,60
Bredd	4,0
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	1,25 – 1,60 – 0,65
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Stolphål
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 10 utgjorde en treskeppig byggnad i nordsydlig orientering. Huset var uppfört på jordgrävda stolpar. Huset ingick i samma hushåll som hus 9 och 11, där hus 10 möjligen utgjorde ett boningshus. Dock har ingen värmekälla påträffats i huset. Huset saknade stolphål i norra delen vilket gör att husets fulla längd inte är känd, men det mätte minst 6,60 m långt och var 4 m brett. Två möjliga ingångar har lokaliserats på husets båda långsidor, mittemot varandra, där ingången på västra sidan har två indragna stolphål. Huset har två större stolphål i södra gaveln vilket tyder på att huset möjligen omstolpats.

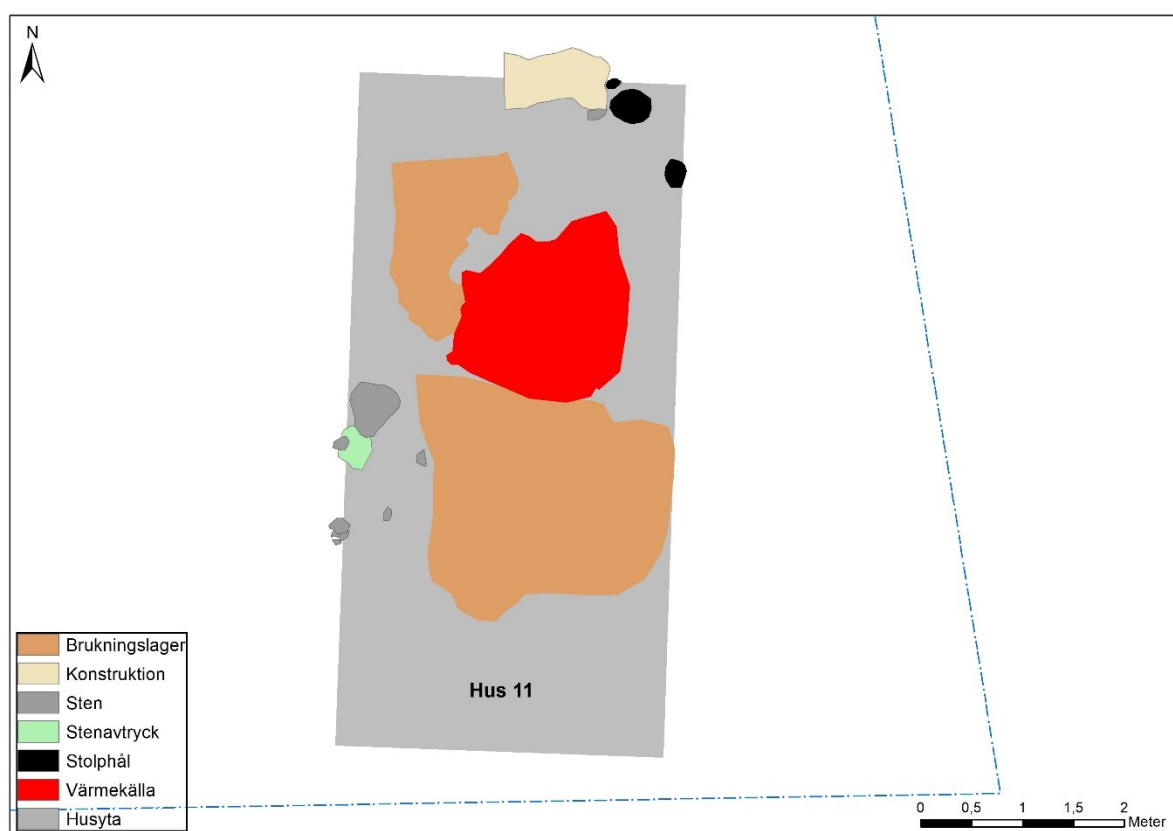
Figur 75. Hus 10. Skala 1:60.

Hus 11

Hushåll	Hushåll IV
Datering	1100-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi, fynd
Orientering	N-S
Typ	Tvåskeppigt? stolp- och syllburet hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande stolpar
Väggkonstruktion	Jordgrävda stolpar kombinerat med ler- och sensyll
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	6,0
Bredd	3,20
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	Nit (fnr 33070:157), Bryne (fnr 33070:158), Drejat svartgods (fnr 33070:137), Bly smälta (fnr 33070:161), Östersjökeramik (fnr 33070:33, 34 & 35), bryne (fnr 33070:53), kniv (fnr 33070:62) och bennål (fnr 33070:68)
Typ av ingående kontexter	Stolphål, lersyll, syllsten, eldstadsfundament, brukningslager
Analys	Makrofossilanalys provn 1401 i eldstadsplatta

Beskrivning och tolkning

Hus 11 var uppförd på både jordgrävda stolpar och på ler- och stensyll. Huset låg i nordsydlig riktning och i nordöstra hörnet fanns ett par stolphål som utgjorde en del av väggkonstruktionen. Utöver det fanns det endast några rester kvar av lersyll och stensyll i husets norra och sydöstra delar. Ett stolphål skott med lera beläget inne i huset tolkas som en takbärande stolpe. Mitt i huset fanns ett eldstadsfundament som möjligen varit en så kallad rökugn, där man bakat bröd. Dock fanns inga spår av någon kupol. Ett makrofossilt prov från eldstaden gav enbart ett par hårt brända sädeskorn, vilket gör att eldstaden tolkas ha använts som en bakugn. Huset som endast mätte 6×3,20 m kan möjligen utgjort en bakstuga på gården under Hushåll V. På golvet låg brukningslager k1513 och k1499 som innehöll en del fynd, bland annat en kniv, ett bryne, keramik och en bennål.

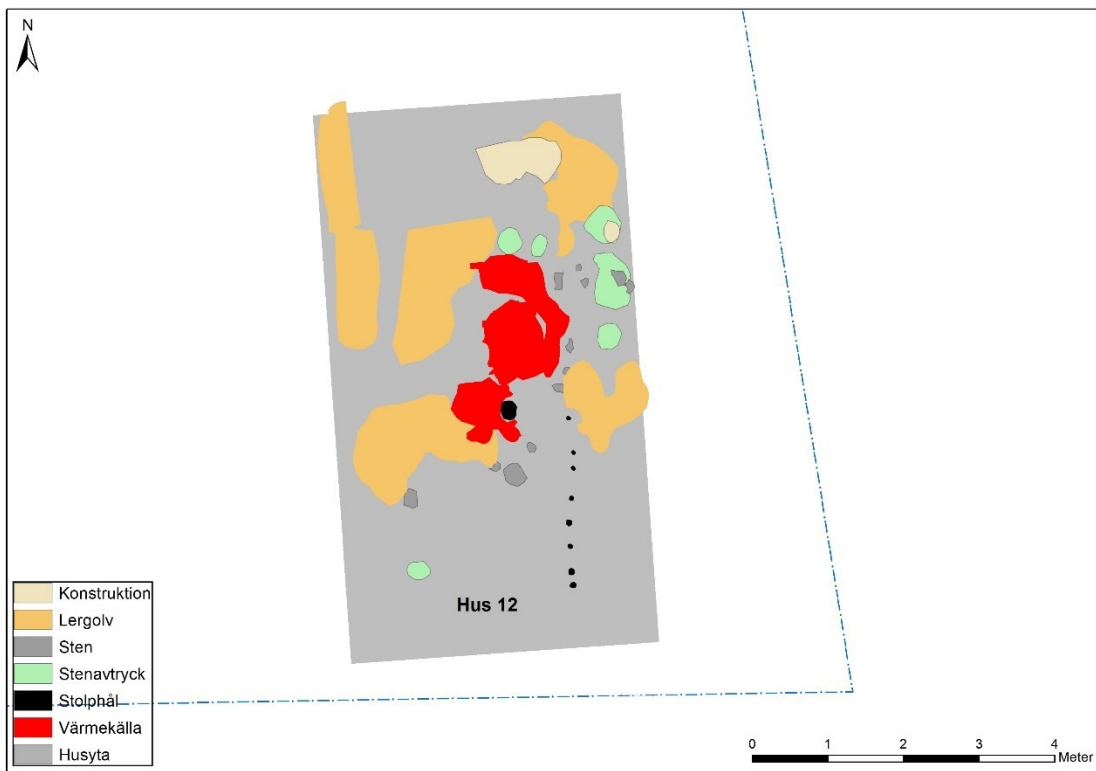
Figur 76. Hus 11. Skala 1:40.

Hus 12

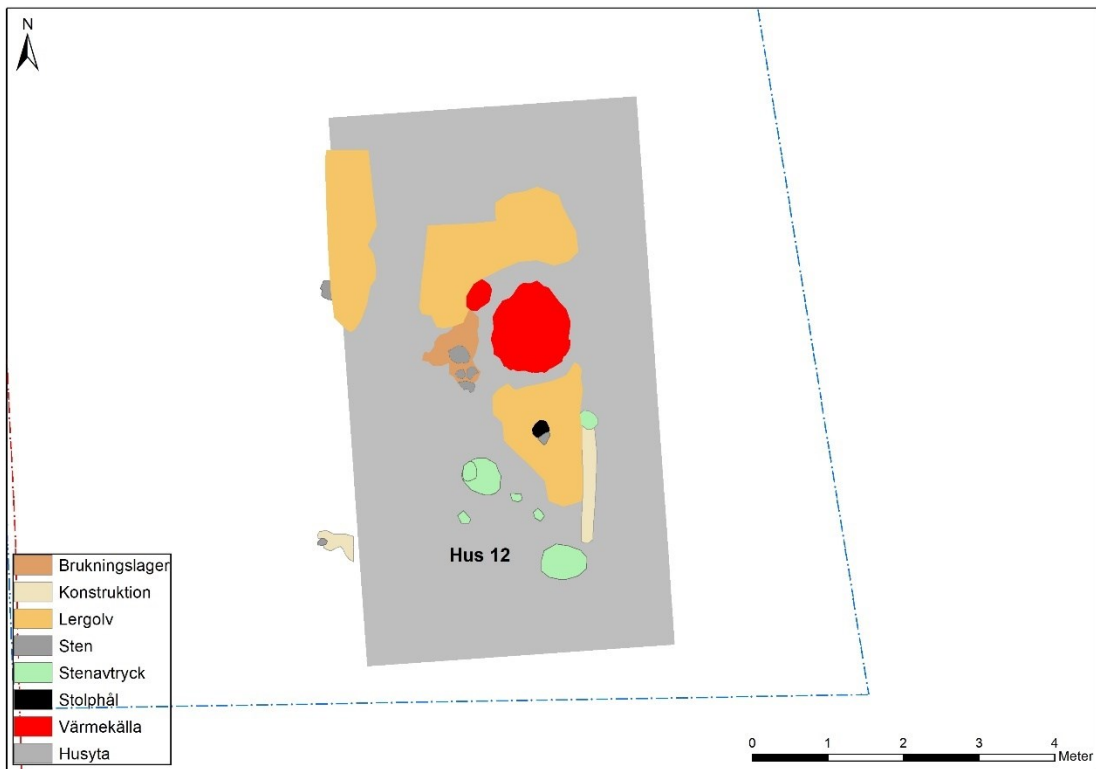
Hushåll	Hushåll V–VII
Datering	1100–1200-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi, fynd, ¹⁴ C-prov: golvlager 1404 har daterats 1054–1177 e kr, brukningslager 1144 har daterats 998–1157 e kr och brukning glödgruva 1361 har daterats 1157–1262, eldstadsplatta 1295 har daterats 1151–1232.
Orientering	N–S
Typ	Enskeppigt syllburet hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande väggar
Väggkonstruktion	Ler- och stensyll
Ingång	Ingen ingång lokaliserad
Längd	7,30
Bredd	4,0
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	Östersjökeramik (fnr 33070:17, 25, 26, 29, 30, 38, 86, 87,91, 99 & 130), drejat svartgods (fnr 33070:47 & 48), äldre rödgods (fnr 33070:74 & 140), yngre rödgods (fnr 33070:168 & 175), nästanstengods (fnr 33070:172 & 173), silver mynt (fnr 33070:4), kniv (fnr 33070:9, 10 & 61), vinare av ben (fnr 33070:70), bryne (fnr 33070:54 & 73), spik (fnr 33070:57, 67, 145 & 181), odef. Cu-leg. (fnr 33070:63 & 66), infodring (fnr 33070:180).
Typ av ingående kontexter	Eldstadsfundament, lersyll, stenavtryck, syllsten, lergolv, brukningslager, störhål, väggränna, grop
Analys	Makrofossil med provnr 1300 i brukningslager, prov 1406 i brukningslager, prov 1306 i eldstadsplatta, prov 1377 i bruknings glödgruva, prov 1498 i lergolv och prov 1145 i utrakningslager, ¹⁴ C-analys (Ua-68814, Ua-74870, Ua-68813 och Ua-68812), vedartsanalys prov 1309 i brukningslager.

Beskrivning och tolkning

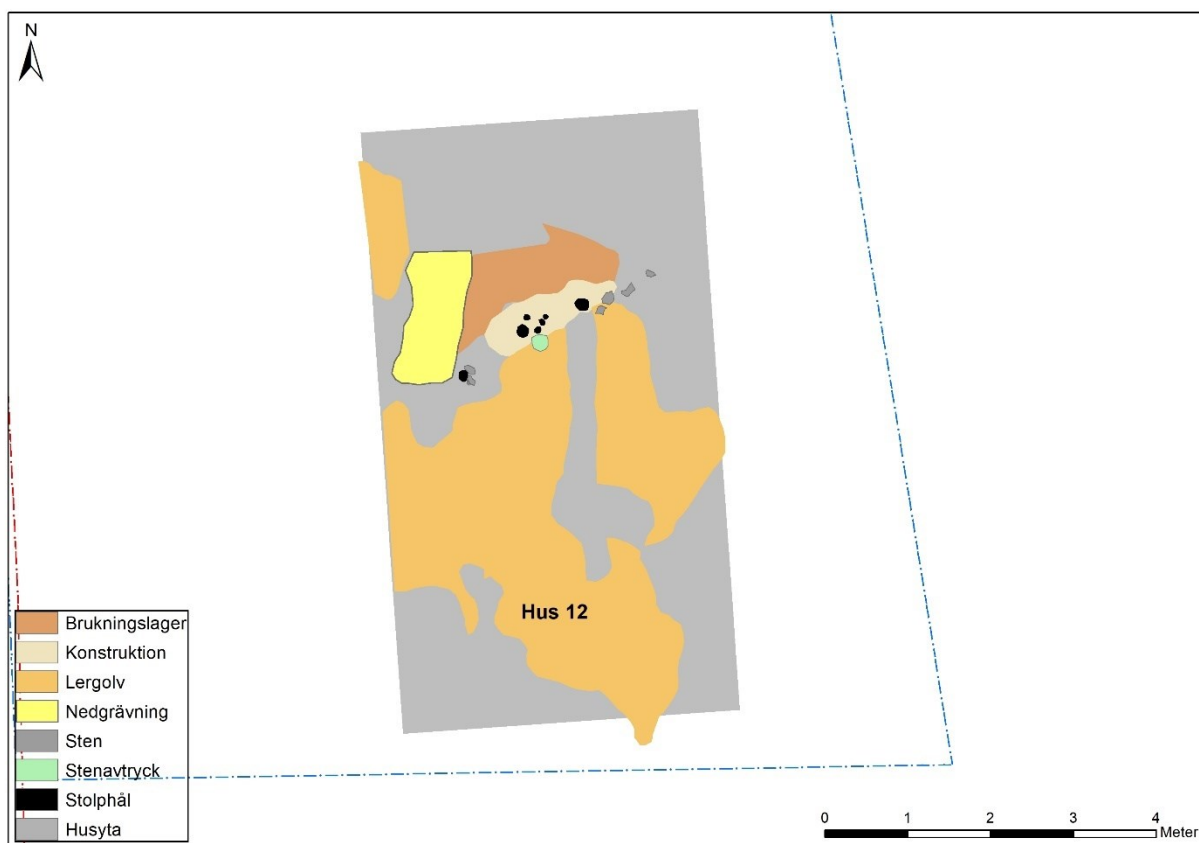
Hus 12 uppfördes rakt över hus 11 men med nya syllar och en något mer upprätt orientering i nordsydlig riktning. Huset stod kvar under flera hushåll där det genomgick flera mindre ombyggnationer och förbättringar. Huset var uppfört på ler- och stensyll och mätte ca 7,30 × 4,0 m. Centralt i huset låg ett eldstadsfundament som hade placerats rak över det fundament som tillhört hus 11. I Hushåll V byggdes ett eldstadsfundament (G65) och på golvet hade ett lergolv lagts ut (figur 77). En kort flätverksvägg i nordsydlig riktning var också en del av huset. Under perioden för Hushåll VI byggs ett nytt eldstadsfundament (G63) direkt över de två äldre eldstäderna, nya lergolv lades ut och flätverksväggen ersattes med en vägg med väggrännskonstruktion (figur 78). Intill eldstaden låg en grop som fungerade som glödgruva. I Hushåll VII lades ett lergolv ut över södra delen av huset, och täckte därmed eldstadsfundamentet, och en vägg förlades i östvästlig riktning genom huset (figur 79). Huset tycks ha haft funktionen av en bakstuga eller ett kokhus fram till Hushåll VIII då eldstadsfundamentet byggs över.

Figur 77. Hus 12, husfas 1. Skala 1:50.

Figur 78. Hus 12, husfas 2. Skala 1:50.

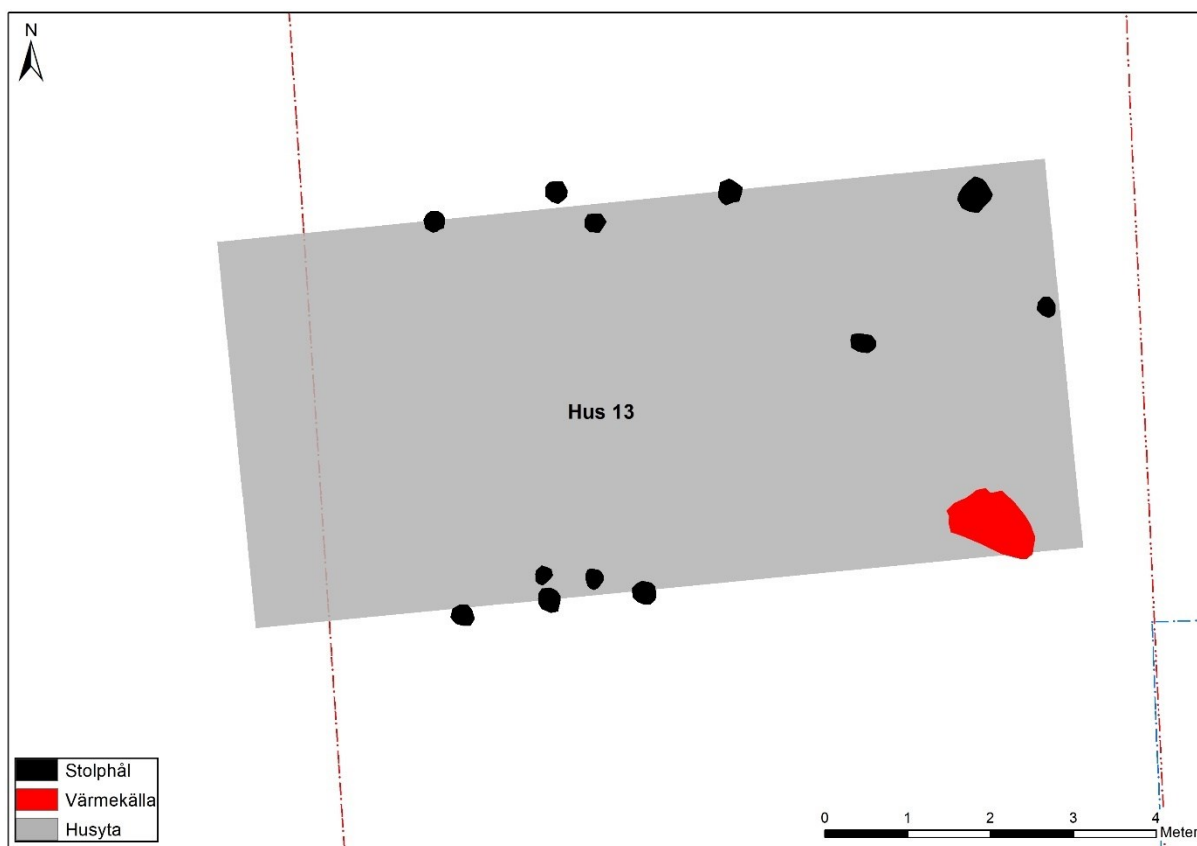
Figur 79. Hus 12, husfas 3. Skala 1:50.

Hus 13

Hushåll	Hushåll VI
Datering	1200-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi,
Orientering	Ö-V
Typ	Tvåskeppigt stolpburet hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande stolpar i mesularad
Väggkonstruktion	Jordgrävda stolpar
Ingång	-
Längd	> 8,50
Bredd	4,60
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	Tegel, Spik och järntråd (fnr 33043:143, 193 & 194) i stolphålsfyllning
Typ av ingående kontexter	Stolphål, härd
Analys	-

Beskrivning och tolkning

Hus 13 var en tvåskeppig byggnad med östvästlig orientering uppfört på jordgrävda stolpar. Huset uppfördes i Hushåll VI nordväst om bakstugan (Hus 12) och kan möjligen utgjord boningshuset på gården. Huset fortsatte västerut utanför schaktbegränsningen och därför är husets fulla längd inte klarlagt. Byggnaden mätte minst 8,50 m långt och 4,60 m brett. Möjligen har huset haft rundade gavlar. Huset saknar en del stolphål vilket möjligen kan bero på moderna ledningsdragningar, och detta gör huset något osäkert. En härd dokumenterades i sydöstra delen av huset och kan möjligen ha tillhört huset.

Figur 80. Hus 13. Skala 1:50.

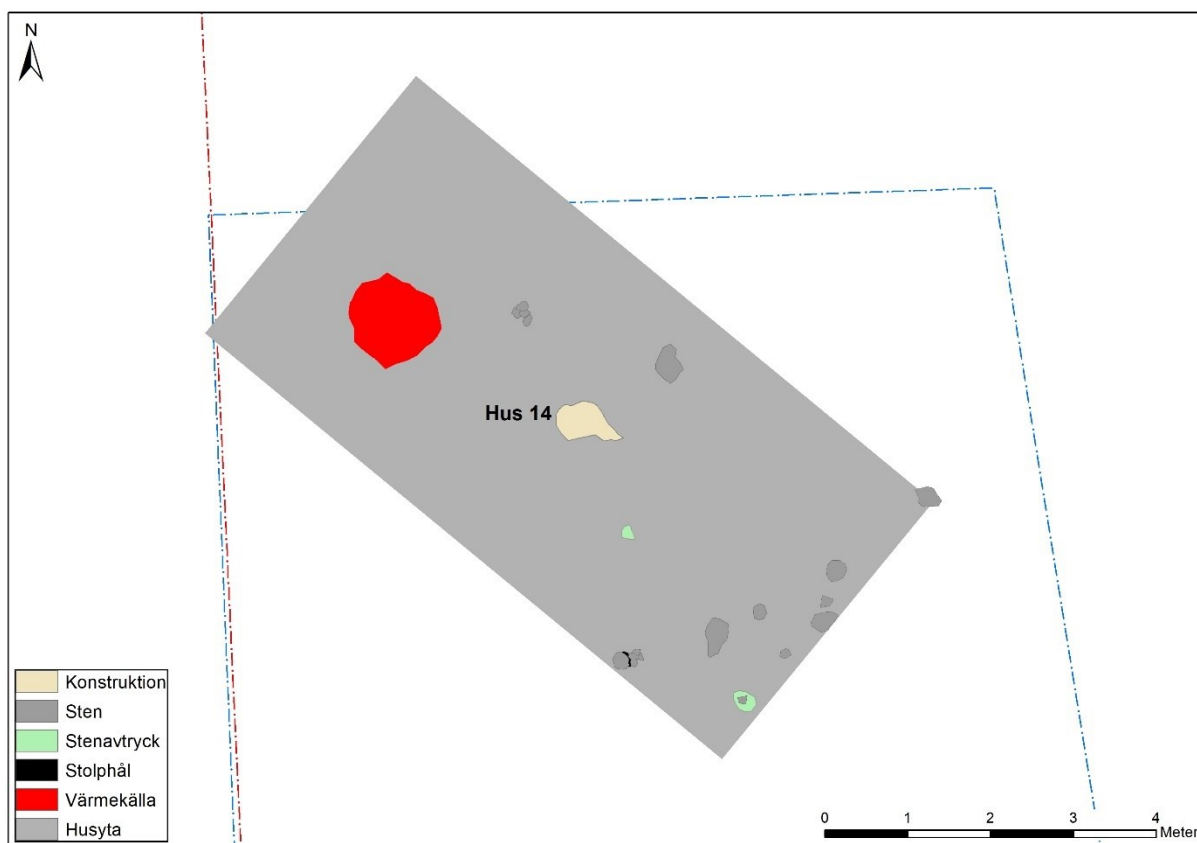

Hus 14

Hushåll	Hushåll VII
Datering	1200-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi,
Orientering	NV-SÖ
Typ	Enskeppigt syllburet hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takburna väggar
Väggkonstruktion	Sylletnar
Ingång	-
Längd	> 8,0
Bredd	4,0
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	Bryne i skiffer (fnr 33070:11)
Typ av ingående kontexter	Syllsten
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 14 bygger på en osäker tolkning. Det kan möjligen ha varit ett enskeppigt hus på syllsten. En värmekälla i form av en härd fanns i husets västra del. Möjligen kan huset utgjort boningshuset under hushåll VIII. Under detta hushåll bytte bakstugan (Hus 12) funktion och eldstadsfundamentet i huset byggdes över och möjligen uppfördes då detta hus med en ny härd för att täcka behoven. Mycket sten kan ha blivit bortrensat vid senare huskonstruktioner på platsen, huset mätte möjligen 8 m långt och 4 m brett.

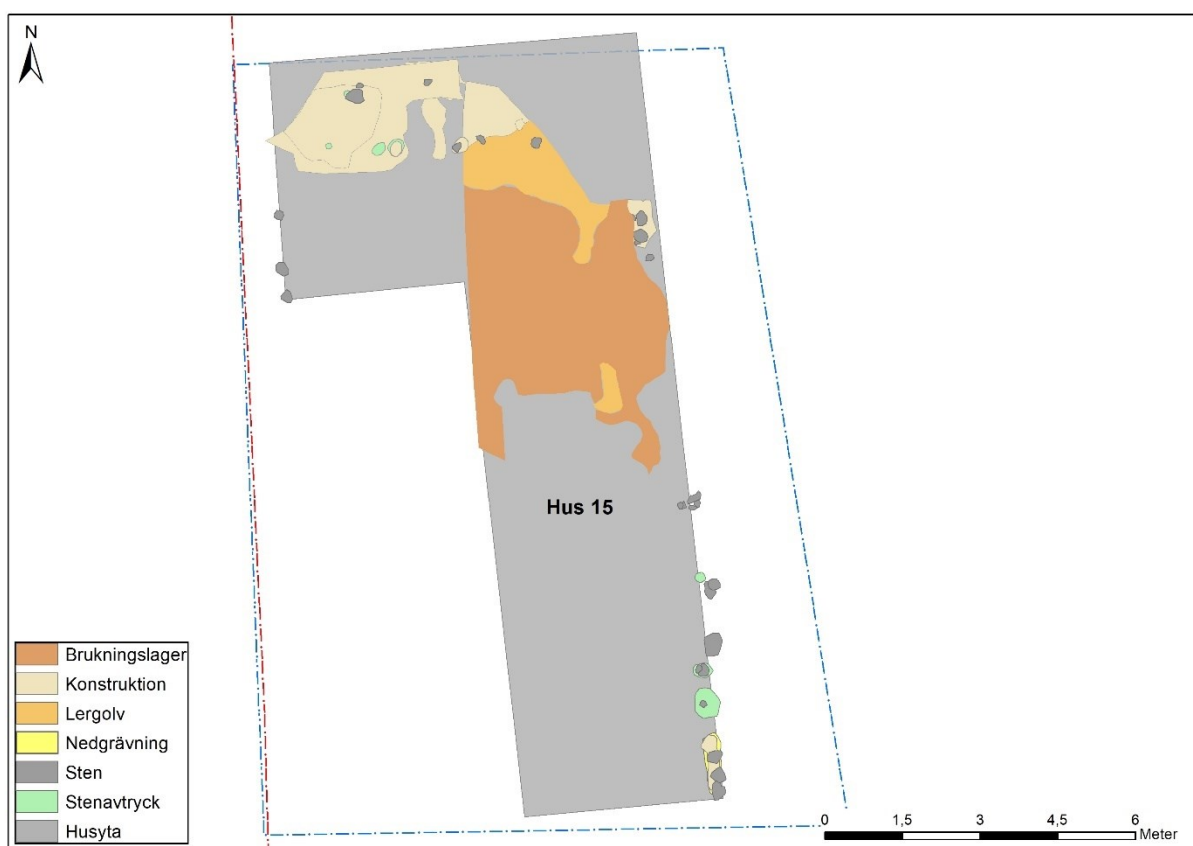
Figur 81. Hus 14. Skala 1:50.

Hus 15

Hushåll	Hushåll IX
Datering	1300–1400-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi, fynd
Orientering	N–S
Typ	Enskeppigt syllburet hus
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande stolpar
Väggkonstruktion	Stolpar på ler- och stensyll
Ingång	-
Längd>	> 14,50
Bredd	3,90
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	Vingtegel (fnr 33070:176), Östersjökeramik (fnr 33070:106 & 135), äldre rödgods (fnr 33070:143)
Typ av ingående kontexter	Konstruktionslager, syllsten, stenavtryck, lergolv
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Hus 15 utgjorde en gårdslänga med nordsydlig orientering, möjligen L-formad. En annan möjlighet är att det var resterna av två huslängor intill varandra, vilket skulle kunna förklara vinkeln i norra delen. Huset fortsätter mest troligen norrut förbi schaktbegränsningen. Huset var uppfört på syllsten, där en del fanns kvar utmed östra långsidan. Lergolvet och konstruktionslagret i huset kan ha legat som konstruktion under ett trägolv. Huset kan ha varit 3,90 m i bredd och minst 14,50 m långt. Ytan för huset har antagligen röjts ganska hårt inför senare konstruktioner vilket gör huslämningarna otydliga och svårtolkade. Eftersom få element av huset har återfunnits är tolkningen av huset mycket osäkert.

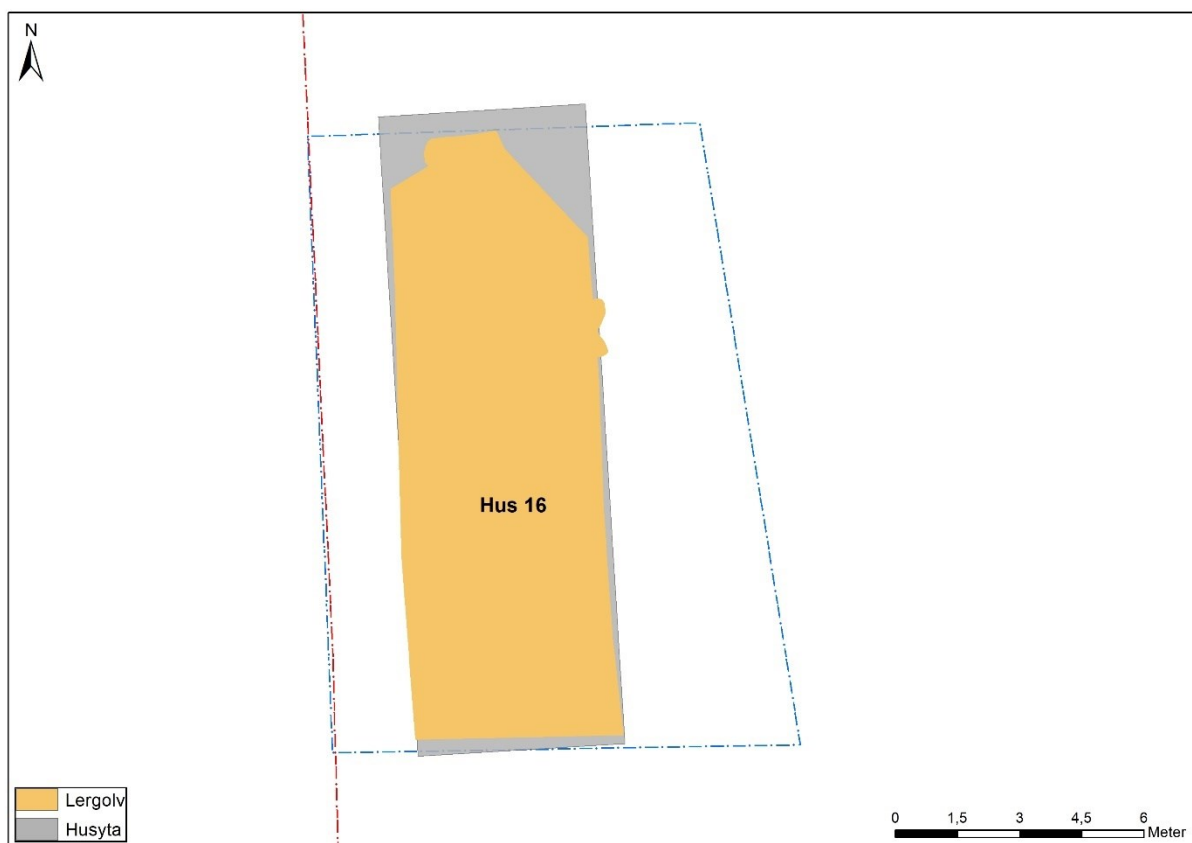
Figur 82. Hus 15. Skala 1:80.

Hus 16

Hushåll	Hushåll XI
Datering	1800-tal
Dateringsunderlag	Typologi, stratigrafi
Orientering	M-S
Typ	Enskeppigt tegelbyggt hus?
Yttre form	Rektangulär
Takkonstruktion	Takbärande väggar
Väggkonstruktion	Tegel?
Ingång	-
Längd	> 14,50
Bredd	4,80
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Lergolv
Analyser	-

Beskrivning och tolkning

Resterna av hus 16 bestod av ett stort lergolv som fortsatte norrut förbi schaktbegränsningen, vilket gör att husets fulla längd är oklart. Golvet tolkas som en del i Gård nr 2:s västra länga som kan ses på enskifteskartan från 1805 (figur 58). Lergolvet låg direkt under betonggolvet från 1900-talet. Inga spår av syllstenar fanns. Möjligen har huset varit uppfört i tegel.

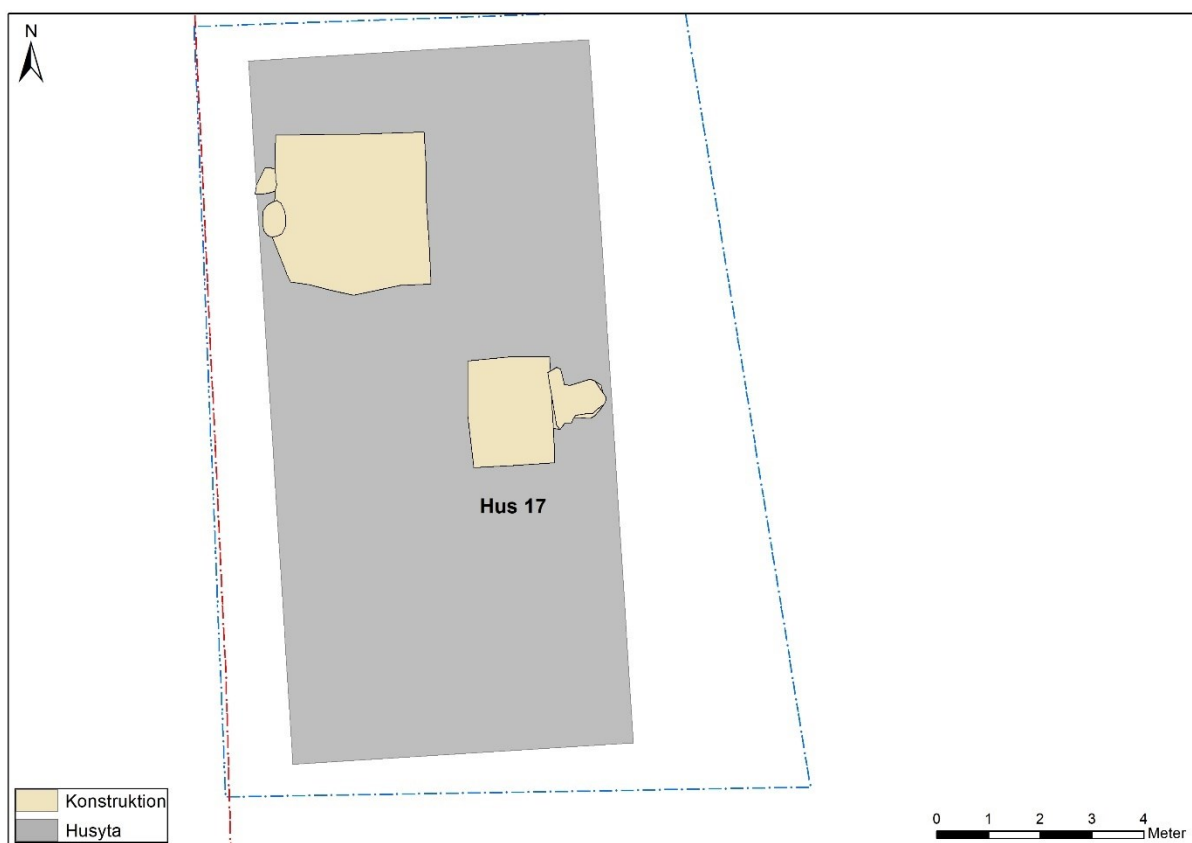
Figur 83. Hus 16. Skala 1:100.

Hus 17

Hushåll	Hushåll XII
Datering	1900-tal
Dateringsunderlag	Stratigrafi
Orientering	N-S
Typ	Enskeppigt tegelmurat hus?
Yttre form	Rektangulärt
Takkonstruktion	Takbärande väggar
Väggkonstruktion	Tegel?
Ingång	-
Längd	13,50
Bredd	6,60
Bockbredd (fr V)	-
Spannlängd (fr V)	-
Fynd	-
Typ av ingående kontexter	Källare i betong
Analys	-

Beskrivning och tolkning

Huset består av två källare gjutna i betong. Detta hus utgjorde föregångare till det hus som revs i samband med undersökningen. Källarna kan vara lämningar av det hus som enligt muntlig uppgift ska ha brunnit ner under första hälften av 1900-talet. Möjligen utgjorde huset med sina två källare en ekonomibyggnad på gården. Husets längd och bredd är högst hypotetisk då endast källarna finns kvar, men möjligen mätte den 13,50 m på längden och 6,60 m på bredden. Huset kan rimligtvis haft liknande storlek som huset som ersatte byggnaden.

Figur 84. Hus 17. Skala 1:80.

Bilaga 6. Fyndlistor

Bilaga 6a. Fyndlista projekt Lst. dnr. 431-7147-2029, A_2019_0040, Furan 9, AU

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
1	Silvermynt 1667	Silver	Mynt	1	Öre	1667	33043	100
2	Pincett	Cu-leg	Pincett	1			33043	357
3	Knapp	Cu-leg	Knapp	1			33043	100
4	Beslag	Cu-leg	Beslag	1			33043	440
5	Kniv	Järn	Kniv	1			33043	330
6	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (Blla)	1175–1400	33043	100
7	Kruka	Keramik	Kruka	1	Yngre rödgods (Bllb)	1700–1850	33043	100
8	Kruka	Keramik	Kruka	3	Yngre rödgods (Bllb)	1700–1850	33043	156
9	Ugnskakel	Kakel	Ugnskakel	3		1550–1800	33043	156
10	Redskap	Flinta	Redskap	1			33043	156
11	Kritpipa	Bränd lera	Kritpipa	1		1630–1800	33043	156
12	Kärl	Keramik	Kärl	1	Fajans	1600–1800	33043	156
13	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (BI)	1175–1350	33043	156
14	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (Blla)	1175–1400	33043	481
15	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	481
16	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	481
17	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	481
18	Kärl	Keramik	Kärl	6	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	481
19	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	1508
20	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	482
21	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	500
22	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	317
23	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	230
24	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	446
25	Kärl	Keramik	Kärl	4	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	357
26	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	581
27	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000–1200	33043	386

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
28	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	386
29	Kärl	Keramik	Kärl	5	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	330
30	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	330
31	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	330
32	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	330
33	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	330
34	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	423
35	Kärl	Keramik	Kärl	4	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	423
36	Kärl	Keramik	Kärl	30	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
38	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
39	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
40	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
41	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
42	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
43	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
44	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	277
45	Kärl	Keramik	Kärl	34	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	298
46	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	298
47	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	298
48	Kärl	Keramik	Kärl	8	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	324
49	Lampa	Keramik	Lampa	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1150	33043	324
50	Lampa	Keramik	Lampa	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1150	33043	324
51	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1150	33043	324
52	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	514
53	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	497
54	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	301
55	Kärl	Keramik	Kärl	8	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	330
56	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
57	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
58	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	475
59	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	257
60	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	357

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
61	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	475
62	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	475
63	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	385
64	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	385
65	Kärl	Keramik	Kärl	6	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	502
66	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1150	33043	502
67	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	440
68	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	237
69	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	283
70	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	480
71	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	283
72	Kärl	Keramik	Kärl	11	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
73	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	100
74	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	100
73	Kärl	Keramik	Kärl	5	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
74	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
75	Kärl	Keramik	Kärl	4	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
76	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1100– 1200	33043	100
77	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	228
78	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
79	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	330
80	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	438
81	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	475
82	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	356
83	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	356
84	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	356
85	Kärl	Keramik	Kärl	3	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	400
86	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
87	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	705
88	Kärl	Keramik	Kärl	5	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	275
89	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	275
90	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	275

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
91	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	605
92	Kärl	Keramik	Kärl	8	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	581
93	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	581
94	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
95	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	252
96	Kärl	Keramik	Kärl	3	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	359
97	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	318
98	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	318
99	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
100	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	100
101	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	100
102	Kärl	Keramik	Kärl	4	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	317
103	Kärl	Keramik	Kärl	7	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1200	33043	448
104	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	448
105	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöfo rmtyp (All)	1000– 1100	33043	448
106	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	5	Yngre rödgoods (BIIb)	1400– 1750	33043	100
107	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1600– 1750	33043	100
108	Kruka	Keramik	Kruka	3	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	100
109	Fat	Keramik	Fat	4	Yngre rödgoods (BIIb)	1600– 1750	33043	100
110	Fat	Keramik	Fat	2	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	100
111	Kruka	Keramik	Kruka	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	100
112	Kruka	Keramik	Kruka	2	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	124
113	Kruka	Keramik	Kruka	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	438
114	Fat	Keramik	Fat	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1650– 1800	33043	122
115	Fat	Keramik	Fat	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1650– 1800	33043	165
116	Kruka	Keramik	Kruka	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	150

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
117	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1400– 1750	33043	160
118	Skål	Keramik	Skål	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1800– 1900	33043	1549
119	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1400– 1750	33043	330
120	Fat	Keramik	Fat	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1650– 1800	33043	330
121	Kruka	Keramik	Kruka	2	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	330
122	Fat	Keramik	Fat	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	446
123	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1400– 1750	33043	252
124	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1400– 1750	33043	448
125	Kruka	Keramik	Kruka	2	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	324
126	Skål	Keramik	Skål	2	Yngre rödgoods (BIIb)	1650– 1800	33043	690
127	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	3	Yngre rödgoods (BIIb)	1600– 1750	33043	690
128	Kruka	Keramik	Kruka	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1700– 1850	33043	423
129	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgoods (BIIa)	1175– 1400	33043	100
130	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgoods (BIIa)	1175– 1400	33043	100
131	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgoods (BIIa)	1175– 1400	33043	448
132	Trebensgr yta	Keramik	Trebensgr yta	1	Yngre rödgoods (BIIb)	1400– 1750	33043	156
133	Krus	Keramik	Krus	1	Stengods (CII)	1700– 1850	33043	502
134	Krus	Keramik	Krus	1	Stengods (CII)	1700– 1850	33043	438
135	Kärl	Keramik	Kärl	1	Flintgods	1750– 1900	33043	581
136	Fat	Keramik	Fat	2	Flintgods	1750– 1900	33043	100
137	Fat	Keramik	Fat	4	Flintgods	1750– 1900	33043	324
138	Kärl	Keramik	Kärl	1	Flintgods	1750– 1900	33043	423
139	Skål	Keramik	Skål	1	Porslin	1750– 1900	33043	423
140	Kopp	Keramik	Kopp	1	Porslin	1800– 1900	33043	283

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
141	Kopp	Keramik	Kopp	1	Porslin	1800–1900	33043	324
142	Mursten	Tegel	Mursten	1			33043	324
143	Mursten	Tegel	Mursten	1			33043	157
144	Mursten	Tegel	Mursten	3			33043	448
145	Mursten	Tegel	Mursten	2			33043	446
146	Golvtegel	Tegel	Golvtegel	1			33043	423
147	Taktegel	Tegel	Taktegel	1			33043	423
148	Taktegel	Tegel	Taktegel	1			33043	690
149	Kritpipa	Bränd lera	Kritpipa	1		1630–1800	33043	690
150	Kritpipa	Bränd lera	Kritpipa	2		1630–1800	33043	100
151	Kopp	Keramik	Kopp	1	Fajans	1650–1800	33043	317
152	Smälta	Bly	Smälta	1			33043	317
153	Infodring	Bränd lera	Infodring	2			33043	283
154	Infodring	Bränd lera	Infodring	1			33043	423
155	Infodring	Bränd lera	Infodring	1			33043	553
156	Malsten	Granatglimmerskiffer	Malsten	1			33043	357
157	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33043	357
158	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33043	357
159	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33043	100
160	Fönsterglas	Glas	Fönsterglas	2			33043	324
161	Fönsterglas	Glas	Fönsterglas	3			33043	386
162	Bägare	Glas	Bägare	1			33043	386
163	Fossil	Fossil	Fossil	1			33043	330
164	Fossil	Fossil	Fossil	1			33043	100
165	Föremål	Bergartoid	Föremål	1			33043	359
166	Retuscherad flinta	Flinta	Retuscherad flinta	1			33043	283
167	Retuscherad flinta	Flinta	Retuscherad flinta	1			33043	100
168	Avslag/avfall	Flinta	Avslag/avfall	1			33043	100
169	Avslag/avfall	Flinta	Avslag/avfall	1			33043	640
170	Avslag/avfall	Flinta	Avslag/avfall	2			33043	359
171	Avslag/avfall	Flinta	Avslag/avfall	1			33043	298
172	Eldslagningssten	Flinta	Eldslagningssten	1			33043	475
173	Plomb	Bly	Plomb	1		1900-tal	33043	324
173	Nål	Ben	Nål	1			33043	252
175	Gryta	Cu-leg	Gryta	1			33043	252
176	Snäckskal	Snäckskal	Snäckskal	1			33043	252
177	Föremål	Järn	Föremål	1			33043	252
178	Föremål	Järn	Föremål	1	Spik		33043	252
179	Föremål	Järn	Föremål	1	Spik		33043	230
180	Föremål	Järn	Föremål	2	Spik		33043	386
181	Föremål	Järn	Föremål	4	Spik		33043	446
182	Föremål	Järn	Föremål	1	Spik		33043	100
183	Nit	Järn	Nit	1			33043	502
184	Nit	Järn	Nit	1		Modern	33043	124
185	Nit	Järn	Nit	1			33043	274
186	Spik	Järn	Spik	1			33043	423
187	Spik	Järn	Spik	1			33043	448

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
188	Nit	Järn	Nit	2			33043	324
189	Spik	Järn	Spik	5			33043	324
190	Ten	Järn	Ten	2			33043	330
191	Föremål	Järn	Föremål	1			33043	448
192	Kniv	Järn	Kniv	1			33043	317
193	Spik	Järn	Spik	1			33043	157
194	Föremål	Järn	Föremål	1			33043	157
195	Föremål	Järn	Föremål	1			33043	100
196	Nyckel	Järn	Nyckel	1			33043	100
197	Sintrad lera	Slagg	Sintrad lera	1			33043	156
198	Slagg/koks	Slagg		5			33043	100
199	Ovis/capra och Sus domesticus samt obest	Ben		3			33043	405
200	Får/get, häst/nötkreatur	Ben		2			33043	305
201	Djurben	Ben					33043	498
202	Djurben	Ben					33043	359
203	Djurben	Ben					33043	509
204	Djurben	Ben					33043	297
205	Djurben	Ben					33043	330
206	Djurben	Ben					33043	480
207	Djurben	Ben					33043	569
208	Djurben	Ben		1			33043	326
209	Djurben	Ben					33043	571
210	Djurben	Ben					33043	331
211	Djurben	Ben					33043	516
212	Djurben	Ben					33043	638
213	Häst	Ben					33043	560
214	Djurben	Ben					33043	337
215	Djurben	Ben					33043	526
216	Nötkreatur	Ben					33043	475
218	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöforntyp (All)	1000–1200	33043	481
219	Djurben	Ben					33043	576
220	Djurben	Ben					33043	705
221	Djurben	Ben					33043	283
222	Djurben	Ben					33043	230
223	Djurben	Ben					33043	553
224	Djurben	Ben					33043	301
225	Djurben	Ben					33043	519
226	Djurben	Ben					33043	481
227	Djurben	Ben					33043	588
228	Djurben	Ben					33043	497
229	Djurben	Ben					33043	440
230	Djurben	Ben					33043	274
231	Djurben	Ben					33043	581
232	Djurben	Ben					33043	446
233	Djurben	Ben					33043	283
234	Djurben	Ben					33043	317
235	Djurben	Ben					33043	480
236	Djurben	Ben					33043	275
237	Djurben	Ben					33043	482
238	Djurben	Ben					33043	317
239	Djurben	Ben					33043	690
240	Djurben	Ben					33043	357
241	Djurben	Ben					33043	581

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
242	Djurben	Ben					33043	330
243	Djurben	Ben					33043	449
244	Djurben	Ben					33043	330
245	Djurben	Ben					33043	298
246	Djurben	Ben					33043	448
247	Djurben	Ben					33043	388
248	Djurben	Ben					33043	156
249	Djurben	Ben					33043	298
250	Djurben	Ben					33043	252
251	Avslag/avfall	Flinta	Avslag/avfall	1			33043	252
252	Avslag/avfall	Flinta	Avslag/avfall	1			33043	252
253	Malsten	Granatglimmerskiffer		1			33043	252
254	Bronsnål	Cu-leg	Nål	1	Dräknål		33043	330
255	Redskap	Järn	Mejsel	1			33043	169
256	kniv	Järn	Kniv	1			33043	568
257	Hästskosöm	Järn	Hästskosöm	1			33043	569
258	Sländtrissa	Sandsten	Sländtrissa	1			33043	252
259	Spik	Järn	Spik	1			33043	330
260	Bleck	Cu-leg	Bleck	1			33043	492
261	Söm	Järn	Hästskosöm	1			33043	492
262	Beslag klippt	Cu-leg	Beslag	1			33043	581
263	Bennål	Ben	Nål	1			33043	330
264	Nit	Järn	Nit	1			33043	153
265	Nit	Järn	Nit	1			33043	207
266	Knapp	Cu-leg	Knapp	1			33043	386
267	Bjällra	Cu-leg	Föremål	1			33043	100
268	Knapp	Cu-leg	Knapp	1		1700-tal	33043	100
269	Bronsklipp	Cu-leg	Bleck	1			33043	100
270	Ring eller spänne	Cu-leg	Ring	1			33043	100
271	Blyplomb	Bly	Plomb	1			33043	100
272	Bronsnit/klipp	Cu-leg	Nit	1			33043	100
273	Bly	Bly	Bleck	1			33043	100
274	Grovhagel bly	Bly	Kula	1			33043	100
275	CU-leg föremål	Cu-leg		1			33043	100
276	Öljett	Cu-leg	Föremål	1			33043	100
277	Blyvikt	Bly	Vikt	1	Plan vikt		33043	100
278	Bronsklipp	Cu-leg	Bleck	1			33043	100
279	Nit	Cu-leg	Nit	1			33043	100
280	Knapp	Cu-leg	Knapp	1		tidigmodern tid	33043	100
281	Klipp	Cu-leg	Bleck	1			33043	100
282	Hank	Cu-leg	Föremål	1			33043	100
283	Sölja/spänne	Järn	Spänne	1			33043	252
284	Äldre rödgods	Keramik	Skål	1	Äldre rödgods (Billa)		33043	100
285	Klipp	Cu-leg	Bleck	1			33043	100
286	Knapp	Cu-leg	Knapp	1		Modern	33043	100
287	Föremål	Cu-leg	Föremål	1			33043	100
288	Smälta	Cu-leg	Smälta	1			33043	100
289	Klipp	Cu-leg	Bleck	1			33043	100

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
290	Vikt?	Cu-leg	Vikt	1			33043	100
291	Knapp	Cu-leg	Knapp	1		Modern	33043	100
292	Bleck	Cu-leg	Bleck	1			33043	100
293	Nit	Järn	Nit	1			33043	100
100294	Nit m rombiskt huvud	Järn	Nit	1	Rombiskt huvud		33043	100
295	Blytrissa	Bly	Sländtrissa	1	bikonisk		33043	100
296	Föremål	Bly	Föremål	1			33043	100
297	Knapp	Cu-leg	Knapp	1		1600-tal	33043	100
298	Klipp	Cu-leg	Bleck	1			33043	100
299	Knapp	Cu-leg	Knapp	1			33043	100
300	Föremål	Cu-leg	Föremål	1			33043	100
301	Ljushållare ?	Cu-leg	Föremål	1			33043	100

Bilaga 6b. Fyndlista projekt Lst. dnr. 431-21445-2020 A_2020_0067, Furan
9, AU

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
1	Torne till sälja	Cu-leg	Sälja	1	Enkel-sälja		33070	1559
2	Kam	Ben	Kam	1	Sammanfatt dubbelkam	Medeltid	33070	1467
3	Enkelkam	Ben	Kam	1	Sammanfatt enkelkam	1000-tal	33070	1538
4	Mynt	Silver	Mynt	1	Valdemar II	1220–1234	33070	1404
5	Handtagsögla	Järn	Nyckel	1	Bultlåsnnyckel		33070	1380
6	Järnföremål	Järn	Föremål	1			33070	1380
7	Järnföremål	Järn	Hästsosöm	1			33070	1380
8	Bultlåsnnyckel	Järn	Nyckel	1	Bultlåsnnyckel	1300-tal	33070	1380
9	Kniv	Järn	Kniv	1			33070	1404
10	Kniv	Järn	Kniv	1			33070	1404
11	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1440
12	Bryne	Sandsten	Bryne	1			33070	1293
13	Bränd lera	Bränd lera	Infodring	1			33070	1341
14	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1100–1250	33070	1233
15	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1100	33070	1483
16	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1250	33070	1453
17	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1250	33070	1412
18	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1250	33070	1217
19	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1250	33070	1508
20	Kärl	Keramik	Kärl	25	Östersjöformtyp (All)	1000–1250	33070	1328
21	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1100	33070	1328
22	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1328
23	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1328
24	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1328
25	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1416
26	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1361
27	Kärl	Keramik	Kärl	3	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1240
28	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1240
29	Kärl	Keramik	Kärl	3	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1296
30	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1253
31	Kärl	Keramik	Kärl	12	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	100
32	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	100
33	Kärl	Keramik	Kärl	23	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1513
34	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1100	33070	1513

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
35	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1513
36	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1410
37	Kärl	Keramik	Kärl	5	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1474
38	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1253
39	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1520
40	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1520
41	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1520
42	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1520
43	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (Bl)	1175–1350	33070	1240
44	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (Bl)	1175–1350	33070	1410
45	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (Bl)	1175–1350	33070	1293
46	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (Bl)	1175–1350	33070	1233
47	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (Bl)	1175–1350	33070	1404
48	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (Bl)	1100–1175	33070	1404
49	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (Blla)	1175–1200	33070	1480
50	Malsten	Granatglimmerskiffer	Malsten	1			33070	1236
51	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1520
52	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1520
53	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1513
54	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1441
55	Slipsten	Skiffer	Bryne	1			33070	1520
56	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1467
57	Spik	Järn	Spik	1			33070	1253
58	Spik	Järn	Spik	1			33070	1328
59	Hästkosöm?	Järn	Hästkosöm	1			33070	1293
61	Kniv	Järn	Kniv	1			33070	1441
62	Kniv	Järn	Kniv	1			33070	1513
63	Cu-leg. Odef.	Cu-leg	Föremål	1			33070	1294
64	Cu-leg. Bleck	Cu-leg	Bleck	1			33070	1559
65	Cu-leg. Bleck	Cu-leg	Bleck	1			33070	1293
66	Cu-leg. Odef.	Cu-leg	Föremål	1			33070	1404
67	Spik	Järn	Spik	1			33070	1361
68	Nål/pryl	Ben	Nål	1			33070	1513
69	Kam?	Ben	Kam	1			33070	1239
70	Vinare	Ben	Vinare	1			33070	1296
71	Tinblbein	Ben	Tvinnare/tinblbein	1			33070	1559
72	Avfall	Ben	Hantverksspill	1			33070	1199
73	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1441
74	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (Blla)	1175–1400	33070	1361
75	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (Blla)	1175–1400	33070	1403
76	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (Blla)	1175–1400	33070	100
77	Kanna	Keramik	Kanna	2	Äldre rödgods (Blla)	1175–1400	33070	1467

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
78	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1233
61	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1514
79	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1556
80	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1236
81	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1236
82	Hängkärl	Keramik	Hängkärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1520
83	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1236
83	Kärl	Keramik	Kärl	13	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1520
84	Kärl	Keramik	Kärl	4	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1559
85	Kärl	Keramik	Kärl	4	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1233
86	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1441
87	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1441
88	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1514
89	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1514
90	Kärl	Keramik	Kärl	6	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1514
91	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1404
92	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1467
93	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1467
94	Kärl	Keramik	Kärl	14	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1467
95	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1236
96	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1100	33070	1236
97	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1559
98	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1100	33070	1572
99	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1407
100	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1467
101	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1144
102	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1467
103	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1584
104	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1449
105	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1063
106	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1437
107	Kärl	Keramik	Kärl	6	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1559

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
108	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1606
109	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1438
110	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1438
111	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1632
112	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1305
113	Kärl	Keramik	Kärl	3	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1594
114	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1594
115	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1580
116	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1430
117	Kärl	Keramik	Kärl	6	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1588
118	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1549
119	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1549
120	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1199
121	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1199
122	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1100	33070	1199
123	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1199
124	Kärl	Keramik	Kärl	10	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1199
125	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1224
126	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1293
127	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33070	1379
128	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33070	1471
129	Kärl	Keramik	Kärl	4	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1471
130	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1408
131	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33070	1380
132	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (B)	1175–1350	33070	1489
133	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (B)	1175–1350	33070	1380
134	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (B)	1175–1350	33070	1199
135	Trebensgryta	Keramik	Trebensgryta	1	Drejat svartgods (B)	1175–1350	33070	1199
136	Kanna	Keramik	Kanna	1	Drejat svartgods (B)	1175–1350	33070	1514
137	Kanna	Keramik	Kanna	1	Drejat svartgods (B)	1175–1350	33070	1499
138	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (B)	1175–1350	33070	1236
139	Kärl	Keramik	Kärl	3	Drejat svartgods (B)	1100–1175	33070	1236

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
140	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1253
141	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1379
142	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1559
143	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1231
144	Kanna	Keramik	Kanna	2	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1274
145	Spik	Järn	Spik	1			33070	1408
146	Spik	Järn	Spik	2			33070	1236
147	Spik	Järn	Spik	1			33070	1379
148	Spik	Järn	Spik	2			33070	1239
149	Spik	Järn	Spik	1			33070	1556
150	Spik	Järn	Spik	1			33070	1293
151	Hästkosöm	Järn	Hästkosöm	1			33070	1293
152	Nithuvud	Järn	Nit	1			33070	1236
153	Föremål	Järn	Föremål	1			33070	1293
154	Spik	Järn	Spik	1			33070	1293
155	Kniv	Järn	Kniv	1			33070	1293
156	Sölja	Järn	Sölja	1			33070	1293
157	Nit	Järn	Nit	3			33070	1402
158	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1402
159	Hängbryne	Skiffer	Bryne	2			33070	1559
160	Sländtrissa	Täljsten		1			33070	1274
161	Sländtrissa	Bly	Smälta	1			33070	1499
162	Flintspån	Flinta	Spån	1			33070	1588
163	Avslag	Flinta	Avslag/avfall	1			33070	1636
164	Avslag	Flinta	Avslag/avfall	1			33070	1233
165	Avfall	Ben	Hantverksspill	1			33070	1274
166	Avfall	Ben	Hantverksspill	1			33070	1236
167	Spik	Metall_oid	Spik	1			33070	1236
168	Trebensgryta	Keramik	Trebensgryta	1	Yngre rödgods (BIIb)	1400–1750	33070	1253
169	Trebensgryta	Keramik	Trebensgryta	1	Vitgods (BIII)	1550–1625	33070	1233
170	Krus	Keramik	Krus	1	Stengods (CII)	1550–1650	33070	1233
171	Krus	Keramik	Krus	1	Stengods (CII)	1350–1650	33070	1396
172	Krus	Keramik	Krus	1	Nästanstengods (CI)	1250–1350	33070	1296
173	Krus	Keramik	Krus	1	Nästanstengods (CI)		33070	1253
174	Krus	Keramik	Krus	1	Nästanstengods (CI)		33070	1379
175	Kärl	Keramik	Kärl	1	Yngre rödgods (BIIb)		33070	1253
176	Vingtegel	Tegel	Taktegel	1	Ving		33070	1223
177	Infodring	Bränd lera	Infodring	1			33070	1240
178	Infodring	Bränd lera	Infodring	1			33070	1274
179	Infodring	Bränd lera	Infodring	1			33070	1471
180	Infodring	Bränd lera	Infodring	6			33070	1296
181	Spik?	Järn	Spik	1			33070	1441
182	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1380
183	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33070	1380
184	Spik	Järn	Spik	2			33070	1380
185	Odef.	Järn	Föremål	1			33070	1380
186	Krus	Keramik	Krus	1	Stengods (CII)	1350–1650	33070	1380
187	Kanna	Keramik	Kanna	1	Äldre rödgods (BIIa)	1175–1400	33070	1380

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
188	Taktegel	Tegel	Taktegel	1			33070	1410

Bilaga 6c. Fyndlista projekt Lst. dnr. 431-19698-2020, A_2020_0065,
Furan 9, schaktningsövervakning

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
1	Föremål cu-leg	Cu-leg	Beslag	1			33071	1186
2	Dubbelkam	Ben	Kam	1	Sammanfatt dubbelkam		33071	1189
3	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1100	33071	1186
4	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1167
5	Kärl	Keramik	Kärl	41	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1172
6	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1100	33071	1172
7	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1100	33071	1172
8	Kärl	Keramik	Kärl	1	Kugeltopf (Al)	1050-1150	33071	1172
9	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1100	33071	1172
10	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050-1150	33071	1172
11	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1172
12	Hantverksspill	Horn	Hantverksspill	1			33071	1172
13	Infodring	Bränd lera	Infodring	1			33071	1172
14	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33071	1186
15	Avslag/avfall	Flinta	Avslag/avfall	1			33071	1176
16	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)		33071	1026
17	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
18	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
19	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
20	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
21	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
22	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
23	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1100	33071	1026
24	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
25	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
26	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
27	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
28	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
29	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026
30	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000-1200	33071	1026

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
31	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
32	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
33	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
34	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
35	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
36	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
37	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
38	Kärl	Keramik	Kärl	10	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
39	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1026
40	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1032
41	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1026
42	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1063
43	Kärl	Keramik	Kärl	3	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1144
44	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33071	1144
45	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33071	1144
46	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33071	1147
47	Kärl	Keramik	Kärl	3	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1147
48	Kärl	Keramik	Kärl	2	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1100
49	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33071	1100
50	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1050–1200	33071	1030
51	Kärl	Keramik	Kärl	23	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1118
52	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1118
53	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1118
54	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1118
55	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1118
56	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1118
57	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1118
58	Kärl	Keramik	Kärl	1	Östersjöformtyp (All)	1000–1150	33071	1118
59	Kärl	Keramik	Kärl	10	Östersjöformtyp (All)	1000–1200	33071	1118
60	Kärl	Keramik	Kärl	1	Vikingatida inhemsk (AIV)	900–1050	33071	1043
61	Kärl	Keramik	Kärl	1	Drejat svartgods (BI)	1175–1350	33071	100
62	Kärl	Keramik	Kärl	1	Nästanstengods (CI)	1550–1650	33071	100

Fyndnr	Namn	Material	Sakord	Antal	Typ	Datering	LUHMnr	Påträffas i
63	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33071	1051
64	Bryne	Skiffer	Bryne	1			33071	1118
65	Bearbetat ben	Ben	Bearbetat	1			33071	1118
66	Infodring	Bränd lera	Infodring	1			33071	1030
67	Infodring	Bränd lera	Infodring	3			33071	1026
68	Hästkosöm	Järn	Hästkosöm	1			33071	1026

Makroskopisk analys av jordprover från bytomten Furan 9, Vellinge

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2020-09-01

Bakgrund

Under den arkeologiska undersökningen av bytomtsmark i kvarteret Furan 9 i Vellinge 2019 (Projekt A_2019_0040, Lst dnr 431-7147-2019) insamlades nio jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Proverna insamlades från dikes-, stolphåls och gropfyllningar, samt från aktivitets och vad som tolkades som odlingslager inom ytan. Lämningens datering ligger kring vikingatid eller tidigmedeltid.

Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera och pröva de arkeologiska tolkningarna, samt att försöka funktionsbestämma brukslagren. Målsättningen har också varit att välja ut lämpligt material för ¹⁴C-analys.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen. Proverna innehöll torrvolym omkring 3 liter jord/prov. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylkova (1986) och våtsiktades i siktar med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

Källkritik

I samtliga prover förekom moderna rottrådar från en nulevande flora samt dagmaskkokonger. Detta visar att jorden även i den provtagna nivån utsatts för moderna bioturbation och att frömaterial från yngre florasamhällen och yngre aktiviteter kontinuerligt kan ha förts ner i jorden i sen tid. Av detta följer att främst det förkolnade materialet med någon säkerhet kan knytas till de arkeologiska kontexterna, och därför tas främst hänsyn till detta i analysen. Dock finns en möjlighet att även oförkolnat material i vissa fall kan spegla äldre miljöer och även detta material presenteras i analysen.

I fem av proverna påträffades klumpar som i hög grad liknar koks – ett material som blev vanligt först under 1800-talet. I dessa prover finns särskild anledning att tolka innehållet försiktigt då de kan innehålla inblandning av yngre material.

Analysresultat

I resultattabellen har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. Förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellerna.

Furan 9 Vellinge			PM	320	689	694	399	595	596	374	627	425
			K	230	156	690	388	152	163	359	605	252
			Kontext	Gropar	Avfallsgröp	Stolphål	Diken	Odlingslager?	Aktivitetslager			
			Volym (l)	2,6	3,2	2,9	3	3	3,3	2,7	2,8	3,1
	Vedartade växter	Bark		•••								
		Träkol	••	••	••	••	••	•	••	••	•••	
	Örter	Strån och bladdelar			••						••	
		Förkolnade strån och bladdelar								•		
		Örtartade rottrådar	••	••	••	••	••	••	••	••	•	•••
		Förkolnade örtartade rottrådar	•			••	••			•		•
	Animalier	Fiskfjäll och -ben			••	••		•			•	•
		Däggdjursben (fragment)	••		•	••	•	•				•
	Övrigt	Mineralsmälta				•		•				
		Koks, modern slagg & (stenkol)	••	••	••			•			•	
Öförkolnade fröer/frukter												
Vatten	Kransalg (ospec. stråfse)	<i>Nitella</i> sp.								2		
Ogräs	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type						1	3	21	1	
	Revormstörel	<i>Euphorbia helioscopia</i>				1						
	Bolmört	<i>Hysocyamus niger</i>			1			1		1		
	Nattskatta	<i>Solanum nigrum</i>								1		
	Brännässla	<i>Urtica dioica</i>								1		
Skog	Harsyra	<i>Oxalis acetocella</i>						1				
Odlad	Malva (ospec.)	<i>Malva</i> sp.							1			
	Fläder	<i>Sambucus nigra</i>		1								1
Ospec	Förgätmigej	<i>Myosotis</i> spp.								2		
Förkolnade frukter/frön												
Äng	Knaggelstarr-typ	<i>Carex flava</i> -type	1									
	Gräs (ospec.)	Poaceae indet								1		
Ogräs	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type										1
Odlad	Havre	<i>Avena</i> cf. <i>sativa</i>				1						1
	Sädeskorn (ospec.)	Cerealiea indet	6	2	1	4	2	1				
	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i> ssp. <i>vulgare</i>	1	2	1	12	1		1	5	20	
	Malva (ospec.)	<i>Malva</i> spp.	1									
	Råg	<i>Secale cereale</i>	1	2		1					1	4
	Bröd-/klubbvete	<i>Triticum aestivum/compactum</i>					1					

Diskussion

Överlag är innehållet i de insamlade jordproverna från bytomten likartat. I samtliga prover förekom rikligt med träkol samt förkolnad säd. I de flesta prover förekommer också annat köksavfall. Den homogena spridningen av detta material i de olika kontexterna talar för en lång brukstid under vilket jord flyttats

runt och dess innehåll gradvis homogeniserats. Det visar också på en generell närhet till köks- och bostadsmiljö.

I de följande diskuteras de enskilda kontexterna var för sig tematiskt uppdelade.

Gropar (K 156, 230) och avfallsgrop (K 690)

Fyllningarna i de tre groparna var de anläggningar på bytomten som innehöll rikligast med koksartade material som diskuteras under källkritiksavsnittet. Inslaget av detta material gör att groparnas innehåll måste hanteras försiktigt då källvärdet på materialet är lägre.

Grop K 230 och avfallsgrop K 690 innehöll både animaliskt och vegetabiliskt köksavfall. I avfallsgropen främst fisk. Utifrån fyllnaden i dessa gropar är det svårt att dra slutsatser om själva groparnas funktion, men om fyllningen speglar aktiviteterna runt groparna så präglas dessa av matlagning.

Även i grop K 156 påträffades förkolnad säd, men här saknades animaliska matrester. Anmärkningsvärt i innehållet i denna grop är den stora mängd oförkolnad bark som påträffades. Detta material kan antingen tolkas som en biprodukt bildad vid timmerhantering, eller som ett material som använts vid t.ex. garvning.

Stolphål (K 388)

Detta stolphål innehåller den största volymen matavfall av samtliga provtagna kontexter. Fisk och benfragment förekommer rikligt. Säden domineras av skalkorn med enstaka inslag av råg och havre. Av materialet att döma kan stolphålet vara en del av en byggnad som använts som kök eller bostadshus.

Diken (K152 och 163)

I proverna från diken var inslaget av köksavfall mer sparsamt förekommande, men enstaka fragment av ben och fisk, liksom förkolnad säd förekommer. Koncentrationen liknar den som påträffas i den jord som tolkats som odlingsjord. Möjligen speglar dikenas innehåll den odlingsrelaterad verksamhet i en köksodling som gödslats med hushållsavfall.

Odlingslager? (K 359 och 605)

Innehållet i odlingsjorden liknar den som påträffades i diken, med ett litet inslag av köksavfall, vilket i sig är typiskt för hushållsnära odlingar. Inslaget av köksavfall bevisar dock inte på något sätt att det verkligen rör sig om en odlingsjord. Möjligen är den annorlunda sammansättningen av oförkolnade fröer av intresse för tolkningen. I lager K 605 påträffades ett större inslag av fröbank än i andra prover på

bytomten. Om det rör sig om en odlingsjord så har nedbrytningen av organiskt material varit så omfattande att inga spår av dynga finns kvar idag, men det finns en möjlighet att mer motståndskraftiga fröer från odlingsfasen bevarats. Motståndskraftiga ogräsfröer (som mållor, törklar etc.) blir vanligen anrikade i odlingsjordar. Det förekommer också fröer i dessa två kontexter som kan härröra från odlade växter, t.ex. bolmört, malva och fläder. Innehållet i dessa prover stödjer möjligheten att detta kan röra sig om odlingsjordar av kålgårdstyp, men i detta sammanhang är bevarandegraden för dålig för att det makrofossila materialet säkert skall bekräfta detta.

Aktivitetsyta (K 252)

Det träkolsrika innehållet från denna jordhorisont karaktäriseras av den största koncentrationen av säd på bytomten, främst skalkorn, men också råg och havre. En mindre andel animaliska rester från fisk och däggdjur förekom också. Intrycket är att marken innehåller en hög koncentration av spisavfall och rimligen har legat i anslutning till ett kök, bostadshus. Koncentrationen och sammansättningen påminner om den som påträffades i stolphålet K 388.

Referenser

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: Digital Seed Atlas of the Netherlands, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen

Von Jacomet, S., 2006: Identification of cereal remains from archaeological sites. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology. John Wiley & Sons Ltd, pp. 571–590

Bilaga 7b. Makrofossilanalys, projekt A_2020_0067, Furan 9, AU

Makroskopisk analys av jordprover från bytomten Furan 9, Vellinge

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2022-05-03

Bakgrund

Under en mindre arkeologisk slutundersökningen av bytomtsmark i kvarteret Furan 9 i Vellinge 2020 (Projekt A_2020_0067, Lst dnr 431-21445-2020) insamlades tio jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Proverna insamlades från olika brukslager, bland annat flera generationer lergolv, två generationer spisfundament och möjliga odlingslager inom ytan.

Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera och pröva de arkeologiska tolkningarna, samt att försöka funktionsbestämma brukslagren. Målsättningen var också varit att välja ut sex prover med lämpligt material för ¹⁴C-analys. Dessa dateringar visar att de undersökta lämningarna kan dateras till perioden 978–1277 e. Kr.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen. Proverna innehöll torrvolymen omkring 1-3 liter jord/prov. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades i siktar med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades.

Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

I samtliga prover förekom moderna rottrådar från en nulevande flora samt dagmaskkokonger. Detta visar att jorden även i den provtagna nivån utsatts för modern bioturbation och att frömaterial från yngre florasamhällen och yngre aktiviteter kontinuerligt kan ha förts ner i jorden i sen tid. Av detta följer att endast det förkolnade materialet med någon säkerhet kan knytas till de arkeologiska kontexterna, och därför har endast detta medtagits i analysen.

Analysresultat

I resultattabellen har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. Endast förkolnat växtmaterial presenteras i tabellen.

Diskussion

Proverna innehöll över lag stora mängder makroskopiskt material, främst i form av köksavfall som förkolnade vegetabilier, fisk och ben från däggdjur. Även klumpar med bränd mat och vad som troligtvis är bröd påträffades. De rika mängderna köksavfall gör det troligt att undersökningen utförts på en plats där det legat flera generationer av kök, och att denna funktion inte varierat särskilt mycket med tiden.

PM 1285: Brukslager, daterat 1220–1277 e. Kr (95%, 2σ)

Detta brukslager tillhör de rikaste på grävningen vad beträffar köksavfall. Hela 367 sädeskärnor påträffades, vilket kan också tala för att en del av innehållet tillkommit när matupplag förkolnats i samband med en husbrand. Bland vegetabilierna dominerar skalkorn följt av råg, havre och ärt. Även kryddor som svartsenap och malört förekommer i materialet, liksom bondböna – vegetabilier som talar för att hushållet bedrivit trädgårdsodling. I materialet fanns också animalier i form av fisk och benfragment, liksom fragment av något som ser ut att vara förkolnat bröd.

I materialet finns också en hel del förkolnade ängsfröer och ogräs, vilket kan tolkas som att man förvarat hö på loftet i den byggnad som brandhärjats.

PM 1300: Brukshorisonter varvade med lagningar av lergolv

Brukshorisonterna och lergolven innehåller en hel del förkolnad säd (35 kärnor), var sammansättning är mycket likartad den som påträffades i PM 1285. Även här dominerar skalkorn över råg och havre, och även här påträffades bondböna, och även ärt. Andelen animalier var också stor, och även här förekom brända klumpar av mat (möjligen bröd, men osäkert). Rimligen har golven varit en del i ett kök med bred funktion. Andelen andra växtrester var lägre, och här förekom ängsväxter och ogräs mycket sparsamt. Köksgolvet har hållits relativt rent från annat avfall.

PM 1306: Ugnsplatta 1, 1151–1232 e. Kr. (80,8% 2σ)

Ugnsplattan innehöll en del spår av vegetabilisk mat, men inga animalier. Sju sädeskorn påträffades, främst råg följt av korn. Sammansättningen kan tyda på att ugnen främst använts för brödbak. En del ogräs och lite ängsväxter påträffades också vilket kan ha använts som tände i ugnen, men också vara spår av dåligt rensad säd. Det skall dock noteras att ogräsen (svinmålla, pilört och krusskräppa) i detta fall är ätbara, och även dessa kan vara spår av mat.

PM 1377: Fyllning i glödgruva, 1157–1262 e. Kr. (91,7% 2 σ)

Provet innehöll stora mängder träkol, så det är möjligt att detta är en glödgruva, men här fanns också stora mängder matavfall (nästan 400 sädeskärnor och ärtor, samt rika mängder djurben och fiskavfall) så i så fall har detta hamnat i glödgruvan och förkolnats här av någon anledning.

Vegetabilierna domineras av skalkorn följt av ungefär lika delar råg och havre, och ett tiotal ärtor. I materialet påträffades också klumpar av bränd mat (möjligen bröd) och humle som visar att man bryggt öl i spisen, samt ett frö av persilja, som åter pekar mot att hushållet haft en trädgård.

PM 1401: Lerpäckning i ugn

Provet var relativt fattigt, jämfört de övriga proverna på platsen, men innehöll ändå ett par hårt brända sädeskärnor som pekar mot ugnens funktion för matlagning eller bak. Inte heller i denna ugn påträffades animalier vilket ger intrycket av en specialiserad ugn, kanske en bakugn.

PM 1406: Brukslager 1033–1177 (93,7% 2 σ)

Detta brukslager är till innehåll mycket likt det som provtogs med PM 1285, men är uppenbarligen något äldre. Liksom i 1285 påträffades stora mängder bränd säd, nära 400 kärnor, samt ärtor, och även här hittades spår av trädgårdsgörödor, här i form av persilja och svartsenap. Säden var hårdare bränd än i 1285, och i materialet hittades också gott om mineralsmältor av det slag som bildas vid husbrand när lerklinade byggnader brinner.

Precis som i 1285 påträffades även här en hel del ängsväxter och ogräs vilket ger intrycket att det är en loffförsedd byggnad med hö som brunnit.

PM 1498: Lergolv

Ett av de fattigare proven på platsen, som dock innehåller lite köksavfall i form av förkolnas säd, fiskrens och djurbensfragment, vilket tydligt visar att golvet varit en del av ett kök som hållits rent.

PM 1542: Fyllning i dike, djupast i stratigrafien

I denna dikesfyllning påträffades nästan endast träkol, samt ett litet fragment av ett sädeskorn. Av de övriga dateringarna att döma verkar de tillhöra sen vikingatid eller tidigmedeltid.

PM 1553: Odlingslager, äldsta markhorisonten, ca 995–1156 (95,4% 2 σ)

Att denna markhorisont är så tydligt homogeniserad med hushållsavfall i form av säd och fiskbensfragment talar för att det är en odlingshorisont i en huvsållsnära småskalig odling – en kryddgård eller kålgård. De ingående sädeskornen består främst av råg, och inslaget av klätt antyder att det rör sig om höstsådd råg.

I materialet finns inga spår av vad som odlats här, men i hushållsavfallet i övrigt finns fynd av växter som persilja, malört, svartsenap malva och bönor.

PM 1575: Härdrest, 978–1042 (84,2% 2 σ)

Av dateringen att döma tillhör denna härd de äldsta lämningarna på platsen. Härden innehåller tydligt matavfall i form av säd som korn och råg, men också frö av en art av malva. Flera arter av detta släkte är medicinalväxt som både kan ha insamlats och odlats. I härden fanns också gott om fröer av krusskräppa som kan ha insamlats till föda.

Referenser

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen

Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd, pp. 571–590

Bilaga 8. Konserveringsrapporter

Bilaga 8a. Konserveringsrapporter projekt A_2019_0040, Furan 9, AU

Konserveringsrapport

Uppdragsgivare: Kulturen	Sakord: Sländtrissa
Fastighet: Furan 9	Fyndnr: 33043:295
Projektledare: Linda Billström	Datum: 2021-12-15
	Konservator: Lovisa Dal

Material: Bly

Beskrivning:

Bikonisk sländtrissa med prickar på undersidan. Föremålet är intakt, men metallen är sprucken och delvis korroderad.

Åtgärd:

Sländtrissan är mekanisk rengjord med skalpell och borste under mikroskop. Metallen tvättades med vatten och behandlades kort i 0,1 M EDTA (etylendiamintetraättiksyra). Den kemiska behandlingen efterföljdes av urlakning i vatten och torkning.

Dokumentation: Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Konserveringsrapport

Sakord: Föremål
Uppdragsgivare: Kulturen **Fyndnr: 33043:2, :3, :4, :279, :300**
Fastighet: Furan 9 **Datum: 2021-06-04**
Projektledare: Linda Billström **Konservator: Lovisa Dal**

Material: Cu-legering

Beskrivning:

- 33043:2 Pincett av omvikt platt metall med rakt avskurna skänklar och lätt inåtböjt brett. Ett fint fiskbensmönster ses tydligt på ena skänkeln. Föremålet är intakt, men med skänklarna något skeva i sidled. Ytan är delvis kraftigt korroderad.
- 33043:3 Knapp av vitmetallpläterad (silver?) kopparlegering. Formen är rektangulär med avskurna hörn och svagt välvd. Ovansidan har en rund knapp i mitten, varifrån en dekor med fyra punsade kronblad utgår. Runt knappens kant löper en punsad pärlbård. Undersidan är slät. Knappen är intakt, men öglan som sticker ut på undersidan är deformerad. Den pläterade ytan är sliten och vitmetallen syns huvudsakligen i fördjupningarna.
- 33043:4 Sölja med rund grundform som dekorerats med vulster, fördjupningar och gropar. Möjligen kan formen ses som små djurhuvuden som biter i ringen? I den ena gropen sitter rester av infattat glas – nu kraftigt vittrat. Söljan har en smalare del där tornen suttit fast. Baksidan är slät. Metallen är i gott skick med mindre korroderade fläckar.
- 33043:279 Nit med två (nästan) kvadratiske nitplattor som sitter något förskjutna. Metallens kanter är delvis naggade och ytan lätt korroderad med fläckvis djupare korrosionskrustor.
- 33043:300 Ovalt föremål med en platt och en lätt välvd sida. Ingen ornamentik, men på den välvda sidan ses två parallella streck av okänt material. Möjligen är det reser av lödning eller annan "fästmassa". Föremålet är sprucket runt kanten, så att ovan och undersidan nästan delat sig.

Åtgärd: Föremålen är mekanisk rengjorda med skalpell och borstar under mikroskop. Gropen med rester av infattat glas (33043:4) är konsoliderad med akrylaten Paraloid B72. Övriga ytor är skyddade med 5% Paraloid B72.

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Konserveringsrapport

Sakord: Föremål järn (2st)

Uppdragsgivare: Kulturen

Fyndnr: 33 043:5, :283

Fastighet: Furan 9

Datum: 2022-06-03

Projektledare: Linda Billström

Konservator: Maria Jensen

Material: Järn

Beskrivning:

- 33043:5 Kniv med avbruten tånge. Ojämnt korroderad yta med bortfall av material, enstaka områden med gropkorrosion.
- 33043:283 Sölja, kraftigt korroderad med avskalning av ytan samt bortfall av material.

Åtgärd:

- Korrosionsprodukter togs bort mekaniskt genom mikrobiästning med aluminiumoxid. Gjordes med lågt tryck och liten mängd blästermedel.
- 2021-05-03 Start av urlakning i alkalisk sulfatlösning (endast 33043:5). Järnet urlakas i 3 månader och urlakningsvätskan byttes varannan vecka, totalt 6 gånger, pH 14 vid sista byte.
- 2021-08-16 Urlakningen avslutades. Sköljning i dejoniserat vatten påbörjades därefter för att avlägsna rester av urlakningsvätskan. Byttes dagligen tills neutral pH uppnåts (5-7).
- 2021-08-23 Då vattnets pH låg stabilt påbörjades torkning i ugn vid 100°C.
- 2021-08-30 Torkningen i ugn avslutades och föremålet flyttades över till klimatskåp vid 20°C och max 20% RH.
- 2021-10-18 Föremålet efterblästrades lätt. Sprickor och lossnande fragment säkrades och förstärktes med cyanoakrylat där det var möjligt.
- 2021-10-29 Föremålen penslades med korrosionsinhibitor Dinitrolpasta. Dinitrolpastan lämnades att lufttorka i klimatskåp med max 20% rh.
- 2021-11-08 Föremålet ytskyddades genom att nedsänkas i smält mikrokristallint vax (100°C).
- 2022-03-07-
- 2022-06-03 33043:283 (sölja) har urlakats i NaOH-lösning men har i övrigt genomgått samma behandling som beskrivet ovan. Byte av urlakningsvätska varannan vecka tills kloridhalten visar på låga nivåer (silvernitrat-test).

Produktbeskrivelse:

Alkalisk sulfat: 20 g natriumhydroxid, 63 g natriumsulfat, 1 l avjoniserat vatten.

Natriumhydroxid: 1% (w/v) NaOH (natriumhydroxid) i avjoniserat vatten i pH 12.

Blästermedel: Finblästring; Aluminiumoxid, (0,1-0,2mm).

Cyanoakrylat: Poly (alkyl cyanoakrylat). Alkylgruppen kan vara metyl, etyl eller butyl.

Konserveringsrapport

Uppdragsgivare: Kulturen	Sakord: Mynt
Fastighet: Furan 9	Fyndnr: 33043:1
Projektledare: Linda Billström	Datum: 2021-06-04
	Konservator: Lovisa Dal

Material: Silver

Beskrivning:

Intakt mynt utan skador. Något skev prägling.

Åtgärd:

Mekanisk rengöring med skalpell och borste under mikroskop.
Kemisk rengöring med 0,1 M EDTA (etylendiamintetraättiksyra)
Ytan skyddad med 5% Paraloid B72 (akrylat).

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Konserveringsrapport

Sakord: Kam

Uppdragsgivare: Kulturen

Fyndnr: 33070:2; :3

Fastighet: Furan 9

Datum: 2021-06-09

Projektledare: Linda Billström

Konservator: Lovisa Dal

Material: Ben

Beskrivning:

33070:2 Mellanskiva av dubbelkam med fin tandning på ena sidan, och grov på den andra. Samtliga fina tänderna saknas, samt flera av de grövre. Mitt på mellanskivan sitter en genomgående nit av Cu-legering.

33070:3 Fragment av enkelkam bestående av ändskiva, mellanskiva och en skena på var sida. Skenorna har monterats med genomgående järnnitar. Delarna är dekorerade med inskurna streck.

Kamfragmentet inkom i två delar. Skenorna är avbrutna och nitarna kraftigt korroderade. Många tänder saknas.

Åtgärd:

Mekanisk rengöring med skalpell och borste under mikroskop.

Ytorna tvättade med "Sommer-Larsen blandning" (75% avjoniserat vatten, 25% etanol, 1% ammoniak)

33070:3 har limmats samman med 40% Paraloid B72 i acetone.

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Konserveringsrapport

Sakord: Föremål
Uppdragsgivare: Kulturen
Fyndnr: 33043:2, :3, :4, :279, :300
Fastighet: Furan 9
Datum: 2021-06-04
Projektleadare: Linda Billström
Konservator: Lovisa Dal

Material: Cu-legering

Beskrivning:

- 33043:2 Pincett av omvikt platt metall med rakt avskurna skänklar och lätt inåtböjt brett. Ett fint fiskbensmönster ses tydligt på ena skänkeln. Föremålet är intakt, men med skänklarna något skeva i sidled. Ytan är delvis kraftigt korroderad.
- 33043:3 Knapp av vitmetallpläterad (silver?) kopparlegering. Formen är rektangulär med avskurna hörn och svagt välvd. Ovansidan har en rund knapp i mitten, varifrån en dekor med fyra punsade kronblad utgår. Runt knappens kant löper en punsad pärlbård. Undersidan är slät. Knappen är intakt, men öglan som sticker ut på undersidan är deformerad. Den pläterade ytan är sliten och vitmetallen syns huvudsakligen i fördjupningarna.
- 33043:4 Sölja med rund grundform som dekorerats med vulster, fördjupningar och gropar. Möjligen kan formen ses som små djurhuvuden som biter i ringen? I den ena gropen sitter rester av infattat glas – nu kraftigt vittrat. Söljan har en smalare del där tornen suttit fast. Baksidan är slät. Metallen är i gott skick med mindre korroderade fläckar.
- 33043:279 Nit med två (nästan) kvadratiske nitplattor som sitter något förskjutna. Metallens kanter är delvis naggade och ytan lätt korroderad med fläckvis djupare korrosionskrustor.
- 33043:300 Ovalt föremål med en platt och en lätt välvd sida. Ingen ornamentik, men på den välvda sidan ses två parallella streck av okänt material. Möjligen är det reser av lödning eller annan "fästmassa". Föremålet är sprucket runt kanten, så att ovan och undersidan nästan delat sig.

Åtgärd: Föremålen är mekanisk rengjorda med skalpell och borstar under mikroskop. Gropen med rester av infattat glas (33043:4) är konsoliderad med akrylaten Paraloid B72. Övriga ytor är skyddade med 5% Paraloid B72.

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Konserveringsrapport

Uppdragsgivare: Kulturen
Fastighet: Furan 9
Projektledare: Linda Billström

Sakord: Föremål järn (2st)
Fyndnr: 33 043:5, :283
Datum: 2022-06-03
Konservator: Maria Jensen

Material: Järn

Beskrivning:

- 33043:5 Kniv med avbruten tånge. Ojämnt korroderad yta med bortfall av material, enstaka områden med gropkorrosion.
- 33043:283 Sölja, kraftigt korroderad med avskalning av ytan samt bortfall av material.

Åtgärd:

- Korrosionsprodukter togs bort mekaniskt genom mikrobiästning med aluminiumoxid. Gjordes med lågt tryck och liten mängd blästermedel.
- 2021-05-03 Start av urlakning i alkalisk sulfittlösning (endast 33043:5). Järnet urlakas i 3 månader och urlakningsvätskan byttes varannan vecka, totalt 6 gånger, pH 14 vid sista byte.
- 2021-08-16 Urlakningen avslutades. Sköljning i dejoniserat vatten påbörjades därefter för att avlägsna rester av urlakningsvätskan. Byttes dagligen tills neutral pH uppnåts (5-7).
- 2021-08-23 Då vattnets pH låg stabilt påbörjades torkning i ugn vid 100°C.
- 2021-08-30 Torkningen i ugn avslutades och föremålet flyttades över till klimatskåp vid 20°C och max 20% RH.
- 2021-10-18 Föremålet efterblästrades lätt. Sprickor och lossnande fragment säkrades och förstärktes med cyanoakrylat där det var möjligt.
- 2021-10-29 Föremålen penslades med korrosionsinhibitor Dinitrolpasta. Dinitrolpastan lämnades att lufttorka i klimatskåp med max 20% rh.
- 2021-11-08 Föremålet ytskyddades genom att nedsänkas i smält mikrokristallint vax (100°C).
- 2022-03-07-
- 2022-06-03 33043:283 (sölja) har urlakats i NaOH-lösning men har i övrigt genomgått samma behandling som beskrivet ovan. Byte av urlakningsvätska varannan vecka tills kloridhalten visar på låga nivåer (silvernitrat-test).

Produktbeskrivelse:

- Alkalisk sulfitt:* 20 g natriumhydroxid, 63 g natriumsulfitt, 1 l avjoniserat vatten.
- Natriumhydroxid:* 1% (w/v) NaOH (natriumhydroxid) i avjoniserat vatten i pH 12.
- Blästermedel:* Finblästring; Aluminiumoxid, (0,1-0,2mm).
- Cyanoakrylat:* Poly (alkyl cyanoakrylat). Alkylgruppen kan vara metyl, etyl eller butyl.

Konserveringsrapport

Uppdragsgivare: Kulturen	Sakord: Mynt
Fastighet: Furan 9	Fyndnr: 33043:1
Projektledare: Linda Billström	Datum: 2021-06-04
	Konservator: Lovisa Dal

Material: Silver

Beskrivning:

Intakt mynt utan skador. Något skev prägling.

Åtgärd:

Mekanisk rengöring med skalpell och borste under mikroskop.
Kemisk rengöring med 0,1 M EDTA (etylendiamintetraättiksyra)
Ytan skyddad med 5% Paraloid B72 (akrylat).

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Numismatisk rapport

Hej Linda, hermed møntidentifikation på mønt fra Furan 9, LUHM 33070:4

Det er en Valdemar II (1202-1241) mønt, den var tidligere henført til Slesvig, men nyere undersøgelser af typens udbredelse viser, at den er præget i Lund. I en netop forsvaret ph.d. afhandling dateres mønten til efter slutning af 1220-erne på grund af stilistiske overvejelser og til før 1234, hvor Valdemar II indfører en møntreform og rigsmønt. Opsummeret

Valdemar II, præget i Lund mellem 1227-1234, Referencer: Hauberg: Valdemar II, Slesvig, 46, Palm: s. 7, Poulsen: SK 36

Hauberg, P. (1906): Danmarks Myntvæsen i Tidsrummet 1146-1241

Palm= Palm, Ann-Christine, 2002. Danska medeltida Lundamynt 1146–1241. B-uppsats i arkeologi, Stockholms universitet, vårterminen 2002

Poulsen, T. G. 2020: Mønt og magt. Danmarks monetarisering 1074–1241. Ph.d. afhandling, Aarhus Universitet

Mvh Gitte

historiskamuseet.lu.se

Ph.d. Gitte T. Ingvardson

Antikvarie, Historiska museet

Email: gitte.ingvardson@luhm.lu.se

Historiska museet

vid Lunds universitet

Krafts torg 1

223 50 LUND

Överväg miljöpåverkan innan du skriver ut detta e-postmeddelande.

www.lu.se/integritet

Bilaga 8c. Konserveringsrapporter projekt A_2020_0065, Furan 9,
schaktningsövervakning

Konserveringsrapport

Uppdragsgivare: Kulturen	Sakord: Kam
Fastighet: Furan 9	Fyndnr: 33071:2
Projektledare: Linda Billström	Datum: 2021-06-10
	Konservator: Lovisa Dal

Material: Ben

Beskrivning:

33071:2 Dubbelkam med fin tandning på ena sidan, och grövre på den andra. Delarna är sammanfogade med parvis satta nitar av Cu-legering. Ingen dekor. Kammen är i gott skick med båda ändplattorna, men en hel del tänder saknas, liksom mindre fragment av skenorna. Kammen inkom i åtta större och mindre delar.

Åtgärd:

Mekanisk rengöring med skalpell och borste under mikroskop.
Ytorna tvättade med "Sommer-Larsen blandning" (75% avjoniserat vatten, 25% etanol, 1% ammoniak)
Delarna har limmats samman med 40% Paraloid B72 (akrylat) i aceton.

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Konserveringsrapport

Uppdragsgivare: Kulturen	Sakord: Föremål
Fastighet: Furan 9	Fyndnr: 33071:1
Projektledare: Linda Billström	Datum: 2021-06-10
	Konservator: Lovisa Dal

Material: Cu-legering

Beskrivning:

Lövformat föremål med välvd yta. Avsmalnande i ena änden och tvärt avbruten i den andra. Möjligen ses här ett halvt nithål. Rester av förgyllning ses på föremålets sidor. Metallen är till stora delar mycket kraftigt korroderad, vilket har förstört ytan och deformerat formen.

Åtgärd:

Föremålet är mekanisk rengjort med skalpell och borste under mikroskop. Ytan är stärkt och skyddad med 5% Paraloid B72 (akrylat).

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Djurben från slutundersökning Furan 9, RAÄ 17:1, Vellinge -osteologisk analys

Rapport 2021

Caroline Ahlström Arcini & Ola Magnell

Arkeologerna

Arkeologerna

Statens historiska museer

Våra kontor

Linköping

Lund

Möndal

Stockholm

Uppsala

Kontakt

010-480 80 00 info@arkeologerna.com

fornamn.efternamn@arkeologerna.com

www.arkeologerna.com

Innehåll

Inledning	4
Material och Metod	5
Resultat	5
Sammanfattning	9
Referenser	9

Inledning

Benmaterialet från Furan 9 härrör från ett historiskt gårdsläge mitt emot kyrkan i Vellinge daterat till 1000–1100-tal. Den osteologiska analysens målsättning är undersöka gårdens näringar genom artfördelning för att ge kunskap om inriktning på djurhållning och försörjning. Konsumtionsmönstret på platsen liksom spår efter olika aktiviteter ska belysas genom att den anatomiska fördelningen och förekomst av spår på benen efter hantverk och andra tafonomiska markörer.

Tabell 1. Fördelningen av antal fragment och vikt i kontexterna från slutundersökningen av Furan 9, Vellinge.

Kontext	Vikt (g)	Antal
156	274	48
230	16	8
252	417	56
272	1	1
274	38	7
275	20	14
273	1	1
281	1	1
297	70	7
298	112	17
301	16	1
305	16	3
317	3	4
326	1	1
330	184	62
331	1	2
337	76	3
357	219	15
359	27	6
405	22	5
440	311	20
446	22	6
448	106	44
449	865	17
475	48	3
480	13	6
481	180	25
482	18	3
497	42	25
498	549	7
509	49	7
516	4	5
525	1	3
560	4	1
563	5	1
571	1	1
576	6	1

581	138	15
588	2	5
638	1	1
690	53	16
705	1	1
Summa	3163	468

Material och metod

Benmaterialet kommer från härdar, stolphål, diken, olika fyllnadslager, fyllningar i diken, ett område som bedömts som gårdsplan. Sammanlagt togs här tillvara 3,1 kg obrända ben (tabell 1). Materialet är välbevarat och medelvikten per fragment ligger på 6,1 gram. Benen har samlats in från 42 olika kontexter.

Kvantifieringen av artfördelningen har gjorts genom antalet fragment (NISP). Materialet har delats upp i kroppsregioner i fyra kategorier: huvud (kranium, underkäke och lösa tänder), bål (kotor och revben), övre extremitet (skulderblad, över-/strål- och armbågsben från frambenet, lår- och skenben från bakbenen) och nedre extremitet (handlovs-/fotrotsben, mellanhands-/mellanfotsben och tåben).

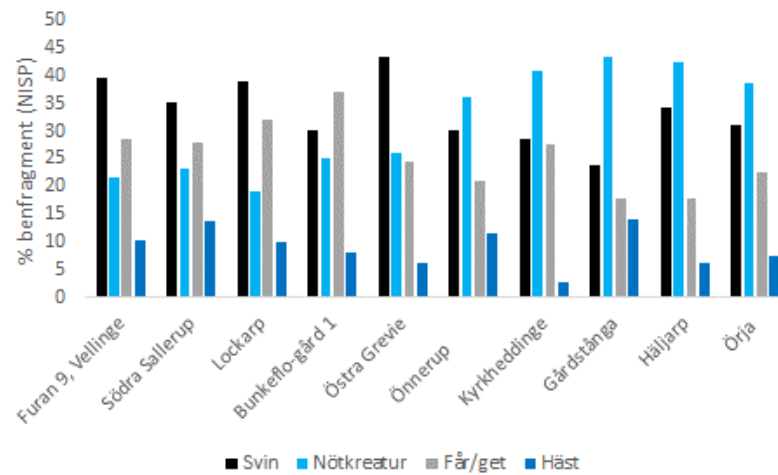
Vid åldersbedömning har tandslitage registrerats enligt Grant (1982) och bedömning av ålder av svin efter Magnell (2006) och får enligt Jones (2006). Häst tänder har åldersbedömts enligt Levine (1982).

Resultat

Materialet består främst av boskapsdjur, 94 %, varav svin är den vanligast förekommande arten, 40 %, följt av får/get och nötkreatur på 27 % respektive 22 % vardera och 10 % häst (tabell 2). En mindre mängd fågel, 3 % bestående av tamhöns och gås finns i materialet. Sju fragment av fisk har påträffats och representeras av torsk, sill och id.

Artfördelningen av boskapsdjur följer ett typiskt mönster för andra byar från Söderslätt med en stor andel småkreatur och då framför allt svin, samt relativt lite nötboskap. Södra Sallerup och Lockarp uppvisar i princip en helt identisk fördelning av djurslagen som för Furan 9. En jämförelse med gårdar från Lunda- och Landskrona slätterna norröver visar att dessa skiljer sig genom att nötkreatur är vanligast djurslag följt av svin (Figur 1).

Figur 1. Artfördelning baserad på antal fragment (NISP) av boskap och häst från Furan 9, Vellinge i jämförelse med andra gårdar och bytomter med faser daterade till sen vikingatid/tidig medeltid från sydvästra Skåne (Sten 1992; Ericson 1996; Hårdhe et al. 1997; Johansson 1998; Cardell 1999; Gustavsson et al. 2001; Heimer et al. 2006; Cardell 2009; Cardell 2013; Lagerås & Magnell 2017).

Tabell 2. Antal benfragment (NISP) av olika djur från Furan 9, Vellinge.

Nötkreatur (<i>Bos taurus</i>)	Får/get (<i>Ovis/Capra</i>)	Tamsvin (<i>Sus domesticus</i>)	Häst (<i>Equus caballus</i>)	Hund (<i>Canis familiaris</i>)	Katt (<i>Felis catus</i>)	Hönsfågel (<i>Galliformes</i>)	Gås (<i>Anserinae</i>)	Torsk (<i>Gadus morhua</i>)	Sill (<i>Clupea harengus</i>)	Id (<i>Idus leuciscus</i>)
41	52	77	20	1	1	5	1	4	2	1

Den låga andelen nötkreatur och höga svin skulle kunna tolkas som återspegla uppodlingsgraden och ett stort fokus på spannmålsodling i Vellingetrakten (Skansjö 1983). Detta skulle ha medfört att det funnits begränsat med större betesmarker för nötkreatur i detta område och att istället har det hållits får i större utsträckning som kräver mindre arealer. Svinen har då främst fötts upp på rester från jordbruk och annat hushållsavfall. Att det finns ett tydligt inslag av häst i båda regioner tyder på att dessa troligen hade en viktig roll som arbetsdjur i jordbruket.

Det kan inte helt uteslutas att skillnaderna återspeglar lokala konsumtionsmönster och en större preferens för fläskkött på Söderslätt än Lundaområdet, men mer troligt är nog att skillnaderna bero på lokala specialiseringar utifrån ekologiska förutsättningar.

Benfynden av höns och gås visar på hållning av fjäderfä, men även andra husdjur som hund och katt.

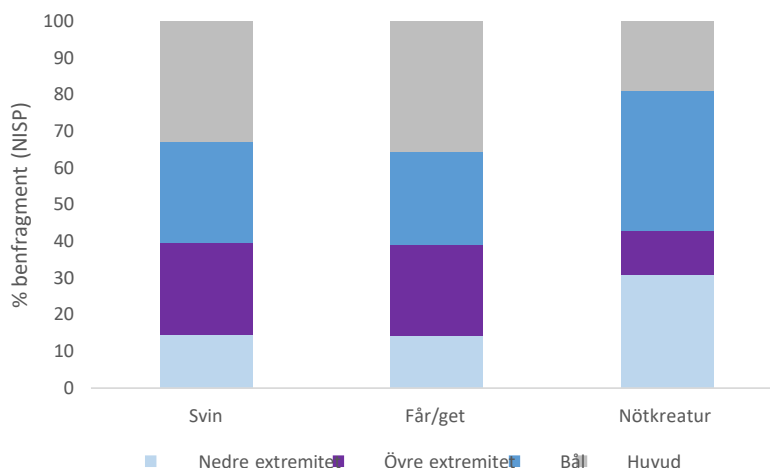
De fåtal fiskbenen visar på en viss konsumtion av fisk. Baserat på derika fiskbenmaterialen från flera andra gårdar från tidigmedeltid i sydväst Skåne kan fiskkonsumtionen antas ha varit mer omfattande, än vad benmaterialet från Furan 9 indikerar, och att fiskben är underrepresenterade på grund av tafonomiska orsaker. Torsk och sill visar på fiske i Öresund medan id skulle möjligen kan tyda på fiske i Vellingebäcken.

Endast ett fåtal tänder, käkar och ben har kunnat ålders- och könsbedömmas, vilket innebär att utslaktningen inte har kunnat studeras närmare. Av nötkreatur finns ben från spädkalv samt äldre kalv kring 6–12 månader samt äldre djur. Två käkar av får/get på 8–11 respektive 20–24 månader tyder på utslaktning under vinterhalvåret. Bland svinen finns tre individer i åldrarna 7–12 månader, 14–24 och

18–24 månader, vilket även tyder på en slakt under vintern. Ett fynd av hund där strålbenet (*radius*) proximala epifys är lös indikerar att hunden kommer från en valp som dog före 12 månaders ålder.

Den anatomiska fördelningen av boskapsdjuren visar att benmaterialet består av fragment från olika delar av skelettet,

vilket innebär att djuren är slaktade på platsen. Den anatomiska fördelningen skiljer sig relativt lite åt mellan arterna (Figur 2).

Figur 2. Anatomiskfördelning av boskapsdjuren från Furan 9, Vellinge, beräknat med NISP.

Enstaka slaktspår och gnagmärken visar på att ben kommer från matavfall som hundar har rotat runt bland. Bearbetade ben i form av sågat revben av häst (560) och mellanfotsben av nötkreatur (475) visar på visst benhantverk bedrivits på gården. Ett mellanhandsben av nötkreatur bearbetat till syl (298) kan ses indikation på läderhantverk.

Benmaterialet i de härdarna (272, 274, 480 och 481) obrända ben och främst köttrika delar av nötkreatur, svin, får/get och häst samt kraniedelar av torsk och id, vilket tyder på primärt hushållsavfall i form av matrester och fiskrens.

I två diken (230 och 337) påträffades kraniefragment, underkäke, och mellanhandsben av nötkreatur och svin, alltså köttfattiga delar och slaktavfall som har hamnat i dikena

I ett stolphål (297) påträffades delar av ett mellanfotsben av nöt och underkäke från svin, där den senare var hel och skulle kunna representera en deposition och ett husoffer.

På det område som tolkats som gårdsplan (330, 448 och 475) tillvara från nötkreatur, svin, får/get och höns. En övervikt av köttfattiga delar tyder på benmaterialet från gårdsplanen till stor del utgörs av slaktavfall, men även köttrikare delar tyder ett inslag av matrester. Ett sågat mellanfotsben av nötkreatur tyder på hantverk bedrivits på eller i anslutning till gårdsplanen.

Mitt på den undersökta ytan fanns ett aktivitetslager (252) med mycket träkol, keramik och skörbränd sten. I lagret påträffades sammanlagt 417 gram ben, där fragmenten kommer från svin, får/get, höns, torsk men också en katt.

En stor del av av benmaterialet har insamlats från olika fyllnadslager och i dessa fanns ben från boskap, men också häst och gås och på gården. I fyllningen till en grop (298) har också påträffats

delar av en hundvalp tillsammans med matavfall från svin, får/get och höns. I fyllnadslager 156 fanns stora delar av en ung galt på 7–12 månader med komplett kranium medan i fyllnaden till grop 498 delar av kranium och halskotor av häst en äldre häst över 15 år. Dessa två kontexter kan tolkas som kadavergropar.

Tabell 2. Artfördelningen i de olika kontexter, beräknat med NISP.

Lager/Art	Nötkreatur	Får/get	Svin	Häst	Hund	Katt	Hönsfågel	Gås	Torsk	Id
156		1	27					1		
230	1		2							
252	14	12	14			1	1		1	
274			2						2	
275			3							
285			1							
297	1		1							
298	1	1	1		1		1			
301	1									
305		1		1						
317		1	1	2						
330	1	7	9							
337	1		2							
357	7	2					1			
359		1		2			1			
388				1						
405		2	1							
440	1	3	2							
446		1	1							
448		4	3				1			
449	1			1						
475	3									
480		1								
481	2	2	3	2						1
482				1						
497	2	1	2						1	
498				7						
509				1						
516		1	1							
560				1						
563			1							
581	1	4	1							

690	2	1	1	1						
705		1								

Sammanfattning

Den osteologiska analysen av benmaterialet från Furan 9, Vellinge, Benmaterialet består boskapsdjur som av att döma av den anatomiska sammansättningen på benmaterialet har slaktats och konsumerats på gården. Artfördelningen av boskap med en stor andel av framför allt svin uppvisar stora likheter med andra byar från Söderslätt och sen vikingatid/tidig medeltida, vilken skiljer sig från samtida byar från Lunda- och Landskronaslätterna. Utöver boskapsdjuren förekommer även ben från höns, gäss och husdjuren katt och hund som utgör en vanlig sammansättning av djur på en gård. Fynd av ben från torsk, sill och id tyder på en viss konsumtion av fisk.

Benmaterialet från olika typer av kontexter tyder på att dessa representerar avfall från olika aktiviteter och hanterande av mat- och slaktrester, benhantverk och möjligen kadaver och rituella depositioner.

Referenser

- Cardell, A., 1999. Osteologi, I: Kriig, S. & Thomasson, J. Den vikingatida/tidigmedeltida bebyggelsen i Häljarp. Skåne, Tofta sn, RAÄ nr 19, Häljarp 10:15, VKB SU3, Arkeologisk undersökning, Riksantikvarieämbetet UV Syd Rapport 1999: 95,
- Cardell, A. 2009. Från köttproduktion till mjölkhushållning: en jämförande studie mellan byarna i Bunkeflo och Lockarp, I: Hadevik, C. & Steineke, M. (red.), Tematisk rapportering av Citytunnelprojektet. Malmö museer, Rapport 48, 541-558.
- Cardell, A. 2013. Fisk för distribution och kött till husbehov. I: K. Schmidt Sabo (red). Örja 1:9. Arkeologisk undersökning 2010. Riksantikvarieämbetet, UV Rapport 2013: 68: 189–204.
- Ericson, P. G. P., 1996. Tama och vilda djur på fem skånska boplatser daterade till bronsålder, järnålder och medeltid, I: Räf, E. (red.). Skåne på längden. Sydgasundersökningarna 1983–1985, Rapport UV Syd 1996: 58, p-p.
- Grant, A. 1982. The use of tooth wear as a guide to the age of domestic ungulates. I: B. Wilson, C. Grigson & S. Payne (red.). Ageing and Sexing Animal Bones from Archaeological Sites. BAR British Series 109, Oxford.
- Gustavsson, A., Jonsson, M., Strömberg, M., Trabjerg-Madsen, R. C.,

2001. Bland husdjur och avfall: En osteologisk analys av tidigmedeltida gård 12 i Önnerup, Skåne. Uppsats i Historisk osteologi, Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet.
- Heimer, O., Ifverson, P. & Persson, J., 2006. Lockarps bytomt.
Delområde 8. Citytunnelprojektet. Malmö: Malmö Kulturmiljö, Rapport 45.
- Hårde, A. Pålson, A.-Z., Strid, L. & Svensson, K. 1997. Mera vilt än tamt.
En osteologisk analys av benmaterialet från de vikingatida/tidigmedeltida bosättningslämningarna inom utgrävningarna Sydgas 1983-84, Ängdala 1989 och Ängdala 1991 vid Södra Sallerup i Skåne. C-uppsats i historisk osteologi, Lunds universitet.
- Johansson, F. 1998. Djurbensmaterialet från Kyrkheddinge, I: Schmidt
Sabo, K. (red.). Kyrkheddinge bytomt. Särskild undersökning 1995. UV Syd Rapport 1998:5: 125-135.

- Jones, G. 2006. Tooth eruption and wear observed in live sheep from Butser Hill, the Cotswold Farm Park and Five Farms in the Pentland Hills, UK. I: Ruscillo, R. (red.). Recent advances in ageing and sexing animal bones. Proceedings of the 9th ICAZ conference, Durham 2002. Oxford.
- Lagerås, P. & Magnell, O. 2017. Arkeobotanisk och osteologisk analys, I: Bolander, A., Östra Grevie 9:30 och 12:14: Där backe möter slätt: mellan mosse och lund, Skåne, Vellinge kommun, Östra Grevie socken, fastighet 9:30 och 12:14, fornlämning Östra Grevie 40 och 41. Statens historiska museer, Arkeologerna Rapport 2017:18.
- Levine, M. 1982. The use of crown height measurements and eruption- wear sequences to age horse teeth. I: Wilson, B. Caroline G. & Payne, S. (red.). Ageing and sexing animal bones from archaeological sites. BAR British Series 109. Oxford.
- Magnell, O. 2006. Tooth wear in wild boar (*Sus scrofa*). I: D. Ruscillo (red.). Recent Advances in Ageing and Sexing Animal Bones. Proceedings of the 9th ICAZ Conference, Durham 2002. Oxbow Book. Oxford.
- Silver, I. A. 1969. The ageing of domestic animals. I: Brothwell, D. & Higgs, E. (red). *Science in Archaeology*. London.
- Skansjö, S. 1983. Söderslätt genom 600 år. Bebyggelse och odling under äldre historisk tid. Skånsk senmedeltid och renässans 11. Skriftserie utgiven av Vetenskaps - Societeten i Lund. Lund.
- Sten, S. 1992. Gårdstånga. Osteologisk analys av djurben från kungsgården Gårdstånga, Skåne. Statens Historiska Museum, Osteologiska enheten, rapport 1992:6.

Arkeologerna

Bilaga 10a. 14C-resultat projekt A_2019_0040, Furan 9, AU

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet Tandemlaboratoriet Kol-14 gruppen

Besöksadress:

Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress: Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida: <http://www.tandemlab.uu.se>

E-post: radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2020-11-23

Erik Ogenhall
Statens Historiska Museer
Arkeologerna
Hallnäsgratan 11
752 28 UPPSALA

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från Vellinge, Skåne. (p 3214)

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsatts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0,5 % NaOH tillsatts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorm förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

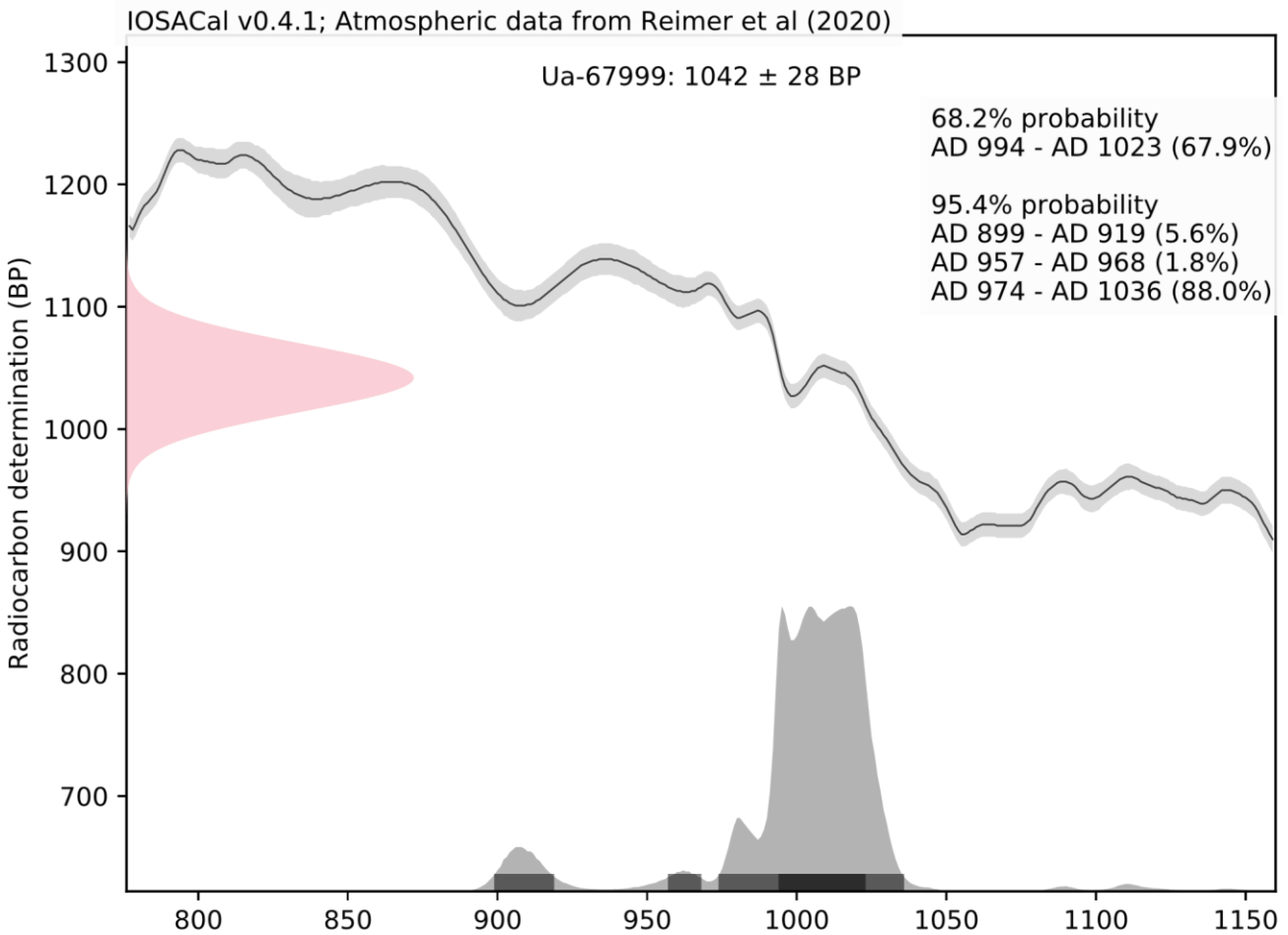
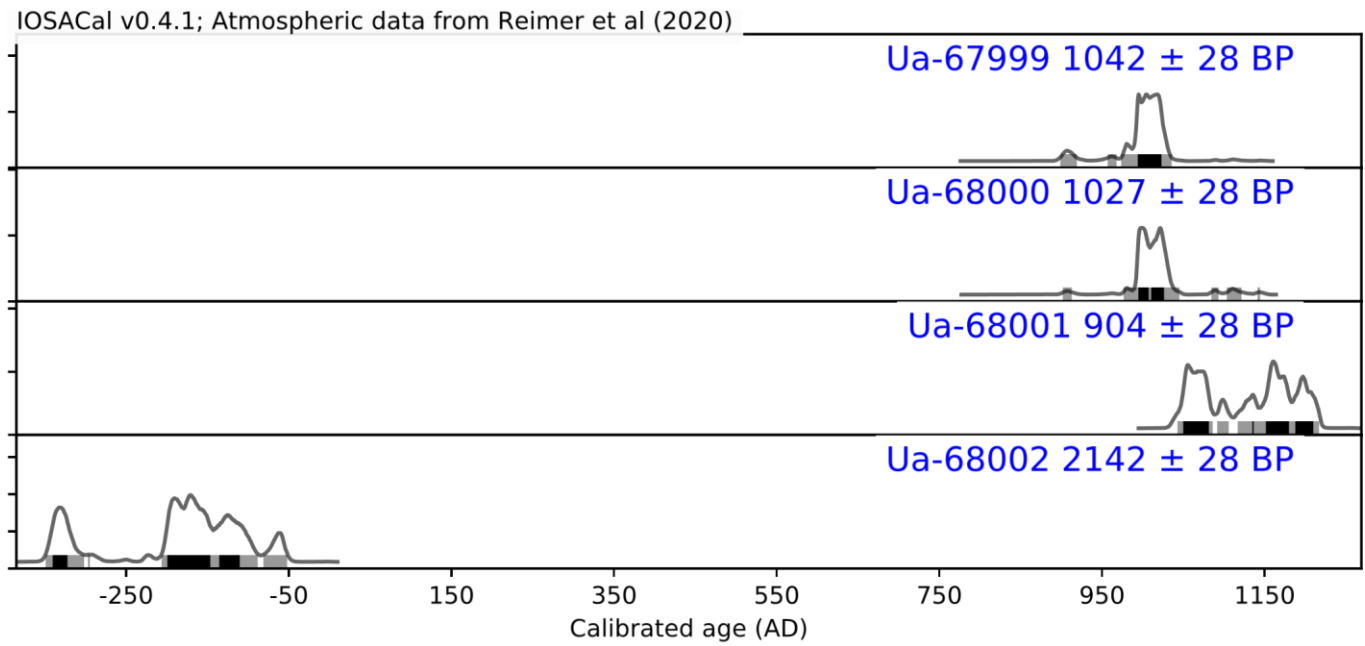
RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰}$ PDB	V- ^{14}C alder BP*
Ua-67999	152	-21,6	1 042 ± 28
Ua-68000	252	-22,5	1 027 ± 28
Ua-68001	388	-24,3	904 ± 28
Ua-68002	605	-23,5	2 142 ± 28

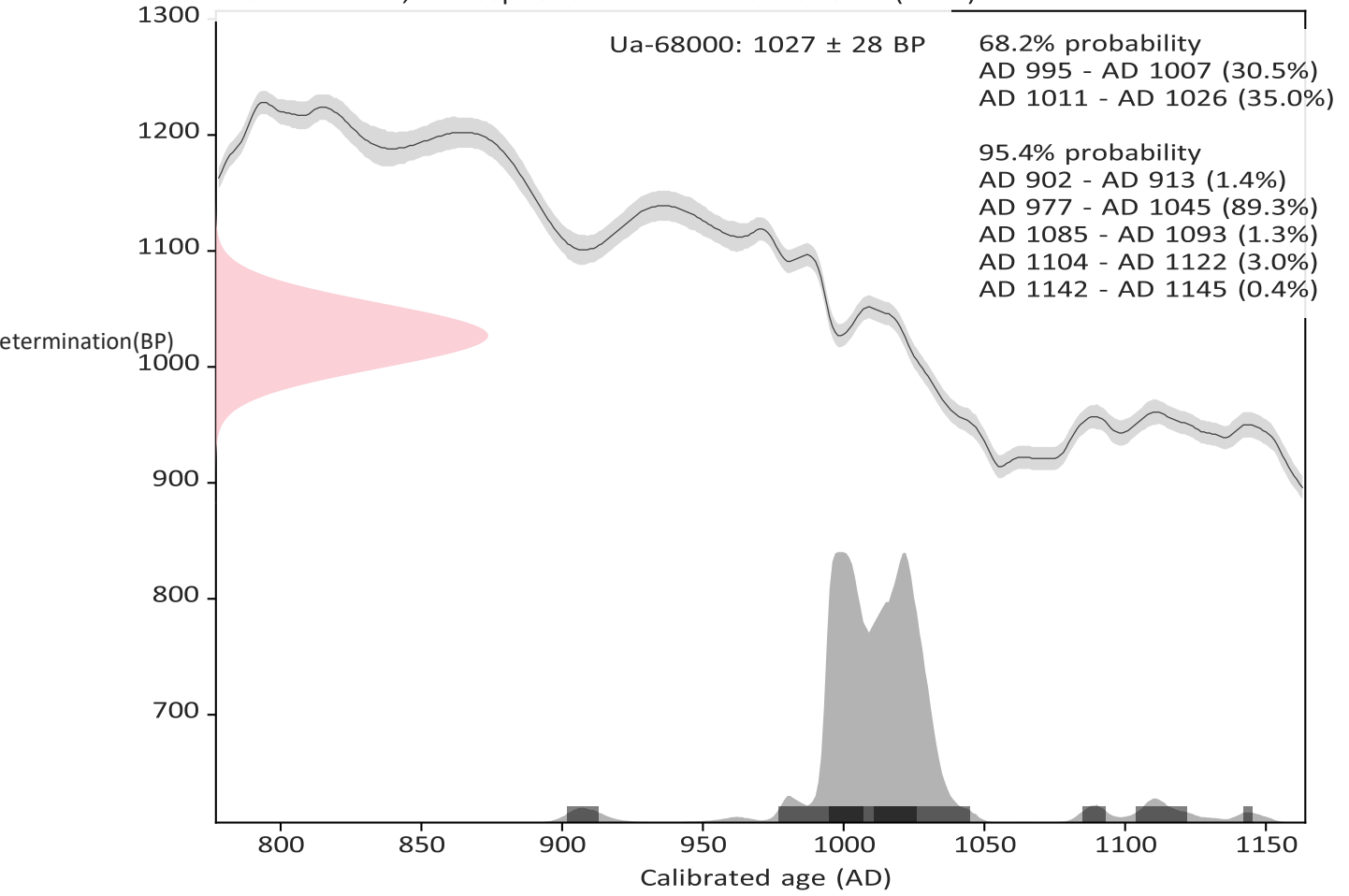
Med vänliga hälsningar

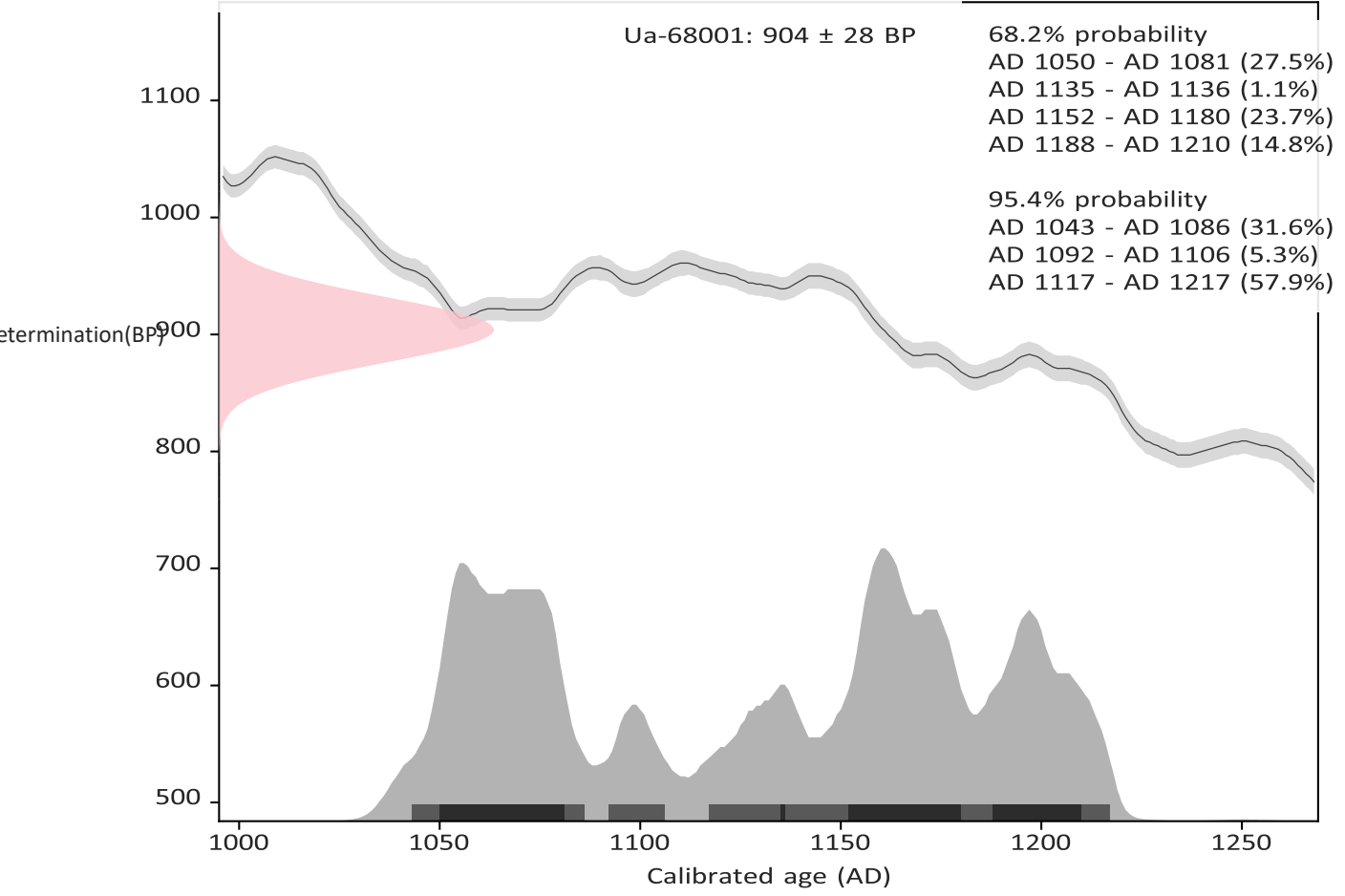
Karl Håkansson / Lars Beckel

Kalibreringskurvor

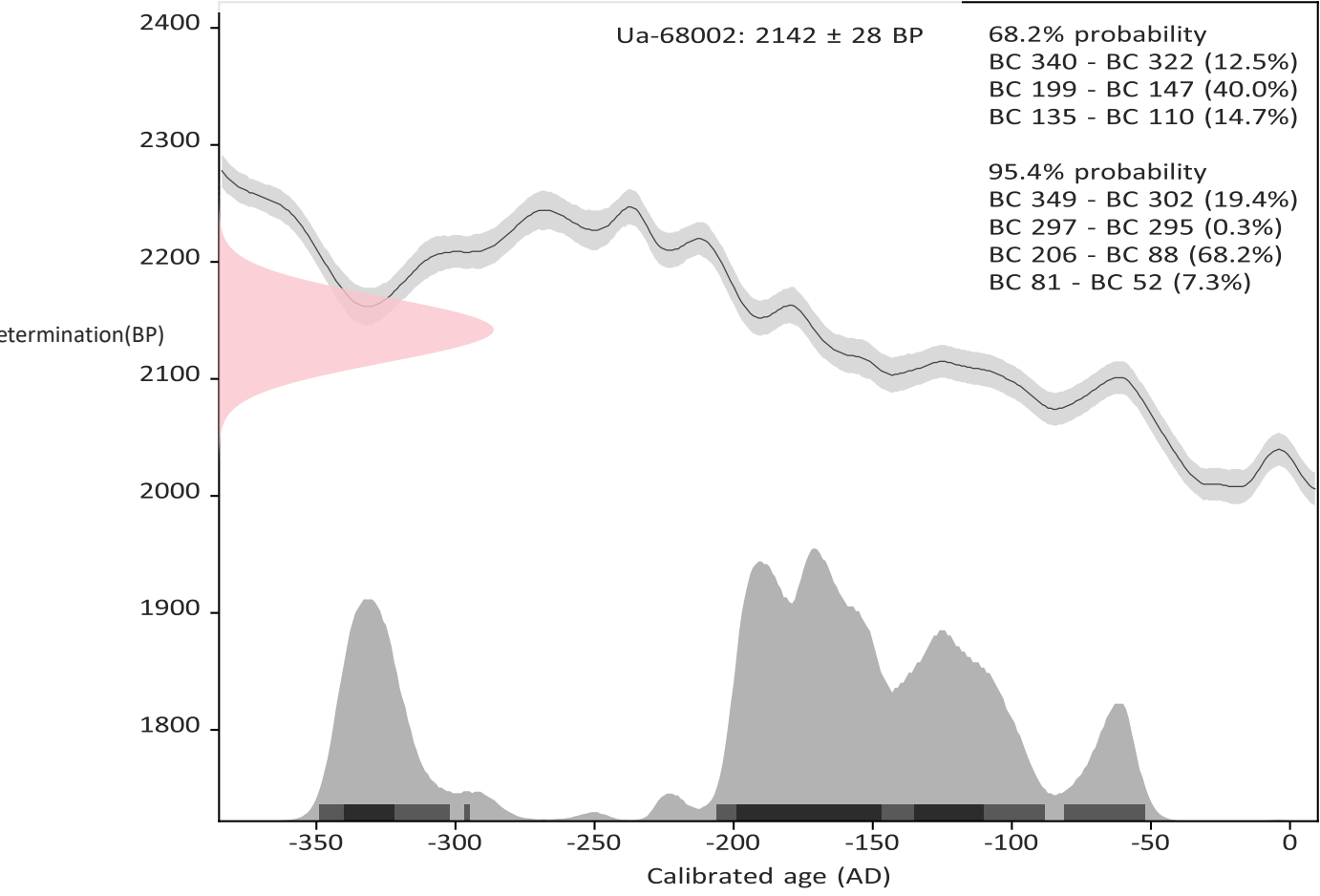
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Bilaga 10b. ^{14}C -resultat projekt A_2020_0065, Furan 9, schaktningsövervakning

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet Lägerhyddsvägen 1

Postadress: Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida: <http://www.tandemlab.uu.se>

E-post: radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2022-07-07

Jens Heimdahl
Statens Historiska Museer
Arkeologerna
Instrumentvägen 19
126 53 HÄGERSTEN

Resultat av ^{14}C datering av makrofossil från A_2020_0065,

Vellinge, Skåne. (p 4417)

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0,5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 ° C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består

främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ V-PDB}$	^{14}C ålder BP
Ua-74769	PM 2013	-24,8	1 005 ± 29

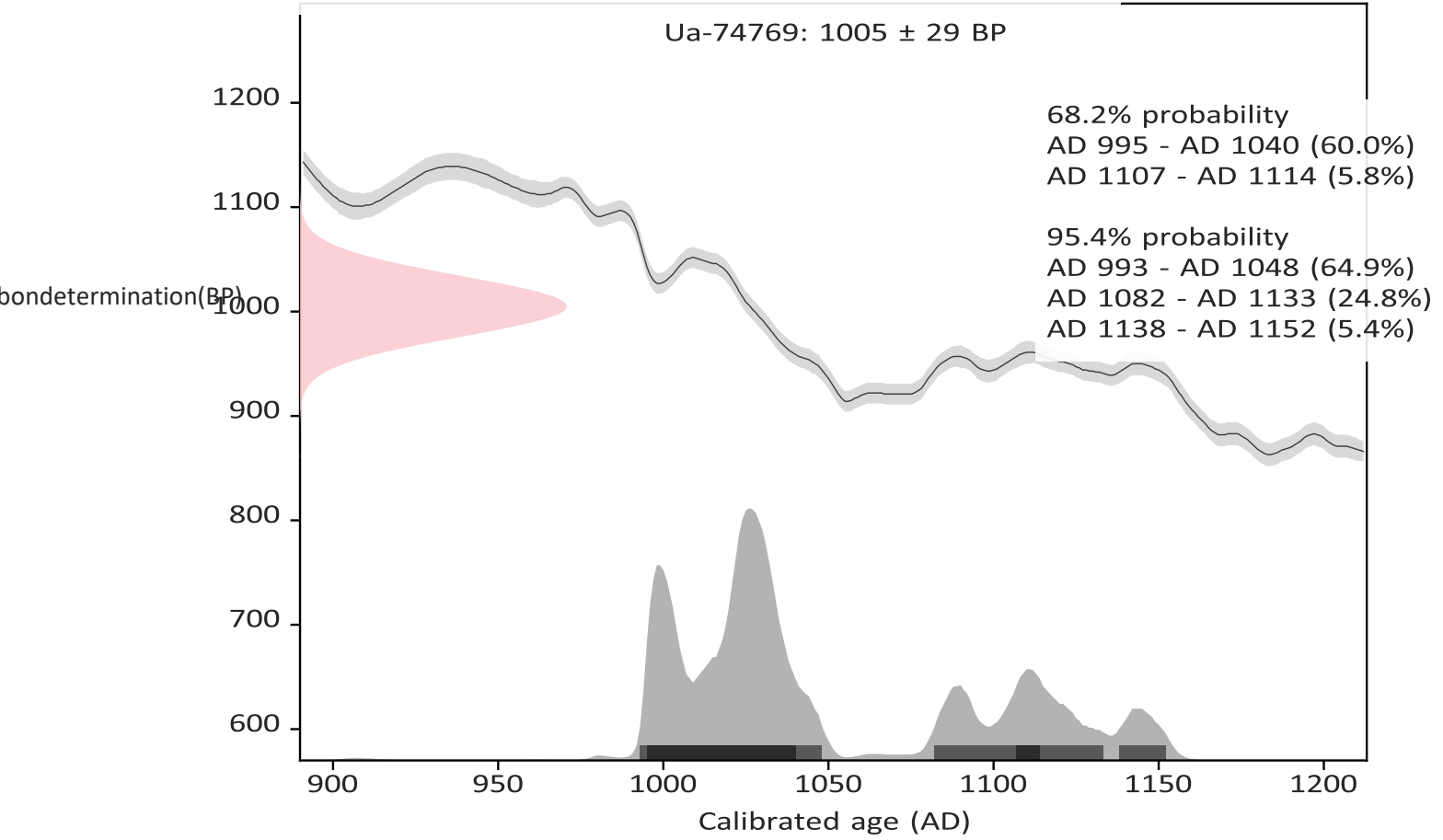
Med vänliga hälsningar

Maximilian Schmidt/Daniel Primetzhofer

1/2

Kalibreringskurvor

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Bilaga 10c. 14C-resultat projekt A_2020_0067, Furan 9, AU

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet Tandemlaboratoriet Kol-14 gruppen

Besöksadress:

Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress: Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida: <http://www.tandemlab.uu.se>

E-post: radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2021-02-03

Erik Ogenhall
Statens Historiska Museer
Arkeologerna
Hållnäsgratan 11
752 28 UPPSALA

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från Furan 9 Vellinge, Skåne. (p 3366)

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsatts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0,5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

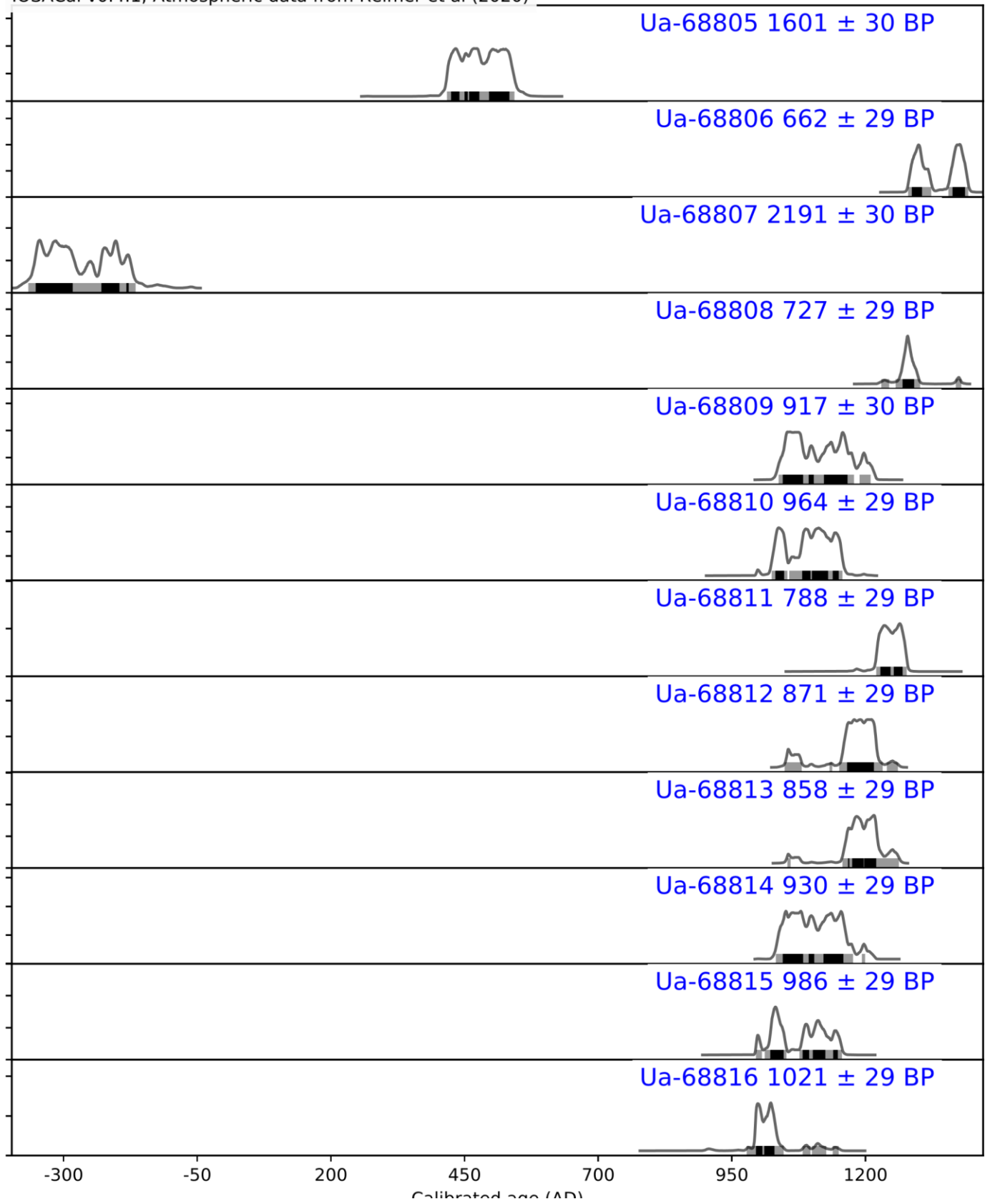
Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰}$ PDB	V- ^{14}C alder BP*
Ua-68811	1285	-24,2	788 ± 29
Ua-68812	1306	-23,6	871 ± 29
Ua-68813	1377	-24,2	858 ± 29
Ua-68814	1406	-23,5	930 ± 29
Ua-68815	1553	-23,2	986 ± 29
Ua-68816	1575	-24,8	1 021 ± 29

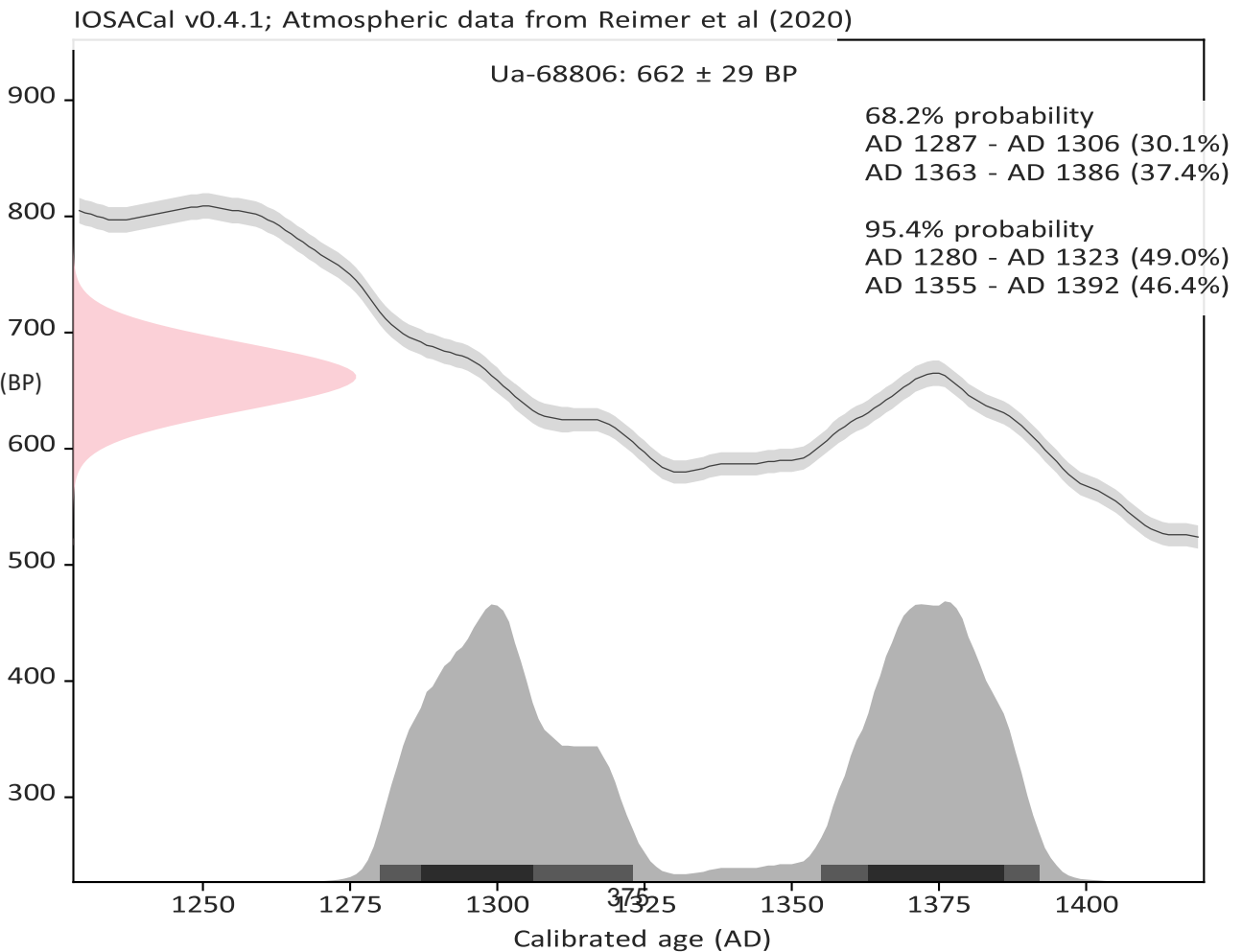
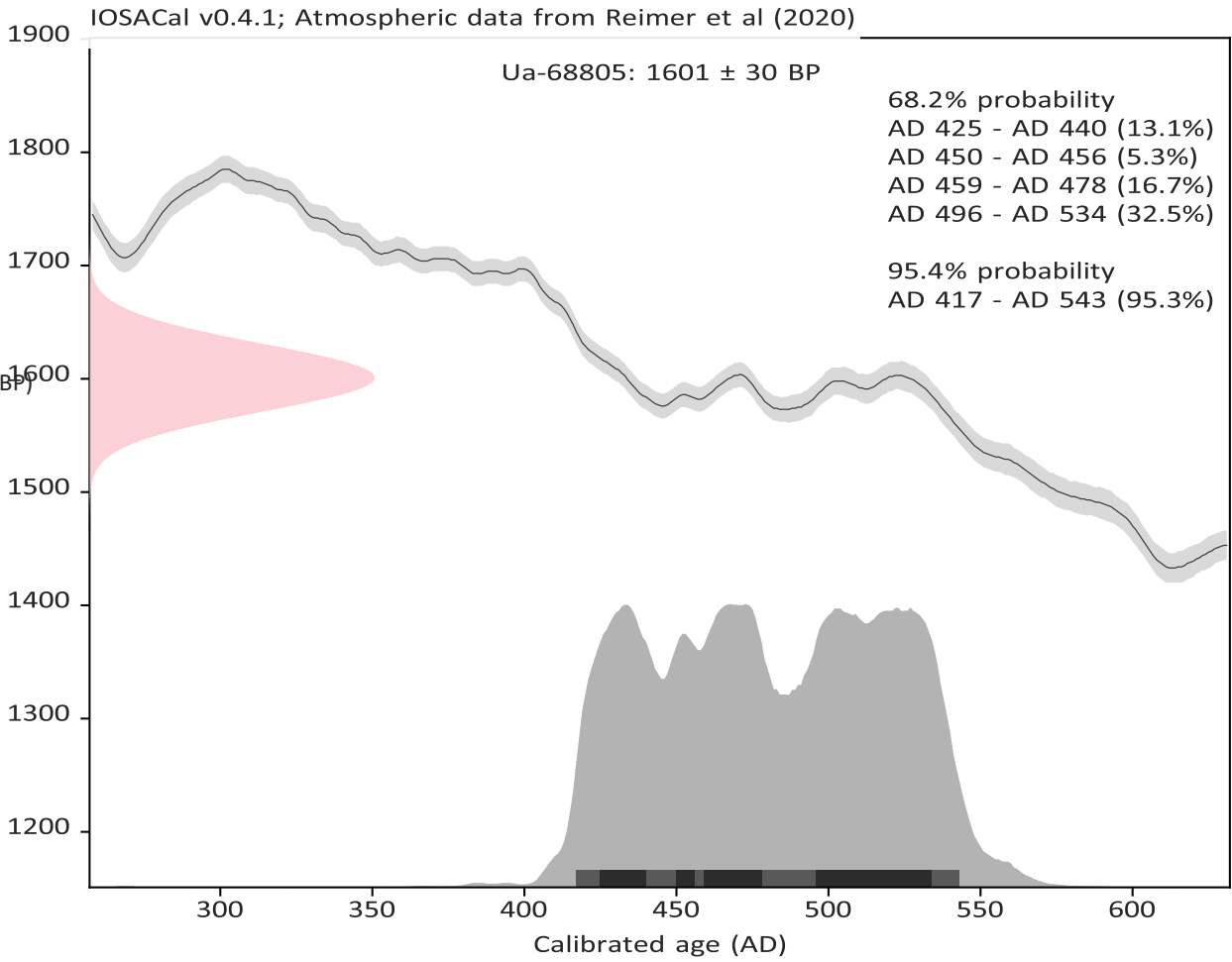
Med vänliga hälsningar

Karl Håkansson/Lars Beckel

Kalibreringskurvor

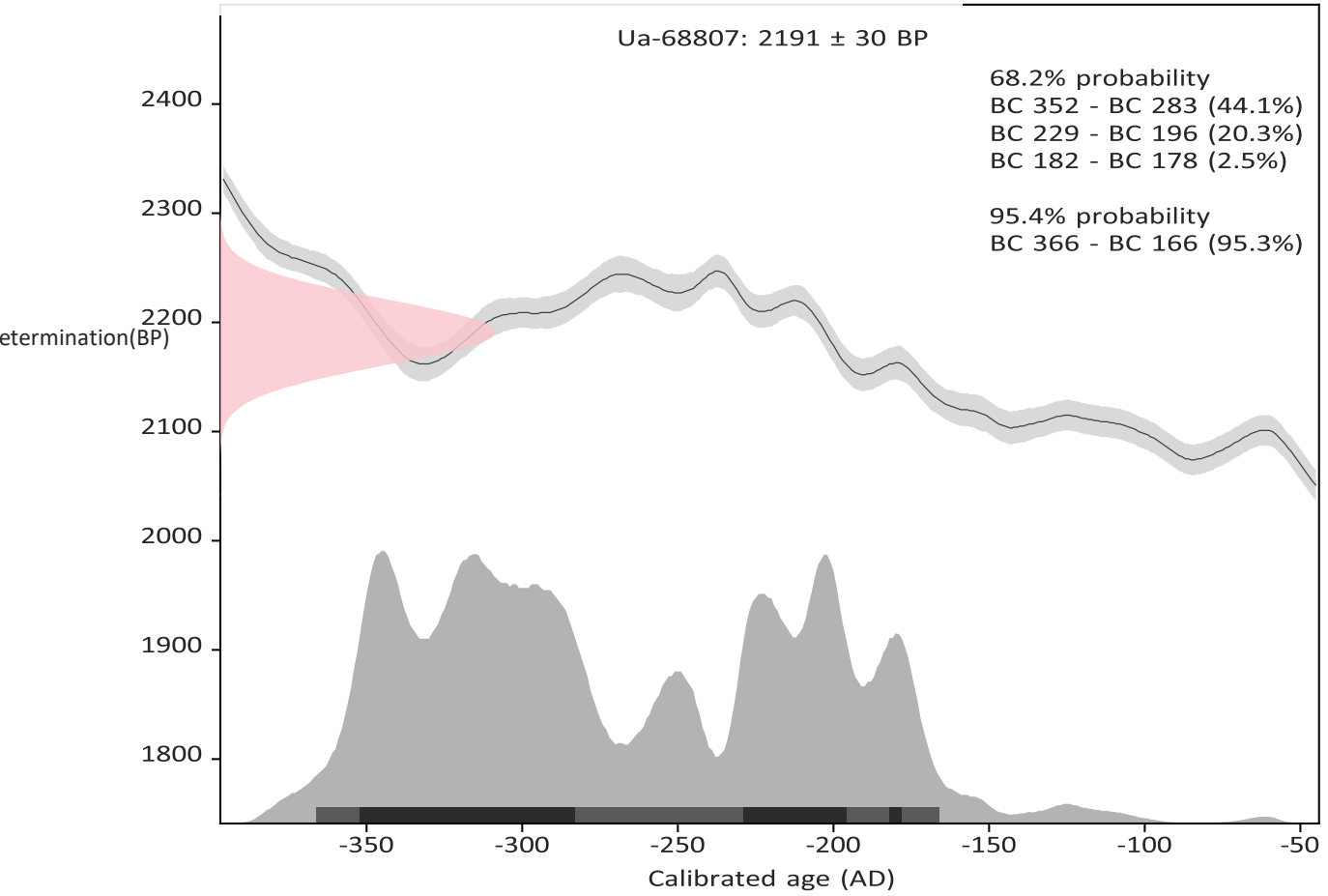
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

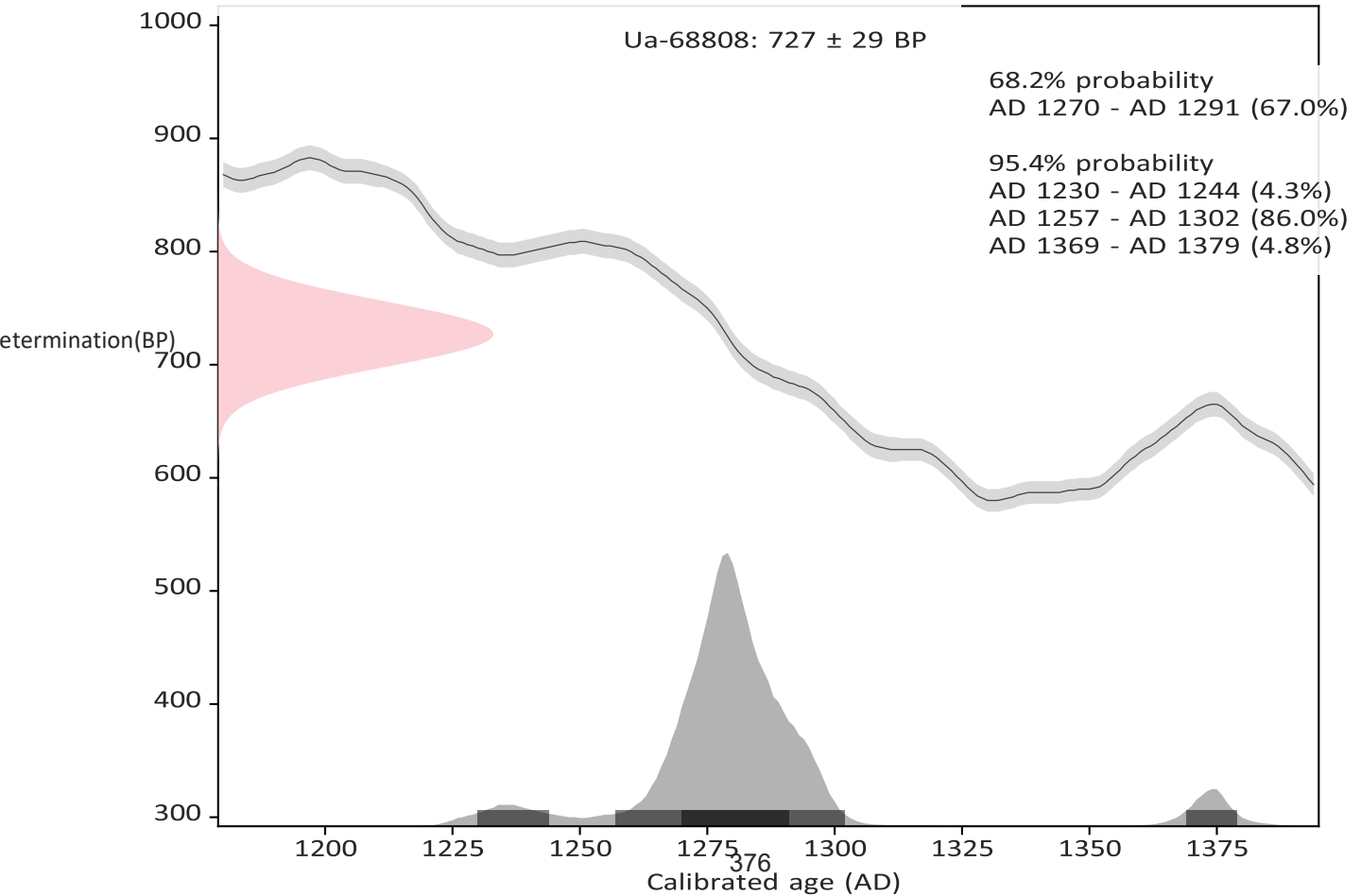

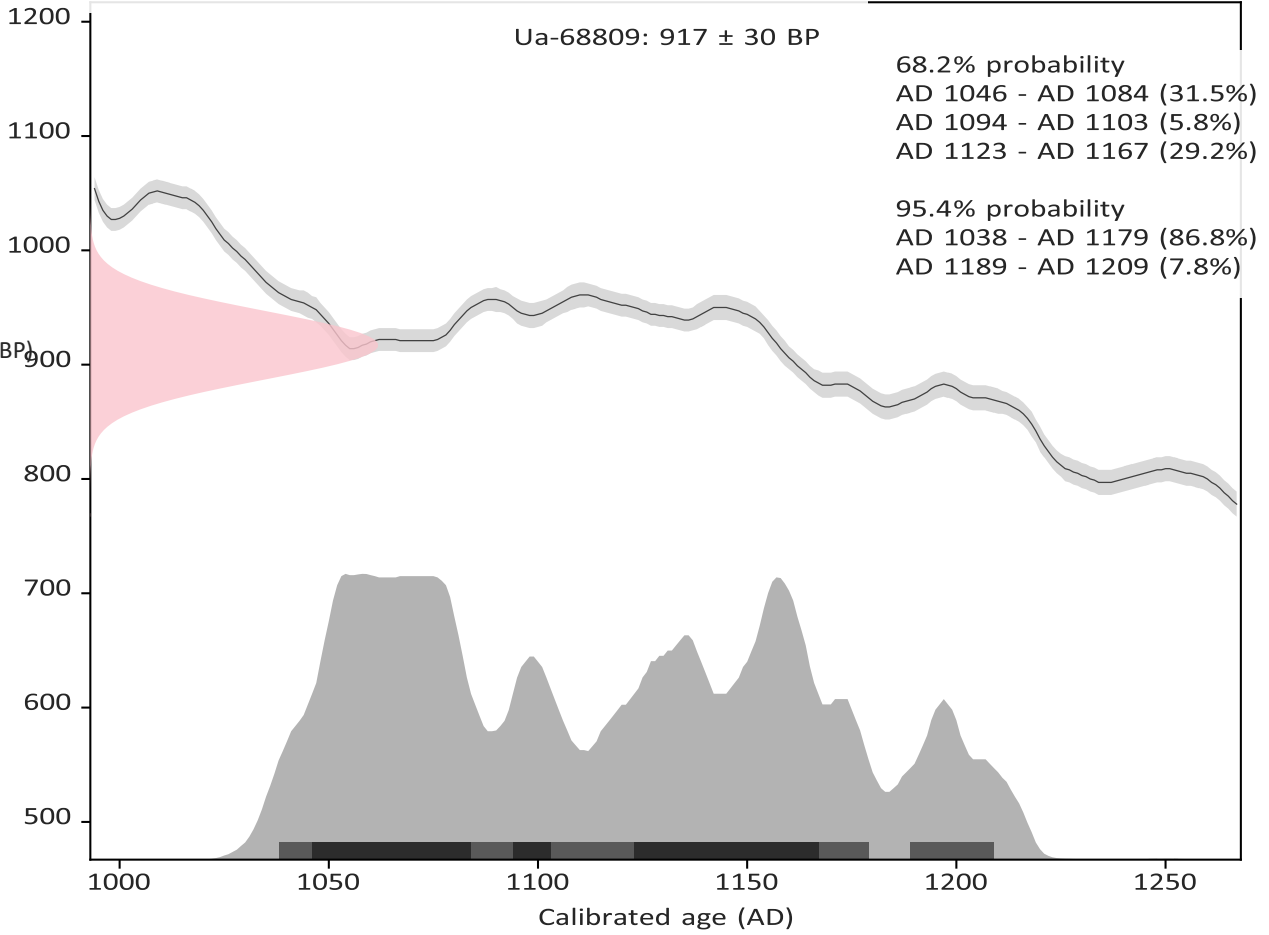
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

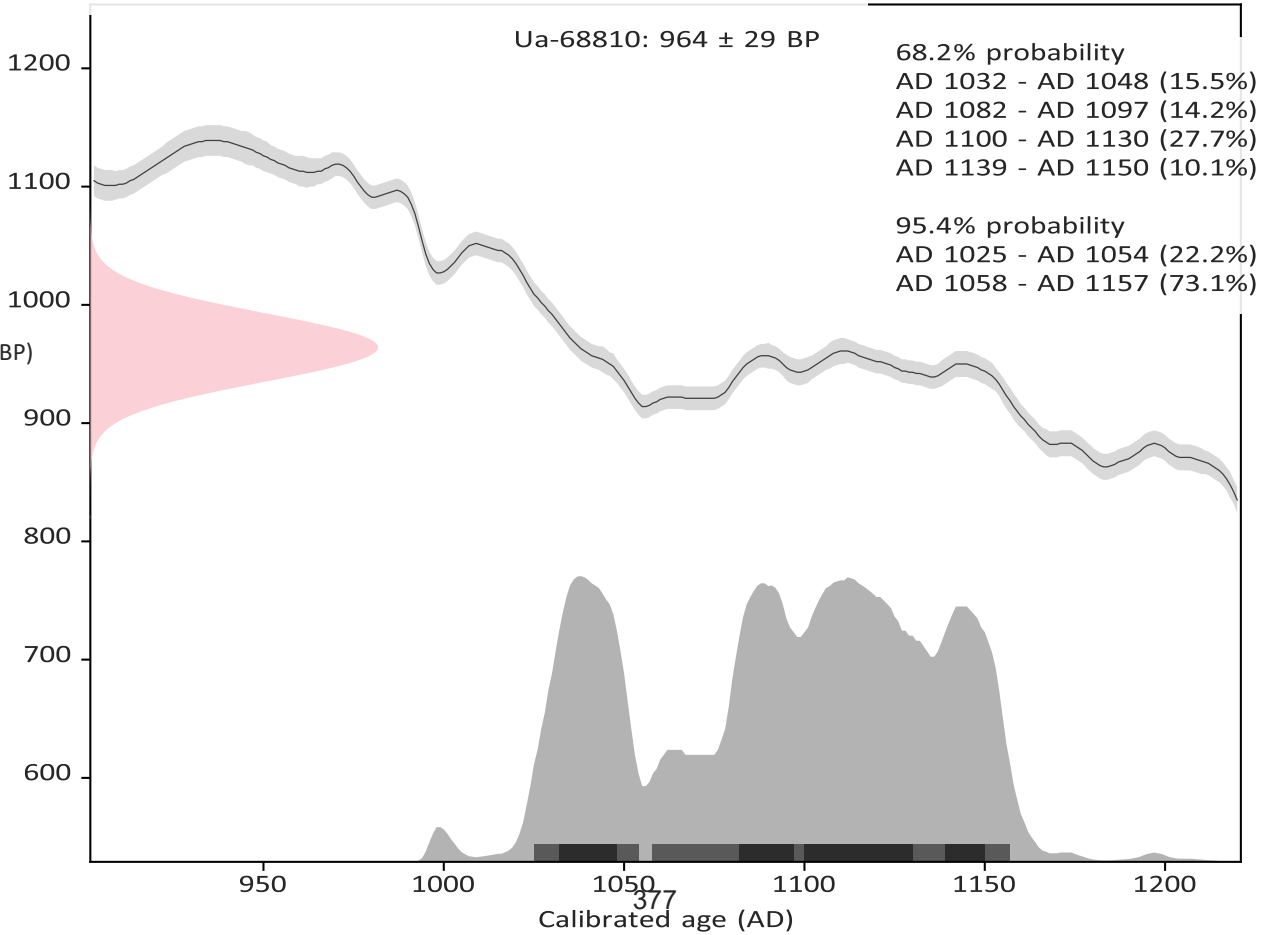
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

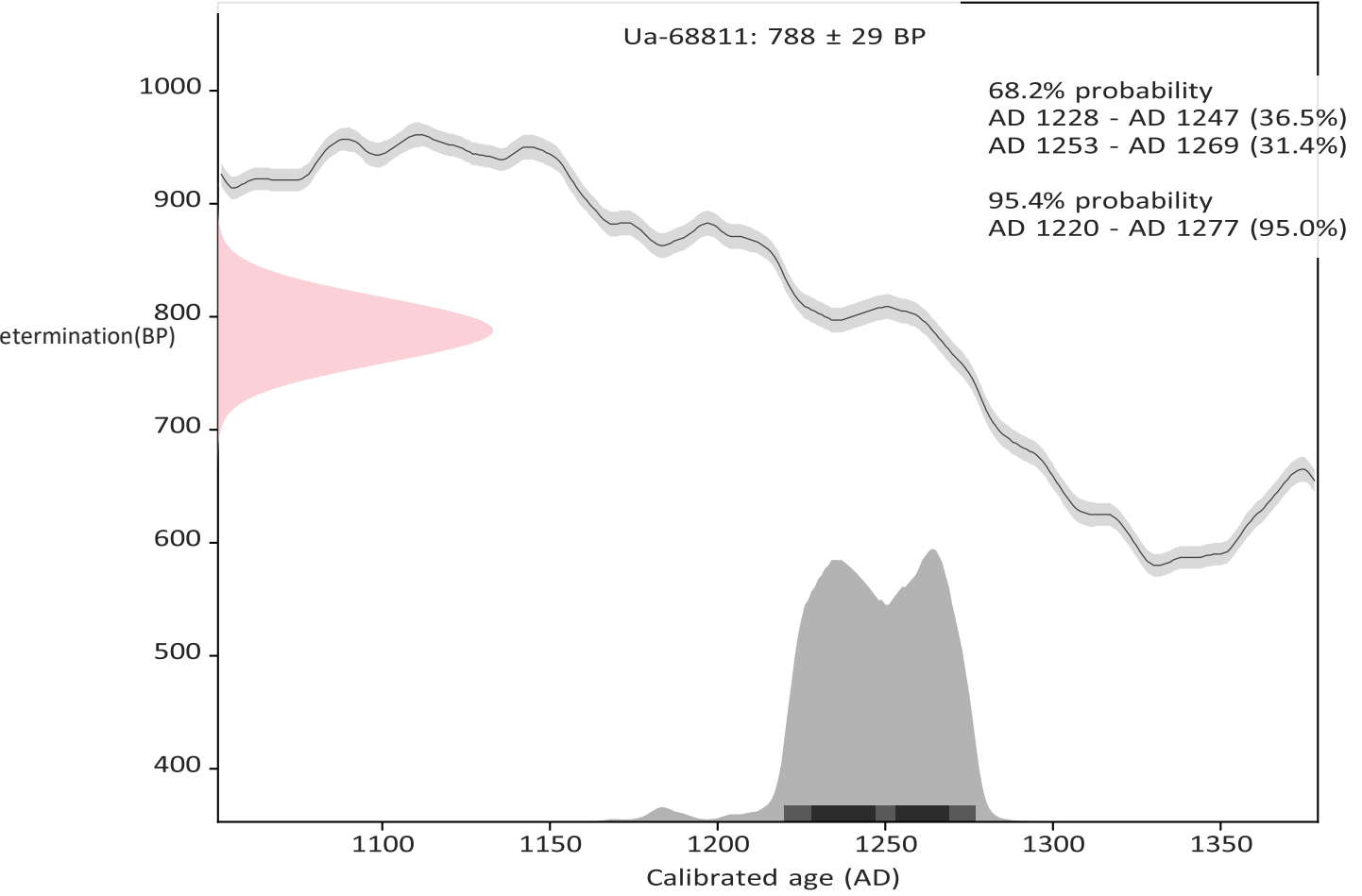
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

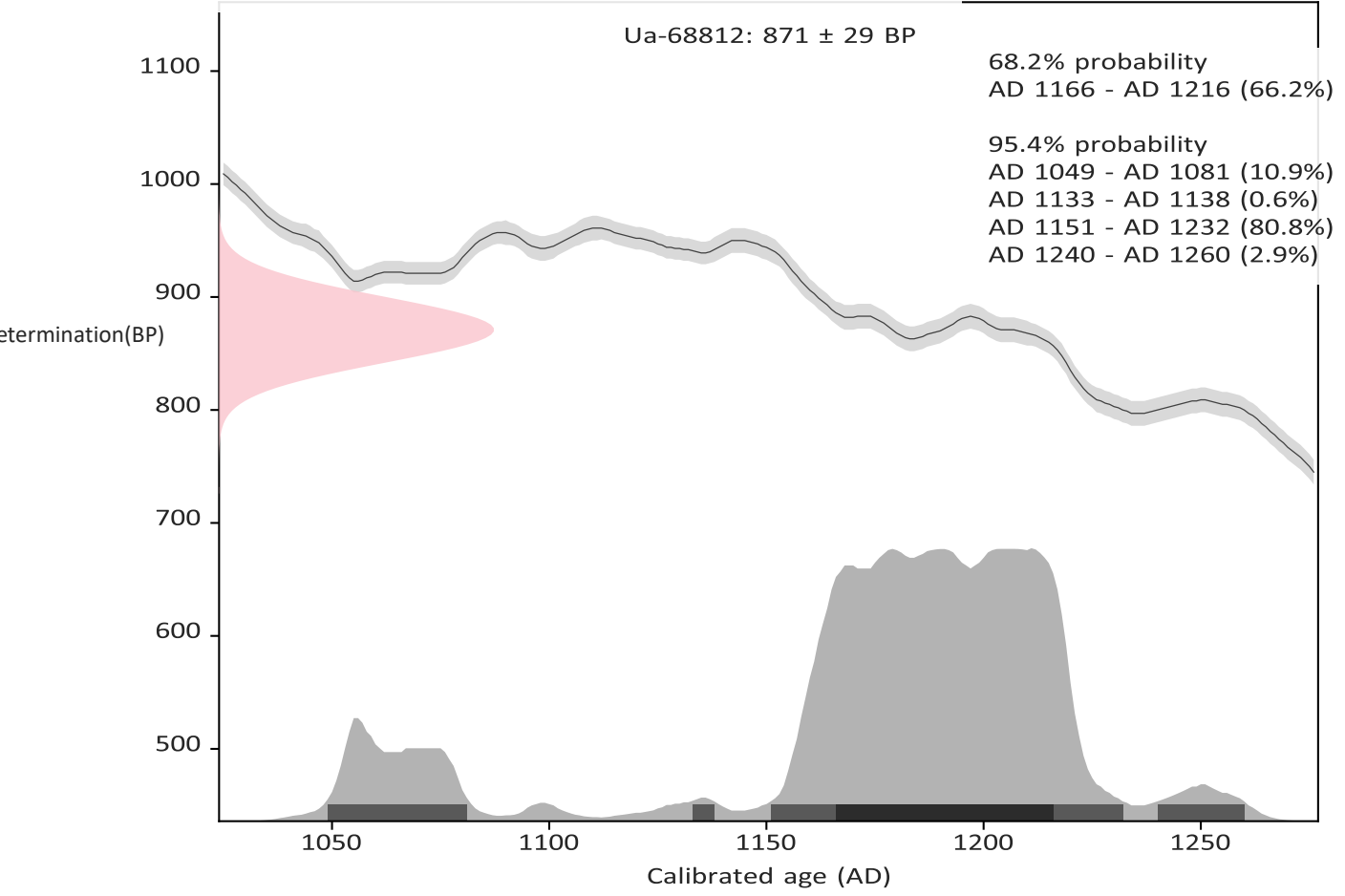

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

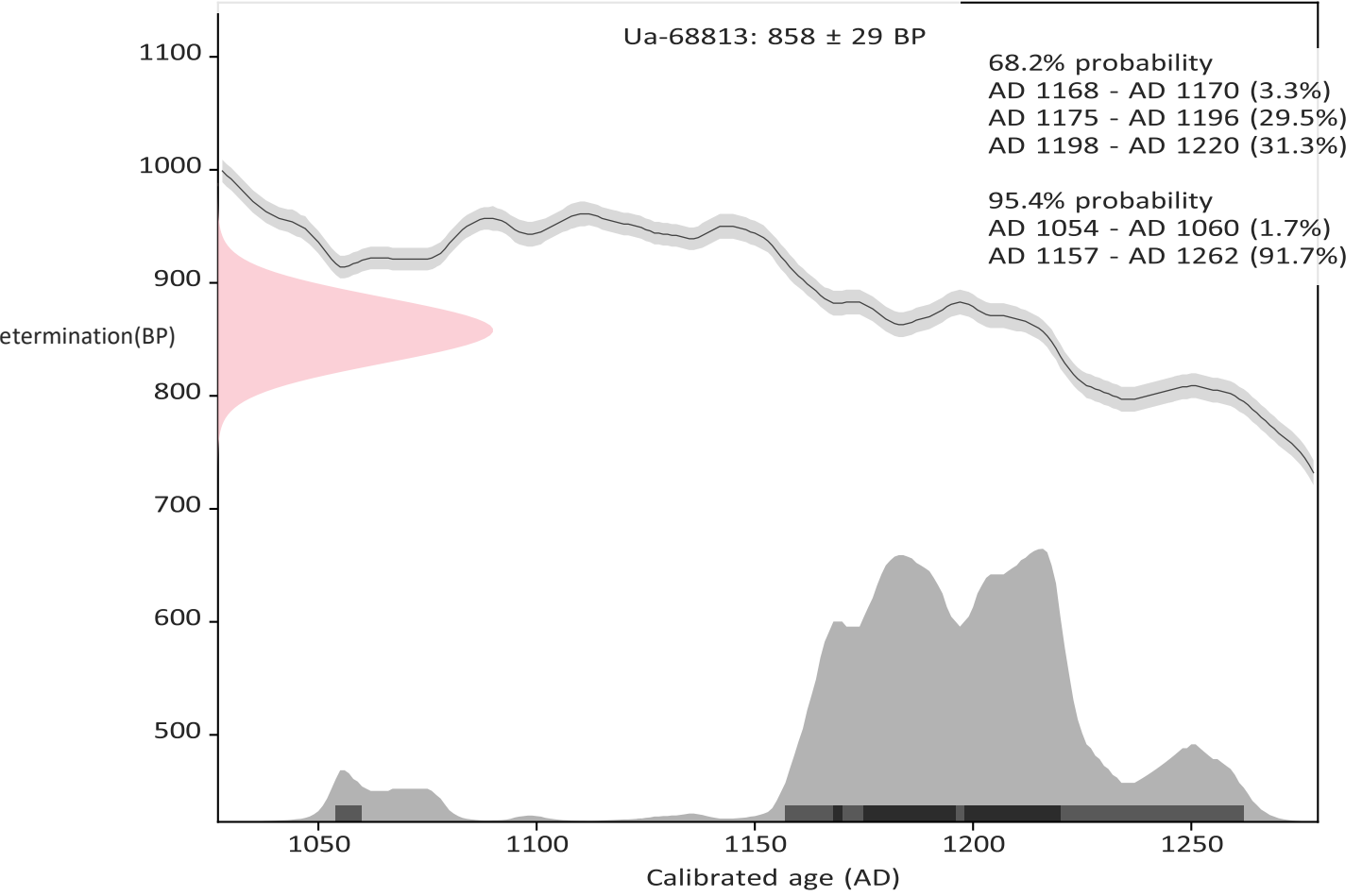

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

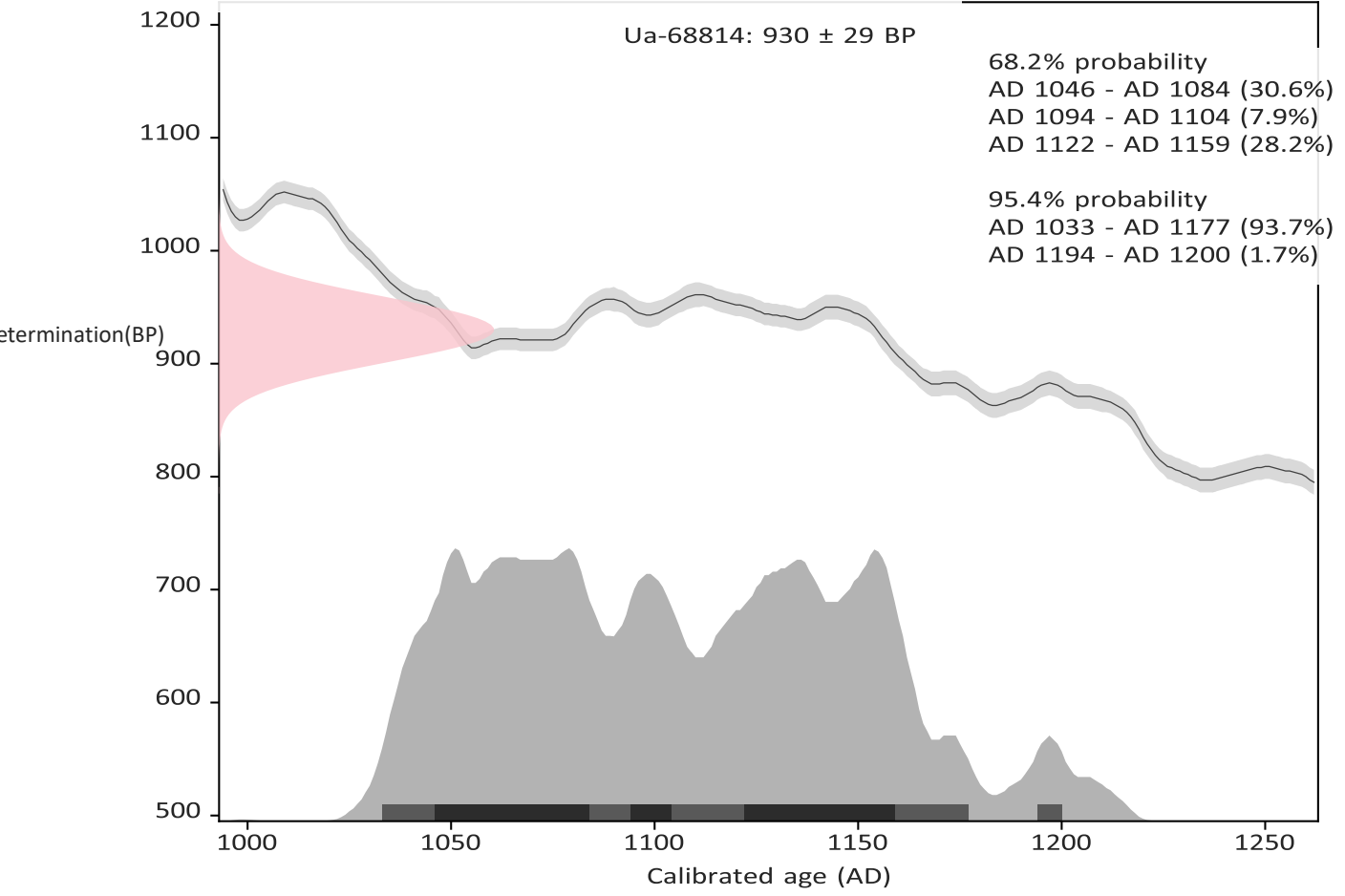

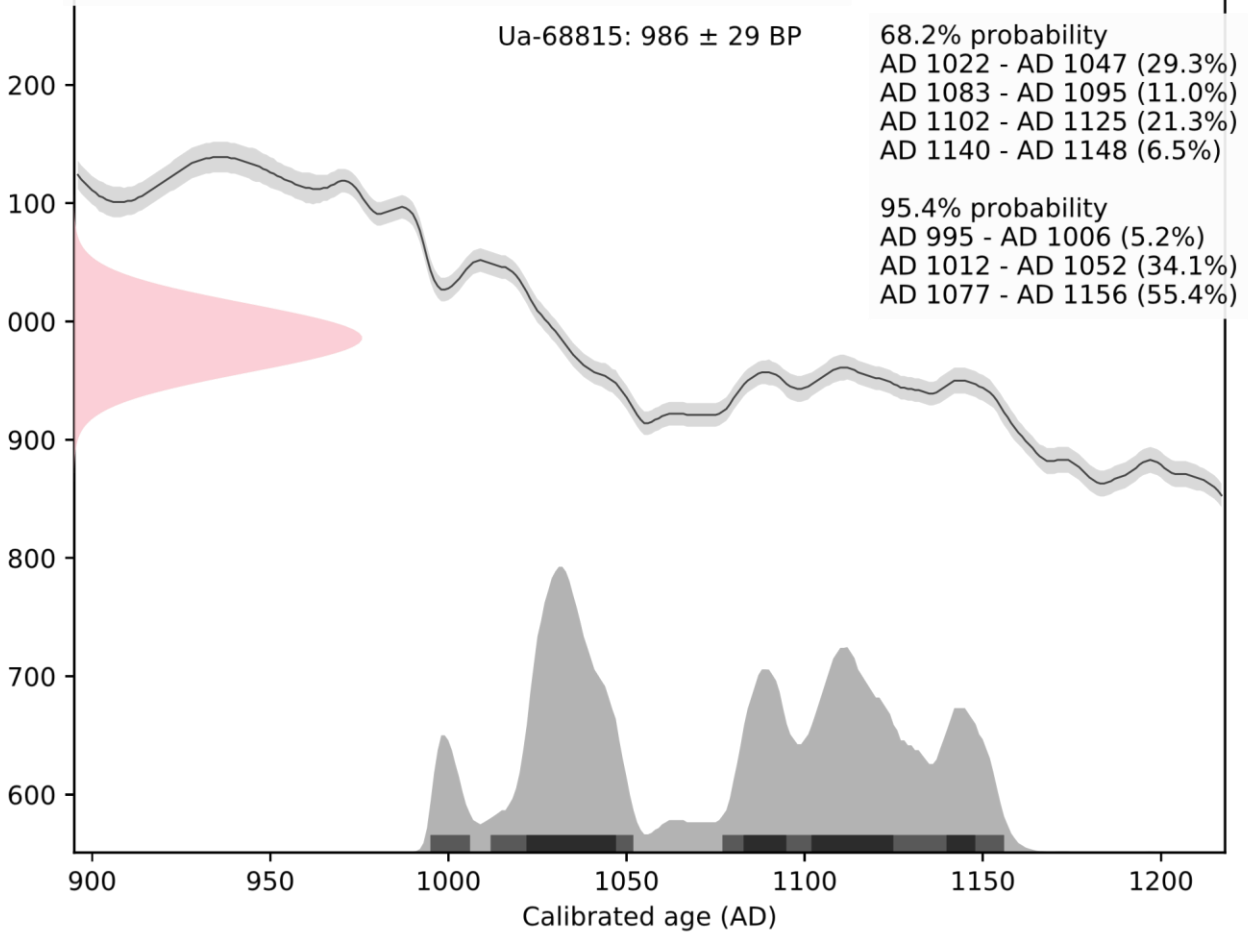
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

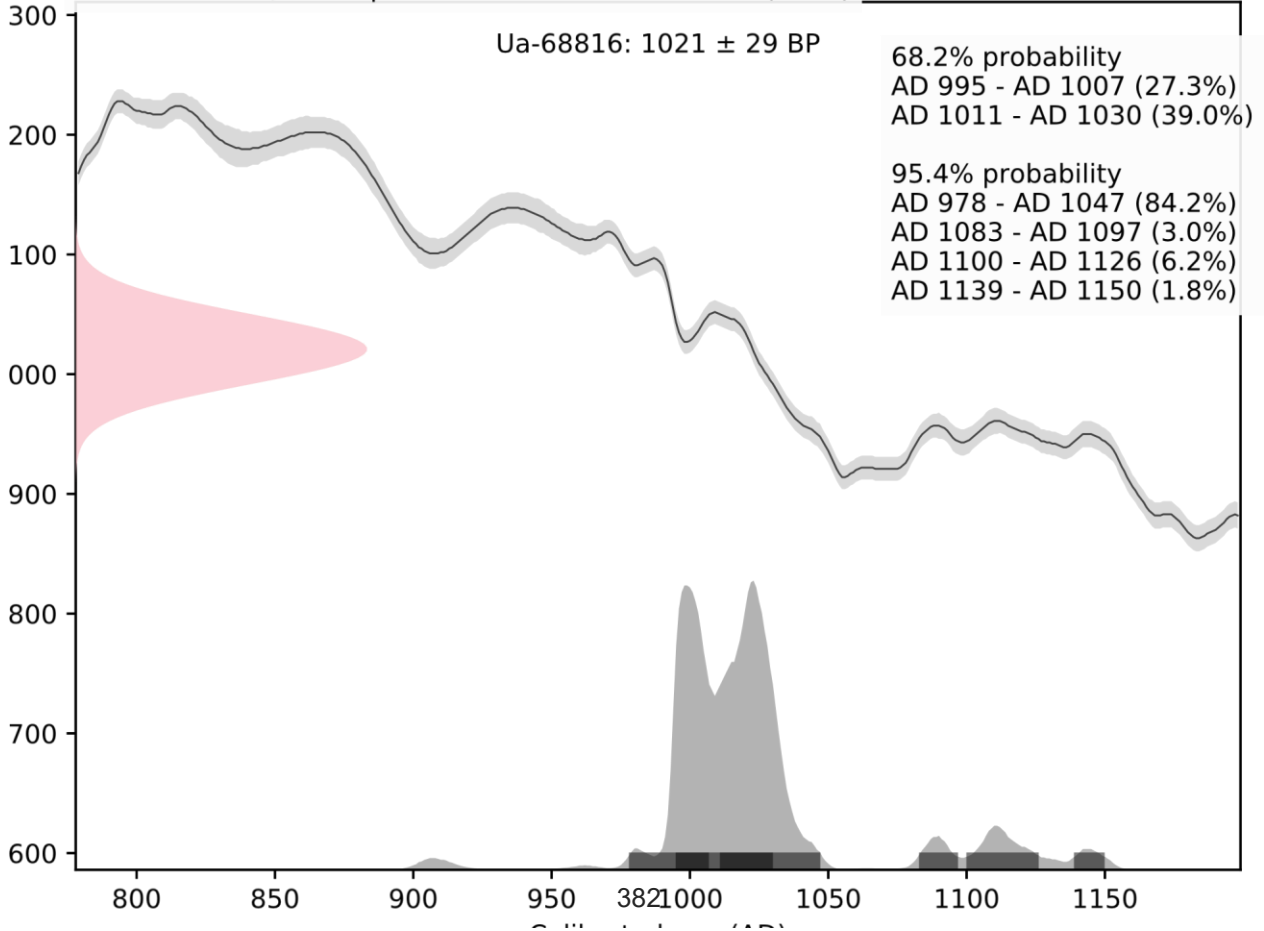
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Bilaga 10d. 14C-resultat projekt A_2019_0078, Furan 9, AU

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet Lägerhyddsvägen 1

Postadress: Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida: <http://www.tandemlab.uu.se>

E-post: radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2022-07-15

Jens Heimdahl
Statens Historiska Museer
Arkeologerna
Instrumentvägen 19
126 53 HÄGERSTEN

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från A_2019_0078, Vellinge, Skåne. (p 4416)

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 ° C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

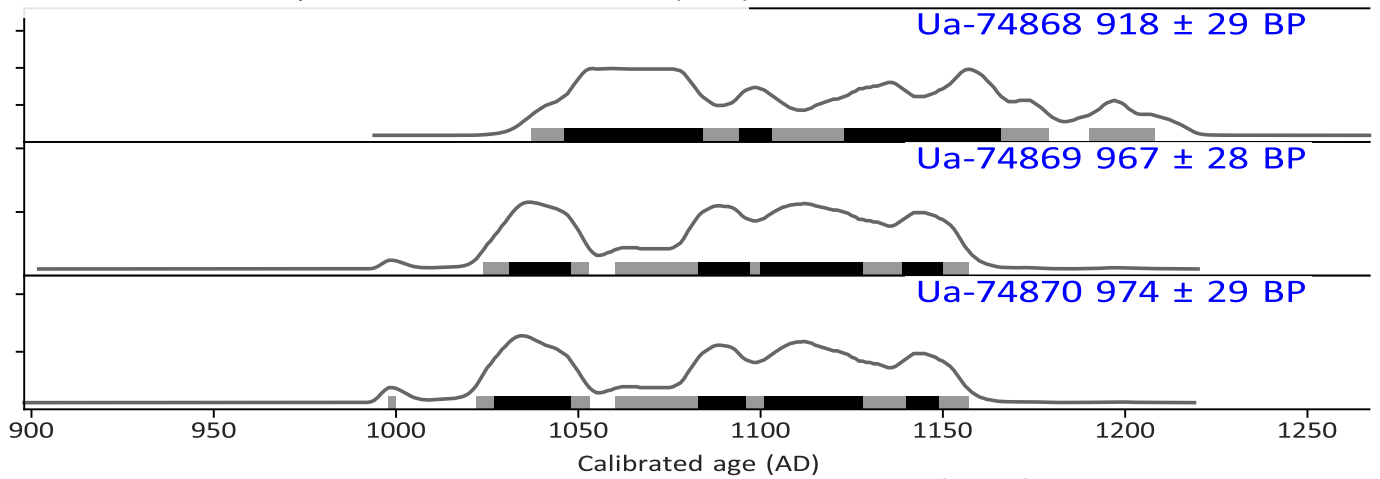
Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\%$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-74868	PM1119	-23,3	918 ± 29
Ua-74869	PM1143	-22,9	967 ± 28
Ua-74870	PM1145	-24,1	974 ± 29

Med vänliga hälsningar

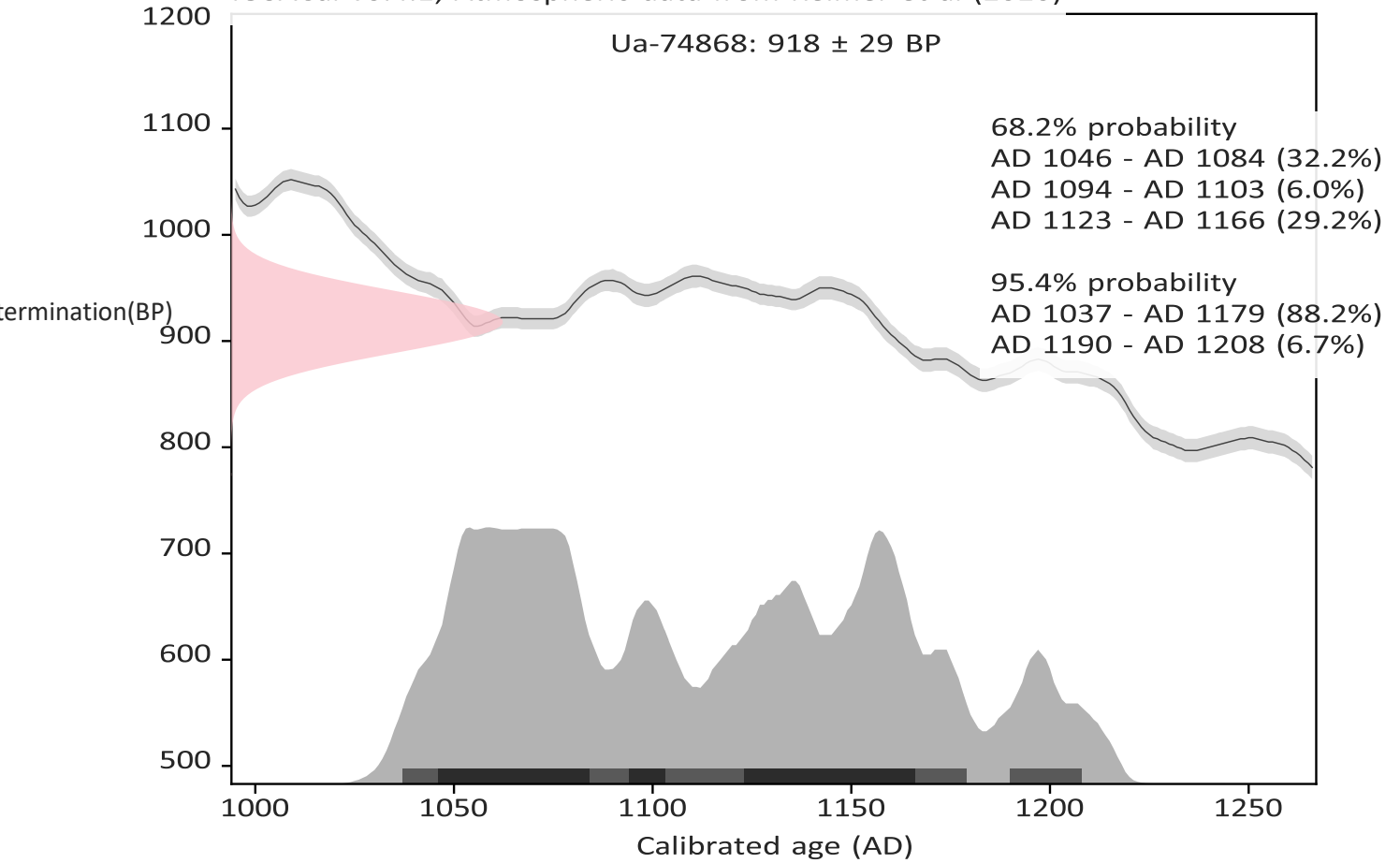
Maximilian Schmidt/Daniel Primetzhofer

Kalibreringskurvor

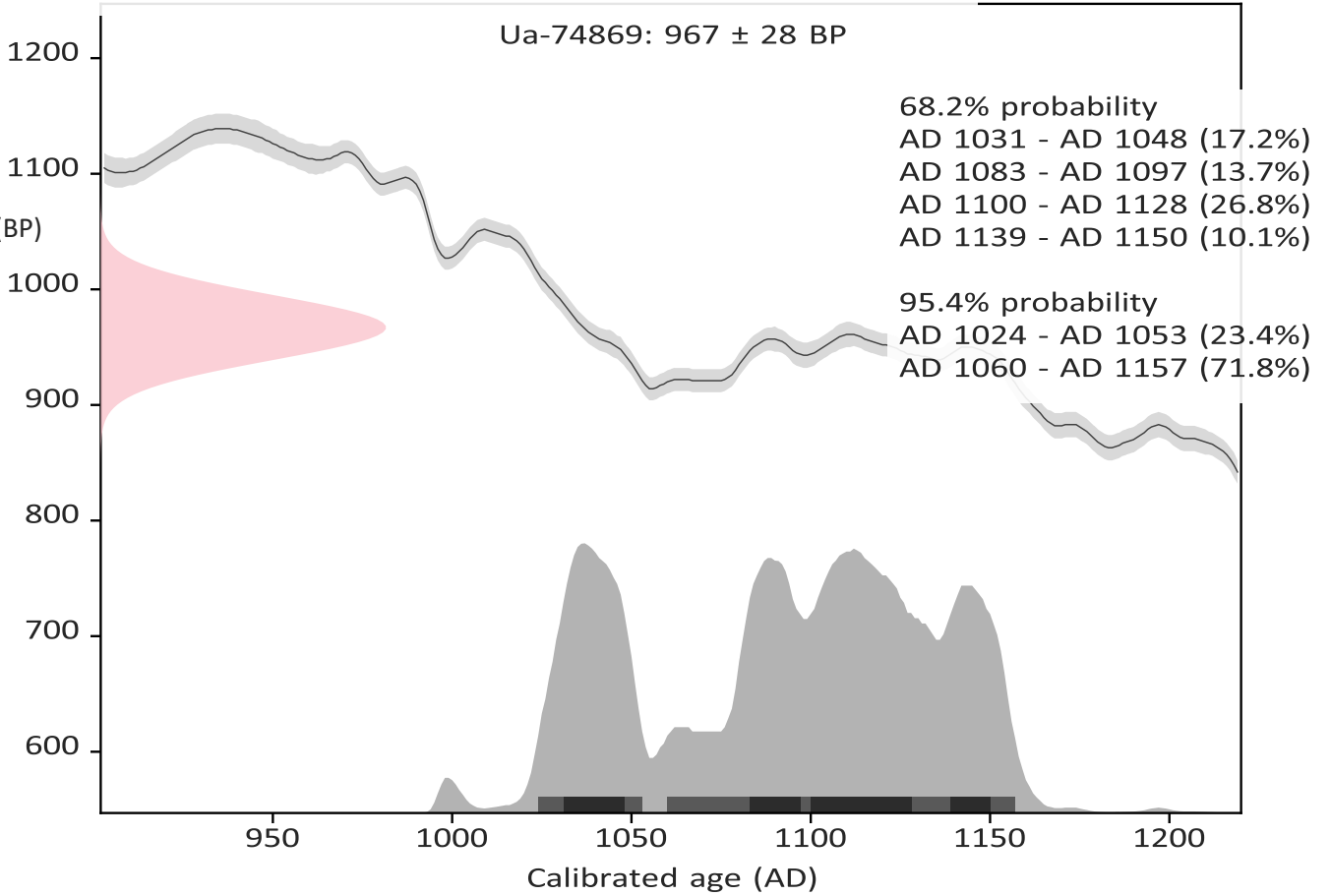
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

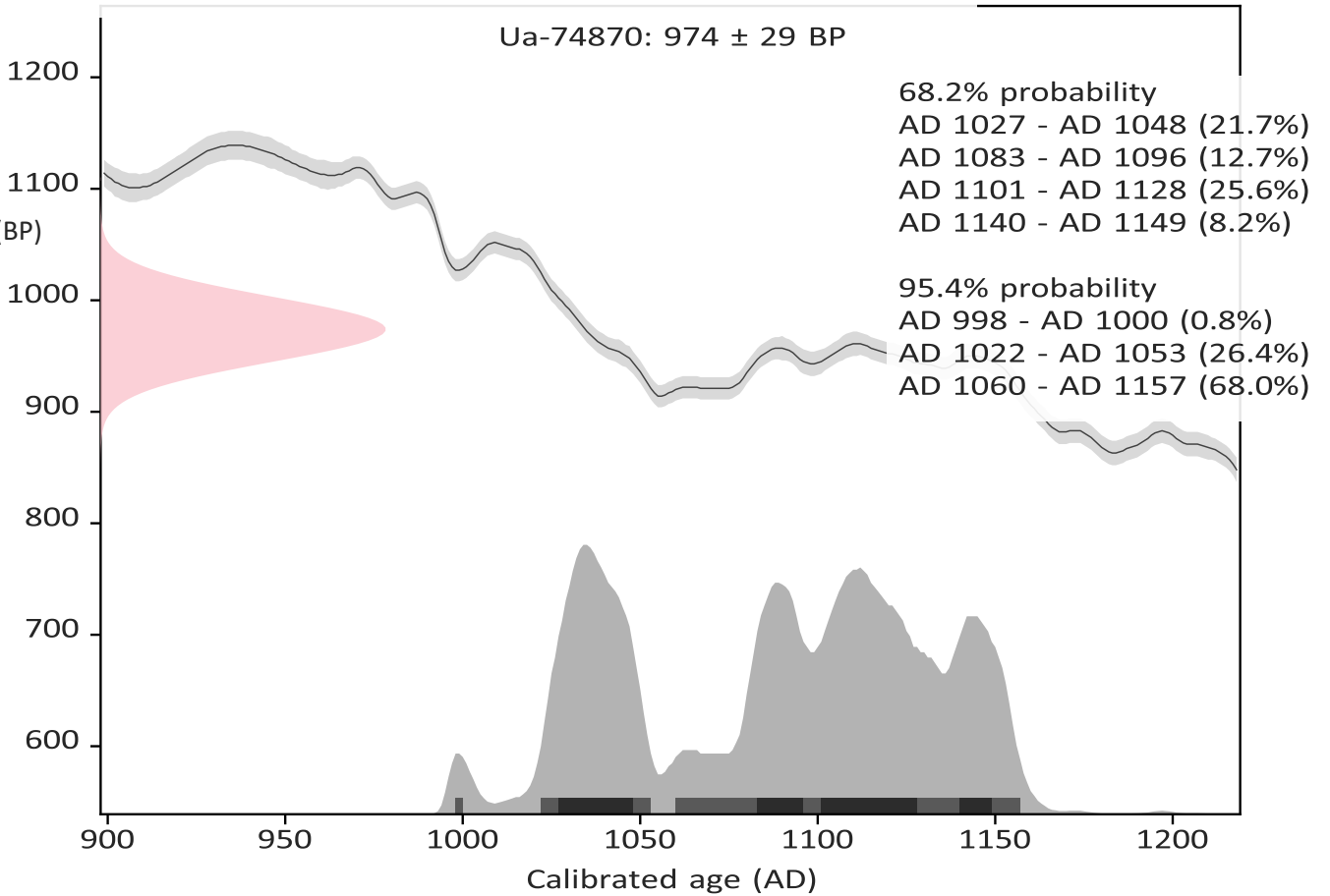
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Makroskopisk analys av jordprover från bytomten Furan 9, Vellinge

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2022-05-03

Bakgrund

Under en undersökning av bytomtsmark i kvarteret Furan 9 i Vellinge 2020 (Projekt A_2020_0065, Lst dnr 431-19698-2020) insamlades ett jordprov för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Provet insamlades från ett golvlager i ett möjligt grophus. Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer i grophuset i syfte att komplettera de arkeologiska tolkningarna. Målsättningen var också att välja ut lämpligt material för ¹⁴C-analys.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologen under utgrävningen. Inkomna till laboratoriet preparerades provet genom flotation enligt metod beskriven av Wasyliukowa (1986) och våtsiktades i siktare med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

I provet förekom moderna rottrådar från en nulevande flora samt dagmaskkokonger. Detta visar att jorden även i den provtagna nivån utsatts för modern bioturbation och att frömaterial från yngre florasamhällen och yngre aktiviteter kontinuerligt kan ha förts ner i jorden i sen tid. Av detta följer att

endast det förkollnade materialet med någon säkerhet kan knytas till de arkeologiska kontexterna, och därför har endast detta medtagits i analysen.

Analysresultat

I resultattabellen har en del av materialet (det som inte är förkollnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamlingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. Endast förkollnat växtmaterial presenteras i tabellen.

Furan 9, Vellinge		PM	2013
A_2020_0065		SL	1175
		Kontext	Golvlagar
		Volym (l)	2,8
Förkollnade växtfragment, ben, mm			
	Vedartade växter	Träkol	••
		Örtartade rotträdar	•••
	Animalier	Fiskfjäll och -ben	•••
		Däggdjursben (fragment)	•
Förkollnade frukter/frön			
Ogräs	Råglosta	<i>Bromus secalinus</i>	1
	Sädeskorn (ospec.)	Cerealiea indet	5
Odlat	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i> ssp. <i>vulgare</i>	4
	Bröd-/klubbvete	<i>Triticum aestivum/compactum</i>	1

Diskussion

Provet från grophuset innehåller mycket rikligt med fiskbens, samt en mindre mängd andra ben och ett tiotal förkollnade sädeskärnor, främst skalkorn men även en bröd- eller klubbvetekärna. Sammansättningen av materialet visar på en köksmiljö i vilken olika typ av mat tillagats. Köket i grophuset verkar inte ha någon särskild inriktning utan speglar snarare en bredd.

Referenser

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen

Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

Bilaga 12. ICP-analys av keramik och kakel

Torbjörn Brorsson

För att bestämma var keramiken från Vellinge framställts har isotopanalyser i form av ICP-MA/ES-analyser utförts. Syftet med analysen är att påvisa var keramikkrämlen tillverkats.

Metod

Den analysmetod som använts är ICP-MA/ES-analys (Inductively Coupled Plasma Mass Atomic Emission Spectrum), och analysen syftar till att bestämma keramikens kemiska sammansättning. Av de utvalda skärvorna krossas minst 0,3 g av vardera till ett fint pulver, som löses i en syralösning. Denna lösning injiceras i exciterad argonplasma. När atomerna utsätts för denna energi kommer elektronerna att utsända färgade ljusblixtar, i ett mönster som är unikt för varje grundämne. Detta emissionspektrum kan mätas med MA/ES (Mass Atomic Emission Spectrometry).

Sammanlagt studeras 12 olika grundämnen och de utgör grunden för tolkningarna av keramikskärvornas proveniens. Det är de metalliska ämnena aluminium (Al), krom (Cr), gallium (Ga), mangan (Mn), vanadin, (V), de alkaliska jordartsmetallerna kalcium (Ca), magnesium (Mg), strontium (Sr), de sällsynta jordartsmetallerna cerium (Ce), lantan (La), alkalimetallen natrium (Na), samt övergångsmetallen kobolt (Co) som utgör grunden för indelningen i olika grupper.

Analysen innehåller en mycket stor mängd data och för att kunna bearbeta denna krävs ett avancerat statistiskt verktyg som kan grupperna proverna. Därför har all data processats i statistikprogrammet SPSS och resultatet presenteras i form av en klusteranalys och ett dendrogram. Den kemiska analysen av proverna har utförts vid OMAC laboratories, Galway, Irland och bearbetningen av analysresultaten har utförts av Torbjörn Brorsson.

Material

För att proveniensbestämma keramiken har åtta skärvor från olika kontexter på kv. Furan i Vellinge analyserats (tabell App1) (Figur App1). Tre av skärvorna (Furan1-3) utgörs av Östersjökeramik och provet Furan1 är ett hängkärl. Skärvorna Furan2-3 har tillhört krukor med olika mynningsformer och med olika typer av dekorer. Skärvan Furan4 har likheter med både Östersjökeramik och senslavisk keramik och därmed är bestämningen av kärlets proveniens betydelsefull.

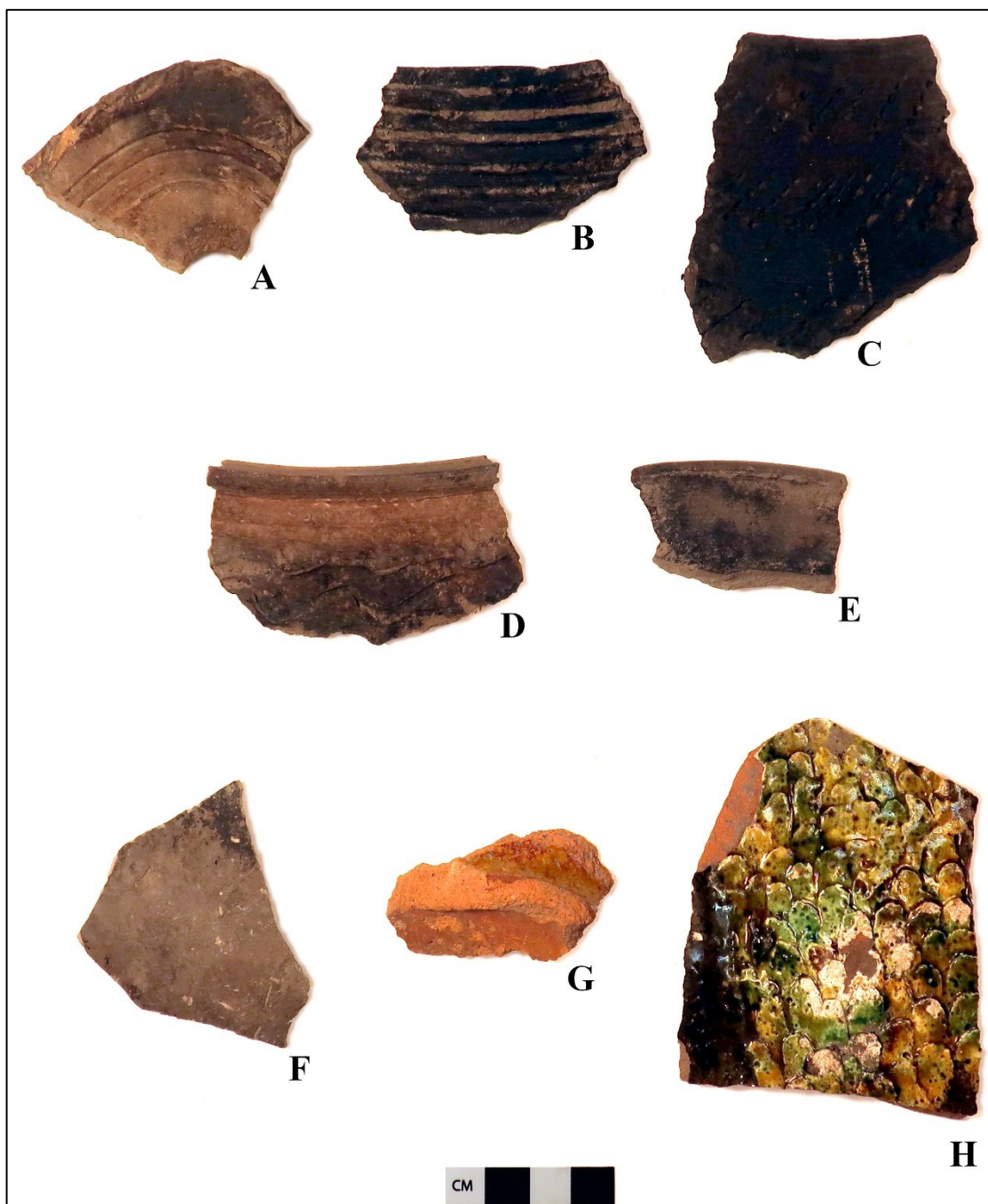
Två skärvor (Furan5-6) utgörs av drejat svartgods och denna typ av keramik anses främst komma från Tyskland, men man tillverkade även denna typ av keramik i Danmark. Skärvan Furan5 är en

mynningskårva och denna är en av typ som bör vara av nordtysk proveniens. Skärvan Furan6 bör också vara från norra Tyskland, men dess gods är något ljusare och inte lika hårt bränt och det kan även benämnas för weiche grauware.

Skärvorna Furan7-8 har tillhört två kannor i äldre glaserat rödgods. Furan7 är en bottenskårva med facetterad botten och denna typ tillverkades framför allt i Skåne. Skärvan Furan8 har valts ut med hänsyn till dess omfattande bladfjällsdekor och denna kanna bör vara från det medeltida Danmark eller norra Tyskland.

Keramiken från kv. Furan kommer att jämföras med flera hundra prover keramik, tegel och lera från i södra Sverige, Danmark, norra Tyskland samt Polen. Om det inte finns några likheter med material från dessa områden kommer keramiken att jämföras med keramik från andra länder. Allt jämförelsematerial finns i Keramiska Studiers databas över keramik, tegel och leror.

Figur App1. Skärvor som varit föremål för ICP-analys. A-C Östersjökeramik. D Östersjökeramik/slavisk keramik. E-F Drejat svartgods. G-H Äldre glaserat rödgods. A) F82, K1520. B) F98, K1572. C) F128, K1471. D) F47, K298. E) F135, K1199. F) F48, K1404. G) F1231. H) F6, FE290.

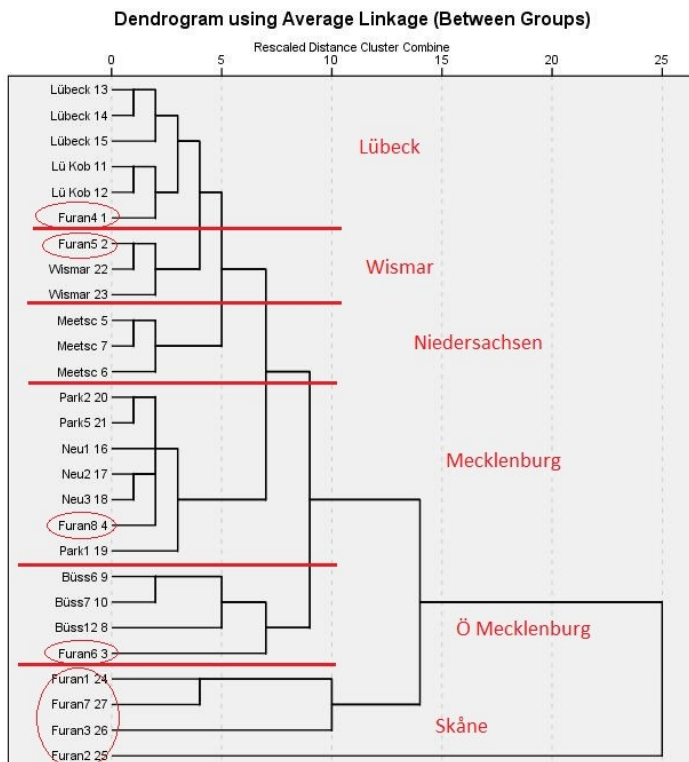
Tabell App1. Den analyserade keramiken utgörs av åtta keramikskärvor från olika kontexter.

ICP	Fyndnr.	Sakord	Typ	Kontext	Kommentar
Furan1	82	Hängkärl	Östersjö	1520	Mynning och hål
Furan2	98	Kärl	Östersjö	1572	Formtyp 37
Furan3	128	Kärl	Östersjö	1471	Formtyp 37
Furan4	47	Kärl	Östersjö/slavisk	298	Formtyp 30
Furan5	135	Trebensgryta	Drejat svartgods	1199	
Furan6	48	Kärl	Drejat svartgods	1404	Weiche grauware
Furan7	143	Kanna	Äldre rödgods	1231	Facetterad botten
Furan8	6	Kanna	Äldre rödgods	FE290	Bladfjäll

Analysresultat

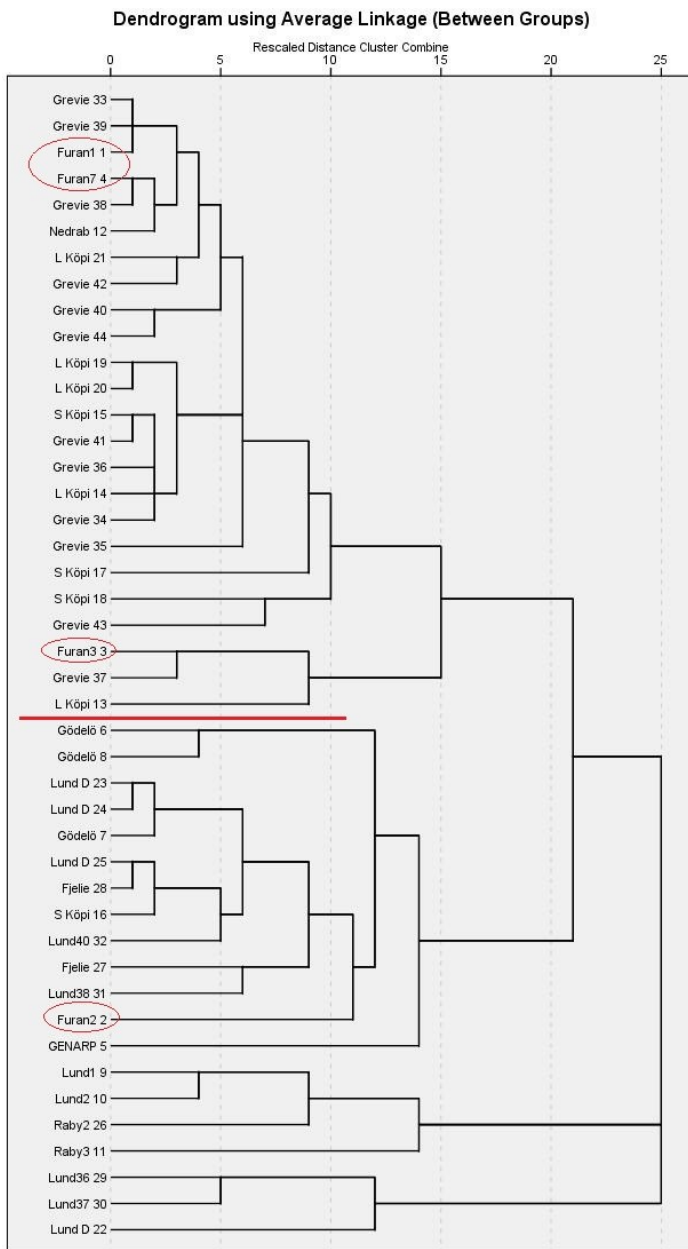
Analysen är baserad på att likheter och skillnader identifieras i förhållande till keramiken från kv. Furan 9. De skärvor som bör vara från samma produktionsområde placerar sig i samma grupp och de skärvor som är av annan proveniens grupperar sig annorlunda. Analysresultatet i form av en tabell över de olika grundämnena återfinns i tabell App3.

I ett första steg har enbart keramiken från Vellinge analyserats, och materialet kan fördelas på sex olika grupper, vilket är ovanligt mycket. Det visar att keramikkarlen från kv. Furan har tillverkats på en rad olika platser.

Figur App2. Fyra av skärvorna från kv. Furan återfinns tillsammans med keramik från norra Tyskland, medan fyra skärvor avviker helt, och dessa har sannolikt tillhört kärl från sydvästra Skåne.

Eftersom det är troligt att det drejade svartgodset har tillverkats i norra Tyskland, har i nästa steg jämförelsematerial från Bremen i väst till den polska gränsen, infogats i analysen. Analysen visar att det keramiken från kv. Furan inte har samma kemiska sammansättning som keramik från Hamburg och Bremen. Även keramik från stora delar av Niedersachsen avviker helt, men däremot finns det likheter med andra tyska områden (Figur App2). Det möjliga senslaviska kärlet Furan4 placerar sig tillsammans med keramik som har tillverkats i Lübeck, och det innebär att detta kärl är importerat och det är det första belägget för en import av senslavisk keramik till södra Sverige. Kannan i drejat svartgods, Furan5, återfinns tillsammans med tegel från Hansastaden Wismar och det denna kanna har också importerats från nordvästra Tyskland. Avståndet mellan Lübeck och Wismar är endast 50 kilometer, och proverna återfinns även intill varandra i dendrogrammet i figur App2. Kannan med bladfjäll (Furan8), i äldre glaserat rödgods, placerar sig intill skärvor från Neubrandenburg i Mecklenburg. Neubrandenburg ligger söder om Greifswald och kannan har importerats från norra Tyskland. Det finns tre skärvor från orten Büssow vid gränsen mellan Mecklenburg-Vorpommern och Polen, och här återfinns även det så kallade weiche grauware, skärva Furan6. Det innebär att det mjuka drejade svartgodset har sin ursprungliga proveniens i nordöstra Tyskland. Slutligen finns det fyra skärvor; Furan1, Furan2, Furan3 samt Furan7 som avviker helt från det tyska materialet och dessa fyra har troligtvis tillhört kärl av skånsk proveniens.

Figur App3. Tre av skärvorna från kv. Furan återfinns tillsammans med keramik från Vellinge och Ystedområdet, medan skärvan Furan2 placerar sig tillsammans med keramik från Lundaområdet.

De kvarvarande fyra skärvorna har därefter jämförts med keramik från Danmark, Polen och Skåne. I jämförelsen framgår det tydligt att keramiken från kv. Furan består av en helt annan kemisk sammansättning än keramik från Danmark och Polen. Även keramik från östra Skåne avviker markant. Mest likheter finns det med material från sydvästra Skåne, och skärvorna Furan1 och Furan7 återfinns i samma grupp i den övre delen av dendrogrammet (Figur App3). Dessa har likheter med keramik från Östra Grevie i Vellinge och med keramik från Lilla Köpinge och Nedraby utanför Ystad. Det är inte

otänkbart att kärlen tillverkats i Vellinge eller möjligtvis i Trelleborg eller i Ystad, men mest troligt är det att framställningsområdet är sydvästra Skåne. De två skärvorna har tillhört ett hängkärl i Östersjökeramik respektive en glaserad rödgods-kanna av typen Lundakanna. Även krukans Furan3 i Östersjökeramik, placerar sig intill material från samma region, men lerorna har inte hämtats i område som till de andra två. Slutligen återfinns Östersjökeramiken Furan2 i samma stora grupp som Östersjökeramik från Lund, Genarp, Råby och Fjelle och denna kruka har med största sannolikhet tillverkats i eller i närheten av Lund.

Tabell App2. Provenisen av de åtta kärlen som har bestämts med hjälp av ICP-analysen. Hälften av de analyserade kärlen kommer från norra Tyskland.

ICP	Fyndnr.	Sakord	Typ	Kontext	Kommentar	Proveniens
Furan1	82	Hängkärl	Östersjö	1520	Mynning och hål	SV Skåne
Furan2	98	Kärl	Östersjö	1572	Formtyp 37	SV Skåne
Furan3	128	Kärl	Östersjö	1471	Formtyp 37	S Skåne
Furan4	47	Kärl	Östersjö/slavisk	298	Formtyp 30	Lübeck
Furan5	135	Trebensgryta	Drejat svartgods	1199		Wismar
Furan6	48	Kärl	Drejat svartgods	1404	Weiche grauware	Ö Mecklenburg
Furan7	143	Kanna	Äldre rödgods	1231	Facetterad botten	SV Skåne
Furan8	6	Kanna	Äldre rödgods	FE290	Bladfjäll	Mecklenburg

Sammanfattning

Analysen har visat att två av de tre kärlen i Östersjökeramik var tillverkade i sydvästra eller södra Skåne. En kruka kom från Lundaområdet. Vid registreringen av keramiken noterades det att en skärva kunde vara av senslavisk typ och analyserna visade att detta kärl kom från Lübeck, vilket är det första belägget i södra Sverige för importerad senslavisk keramik. Det innebär att det fanns kontakter mellan sydvästra Skåne och Lübeck redan innan 1175.

De två kärlen i drejat svartgods kom från Wismar respektive från gränsen mot Polen, och den nordtyska proveniensen har därmed bekräftats.

Analysen av de två kannorna i äldre glaserat rödgods har också delvis bekräftat registreringen. Kannan med facetterade bottenkanter har tillverkats i sydvästra Skåne, medan kannan med bladfjäll kom från Mecklenburg-Vorpommern.

Analysen visar därmed att det fanns keramik i Vellinge som importerats från Lübeck i väst till den polska gränsen i öst och det kan ha varit från Hansastäderna Lübeck, Wismar, Rostock samt Greifswald. Analysen bekräftar den täta relationen mellan sydvästra Skåne och norra Tyskland, vilket stöds av inslaget av senslavisk keramik i Vellinge.

Tabell App3. Resultat av ICP-analysen. Grundämnena utgör basen för tolkningarna och indelningen av keramik och lera i olika grupper.

Sample	Al	Ca	Ce	Co	Cr	Ga	La	Mg	Mn	Na	Sr	V
	%	%	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	%	ppm	%	ppm	ppm
Furan1	6,84	1,29	113,5	8,4	55	17	59,5	0,68	708	1,25	208	66
Furan2	7,55	1,06	170,5	22,9	83	19,5	49,9	0,9	1420	0,78	205	95
Furan3	5,56	1,23	77,6	9,7	55	13,9	37,8	0,61	452	0,95	265	60
Furan4	6,38	1,08	83,8	12,3	65	16,6	41,1	0,77	586	0,67	198,5	80
Furan5	6,05	0,75	70,6	10,4	73	15,2	33,7	0,66	479	0,53	105,5	83
Furan6	6,42	5,7	74,4	10,7	66	15,9	37,1	0,81	454	0,55	370	85
Furan7	7,27	0,93	109,5	12,5	52	18,6	53	0,74	385	1,03	199	75
Furan8	7,68	0,78	86,3	16,9	85	19,55	44,5	0,98	589	0,5	116	108

Bilaga 13. Vedartsanalys

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

20 APRIL 2022

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2022:30

Hans Linderson

VEDANATOMISK OCH DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV TRÄKOL FUNNA PÅ KVARTERET FURAN 9, VELLINGE SOCKEN

Uppdragsgivare: Box 1095 | 221 04 LUND | Linda Billström <linda.billstrom@kulturen.com>

Område: SW Skåne Prov nr: Antal kolprovpåsar: 4

Dendrokronologiskt objekt: Pv1415 4 kolbitar, Pv1576 3 kolbitar övrig 1 kolbit

Beskrivning av resultat:

Prov/ kon- text	VETENSKAP -LIGT NAMN	Svenskt Namn	Växtdel, årsrings- bredd	Antal ÅR i provet	Egenålder år Y=avst.bark medelvärde	Frekvenser Antal	Procent
1309/ 1294	Betula sp	björk	Ung stam-stam	9	-	1	100
1415/ 1298	Quercus sp	Ek	Stam tät-medel	19	-	1	25
		Ek	Stam/gren gles	4	-	1	25
	Fagus sylvatica	Bok	Stam/gren gles	6	-	1	25
		Bok	Stam tät-medel	25	-	1	25
1517/ 1484	Fagus sylvatica	Bok	Stam	20	-	1	100
1576/ 1572	Salix sp	Pil sälg mfl	Grov stam	38	-	1	33
				32	-	1	33
				30	-	1	33

Kommentarer till observationer noterade i tabellen

Prov 1415: Fyra bitar analyserades två ek och två bok. De tätvuxna har sannolikt vuxit i en tät skog. På eken med 19 årsringar gjordes ett dateringsförsök (dendro-id 69659) och gav yttersta årsring år 1275AD. Detta kan inte betraktas som en säker datering men om så är fallet är avverkningstiden, 1275-1295.

Prov 1576: Tre bitar analyserades, tre Salix (svenska namn är olika former av pil, vide och sälg). Kolbiten med 38 årsringar uppvisar två tillväxtkollapsar med början år 8 respektive år 28 båda perioderna med svag tillväxt pågår i 4-5 år. En möjlig förklaring är, att det handlar om **hamling** och skulle ge en periodicitet på 20 år. Det förefaller vara lång tid om man inte önskar ett grövre gagnvirke. Även koliten med 32 årsringar uppvisar en sådan störning år 18.

Hans Linderson, Laboratorieförestandare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

2023

- 2023:1 Innerstaden 2:1 Lund, Bantorget, intill Grand Hotel, RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning och förundersökning år 2017–2018. Aja Guldåker.
- 2023:2 Kv Kulturen 4, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk slutundersökning, schaktningsövervakning och kontroll år 2021. Sebastian Boström.
- 2023:3 Kv Bagaren 6, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning år 2019–2021. Kristoffer Brink.
- 2023:4 Kv Furan 9, Vellinge, Fornlämning RAÄ Vellinge 17:1/L1988:7232. Vellinge bytomt, Vellinge socken och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning och schaktningsövervakning 2019–2021. Linda Billström, Linnea Lidh och Mattias Karlsson.